

การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก
ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาโรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา

นันทพล สุขสำราญ

ดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2560

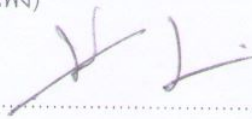
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมคุณภาพและคณะกรรมการสอบคุณภาพ ได้พิจารณา
คุณภาพของ บาทหลวงนันทพล สุขสำราญ จบนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมคุณภาพ

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ดร.ธนวิน ทองแพง)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

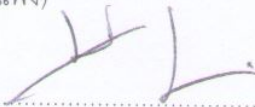
คณะกรรมการสอบคุณภาพ

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บาทหลวงชาติชาย พงษ์ศิริ)

.....กรรมการ
(ดร.ธนวิน ทองแพง)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

.....กรรมการ
(ดร.สมพงษ์ ปันนุ่น)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับคุณภาพฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

วันที่ 16 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2560

กิตติกรรมประกาศ

ดุष्ฎิณิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยวามกรุณาอย่างยั้งจาก ดร.ธนวิน ทองแพง อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้เป็นที่ปรึกษา พร้อมทั้งให้คำแนะนำอย่างดียั้งตลอดระยะเวลาในการทำดุष्ฎิณิพนธ์ฉบับนี้ และขอขอบคุณคณะกรรมการสอบดุष्ฎิณิพนธ์ อันประกอบไปด้วย บาทหลวง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชาย พงษ์ศิริ ประธานสอบดุष्ฎิณิพนธ์ ดร.ธนวิน ทองแพง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก และดร.สมพงษ์ บันหุ่่น กรรมการสอบดุष्ฎิณิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยั้ง ทำให้ดุष्ฎิณิพนธ์มีความสมบูรณ์และชัดเจนยั้งขึ้น

ขอขอบพระคุณพระสังฆราช ชิลวิโอ สิริพงษ์ จรัสศรี ประมุขสังฆมณฑลจันทบุรี ที่อนุญาตให้เข้ารับการศีกษาต่อระดับดุष्ฎิณิพนธ์ รวมทั้งคณะสงฆ์สังฆมณฑลจันทบุรี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บาทหลวงยอด เสนารักษ์ บาทหลวง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชาย พงษ์ศิริ บาทหลวงกฤษฎา สุขพัฒน์ ที่ส่งเสริม สนับสนุน และให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา

ขอขอบคุณคณะผู้บริหาร คณะครู นักเรียน และผู้ปกครอง โรงเรียนดาราสมุทร อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ที่ได้ให้ข้อมูลและให้การช่วยเหลือที่เป็นประโยชน์อย่างยั้งในการทำวิจัย

ขอบคุณเพื่อนนักศีกษาร่วมรุ่นทุกท่านที่ได้ศีกษาเล่าเรียน ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ ตลอดจนร่วมทุกข์ร่วมสุขตลอดระยะเวลาในการศีกษา

ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ญาติพี่น้องทุกท่านที่ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้านอย่างดีที่สุดเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์อันยั้งจะมีจากดุष्ฎิณิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบถวายแด่องค์พระผู้เป็นเจ้าของ เป็นป้อเกิดแห่งปรีชาญาณและกระแสเรียกของพวกเราทุกคน

นนทพล สุขสำราญ

57810157: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; ปร.ด. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: มาตรฐานการศึกษาคาทอลิก/ อัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก/ การศึกษาคาทอลิก/
คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก

บาทหลวงนันทพล สุขสำราญ: การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตาม
มาตรฐานการศึกษาคาทอลิกด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาโรงเรียน
ดาราสมุทร ศรีราชา (THE DEVELOPMENT OF AN ADMINISTRATIVE MODEL FOR
STUDENTS QUALITIES IN CATHOLIC STANDARD BY PARTICIPATORY ACTION
RESEARCH: CASE STUDY OF DARASAMUTR SCHOOL) คณะกรรมการควบคุม
คุรุชาตินิพนธ์: ธนวิน ทองแพง, กศ.ด., สุเมธ งามมกน, กศ.ด. 310 หน้า. ปี พ.ศ. 2560.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการและสภาพที่เกิดขึ้น
ในโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี จากการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา
คาทอลิก 2) พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียนตาม
มาตรฐานการศึกษาคาทอลิกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 5 ระยะ
ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบ
การบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบ
มีส่วนร่วม ระยะที่ 3 การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา
คาทอลิก ระยะที่ 4 การตรวจสอบความเหมาะสมและการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบฯ
ด้วยการวิจัยกึ่งทดลอง และระยะที่ 5 การสรุปและรับรองรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียน
ตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ผู้เข้าร่วมวิจัยได้แก่ผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครอง จำนวน
45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการ
แบบบันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วม แบบบันทึกภาคสนาม แบบประเมินคุณภาพผู้เรียน
ตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก และการวิเคราะห์ข้อมูลปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่
ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ
ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. รูปแบบการบริหารจัดการและสภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑล
จันทบุรี จากการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก โดยมีวิสัยทัศน์ว่า “อัตลักษณ์

การศึกษาเด่น เป็นโรงเรียนมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก มุ่งสัมฤทธิ์ผลแบบองค์รวม” โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านผู้บริหาร ด้านการบริหารจัดการ ด้านสภาพแวดล้อม และบรรยากาศการประกาศข่าวดี ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านชุมชนการศึกษา ความตระหนักรู้ในหน้าที่ของครูที่เกิดขึ้น ในโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี จากการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา คาทอลิก โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. รูปแบบการบริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก

ด้านความรับผิดชอบ ด้านการมีจิตอาสา ด้านการให้อภัย และด้านการรู้จักธรรมชาติและ มีดังนี้ โครงการครูเพื่อนร่วมทางชีวิตกับผู้เรียนโดยฝ่ายสำนักบริหารร่วมกับฝ่ายธุรการการเงิน โครงการประสานความร่วมมือโดยฝ่ายบริหารหลักสูตรและงานวิชาการร่วมกับฝ่ายส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน โครงการดาราดาวพิเศษ (รณรงค์รักษาความสะอาดและสิ่งแวดลอม) โดยฝ่าย บริการและกิจการนักเรียน กิจกรรมอาสาพัฒนา โดยฝ่ายอภิบาลและแพรว่ธรรม การอบรม คุณธรรมจริยธรรมโดยฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียน กิจกรรมคุณธรรมนำชีวิต โดยฝ่ายอภิบาลและแพรว่ธรรมร่วมกับฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียนและกิจการ ชุมชน คนดีดาราสมุทร (สมุดบันทึกความดี) โดยฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียนร่วมกับฝ่ายอภิบาล และแพรว่ธรรม

3. ผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา

คาทอลิก ด้านความรับผิดชอบ ด้านการมีจิตอาสา ด้านการให้อภัย และด้านการรู้จักธรรมชาติและ มีตัวชี้วัดความสำเร็จของทุกโครงการรวม 25 ตัวชี้วัด การดำเนินงานบรรลุผลตามตัวชี้วัด ความสำเร็จ 21 ตัวชี้วัด การดำเนินงานได้ผลเท่ากับตัวชี้วัดความสำเร็จ 1 ตัวชี้วัด และการดำเนินงานได้ผลต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดตามตัวชี้วัดความสำเร็จ 3 ตัวชี้วัด ครูที่ได้ เข้าร่วมโครงการครูเพื่อนร่วมทางชีวิตได้รับการพัฒนาความตระหนักรู้ในหน้าที่ของตนเองสู่ การเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตกับผู้เรียนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เข้าร่วมกลุ่มทดลองการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา คาทอลิก มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ ด้านการมีจิตอาสา ด้านการให้อภัย และด้านการรู้จักธรรมชาติและ ไปในทางที่ดีกว่าก่อนการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสู่คุณภาพ ผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก

57810157: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; Ph.D. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: CATHOLIC EDUCATION STANDARD/ IDENTITY OF CATHOLIC EDUCATION/ CATHOLIC EDUCATION/ STUDENTS QUALITIES IN CATHOLIC STANDARD

NANTAPON SUKSAMRAN: THE DEVELOPMENT OF AN ADMINISTRATIVE MODEL FOR STUDENTS QUALITIES IN CATHOLIC STANDARD BY PARTICIPATORY ACTION RESEARCH: CASE STUDY OF DARASAMUTR SCHOOL. ADVISORY COMMITTEE: THANAWIN THONGPANG, Ed.D., SUMET NGAMKANOK, Ed.D. 310 P. 2017.

The purposes of this research were 1) to study the management styles and generality of Catholic schools under the Diocese of Chanthaburi, 2) to develop a quality management model for learners that align to standard of Catholic education in basic education, 3) to study the effect of the use of the management model on the quality of learners according to the educational standards of Catholic primary education. This study was divided into 5 phases. Phase 1 analyzing and synthesizing information. Phase 2 creating a quality management model for learners in accordance with Catholic Education Standards through participatory action research. Phase 3 developing a Quality Management Model for Learners Based on Catholic Education Standards. Phase 4 examining the suitability and performance of the model with quasi-experimental research and Phase 5 conclusion and endorsement of quality management models for learners in accordance with Catholic Education Standards. There were 45 participants comprised of administrators, teachers, students, and parents. The instrument used in the research were the questionnaire on the management model, a participatory note recording, field recording, quality assessment model for learners according to Catholic education standards, Data analysis included both qualitative and quantitative data analysis by descriptive statistics, mean and standard deviation. Qualitative analysis with content analysis

The research findings were:

1. Management style and Conditions in Catholic Schools under the Diocese of Chanthaburi by the educational standards of Catholic education with the vision of "Outstanding educational identity of a Catholic school of Catholic Education" was at the highest level, ranking

from highest to lowest, as follows; administrators, management and the learning environment and the atmosphere of evangelized, were at and the lowest ranking was the education for community. For an awareness of teachers' duties in Catholic schools under the Diocese of Chanthaburi. According to the educational standards of Catholic education. The overall level was at high level.

2. Quality management model for learners according to Catholic education standards, comprised 4 aspects; Responsibility, volunteer spirit, forgiveness, and the nature of knowledge in the project. There were many projects such as; teacher of life with students by the Department of Administration and the Department of Finance, the project coordinated by the curriculum management and academic work with the Department of moral ethics. The magic star project (Clean and Environmental Campaign) by Student Services and Activities. Volunteer activities developed by pastoral and apostolic ministry. Ethics and moral education by the Department of moral ethics. Moral activities lead the life of the pastoral and apostolic ministry in collaboration with the ethics and moral education department, and the Good Samaritan Sea Life Club. (Book of Good Deeds) by the Department of moral ethics with the pastoral and apostolic department.

3. The effect of administrative model on quality of learners on Catholic education standards. concerning the responsibility domain, the volunteer spirit domain, the forgiveness domain and the nature of caring domain were specified with 25 successful key point, 21 of the key points achieve the goal. one successful key point equal to being successful. Three successful key points were lower than expectation. Teachers who have participated in the project "The teacher's role considered as the life partner of the students" had developed their own self-awareness to be lifelong companions higher than before participation. The Matthayom 4 students participating in the group using the quality administrative model of learners according to the Catholic Education Standards have changed their behavior in term of the responsibility domain, the volunteer spirit domain, the forgiveness domain and the nature of caring domain better than before participating in the administration model to qualify learners according to Catholic education standards.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
คำถามการวิจัย.....	7
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	11
ขอบเขตของการวิจัย.....	11
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	13
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
สภาพการบริหารงานของโรงเรียนดาราสมุทร และมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก	15
รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิกและภาวะผู้นำ	
แห่งการเปลี่ยนแปลง.....	48
รูปแบบและการพัฒนารูปแบบ.....	83
การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.....	87
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	110
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	121
ระยะที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น.....	121
ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา	
คาทอลิก ด้วยการศึกษาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.....	125

สารบัญ

บทที่	หน้า
ระยะที่ 3 การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา คาทอลิก.....	130
ระยะที่ 4 การตรวจสอบความเหมาะสมและการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ การบริหารคุณภาพผู้เรียน ตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกด้วยการวิจัยกึ่งทดลอง.....	130
ระยะที่ 5 การสรุปและรับรองรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียน ตามมาตรฐาน การศึกษาคาทอลิก ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.....	132
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	136
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	136
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับรูปแบบ การบริหารจัดการและสภาพที่เกิดขึ้นเกิดขึ้นในโรงเรียนคาทอลิกสังกัด สังฆมณฑลจันทบุรี.....	137
ตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา คาทอลิก ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.....	158
ตอนที่ 3 การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา คาทอลิก.....	204
ตอนที่ 4 การตรวจสอบความเหมาะสมและการประเมินประสิทธิภาพ ของรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ด้วยการวิจัยกึ่งทดลอง.....	207
ตอนที่ 5 การสรุปและรับรองรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียน ตามมาตรฐาน การศึกษาคาทอลิก.....	239
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	247
สรุปผล.....	248
อภิปรายผล.....	250
ข้อเสนอแนะ.....	261

สารบัญ

	หน้า
บทที่	
บรรณานุกรม.....	263
ภาคผนวก.....	273
ภาคผนวก ก.....	274
ภาคผนวก ข.....	287
ภาคผนวก ค.....	292
ภาคผนวก ง.....	304
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	310

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 การสังเคราะห์หน้าที่ทางการบริหาร.....	60
2 ความคิดรวบยอดของ A-I-C.....	103
3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างเพื่อการเก็บข้อมูลเชิงสำรวจในระยะที่ 1.....	124
4 วงจรวิจัยเพื่อการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียน.....	131
5 แบบแผนการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียน.....	132
6 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	137
7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ สภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียน คาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน.....	139
8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ของสภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียน คาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ด้านการบริหารจัดการ.....	140
9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ของสภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียน คาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ด้านผู้บริหาร.....	141
10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ของสภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียน คาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ด้านครู.....	142
11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของสภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียน คาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ด้านผู้เรียน.....	143
12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ของสภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียน คาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ด้านชุมชนการศึกษา.....	147
13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ของสภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียน คาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการประกาศ ข่าวดี.....	147
14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ของความตระหนักรู้ในหน้าที่ ของครู.....	149
15 ชื่อโครงการที่ผ่านการลงมติเพื่อนำไปปฏิบัติ.....	178
16 การจัดลำดับความสำคัญของยุทธศาสตร์.....	179

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
17	รายละเอียดโครงการครูเพื่อนร่วมทางชีวิต..... 191
18	รายละเอียดโครงการประสานความร่วมมือ..... 192
19	รายละเอียดโครงการดาราดาวพิเศษ..... 193
20	รายละเอียดโครงการกิจกรรมอาสาพัฒนา..... 195
21	รายละเอียดโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม..... 196
22	รายละเอียดโครงการกิจกรรมคุณธรรมนำชีวิต..... 197
23	รายละเอียดโครงการกิจกรรมชุมชนคนดีดาราสมุทร..... 199
24	ขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินการ..... 201
25	การนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาบูรณาการสู่งาน โครงการและกิจกรรม..... 205
26	การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียน..... 128
27	พฤติกรรมผู้เรียนที่เกิดการเปลี่ยนแปลง..... 238

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
2 ตราประจำโรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา.....	19
3 โครงสร้างการบริหารโรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา.....	22
4 กระบวนการวางแผน.....	63
5 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐาน การศึกษาภาคทอติก.....	133
6 สภาพที่ปรารถนาในอนาคตของรูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน.....	177
7 รูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาภาคทอติก.....	244
8 รายละเอียดงาน โครงการและกิจกรรมการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐาน การศึกษาภาคทอติก.....	245

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ในสังคมและประเทศชาติ การศึกษากับสังคมจึงมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้อง ซึ่งกันและกันอย่างแยกมิได้ (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2555) ไม่มีใครปฏิเสธว่าต้นตอของปัญหาหลัก ๆ ของประเทศไทย ขณะนี้มาจากระบบการศึกษาและคุณภาพการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นความยากจน การเมืองที่เต็มไปด้วยการทุจริต ความเหลื่อมล้ำและการเอาัดเอาเปรียบในสังคม ล้วนมีสาเหตุ มาจากการศึกษาทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นปัญหาเหล่านี้ไม่ได้รับการแก้ไขเลย ถ้าผู้มีอำนาจไม่แก้ไข ปัญหาของระบบการศึกษาอย่างจริงจัง (เทพชัย หย่อง, 2555) การศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อทั้งบุคคล สังคม และประเทศชาติ โรงเรียนในฐานะที่เป็นสถาบันการศึกษาจึงเป็นองค์การที่มี ความสำคัญในสังคม มีพันธกิจในการพัฒนาคน โดยให้การศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อการเป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การจัดการศึกษาในประเทศไทยเริ่มตั้งแต่สมัยสุโขทัย (ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย, 2557) และยังคงจัดการศึกษาให้แก่คนในชาติต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน เห็นได้จากรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 49 ระบุว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกัน ในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บ ค่าใช้จ่าย” รัฐธรรมนูญฉบับเดียวกันได้ขยายความเรื่องการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ในมาตรา 80 ที่ว่า “รัฐต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกกระดับ และทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีการแผน การศึกษาแห่งชาติ มีกฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้า ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก” นอกจากนี้ ความพยายามในการปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสรับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง โดยยุทธศาสตร์ ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การเปิดโอกาสให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีการกำกับ ติดตาม การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาตามหลักเกณฑ์การประเมิน คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ ดังนั้น โรงเรียนเอกชนมีหน้าที่

สำคัญยิ่งในการร่วมพัฒนาประเทศ ด้วยการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

โรงเรียนเอกชนคาทอลิกในประเทศไทย มีพันธกิจด้านการให้การศึกษาอบรม โดยตระหนักถึงเหตุผลที่แท้จริงของการมีโรงเรียนคาทอลิกในพันธกิจของพระศาสนจักร ได้แก่ พันธกิจที่ตั้งมั่นอยู่บนพื้นฐานปรัชญาการศึกษา ซึ่งบูรณาการความเชื่อ วัฒนธรรม และชีวิต ให้กลมกลืนเข้าหากัน โดยอาศัยโรงเรียนคาทอลิก พระศาสนจักรท้องถิ่นสามารถประกาศข่าวดี ให้การศึกษาและมีส่วนช่วยเหลือหลอมสมาชิกของพระศาสนจักรให้มีวิถีชีวิตที่มีความสมบูรณ์ ผ่องแผ้วทางศีลธรรม (สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก, 2531, หน้า 143) นอกจากนี้ พระศาสนจักรพิจารณาเห็นว่า โรงเรียนคาทอลิกเป็นเครื่องมือพิเศษในการส่งเสริมให้การอบรม บ่มเพาะมนุษย์ทั้งครบ พัฒนามนุษย์จากภายใน ปลดปล่อยเขาให้เป็นอิสระจากเงื่อนไขต่าง ๆ ที่กีดกันไม่ให้เขาบรรลุถึงความเป็นมนุษย์ทั้งครบ (สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก, 2520, หน้า 35) โรงเรียนคาทอลิกจึงไม่ได้มีเป้าหมายเพียงเพื่อเป็นเครื่องมือพิเศษในการพัฒนา สติปัญญาเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือในการหล่อหลอมสมรรถนะในการตัดสินใจอย่างถูกต้อง การสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมจากชนรุ่นก่อน การส่งเสริมความสำนึกในคุณค่าชีวิตและการเตรียมความพร้อมด้านการงานอาชีพอีกด้วย (สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก, 2508, หน้า 9) พระศาสนจักรคาทอลิกได้ดำเนินการในพันธกิจด้านการศึกษาในประเทศไทยมายาวนาน กว่า 350 ปี และพัฒนาการต่อเนื่องมาตามลำดับ ปัจจุบันโรงเรียนคาทอลิกทุกโรงเรียน ในประเทศไทยดำเนินงานภายใต้นโยบายจากสภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย

จากรายงานวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาคาทอลิกในการฝ่าวิกฤตการศึกษาของชาติ ของธาริณี โชติกเสถียร และณัฐพิมล ชนิษฐบุตร (2557) โดยสภาการศึกษาคาทอลิก แห่งประเทศไทย พบว่า โรงเรียนคาทอลิกในประเทศไทยควรพัฒนาต่อไปในเรื่อง การขาด อัตลักษณ์กลาง หรือมาตรฐานของหลักสูตรการศึกษาในโรงเรียนคาทอลิกที่เหมือนกันทั่วประเทศ ภาพลักษณ์ของโรงเรียนคาทอลิกในการรับรู้ของบุคคลภายนอกไม่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ที่แท้จริง การถ่ายทอดพันธกิจหลักของการศึกษาในโรงเรียนคาทอลิกจากบุคคลรุ่นเก่าไปสู่รุ่นใหม่ ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร สอดคล้องกับสมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก (2520, หน้า 51) ที่กล่าวว่า บ่อยครั้งพื้นฐานที่ขาดไปของบุคลากรคาทอลิกที่ทำงานในโรงเรียน ก็คือ การตระหนักถึงอัตลักษณ์ของโรงเรียนคาทอลิกอย่างชัดเจน และความกล้าหาญที่จะรับผลพวง จากการปฏิบัติตามอัตลักษณ์นั้น

นอกจากนี้ ผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวยังพบว่า โรงเรียนคาทอลิกได้รับความท้าทายจากปัจจัยภายนอก ได้แก่ การขาดมาตรฐานและตัวชี้วัดด้านคุณธรรม จริยธรรม แสดงถึงอัตลักษณ์ การศึกษาคาทอลิกที่ชัดเจน ที่เห็นผลลัพธ์เป็นรูปธรรม ผู้ปกครองมุ่งเน้นไปที่การปลูกฝัง ความฉลาดทางสติปัญญา และการวัดผลทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาโรงเรียนคาทอลิกในประเทศไทย ตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิกของสุรินทร์ จารย์อุปการะ (2556) ที่พบว่า การบริหารจัดการตามนโยบายการจัดการศึกษาคาทอลิกแบบมีส่วนร่วม ควรมีระบบการให้การศึกษาอบรมผู้เรียนทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน นอกจากนี้ ยังพบว่า การกำหนดหลักสูตรบนพื้นฐานคุณค่าพระวรสาร ควรมีการจัดทำหลักสูตร ให้ครอบคลุมการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้และคุณธรรม ด้วยมิติของความเชื่อในศาสนา และควรมีการกำหนดเป้าหมาย การจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ปรัชญา การศึกษาคาทอลิก และนโยบายของสภาประมุขบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย

จากสภาพดังกล่าว และด้วยเจตนารมณ์อันหนักแน่นของฝ่ายการศึกษาสังฆมณฑล จันทบุรี ที่ต้องการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักปรัชญาการศึกษาคาทอลิก จึงได้กำหนด มาตรฐานการศึกษาคาทอลิกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการดำเนินการตามนโยบาย อันเกิดจากการร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการจัดการศึกษา ที่กำหนดไว้ในแผนกลยุทธ์มาตรฐาน การศึกษาคาทอลิก กลุ่มโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี (รศจ.) ปีการศึกษา 2557-2561 โดยคณะกรรมการสภาสงฆ์ และคณะกรรมการบริหารสังฆมณฑลจันทบุรี มีมติ เห็นชอบให้ดำเนินการจัดการศึกษาภายใต้วิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “อัตลักษณ์การศึกษาเด่น เป็นโรงเรียนมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกมุ่งสัมฤทธิ์ผลแบบองค์รวม” (ฝ่ายการศึกษาอบรม, 2557) โดยมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกเฉพาะมาตรฐานด้านผู้เรียน มีรายละเอียดและตัวบ่งชี้ ดังต่อไปนี้ คือ มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสาร “ด้านความเชื่อ” ซึ่งมีตัวบ่งชี้ คือ ผู้เรียนมีความเชื่อศรัทธา (Faith) มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณลักษณะนิสัย ตามคุณค่าพระวรสาร “ด้านหน้าที่ต่อพระเจ้าและต่อตนเอง” มีตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย

- 1) รักความจริง (Truth) 2) มีความคิดไตร่ตรอง/ ภาวนา (Reflection/ Prayer) 3) มีเมโนธรรม/ วิจาร์ณญาณ/ ความกล้าหาญเชิงศีลธรรม (Conscience/ Discernment/ Moral) 4) มีอิสรภาพ ในการทำความดีและหลีกเลี่ยงความชั่วร้าย (Freedom) 5) มีความชื่นชมยินดี (ในความดี/ ถูกต้อง) (Joy) 6) รู้จักเคารพศักดิ์ศรีของตนเองและผู้อื่น (Respect/ Dignity) 7) มีความสุภาพถ่อมตน (Humility) 8) มีความซื่อตรง (Honesty) และ 9) มีความเรียบง่าย/ ความพอเพียง (Simplicity/ Sufficiency) มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสารการปฏิบัติตน

ด้าน “ความรัก” มีตัวบ่งชี้ คือ มีความรักฉันท์พี่น้อง (Fraternity love) มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียน มีคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสาร “ด้านการปฏิบัติตนต่อผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม” มีตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) มีความเมตตา (Compassion) 2) มีความกตัญญูรู้คุณ (Gratitude) 3) มีความรับผิดชอบและเห็นคุณค่าของการทำงาน/หน้าที่ (Work/ Duty) 4) มีจิตอาสา/ การรับใช้ (Service) 5) มีความยุติธรรม (Justice) 6) มีสันติสุข/ การคืนดี (Peace/ Reconciliation) 7) มีการยกโทษให้อภัย (Forgiveness) 8) มีความเป็นหนึ่ง/ ความเป็นชุมชน (Unity/ Community) และ 9) รักษาสิ่งแวดล้อม (สิ่งสร้าง)/ รักษาธรรมชาติ (Wonder/ Conservation) มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสาร “ด้านความหวัง” มีตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย มีความหวัง (หวังในการทำความดีจะตอบแทนด้วยสิ่งดี) (Hope) กลุ่มโรงเรียนคาทอลิกสังกัด สังฆมณฑลจันทบุรี (รสจ.) ภายใต้การดูแลของฝ่ายธรรมทูตและการศึกษาอบรม ภายใต้โครงสร้าง การบริหารของสังฆมณฑลจันทบุรี ให้ความสำคัญในงาน จัดการศึกษาคาทอลิกด้วยการกำหนด ทิศทางด้านการศึกษาอบรมไว้เป็น 1 ใน 6 ด้านของทิศทางงานอภิบาลของสังฆมณฑลเสมอ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนอภิบาลสังฆมณฑลจันทบุรี ค.ศ. 2011-2015 ด้านการศึกษาอบรม ที่มุ่งเน้นให้การศึกษอบรม และสร้างอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก พัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน ในโรงเรียนให้มีลักษณะเฉพาะของตนเองจนกลายเป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียน

ฝ่ายธรรมทูตและการศึกษาอบรมของสังฆมณฑลจันทบุรี และกลุ่มโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี มอบหมายให้ผู้บริหารแต่ละโรงเรียน และคณะกรรมการฝ่ายอัตลักษณ์ การศึกษาคาทอลิก คณะกรรมการโรงเรียนดาราสมุทร โดยผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน และผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายอภิบาลและแพรวธรรมร่วมกับทีมงาน เป็นผู้รับผิดชอบหลัก ได้ร่วมกันกำหนดแนวทางการดำเนินงานในรูปของงาน โครงการและกิจกรรม ถึง 56 งาน โครงการ และกิจกรรม เช่น งานอบรมจริยธรรม งานติดตามพฤติกรรมนักเรียน กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต กิจกรรมชุมชนคนดีดาราสมุทร งานดูแลช่วยเหลือนักเรียน โครงการส่งเสริมคุณค่าชีวิต โครงการค่ายธรรมมะ ค่ายฟื้นฟูจิตใจ ฯลฯ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อนำนักเรียนสู่คุณภาพตามมาตรฐานของวิสัยทัศน์ดังกล่าว มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2557-2558 โดยตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาของชาติ ตามหลักปรัชญาการศึกษาคาทอลิกที่มุ่งพัฒนามนุษย์ในทุกมิติ (Holistic) ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข โดยมีเป้าหมายเพื่อจะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ครบครัน โรงเรียนดาราสมุทรจึงบริหารจัดการภายใต้นโยบาย “คุณธรรมนำความรู้” เสมอมา โดยยึดมั่น ในการเสริมสร้างเอกลักษณ์สถานศึกษาคาทอลิก คือ เป็นโรงเรียนวิถีคริสต์ สังคม เอื้ออาทร สังคม

แห่งการประกาศข่าวดี มุ่งยกระดับการจัดการศึกษา (Education) ให้เป็นการศึกษาอบรม (Formation) ด้วยการพัฒนาคนจากภายในตามหลักการการจัดการศึกษาคาทอลิกที่ว่า “โรงเรียนคาทอลิกเป็นสถานที่ให้การศึกษอบรมทั้งครบของมนุษย์ ครอบคลุมถึงพัฒนาการในทุกด้านของนักเรียน เพื่อเตรียมตัวพวกเขาให้พร้อมสำหรับการประกอบอาชีพ หล่อหลอมอบรมนักเรียนให้มีจิตสำนึกทางจริยธรรมและทางสังคม และเกิดความตระหนักรู้ถึงการศึกษาด้านจิตและด้านศาสนา หล่อหลอมบุคคลให้เป็นผู้เข้มแข็งและมีความรับผิดชอบ สามารถที่จะตัดสินใจเลือกอย่างอิสระและถูกต้อง” (สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก, 2550, หน้า 307) นอกจากนี้ยังมุ่งพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนให้มีคุณลักษณะที่เป็นนิสัยแห่งตน ตามอัตลักษณ์นักเรียนดาราสมุทรที่ว่า “รัก เมตตา รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ พอเพียง”

หลังจากที่ได้บริหารจัดการตามวิสัยทัศน์ และพันธกิจดังกล่าวมาเป็นเวลา 2 ปีแล้ว (ปีการศึกษา 2557-2558) พบข้อมูลจากรายงานประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2557 และ 2558 สอดคล้องกัน สามารถสรุปได้ว่า โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเพื่อยกระดับความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีความกล้าแสดงออกด้านสังคมให้มากขึ้นอย่างเหมาะสมกับวัย โดยมีวินัย มีความรับผิดชอบ เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อ แม่ ครู อาจารย์ มีความซื่อสัตย์สุจริต ช่วยเหลือ แบ่งปัน เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และประพฤติตนตามวัฒนธรรมและศาสนาที่ตนนับถือได้ (โรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา, 2557, หน้า 234-255) นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ทำการสัมภาษณ์ครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมอัตลักษณ์ผู้เรียน เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานและสภาพปัญหา พบว่า ในการดำเนินการสร้างอัตลักษณ์ผู้เรียน โรงเรียนมีการบริหารจัดการตามนโยบายการจัดการศึกษาคาทอลิกแบบมีส่วนร่วม มีการกำหนดหลักสูตรบนพื้นฐานคุณค่าพระวรสาร มีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการคุณค่าพระวรสาร มีการจัดกิจกรรมจิตอาสาส่งเสริมให้นักเรียนทำประโยชน์เพื่อสังคม ส่วนสภาพปัญหาที่ทำให้นักเรียนโรงเรียนดาราสมุทรยังไม่สามารถบรรลุถึงการมีคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกซึ่งสามารถสรุปสาเหตุสำคัญได้ดังนี้ คือ 1) ผู้เรียนได้รับการศึกษาอบรมตามแนวทางที่เป็นเอกลักษณ์ แต่ยังไม่สามารถบูรณาการสู่การปฏิบัติ จนกลายเป็นนิสัยและคุณลักษณะแห่งตน (อัตลักษณ์) โดยเริ่มต้นตั้งแต่การส่งเสริมความตระหนักในความสำคัญของการเป็นคนที่มีเมตตาให้ผู้อื่นซึ่งกันและกัน มีความกตัญญู มีความรับผิดชอบ มีจิตอาสา รู้จักรับใช้ผู้อื่น รู้จักรักษาสิ่งแวดล้อม 2) แม้จะมีการบูรณาการคุณค่าพระวรสาร เรื่องความรักในแผนการสอนแล้ว แต่ครูผู้ถ่ายทอดยังไม่สามารถนำผู้เรียนให้เข้าถึงสาระสำคัญของคุณค่าดังกล่าว 3) ครูผู้สอนยังไม่สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนอย่างจริงจัง ซึ่งเป็นเพราะครูผู้สอนเองก็ยังไม่

ซึ่งแรงบันดาลใจด้วยเช่นเดียวกัน จึงไม่สามารถส่งต่อนักเรียนให้เกิดแรงบันดาลใจ ทำให้ขาด
ซึ่งการวางแผนในชีวิต ชีวิตยังไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจน (เดือน ตริยะพานิชกุล, 28 ตุลาคม 2558,
สัมภาษณ์)

จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าว จึงเป็นที่มาของงานวิจัยนี้เพื่อศึกษาปัญหา
สู่การพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการในโรงเรียน สู่การมีคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา
คาทอลิก มาตรฐานที่ 4 ที่ว่า ผู้เรียนมีคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสาร “ด้านการปฏิบัติตน
ต่อผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม” มีตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) มีความเมตตา (Compassion)
2) มีความกตัญญูรู้คุณ (Gratitude) 3) มีความรับผิดชอบและเห็นคุณค่าของการทำงาน/หน้าที่
(Work/ Duty) 4) มีจิตอาสา/ การรับใช้ (Service) 5) มีความยุติธรรม (Justice) 6) มีสันติสุข/
การคืนดี (Peace/ Reconciliation) 7) มีการยกโทษให้อภัย (Forgiveness) 8) ความเป็นหนึ่ง/
ความเป็นชุมชน (Unity/ Community) และ 9) รักสิ่งแวดล้อม (สิ่งสร้าง)/ รักษาธรรมชาติ
(Wonder/ Conservation) โดยงานศึกษาวิจัยนี้เลือกศึกษา 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ
มีจิตอาสา รู้จักให้อภัย และรักษาธรรมชาติ ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้ 1) มาตรฐานที่ 4 ด้านผู้เรียน
มีตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์นักเรียนดาราสมุทรที่ว่า “รัก เมตตา รับใช้ ซื่อสัตย์ พอเพียง”
2) เป็นการศึกษาวิจัยเพื่อเผยแพร่และขยายผลวิธีการบริหารจัดการสู่การมีคุณภาพมาตรฐาน
ตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก มาตรฐานอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต และ 3) หากทำการศึกษา
ทุกมาตรฐานด้านผู้เรียนและทุกตัวบ่งชี้จะเป็นการศึกษาค้นคว้าที่มีขนาดใหญ่เกินไป เพราะตัวบ่งชี้
แต่ละตัวมีลักษณะเป็นนามธรรมซึ่งกระบวนการพัฒนาให้เกิดขึ้นในผู้เรียนใช้เวลานานทำการศึกษา
วิจัยด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research: PAR)
อาศัยการมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เป็นการเรียนรู้
ร่วมกัน (Co-generative) ทั้งระดับผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนการศึกษา
เป็นผู้ร่วมวิจัยและเกิดการเรียนรู้ในทุกกระบวนการวิจัย ตั้งแต่การตัดสินใจเลือกและกำหนด
ปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกตและการสะท้อนผล เพื่อแสวงหา
รูปแบบการยกระดับคุณภาพการบริหารโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี สู่การมีคุณภาพ
ผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก และเพื่อนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้ในการกำหนด
พันธกิจ เพื่อการยกระดับตามวิสัยทัศน์ “อัตลักษณ์การศึกษาเด่น เป็นโรงเรียนมาตรฐาน
การศึกษาคาทอลิกมุ่งสัมฤทธิ์ผลแบบองค์รวม” ในระดับกลุ่มโรงเรียนต่อไป และยังสามารถ
นำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้ในการจัดทำแผนอภิมหาลด้านการศึกษอบรมของสังฆมณฑลจันทบุรี
ต่อไปในอนาคตอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการและสภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี จากการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำถามการวิจัย

1. รูปแบบการบริหารจัดการและสภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี จากการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกเป็นอย่างไร
2. รูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีลักษณะอย่างไร
3. ผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างไร

กรอบแนวคิดการวิจัย

การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คุณภาพคนในประเทศจึงขึ้นอยู่กับคุณภาพการจัดการศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย ปัจจัยสำคัญหลายประการ ปัจจัยสำคัญที่ได้รับการพิจารณาว่ามีความสำคัญยิ่งต่อคุณภาพและความสำเร็จของการจัดการศึกษา คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ที่เด่นชัด สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและประเทศชาติ มีกลยุทธ์ในการจัดการเรียนการสอนที่ดีและมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลทางบวกสูงสุดต่อประสิทธิผลของโรงเรียน คือ พฤติกรรมการบริหารของผู้นำ (โสภิต ม่วงทอง, 2553) โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการและพฤติกรรมผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนความตระหนักรู้ในหน้าที่ (Self-awareness) ของครูผู้เป็นแบบอย่างผู้เอื้อให้เกิดการเรียนรู้และผู้ร่วมทางชีวิตกับนักเรียน

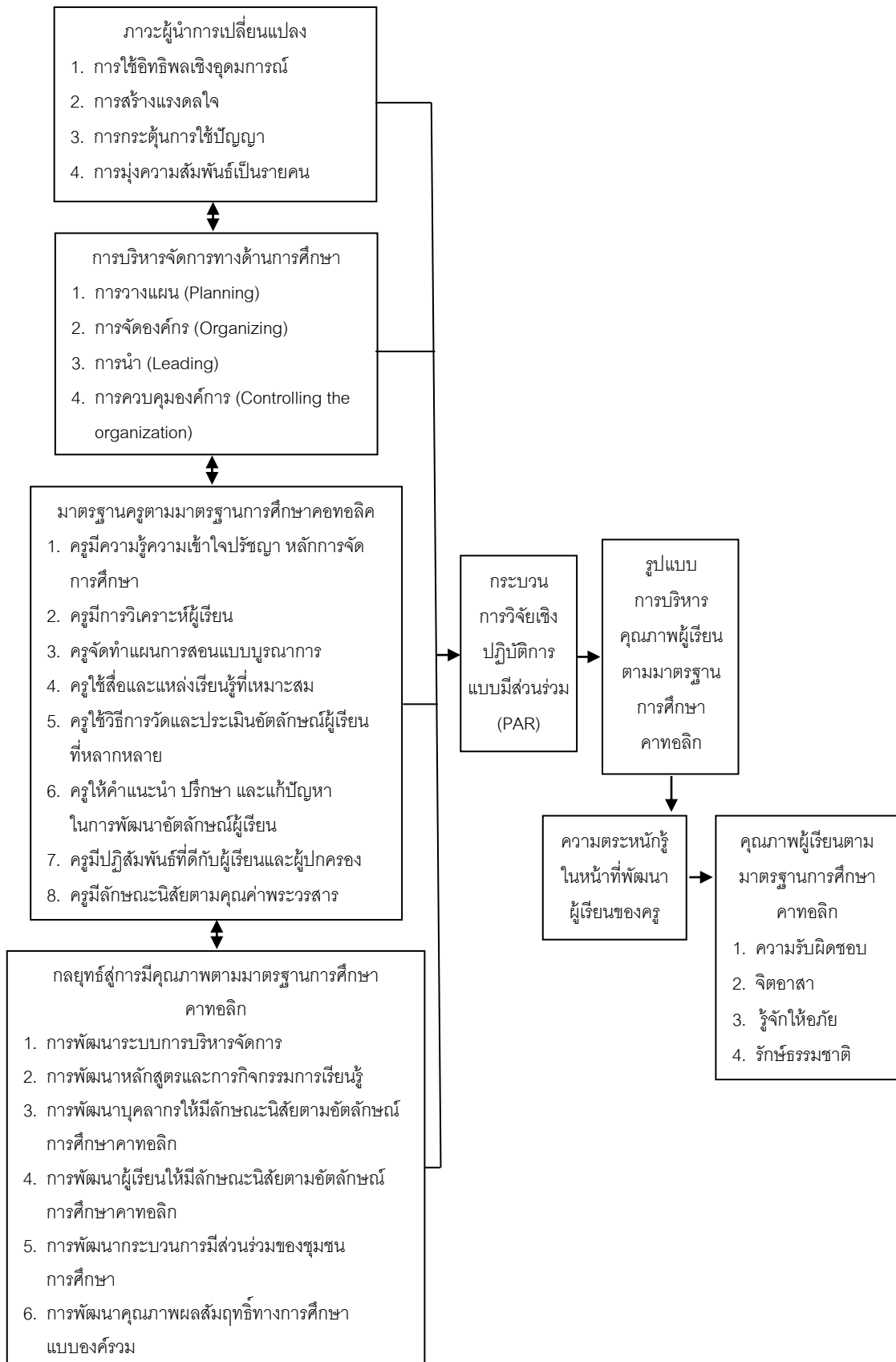
งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสู่การมีคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ได้แก่ ผู้เรียนเป็นผู้มีความเมตตา มีความกตัญญู มีความรับผิดชอบ มีจิตอาสา มีความยุติธรรม มีสันติสุข รู้จักให้อภัย มีความเป็นหนึ่งและ

รัฐราชการรวมชาติ เพื่อให้ได้รูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพนำสู่คุณภาพผู้เรียน ตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก จากปัจจัยสู่ประสิทธิผลทางการศึกษาดังกล่าวและ จากความต้องการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิดของนักวิชาการด้านการบริหาร จัดการทางการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาโรงเรียน ผู้การมีคุณภาพตามมาตรฐาน (Fayol, 1917; Gulick, 1936; Robbins, 1980; Carroll and Gillen, 1987; Schermerhorn, Hunt, & Osborn, 2008) และสังเคราะห์หน้าที่ทางการบริหาร เป็น 4 ประการ ได้แก่ 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดองค์การ (Organizing) 3) การนำ (Leading) และ 4) การควบคุมองค์การ (Controlling the organization) ได้ศึกษาแนวคิด เรื่องภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงของ Bass and Avolio (1994) ประกอบด้วย 1) ความเสน่ห์หา หรือการใช้อิทธิพลเชิงอุดมการณ์ (Charisma or Idealized influence: II) 2) การสร้างแรงดลใจ (Inspirational Motivation: IM) 3) การกระตุ้นการใช้ปัญญา (Intellectual stimulation: IS) และ 4) การมุ่งความสัมพันธเป็นรายคน (Individualized consideration: IC) ศึกษากลยุทธ์ ผู้การมีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกจากแผนกลยุทธ์มาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ฝ่ายการศึกษาอบรม กลุ่มโรงเรียนสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ปีการศึกษา 2557-2561 ได้แก่

- 1) การพัฒนาระบบบริหารจัดการที่มุ่งเน้นมาตรฐานคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก
- 2) การพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักการจัดการศึกษาคาทอลิก
- 3) พัฒนาบุคลากรให้มีคุณลักษณะนิสัยตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก (คุณค่าพระวรสาร: Gospel value) และมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาด้านครูและผู้บริหาร 4) พัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณลักษณะนิสัยตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก (คุณค่าพระวรสาร: Gospel value) และมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 5) พัฒนาระบบการมีส่วนร่วมของชุมชนการศึกษา
- 6) พัฒนาคุณภาพผลสัมฤทธิ์ (Achievement) ทางการศึกษาแบบองค์รวม (Holistic)

นอกจากนี้ ยังได้ศึกษามาตรฐานด้านการจัดการศึกษา: มาตรฐานด้านครู ตามมาตรฐานการศึกษา คาทอลิก ที่มุ่งเน้นให้ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่จัดการศึกษาคาทอลิกอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล ได้แก่ 1) ครูมีความรู้เข้าใจปรัชญา หลักการจัดการศึกษา 2) ครูมีการวิเคราะห์ ผู้เรียน 3) ครูจัดทำแผนการสอนแบบบูรณาการ 4) ครูใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม 5) ครูใช้วิธีการวัดและประเมินอัตลักษณ์ผู้เรียนที่หลากหลาย 6) ครูให้คำแนะนำ ปรีกษา แก้ปัญหาในการพัฒนาอัตลักษณ์ผู้เรียน 7) ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนและผู้ปกครอง และ 8) ครูมีลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสาร เป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัย

ผู้วิจัยยังได้ศึกษาระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามแนวคิด
ของ Kemmis and McTaggart (1998) ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การปฏิบัติ 3) การสังเกต
และ 4) การสะท้อนผล เพื่อนำกรอบแนวคิดเบื้องต้นในกระบวนการวิจัยเข้าสู่กระบวนการวิจัย
เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยอาศัยเทคนิคกระบวนการกลุ่มแบบพลังสร้างสรรค์
(Appreciation-influence-control: A-I-C) ผู้การสร้างรูปแบบ พัฒนารูปแบบ การนำไปปฏิบัติ
และรับรองรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกต่อไปในอนาคต
ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า ทำให้ได้กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อได้รูปแบบการบริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาอบรมผู้ที่มีผู้เรียนคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก
2. เพื่อได้ข้อมูลผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี เพื่อนำไปเผยแพร่และขยายผลการจัดการศึกษาอบรมผู้ที่มีผู้เรียนคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก
3. เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในการจัดทำแผนอภิปาลด้านการศึกษาอบรมของสังฆมณฑลจันทบุรีต่อไปในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

1. การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาโรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา เป็นการศึกษาเพื่อให้ได้รูปแบบการบริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผู้บริหารใช้วิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ในการบริหารจัดการโรงเรียน
2. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษาโรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา ซึ่งบริหารจัดการตามวิสัยทัศน์ (Vision) ว่า “อัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิกเด่น เป็นโรงเรียนมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก มุ่งสัมฤทธิ์ผลแบบองค์รวม” ระหว่างปีการศึกษา 2557-2561
3. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้เทคนิควิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research: PAR) เป็นการศึกษาวิจัยที่ผสมผสานการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory research) กับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) รวมทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เข้าไว้ด้วยกัน
4. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนใน 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ มีจิตอาสา รู้จักให้อภัย และรู้จักธรรมชาติ ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้ คือ
  - 1) มาตรฐานที่ 4 ด้านผู้เรียนมีตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์นักเรียนดาราสมุทรที่ว่า “รัก เมตตา

รับใช้ ชื่อสัตย์ พอเพียง” 2) เป็นการศึกษาวิจัยเพื่อเผยแพร่และขยายผลวิธีการบริหารจัดการ
 ผู้การมีคุณภาพมาตรฐานตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก มาตรฐานอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต
 และ 3) หากทำการศึกษาทุกมาตรฐานด้านผู้เรียนและทุกตัวบ่งชี้จะเป็นการศึกษาวิจัยที่มี
 ขนาดใหญ่เกินไป เพราะตัวบ่งชี้แต่ละตัวมีลักษณะเป็นนามธรรม ซึ่งกระบวนการพัฒนาให้เกิดขึ้น
 ในผู้เรียนใช้เวลานาน

5. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีตัวแปรที่มุ่งศึกษา ดังนี้

5.1 ตัวแปรต้น คือ รูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา
 คาทอลิก

5.2 ตัวแปรตาม มีดังนี้

5.2.1 ความตระหนักรู้ในหน้าที่ของครู (Self-awareness)

5.2.2 คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ซึ่งประกอบด้วย

5.2.2.1 มีความรับผิดชอบและเห็นคุณค่าของการทำงาน/ หน้าที่

(Work/ Duty)

5.2.2.2 มีจิตอาสา/ การรับใช้ (Service)

5.2.2.3 มีการยกโทษให้อภัย (Forgiveness)

5.2.2.4 รักษาสิ่งแวดล้อม (สิ่งสร้าง)/ รักษาธรรมชาติ (Wonder/ Conservation)

ในระยะเวลาของการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียน
 ตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกด้วย ได้กำหนดขอบเขตให้นำรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียน
 มาศึกษาผลด้วยการทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/ 1, 4/ 2, 4/ 5 และ 4/ 6 โรงเรียน
 ดาราสมุทร ศรีราชา ประจำปีการศึกษา 2559

6. ในระยะเวลาของการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียน
 ตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกด้วยการทดลองใช้ กำหนดให้ครูประจำชั้น และครูผู้รับผิดชอบ
 งาน โครงการ และกิจกรรมจากการวางแผนปฏิบัติเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ในฐานะผู้นำทาง
 และถ่ายทอดให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ฉะนั้น ผู้ปฏิบัติรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนในการวิจัยนี้
 จึงหมายถึง ครูประจำชั้น และครูผู้รับผิดชอบงาน โครงการ และกิจกรรม ประจำปีการศึกษา 2559
 ซึ่งมีความตระหนักรู้ในหน้าที่ (Self-awareness) ที่แตกต่างกัน

นิตยสารพิเศษเฉพาะ

1. มาตรฐานการศึกษาคาทอลิก หมายถึง คุณภาพด้านบริหารจัดการด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านผู้เรียน ด้านชุมชนการศึกษา และด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการประกาศข่าวดีตามหลักปรัชญาและเป้าหมายการจัดการศึกษาคาทอลิก

2. อัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก หมายถึง ลักษณะแสดงถึงการดำเนินงานของโรงเรียนตามลักษณะการศึกษาคาทอลิก ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาตามคำสอนของพระศาสนจักรคาทอลิก และเหมาะสมกับบริบทของการศึกษาคาทอลิกในประเทศไทย

3. คุณลักษณะนิสัยตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก หมายถึง คุณลักษณะของผู้เรียนตามคุณค่าพระวรสารที่แต่ละคนปฏิบัติหรือแสดงออกเป็นประจำสม่ำเสมอจนเป็นนิสัย

4. คุณภาพครูตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก หมายถึง คุณลักษณะและสมรรถนะของบุคลากรครูที่แสดงถึงการปฏิบัติตน และการปฏิบัติหน้าที่การสอนตามหลักปรัชญาที่เป็นลักษณะเฉพาะของโรงเรียนตามลักษณะการศึกษาคาทอลิก

5. มุ่งสัมฤทธิ์ผลแบบองค์รวม หมายถึง พันธกิจที่ครอบคลุมครบทุกด้านที่เน้นความสัมพันธ์ของทุกมิติอย่างสมดุล มุ่งพัฒนาการชีวิตให้เจริญก้าวหน้าครบทุกด้าน คือ ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

6. กลุ่มโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี (รศจ.) หมายถึง กลุ่มโรงเรียนคาทอลิกที่ดำเนินงานภายใต้นโยบายของฝ่ายการศึกษาอบรมของสังฆมณฑลจันทบุรี

7. โรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา จังหวัดชลบุรี เป็นโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี บริหารจัดการโดยคณะบาทหลวงสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี

8. การพัฒนารูปแบบการบริหาร หมายถึง เป็นการสร้างรูปแบบจากการศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง นำรูปแบบที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความเหมาะสม และหาคุณภาพของรูปแบบต่อไป

9. คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก หมายถึง คุณลักษณะนิสัยของผู้เรียนตามคุณค่าพระวรสาร 21 ประการ ที่พระเยซูเจ้าสั่งสอน และเจริญชีวิตเป็นแบบอย่างแก่บรรดาศาสนุศิษย์และประชาชน ดังที่มีบันทึกในพระคัมภีร์ เฉพาะในมาตรฐานที่ 4 ที่ว่า ผู้เรียนมีคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสาร ด้านการปฏิบัติตนต่อผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

9.1 มีความรับผิดชอบและเห็นคุณค่าของการทำงานและหน้าที่ หมายถึง ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นบุคคลที่มีความรักในหน้าที่การงาน โดยมีทัศนคติต่อตนเองและแสดงออกซึ่งพฤติกรรม ได้แก่ การปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตนเองด้วยวิธีการที่สร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดีต่อหน้าที่ที่ได้รับ

มอบหมาย ปฏิบัติหน้าที่การงานของตนเองด้วยความมุ่งมั่นทุ่มเท เคารพในความคิด/ วิธีการปฏิบัติงานของเพื่อนพี่น้องในหมู่คณะ

9.2 มีจิตอาสา การรับใช้ หมายถึง ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นบุคคลแห่งการรับใช้ โดยมีทัศนคติต่อตนเองและแสดงออกซึ่งพฤติกรรม ได้แก่ การมีน้ำใจช่วยเหลือบุคคลที่ต้องการช่วยเหลือ ดูแลทรัพย์สินสาธารณะ อาสาช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ของชั้นเรียน ร่วมแก้ปัญหาต่าง ๆ ในกลุ่มเพื่อน ชุมชน และสังคม

9.3 มีการยกโทษให้อภัย หมายถึง ผู้เรียนปฏิบัติตนด้านการให้อภัยแก่เพื่อนพี่น้อง โดยมีทัศนคติต่อตนเองและแสดงออกซึ่งพฤติกรรม ได้แก่ การยกโทษให้กับผู้ที่ทำผิดต่อตนเอง ด้วยใจสงบ มีความอดทนต่อข้อบกพร่องของผู้อื่น ใช้วิธีการประนีประนอมในการแก้ปัญหา ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับตนเอง มีอารมณ์สงบนิ่งต่อความก้าวร้าวของผู้อื่น

9.4 รักษาสิ่งแวดล้อม (สิ่งสร้าง) รักษาธรรมชาติ หมายถึง ผู้เรียนปฏิบัติตนด้านการพิศแห่งสิ่งสร้าง รักษาธรรมชาติ โดยมีทัศนคติต่อตนเองและแสดงออกซึ่งพฤติกรรม ได้แก่ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและรู้คุณค่า แสดงความคิดเห็นหรือมีพฤติกรรมต่อต้านการทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปฏิบัติกิจกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติตามโอกาสอันควร

10. บรรยากาศประกาศข่าวดี หมายถึง สถานศึกษาที่มีบรรยากาศของการศึกษาแบบหลักคริสตธรรม มุ่งเน้นการประกาศข่าวดีแห่งความรักของพระเจ้าและการดำเนินชีวิตตามคุณค่าพระวรสาร โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชนศาสนา มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีสุขลักษณะนิสัยที่โดดเด่นแบบคุณค่าพระวรสาร

11. บาทหลวง หมายถึง คริสตชนชายที่ได้รับศีลบรรพชา (ศีลบวช) มีหน้าที่ในการอภิบาลดูแลด้านจิตวิญญาณ การประกอบพิธีบูชาขอบพระคุณ การโปรดศีลศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ชาวคาทอลิกเรียกบาทหลวงว่า คุณพ่อ หมายถึง การเป็นบิดาฝ่ายจิตวิญญาณ

12. นักบวช หมายถึง คริสตชนชายหรือหญิง ที่ปฏิญาณถวายตัวปฏิบัติหน้าที่ตามจิตตารมณ์พิเศษของคณะที่สังกัด เช่น การให้การศึกษา การอภิบาลเยาวชน การดูแลผู้ป่วย ฯลฯ ชาวคาทอลิกเรียกนักบวชชายว่า ภราดาหรือบราเดอร์ (Brother) นักบวชหญิงเรียกว่า ภคินีหรือซิสเตอร์ (Sister)

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐาน การศึกษาคาทอลิกด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. สภาพการบริหารงานของโรงเรียนดาราสมุทร และมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก
2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิกและภาวะผู้นำ แห่งการเปลี่ยนแปลง
3. รูปแบบและการพัฒนารูปแบบ
4. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สภาพการบริหารงานของโรงเรียนดาราสมุทร และมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก

โรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา ก่อตั้งในอาณาบริเวณอันเป็นที่ตั้งของโรงเรียนอัสสัมชัญ ศรีราชา ในปัจจุบัน ย้อนหลังไปเมื่อปี พ.ศ. 2475 ภารดาคณะเซนต์คาเบรียลจากกรุงเทพฯ ได้สร้างบ้านพักตากอากาศที่อำเภอศรีราชา เพื่อใช้เป็นสถานที่พักผ่อนในช่วงปิดภาคเรียน บ้านพักนี้ชื่อว่า “สเตลลา มาริส” (Stella Maris) คณะภราดาได้มอบหมายให้ครอบครัวของคุณยอห์นและคุณอลิซ ลาร์สันต์ ดูแลบ้านหลังนี้ ต่อมาท่านทั้งสองได้เปลี่ยนชื่อและนามสกุล เป็น คุณประยูรและคุณมณี สิริสันต์

ในปี พ.ศ. 2479 คุณประยูรเห็นว่า การสอนหนังสือมีประโยชน์ต่อลูกหลานชาวศรีราชา กอปรกับจำนวนเด็กเพิ่มมากขึ้น จึงยื่นหนังสือขอจัดตั้งโรงเรียนให้ถูกต้องตามระเบียบ และได้รับ อนุญาตอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2479 ตั้งชื่อว่า “โรงเรียนสเตลลา มาริส” อันเป็นโรงเรียนราษฎร์ (เอกชน) แห่งแรกในอำเภอศรีราชา และในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 คุณประยูรได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนสเตลลา มาริส เป็นโรงเรียนดาราสมุทร และได้รับอนุญาต อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2484

ปลายสงครามโลกครั้งที่ 2 คณะภราดาเซนต์คาเบรียล ได้นำนักเรียนจากโรงเรียน อัสสัมชัญ บางรัก กรุงเทพฯ บางส่วนมาทำการสอนอยู่ที่บ้านพักหลังนี้ เมื่อสถานการณ์ เปลี่ยนแปลงไป คุณประยูรจึงได้ติดต่อคุณพ่อ (บาทหลวง) ที่บ้านณรพระหฤทัย ศรีราชา ขอย้ายนักเรียนไปเรียนที่อาคารไม้หลังบ้านณร

ในปี พ.ศ. 2487 คุณประยูร สิริสันต์ ได้โอนกิจการดาราสมุทรให้กับมิสซัง โดยมี คุณพ่อสงวน สุวรรณศรี ซึ่งเวลานั้นเป็นอธิการบ้านเณรพระหฤทัย ศรีราชา เป็นผู้รับมอบโรงเรียน ปี พ.ศ. 2489 มีการสร้างวัดพระหฤทัย ศรีราชา เป็นอาคารไม้ 2 ชั้น ชั้นบนใช้เป็นวัด ชั้นล่างใช้เป็นโรงเรียน ต่อมาในปี พ.ศ. 2494 คุณพ่อฮั่วเซียง กิจบุญชู ผู้จัดการ ครูใหญ่ ปัจจุบัน คือ พระคาร์ดินัล ไมเกิ้ล มีชัย กิจบุญชู ได้สร้างอาคารถาวรหลังแรก เป็นเรือนไม้ทรงปั้นหยา 2 ชั้น 5 ห้องเรียน

ในปี พ.ศ. 2507 บาทหลวงแหวน ศิริโรจน์ ผู้จัดการได้สร้างอาคารเซนต์จอห์น เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก 3 ชั้น ขนาด 15 ห้องเรียน และได้สร้างอาคารเซนต์ปอล เป็นหอประชุมอเนกประสงค์ในปี พ.ศ. 2510 จากนั้นสร้างอาคารไม้ชั้นเดียวต่อจากอาคารเซนต์จอห์น

ในปี พ.ศ. 2516 เนื่องจากนักเรียนโรงเรียนดาราสมุทรมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี บาทหลวงประยูร นามวงศ์ ผู้จัดการ ได้สร้างอาคารเซนต์เจมส์ เป็นตึกคอนกรีตสูง 3 ชั้น แทนที่อาคารหอพักเดิม

ในปี พ.ศ. 2518 โรงเรียนได้รับการรับรองวิทยฐานะจากกระทรวงศึกษาธิการ ปี พ.ศ. 2519 โอกาสครบรอบ 40 ปีของโรงเรียน บาทหลวง ดร.วีระ ผังรักษ์ ผู้จัดการ มีการพัฒนาสำคัญมากมาย เช่น มีการสร้างห้องปฏิบัติการภาษาอังกฤษ สร้างอาคารพระแม่มาเรีย สำหรับนักเรียนก่อนระดับประถมศึกษา สร้างอาคารเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์ โอกาสครบ 40 ปี เป็นตึกคอนกรีตสูง 5 ชั้น แทนอาคารไม้เดิม มีการพัฒนาในด้านการเรียนการสอน

ปี พ.ศ. 2529 โอกาสครบ 50 ปีของโรงเรียน บาทหลวงบรรจง พานูพันธ์ ได้สร้างอาคาร 50 ปี ใช้สำหรับเป็นหอพักนักเรียนชาย ปัจจุบันเป็นดาราสมุทร เนอร์สเซอรี่ อีก 1 ปีต่อมา ได้มีการริเริ่มให้มีการสอนคอมพิวเตอร์ นับว่าเป็นการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์แห่งแรก ในภาคตะวันออก มีการจัดตั้งสมาคมศิษย์เก่า มีการพัฒนาการเรียนการสอน ปรับปรุงวงดุริยางค์ มีการพัฒนาด้านกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย

ปี พ.ศ. 2539 โอกาสครบรอบ 60 ปีของโรงเรียน บาทหลวงพงษ์นรินทร์ นัมคณิสสรณ์ ผู้อำนวยการ ได้สร้างอาคารใหม่เป็นรูปทรงเรือสูง 4 ชั้น โดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจาก สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชทานนามว่า “อาคารสิริดารา” และเสด็จ มาเป็นองค์ประธานเปิดอาคารในวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2539

ปีการศึกษา 2541 โรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา ได้รับคัดเลือกจากกระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ระดับมัธยมศึกษาขนาดกลาง และในปีเดียวกันนี้เอง

ที่วงโยธวาทิตโรงเรียนดาราสมุทรได้รับรางวัลถ้วยพระราชทานชนะเลิศ จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในปี พ.ศ. 2543 บาทหลวงวิศิษฎ์ วิเศษเกียรติกุล ผู้อำนวยการ ได้มีการสร้างอาคารสโมสรและสระว่ายน้ำชื่อ อาคารยูบีซี ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น อาคารบูรณาการ

ในปี พ.ศ. 2545 บาทหลวงยอด เสนารักษ์ ผู้ลงนามแทนผู้รับใบอนุญาต บาทหลวง เสกสรร สุวิชากร ผู้อำนวยการ ได้ก่อสร้างอาคารอเนกประสงค์ชื่อว่า “ศาลารวมใจ ด้านภักดี ยาศุภพิต” ขึ้นในบริเวณลานมัน (ลานโพธิ์เดิม) มีการปรับปรุงสนามฟุตบอลทั้ง 3 สนาม ปรับปรุงอาคารเรียนเพื่อรองรับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้น มีแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติ สวนคณิตศาสตร์ มีห้องสมุดสำหรับนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา มีการพัฒนาระบบสารสนเทศและเครือข่าย ในสถานศึกษา

ปี พ.ศ. 2550 บาทหลวงประสาน พงศ์ศิริพัฒน์ ผู้ลงนามแทนผู้รับใบอนุญาต บาทหลวง เอนก ธรรมนิธ ผู้อำนวยการ ได้สร้างอาคาร 72 ปี เซนต์ลอเรนซ์ เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก สูง 7 ชั้น ปรับภูมิทัศน์ สร้างบาทวิถีมีหลังคาเพื่อบังแดดและฝนให้นักเรียน ครูและผู้ปกครอง โดยเชื่อมต่อกันทุกอาคาร พร้อมกับปรับปรุงรั้วโรงเรียนให้ดูสวยงาม

ในระหว่างปี พ.ศ. 2552-2556 บาทหลวงวัชรินทร์ สมานจิต ผู้ลงนามแทนผู้รับใบอนุญาต และบาทหลวง ดร. ลือชัย จันทร์โป้ ผู้อำนวยการ มีนโยบายการจัดการศึกษา สู่ทศวรรษที่ 8 ภายใต้ นโยบาย “คุณธรรม นำความรู้” ด้วยปณิธานอันแน่วแน่ โดยรับแรงบันดาลใจมาจากปรัชญา การศึกษาคาทอลิกที่ว่า “การศึกษาอบรม คือ การพัฒนาคนจากภายใน ปลดปล่อยเขาให้เป็น อิสระจากเงื่อนไขต่าง ๆ ซึ่งก็คิดว่าไม่ให้เขาบรรลุถึงการเป็นบุคคลที่มีความบริบูรณ์” ตลอดจน มีการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียน

วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และเป้าหมาย

วิสัยทัศน์

อัตลักษณ์การศึกษาเด่น เป็นโรงเรียนมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก มุ่งสัมฤทธิ์ผล

แบบองค์รวม

พันธกิจ

1. พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นมาตรฐานคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา คาทอลิก (Catholic standard school) และหลักการบริหารตามมาตรฐานการศึกษา
2. พัฒนาหลักสูตร/ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักการการศึกษาคาทอลิกและ มาตรฐานการศึกษา
3. พัฒนาบุคลากรให้มีคุณลักษณะนิสัยตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก (คุณค่า พระวรสาร: Gospel value) และมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา (ด้านครูและด้านผู้บริหาร)

4. พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะนิสัยตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก (คุณค่าพระวรสาร: Gospel value) และมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

5. พัฒนาระบบการมีส่วนร่วมของชุมชนการศึกษา (ชุมชนศาสนา/ ครอบครัว/ สังคม) ในมิติด้านศาสนา และความเชื่อ/ บรรยากาศของการประกาศข่าวดี และมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

6. พัฒนาคุณภาพผลสัมฤทธิ์ (Achievement) ทางการศึกษาแบบองค์รวม (Holistic) ปฏิบัติตามพันธกิจแบบครอบคลุมครบทุกด้านโดยเน้นความสัมพันธ์ของทุกมิติอย่างสมดุล โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของชุมชนการศึกษาและบุคลากรทุกระดับ

ยุทธศาสตร์

1. เสริมสร้างระบบและกลไกการบริหารจัดการตามหลักการศึกษาคาทอลิก (Catholic standard school) และหลักการบริหารตามมาตรฐานการศึกษาให้เกิดความเข้มแข็ง

2. ส่งเสริมให้มีกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักการจัดการศึกษาคาทอลิก และมาตรฐานการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

3. เสริมสร้างกระบวนการพัฒนาครูและผู้บริหารให้มีคุณลักษณะนิสัยตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก (คุณค่าพระวรสาร: Gospel value) และมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

4. เสริมสร้างกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยของผู้เรียนตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก (คุณค่าพระวรสาร: Gospel value) และมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา (ด้านผู้เรียน)

5. สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนการศึกษา (ชุมชน/ ศาสนา/ ครอบครัว/ สังคม) ในมิติด้านศาสนาและความเชื่อ และมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ให้เกิดความเข้มแข็ง

6. สร้างกระบวนการพัฒนาผลสัมฤทธิ์คุณภาพ (Achievement) ทางการศึกษาแบบองค์รวม (Holistic) ที่ก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ (Unity and solidarity) เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับ และการมีส่วนร่วมของชุมชนการศึกษาและบุคลากรทุกระดับ

เป้าหมาย

1. มีแนวทางการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการจัดการศึกษาคาทอลิก (Catholic standard school) และมาตรฐานการศึกษา

2. มีคุณภาพตามนโยบายหรือเป้าหมายการจัดการศึกษาคาทอลิกตามแผนกลยุทธ์อัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิกฝ่ายการศึกษาอบรม (แผนอภิบาลสังฆมณฑลจันทบุรี)

3. มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ในกฎหมายการศึกษาและกฎกระทรวง (กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553, 2553)

4. มีระบบและกลไกการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักการจัดการศึกษาคาทอลิก
มาตรฐานการศึกษา

5. บุคลากร ครูมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกและมาตรฐานการศึกษา

6. ผู้บริหารมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกและมาตรฐานการศึกษา

7. ผู้เรียนมีคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสาร

8. ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

9. มีชุมชนการศึกษาที่มีความเข้มแข็งและมีความพร้อมในการพัฒนาคุณภาพ
การศึกษา

10. มีการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ในการประกาศข่าวดีและการพัฒนาคุณลักษณะ
นิสัยตามคุณค่าพระวรสารและตามมาตรฐานการศึกษา

11. มีผลสัมฤทธิ์คุณภาพ (Achievement) ตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิกและ
มาตรฐานการศึกษา

12. มีผลสัมฤทธิ์คุณภาพ (Achievement) ตามแผนกลยุทธ์มาตรฐานการศึกษาคาทอลิกฝ่ายการศึกษาอบรม (แผนอภิบาลสังฆมณฑลจันทบุรี) และมาตรฐานด้านการส่งเสริมที่เป็นเอกภาพ (Unity and solidarity) แบบองค์รวม (Holistic) เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น

คติพจน์

วิชาเลิศ เทิดคุณธรรม วินัยล้ำ คำชูไทย

ตราประจำโรงเรียน

ภาพที่ 2 ตราประจำโรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา (โรงเรียนดาราสมุทร, 2557)

ความหมาย

ดาวและทะเล เป็นสัญลักษณ์แทนชื่อ “ดาราสมูทร” และพระนามของพระแม่มาเรีย องค์อุปถัมภ์ของโรงเรียน

วงกลม 3 วง หมายถึง ความรู้ คุณธรรมและระเบียบวินัย

คบเพลิงคู่ หมายถึง แสงสว่างแห่งวิชาการ และหลักธรรมที่จะต้องฉายแสงเคียงคู่กัน และกันเสมอไป

สีประจำโรงเรียน

สีขาว-น้ำเงิน

เอกลักษณ์ของโรงเรียนดาราสมูทร (สถานศึกษาคาทอลิก)

โรงเรียนวิถีดุสิต คือ สังคมเอื้ออาทร สังคมแห่งการประกาศข่าวดี

อัตลักษณ์ของนักเรียนดาราสมูทร (การศึกษาคาทอลิก)

รัก เมตตา รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ พอเพียง

การบริหารงานในปัจจุบัน

ตั้งแต่ปีการศึกษา 2558 ถึงปัจจุบัน โรงเรียนดาราสมูทรบริหารงานโดยบาทหลวงยอด เสนารักษ์ ผู้ลงนามแทนผู้รับใบอนุญาต บาทหลวงอนุสรณ์ พงษ์สวัสดิ์ ผู้อำนวยการและบาทหลวง นันทพล สุขสำราญ รองผู้อำนวยการ ภายใต้วิสัยทัศน์ที่ว่า “อัตลักษณ์การศึกษาเด่น เป็นโรงเรียน มาตรฐานการศึกษาคาทอลิก มุ่งสัมฤทธิ์ผลแบบองค์รวม”

โรงเรียนดาราสมูทรเป็นโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี (รศจ.) สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 มีพื้นที่ทั้งหมด จำนวน 36 ไร่ 2 งาน 58 ตารางวา จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับเนอริสเซอร์ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนดาราสมูทรบริหารงานภายใต้อัตลักษณ์ การศึกษาคาทอลิก โดยกำหนดปรัชญาการจัดการศึกษา ดังนี้ “การศึกษา คือ การพัฒนาคน ทั้งครบร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เพื่อจะได้เป็นคนบริบูรณ์ ชีวิต คือ การรู้จัก ความจริง และรักความดี เพื่อบรรลุถึงสันติสุขและความเจริญถาวร สัมพันธภาพระหว่างชีวิต ความเชื่อกับพระวรสาร เป็นจิตสำนึกของมนุษย์ทุกคน”

โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียน แบ่งเป็น 6 ฝ่าย ดังนี้

1. ฝ่ายธุรการ การเงิน ดำเนินงานด้านงานการเงิน งานบัญชี งานจัดซื้อ/ จัดจ้าง สหกรณ์ ร้านค้า และงานธุรการ

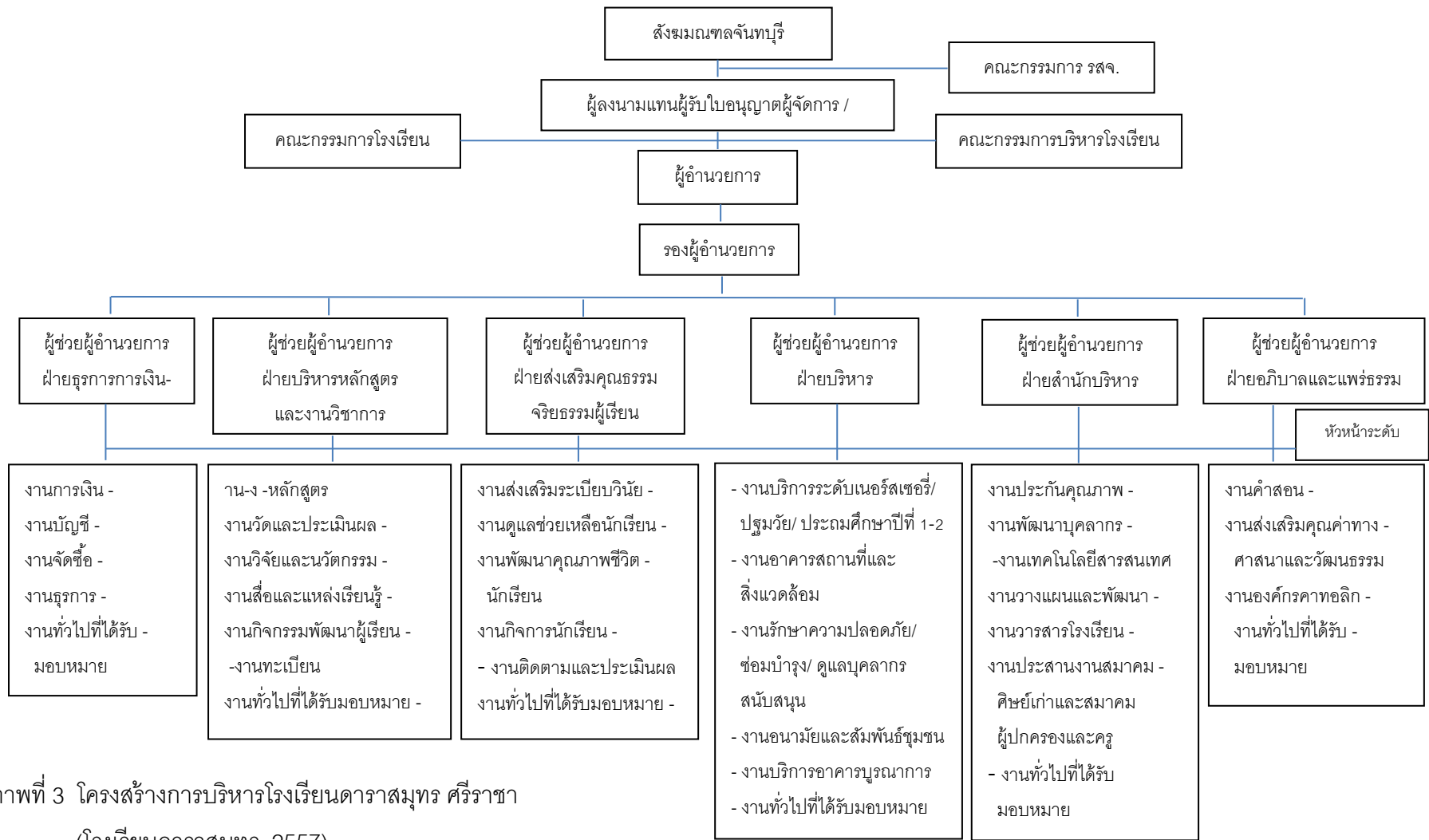
2. ฝ่ายบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ดำเนินงานด้านงานบริหารหลักสูตร งานวัดและประเมินผลการเรียนรู้ งานวิจัยและนวัตกรรม งานสื่อและแหล่งเรียนรู้ งานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน งานทะเบียน

3. ฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียน ดำเนินงานด้านงานส่งเสริมระเบียบวินัย งานดูแลช่วยเหลือนักเรียน งานพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียน งานกิจการนักเรียน

4. ฝ่ายบริการ ดำเนินงานด้านงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม งานรักษาความปลอดภัย งานอนามัยและโภชนาการ งานสัมพันธ์ชุมชน งานบริการและจัดเลี้ยง

5. ฝ่ายสำนักบริหาร ดำเนินงานด้านงานประกันคุณภาพ งานพัฒนาบุคลากร งานเทคโนโลยีสารสนเทศ งานวางแผนและพัฒนา งานประสานสมาคมศิษย์เก่า และสมาคมผู้ปกครองและครู

6. ฝ่ายอภิบาลและแพรวพรรณ ดำเนินงานด้านงานคำสอน งานส่งเสริมคุณค่าทางศาสนา และวัฒนธรรม งานองค์การคาทอลิก งานส่งเสริมคุณค่าชีวิต

ภาพที่ 3 โครงสร้างการบริหารโรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา
(โรงเรียนดาราสมุทร, 2557)

การดำเนินงานทั้ง 6 ฝ่าย ใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม และบูรณาการ การดำเนินงานเข้าด้วยกัน เพื่อให้บรรลุผลดังเป้าหมายที่กำหนดไว้ และใช้ระบบวงจรคุณภาพ (P-D-C-A) ในการกำกับติดตามให้เกิดประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ของแต่ละงาน โครงการ และกิจกรรม

การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก

ภายใต้วิสัยทัศน์ระดับกลุ่มโรงเรียนที่ว่า “อัตลักษณ์การศึกษาเด่น เป็นโรงเรียนมาตรฐาน การศึกษาคาทอลิก มุ่งผลสัมฤทธิ์แบบองค์รวม” ที่ร่วมกันกำหนดและได้ประกาศใช้ระหว่าง ปีการศึกษา 2557-2561 จากวิสัยทัศน์ดังกล่าว ทำให้มีการกำหนดพันธกิจสำคัญ ประการหนึ่ง คือ การพัฒนาครูและผู้เรียนให้มีคุณลักษณะนิสัยตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก โดยกำหนด ยุทธศาสตร์ในการเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาครูและผู้บริหารให้มีคุณลักษณะนิสัยตาม อัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก และมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ให้มีการเสริมสร้าง กระบวนการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยของผู้เรียนตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก และมีคุณภาพ ผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ การมีครูที่มีคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษาคาทอลิกและมาตรฐานการศึกษา โดยครูผู้นำทางและถ่ายทอดจะเป็นผู้มี บทบาทสำคัญในการเสริมสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะนิสัยตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก

ฝ่ายการศึกษาอบรมของสังฆมณฑลจันทบุรี และกลุ่มโรงเรียนคาทอลิกสังกัด สังฆมณฑลจันทบุรี มอบหมายให้ผู้บริหารและคณะกรรมการฝ่ายอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก เป็นผู้รับผิดชอบโดยผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียน และผู้ช่วยผู้อำนวยการ ฝ่ายอภิบาลและแพรวพราว ร่วมกับคณะกรรมการของทั้ง 2 ฝ่าย เป็นผู้รับผิดชอบหลัก ได้ร่วมกัน กำหนดแนวทางการดำเนินงานสู่คุณภาพตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ มีกลไกการพัฒนาคุณภาพ ที่เป็นระบบ มีการนำผลที่ได้จากการประเมินไปสู่คุณภาพอย่างต่อเนื่องให้สอดคล้องกับทิศทางการจัดการศึกษาคาทอลิก

โรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา จึงได้ดำเนินการตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ ดังกล่าวมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2557-2558 โดยมีนโยบายหลักของโรงเรียนว่า

1. ยกกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนมุ่งสู่ความเป็นมนุษย์ที่บริบูรณ์
2. จัดการเรียนการสอนบนพื้นฐานอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก
3. สร้างวัฒนธรรมการจัดการศึกษาให้ครูเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตและผู้เอื้อให้เกิด

การเรียนรู้

ฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียนและฝ่ายอภิบาลและแพรวพราว จึงได้กำหนดงานโครงการ กิจกรรมที่ชัดเจนและสอดคล้อง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และได้ดำเนินการจัดงาน โครงการและกิจกรรม มีวัตถุประสงค์ สภาพการดำเนินงาน จุดเด่น และจุดที่ควรพัฒนาดังต่อไปนี้ คือ

ฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียน

ฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียน จัดโครงการอบรมจริยธรรม เพื่อพัฒนาให้นักเรียนให้เกิดอัตลักษณ์นักเรียนโรงเรียนดาราสมุทร ที่ว่า “รัก เมตตา รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ พอเพียง” และเพื่อส่งเสริมนักเรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร โดยการอบรมหน้าเสาธง นักเรียนได้รับการฝึกสมาธิก่อนเข้าเรียน การทำกิจกรรมโฮมรูม โดยครูประจำชั้น และการอบรมระดับชั้น มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนเกิดอัตลักษณ์ มีสมุดบันทึกลงในกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมตามอัตลักษณ์นักเรียนดาราสมุทร มีการกำกับติดตามอย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตามพบว่า มีนักเรียนบางส่วนที่มาโรงเรียนสายทำให้ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมหน้าเสาธง และการทำสมาธิ

กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนพัฒนาคุณภาพทางจิตใจ มีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถในทักษะชีวิตมากขึ้น เพื่อให้ นักเรียนสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และช่วยเหลือผู้อื่นได้ตามความสามารถ กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตดำเนินการ โดยมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม มุ่งเสริมเจตคติ คุณค่าชีวิต ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการเข้าใจตนเอง เป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ยึดหลักประชาธิปไตย ในการดำรงชีวิต เพราะการมองเห็นคุณค่าของวิถีประชาธิปไตยจะช่วยให้สังคมมีความมั่นคง ปลอดภัยและสงบสุข ปฏิบัติตนอยู่ในจริยธรรมที่ดีงาม ประพฤติตนในกรอบของสิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ของการเป็นพลเมืองที่ดี รู้จักการทำงานเป็นทีม และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน รวมทั้งช่วยเหลือให้ผู้อื่นปฏิบัติตน เป็นพลเมืองที่ดี

กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตเปิดโอกาสให้นักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้เข้าร่วม ระยะเวลาในการอบรม คือ 1-2 วัน โดยมีรูปแบบและกระบวนการในการอบรมที่คล้ายคลึงกัน คือ มีการอบรมโดยวิทยากรทั้งจากภายในและภายนอก เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึก ความรู้ ความเข้าใจ ในประเด็นที่ทันต่อเหตุการณ์และเหมาะสมกับ แต่ละระดับชั้น จัดให้มีการเดินทางออกไปสัมผัสชีวิต เช่น มูลนิธิสงเคราะห์เด็กกำพร้า พัทยา

ศูนย์เกิดใหม่เพื่อสตรี ดิตยาเสพติด ฯลฯ เพื่อให้นักเรียนเกิดประสบการณ์ตรง นำสิ่งที่ได้รับมาพิจารณาไตร่ตรอง จนกลายเป็นแนวทางปฏิบัติส่วนตัว

โครงการพัฒนานักเรียนแกนนำ จากสถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนในประเทศไทย มีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้น ปัญหาสำคัญที่กำลังจะเกิดคือ ปัญหาการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา และยาเสพติด ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การเล่นเกมพนัน การใช้ความรุนแรง การเป็นเหยื่อของการโฆษณาชวนเชื่อ บริโภคนิยม ความฟุ้งเฟ้อ และการใช้สื่อที่ไม่เหมาะสม โรงเรียนดาราสมุทรตระหนักและเห็นความสำคัญในการพัฒนานักเรียน โดยจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนแกนนำ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเป็นผู้นำ และการทำงานเป็นทีม เพื่อให้พื้นที่ในการทำกิจกรรม และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาตนเอง มีบทบาท และมีส่วนในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง โรงเรียน และชุมชน โดยนักเรียนแกนนำเหล่านี้หลังจากผ่านการอบรมแล้ว จะได้รับโอกาสให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของทางโรงเรียน เช่น ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยครูในการดูแลนักเรียนที่ขาดเรียนและมาโรงเรียนไม่ทันเวลา ในการดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยของอาคาร สถานที่ในโรงเรียน เช่น โรงอาหาร ห้องเรียน เป็นต้น จุดที่ควรพัฒนา คือ ครูที่ปรึกษานักเรียนแกนนำมีภาระงานหลายด้าน ขาดการดูแลเอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง และความร่วมมือไม่ร่วมมือจากครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นในการดูแลและพัฒนานักเรียนแกนนำในทิศทางเดียวกัน

โครงการรณรงค์คุณค่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใส่ใจสิ่งแวดล้อม เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเข้าถึงคุณค่าของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ เพื่อให้นักเรียนมีจิตสำนึก พร้อมทั้งจะดำเนินชีวิตตามคุณค่าของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รู้จักการใส่ใจสิ่งแวดล้อม มีความรับผิดชอบ รักษ์สิ่งแวดล้อม รักษาความสะอาด อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางสังคมและเศรษฐกิจที่รวดเร็ว ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม โดยไม่คำนึงถึงการนำทรัพยากรธรรมชาติ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางสายกลาง ความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนการใช้ความรู้ ความรอบคอบและคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ ซึ่งเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงดำริไว้ เพื่อให้พสกนิกรใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต จากการประเมินผลพบปัญหาที่ว่ายังไม่มีโครงการรณรงค์คุณค่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในทุกระดับชั้น คณะครูควรดำเนินงานและให้คำปรึกษาอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น นักเรียนขาดจิตสำนึกและความรับผิดชอบในการประหยัดน้ำ ประหยัดไฟฟ้า และการรักษาความสะอาด

ของอาคารและสถานที่ การส่งเสริมนักเรียนแกนนำด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะ
ในโรงเรียนยังไม่ประสบความสำเร็จ

กิจกรรมชุมชนคนดีดาราสุมทร มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม
ตามอัตลักษณ์นักเรียนดาราสุมทร และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน เพื่อให้ นักเรียน
ได้ร่วมกิจกรรมพัฒนาตนเอง สามารถแสดงออกในทางสร้างสรรค์และเป็นสมาชิกที่ดีของโรงเรียน
ครอบครัวและสังคมต่อไป ดำเนินการโดยจัดทำสมุดบันทึกการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม
และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตร เพื่อให้ นักเรียนได้บันทึกกิจกรรมความดี
ที่ตนได้ทำด้านต่าง ๆ ทั้งตามอัตลักษณ์นักเรียนดาราสุมทร ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ตามหลักสูตร และการบันทึกกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง
นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วม กระบวนการดังกล่าวเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาตนเอง อีกทั้งยังเป็น
หลักฐานในการประเมินผู้เรียนโดยครูประจำชั้น จากการดำเนินการในปีการศึกษา 2558
พบประเด็นที่ควรพัฒนา คือ นักเรียนบางส่วนไม่ใส่ใจในการบันทึกการพัฒนาด้านคุณธรรม
จริยธรรมในสมุดบันทึกของตน ครูประจำชั้นบางท่านขาดการติดตาม ส่งเสริมและสนับสนุน
ให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเอง

โรงเรียนดาราสุมทร จัดให้มีงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามนโยบายของสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งเน้นสนับสนุนการส่งเสริมศักยภาพของนักเรียน
เป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน
โดยครูประจำชั้นเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการดังกล่าว มีการประสานความร่วมมือ
อย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้อง หรือบุคลากรภายนอก ทางโรงเรียนจึงได้ดำเนินกิจกรรมในระบบ
ดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยจัดการช่วยเหลือออกเป็น 3 ด้าน คือ
ด้านสติปัญญา พฤติกรรม และสุขภาพอนามัย เพื่อจะได้ นักเรียนที่มีคุณภาพ สมบูรณ์ทั้งร่างกาย
จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม และทักษะในการดำรงชีวิตในสังคม จากการดำเนินงาน พบว่า
ในการช่วยเหลือและปรับพฤติกรรมนักเรียน ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ควรมีการวาง
แนวทางในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบในปีการศึกษาต่อไป

โรงเรียนดาราสุมทรให้ความสำคัญกับการกำกับติดตามให้นักเรียนทุกคน มีพฤติกรรม
และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยกำหนดให้มีงานติดตามพฤติกรรมนักเรียน เพื่อให้ นักเรียน
ประพฤติตน ฝึกฝนอบรมตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัยของโรงเรียน เพื่อเติบโตเป็นคนดีมีคุณภาพ
และสามารถอาศัยอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีการถ่ายทอดความรู้ การอบรม การฝึกปฏิบัติ
ให้แก่ นักเรียนมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีคุณภาพชีวิตและค่านิยมที่ดีงาม ซึ่งจะบูรณาการ

ผู้ชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม งานติดตามพฤติกรรมนักเรียน มีขอบข่ายงานในการติดตามนักเรียนขาด ลา มาสาย การดูแลพฤติกรรมโดยทั่วไปของผู้เรียน ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และการสุ่มตรวจปัสสาวะนักเรียนเพื่อตรวจหาสารเสพติด จากผลการดำเนินการ พบว่า นักเรียนบางส่วนยังมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ เช่น การสูบบุหรี่ การทะเลาะวิวาท ฯลฯ

กิจกรรมประกวดห้องเรียนพฤติกรรมดี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนพัฒนาตนเอง มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม รักษาธรรมชาติ รักษาความสะอาด สามารถทำงานและช่วยเหลือผู้อื่นได้ เพื่อให้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลความสะอาด จัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ อันเนื่องมาจากการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่น ความสะอาดของห้องเรียน บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ฯลฯ กิจกรรมประกวดห้องเรียนพฤติกรรมดี ดำเนินการโดยการรณรงค์ให้นักเรียนเห็นความสำคัญและมีส่วนร่วม พบว่า นักเรียนบางส่วน ยังไม่เห็นความสำคัญและยังไม่มีส่วนในการดูแลรักษาบรรยากาศที่ดีในห้องเรียน ด้วยการรักษาความสะอาด

ฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียนมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนสู่การมีอัตลักษณ์ผู้เรียนคาทอลิก อาศัยงาน โครงการ กิจกรรมที่พัฒนาผู้เรียนทั้งจากภายใน เช่น โครงการอบรมจริยธรรม งานพัฒนาคุณภาพชีวิต มีการพัฒนานักเรียนแกนนำ ฯลฯ แสดงออกซึ่งการพัฒนาอาศัยกิจกรรมภายนอก เช่น กิจกรรมชุมชนคนดีดาราสมุทร กิจกรรมประกวดห้องเรียนพฤติกรรมดี นอกจากนี้ ยังมีระบบติดตามช่วยเหลือเพื่อให้ นักเรียนทุกคนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามอัตลักษณ์นักเรียน ดาราสมุทรและอัตลักษณ์ผู้เรียนโรงเรียนคาทอลิก อีกทั้งยังมีการรณรงค์คุณค่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใส่ใจสิ่งแวดล้อม

ฝ่ายอภิบาลและแพรธรรม

ฝ่ายอภิบาลและแพรธรรม จัดกิจกรรมค่ายธรรมะให้กับนักเรียนที่เป็นพุทธศาสนิกชน ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียนตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ผู้เรียนรู้และเข้าใจพระธรรมคำสอนและสามารถน้อมนำหลักธรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เป็นผู้มีความดี คุณธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร แยกจัดค่ายธรรมะเป็นระดับชั้น ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ตั้งแต่เดือนมิถุนายน-กันยายน พ.ศ. 2558 ณ โรงเรียนดาราสมุทร อำเภอศรีราชา วัดศรีรัตนารม (วัดบ่อหิน) อำเภอศรีราชา และสำนักปฏิบัติธรรมพุทธสาวิกา อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยพระวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญมาให้ความรู้และหลักธรรมคำสอนที่เป็นประโยชน์ มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายน่าสนใจ มีเทคนิคในการนำเสนอสูง จุดเด่น คือ การจัดกิจกรรมที่วัดหรือ

สถานที่ปฏิบัติธรรม ทำให้เข้าถึงบรรยากาศและได้ฝึกปฏิบัติอย่างจริงจัง จุดที่ควรพัฒนา คือ ช่วงเวลาในการจัดกิจกรรมไม่เหมาะสม บางระดับชั้นเปลี่ยนมาจัดกิจกรรมที่โรงเรียน ซึ่งสถานที่ไม่เอื้ออำนวย กิจกรรมไม่เป็นไปตามกระบวนการที่เตรียมเอาไว้

งานฟื้นฟูจิตใจนักเรียนคาทอลิกให้กับนักเรียนคาทอลิก ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนบนพื้นฐานหลักธรรม คำสอนทางศาสนา โดยเฉพาะหลักธรรมบนคุณค่าพระวรสาร (Gospel value) ทั้ง 21 ประการ นักเรียนสามารถยึดหลักคุณค่าพระวรสารเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ด้วยความเชื่อ ศรัทธา หล่อเลี้ยงด้วยการอ่านพระคัมภีร์และการสวดภาวนา ดำเนินการจัดค่ายฟื้นฟูจิตใจให้กับนักเรียน แต่ละระดับตลอดปีการศึกษา คือ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2558-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 ณ ศูนย์สังฆมณฑลจันทบุรี อำเภอศรีราชา บ้านเนรพระหฤทัย อำเภอศรีราชา โดยวิทยากรที่เป็น บาทหลวง สามารถให้เนื้อหาและคุณค่าสาระตามคำสอนของคริสตศาสนา ตลอดจนกิจกรรมที่มีความเหมาะสม สามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ศาสนาสู่ชีวิตประจำวัน

มีการจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณค่าทางศาสนา ให้กับบุคลากรทั้งผู้บริหาร คณะครู นักเรียน และบุคลากรสนับสนุนทุกคน มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการปลูกฝังคุณค่าทางศาสนา บุคลากรได้มีโอกาสแสดงออกถึงความศรัทธาและปฏิบัติศาสนกิจอย่างสม่ำเสมอ ดำเนินการต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา รูปแบบกิจกรรมมีความหลากหลาย เช่น การฟังธรรม การสวดมนต์ในวันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา นักเรียนคาทอลิกได้ร่วมพิธีบูชาขอบพระคุณ ได้รับศีล อภัยบาป ศีลมหาสนิท โอกาสฉลองแม่พระบังเกิด วันคริสต์มาส โอกาส เปิดและปิดปีการศึกษา จุดเด่น คือ การได้รับการปลูกฝังคุณธรรมผ่านทาง การปฏิบัติศาสนกิจในทุกศาสนา บุคลากรทุกระดับได้แสดงออกถึงความเชื่อในศาสนาที่ตนนับถือและมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน จุดที่ควรพัฒนา ได้แก่ นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมยังขาดความสงบ สัมรวม สมาธิและความตั้งใจ นักเรียนบางส่วนขาดระเบียบวินัย สถานที่จัดกิจกรรมไม่เหมาะสม อากาศร้อนและมีนักเรียนจำนวนมาก ไม่รักษาความสะอาดบริเวณงาน

กิจกรรมรณรงค์เทศกาลเข้าพรรษาและมหาพรต มีวัตถุประสงค์เพื่อบุคลากรครู และนักเรียน ได้รู้ เข้าใจ และตระหนักถึงแก่นธรรมทางศาสนาพุทธและคริสต์ เพื่อส่งเสริมบุคลากรครูและนักเรียนให้มีจิตใจเมตตา ให้อภัย มีสันติสุข โดยการรู้จักลด ละ เลิก และแผ่เมตตา ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และเพื่อนำปัจจัยจากการรณรงค์ไปช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาสในสังคม โดยใช้โอกาสสำคัญทางศาสนา คือ เทศกาลเข้าพรรษา (พุทธ) และเทศกาลมหาพรต (คริสต์) เป็นโอกาสพิเศษให้บุคลากรได้รับฟังการแบ่งปัน การเทศนา

มีการแสดงละครคุณธรรม จุดเด่น คือ บุคลากรได้รับการส่งเสริมให้รู้จักการเสียสละ แบ่งปัน แก่ผู้อื่น และระยะเวลา 1 เดือนในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม จุดที่ควรพัฒนา ได้แก่ ขาดความต่อเนื่องในการรณรงค์ ความเอาใจจริงเอาใจของผู้รับผิดชอบ ขาดสื่อเพื่อการรณรงค์ ให้ความรู้ และประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรและนักเรียนเข้าถึงคุณค่า และความหมายของทั้งเทศกาล เข้าพรรษาและมหาพรต

งานองค์กรคาทอลิก โรงเรียนดาราสมุทรตระหนักถึงความสำคัญของกิจกรรมองค์กรคาทอลิก ซึ่งจะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในทุกมิติ อาศัยกิจกรรมองค์กรคาทอลิก นักเรียนจะได้รับการพัฒนาตนเองอย่างมีคุณภาพ ตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิกและอัตลักษณ์นักเรียนดาราสมุทรที่ว่ารัก เมตตา รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ พอเพียง องค์กรคาทอลิกในโรงเรียนดาราสมุทร ได้แก่

1. กองหน้าว่าเงิ เป็นองค์กรที่พัฒนาและส่งเสริมเด็ก ตั้งแต่อายุ 5-15 ปี โดยมีรากฐานมาจากความเชื่อที่ว่า เด็กเป็นบุคคลมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สามารถรวมกลุ่มและมีบทบาทในการเป็นพยานที่เข้มแข็งของพระคริสตเจ้าท่ามกลางเพื่อน ๆ เพื่อสร้างโลกแห่งความรัก สันติสุข และยุติธรรมได้ คติพจน์ของกองหน้าว่าเงิ คือ “ว่าเงิ กล้าหาญ เสียสละ”

2. คณะพลศีล เป็นการรวมกลุ่มของเด็ก ๆ และเยาวชนคาทอลิก เพื่ออธิษฐานภาวนา โดยยึดองค์พระเยซูคริสตเจ้าในศีลมหาสนิทเป็นศูนย์กลาง พลศีลมุ่งอบรมเด็ก ๆ และเยาวชนให้มีชีวิตสนิทสัมพันธ์กับพระเยซูเจ้า นำคำสอนของพระองค์ไปใช้ในการดำเนินชีวิต และเผยแพร่คำสอนไปสู่ผู้อื่น คติพจน์ของคณะพลศีล คือ “ภาวนา พลีกรรม แพร่ธรรม รับศีล”

3. วาย. ซี. เอส. มีชื่อเต็มว่า “ขบวนการยุวนักศึกษาคาทอลิก” มีจุดประสงค์เพื่อให้เยาวชนได้ตระหนักถึงบทบาทของตนในโลกปัจจุบัน จึงมีการรวมกลุ่มของเยาวชนในรูปของขบวนการเพื่อการสร้างสรรค์สังคมให้ดีขึ้นด้วยการปฏิรูป และพัฒนาชีวิตของตนบนพื้นฐานคุณธรรมตามหลักคำสอนทางศาสนา โดยใช้หลักการ 3 ต. คือ ตื่นตัว ไตร่ตรอง ตอบได้สมาชิกของวาย.ซี.เอส. ประกอบด้วย เยาวชนคาทอลิกและผู้นับถือศาสนาอื่น

จุดเด่นของการดำเนินงานองค์กรคาทอลิก คือ นักเรียนได้รับการพัฒนาคุณค่าชีวิต บนหลักการและจิตตารมณ์ขององค์กรคาทอลิก นักเรียนมีโอกาสได้ฝึกทักษะการคิด วิเคราะห์ และการแก้ปัญหา และฝึกการเป็นผู้นำ ตลอดจนฝึกฝนการมีจิตอาสา จุดที่ควรพัฒนา ได้แก่ ขาดการพัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบหลักในงานองค์กรคาทอลิก และขาดการวางแผนการพัฒนา นักเรียนแกนนำให้เป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง ไม่มีการกำหนดสถานที่จัดกิจกรรมที่แน่นอน และต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนเกิดความสับสนและเข้าร่วมกิจกรรมไม่ตรงเวลา

งานส่งเสริมคุณค่าชีวิต จากปรัชญาการศึกษาของโรงเรียนดาราสมุทรที่ว่า “การศึกษา คือ การพัฒนาคนทั้งครบ” (Personal wholistic development) ซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจการศึกษา คาทอลิก ที่ยึดมั่นในหลักการของการให้การศึกษอบรมด้วยการพัฒนาคนจากภายใน ปลดปล่อย นักเรียนให้เป็นอิสระจากเงื่อนโซ่ต่าง ๆ และหลอมรวมมิติคุณค่าทางศาสนา ในกระบวนการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนานักเรียนสู่ความเป็นคนบริบูรณ์ในทุกด้านอย่างสมดุลย์ โรงเรียนดาราสมุทร จึงมีพันธกิจสำคัญ ในการสร้างคนให้เป็นคนบริบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม พร้อมกับบูรณาการวัฒนธรรม ความเชื่อ และชีวิต ประสานหลอมรวมให้เป็นพลังชีวิต ที่ดีงามในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน ดำเนินการโดยจัดระบบสอดคล้อง ติดตามและ ช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาด้านพฤติกรรม กำหนดมาตรการในการดูแลนักเรียน คัดแยกนักเรียน ที่ควรได้รับการเสริมสร้างคุณค่าชีวิตและกระบวนการส่งเสริม หล่อหลอมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม อย่างไรก็ตาม พบว่า งานส่งเสริมคุณค่าชีวิตยังมีจุดที่ควรพัฒนา ได้แก่ ขาดการวางแผนอย่างเป็น ระบบร่วมกับฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางที่ชัดเจน การขาดความต่อเนื่องในการให้ คำปรึกษา สอดส่อง และติดตามพฤติกรรมนักเรียน

การทำกิจกรรมตาเพื่อผู้ด้อยโอกาส เป็นการส่งเสริมให้บุคลากรทุกระดับให้ความสำคัญ ต่อมิติทางสังคม สนใจเอาใจใส่เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เพื่อให้ นักเรียนมีส่วนร่วม กับชุมชน ในการทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ รู้จักการแบ่งปัน เสริมสร้างลักษณะนิสัยความรัก ความเมตตา การมีจิตอาสา มีความเป็นหนึ่งและมีสันติสุข อย่างไรก็ตามพบว่า จุดที่ควรพัฒนา คือ การส่งเสริมนักเรียนทุกระดับให้เกิดจิตสำนึกที่ดีในการมีจิตสาธารณะ เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อช่วยเหลือสังคม โดยการรณรงค์ให้ถึงระดับของคุณค่าและจิตวิญญาณ มีการประชาสัมพันธ์ อย่างรวดเร็วและเข้าถึงต่อเหตุการณ์เฉพาะหน้า

เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก คณะกรรมการฝ่ายอภิบาลแพรวธรรมจึงมีบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบโดยตรงในการกำกับ ดูแล และติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงานต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ ดำเนินการจัดทำ รายงานประจำปีของฝ่าย ต่อคณะกรรมการโรงเรียน มีการประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในต่อไป

งาน โครงการ และกิจกรรมของฝ่ายส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน และฝ่ายอภิบาลและแพรวธรรม

งาน โครงการและกิจกรรมทั้งหมดของฝ่ายส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน และฝ่ายอภิบาลและแพรวธรรม เพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิกให้เกิดขึ้นกับนักเรียน มีดังต่อไปนี้

ฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียน

งานส่งเสริมระเบียบวินัย

1. งานอบรมจริยธรรม
  - 1.1 กิจกรรมหน้าเสาธง
  - 1.2 กิจกรรมโฮมรูม
  - 1.3 การอบรมระดับชั้น
2. งานติดตามพฤติกรรมนักเรียน
  - 2.1 นักเรียนมาเรียน มาสาย ขาดเรียน
  - 2.2 งานติดตามพฤติกรรมนักเรียน
  - 2.3 การดูแลความเรียบร้อยภายในและภายนอกโรงเรียน
  - 2.4 การตรวจสอบสารเสพติด โดยการตรวจปัสสาวะนักเรียน
3. การประกวดห้องเรียนพฤติกรรมดี
  - 3.1 ระดับประถมศึกษา
  - 3.2 ระดับมัธยมศึกษา

งานพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียน

1. กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียน
2. กิจกรรมชุมชนคนดีดาราสมุทร
3. กิจกรรมรณรงค์คุณค่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
  - 3.1 รณรงค์คุณค่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
  - 3.2 รณรงค์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
4. กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย
  - 4.1 การเลือกตั้งสถานักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
  - 4.2 การแต่งตั้งสถานักเรียนและประธานสถานักเรียน
  - 4.3 การดำเนินงานของสถานักเรียน
5. กิจกรรมสิทธิมนุษยชนศึกษา
  - 5.1 กิจกรรมยุติสิทธิมนุษยชน
  - 5.2 การดำเนินงานของยุติสิทธิมนุษยชน
6. งาน To be number one
  - 6.1 การอบรมเรื่องยาเสพติด
  - 6.2 กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา

6.3 ศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น

7. พัฒนานักเรียนแกนนำ

7.1 อบรมนักเรียนแกนนำ

7.2 การดำเนินงานของสภานักเรียน

งานกิจการนักเรียน

1. กิจกรรมวันไหว้ครู
2. กิจกรรมวันแม่
3. กิจกรรมวันพ่อ
4. กิจกรรมวันเยาวชนและครูผู้ทรงคุณค่า
5. งานวันคล้ายวันสถาปนาโรงเรียน
  - 5.1 ภาคโมทนาคุณพระเจ้า
  - 5.2 ภาคกิจกรรมรื่นเริง
6. กิจกรรมวันเด็ก เชิดชูผู้บำเพ็ญประโยชน์
7. งานปัจฉิมนิเทศนักเรียน
  - 7.1 ปัจฉิมนิเทศนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
  - 7.2 ปัจฉิมนิเทศนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
  - 7.3 หนังสืออนุสรณ์รุ่นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
  - 7.4 หนังสืออนุสรณ์รุ่นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
8. งานคู่มือนักเรียน

งานดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1. งานดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. งานพัฒนาบุคลากร
  - 2.1 พัฒนาครูด้านการช่วยเหลือนักเรียน
  - 2.2 อบรมครูให้เป็นผู้ให้การอบรม (TOT)

ฝ่ายอภิบาลและแพรวพรรณ

งานคริสตศาสนธรรม (คำสอน)

1. งานคำสอนและกิจกรรมนักเรียนคาทอลิก

งานองค์กรคาทอลิก

1. กองหน้ารำเริง
2. พลศีล

3. วายซีเอส (YSC)

งานส่งเสริมคุณค่าชีวิต

1. งานส่งเสริมคุณค่าชีวิต

งานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมบนพื้นฐานคุณค่าทางศาสนาและวัฒนธรรม

1. พัฒนาสื่ออุปกรณ์การสอนศาสนาและศาสนภักดิ์
2. รณรงค์วัฒนธรรมองค์กรและค่านิยมที่ดี
3. จัดกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา
4. สืบค้นหาพระคัมภีร์และพระไตรปิฎก
5. จัดกิจกรรมปลูกฝังคุณค่าทางศาสนา
6. ฟันฟูจิตใจนักเรียนคาทอลิก
7. พัฒนาบุคลากรฝ่ายอภิบาลและแพร์ธรรม
8. กำกับติดตามและประเมินการปฏิบัติงานประจำปี
9. ประชุมคณะกรรมการงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมบนพื้นฐานคุณค่าทางศาสนาและวัฒนธรรม

10. รณรงค์เทศกาลเข้าพรรษาและมหาพรต

11. ค่ายธรรมะ

12. ฟันฟูจิตใจบุคลากร

13. กิจเมตตาเพื่อผู้ด้อยโอกาส

การจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา ภายใต้จุดเน้นสู่การก้าวสู่ประชาคมอาเซียน และยกระดับการจัดการศึกษาสู่มาตรฐานสากล บนพื้นฐานอัตลักษณ์ การศึกษาคาทอลิก โดยครูจัดทำแผนการเรียนรู้ บูรณาการกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ STEM กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการไตร่ตรอง (Reflection pedagogy paradigm) และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project based learning)

เพื่อบรรลุถึงปรัชญาของโรงเรียนและข้อสัจยต์ต่ออัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก โรงเรียนดาราสมุทรจึงกำหนดนโยบายหลักในการจัดการศึกษา (Education) ของโรงเรียนให้เป็นกระบวนการให้การศึกษอบรม (Formation) โดยให้ความสำคัญและเชื่อมั่นในพลังแห่งความดี ที่ดำรงอยู่ในชีวิตของผู้เรียน ซึ่งจะเป็นแรงผลักดันภายในต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ในทุกมิติของชีวิตอย่างมีดุลยภาพ เพื่อความเจริญก้าวหน้าของความเป็นบุคคลที่มีความบริบูรณ์ของผู้เรียนทั้ง 6 ด้าน (6Q) กล่าวคือ ด้านความฉลาดทางสติปัญญาหรือเชาวน์ปัญญา

(Intelligence quotient: IQ) ความฉลาดทางอารมณ์หรือเชาวน์อารมณ์ (Emotional quotient: EQ) ความฉลาดทางจริยธรรมและศีลธรรม (Moral intelligence quotient: MQ) ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค (Adversity quotient/ Advancement quotient: AQ) ความฉลาดทางด้านพลังจิต (Spiritual intelligence quotient: SQ) และความสามารถในการตระหนักถึงคุณค่าร่วม (Values intelligence quotient: VQ) โดยจัดกระบวนการให้การศึกษาอบรมอย่างเข้มข้นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพตามวัยอย่างต่อเนื่อง

ด้านการจัดการศึกษาสู่มาตรฐานสากล ในด้านภาษาอังกฤษ ครูทุกคนได้รับการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร โดยจัดให้มีโครงการความร่วมมือทางการศึกษา (MOU) กับสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ อาทิเช่น สถาบัน International pacific college (IPU) ประเทศนิวซีแลนด์ โครงการพัฒนาความรู้ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ (TESOL program) และครูมีผลการสอบได้ตามมาตรฐานของโรงเรียน มีการจัดหลักสูตรภาษาอังกฤษโดยความร่วมมือกับศูนย์ภาษาต่างประเทศ (ศูนย์นิคโต) เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสฝึกฝนทักษะด้านภาษา โดยการจัดบรรยายภาคที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เสริมแรงด้วยการจัดไปศึกษาดูงานบริษัทต่างชาติ เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจ มีการทดสอบทักษะด้านภาษาอังกฤษด้วยการทดสอบทักษะการพูดภาษาอังกฤษเป็นรายบุคคล นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกเรียนภาษาที่สามได้แก่ ภาษาจีนหรือภาษาญี่ปุ่น

ด้านการวัดผลและประเมินผล มีการวัดและการประเมินผลผู้เรียนด้วยรูปแบบที่หลากหลายตามความเหมาะสม มีการบันทึกทั้งความประพฤติ (อัตลักษณ์) และผลการเรียนในแฟ้มสะสมผลงานส่วนตัว มีการส่งต่อข้อมูลจากครูประจำชั้นเพื่อการพัฒนาที่ต่อเนื่องและเป็นระบบ มีการจัดกลุ่มนักเรียนเสริมศักยภาพเป็นรายด้าน เช่น ด้านการอ่าน ด้านการเขียนฯ โดยครูเอาใจใส่เป็นพิเศษ เพื่อพัฒนาตนเองสู่กลุ่มตามศักยภาพต่อไป

การประกันคุณภาพการศึกษา

โรงเรียนดาราสมุทร ดำเนินงานประกันคุณภาพสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเมื่อ พรบ.ประกาศใช้ ได้มีการจัดตั้งหน่วยงานประกันคุณภาพสังกัดฝ่ายสำนักบริหาร เพื่อดำเนินงานประกันคุณภาพสถานศึกษา และแต่งตั้งบุคลากรทำหน้าที่ดูแลงานประกันคุณภาพสถานศึกษาอย่างชัดเจน ในรูปแบบของคณะกรรมการงานประกันคุณภาพโรงเรียน ใช้ระบบวงจรคุณภาพ (P-D-C-A) ในการดำเนินงานทุกภาคส่วน เพื่อให้สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพ มีการให้ความรู้แก่บุคลากรทุกระดับ ร่วมกับโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี (รสจ.) อย่างต่อเนื่อง ได้มีการวิเคราะห์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้

การประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก และบูรณาการในการดำเนินงานของโรงเรียน ในทุกระบบ

โรงเรียนดาราสมุทรได้รับการประเมินคุณภาพภายในทุกปีต่อ เนื่องจากต้นสังกัด ได้แก่ คณะกรรมการงานประกันคุณภาพโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรีและ คณะกรรมการจากสำนักบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) และได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ต่อเนื่อง ตั้งแต่รอบที่หนึ่งในปี พ.ศ. 2547 รอบที่สองในปี พ.ศ. 2550 และรอบที่สามในปี พ.ศ. 2555 มีการนำผลการประเมิน และข้อเสนอแนะมาวางแผนเพื่อการพัฒนาในทุกด้านอย่างต่อเนื่อง

การพัฒนาบุคลากร

โรงเรียนดาราสมุทรตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการพัฒนาบุคลากรครู เพราะครู คือ บุคคลสำคัญที่จะทำให้โรงเรียนสามารถบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ จึงกำหนด ให้งานพัฒนาบุคลากรเป็นงานสำคัญสังกัดฝ่ายสำนักบริหาร กำหนดให้มีพันธกิจสำคัญ 2 ประการ คือ การพัฒนาบุคลากรด้านวิชาชีพ และการพัฒนาบุคลากรด้านหน้าที่ในการปฏิบัติงาน

การพัฒนาบุคลากรด้านวิชาชีพ โรงเรียนดาราสมุทรส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว ในระยะสั้น เช่น การจัดการอบรมเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน การประชุมเชิงปฏิบัติการในหัวข้อ ที่มาจากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs) การเปิดโอกาสให้บุคลากรมีโอกาสเดินทางไปศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน มีการอบรมส่งเสริมนิสัยตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก ที่มุ่งเน้นให้ครูไม่เพียงแต่สอนแต่เป็น ผู้นำทางชีวิต โรงเรียนมีระบบกำกับติดตามให้ครูทุกคนของโรงเรียนปฏิบัติตามข้อบังคับของ ครูสภาว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ทั้ง 9 ข้อ ฯลฯ การพัฒนาบุคลากรระยะยาว โดยการสนับสนุนให้ครูมีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นทั้งในและต่างประเทศ โดยจัดงบประมาณ สนับสนุนด้านการศึกษาของบุคลากรไว้ทุกปี

การพัฒนาบุคลากรด้านหน้าที่ในการปฏิบัติงาน โรงเรียนดาราสมุทรกำหนดโครงสร้าง การบริหารงานออกเป็น 6 ฝ่าย ให้มีผู้ช่วยผู้อำนวยการและสมาชิกรับผิดชอบงานในแต่ละฝ่าย จึงมีการพัฒนาบุคลากรสังกัดฝ่ายตามโครงสร้างการบริหาร เพื่อขับเคลื่อนงานตามวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าประสงค์ของโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ มีการสัมมนาวางแผนงาน การวางแผนงบประมาณ มีการประชุมแบบมีส่วนร่วม มีการอบรม พัฒนาและถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ฯลฯ นอกจากนี้ ยังกำหนดให้บุคลากร

ทุกภาคส่วนพัฒนาตนเอง ด้วยการศึกษาค้นคว้าความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ทั้งจากผลงานวิชาการในประเทศและต่างประเทศ กำหนดให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และกิจกรรมเพิ่มพูนประสบการณ์ระหว่างปีภาคเรียน กิจกรรมละ 50 ชั่วโมงต่อปีการศึกษา

โรงเรียนคาราสมูทยังคงตระหนักและมุ่งมั่นพัฒนาบุคลากรสนับสนุนทุกภาคส่วน ด้วยสำนึกว่าโรงเรียนเป็นองค์การที่ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากบุคลากรทุกภาคส่วน ผู้บริหาร ครู บุคลากรสนับสนุนพัฒนา

มาตรฐานการศึกษาคาทอลิกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในการทบทวนวรรณกรรมในหัวข้อมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำเป็นต้องกล่าวถึงปรัชญาการศึกษาคาทอลิก ธรรมชาติ หน้าที่และเป้าหมายของโรงเรียนคาทอลิก ซึ่งมาจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์สมณสาสน์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาคาทอลิก ได้แก่ การศึกษาแบบคริสต์ (Declaration on christian education) โรงเรียนคาทอลิก (Catholic school) ขมารวาสคาทอลิกในโรงเรียน (Lay catholics in schools) มิติด้านศาสนาของการศึกษาในโรงเรียนคาทอลิก (The religious dimension) โรงเรียนคาทอลิกสู่สหัสวรรษที่สาม (The catholic school on the threshold of the third millennium) นักบวชและพันธกิจในโรงเรียน (Consecrated persons and their mission) และการให้การศึกษาอบรมร่วมกันในโรงเรียนคาทอลิก (Educating together in catholic schools) ซึ่งรวบรวมไว้ในหนังสือ "อัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก" (The identity of catholic education) ฉบับปรับปรุงเมื่อปี พ.ศ. 2556 (ค.ศ. 2013) โดยสภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย เพื่อจะได้ทราบถึงภูมิหลังแนวคิด และที่มาของการกำหนดมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของฝ่ายการศึกษาอบรมสังฆมณฑลจันทบุรี

ปรัชญาการศึกษาคาทอลิก

ปรัชญาการศึกษาคาทอลิกนั้นมีลักษณะเฉพาะ กล่าวคือ เป็นปรัชญาการศึกษาที่อยู่บนพื้นฐานความเชื่อสำคัญที่ว่าพระศาสนจักรได้รับมอบหมายให้ประกาศพรหมลิขิตธรรมแก่ผู้มวลมนุษยชาติ คำประกาศของสภาสังคายนาวาติกัน ครั้งที่สอง เรื่อง "การศึกษาแบบคริสต์" (Declaration on christian education) ยืนยันถึงความเชื่อมโยงนี้ว่า "พระศาสนจักรได้รับมอบหมายจากพระคริสตเจ้าให้ประกาศธรรมล้ำลึกแห่งการไถ่กู้มวลมนุษยชาติ และการกลับคืนดีกับพระเจ้า โดยทางพระคริสต์ เพื่อจะปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว พระศาสนจักรผู้เป็นมารดาศักดิ์สิทธิ์ของเรา จำเป็นจะต้องทำหน้าที่เพื่อชีวิตทั้งครบบของมนุษย์ ดังนั้น พระศาสนจักรจึงมีบทบาทต่อความเจริญก้าวหน้าและพัฒนาการของการให้การศึกษา" โรงเรียนคาทอลิกร่วมเป็นส่วนหนึ่งของพันธกิจการไถ่กู้ของพระศาสนจักร โดยมีพระเยซูคริสต์เป็นศูนย์กลาง และมีพันธะผูกพัน เพื่อการพัฒนา

มนุษย์ทั้งครบ เพราะในพระคริสต์ผู้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบนี้เอง ที่คุณค่าของมนุษย์ทั้งหมด จะพบกับความบริบูรณ์และเป็นหนึ่งเดียว

ปรัชญาการศึกษาคาทอลิกให้ความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนามนุษย์ทั้งครบ (Personal wholistic development) คือ ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เพื่อจะได้เป็นคน บริบูรณ์ โดยอาศัยความก้าวหน้าของความรู้ทางจิตวิทยา ศาสตร์และศิลป์แห่งการสอน เด็กและ เยาวชนจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างผสมกลมกลืนกันตามสมรรถนะของพวกเขา ทั้งในด้านร่างกาย ศิลปกรรม และเชาวน์ปัญญา พระศาสนจักรตั้งโรงเรียนของตนเองขึ้นมาก็ด้วยพิจารณาเห็นว่า โรงเรียนคาทอลิกเป็นเครื่องมือพิเศษในการส่งเสริมให้การอบรมบ่มเพาะมนุษย์ทั้งครบ ทั้งนี้ เพราะโรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและถ่ายทอดแนวความคิดจำเพาะเกี่ยวกับโลก เกี่ยวกับมนุษย์และเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ (สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก, 2520, หน้า 27)

โรงเรียนคาทอลิกก่อตั้งขึ้นเพื่อเป็นโรงเรียนสำหรับมนุษย์ (Human person) แต่ละคน และเป็นของมนุษย์ทุกคน (สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก, 2540, หน้า 215) การศึกษา คาทอลิกให้ความสำคัญกับคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของมนุษย์ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน และมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาที่ตรงกับเป้าหมายสูงสุดของตน เพราะมนุษย์ทุกคน ทุกเชื้อชาติ สถานะและวัย ต่างก็มีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ จึงย่อมมีสิทธิที่มีอาจจะแบ่งแยกก็ดกันได้ ในอันที่จะได้รับการศึกษาที่ตรงกับความสามารถ เพศ ตลอดจนวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียม ประเพณีในประเทศของตน โดยที่การให้การศึกษาอันนั้นจะต้องกลมกลืนกับความสัมพันธ์อันพี่น้อง กับคนอื่น ๆ เพื่อที่จะส่งเสริมความเป็นหนึ่งเดียวกันอย่างแท้จริงและก่อให้เกิดสันติสุขในโลก (สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก, 2508, หน้า 5)

ปรัชญาการศึกษาคาทอลิกให้ความสำคัญกับบทบาทของพ่อและแม่ผู้ให้ชีวิตแก่ลูก พ่อแม่มีพันธะที่จะต้องให้ความสำคัญอย่างจริงจังกับการให้การศึกษาแก่ลูก ดังนั้น พ่อแม่จึงนับว่าเป็นครูคนแรกและเป็นบุคคลหลักในการศึกษาของลูก คำประกาศเรื่อง “การศึกษาแบบคริสต์” (Declaration on christian education) ซึ่งให้เห็นว่า “บทบาทของพ่อแม่ในการให้การศึกษา มีความสำคัญมากจนกระทั่งว่า ถ้าขาดการให้การศึกษาจากพ่อแม่ก็ยากที่จะหาการศึกษาอื่นใด มาทดแทนได้” ดังนั้น ครอบครัวจึงเป็นโรงเรียนแห่งแรกที่จะปลูกฝังคุณธรรมทางสังคม ซึ่งจำเป็น สำหรับทุก ๆ สังคม ในครอบครัวนี้เองที่เด็ก ๆ จะได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับสังคมมนุษย์ อันครบบริบูรณ์

นอกจากนี้ ปรัชญาการศึกษาคาทอลิกยังให้ความสำคัญยิ่งกับบทบาทหน้าที่ ในการเป็นประจักษ์พยานของครู โดยสมณสาสน์เรื่อง “ฆราวาสคาทอลิกในโรงเรียน: พยานยืนยัน

ความเชื่อ” กล่าววว่า “ครูจำเป็นต้องพร้อมที่จะประกาศข่าวดีด้วยวาจาของตน และเป็นประจักษ์พยานด้วยสิ่งทีพวกเขากระทำ” ปรัชญาการศึกษาคาทอลิกพิจารณาถึง “ครู” ในแง่ของ “นักการศึกษา” นั่นคือ เป็นผู้ทำหน้าที่ในการหล่อหลอมอบรมมนุษย์ให้เติบโตขึ้นอย่างสมบูรณ์ ภารกิจของครูมีมากมายเกินกว่าการถ่ายทอดความรู้ คุณลักษณะที่มีความลึกซึ้งที่สุดของนักศึกษาคาทอลิก คือ การสื่อสารถึงความจริง ครูมีความสำคัญอันดับแรกที่จะเผยแสดงคุณสมบัติเฉพาะของโรงเรียนคาทอลิก ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการลงมือทำงานด้วยความตั้งใจและกระตือรือร้นอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้กิจการเหล่านี้สำเร็จไปและโดยการเป็นประจักษ์พยานนี้เอง ครูจึงสามารถแสดงคุณสมบัติเฉพาะของโรงเรียนคาทอลิก

ปรัชญาการศึกษาคาทอลิกมาจากฐานคิดที่ว่า พระคริสตเจ้าคือรากฐานของกิจกรรมทางการศึกษาทั้งปวงในโรงเรียนคาทอลิก การเปิดเผยของพระองค์มอบความหมายใหม่แก่ชีวิต และช่วยให้มนุษย์มุ่งความคิด การกระทำ และปณิธานตามพระวรสารทำให้ความสุขแท้ แปรประการเป็นบรรทัดฐานแห่งชีวิต (สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก, 2520, หน้า 37) บรรยากาศของโรงเรียนคาทอลิกจึงเปี่ยมด้วยจิตตารมณ์พระวรสารแห่งอิสรภาพและความรัก มุ่งเน้นการพัฒนาคนจากภายใน เป็นสถานที่ให้บริการทางการศึกษาแก่คนยากจนที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือและความรักจากครอบครัว โดยโรงเรียนต้องใช้ความอดทนอย่างมาก พยายามที่จะให้นักเรียนร่วมมือด้วยความกระตือรือร้นแท้จริง ความร่วมมือดังกล่าวของนักเรียนนี้เป็นสิ่งที่ขาดเสียมิได้ เพราะนักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติในกระบวนการหล่อหลอมอบรมตัวของพวกเขาเอง เพราะการเป็นมนุษย์ ก็คือ การได้รับมอบสติปัญญาและอิสรภาพ การศึกษาย่อมจะไม่ใช่การศึกษาที่แท้จริง หากผู้ได้รับการศึกษาไม่ได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง นักเรียนต้องลงมือกระทำและมีปฏิริยาตอบโต้ ด้วยสติปัญญา อิสรภาพ ความมุ่งมั่น และสภาพจิตใจ อารมณ์อันซบซึ้งนทั้งหมดของมนุษย์ (สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก, 2531, หน้า 193)

บรรยากาศในโรงเรียนคาทอลิกนั้นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความรักและอิสรภาพแบบคริสต์ หน้าทีเฉพาะของโรงเรียนคาทอลิก ก็คือ การสร้างบรรยากาศพิเศษภายในชุมชนโรงเรียนให้มีบรรยากาศที่มีชีวิตชีวาด้วยจิตตามรรณแห่งอิสรภาพและความรักแห่งพระวรสาร (สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก, 2508, หน้า 3) ต้องเสริมสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการค้นหาความจริง เพราะเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ของโรงเรียนไม่ได้นำเสนอแต่เพียงความรู้ทีจะได้รับเท่านั้น แต่จะยังนำเสนอคุณค่าต่าง ๆ ทีค้นหามาได้ และความจริงต่าง ๆ ทีจะค้นพบได้ (สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก, 2540, หน้า 219)

โดยเป้าหมายสุดท้ายของการศึกษาตามปรัชญาการศึกษาคาทอลิกอยู่ที่โรงเรียนที่สามารถให้การศึกษาให้เกิดการพัฒนาคนจากภายใน การศึกษาที่ปลดปล่อยคนให้เป็นอิสระอย่างแท้จริง ปลดปล่อยเขาให้เป็นอิสระจากเงื่อนไขต่าง ๆ ที่กีดกันไม่ให้เขาบรรลุถึงความเป็นมนุษย์ทั้งครบ เพื่อหล่อหลอมผู้เรียนให้มีบุคลิกภาพที่เข้มแข็งและรับผิดชอบ สามารถที่จะตัดสินใจเลือกได้อย่างอิสระและคงเส้นคงวา (สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก, 2545, หน้า 269)

ธรรมชาติของโรงเรียนคาทอลิก

จุดมุ่งหมายของพระศาสนจักร ก็คือ การรับใช้มนุษยชาติจนกว่าพวกเขาจะสามารถบรรลุความบริบูรณ์ในพระคริสตเจ้า โรงเรียนคาทอลิกจึงถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือพิเศษในการส่งเสริมให้การอบรมเฉพาะมนุษย์ทั้งครบ โรงเรียนคาทอลิกจึงมีธรรมชาติเฉพาะในการให้การศึกษอบรมทั้งระบบ ทั้งในแง่ของเนื้อหาสาระและวิธีการที่ใช้ในการเรียนการสอน (สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก, 2520, หน้า 35)

สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก (2531, หน้า 139) กล่าวว่า นับแต่ช่วงแรก ที่นักเรียนคนหนึ่งเหยียบย่างเข้ามาในโรงเรียนคาทอลิก นักเรียนชายหรือหญิงผู้นั้นควรจะมีรู้สึกประทับใจว่า ได้เข้ามาสู่สภาพแวดล้อมใหม่ เป็นสภาพแวดล้อมที่สว่างไสวด้วยแสงแห่งความเชื่อ และมีลักษณะเฉพาะของตนที่ไม่เหมือนใคร สถาปนาโดยนักบุญที่ 2 ได้สรุปเรื่องนี้ โดยพูดถึงสภาพแวดล้อมที่ซึมซาบไปด้วยคุณค่าแห่งพระคริสตธรรม คือ ความรักและอิสรภาพในโรงเรียนคาทอลิก ทุกคนควรตระหนักในการประทับอยู่อย่างทรงชีวิตของพระคริสตเจ้า

นักเรียนที่เข้ามาเรียนในโรงเรียนคาทอลิก ต้องตระหนักว่าโรงเรียนเปรียบเสมือนบ้านของเขาเองที่ขยายต่อเนื่องออกมา ดังนั้น บ้านและโรงเรียนควรมีอะไรบางอย่างที่เป็นความรื่นรมย์ที่สามารถสร้างบรรยากาศแบบครอบครัวขึ้นได้อย่างน่าชื่นชมและเป็นสุขใจ สิ่งแรกที่จะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่น่ารื่นรมย์ ก็คือ ความสะดวกสบายทางกายภาพอย่างเพียงพอ เป็นความสะดวกสบายที่ประกอบด้วย การมีพื้นที่เพียงพอสำหรับห้องเรียน การกีฬา สันทนาการ และอื่น ๆ เช่น ห้องพักครู ห้องประชุมครูและผู้บริหาร เป็นต้น และที่สำคัญคือต้องมีบรรยากาศที่อบอุ่น ทั้งในแง่ของความเป็นมนุษย์และในแง่ของจิตวิญญาณ

โรงเรียนคาทอลิกควรเป็นแบบอย่างเรื่องความเรียบง่าย และความยากจนตามแบบอย่างของพระคริสตเจ้า แต่ก็ไม่ใช่จะขัดกับการมีวัสดุที่จำเป็นแก่การให้การศึกษอย่างเหมาะสม เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว โรงเรียนทุกวันนี้จึงต้องมีวัสดุอุปกรณ์ในบางครั้งก็ซับซ้อนและมีราคาแพง ซึ่งไม่ถือว่าเป็นการฟุ่มเฟือยเพราะเป็นสิ่งจำเป็นต้องมี เพราะเป็นการแสดงบทบาทการให้การศึกษ

สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก (2525, หน้า 95) กล่าวว่า “คุณลักษณะเด่นของโรงเรียนคาทอลิก คือ สร้างบรรยากาศในชุมชน โรงเรียนมีชีวิตชีวาด้วยจิตตารมณ์พระวรสารแห่งอิสรภาพและความรักเมตตา โดยมีจุดหมายเพื่อช่วยเยาวชนในแบบที่เป็นการพัฒนาบุคลิกภาพของพวกเขาให้เท่ากับการเจริญเติบโตของชีวิตใหม่ที่พวกเขาได้รับการสร้างสรรค์ขึ้นมา

หน้าที่ของโรงเรียนคาทอลิก

โรงเรียนคาทอลิกจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การอบรมสั่งสอนแก่บรรดาเยาวชนของชาติ ให้เป็นบุคคลโดยบรรลุถึงความสมบูรณ์ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม รวมทั้งมีหลักปรัชญาในการดำเนินชีวิต มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และพร้อมจะนำไปใช้ประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติตามหลักพระคริสตธรรม โรงเรียนคาทอลิกจึงมุ่งมั่นให้การศึกษอบรมเพื่อ

1. พัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่ครบ คือ พัฒนาร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการมีอัตลักษณ์ด้านผู้เรียนตามคุณค่าพระวรสาร (Gospel value)
2. ปลุกฝังค่านิยมด้านจิตใจ ให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความเคารพซึ่งกันและกัน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และผนึกกำลังร่วมรับผิดชอบต่อความดีของสังคม มีความรัก กตัญญู รู้คุณค่าต่อพ่อแม่ ครูอาจารย์ และต่อสถาบันของตน
3. ปลุกฝังให้เป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตย โดยมุ่งเน้นให้มีความรักต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ อันเป็นวิถีชีวิตของคนไทยในระบบประชาธิปไตย รู้จักศิลปวัฒนธรรม ศีลธรรม และประเพณีที่ดั่งงามของไทย
4. ส่งเสริมด้านวิชาการและการปฏิบัติ โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็น เพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพในอนาคต

สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก (2508, หน้า 11) สรุปหน้าที่เฉพาะของโรงเรียนคาทอลิก คือ การสร้างบรรยากาศพิเศษภายในชุมชนโรงเรียนให้เป็นบรรยากาศที่มีชีวิตชีวาด้วยจิตตารมณ์แห่งอิสรภาพและความรักของพระวรสาร เพื่อช่วยเหลือให้เยาวชนเติบโตขึ้นเป็นมนุษย์ใหม่

เป้าหมายของโรงเรียนคาทอลิก

เป้าหมายสูงสุดของการสืบทอดพันธกิจการให้การศึกษอบรมของโรงเรียนคาทอลิก คือ การหล่อหลอมอบรมมนุษย์ให้ครบครัน สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก (2550, หน้า 307) กล่าวว่า โรงเรียนคาทอลิกเป็นสถานที่ให้การศึกษอบรมทั้งครบของมนุษย์ ครอบคลุมถึงพัฒนาการในทุกด้านของนักเรียน เพื่อเตรียมตัวพวกเขาให้พร้อมสำหรับการประกอบอาชีพ

หล่อหลอมอบรมนักเรียนให้มีจิตสำนึกทางจริยธรรมและทางสังคม และเกิดความตระหนักรู้ถึง การศึกษาฝ่ายจิตและด้านศาสนา หล่อหลอมบุคคลให้เป็นผู้เข้มแข็งและมีความรับผิดชอบ สามารถที่จะตัดสินใจเลือกอย่างอิสระและถูกต้อง ดังนั้น จึงเป็นการเตรียมเยาวชนให้ค่อย ๆ เปิดรับความเป็นจริง และหล่อหลอมอบรมพวกเขาให้มีความชัดเจนในความหมายของชีวิต (สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก, 2525, หน้า 77)

สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก (2531, หน้า 189) ซึ่งชี้ให้เห็นถึงหลักการสำคัญ สู่เป้าหมายทางการศึกษาคาทอลิกที่ว่า “ความรับผิดชอบของโรงเรียนคาทอลิกนั้นมีมากมาย ซับซ้อน โรงเรียนคาทอลิกต้องเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งกำหนดเกี่ยวกับวิธีการสอน แผนงาน โครงสร้าง ฯลฯ ในขณะเดียวกัน โรงเรียนคาทอลิกก็จำเป็นต้องดำเนินงานเพื่อให้บรรลุ ถึงเป้าหมายทางการศึกษาของตนเอง โดยการผสมผสานวัฒนธรรมมนุษย์กับสารแห่งความรอด ให้เป็นแผนงานที่ประสานสอดคล้องกัน โรงเรียนคาทอลิกต้องช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถ กลายเป็น “มนุษย์ใหม่” ที่แท้จริงตามศักยภาพของแต่ละคน ในเวลาเดียวกัน เตรียมนักเรียน ให้พร้อมที่จะรับผิดชอบในฐานะสมาชิกในวัยผู้ใหญ่ของสังคม นี่หมายความว่า โรงเรียนคาทอลิก จำเป็นจะต้องมีเป้าหมายทางการศึกษาที่มี “ลักษณะเด่นเฉพาะ” ในความหมายที่โรงเรียนต้องมี วัตถุประสงค์เฉพาะอยู่ในใจ และเป้าหมายทั้งหมดจะเกี่ยวพันกับวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้” โดยได้กำหนดแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ดังนี้

1. กำหนดอัตลักษณ์ของโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณค่าแห่งพระวรสาร ซึ่งเป็น แรงบันดาลใจของโรงเรียนและจำเป็นจะต้องได้รับการกล่าวถึงอย่างชัดแจ้ง
2. บ่งบอกถึงลักษณะจุดหมายทางการเรียนการสอน เป้าหมายทางการศึกษา ทางวัฒนธรรมของโรงเรียนอย่างชัดเจน
3. นำเสนอเนื้อหาสาระการเรียนการสอน พร้อมด้วยคุณค่าที่จะถ่ายทอดให้นักเรียน ในระหว่างสาระการเรียนรู้ นักเรียนต้องได้รับประสบการณ์ที่เข้มข้นจากการแบ่งปันกับครู ของพวกเขา โดยครูต้องยอมรับและเตรียมการการสอนที่มีลักษณะการอภิปรายร่วมกันเป็นอย่างดี (สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก, 2550, หน้า 305)
4. อธิบายเกี่ยวกับการจัดองค์กรและการบริหารจัดการของโรงเรียน โดยเน้นย้ำถึง บทบาทหน้าที่ของครูที่จะต้องมีส่วนอย่างมากในการขับเคลื่อนโรงเรียนไปสู่เป้าหมายเฉพาะ ของตน ครูทุกคนคือบุคคลสำคัญที่จะทำให้โรงเรียนสามารถบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ของโรงเรียนได้ (สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก, 2525, หน้า 67)

นอกจากนี้ เราควรเอาใจใส่ด้วยความรอบคอบกับการพัฒนาบรรทัดฐานทั่วไป ซึ่งจะทำให้กิจกรรมของโรงเรียนในแต่ละด้านสามารถช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการศึกษาได้ เพื่อจะทำให้เกิดการบูรณาการทุกแง่มุมของชีวิตในโรงเรียน ทั้งด้านวัฒนธรรม การสอน สังคม หน้าที่พลเมือง และการเมืองเข้าด้วยกัน เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายของโรงเรียนคาทอลิกจึงควรหันกลับมาพิจารณาแนวทางที่จำเป็นเหล่านี้ คือ

1. ความซื่อสัตย์ต่อพระวรสารที่พระศาสนจักรประกาศไว้ กิจกรรมของโรงเรียนคาทอลิกที่สำคัญกว่ากิจกรรมอื่นใด ก็คือ กิจกรรมที่มีส่วนร่วมในการประกาศข่าวดีของพระศาสนจักร ซึ่งโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งในพระศาสนจักรท้องถิ่นของประเทศที่โรงเรียนตั้งอยู่ และมีส่วนร่วมในชีวิต และกิจการงานของชุมชนคริสตชนท้องถิ่น
2. ความเข้มงวดอย่างรอบคอบในการศึกษาวัฒนธรรม และการพัฒนาการรับรู้เชิงวิพากษ์ โดยอ้างไว้ซึ่งความเคารพต่อความเป็นอิสระแห่งความรู้ของมนุษย์ ต่อกฎเกณฑ์ และวิธีการที่เหมาะสมของแต่ละศาสตร์ ในเวลาเดียวกันก็กำหนดทิศทางของกระบวนการทั้งหมดให้มุ่งไปยังการหล่อหลอมบุคคลอย่างสมบูรณ์ครบครัน
3. โรงเรียนคาทอลิกสามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการทางการศึกษาในลักษณะที่เคารพต่อสภาพการณ์เฉพาะของนักเรียนแต่ละคนและครอบครัวของพวกเขา
4. โรงเรียนคาทอลิกควรรับผิดชอบกับพระศาสนจักร ในขณะที่ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่รับผิดชอบหลักต่อกิจกรรมทางการศึกษาและทางวัฒนธรรมของโรงเรียน พระศาสนจักรท้องถิ่นควรจะเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่ด้วยในลักษณะที่เหมาะสม กำหนดเป้าหมายทางการศึกษาควรจะเป็นผลมาจากการเสวนากับพระศาสนจักรท้องถิ่น

ดังนั้น จึงเห็นได้ชัดเจนว่า เป้าหมายทางการศึกษาเป็นสิ่งที่แตกต่างจากข้อบังคับภายในของโรงเรียนหรือวิธีการสอน และไม่ได้เป็นเพียงการบรรยายถึงเจตนารมณ์ที่เลื่อนลอย

นอกจากนี้ เป้าหมายทางการศึกษาควรจะได้รับ การทบทวนในแต่ละปี บนพื้นฐานของประสบการณ์และความจำเป็น การที่เป้าหมายจะบรรลุผลสำเร็จได้ก็โดยอาศัยกระบวนการหล่อหลอมอบรมที่ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน มีจุดเริ่มต้น มีจุดระหว่างดำเนินการดำเนินการที่หลากหลาย และมีบทสรุปในแต่ละชั้น ครู นักเรียน และพ่อแม่ควรจะกำหนดระดับความสำเร็จในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเหล่านี้ ในส่วนที่ไม่มีควมคืบหน้าเพียงพอ พวกเขาควรจะค้นหาสาเหตุ และหาทางแก้ไขที่เหมาะสม เรื่องสำคัญก็คือ ทุกคนต้องคิดว่าการประเมินผลนี้เป็นความรับผิดชอบร่วมกันและจะต้องทำการประเมินผลอย่างซื่อสัตย์

กล่าวโดยสรุปได้ว่า โรงเรียนคาทอลิกเป็นสถาบันการศึกษาที่ตั้งขึ้นเพื่อให้การศึกษาอบรมเด็ก ๆ ในเรื่องการเมือง จริยธรรม มีศีลธรรมประจำใจ ตอบสนองความต้องการของสังคม อีกทั้งบทบาทการจัดการศึกษาคาทอลิกในแสดงให้เห็นเด่นชัดในเรื่องของการปลูกฝังความรู้คู่คุณธรรม เพื่อให้เยาวชนของชาติได้เติบโตทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เป็นผู้มีความดี และทำประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติต่อไปในอนาคต

มาตรฐานการศึกษาคาทอลิกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานด้านผู้เรียน

ฝ่ายการศึกษาอบรมสังฆมณฑลจันทบุรี (2557, หน้า 1-2) ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานด้านผู้เรียน เป็นการดำเนินการตามนโยบายอันเกิดจากการร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในแผนกลยุทธ์มาตรฐานการศึกษาคาทอลิก กลุ่มโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ปีการศึกษา 2557-2561 โดยคณะกรรมการสภาสังฆมณฑลฯ ได้มีมติเห็นชอบให้ดำเนินการจัดการศึกษาตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “อัตลักษณ์การศึกษาเด่น เป็นโรงเรียนมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก มุ่งสัมฤทธิ์ผลแบบองค์รวม” ฝ่ายการศึกษาอบรมและคณะกรรมการฝ่ายอัตลักษณ์จึงได้ดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2555 ที่ผ่านมา ให้ครอบคลุมทุกพันธกิจที่กำหนดไว้ในแผนกลยุทธ์มาตรฐานการศึกษาคาทอลิกดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ตอบสนองทิศทาง/นโยบายด้านการจัดการศึกษาอบรมที่กำหนดไว้ในแผนงานอภิบาลของสังฆมณฑล

หลักการสำคัญของการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก คือ ความพยายามในการจัดการศึกษาตามวิสัยทัศน์ระดับกลุ่มโรงเรียนที่ว่า “อัตลักษณ์การศึกษาเด่น เป็นโรงเรียนมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก มุ่งสัมฤทธิ์ผลแบบองค์รวม” โดยมีตัวบ่งชี้สำคัญอยู่ที่การที่ผู้เรียนมีอัตลักษณ์ (Identity) ตามปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจและวัตถุประสงค์ของการมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกด้านผู้เรียน นอกจากนี้ ในระดับสถานศึกษาเองจำเป็นต้องแสดงออกให้เด่นชัดด้วยการมีเอกลักษณ์ (Uniqueness) เฉพาะของสถานศึกษา ซึ่งหมายถึงความสำเร็จและจุดเด่นที่ผู้เรียนจำนวนมาก มีอัตลักษณ์ด้านผู้เรียนที่เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนด โดยมีพื้นฐานสำคัญมาจากคุณค่าพระวรสาร ซึ่งหมายถึง คุณค่าที่พระเยซูเจ้าทรงสั่งสอน และเจริญชีวิตเป็นแบบอย่างแก่บรรดาศาสนิกชนและประชาชน ดังที่มีบันทึกในพระคัมภีร์ ตอนที่มิชื่อเรียกว่า “พระวรสาร” ซึ่งแปลว่า “ข่าวดี” มี 21 คุณลักษณะ คือ

- 1) ความเชื่อศรัทธา 2) ความจริง 3) การไตร่ตรองภาวนา 4) มโนธรรมวิจารณ์ญาณ 5) อิศรภาพ

6) ความยินดี 7) ความเคารพศักดิ์ศรี 8) ความสุภาพถ่อมตน 9) ความซื่อตรง 10) ความเรียบง่าย
11) ความรัก 12) ความเมตตา 13) ความกตัญญูรู้คุณ 14) การงาน 15) การรับใช้
16) ความยุติธรรม 17) สันติและการคืนดี 18) การให้อภัย 19) ความเป็นหนึ่ง 20) รักรัชมหาชาติ
มหัศจรรย์ใจในสิ่งสร้าง และ 21) ความหวัง

มาตรฐานและตัวบ่งชี้มาตรฐานการศึกษาคาทอลิกนี้ได้กำหนดขึ้นจากการศึกษาวิเคราะห์หลักปรัชญาการศึกษาคาทอลิก หลักการของการจัดการศึกษาคาทอลิก เอกสารแนวทางการจัดการศึกษาคาทอลิกที่พระศาสนจักรได้ประกาศไว้ในโอกาสต่าง ๆ อีกทั้งยังได้นำแนวทางการดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพภายในมาใช้เป็นข้อมูลสำคัญและได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกให้สอดคล้องกับทิศทางและแนวทางการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ประกอบด้วย มาตรฐาน 5 ด้าน ดังนี้ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ มาตรฐานด้านสังคมแห่งการเรียนรู้ มาตรฐานด้านอัตลักษณ์การศึกษา และมาตรฐานด้านมาตรฐานส่งเสริม อีกทั้งยังได้กำหนดตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐานไว้ เพื่อสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการประเมินได้อย่างชัดเจน

โดยมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานด้านผู้เรียน พร้อมคำอธิบายจากเอกสารแนวทางประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก (Catholic standard school) ประกอบด้วย

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสาร “ด้านความเชื่อ” โดยกำหนดคุณลักษณะนิสัยคุณค่าพระวรสารด้านความเชื่อ และกำหนดตัวบ่งชี้ไว้ 1 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ คือผู้เรียนมีความเชื่อศรัทธา (Faith) ซึ่งอธิบายได้ว่า ผู้เรียนปฏิบัติตนในฐานะที่เป็นศาสนิกชนที่ดีบนพื้นฐานของการปฏิบัติตนตามความเชื่อ และหลักธรรมคำสอนของศาสนาในชีวิตประจำวันได้ตามวัย สามารถบอกเล่าถ่ายทอดคำสอนที่ถูกต้องตามหลักธรรมของศาสนา เข้าร่วมปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนาตามที่ตนนับถือด้วยความศรัทธา ยอมรับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นด้วยใจสงบ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่น

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสาร “ด้านหน้าที่ต่อพระเจ้าและต่อตนเอง” มีตัวบ่งชี้และคำอธิบาย ประกอบด้วย

1. รักความจริง (Truth) อธิบายได้ว่า ผู้เรียนปฏิบัติตนด้านการยอมรับตนเองตามความเป็นจริง โดยมีทัศนคติต่อตนเองและแสดงออกซึ่งพฤติกรรม ได้แก่ ยอมรับและรับรู้ความสามารถของตนเองตามความเป็นจริง ใช้ศักยภาพและความสามารถของตนเองอย่างสมดุล

ยอมรับและเคารพความเป็นบุคคลและความสามารถของผู้อื่น แสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง ให้ความก้าวหน้าอย่างสร้างสรรค์

2. มีความคิดไตร่ตรอง ภาวนา (Reflection and prayer) อธิบายได้ว่า ผู้เรียนปฏิบัติตนอย่างมีความคิดไตร่ตรอง และนำไปสู่การอธิษฐาน ภาวนา โดยมีทัศนคติต่อตนเองและแสดงออกซึ่งพฤติกรรม ได้แก่ การคิดไตร่ตรอง สัมผัสข้อดีของตนเอง เพื่อนำไปพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้า การไตร่ตรอง สัมผัสข้อบกพร่องของตนเองเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุง การสวดภาวนา ในชีวิตประจำวัน และการมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนพี่น้องในหมู่คณะของตน

3. มีมโนธรรม มีวิจารณญาณและความกล้าหาญเชิงศีลธรรม (Conscience, discernment and moral) อธิบายได้ว่า ผู้เรียนปฏิบัติตนอย่างมีวิจารณญาณ มีมโนธรรมที่สมดุล นำไปสู่การตัดสินใจและหรือลงมือกระทำ แสดงออกด้วยความกล้าหาญเชิงศีลธรรม โดยมีทัศนคติต่อตนเองและแสดงออกซึ่งพฤติกรรม ได้แก่ การมีวิจารณญาณในการตัดสินใจเรื่องราวต่าง ๆ อย่างถูกต้อง เลือกปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องตามหลักศีลธรรม กล้าแสดงความคิดเห็นที่ถูกต้องตามหลักศีลธรรม ส่งเสริมและสนับสนุนความดีของผู้อื่นด้วยความจริงใจ

4. มีอิสรภาพในการทำความดีและหลีกเลี่ยงความชั่วร้าย (Freedom) อธิบายได้ว่า ผู้เรียนปฏิบัติตนอย่างมีอิสรภาพในตนเอง ในการทำความดีและหลีกเลี่ยงความชั่วร้าย โดยมีทัศนคติต่อตนเองและแสดงออกซึ่งพฤติกรรม ได้แก่ การรู้จักเลือกและตัดสินใจปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง เคารพต่อการใช้เสรีภาพของผู้อื่น มีความเชื่อมั่นในการทำความดี เลือกหรือปฏิเสธสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่สร้างสรรค์

5. มีความชื่นชมยินดีในความดีและถูกต้อง (Joy) อธิบายได้ว่า ผู้เรียนมีความชื่นชมยินดีในความดีและถูกต้อง โดยมีทัศนคติต่อตนเองและแสดงออกซึ่งพฤติกรรม ได้แก่ การแสดงออกด้วยความร่าเริงยิ้มแย้มแจ่มใส ความมั่นคงทางอารมณ์เมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ ชื่นชมยินดีกับความสำเร็จของผู้อื่น ร่วมสร้างบรรยากาศความชื่นชมยินดีในหมู่คณะ

6. มีความเคารพศักดิ์ศรีของตนเองและผู้อื่น (Respect and dignity) อธิบายได้ว่า ผู้เรียนเคารพศักดิ์ศรีของตนเองและผู้อื่น โดยมีทัศนคติต่อตนเองและแสดงออกซึ่งพฤติกรรม ได้แก่ ยอมรับความแตกต่างในความเป็นบุคคลของเพื่อนพี่น้องในสังคม (มัทธิว 10: 29-31) เคารพในสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น (ลูกา 20: 36) ให้เกียรติแก่สตรีและเด็ก (ลูกา 8: 1-3) ให้ความสนใจช่วยเหลือผู้พิการ ผู้ยากไร้ในสังคม (ลูกา 10: 25-36)

7. มีความสุภาพถ่อมตน (Humility) อธิบายได้ว่า ผู้เรียนปฏิบัติตนอย่างมีวิจารณญาณ มีมโนธรรมที่สมดุล นำไปสู่การตัดสินใจและหรือลงมือกระทำ แสดงออกด้วยความกล้าหาญ

เชิงศีลธรรม โดยมีทัศนคติต่อตนเองและแสดงออกซึ่งพฤติกรรม ได้แก่ การมีสัมพันธภาพกับเพื่อนพี่น้องด้วยความสุภาพอ่อนน้อมถ่อมตน ยอมรับความสามารถและข้อจำกัดของตนเอง ฟังพอใจในสิ่งของที่ตนเองมีอยู่ ให้การต้อนรับเพื่อนพี่น้องด้วยอัธยาศัยไมตรี

8. มีความซื่อตรง (Honesty) อธิบายได้ว่า ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นบุคคลที่ซื่อสัตย์ โดยมีทัศนคติต่อตนเองและแสดงออกซึ่งพฤติกรรม ได้แก่ การพูดความจริง การปฏิบัติงานมีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ ยอมรับข้อบกพร่องของตนเองและนำไปสู่การแก้ไข ไม่นำสิ่งของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง

9. มีความเรียบง่าย ความพอเพียง (Simplicity and sufficiency) อธิบายได้ว่า ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นบุคคลที่ดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย พอเพียง โดยมีทัศนคติต่อตนเองและแสดงออกซึ่งพฤติกรรม ได้แก่ การใช้สิ่งของต่าง ๆ อย่างสมดุลตามสถานภาพของตนเอง มีความพึงพอใจในสิ่งที่มีอยู่ ประหยัดและอดออม คิดวางแผน แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นด้วยการใช้เหตุผล

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสารการปฏิบัติตนด้าน “ความรัก” มีตัวบ่งชี้คือ มีความรักฉันท์พี่น้อง (Fraternity love) อธิบายได้ว่า ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นบุคคลที่มีความรักต่อเพื่อนพี่น้อง โดยมีทัศนคติต่อตนเองและแสดงออกซึ่งพฤติกรรม ได้แก่ การแบ่งปันสิ่งของที่มีแก่ผู้อื่น ยอมรับคำตำหนิติเตียนด้วยใจสงบ ยกโทษให้อภัยผู้อื่น แสดงความยินดีต่อความสำเร็จของผู้อื่น

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสาร “ด้านการปฏิบัติตนต่อผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม” มีตัวบ่งชี้และคำอธิบาย ประกอบด้วย

1. มีความเมตตา (Compassion) อธิบายได้ว่า ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นบุคคลที่มีความเมตตา โดยมีทัศนคติต่อตนเองและแสดงออกซึ่งพฤติกรรม ได้แก่ การบริจาคทรัพย์เงินเพื่อช่วยเหลือคนยากจน ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ให้ความช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอกว่า ไม่แสดงอารมณ์โกรธ ขุ่นเคืองผู้อื่น

2. มีความกตัญญูรู้คุณ (Gratitude) อธิบายได้ว่า ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นบุคคลที่มีความกตัญญูรู้คุณ โดยมีทัศนคติต่อตนเองและแสดงออกซึ่งพฤติกรรม ได้แก่ ช่วยเหลือพ่อแม่ญาติพี่น้องในเวลาที่เจ็บป่วย ตอบแทนผู้มีพระคุณตามโอกาส แสดงความเคารพและให้เกียรติผู้อาวุโส ช่วยเหลืองานครู ผู้มีพระคุณ

3. มีความรับผิดชอบและเห็นคุณค่าของการทำงานและหน้าที่ (Work and duty) อธิบายได้ว่า ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นบุคคลที่มีความรักในหน้าที่การงาน โดยมีทัศนคติต่อตนเอง

และแสดงออกซึ่งพฤติกรรม ได้แก่ การปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตนเองด้วยวิธีการที่สร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดีต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติหน้าที่การงานของตนเองด้วยความมุ่งมั่นทุ่มเท เคารพในความคิด วิธีการปฏิบัติงานของเพื่อนพี่น้องในหมู่คณะ

4. มีจิตอาสา การรับใช้ (Service) อธิบายได้ว่า ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นบุคคลแห่งการรับใช้ โดยมีทัศนคติต่อตนเองและแสดงออกซึ่งพฤติกรรม ได้แก่ การมีน้ำใจช่วยเหลือบุคคลที่ต้องการ ช่วยเหลือดูแลทรัพย์สินสาธารณะ อาสาช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ของชั้นเรียน ร่วมแก้ปัญหาต่าง ๆ ในกลุ่มเพื่อน ชุมชน และสังคม

5. มีความยุติธรรม (Justice) อธิบายได้ว่า ผู้เรียนปฏิบัติตนด้านความยุติธรรม โดยมีทัศนคติต่อตนเองและแสดงออกซึ่งพฤติกรรม ได้แก่ การพิจารณาตัดสินผู้อื่นตามความจริง โดยยุติธรรม ปฏิบัติต่อเพื่อนพี่น้องด้วยความเสมอภาค เท่าเทียมกัน ส่งเสริมความเท่าเทียม ในสังคม เคารพต่อศักดิ์ศรีของเพื่อนพี่น้องในสังคม

6. มีสันติสุขและการคืนดี (Peace and reconciliation) อธิบายได้ว่า ผู้เรียนปฏิบัติตนด้านการคืนดีและสันติ โดยมีทัศนคติต่อตนเองและแสดงออกซึ่งพฤติกรรม ได้แก่ การแก้ไขปัญหา ความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ยอมรับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับตนเองด้วยจิตใจที่สงบ ยอมรับ ความแตกต่างของเพื่อนพี่น้องด้วยใจสงบ มีความพยายามสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนพี่น้อง เมื่อพบว่ามี ความขัดแย้งซึ่งกันและกัน

7. มีการยกโทษให้อภัย (Forgiveness) ผู้เรียนปฏิบัติตนด้านการให้อภัยแก่เพื่อนพี่น้อง โดยมีทัศนคติต่อตนเองและแสดงออกซึ่งพฤติกรรม ได้แก่ การยกโทษให้กับผู้ที่ทำให้ผิดต่อตนเอง ด้วยใจสงบ (มัทธิว 6: 12) มีความอดทนต่อข้อบกพร่องของผู้อื่น (1 โครินธ์ 13: 7) ใช้วิธีการ ประนีประนอมในการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับตนเอง (โคโลสี 3:13) มีอารมณ์สงบนิ่ง ต่อความก้าวร้าวของผู้อื่น (มัทธิว 5: 22-26)

8. มีความเป็นหนึ่ง ความเป็นชุมชน (Unity and community) อธิบายได้ว่า ผู้เรียน ปฏิบัติตนด้านการเป็นหนึ่งเดียวกับสังคม/ ชุมชน โดยมีทัศนคติต่อตนเองและแสดงออกซึ่งพฤติกรรม ได้แก่ มีความตระหนักและเห็นคุณค่าของการดำเนินชีวิตร่วมกันภายในหมู่คณะ มีส่วนร่วม ในการมีสัมพันธภาพที่ดีต่อหมู่คณะทำงาน และกิจกรรมต่าง ๆ กับเพื่อนพี่น้องอย่างสร้างสรรค์ เข้าร่วมกิจกรรมกับสังคมและชุมชนตามโอกาสอันควร

9. รักษาสิ่งแวดล้อม (สิ่งสร้าง) อนุรักษ์ธรรมชาติ (Wonder and conservation) อธิบาย ได้ว่า ผู้เรียนปฏิบัติตนด้านการพิศพ่งสิ่งสร้าง อนุรักษ์ธรรมชาติ โดยมีทัศนคติต่อตนเองและแสดงออก ซึ่งพฤติกรรม ได้แก่ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและรู้คุณค่า แสดงความคิดเห็นหรือ

มีพฤติกรรมต่อต้านการทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปฏิบัติกิจกรรม อนุรักษ์ธรรมชาติ ตามโอกาสอันควร เชิญชวนผู้อื่นให้เกิดความตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสาร “ด้านความหวัง”

มีตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย มีความหวัง (หวังในการทำความดีจะตอบแทนด้วยสิ่งดี) (Hope) อธิบายได้ว่า ผู้เรียนปฏิบัติตนด้านการมีความหวัง โดยมีทัศนคติต่อตนเองและแสดงออกซึ่งพฤติกรรม ได้แก่ มีทัศนคติที่ดีต่อการทำความดีของตนเองและผู้อื่น ตระหนักและเห็นคุณค่าของการปฏิบัติ ในสิ่งที่ถูกต้อง ความมุ่งมั่นและอดทนในการปฏิบัติสิ่งที่ถูกต้องในชีวิตประจำวัน เชิญชวนผู้อื่นให้เกิดความตระหนักถึงคุณค่าของการปฏิบัติสิ่งที่ถูกต้องร่วมกัน

สรุปได้ว่า มาตรฐานผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก เป็นคุณลักษณะนิสัยของผู้เรียนตามคุณค่าพระวรสาร (Gospel value) ซึ่งเป็นคุณลักษณะนิสัยของผู้เรียนที่มีลักษณะเฉพาะตามจิตตารมณ์แห่งพระวรสาร ที่ผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกทุกคนใฝ่ฝันและพยายามจัดการศึกษา (Education) และอบรม (Formation) ตามหลักการ แนวคิดและปรัชญาการศึกษาคาทอลิก ตามคำแนะนำของเอกสารจากสมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิกทุกฉบับ ผู้การมีคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานดังกล่าว

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิกและภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก

เป้าหมายของการจัดการศึกษาคาทอลิก คือ การหล่อหลอมอบรมมนุษย์ให้ครบถ้วน (สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก, 2550, หน้า 307) เพิ่มพูนวุฒิภาวะสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่าและมีความหมาย มีจิตวิญญาณ จิตใจ สติปัญญา และร่างกายที่มีคุณภาพ (สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2555, หน้า 29) การจัดการศึกษาคาทอลิกจึงมีลักษณะเฉพาะของตน ข้อมูลจากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง “อัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก” ที่จัดขึ้นระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2553 ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2555 และจากการวิเคราะห์สังเคราะห์เอกสารด้านการศึกษาของพระศาสนจักร ทำให้ได้หลักการเบื้องต้น 10 ประการ ในการจัดการเรียนรู้สู่เป้าหมายการศึกษาคาทอลิก (สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2555, หน้า 29-38) ดังต่อไปนี้

1. มีพระคริสตเจ้าเป็นรากฐานของกิจกรรมทั้งปวง

พระเยซูคริสตเจ้าเป็นรากฐานของกิจกรรมการเรียนรู้ของการศึกษาคาทอลิกทั้งปวง การเผยแสดงของพระองค์มอบความหมายใหม่แก่ชีวิต และช่วยให้มนุษย์กำกับความคิด การกระทำ

และปณิธานตามหลักการพระวรสาร ทำให้วิถีแห่งความสุขแท้จริงเป็นบรรทัดฐานแห่งชีวิต เช่นนี้แล้ว โรงเรียนคาทอลิกจึงมีหลักการแห่งคุณค่าพระวรสาร (Gospel value) เป็นบรรทัดฐานทางการศึกษา (สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก, 2520, หน้า 37)

การศึกษาคาทอลิกจึงนำคุณค่าพระวรสารมาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน ทุกสาระการเรียนรู้และทุกรายวิชา รวมทั้งมาเป็นแนวทางในการจัดบรรยากาศของโรงเรียนและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

2. มีจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่จะหล่อหลอมให้นักเรียนมุ่งสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

การศึกษาคาทอลิกมีจุดหมายที่จะหล่อหลอมนักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในทุกมิติ ทั้งร่างกาย สติปัญญา จิตใจ และจิตวิญญาณ ซึ่งมาจากพื้นฐานความเชื่อของคริสตศาสนาที่ว่า พระเจ้าทรงสร้างมนุษย์ตามพระฉายาลักษณ์ของพระองค์ ทรงรักและรับมนุษย์เป็นบุตรของพระองค์ มนุษย์ทุกคนจึงมีศักยภาพที่จะพัฒนาตนให้เป็นผู้มีเหตุผล ใช้สติปัญญาเพื่อการเรียนรู้ และพัฒนามโนธรรมสู่ความบริบูรณ์ในฐานะบุตรพระเจ้า

3. มุ่งพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล

การศึกษาคาทอลิกให้ความสำคัญกับธรรมชาติของการเรียนรู้ของมนุษย์แต่ละบุคคล ซึ่งแตกต่างกัน ดังนั้น การจัดการศึกษาจึงต้องคำนึงถึงศักยภาพทางร่างกาย สติปัญญา และจิตใจของนักเรียนแต่ละคนตามบริบทของเขา รวมถึงกระแสเรียกของแต่ละคนด้วย (สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก, 2531, หน้า 163)

การศึกษาคาทอลิกจึงมีนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้ให้การศึกษาจึงควรเริ่มต้นที่การยอมรับ และให้ความเคารพผู้เรียนอย่างที่เขาเป็นก่อน แล้วจึงวางแผนจัดการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายในหมู่ผู้เรียน เพื่อให้ใช้กระบวนการที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน อันจะทำให้นักเรียนเชื่อมั่นในความสามารถของตน พบและเห็นคุณค่าของสิ่งที่เขาเป็นและสามารถทำได้

4. นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน

การศึกษาย่อมไม่ใช่การศึกษาที่แท้จริง หากนักเรียนไม่มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันและอย่างสมัครใจในการเรียนรู้ของตน นักเรียนควรได้รับการสนับสนุนให้เรียนรู้ด้วยการลงมือทำ (Learning by doing) และตอบสนองด้วยสติปัญญา ความมุ่งมั่นและอารมณ์อันละเอียดอ่อน (สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก, 2531, หน้า 193) การศึกษาคาทอลิกให้ความสำคัญกับการศึกษาแบบมีส่วนร่วม (Co-operative learning) กล่าวคือ ให้นักเรียนร่วมกันเรียนรู้

ด้วยความกระตือรือร้น ทั้งของแต่ละบุคคลและรวมพลังเป็นกลุ่ม เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา การค้นคว้า การทำแบบฝึกหัด กิจกรรมนอกหลักสูตร กิจกรรมกลุ่ม การสอน การประชุมในชั้นเรียนและการประชุมใหญ่ของโรงเรียน (สมณกระทรวงการศึกษา คาทอลิก, 2531, หน้า 153)

นักเรียนควรได้รับโอกาสในการมีส่วนร่วมอย่างสมัครใจ ในการพัฒนาเป้าหมายทางการเรียนการสอน กระบวนการการเรียนรู้ และได้รับความไว้วางใจที่จะรับมอบหมาย ให้รับผิดชอบร่วมกันที่จะทำงานจนบรรลุเป้าหมายร่วมกัน เพื่อให้เกิดความภูมิใจในการเรียนรู้ของตนเองและกลุ่ม เจริญเติบโตสู่การมีวุฒิภาวะ (สมณกระทรวงการศึกษา คาทอลิก, 2531, หน้า 195)

5. มุ่งให้นักเรียนรู้จักแสวงหาความจริง และเข้าถึงคุณค่าอย่างเป็นองค์รวม

แสวงหาความเชื่อคริสตชนกระตุ้นให้เกิดความมุ่งมั่นที่จะแสวงหาความรู้เกี่ยวกับมนุษยโลกและจักรวาล ในฐานะที่เป็นสิ่งสร้างของพระเจ้า และปลุกเร้าให้เกิดความรักในความจริง และไม่พึงพอใจเพียงความรู้อันผิวเผินเท่านั้น (สมณกระทรวงการศึกษา คาทอลิก, 2531, หน้า 153)

เป้าหมายของการสอนแต่ละวิชาจึงมิได้อยู่ที่เพียงทำให้นักเรียนได้รับความรู้ แต่ยังให้นักเรียนค้นพบความจริงและเข้าใจคุณค่าของความจริงนั้น โดยอาศัยประสบการณ์ การเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ (สมณกระทรวงการศึกษา คาทอลิก, 2520, หน้า 39) เนื้อหาสาระของวิชาต่าง ๆ ต้องไม่ได้รับการนำเสนอเพียงข้อมูลความรู้เท่านั้น แต่ยังต้องช่วยให้นักเรียนได้รับการพัฒนาความสามารถและวิจารณญาณในการวินิจฉัยว่าสิ่งใดมีคุณค่า สิ่งใดจริง สิ่งใดเท็จ และสามารถเลือกอย่างมีคุณค่าจากการวินิจฉัยดังกล่าว (สมณกระทรวงการศึกษา คาทอลิก, 2531, หน้า 159)

6. บูรณาการองค์ความรู้และคุณค่าขององค์ความรู้เข้ากับคุณค่าพระวรสาร

การศึกษา คาทอลิกได้รับแรงบันดาลใจจากคุณค่าพระวรสาร โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับความรัก ความจริง ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและความยุติธรรม (สมณกระทรวงการศึกษา คาทอลิก, 2531, หน้า 153) ดังนั้น การศึกษาต้องไม่เป็นเพียงแต่การทำให้นักเรียนสามารถเข้าถึงองค์ความรู้และคุณค่าขององค์ความรู้เท่านั้น แต่ยังต้องทำให้นักเรียนสามารถบูรณาการองค์ความรู้และคุณค่า เข้ากับคุณค่าพระวรสาร จนสามารถค้นพบความหมายและคุณค่าของชีวิตตนได้ (สมณกระทรวงการศึกษา คาทอลิก, 2520, หน้า 43)

การบูรณาการนี้ยังช่วยปลูกฝังด้านจริยธรรม เพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของการถ่ายทอดความรู้ ช่วยให้เกิดทัศนคติเชิงศีลธรรม และสามารถตัดสินใจเลือกและทำอย่างอิสระและสอดคล้องกับมโนธรรมที่ถูกละหลอหลอมขึ้นตามคุณค่าพระวรสาร

7. มีหลักสูตรที่เสนอภาพองค์รวมของความเป็นมนุษย์เพื่อเข้าถึงคุณค่าที่มีบูรณาการ การศึกษาคาทอลิกตั้งอยู่บนหลักการที่ว่า “ความรู้ที่ขึ้นอยู่กับพื้นฐานของความเชื่อ เป็นบ่อเกิดแห่งปัญญา และมุมมองชีวิต” หลักสูตรและแผนการเรียนรู้ของการศึกษาคาทอลิก ต้องให้ภาพที่เป็นองค์รวมอย่างชัดเจนและเพียงพอ โดยมีจุดหมายปลายทางที่นักเรียนจะได้เรียนรู้ และเข้าถึงคุณค่าที่แท้จริงของสาระวิชาการที่บูรณาการกับคุณค่าพระวรสาร

สาระวิชาและคุณค่าที่ได้มีการบูรณาการกับคุณค่าพระวรสาร (สมณกระทรวงการศึกษา คาทอลิก, 2531, หน้า 159-161) มีแนวทางเบื้องต้น ดังต่อไปนี้

7.1 สังคมศึกษา บูรณาการสู่ความเข้าใจและเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และการมีชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างยุติธรรมและสันติ

7.2 ประวัติศาสตร์ บูรณาการสู่การแสวงหาความจริงจากประวัติของสังคมมนุษย์ อย่างเป็นองค์รวม จนเกิดเป็นแนวทางในการสร้างมโนธรรมของตน

7.3 วิทยาศาสตร์ บูรณาการสู่การค้นพบและเข้าใจกฎธรรมชาติที่พระเจ้าสร้างขึ้น เพื่อประโยชน์ของมนุษย์และสังคมที่ยั่งยืน

7.4 ศิลปกรรม วรรณกรรม บูรณาการสู่การพัฒนาสำนึกทางสุนทรียภาพ ด้วยการพิศเพ่งความงาม และระเบียบอันเป็นนิรันดร์ของธรรมชาติ

7.5 คณิตศาสตร์ บูรณาการสู่การเรียนรู้ตรรกะและระเบียบวิธีในการแสวงหา ความจริงบนพื้นฐานของการคิดด้วยสติปัญญาอย่างมีเหตุผลและมีระเบียบแบบแผน

7.6 ปรัชญา บูรณาการสู่การเรียนรู้กรอบความคิดที่เป็นระเบียบ เพื่อเลือก ตอบคำถามที่มีความหมายและแสดงถึงความเกี่ยวพันกันของมนุษย์ โลก จักรวาลและพระเจ้า ยิ่งกว่านั้น การศึกษาคาทอลิกเน้นการทำงานแบบสหวิทยาการที่นำวิชาต่าง ๆ มาประสานซึ่งกันและกัน ซึ่งจะให้ผลในเชิงบวก เนื่องจากมีปัญหาและหัวข้อบางประการ ซึ่งการพิจารณาในวงจำกัดเพียงวิชาหนึ่งวิชาใดไม่สามารถกระทำได้ง่าย (สมณกระทรวง การศึกษาคาทอลิก, 2531, หน้า 163)

8. มีกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการไตร่ตรอง

การไตร่ตรอง (Reflection) เป็นขั้นตอนที่สำคัญยิ่งของกระบวนการการศึกษาคาทอลิก เพราะจะทำให้เกิดความสำนึกเชิงวิพากษ์ในการพิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริง เพื่อให้เกิด การไตร่ตรองจึงควรมีการตั้งคำถามอย่างสม่ำเสมอ ไม่เพียงแต่คำถาม “อะไร” และ “อย่างไร” แต่รวมถึง “ทำไม” ด้วย เพื่อชี้ให้เห็นและเจาะลึกถึงผลลัพธ์ เกิดการตรวจสอบและตีความข้อเท็จจริง จากประสบการณ์ (สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก, 2531, หน้า 197) อันจะนำไปสู่การเรียนรู้

ที่เข้าถึงคุณค่าและความหมายในระดับคุณค่าการไตร่ตรองด้วยคำถามที่ดี ช่วยให้นักเรียนมีสำนึกเชิงวิพากษ์ในการพิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริง และรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ

9. ครูเป็นแบบอย่าง ผู้เอื้อให้เกิดการเรียนรู้และมีส่วนร่วมทางชีวิต

การศึกษาคาทอลิกเรียกร้องให้ครูใช้ชีวิตเป็นประจักษ์พยานที่นักเรียนสัมผัสได้

(สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก, 2531, หน้า 27) กล่าวคือ เป็นต้นแบบในการประพฤติปฏิบัติที่ดี ปฏิบัติในสิ่งที่สอน เป็นตัวอย่างในการใฝ่เรียนรู้อยู่เสมอ รวมทั้งเป็นผู้ที่รักและสื่อสารความจริงสู่ผู้เรียนให้สามารถแสวงหาและค้นพบความจริง

ในขณะเดียวกัน ครูมีหน้าที่ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสมให้แก่ นักเรียน ครูพึงวางแผนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสามารถและความต้องการของนักเรียนแต่ละคน ครูต้องให้กำลังใจ กระตุ้น ให้คำแนะนำช่วยเหลือ ตลอดจนตักเตือนอย่างเป็นมิตร เพื่อให้เกิดผลทางวิชาการและทางศีลธรรม (สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก, 2531, หน้า 189)

นอกจากนี้ ครูพึงใส่ใจในการพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาความรู้ จิตวิทยาในการจัดการเรียนการสอนและให้คำแนะนำแก่นักเรียน ตลอดจนพัฒนาจิตใจและจิตวิญญาณของตนเองอย่างสม่ำเสมอ เปิดรับแรงบันดาลใจจากพระเจ้า คณะครูร่วมกันเป็นประจักษ์พยานถึงการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ด้วยการทำงานร่วมกันอย่างมีอุดมการณ์ สามัคคี รับผิดชอบ เสียสละ และอุทิศตน

10. ความเป็นชุมชน (Community) และเสริมสร้างจิตวิถิแห่งความเป็นหนึ่งเดียวกัน (Spirituality of communion)

ความเป็นชุมชนเป็นหัวใจสถานศึกษาคาทอลิกและการให้การศึกษาอบรมด้วยวิถีจิตแห่งความเป็นหนึ่งเดียวกัน และเพื่อวิถีจิตแห่งความเป็นหนึ่งเดียวกันเป็นเป้าหมายที่สำคัญยิ่งของการศึกษาคาทอลิกอันนำไปสู่การสร้างอาณาจักรของพระเจ้า (สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก, 2531, หน้า 133)

บรรยากาศทางการศึกษาของโรงเรียนคาทอลิกอยู่ที่คุณภาพของความสัมพันธ์ในมิติต่าง ๆ อันได้แก่ ความสัมพันธ์กลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวกันของกายและจิตในความเป็นมนุษย์แท้ ความสัมพันธ์กับพระเจ้าผู้สร้าง กับเพื่อนมนุษย์ และกับสิ่งสร้างทั้งปวง โดยผู้เรียนเติบโตร่วมกับผู้อื่นในชุมชนแห่งการเอื้ออาทร

สรุป

การจัดการศึกษาคาทอลิกได้รับแรงบันดาลใจจากพระวรสาร คุณค่าพระวรสาร (Gospel value) กระตุ้นให้เกิดสังคมแห่งการเอื้ออาทรซึ่งแสดงออกด้วยสัมพันธ์ภาพอันดีในหมู่โรงเรียนคาทอลิกและกับโรงเรียนอื่น ๆ

การศึกษาคาทอลิกต้องสามารถกระตุ้น สร้างแรงจูงใจให้นักเรียนปรารถนาที่จะเรียนรู้ สามารถทำให้นักเรียนวิเคราะห์ ไตร่ตรองข้อเท็จจริง และความรู้ต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณ จนสามารถแยกแยะสิ่งที่ถูกต้องออกจากสิ่งที่ตรงกันข้าม ด้วยมโนธรรมที่ได้รับการปลูกฝังและหล่อหลอมด้วยคุณค่าพระวรสารที่ได้รับการบูรณาการในหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

การศึกษาคาทอลิกจะเป็นจริงได้โดยคณะครูผู้ร่วมกันใช้ชีวิตเป็นประจักษ์พยาน เป็นแบบอย่างที่ดีและสร้างสรรค์ เป็นชุมชนที่มีความลึกซึ้งในวิถีจิต เป็นผู้เชื้อให้เกิดการเรียนรู้ และผู้ร่วมทางชีวิต

แนวคิด หลักการและทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาโดยทั่วไป

ความหมายของการบริหาร

วิโรจน์ สารัตนะ (2555, หน้า 1) ให้ความหมายของการบริหารไว้ 2 ความหมาย คือ การบริหาร หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficient) และประสิทธิผล (Effective) โดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหาร (Administrative function)

การบริหาร เป็นการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์การ โดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญ คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling)

สันติ บุญภิรมย์ (2552, หน้า 42) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินการร่วมกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป ให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ โดยใช้ปัจจัยต่าง ๆ เข้ามามีส่วนสนับสนุนในการดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ได้กำหนดไว้

ปราชญา กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง (2545, หน้า 12) กล่าวว่า การบริหาร คือ กระบวนการ มีการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการและการควบคุม ซึ่งจะทำงานดำเนินไปอย่างเรียบร้อย และกระบวนการต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดเสมอ

สุนทร โคตรบรรเทา (2552, หน้า 2) กล่าวว่า การบริหาร คือ การทำให้คนตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันทำงานให้บรรลุเป้าหมาย หรือการทำงานกับผู้อื่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ

Wagner and Hollenbeck (1995, p. 74) ให้ความหมายของการบริหารจัดการว่าเป็นกระบวนการวางแผนการจัดองค์การ การดำเนินงานและการควบคุม เพื่อความสำเร็จตามเป้าหมาย

Holt (1993, p. 3) กล่าวว่า การบริหารเป็นศิลปะของการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งพร้อมด้วยกระบวนการวางแผน การจัดองค์การ การเป็นผู้นำและการควบคุม

Schermerhon (1996, p. 4) กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการของการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ และการควบคุมกำลังความพยายามของสมาชิกในองค์การ และใช้ทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อความสำเร็จของเป้าหมายขององค์การที่ได้กำหนดไว้

Hersey, Blanchard and Johnson (2001, p. 6) ให้ความหมายของคำว่า การบริหารว่าเป็นกระบวนการทำงานร่วมกับบุคคลและกลุ่มบุคคล ซึ่งพร้อมด้วยปัจจัยทางการบริหาร ได้แก่ เครื่องมือต่าง ๆ งบประมาณ และเทคโนโลยี เพื่อนำองค์การสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย

จากความหมายของ “การบริหาร” ที่กล่าวถึงข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การบริหารหมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ความหมายและความสำคัญของการบริหารการศึกษา

ความหมายของการบริหารการศึกษา

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2556, หน้า 23) กล่าวว่า ความหมายของการบริหารศึกษานั้น มักจะอิงอยู่กับความหมายของการบริหารทั่วไป ทั้งนี้เพราะการบริหารทั่วไปมีอิทธิพลต่อการบริหาร การศึกษามาโดยตลอด และเนื่องจากศาสตร์การบริหารการศึกษาเริ่มพัฒนามาพร้อม ๆ กับ ศาสตร์การบริหารอื่น ๆ ดังนั้น นักบริหารการศึกษา ตลอดจนนักวิชาการบริหารการศึกษาจึงได้รับเอาแนวคิด หลักการ และทฤษฎีต่าง ๆ ทางการบริหารทั่วไปมาใช้ ด้วยเหตุนี้ความหมายของการบริหารการศึกษา จึงสอดคล้องกับความหมายของการบริหารทั่วไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

สัมมา ธรนิธย์ (2553, หน้า 93) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา คือ การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ และมีการสั่งการ ควบคุม และจัดการ เพื่อใช้ทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีจุดมุ่งหมาย คือ ผลผลิตหรือผู้เรียนต้องมีคุณภาพสูงสุด และบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

ปราชญา กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง (2545) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา คือ การให้ความรู้แก่เยาวชน ซึ่งเป็นหน้าที่ของครูอาจารย์ที่จะต้องดำเนินงานอย่างเหมาะสม

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2541) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การใช้อิทธิพล (Influencing) ต่อคนกลุ่มหนึ่งคือนักเรียน เพื่อให้มีความเจริญงอกงามสู่วัตถุประสงค์ที่ได้กำหนด โดยใช้กลุ่มคนกลุ่มที่สอง ซึ่งได้แก่ ครูในฐานะตัวแทน (Agent) ดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

สันติ บุญภิรมย์ (2552, หน้า 53) การบริหารการศึกษา คือ การดำเนินงานเกี่ยวกับการให้ความรู้แก่เด็ก เยาวชน ประชาชน ตามรูปแบบของการศึกษาประเภทต่าง ๆ เพื่อให้มีความเจริญงอกงามสู่วัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศโดยรวม อย่างไรก็ตาม การบริหารการศึกษาเป็นการนำเอาทฤษฎีหลักการทางการบริหารมาใช้ในการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งของประเทศ ในการทำให้คนหรือประชาชนของประเทศมีความรู้

ความเข้าใจ และประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการจัดการศึกษาทั้งสิ้น แต่การจัดการศึกษานั้นจะต้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจะทำให้เกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ

Campbell (1983, p. 22) การบริหารการศึกษา หมายถึง การจัดแผนยุทธศาสตร์ทางการศึกษา เพื่อให้การศึกษาบรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริง

Good (1983, p. 14) การบริหารการศึกษาเป็นการวินิจฉัย การสั่งการ การควบคุม และการจัดการเรื่องเกี่ยวกับงาน หรือกิจการในโรงเรียนรวมทั้งการบริหารธุรกิจโรงเรียนโดยมุ่งให้บรรลุผลตามจุดหมายปลายทางของการศึกษาที่ได้ตั้งไว้ ซึ่งภาระหน้าที่ดังกล่าวนี้จะเกี่ยวข้องกับ ครู นักเรียน บุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน

Fenwick (1992, p. 127) อธิบายว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การวางแผน การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล การบริหารระบบโรงเรียนต้องประกอบด้วยครู นักเรียน และผู้ปกครอง ทุกกิจกรรมต้องบริหารด้วยระบบ ไม่มีช่องว่าง สามารถปฏิบัติได้ และไม่มี การเคลือบแฝง

ฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่า การบริหารการศึกษาช่วยให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่มุ่งพัฒนาคนให้สมบูรณ์ในทุกด้าน พร้อมทั้งการบริหารการศึกษามีกิจกรรม ในการตรวจสอบ การดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักวิชาการ และการบริหารการศึกษาได้หมาย ความรวมถึงการบำรุงขวัญและกำลังใจแก่ผู้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานโดยทั่วไปและเป็นธรรม

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การวางแผน การจัดองค์การ การนำและการควบคุมองค์การทางการศึกษา มุ่งให้เกิดประสิทธิภาพในกระบวนการพัฒนาผู้เรียน ให้ผู้เรียน เติบโต สมบูรณ์ในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

ความสำคัญของการบริหารการศึกษา

สันติ บุญภิรมย์ (2552, หน้า 54-55) กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารการศึกษา ไว้ว่า การบริหารการศึกษา เป็นกระบวนการดำเนินการทางการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตาม วัตถุประสงค์และเป้าหมาย ทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้น การบริหารการศึกษา จึงมีความสำคัญและประโยชน์ ดังนี้

1. ช่วยให้มีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการจัดการศึกษา กล่าวคือ ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนหรือการเตรียมคนได้ถูกต้องตามความต้องการ
2. ช่วยให้มีการค้นหาวิธีการทำงานได้เหมาะสมที่สุด ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่เรียกว่า การทำงานที่มีประสิทธิภาพ

3. ช่วยให้การดำเนินงานได้บรรลุไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด เรียกว่า การทำงานที่มีประสิทธิผล

4. ช่วยให้เกิดการประหยัด ทั้งนี้ เมื่อได้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการทำงาน ได้แล้ว ก็ไม่ก่อให้เกิดความสับสนในการทำงาน แล้วหาวิธีการทำงานที่ดีที่สุด (One best way) ซึ่งผลที่ได้จากการทำงานตรงตามที่ได้กำหนดไว้ในขั้นต้น จึงสามารถทำให้งานสำเร็จในระยะเวลาที่เหมาะสม และหมายความรวมถึงการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดด้วย

5. ช่วยให้เกิดการตรวจสอบผลการปฏิบัติ กล่าวคือ การปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ มาตรฐานและทฤษฎี ที่นำมาใช้เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติที่เรียกว่า ผลงานมีคุณภาพ

6. ช่วยก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เนื่องด้วยผู้บริหารมีหน้าที่ ในการตรวจตราดูและสนับสนุนการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งการให้คุณให้โทษต่อเจ้าหน้าที่ได้ อย่างทั่วถึงอีกด้วย

7. ช่วยก่อให้เกิดพลังในการปฏิบัติงาน เนื่องด้วยการบริหารเป็นการระดมทรัพยากร ทางการบริหารที่สำคัญที่สุดก็คือ คน เมื่อคนมาร่วมมือกันในการปฏิบัติก็จะเกิดพลัง สามารถ ปฏิบัติงานได้บรรลุผลสำเร็จโดยเร็ว

8. ช่วยสร้างคนให้มีความสามารถในการบริหาร หมายความว่า ในการบริหารผู้บริหาร ไม่สามารถบริหารงานให้สำเร็จได้โดยลำพัง จึงต้องแต่งตั้งผู้บริหารระดับรอง ๆ ลงไป เพื่อช่วย ปฏิบัติงานให้กับผู้บริหาร จึงเป็นการสร้างโอกาสและความสามารถในการบริหารต่อไป

9. ช่วยแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน หมายถึง ในการปฏิบัติงานทุกลักษณะงาน ย่อมเกิดปัญหาไม่มากก็น้อย การแก้ปัญหาจึงถือว่าการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ

พัฒนาการความคิดทางการบริหารการศึกษา

ธร สุทธายุทธ (2556, หน้า 23) กล่าวว่า การศึกษาแนวคิดการบริหาร อาจแบ่งตาม วิวัฒนาการด้านเวลา การวิวัฒนาการซึ่งทำให้ทราบที่มาที่ไป โดยเฉพาะสามารถคาดการณ์ อนาคตว่าจะเกิดแนวคิดหรือเทคนิคการบริหารจัดการอะไร

วิโรจน์ สารัตนะ (2555, หน้า 40) สรุปวิวัฒนาการของทฤษฎีทางการบริหาร ออกเป็น 4 ยุค คือ ยุคทัศนะดั้งเดิม (Classical viewpoint) จากนั้นก็มีวิวัฒนาการสู่ยุคทัศนะเชิงพฤติกรรม (Behavior viewpoint) ยุคทัศนะเชิงปริมาณ (Quantitative viewpoint) และยุคทัศนะร่วมสมัย ในปัจจุบัน (Contemporary viewpoint) ซึ่งแต่ละยุคมีทฤษฎีสำคัญ ๆ ประกอบอยู่ โดยสามารถ สรุปได้ดังนี้

ทฤษฎีการบริหารยุคทัศนะดั้งเดิม จำแนกเป็น 3 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีการบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ที่มุ่งหาวิธีที่ดีที่สุดในการทำงาน ทฤษฎีการบริหารจัดการมุ่งกำหนดหลักการทางการบริหารไว้ และเชื่อว่าหากมีการฝึกอบรมก็จะสามารถทำให้เป็นนักบริหารที่มีความสามารถได้ และทฤษฎีการบริหารแบบราชการที่มุ่งเน้นความเป็นเหตุเป็นผลในองค์ประกอบต่าง ๆ ขององค์การ

ทฤษฎีทัศนะเชิงพฤติกรรม เพื่อความเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ในองค์การ มีทัศนะต่อคนงานว่ามีได้เป็นมนุษย์เศรษฐกิจที่ต้องการปัจจัยจูงใจด้านเศรษฐกิจหรือด้านกายภาพเท่านั้น แต่ยังเป็นมนุษย์สังคมที่ต้องการปัจจัยจูงใจด้านสังคมด้วย ทัศนะดังกล่าวได้นำไปสู่ความเคลื่อนไหวเชิงมนุษย์ แต่ทฤษฎีที่มีผู้เสนอยังไม่ให้ความกระจ่างต่อผู้นำไปปฏิบัติที่ชัดเจน จึงมีข้อเสนอให้หาแนวทางการบริหารที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติด้วยหลักการทางพฤติกรรมศาสตร์ โดยการวิจัยเชิงวิทยาศาสตร์เพื่อสร้างทฤษฎีเฉพาะองค์การ

ทฤษฎีทัศนะเชิงปริมาณ มีจุดเน้นที่ตัวแบบทางคณิตศาสตร์ สถิติและข้อมูลสารสนเทศ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจทางการบริหารที่มีประสิทธิผล มีหลักการสำคัญ 3 หลักการ คือ หลักการบริหารศาสตร์ หรือการวิจัยปฏิบัติการ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มีการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพจากการใช้ตัวแบบทางคณิตศาสตร์ และวิธีการเชิงสถิติมาประกอบ หลักการบริหารเชิงปฏิบัติการมุ่งจัดการเรื่องการผลิตและการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ และหลักการระบบสารสนเทศเพื่อการบริการ ซึ่งมุ่งออกแบบระบบสารสนเทศและการนำไปใช้ โดยสร้างระบบฐานข้อมูลที่อาศัยคอมพิวเตอร์เป็นพื้นฐาน

ทฤษฎีทัศนะร่วมสมัย ประกอบด้วย หลักการทฤษฎีเชิงระบบ อานวย ทองโปร่ง (2555, หน้า 15) ได้ขยายความทฤษฎีเชิงระบบ (System theory) ว่าในปัจจุบันองค์การต่าง ๆ มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วและโครงสร้างมีความซับซ้อนมากขึ้น การที่จะศึกษาถึงองค์ประกอบแบบแยกส่วน หรือให้ความสำคัญกับปัจจัยหลักเฉพาะปัจจัยเดียวขององค์การก็จะทำให้ไม่สามารถบริหารจัดการองค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักวิชาการบริหารจัดการทฤษฎีองค์การสมัยใหม่จึงสนใจศึกษาพฤติกรรมขององค์การให้ครอบคลุมทุกแง่มุม โดยนำเอาวิธีการเชิงระบบ (System approach) มาใช้ในการบริหารองค์การ โดยมองว่าองค์การเป็นระบบย่อยของสังคม ซึ่งเป็นระบบใหญ่ต้องมีการปฏิสัมพันธ์กัน ในองค์การเองก็เช่นกันก็ต้องประกอบด้วย ระบบย่อยต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกัน และทำหน้าที่ร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การเป็นระบบใหญ่

การบริหารตามสถานการณ์ กรณีแรกเป็นการมององค์การเป็นระบบ ๆ หนึ่ง ประกอบด้วย ปัจจัยป้อนเข้า กระบวนการ ปัจจัยป้อนออก และข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งในการบริหารนั้นผู้บริหารต้องคำนึงถึงคุณลักษณะต่าง ๆ ของความเป็นระบบเปิดมาใช้ให้เป็นประโยชน์สำหรับ

กรณีหลังด้วยความเชื่อที่ว่า ไม่มีวิธีการทำงานใดที่ดีที่สุดในทุกสถานการณ์ ผู้บริหารจึงต้องมีทักษะเชิงมนิทัศน์ เพื่อให้สามารถวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อการตัดสินใจที่เหมาะสมได้

อำนาจ ทองโปร่ง (2555, หน้า 15) ได้สรุปหลักการของทฤษฎีการบริหารแบบมุ่งเน้นสถานการณ์ไว้ดังนี้

1. การบริหารจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ เพราะสถานการณ์เป็นตัวกำหนดว่าควรใช้การบริหารแบบใด
2. ต้องพยายามวิเคราะห์สถานการณ์ให้ดีที่สุด เนื่องจากสภาพแวดล้อมได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การบริหารจึงไม่ยึดสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งตายตัว เพื่อใช้เป็นแบบอย่างจนเกินไป แต่ให้มีความยืดหยุ่นได้พร้อมจะรับสถานการณ์ใหม่และรู้จักการปรับเปลี่ยนวิธีการแก้ไขปัญหาให้เหมาะสม
3. การบริหารโดยสถานการณ์ยอมรับหลักการความสัมพันธ์ระหว่างองค์การกับสภาพแวดล้อม พร้อมทั้งใช้สถานการณ์เป็นตัวกำหนดการตัดสินใจด้วยรูปแบบการบริหารที่เหมาะสม
4. การบริหารโดยสถานการณ์คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและความต้องการของบุคคล รวมทั้งการใช้ปัจจัยด้านจิตวิทยาและวิทยาการเป็นหลักในการพิจารณาเพื่อให้เกิดผลดีที่ต้องการ
5. การบริหารโดยสถานการณ์เน้นให้ผู้บริหารพิจารณาความแตกต่างที่มีอยู่หลายหน่วยงาน เช่น ความแตกต่างระหว่างบุคคลในองค์กร ความแตกต่างระหว่างระเบียบกฎเกณฑ์ วิธีการ และกระบวนการติดตาม ควบคุม กำกับการทำงานขององค์กร ความแตกต่างระหว่างความสัมพันธ์ของบุคคลในองค์กร ความแตกต่างระหว่างเป้าหมายขององค์กรของทฤษฎีเชิงระบบ กล่าวคือ เป็นการผสมผสานแนวคิดเกี่ยวกับระบบเปิดและระบบปิดเข้าด้วยกัน

กระบวนการทางการบริหารการศึกษา

กระบวนการบริหาร มีความหมายเดียวกับภารกิจ หรือบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร เป็นขอบข่ายงานต่าง ๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของผู้บริหาร (สมบุญรณ์ พรรณภาพ, 2521, หน้า 79; ปรียาพร วงศ์อนุโรจน์, 2535, หน้า 29)

เสนาะ ตียาว์ (2551, หน้า 13) กล่าวว่า กระบวนการบริหาร (Management process) เป็นสิ่งที่ระบุให้รู้ว่า กรอบของงานบริหารมีอะไร หรือผู้บริหารต้องทำหน้าที่อะไรในการบริหารงาน การจะเรียนรู้และเข้าใจเรื่องการบริหารองค์กรมีแนวทางการเรียนรู้หลายแนวทาง แต่แนวทางการศึกษาหน้าที่ทางการบริหารขั้นพื้นฐานที่ทำให้เข้าใจได้ง่าย เพราะมีขั้นตอนที่เป็นเหตุเป็นผล และเป็นขั้นตอนตามลำดับก่อนหลังของการบริหารงาน เดิมขั้นตอนของการบริหารอาจมีมากกว่านี้ แต่ที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นที่ยอมรับกันในตำราบริหารสมัยใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่แบ่งออกเป็น 4 หน้าที่

ด้วยกัน คือ 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดองค์การ (Organizing) 3) การนำ (Leading) และ 4) การควบคุมองค์การ (Controlling)

วิโรจน์ สารรัตน์ (2555, หน้า 42) กล่าวถึงหน้าที่ทางการบริหารว่า มี 4 ประการ คือ 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดองค์การ (Organizing) 3) การนำ (Leading) และ 4) การควบคุมองค์การ (Controlling the organization)

เนตร์พัฒนา ยาวีราข (2546, หน้า 2-3) สมยศ นาวิกาน (2525, หน้า 11) กล่าวถึงหน้าที่การจัดการ (The management process: Management function) ประกอบด้วย หน้าที่ในการจัดการ ดังนี้ 1) การวางแผน (Planning) หมายถึง การเลือกวิธีการทำงานเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายขององค์การ และกำหนดว่าจะทำงานนั้นอย่างไร 2) การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การนำเอาแผนงานที่กำหนดไว้มากำหนดหน้าที่สำหรับบุคลากรหรือกลุ่มบุคคลที่จะปฏิบัติภายในองค์การเป็นการเริ่มต้นของกลไกการนำเอาแผนงานไปสู่การปฏิบัติ 3) การนำ (Leading) ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการจูงใจ ภาวะผู้นำ และการสื่อสารระหว่างบุคคลในองค์การ เพื่อช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามต้องการ และ 4) การควบคุม (Controlling) หมายถึง หน้าที่การจัดการสำหรับผู้บริหารในการรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้เป็นมาตรฐานวัดผลการทำงานในองค์การ รวมทั้งการวัดผลการทำงานในปัจจุบันเพื่อกำหนดมาตรฐานขึ้น และเปรียบเทียบกับผลงานที่ทำได้ เพื่อปรับปรุงแก้ไขผลการทำงานได้สอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนดขึ้น

Carroll and Gillen (1987, pp. 38-51) ได้จำแนกหน้าที่ในการบริหารออกเป็น 4 หน้าที่ คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling)

Koontz and O'Donnell (1972, p. 26) กล่าวว่า กระบวนการบริหารที่ดี ผู้บริหารองค์การ ต้องมีขั้นตอนการทำงาน ดังนี้ 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดองค์การ (Organizing) 3) การจูงใจ (Motivating) และ 4) การควบคุมงาน (Controlling)

การบริหาร ประกอบด้วย หน้าที่พื้นฐานของผู้บริหาร ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) การควบคุม (Controlling) (Fayol, 1917; Gulick, 1936; Robbins, 1980; Carroll & Gillen, 1987; Schermerhorn, 2008) ดังตารางสังเคราะห์ ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์หน้าที่ทางการบริหาร

หน้าที่ทางการบริหาร	Henry Fayol (1917)	Gulick (1936) (POSDCoRB)	Robbins (1980)	Carroll & Gillen (1987); Schermerhorn (2008)
1. การวางแผน (Planning)	✓	✓	✓	✓
2. การจัดองค์การ (Organizing)	✓	✓	✓	✓
3. การสั่งการ (Commanding)	✓	✓		
4. การนำ (Leading)	✓	✓	✓	✓
5. การควบคุม (Controlling)	✓	✓	✓	✓
6. การประสานงาน (Coordinating)		✓		

ฉะนั้น จากความคิดของนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศสรุปได้ว่า หน้าที่ทางการบริหาร ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) ดังมีรายละเอียด ดังนี้

การวางแผน (Planning)

สัมมา รุทธิธีย์ (2556, หน้า 41) กล่าวว่า การวางแผน หมายถึง กระบวนการในการเตรียมการกำหนดสิ่งที่จะต้องกระทำไว้ล่วงหน้าอย่างรอบคอบ เพื่อการปฏิบัติงานในอนาคต ให้อัตถุประสงค์ขององค์การบรรลุความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

วิโรจน์ สารรัตนะ (2555, หน้า 59) กล่าวว่า การวางแผน หมายถึง หน้าที่ทางการบริหาร ในการกำหนดจุดหมายและการตัดสินใจเลือกวิธีการที่ดีที่สุดให้บรรลุจุดหมายนั้น

เสนาะ ตีเยาว์ (2551, หน้า 83) ให้ความหมายว่า การวางแผน หมายถึง กระบวนการ ในการกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการจะอย่างไรให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น หากจะกล่าวในแง่ของ สถานการณ์ การวางแผนเป็นกระบวนการในการเผชิญกับความไม่แน่นอน โดยกำหนดการกระทำไว้ล่วงหน้าเพื่อให้ได้ผลตามที่กำหนด

สาคร สุขศรีวงศ์ (2552, หน้า 99) กล่าวว่า การวางแผน หมายถึง การกำหนดพันธกิจ (Mission) เป้าหมาย (Goals) และแผนงาน (Plans) เพื่อให้องค์การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตามที่ประสงค์

สันติ บุญภิรมย์ (2552, หน้า 117) ได้สรุปว่า การวางแผนมีความหมายต่าง ๆ คือ

1. การวางแผนเป็นหน้าที่ประการแรกของการบริหาร
2. การวางแผนเป็นการตัดสินใจในการดำเนินงานหรือกิจกรรม

3. การวางแผนเป็นการหาทางเลือกที่ดีที่สุด
4. การวางแผนเป็นการพยากรณ์อนาคต
5. การวางแผนเป็นการคาดการณ์ไว้ล่วงหน้าในการดำเนินงานหรือกิจกรรม

สรุปได้ว่า การวางแผน หมายถึง กระบวนการในการกำหนดวัตถุประสงค์ (Objection) พันธกิจ (Mission) และแผนงาน (Plans) เพื่อให้องค์การดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยสามารถบรรลุเป้าหมายขององค์การ

องค์ประกอบของการวางแผน

สัมมา ธรนิธย์ (2556, หน้า 42) กล่าวว่า องค์ประกอบของการวางแผน เป็นภารกิจในการบริหารที่ประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย วิธีการ ทรัพยากร การดำเนินงานและการควบคุม เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ตามจุดมุ่งหมายและเป้าหมายขององค์การ ประกอบด้วย

1. จุดมุ่งหมาย (Ends) คือ การระบุวัตถุประสงค์ (Objective) และจุดมุ่งหมายหลัก (Goal) ให้ชัดเจน
2. วิธีการ (Means) คือ การกำหนดและเลือกนโยบาย แผน วิธิดำเนินการและวิธีปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
3. ทรัพยากร คือ การกำหนดประเภทและปริมาณของทรัพยากรที่ต้องการ วิธีการที่จะให้ได้มา และวิธีการจัดสรรให้แก่กิจกรรมต่าง ๆ
4. การดำเนินงาน คือ การกำหนดแนวทางการตัดสินใจและวิธีการที่จะนำมาตัดสินใจไปใช้ปฏิบัติให้เป็นไปตามแผน
5. การควบคุม คือ การกำหนดวิธีที่จะคาดคะเนหรือตรวจสอบความผิดพลาดล้มเหลวที่จะเกิดขึ้นเพื่อหาวิธีการป้องกันหรือแก้ไข ซึ่งจะต้องทำต่อเนื่องกันไป

กระบวนการวางแผน (Planning process)

วิโรจน์ สารรัตน์ (2555, หน้า 57-66) กล่าวว่า การวางแผนเป็นกระบวนการของการกำหนดองค์ประกอบต่าง ๆ ที่สำคัญ โดยเริ่มจาก

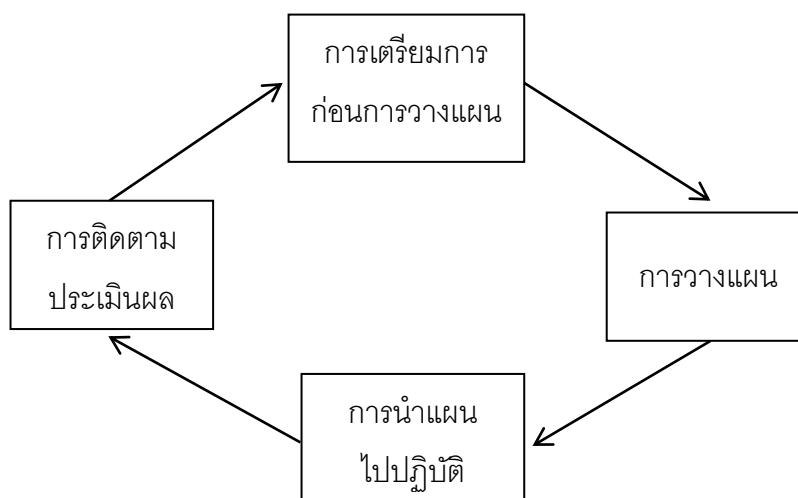
1. ภารกิจ (Mission) เป็นข้อความประกาศอย่างกว้าง ๆ เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายหรือเหตุผลพื้นฐานในการดำรงอยู่ขององค์การ และขอบข่ายงานที่เป็นลักษณะเฉพาะขององค์การ ซึ่งกำหนดไว้อย่างง่ายต่อการแปลความและเข้าใจจากสมาชิกทุกฝ่ายจากองค์การ
2. จุดหมาย (Goals) เป็นเป้าหมายแห่งอนาคต หรือผลลัพธ์สุดท้ายที่องค์การต้องการให้บรรลุผล
3. แผน (Plans) หมายถึงวิถีทาง (Means) ที่จะทำให้บรรลุผลลัพธ์ที่พึงปรารถนา

เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2546, หน้า 47) กล่าวว่า ขั้นตอนของการวางแผน ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดวัตถุประสงค์
2. การค้นหาทางเลือก
3. การวิเคราะห์ทางเลือกแต่ละทางเลือก
4. การเลือกทางเลือก
5. พัฒนากลยุทธ์ของทางเลือก
6. การนำแผนไปปฏิบัติ

สัมมา ธรนิษฐ์ (2556, หน้า 42-43) กล่าวว่า กระบวนการวางแผน เป็นวิธีการที่จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญ ในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องกันไป เป็นวัฏจักรตามลำดับขั้นตอน แบ่งเป็นขั้นตอนการดำเนินงานได้ 4 ขั้นตอน

1. ขั้นเตรียมการก่อนการวางแผน ซึ่งในขั้นตอนนี้ ประกอบด้วย การจัดหน่วยงานด้านการวางแผน การกำหนดผู้รับผิดชอบด้านการวางแผน การจัดระบบและวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการกำหนดนโยบาย และแผนงานการวางแผน
2. ขั้นการวางแผน ประกอบด้วย ขั้นตอนในการจัดทำแผน แผนงาน และโครงการในการดำเนินงาน ประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดแนวทางแก้ไขหรือมาตรการ การกำหนดกิจกรรมและขั้นตอนในการปฏิบัติ การกำหนดงบประมาณ การกำหนดเวลา การกำหนดกำลังคน และการกำหนดวิธีการประเมิน
3. ขั้นการนำแผนไปปฏิบัติ ในขั้นตอนนี้จะประกอบด้วย การเตรียมการนำไปปฏิบัติ และการลงมือปฏิบัติตามแผน
4. ขั้นการติดตามประเมินผล ประกอบด้วย การนิเทศ ติดตาม ควบคุม กำกับและประเมินผล ตลอดจนการเก็บรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือการปรับแผนและจัดทำแผนใหม่ต่อไป ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 4 กระบวนการวางแผน (สัมมา ธรนิธย์, 2556, หน้า 43)

สรุปได้ว่า การวางแผน หมายถึง การกำหนดวัตถุประสงค์ การตัดสินใจเลือกวิธีการที่ดีที่สุดในการบรรลุวัตถุประสงค์นั้น มีองค์ประกอบของการวางแผน คือ วัตถุประสงค์ วิธีการ ทรัพยากร การดำเนินงานและการควบคุม แบ่งการดำเนินงานการวางแผนได้ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการเตรียมการ การวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล

การจัดองค์การ (Organizing)

สมพงษ์ เกษมสิน (2546, หน้า 110) ให้ความหมาย การจัดองค์การ หมายถึง การจัดสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ การงาน บุคคล ทรัพยากรการบริหารอื่น ๆ ให้สามารถดำเนินการได้ เพื่อวัตถุประสงค์

สาคร สุขศรีวงษ์ (2552, หน้า 127) กล่าวว่า การจัดองค์การ หมายถึง การออกแบบงาน การจัดแผนงาน การจัดแบ่งอำนาจหน้าที่ และการประสานงานระหว่างบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์กร เพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ การจัดองค์การจึงเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ประการ ได้แก่ 1) การออกแบบงาน (Job design) 2) การออกแบบโครงสร้างองค์กร (Organizational structure design) 3) การจัดแบ่งอำนาจหน้าที่ (Authority allocation) 4) การประสานงาน (Coordination)

สมคิด บางโม (2552, หน้า 113) กล่าวว่า การจัดองค์การ หมายถึง การกำหนดโครงสร้างขององค์การอย่างเป็นทางการ โดยการจัดแบ่งออกเป็นหน่วยงานย่อยต่าง ๆ กำหนดอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานไว้ชัดเจน รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานย่อยเหล่านั้น ทั้งนี้ เพื่อให้เอื้อต่อการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ

ริงชัย สันติวงษ์ (2546, หน้า 216) กล่าวว่า การจัดองค์การ คือ หน้าที่งานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบ เพื่อให้สิ่งของและบุคคลผู้เข้ามาอยู่ในองค์การสามารถทำงานเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นประโยชน์ต่องานที่จะมีการประสานกันทำเป็นทีม

Robbins (1998, p. 8, 194-205) กล่าวว่า การจัดองค์การ หมายถึง การแบ่งงานหรือการมอบหมายงาน การกำหนดช่วงการบริหารหรือโครงสร้างองค์การ การกำหนดกลุ่มงาน การประสานงาน และเอกภาพในการบังคับบัญชา

สัมมา ธรนิธย์ (2553, หน้า 45-46) กล่าวว่า เนื่องจากการจัดองค์การ เป็นหน้าที่สำคัญทางการบริหารที่เกี่ยวข้องกับการจัดรูปแบบโครงสร้างระบบงาน การจัดกลุ่มงานและการกำหนดความสัมพันธ์ทางด้านหน้าที่และรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของหน่วยงาน ดังนั้น การจัดองค์การจึงต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ คือ

1. หน้าที่งาน (Function) เป็นสิ่งสำคัญในการออกแบบขององค์การ หน้าที่ขององค์การใด ๆ ย่อมขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์การนั้น
2. การแบ่งงาน (Division of work) เป็นการจำแนกงานหรือรวมหน้าที่งานที่มีลักษณะเดียวกันหรือใกล้เคียงกันเข้าไว้ด้วย หรืออาจจำแนกตามลักษณะเฉพาะของงานแล้วมอบหมายงานนั้น ๆ ให้แก่บุคคลที่มีความสามารถหรือความถนัด
3. สายการบังคับบัญชา (Chain of command) เป็นความสัมพันธ์ตามลำดับชั้นระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้ทราบถึงลักษณะการติดต่อสื่อสาร การควบคุม และหน้าที่รับผิดชอบ
4. ขนาดการควบคุม (Span of control) เป็นจำนวนผู้ใต้บังคับบัญชาที่ต้องบังคับบัญชาว่าผู้บังคับบัญชาคคนหนึ่งมีขอบเขตความรับผิดชอบมากน้อยเพียงใด มีผู้ใต้บังคับบัญชาหรือมีหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชากี่หน่วยงาน
5. เอกภาพในการบริหาร (Unity of command) เป็นอำนาจการบังคับบัญชาโดยเด็ดขาด ไม่ก้าวร้าวกัน และยังได้กล่าวถึงกระบวนการในการจัดโครงสร้างขององค์การ มีขั้นตอนในการปฏิบัติตามลำดับ ดังต่อไปนี้
  - 5.1 แบ่งงานออกเป็นหน่วยงานย่อย ๆ ตามลักษณะขององค์การ
  - 5.2 จัดระบบในหน่วยงานย่อยตามที่แบ่งออกไป โดยการจัดให้มีการแบ่งงานกันทำให้เหมาะสมในแต่ละหน่วยงาน
  - 5.3 มอบอำนาจหน้าที่ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ ระหว่างหัวหน้าและลูกน้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเน้นถึงการใช้อำนาจหน้าที่ในแต่ละหน่วย และความสามารถในการตรวจสอบผลงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการประสานงานในองค์การ

5.4 จัดให้มีหน่วยงานที่ปรึกษา ซึ่งจะเป็นหน่วยสำคัญเพื่อการปรับปรุงงาน โดยเฉพาะองค์การที่มีแนวโน้มจะขยายใหญ่และซับซ้อนยิ่งขึ้น

5.5 เมื่อจัดแบ่งหน่วยงานและมอบอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบเรียบร้อยแล้ว จำต้องพิจารณาโครงสร้างทั้งหมดขององค์การ เพื่อให้เกิดความสมดุลในหน่วยงานต่าง ๆ และมีพลังที่จะเสริมสร้างให้องค์การเติบโตได้

สันติ บุญภิรมย์ (2552, หน้า 126) ได้สรุปหลักการการจัดองค์การไว้ ดังนี้

1. กำหนดภารกิจที่ต้องกระทำเฉพาะกิจหรือต่อเนื่อง
2. มีวัตถุประสงค์ชัดเจน
3. ระบุอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบให้มีความสมดุล
4. จัดระบบสื่อสารในองค์การชัดเจน
5. การบังคับบัญชาขององค์การ
6. ความก้าวหน้าของบุคลากร

สรุปได้ว่า หลักการจัดองค์การเป็นแนวทางในการดำเนินงานตามภารกิจที่กำหนดให้ บรรลุผลสำเร็จไปตามวัตถุประสงค์ ผู้ปฏิบัติงานทุกตำแหน่งจะต้องมีความชัดเจนในเรื่องของอำนาจหน้าที่ ซึ่งเป็นสิทธิ์ที่จะกระทำหรืองดเว้นการกระทำ โดยทั่วไปแล้วอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบจะต้องมีความสมดุลกัน กล่าวคือ อำนาจมากความรับผิดชอบก็ต้องสูงขึ้นไปเป็นสัดส่วนกัน การสื่อสารในหน่วยงานมีความชัดเจนไม่สับสน ผู้ปฏิบัติทุกระดับมีความเข้าใจตรงกัน และปฏิบัติงานไปในแนวทางเดียวกัน ความขัดแย้งก็จะไม่บังเกิดขึ้น

การนำ (Leading)

ธรร สุนทรายุทธ (2556, หน้า 279) กล่าวถึงภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องการใช้อำนาจ สามารถใช้อำนาจอย่างเชี่ยวชาญเพื่อให้ผู้ตามยอมรับ รวมทั้งมีความเข้าใจรูปแบบต่าง ๆ ของผู้นำ เช่น ผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ผู้นำเหนือผู้นำ นอกจากนี้ ยังต้องพัฒนาทักษะต่าง ๆ เช่น ทักษะการสร้างบารมี แรงแบนดาลใจในตนเอง ฯลฯ

กระทรวงศึกษาธิการของประเทศนิวซีแลนด์ (New Zealand Ministry of Education, 2013) กล่าวถึงโมเดลภาวะผู้นำทางการศึกษา (The education leadership model-ELM) ว่าเป็นโมเดลที่กล่าวถึงคุณภาพ (Qualities) ความรู้ (Knowledge) และทักษะ (Skills) ของผู้นำทางการศึกษาที่จำเป็นต่อการนำสถานศึกษาเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ดังต่อไปนี้

1. พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกคน
2. ริเริ่มเงื่อนไขที่มีผลต่อการสอน การเรียนรู้ และการนำหลักสูตรไปปฏิบัติที่มีประสิทธิผล
3. สำรวจและสนับสนุนการใช้ ICT (Information communication technology) และ e-Learning เพื่อสร้างเครือข่าย การมีส่วนร่วม และการเรียนรู้แนวใหม่
4. พัฒนาโรงเรียนเป็นชุมชนการเรียนรู้ (Learning communities)
5. สร้างเครือข่ายทั้งภายในภายนอกเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และความสำเร็จ
6. พัฒนาคอนอื่นให้เป็นผู้นำ

วิโรจน์ สารรัตนะ (2556, หน้า 72-73) กล่าวว่า กิจกรรมภาวะผู้นำ ประกอบด้วย การนำ การเปลี่ยนแปลง และการแก้ปัญหา

1. การนำการเปลี่ยนแปลง (Leading change) เป็นการบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลงทั้งในฐานะเป็นผู้ริเริ่มหรือเป็นส่วนหนึ่งของทีมการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของการเปลี่ยนแปลงใด ๆ การเจรจาต่อรอง การสนับสนุนความต้องการจำเป็นเพื่อการปฏิบัติ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงมีขั้นตอนที่ซับซ้อน ผู้นำทางการศึกษาจึงต้องการ 1) สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการนำวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ 2) สารสนเทศเกี่ยวกับวิธีการสอน การเรียนรู้ การประเมินผล 3) ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงและการตอบสนองของบุคลากรต่อการเปลี่ยนแปลง 4) เข้าใจถึงความเชื่อและการปฏิบัติของครูเพื่อช่วยเหลือให้นำเอาวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ 5) ความสัมพันธ์บนพื้นฐานความไว้วางใจกัน 6) ตระหนักถึงศักยภาพโรงเรียนต่อการเปลี่ยนแปลง และ 7) ยุทธศาสตร์เพื่อเอาชนะสิ่งต่อต้านการเปลี่ยนแปลง

2. การแก้ปัญหา อาจเป็นปัญหาในงานประจำ ปัญหาวิกฤต หรือปัญหาที่เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารยุทธศาสตร์ ซึ่งผู้นำทางการศึกษานับสนับสนุนต่อการแก้ปัญหาโดยให้หลักการทำงานแบบมีส่วนร่วม และแบบยึดเหตุการณ์เป็นฐาน (Evidence-based approach) มีการศึกษาในรายละเอียด การทดสอบสมมติฐาน การวิเคราะห์และการแก้ไขด้วยนวัตกรรมใหม่ ๆ โดยคำนึงถึงการบรรลุผลในวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของโรงเรียน

นอกจากนี้ ยังได้กล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณภาพของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล (Quality of effective leadership) เป็นคุณภาพที่สนับสนุนต่อการพัฒนาการสอนและผลลัพธ์การเรียนรู้ในโรงเรียน คือ

1. การนำโดยยึดหลักธรรมาภิบาล (Leading with moral purpose)
2. การนำโดยมีความเชื่อมั่นในตนเอง (Having self-belief)

3. การนำแบบเป็นผู้พร้อมเรียนรู้ (Being a learner)
4. การนำทางและสนับสนุน (Guiding and supporting)

จากผลการศึกษาของ Minzberg (1998 cited in Schermerhorn, 2008, p. 19) พบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่จะแสดงบทบาทออกมาภายใต้บทบาทหลัก 3 ประการ ดังนี้

1. บทบาทเชิงสัมพันธ์บุคคล (Interpersonal roles) เป็นบทบาทที่เกิดขึ้นจากอำนาจและสถานะตำแหน่งแบบทางการ เป็นบทบาทที่ทำให้ผู้บริหารเป็น “ศูนย์รวมประสาท” (Nerve center) ขององค์กร ประกอบด้วย 1) บทบาทการเป็นสัญลักษณ์ขององค์กร (Symbolic or figurehead) ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน ประเพณีหรือพิธีการขององค์กร 2) บทบาทการเป็นผู้นำ (Leader) มุ่งอำนวยความสะดวก จูงใจ ติดต่อสื่อสาร และควบคุมเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่กำหนด 3) บทบาทการเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์ (Liaison) กับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลภายนอกองค์กร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร

2. บทบาทเชิงสารสนเทศ (Information roles) เป็นบทบาทที่ทำให้ผู้บริหารเป็น “ศูนย์กลางของข้อมูลข่าวสาร” ทั้งในฐานะผู้รับและผู้ส่ง ประกอบด้วย 1) บทบาทการเป็นผู้กำกับติดตามผล (Monitor) ให้ได้ข้อมูลข่าวสารทั้งภายในและภายนอกเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร 2) บทบาทการเป็นผู้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร (Dissemination) ที่ได้รับทั้งภายในภายนอกให้แก่บุคคลในองค์กร 3) บทบาทการเป็นผู้ประชาสัมพันธ์ (Spokesperson) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารขององค์กรต่อบุคคลภายนอกองค์กร

3. บทบาทเชิงตัดสินใจ (Decisional roles) เป็นบทบาทที่ทำให้ผู้บริหารเป็น “นักตัดสินใจ” (Decision maker) อันสืบเนื่องมาจากบทบาทสองกลุ่มแรก ประกอบด้วย 1) บทบาทการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) มุ่งริเริ่มสร้างสรรค์ให้เกิดสิ่งใหม่ในองค์กรอยู่เสมอ 2) บทบาทการเป็นผู้ขจัดสิ่งก่อกวน (Disturbance handler) แก้ปัญหาเมื่อองค์กรเผชิญสิ่งรบกวนที่ไม่คาดหวังได้อย่างฉับไว 3) บทบาทการเป็นผู้จัดสรรทรัพยากร (Allocator) ให้แก่ส่วนต่าง ๆ ในองค์กร 4) บทบาทการเป็นนักเจรจาต่อรอง (Negotiator) กับบุคคลอื่นหรือองค์กรอื่นเพื่อให้ได้สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร

วิโรจน์ สารรัตนะ (2555, หน้า 3) กล่าวถึงทักษะทางการบริหารไว้ว่า ทักษะทางการบริหาร หมายถึง ความสามารถที่จะแปลความรู้สู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลตามที่พึงประสงค์ จำแนกได้ 3 ลักษณะ คือ ทักษะเชิงเทคนิค (Technic skills) ทักษะเชิงมนุษย์ (Human skills) และทักษะเชิงมโนทัศน์ (Conceptual skills) แต่ละทักษะ มีลักษณะ ดังนี้ (Katz, 1974 cited in Schermerhorn et al., 2008, p. 21)

1. ทักษะเชิงมโนทัศน์ (Conceptual skills) หมายถึง ความสามารถในการมององค์การ
 อย่างเป็นภาพรวมกับความสัมพันธ์ภายนอก ความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ
 ขององค์การและการส่งผลต่อกัน และความรู้ที่สามารถจะวินิจฉัยและประเมินปัญหาต่าง ๆ

2. ทักษะเชิงมนุษย์ (Human skills) หมายถึง ความสามารถที่จะทำงานกับคนอื่น
 หรือเข้ากับคนอื่นได้ดี มีความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional intelligence)

3. ทักษะเชิงเทคนิค (Technic skills) หมายถึง ความสามารถในการใช้เครื่องมือ
 หรือวิธีการเฉพาะ เป็นการทำงานเกี่ยวกับสิ่งของหรือเกี่ยวกับงาน ในขณะที่ทักษะเชิงมนุษย์
 เป็นการทำงานเกี่ยวกับคน

ดร. สุนทรายุทธ (2556, หน้า 283-285) ได้สรุปทฤษฎีภาวะผู้นำมหาวิทยาลัยมิชิแกน
 ซึ่งพอสรุปได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ มีรายละเอียด ดังนี้

พฤติกรรมมุ่งงานเป็นสำคัญ

1. ผู้นำที่มีประสิทธิภาพ สามารถปรับตัวต่อสถานการณ์
2. ผู้นำต้องสามารถกำหนดทิศทางได้อย่างมีแบบแผน
3. ผู้นำต้องมีมาตรฐานในการปฏิบัติงานสูง
4. ผู้นำต้องกล้าเสี่ยงและปฏิบัติงานโดยมองโลกในแง่ดี
5. ผู้นำต้องสามารถกำหนดสถานการณ์ มีความเข้าใจในสถานการณ์
6. ผู้นำต้องได้รับข้อมูลย้อนกลับอยู่เสมอ โดยให้สมาชิกส่งข้อมูลผลการปฏิบัติงาน
7. ผู้นำที่มีประสิทธิผลจะปฏิบัติงานด้วยอารมณ์มั่นคง สม่ำเสมอ แม้ในสถานการณ์

ที่ไม่แน่นอน

8. ผู้นำที่มีประสิทธิผลจะสนใจและรับฟังข้อเรียกร้องของผู้รับบริการและทำการแก้ไข
- พฤติกรรมมุ่งความสัมพันธ์เป็นสำคัญ

1. การมุ่งที่บุคคล เป็นการมุ่งให้ความสัมพันธ์ด้วยการสื่อสาร ซึ่งจำเป็นจะต้องพูดคุย
 กันระหว่างบุคคล

2. การระดมพล รวมกลุ่มทำงานอย่างราบรื่น จากกลุ่มคนที่แตกต่างกันทางความคิด
 ทักษะและค่านิยมที่จะทำงาน

3. การสร้างความร่วมมือ มีเป้าหมายคือการสร้างระบบการประเมินตนเอง แก้ไข
 ปรับปรุงใหม่ และดำเนินการต่อไปด้วยตนเอง

4. ผู้นำที่สามารถสร้างแรงจูงใจให้กับผู้อื่น
5. ผู้นำที่สามารถตอบสนองความพึงพอใจของบุคคล

6. ผู้นำที่สามารถสร้างงานที่มีความหมายต่อบุคคล
7. ผู้นำที่มีประสิทธิผลจะให้การสนับสนุน กระตุ้น และยกย่อง โดยการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
8. ผู้นำต้องสามารถส่งเสริมหลักการและค่านิยมที่ดีของบุคคลให้เกิดขึ้นในองค์กร
Leithwood (1994 cited in Bush, 2008, p. 13) กล่าวว่า ภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง (Transformational leadership) ประกอบด้วย 8 คุณลักษณะต่อไปนี้ คือ
  1. สร้างวิสัยทัศน์ของโรงเรียน (Building school vision)
  2. ตั้งเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของโรงเรียน (Establishing school goals)
  3. จัดให้มีการกระตุ้นพัฒนาการด้านสติปัญญา (Providing intellectual stimulation)
  4. ให้การสนับสนุนบุคลากรของโรงเรียน (Offering individualized support)
  5. ให้มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) และให้ความสำคัญเกี่ยวกับคุณค่าขององค์กร
  6. แสดงให้เห็นอยู่เสมอว่าโรงเรียนมีความคาดหวังสูง (High performance)
  7. ร่วมสร้างวัฒนธรรมองค์กร (School culture)
  8. เน้นการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Participation in school decisions)

สรุปได้ว่า การนำ หมายถึง ภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรที่มีอิทธิพลต่อผู้ตามให้สามารถแสดงออกซึ่งการกระทำที่ส่งผลต่อความก้าวหน้าและประสิทธิผลต่อองค์กร โดยแสดงออกซึ่งความสมดุลระหว่างพฤติกรรมที่มุ่งงานและพฤติกรรมมุ่งความสัมพันธ์อย่างประสานกลมกลืน

การควบคุม (Controlling)

สันติ บุญภิรมย์ (2552, หน้า 153) กล่าวว่า การควบคุม หมายถึง บทบาททางการบริหารที่เกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ในแผน อย่างไรก็ตาม การควบคุมมีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดกับแผนหรือแผนงานที่ได้วางไว้ โดยการควบคุมให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานไปตามแผน เนื่องด้วยในแผนจะประกอบไปด้วยมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ได้กำหนดไว้

สัมมา รุทธิธย์ (2556, หน้า 54) กล่าวว่า การควบคุม หมายถึง กระบวนการในการตรวจสอบ ติดตามการดำเนินงาน ผลการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เป็นไปตามแผนและวัตถุประสงค์ขององค์กร

การควบคุมเป็นการพยายามกำกับดูแลให้ผลงานของผู้ทำงานทุกจุดไปสู่แผนงานหรือเป้าหมายที่วางไว้โดยใช้เทคนิคการประเมินผลงาน การเปรียบเทียบหรือการวัดผล เพื่อติดตามดูแลกำกับการทำงานให้เข้าสู่มาตรฐานที่ตั้งไว้

สาคร สุขศรีวงศ์ (2552, หน้า 187) กล่าวว่า การควบคุม หมายถึง การติดตามตรวจสอบการทำงานในส่วนต่าง ๆ ขององค์กร เพื่อให้ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นเป็นไปตามมาตรฐานหรือเป้าหมายที่กำหนด องค์กรที่มีระบบควบคุมที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีกระบวนการควบคุมที่ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ที่จำเป็น เริ่มตั้งแต่การกำหนดขอบเขตและสิ่งที่ต้องการควบคุมการกำหนดมาตรฐาน เป้าหมาย การวัดผล การเปรียบเทียบผลกับมาตรฐาน เป้าหมาย และหากผลที่ได้รับไม่เป็นไปตามที่กำหนดจึงต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไข จากนั้นจึงจัดเก็บข้อมูลเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการควบคุมในขั้นตอนต่าง ๆ ต่อไป

Griffin (2011, pp. 614-615) ให้ความหมายว่า การควบคุม หมายถึงกฎระเบียบปฏิบัติขององค์กร เพื่อควบคุมการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ เกิดผลตามที่ได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้

สรุปได้ว่า การควบคุม หมายถึง การกำกับติดตามให้บุคลากรในองค์กรปฏิบัติงานไปตามแผนงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยใช้การวัดผล ประเมินผล หรือการเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นว่าเป็นไปตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ในแผนหรือไม่อย่างไร จากนั้นจึงมีการนำข้อมูลที่ได้รับมาประกอบการพิจารณาในการปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานและผลที่เกิดขึ้นต่อไป

กระบวนการควบคุมองค์กร

วิโรจน์ สารรัตนะ (2555, หน้า 146) กล่าวว่า การควบคุมองค์กรเป็นกระบวนการประกอบด้วย ขั้นตอนที่สำคัญ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดระบบย่อยที่จะควบคุม (Define subsystem) ซึ่งควรจะต้องพิจารณาให้ครอบคลุมทั้งปัจจัยป้อนเข้า (Inputs) กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Transformation process) และปัจจัยป้อนออก (Outputs)
2. ระบุสิ่งที่จะวัด (Identify characteristics to be measured) โดยตั้งคำถามว่า “เราต้องการวัดคุณลักษณะประการใด?” โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับจุดหมายขององค์กร
3. กำหนดมาตรฐาน (Set standards) เพื่อเป็นมาตรฐานของสิ่งที่จะวัดแต่ละตัวที่กำหนดได้ในขั้นตอนที่ 2
4. รวบรวมข้อมูล (Collect information) ในสิ่งที่จะวัดแต่ละตัว

5. ทำการเปรียบเทียบ (Make comparisons) ระหว่างสิ่งที่ได้ทำกับมาตรฐานที่กำหนดเอาไว้ หากพบว่าสิ่งที่ได้ทำนั้นได้ผลตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ก็แสดงว่าองค์กรจะดำเนินงานต่อเนื่องไปโดยที่ไม่ต้องปรับปรุงแก้ไขอะไร แต่หากพบว่าสิ่งที่ได้ทำยังไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ก็ให้ดำเนินการในขั้นตอนที่ 6 ต่อไป

6. วิเคราะห์เพื่อการปรับปรุงแก้ไข (Diagnosis and implementation of corrections)

ระดับของการควบคุม

Lorange, Merton and Ghoshal (1986) อธิบายถึงระดับของการควบคุม ว่าเกิดขึ้นได้ตามระดับของผู้บริหารในองค์กร คือ

1. ผู้บริหารระดับสูงรับผิดชอบ การควบคุมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic control) เป็นการควบคุมจุดหมายและแผนโดยรวมของทั้งองค์กร โดยมุ่งศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อความตรง (Validity) ของแผน ติดตามให้มั่นใจว่าแผนได้รับการนำไปปฏิบัติและได้ผลตามที่คาดหวังไว้

2. ผู้บริหารระดับกลางรับผิดชอบการควบคุมระดับยุทธวิธี (Tactical) เป็นการควบคุมจุดหมายและแผนระดับหน่วยงาน อาจเป็นรายสัปดาห์หรือรายเดือน โดยมุ่งศึกษาปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อจุดหมายและแผนการนำไปปฏิบัติ ตลอดจนผลที่เกิดขึ้นและการปรับปรุงแก้ไข

3. ผู้บริหารระดับต้นรับผิดชอบการควบคุมระดับปฏิบัติการ (Operational) เป็นการนำจุดหมายและแผนปฏิบัติการไปปฏิบัติ มีการติดตามผลเป็นรายวัน (Day to day) และมีการปรับปรุงแก้ไขที่จำเป็น

การควบคุมองค์กรในสามระดับดังกล่าว ผู้บริหารระดับสูงอาจจะควบคุมลงมาถึงระดับยุทธวิธีและระดับปฏิบัติการด้วย เพื่อให้มั่นใจว่าแผนเชิงยุทธวิธีและแผนเชิงปฏิบัติการ จะได้รับการปฏิบัติตามที่คาดหวังไว้ ขณะเดียวกันผู้บริหารระดับกลางอาจต้องรายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแผนเชิงยุทธศาสตร์ให้ผู้บริหารระดับสูงทราบด้วย และอาจควบคุมเชิงปฏิบัติการด้วยว่ามีปัญหาอุปสรรคในการนำไปปฏิบัติหรือไม่

ชนิดของการควบคุม

Beyer and Trice (1984, pp. 743-764) กล่าวว่า การควบคุมจำแนกได้หลายชนิดแล้วแต่จะใช้ตัวแปรอะไรมาจำแนก หากพิจารณาจากตัวแปรเรื่องเวลา อาจจำแนกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. การควบคุมระยะก่อนดำเนินการ (Feed forward control) เป็นการกำหนดปัจจัยป้อนเข้า (Inputs) เช่น วัสดุอุปกรณ์ คน เงิน เวลา หรือทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถทำให้บรรลุมาตรฐานที่กำหนดไว้
2. การควบคุมระยะดำเนินการ (Concurring control) เป็นการควบคุมการดำเนินกิจกรรมและการใช้ทรัพยากรในกระบวนการเปลี่ยนแปลง (Transformation process) ว่าเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่
3. การควบคุมระยะหลังดำเนินการ (Feedback control) เป็นการควบคุมหลังดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว เพื่อดูว่าผลลัพธ์ที่ได้เป็นไปตามมาตรฐานหรือจุดหมายขององค์การหรือไม่ ข้อมูลที่ได้รับจะมีประโยชน์ต่อกระบวนการวางแผนหรือการควบคุมระยะก่อนดำเนินการอีกได้

ยุทธศาสตร์พื้นฐานในการควบคุม

Hellriegel and Slocum (1989) กล่าวถึงยุทธศาสตร์พื้นฐานในการควบคุมองค์การที่ผู้บริหารมักใช้กันทั่วไป ว่ามี 6 ยุทธศาสตร์ คือ

1. การควบคุมทรัพยากรมนุษย์ ทั้งผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน มีความสำคัญเนื่องจากเป็นทรัพยากรที่ต้องลงทุนสูง และเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อควบคุมทรัพยากรอื่น ๆ ดังนั้นจึงต้องการการควบคุมตั้งแต่การคัดเลือกบุคคลเข้าสู่ตำแหน่ง การฝึกอบรมและการพัฒนา เพื่อเปลี่ยนแปลงทักษะ ความรู้ ค่านิยมและทัศนคติที่ไม่พึงประสงค์และเสริมสร้างส่วนที่พึงประสงค์
2. การควบคุมระบบรางวัล ประกอบด้วยระบบภายนอก (Extrinsic system) เช่น ค่าจ้าง บำเหน็จ ที่ทำงานและความมั่นคงในงาน เป็นต้น และระบบภายใน (Intrinsic system) เช่น ความพึงพอใจในงาน การควบคุมตนเอง การควบคุมระหว่างบุคคล
3. การควบคุมโครงสร้างแบบทางการ เช่น ความชัดเจนของสายการบังคับบัญชา ขนาดการควบคุม การติดต่อสื่อสาร คำพรรณนางาน (Job description) เป็นต้น
4. การควบคุมนโยบายและกฎ นโยบายมักกำหนดขึ้น โดยผู้บริหารระดับสูง ส่วนกฎอาจกำหนดขึ้นในหน่วยงานทุกระดับ แต่ทั้งนโยบายและกฎควรได้รับการกำหนดไว้อย่างชัดเจนและรับรู้กันอย่างกว้างขวาง
5. การควบคุมงบประมาณ ทั้งในเชิงป้องกันและเชิงปรับปรุงแก้ไข ต้องให้เป็นระบบที่ยอมรับกันได้ (Acceptable) และตรวจสอบได้ (Accountable)
6. การควบคุมเทคโนโลยี ประกอบด้วยวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ เช่น ระบบคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

สรุป

การควบคุมเป็นการวางระเบียบกฎเกณฑ์เพื่อให้การปฏิบัติงานขององค์การบรรลุตามจุดหมายที่กำหนดไว้ มุ่งให้เกิดความมั่นใจว่าสมาชิกในองค์การได้ประพฤติปฏิบัติไปในทิศทางที่จะทำให้บรรลุผลตามมาตรฐานงานที่กำหนดไว้ เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งขององค์การ การเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของสมาชิกในองค์การ

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational leadership)

ความหมายของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

Bass (1998, p. 5) ให้ความหมาย ผู้นำการเปลี่ยนแปลงไว้ว่า เป็นพฤติกรรมของผู้นำที่ไม่ได้ถูกจำกัดโดยการรับรู้ของผู้ตาม แต่มีความชัดเจนว่ามีความตั้งใจทำงานเพื่อที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือเปลี่ยนรูปแบบข้อเสนอของผู้ตาม และปรับปรุงข้อเสนอเหล่านั้นเสียใหม่มากกว่าที่จะเชื่อว่าต้องทำงานให้ตรงกับความคิดหวังของผู้ตาม

Yukl (1998) ให้ความหมายของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงไว้บนฐานของสิ่งที่จะเกิดขึ้นจากการใช้ภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนไว้ว่า ผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงคือ การใช้ภาวะผู้นำเพื่อยกระดับการให้คุณค่า (Values) และการลำดับความสำคัญ (Priorities) ในภาระงานที่รับผิดชอบของผู้ตาม และจูงใจผู้ตามทุกคนให้ทำสิ่งที่อยู่เหนือจากความคาดหวังของตน

Bass and Avolio (1994) กล่าวว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องมีพฤติกรรมสำคัญ 4 ประการ ดังต่อไปนี้ คือ 1) การสร้างแรงดลใจ (Inspirational motivation) 2) การใช้อิทธิพลเชิงอุดมการณ์ (Idealized influence) 3) การมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายคน (Individualized consideration) และ 4) การกระตุ้นการใช้ปัญญา (Intellectual stimulation)

Gill (2011, p. 85) ให้ความหมายภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงเอาไว้ว่า เป็นคุณลักษณะของผู้นำที่ให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้ผู้ตามได้เข้ามามีส่วนร่วม โดยตนเองเป็นผู้ชี้แนะ อำนวยความสะดวกแก่ผู้ตาม และแสดงออกถึงการให้ความสำคัญกับประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว มีมาตรฐานทางจริยธรรมที่สูง เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น ได้รับความเคารพนับถือ ความเชื่อมั่นและได้รับความไว้วางใจ

โสภณ ภูเก้าล้วน (2550) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติ และสมมติฐานของสมาชิกในองค์การ สร้างความผูกพันในการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ที่สำคัญ

นอกจากนี้ ยังกล่าวเพิ่มเติมอีกว่า ภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของผู้นำที่มีต่อผู้ตาม แต่อิทธิพลนั้นเป็นการให้อำนาจแก่ผู้ตามให้กลับกลายมาเป็นผู้นำ

และผู้ที่เกี่ยวข้องหน่วยงานในกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงองค์การ ดังนั้น ภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงจึงได้รับการมองว่าเป็นกระบวนการที่เป็นองค์รวม และเกี่ยวข้องกับ การดำเนินงานของผู้นำในระดับต่าง ๆ ในหน่วยงานย่อยขององค์การ

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational leadership) หมายถึง ระดับพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงให้เห็นในการจัดการ หรือการบริหารงาน เป็นกระบวนการที่ผู้นำ มีอิทธิพลต่อผู้ตามและผู้ร่วมงาน โดยการเปลี่ยนสภาพหรือการเปลี่ยนแปลงความพยายามของ ผู้ร่วมงานให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวัง พัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานไปสู่ระดับ ที่สูงขึ้นและมีศักยภาพมากขึ้น มองไกลเกินกว่าความสนใจของพวกเขา ทำให้เกิดการตระหนักรู้ ในวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์การ

ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของเบส (Bass's theory of transformational leadership)

Bass ได้เสนอทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational leadership) เมื่อปี ค.ศ. 1985 โดยอาศัยพื้นฐานแนวคิดของ Burn มาเป็นต้นแบบและพัฒนาให้มีพฤติกรรม ที่เด่นชัดขึ้น โดยชี้ให้เห็นความสำคัญของทรัพยากรมนุษย์ในองค์การ และความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้นำและผู้ตามในเชิงพึ่งพาและช่วยเหลือซึ่งกันและกันให้ชัดเจนขึ้น Bass เชื่อว่า บุคคลในองค์การ เป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่ง จุดหมายในการนำของผู้นำจึงเป็นการเพิ่มมูลค่าของทุนมนุษย์ (Human capital) โดยเสนอว่า การสร้างทุนมนุษย์ที่มีคุณค่าต่อองค์การ ต้องครอบคลุมทั้งสมรรถนะ ทางกายและสมรรถนะทางจิตใจ ได้แก่ การพัฒนาสมรรถนะทางการปฏิบัติงาน เช่น ทักษะความรู้ ความสามารถในการทำงาน ฯลฯ การพัฒนาสมรรถนะทางจิตใจ ได้แก่ การสร้างความตระหนัก แรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ในองค์การ ตลอดจนเจตคติเชิงบวกต่องานและองค์การ

การพัฒนาผู้ตามดังกล่าวเป็นภารกิจหลักของผู้นำ ผู้นำจึงต้องสร้างสภาพแวดล้อม ที่สามารถเสริมสร้างแรงจูงใจในการทำงาน และกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาและเจริญเติบโต อย่างต่อเนื่อง ฉะนั้น กระบวนการพัฒนาผู้ตามจึงเป็นกระบวนการต่อเนื่อง เริ่มจากความเชื่อที่มี ต่อเจตคติในการทำงานของผู้ตามในระดับต่ำสุด พัฒนาไปสู่เจตคติที่ต้งามต่อการทำงาน พฤติกรรมผู้นำ จึงจำแนกออกเป็น 2 แบบ ตามแนวคิดเดิมที่เสนอโดย Burns ได้แก่ ผู้นำ แบบแลกเปลี่ยน (Transactional leaders) ซึ่งใช้กระบวนการนำโดยการให้รางวัลเพื่อแลกเปลี่ยน กับการที่ผู้ตามยินยอมปฏิบัติในสิ่งที่ผู้นำกำหนด และผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง (Transformational leaders) ที่เน้นการสร้างแรงจูงใจในการทำงานที่เป็นผลมาจากแรงจูงใจภายในของผู้ตาม ส่วน Bass อธิบายว่า เป็นการใช้ผลของการนำที่กระทบต่อผู้ตาม ได้แก่ ผู้ตามให้ความไว้วางใจ มีความรู้สึกชื่นชม ให้ความจงรักภักดีและความเคารพนับถือต่อผู้นำ จนสามารถส่งผลให้เกิด

แรงจูงใจในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จมากกว่าความคาดหวังเดิมที่กำหนดไว้ โดย Bass อธิบายว่า ผู้นำสามารถเปลี่ยนแปลงและสร้างแรงจูงใจต่อผู้ตาม ด้วยวิธีการ ดังนี้

1. ทำให้ผู้ตามเกิดความตระหนักในความสำคัญของผลงานที่เกิดขึ้น (Task commitment)
2. โน้มน้าว (Persuasion) จิตใจของผู้ตามให้เกิดเจตคติใหม่จากการทำงาน โดยการยึดผลประโยชน์ส่วนรวมหรือขององค์กรมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง
3. กระตุ้นให้ผู้ตามยกระดับของความต้องการที่สูงขึ้นกว่าเดิม (Higher order needs) จะเห็นได้ว่า ทฤษฎีภาวะผู้นำตามแนวคิดของแบส ให้ความสำคัญที่การสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับผู้ตาม ภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงตามแนวคิดของแบส จึงเป็นการมุ่งยกระดับจิตใจของผู้ตามให้สูงขึ้นสู่การทำงานเพื่อความสำเร็จ เกิดความภาคภูมิใจ ยินดีต่อผลสำเร็จ คือ การเปลี่ยนสภาพของผู้ตามให้มีเจตคติต่องานสูงขึ้น มีค่านิยมเชิงจริยธรรมต่อการทำงาน

องค์ประกอบของพฤติกรรมภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง (Transformational leadership factors)

สมุทพร ชำนาญ (2553, หน้า 149-150) กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง โดยเชื่อว่า การนำจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรได้ อยู่ที่การพัฒนาผู้ตามให้เป็นผู้ที่มีศักยภาพในการทำงานพร้อมกับการมีคุณธรรม จริยธรรม มีความเอาใจใส่ต่องาน มุ่งประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงเป็นผู้นำที่มุ่งสร้างแรงจูงใจภายใน (Intrinsic motivation) ให้เกิดในตัวผู้ตาม ผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงจึงต้องให้ความสำคัญกับพฤติกรรมของผู้นำเป็นอันดับแรก พัฒนาตนจนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ตาม พฤติกรรมของผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง (Transformation leadership) จึงประกอบไปด้วย

1. ความเสน่ห์ หรือการใช้อิทธิพลเชิงอุดมการณ์ (Charisma or Idealized influence: II) การที่ผู้นำเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากผู้ตามด้วยความเต็มใจ หรือมีความเสน่ห์ มีบารมี ผู้ตามจึงยอมรับแบบอย่างจากผู้นำอย่างจริงใจ แบบอย่างที่ดีมีค่าต่อการปฏิบัติตนของผู้ตาม การใช้อิทธิพลเชิงอุดมการณ์เป็นพฤติกรรมที่ผู้นำการเปลี่ยนแปลงแสดงออกด้วยแบบอย่าง ที่ผู้ตามปรารถนาจะเจริญรอยตาม ซึ่งจำเป็นต้องประพฤติปฏิบัติตามมาตรฐานของศีลธรรม และจริยธรรมที่สูง จนเกิดการยอมรับเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงาม สิ่ง que ผู้นำต้องปฏิบัติเพื่อบรรลุถึงคุณลักษณะนี้ คือ ผู้นำจะต้องมีวิสัยทัศน์ และสามารถถ่ายทอดไปยังผู้ตาม มีความมั่นคงทางอารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ในสถานการณ์วิกฤต เป็นผู้ที่ทำในสิ่งที่ถูกต้อง มีศีลธรรม และจริยธรรมสูง ผู้นำจะต้องหลีกเลี่ยงการใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตน แต่จะประพฤติตน

เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นและเพื่อประโยชน์ขององค์การ ผู้นำจะแสดงให้เห็นถึงความเฉลียวฉลาด
 ความมีสมรรถภาพ ความตั้งใจ การเชื่อมั่นในตนเอง ความแน่วแน่ในอุดมการณ์

2. การสร้างแรงดลใจ (Inspirational motivation: IM) เป็นพฤติกรรมของผู้นำ
 ที่แสดงออกด้วยการสื่อสาร เพื่อให้ผู้ตามทราบถึงความคาดหวังที่สูงของผู้นำที่มีต่อผู้ตาม
 ด้วยการสร้างแรงดลใจ โดยจูงใจให้ร่วมยึดมั่นและสานฝันต่อวิสัยทัศน์ขององค์การ ในทางปฏิบัติ
 ผู้นำมักใช้สัญลักษณ์และการปลุกเร้าอารมณ์ให้กลุ่มทำงานร่วมกัน เพื่อไปสู่เป้าหมายแทนการทำ
 เพื่อประโยชน์เฉพาะตน ผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงจึงถือได้ว่าเป็นผู้ส่งเสริมน้ำใจแห่งการทำงาน
 เป็นทีม เป็นผู้กระตุ้นจิตวิญญาณของทีม (Team spirit) ให้มีชีวิตชีวา มีการแสดงออกซึ่ง
 ความกระตือรือร้น ผู้นำจะแสดงการอุทิศตัวหรือความผูกพันต่อเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน
 ผู้นำแสดงความเชื่อมั่นและแสดงให้เห็นความตั้งใจอย่างแน่วแน่ว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้
 ผู้นำจะพยายามจูงใจผู้ตามให้ทำงานบรรลุเกินเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยสร้างจิตสำนึกของผู้ตาม
 ให้เห็นความสำคัญว่าเป้าหมาย และผลงานนั้นจำเป็นต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา
 จึงทำให้องค์การเจริญก้าวหน้าและประสบความสำเร็จในที่สุดได้

3. การกระตุ้นการใช้ปัญญา (Intellectual stimulation: IS) เป็นพฤติกรรมของผู้นำ
 การเปลี่ยนแปลง ที่มีการกระตุ้นผู้ตามให้ตระหนักถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในองค์การ ทำให้ผู้ตาม
 มีความต้องการหาแนวทางใหม่มาแก้ปัญหา เพื่อหาข้อสรุปใหม่ที่ดีกว่าเดิม เพื่อทำให้เกิดสิ่งใหม่
 และสร้างสรรค์ โดยผู้นำมีการคิดและแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
 มีการตั้งสมมติฐาน การเปลี่ยนกรอบ (Reframing) การมองปัญหา และเผชิญกับสถานการณ์
 เก่า ๆ ด้วยวิถีทางแบบใหม่ ๆ มีการจูงใจและสนับสนุนความคิดริเริ่มใหม่ ๆ ในการพิจารณาปัญหา
 และการหาคำตอบของปัญหา มีการให้กำลังใจผู้ตามให้พยายามหาทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ ๆ
 ผู้นำมีการกระตุ้นให้ผู้ตามแสดงความคิดและเหตุผล ไม่วิจารณ์ความคิดของผู้ตาม ผู้นำทำให้
 ผู้ตามรู้สึกว่ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งท้าทายและเป็นโอกาสที่ดีที่จะแก้ปัญหาร่วมกัน โดยผู้นำ
 จะสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ตามเชื่อว่าปัญหาทุกอย่างต้องมีวิธีแก้ไข แม้บางปัญหาจะมีอุปสรรค
 มากมาย ผู้นำจะพิสูจน์ให้เห็นว่าสามารถเอาชนะอุปสรรคทุกอย่างได้ จากความร่วมมือร่วมใจ
 ในการแก้ปัญหาของผู้ร่วมงานทุกคน ผู้ตามจะได้รับการกระตุ้นให้ตั้งคำถามต่อค่านิยมของตนเอง
 ความเชื่อและประเพณี การกระตุ้นทางปัญญาเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาความสามารถของ
 ผู้ตามในการที่จะตระหนักและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

4. การมุ่งความสัมพันธเป็นรายคน (Individualized consideration: IC) เป็นพฤติกรรม
 ของผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่มุ่งเน้นความสำคัญในการส่งเสริมบรรยากาศของการทำงานที่ดี

ด้วยการใส่ใจรับรู้อะไรและพยายามตอบสนองต่อความต้องการรายบุคคลของผู้ตาม ด้วยการสร้างความสัมพันธ์รายบุคคลซึ่งจะช่วยให้ผู้นำสามารถเข้าใจสภาพความต้องการแรงจูงใจของผู้ตามแต่ละคนได้อย่างถูกต้อง ทำให้ผู้ตามรู้สึกมีคุณค่าและมีความสำคัญ ผู้นำจะเป็นโค้ช (Coach) และเป็นที่ปรึกษา (Advisor) ของผู้ตามแต่ละคนเพื่อการพัฒนาผู้ตาม ผู้นำจะพัฒนาศักยภาพของผู้ตามและเพื่อนร่วมงานให้สูงขึ้น ให้โอกาสเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ สร้างบรรยากาศของการให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้มีการสื่อสารสองทาง และมีการจัดการด้วยการเดินดูรอบ ๆ (Management by walking around) มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ตามเป็นการส่วนตัว มีการเอาใจเขามาใส่ใจเรา (Empathy)

จากผลการศึกษาวิจัย พบว่า ภายใต้การนำของผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงจะทำให้ผู้ตามเกิดแรงจูงใจที่ใช้ความพยายามในการทำงานมากขึ้นจากปกติ ทั้งนี้เพราะเมื่อมีแรงจูงใจในการทำงานเพิ่มขึ้น จะสามารถทำงานได้ดีและมากกว่าที่เคยคาดหวังไว้

คุณลักษณะของผู้นำการเปลี่ยนแปลง

Gill (2011, pp. 88-89) ได้ทำการศึกษาวิจัย พบว่า พฤติกรรมของผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงประกอบด้วย พฤติกรรมภายใต้บริบทต่าง ๆ ต่อไปนี้ คือ การนำรายบุคคล (Leading individuals) การนำองค์กร (Leading the organization) การก้าวไปข้างหน้าพร้อมกัน (Moving forward together) และคุณภาพของบุคคลากร (Personal qualities and values) โดยมีรายละเอียด คือ

1. พฤติกรรมส่วนบุคคล (Leading individuals) ประกอบด้วย พฤติกรรม ต่อไปนี้ คือ
  - 1.1 ผู้นำควรแสดงออกซึ่งความจริงใจ (Showing genuine concern)
  - 1.2 ผู้นำควรแสดงออกซึ่งการเข้าถึงได้ง่าย (Being accessible)
  - 1.3 ผู้นำต้องแสดงออกซึ่งความสามารถ (Enabling)
  - 1.4 ผู้นำควรส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Encouraging change)
2. การนำองค์กร (Leading the organization) ประกอบด้วย พฤติกรรม ต่อไปนี้ คือ
  - 2.1 ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนามาตรฐานวัฒนธรรมองค์กร (Supporting a development culture)
  - 2.2 สร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้ตาม (Inspiring others)
  - 2.3 ชื่นชมความพยายามของทีม (Focusing the team effort)
  - 2.4 ตัดสินใจอย่างแน่วแน่ (Being decisive)
3. การก้าวไปข้างหน้าพร้อมกัน (Moving forward together) ประกอบด้วย พฤติกรรม ต่อไปนี้ คือ

- 3.1 ผู้นำควรเสริมสร้างการแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ (Building a shared vision)
  - 3.2 ผู้นำควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (Networking)
  - 3.3 ผู้นำควรแก้ปัญหาแบบครบถ้วน (Resolving complex problems)
  - 3.4 ผู้นำควรช่วยเหลืออำนวยความสะดวกเพื่อการเปลี่ยนแปลง (Facilitating change sensibility)
4. คุณภาพของบุคลากร (Personal qualities and values) ประกอบด้วย พฤติกรรมต่อไปนี้ คือ
- 4.1 ผู้นำต้องมีความซื่อสัตย์ มั่นคง (Being honest and consistent)
  - 4.2 ผู้นำต้องมีคุณธรรม จริยธรรม (Acting with integrity)
- โศภณ ภูเก้าล้วน (2550) ให้คุณลักษณะโดยทั่ว ๆ ไปของผู้นำการเปลี่ยนแปลง ไว้ดังนี้
1. เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change agent) จะเปลี่ยนแปลงองค์การที่ตนเองรับผิดชอบไปสู่เป้าหมายที่ดีกว่า คล้ายกับผู้ฝึกสอนหรือโค้ชของนักกีฬาที่ต้องรับผิดชอบทีมที่ไม่เคยชนะเลย ต้องมีการเปลี่ยนแปลงเป้าหมาย เพื่อความเป็นผู้ชนะและสร้างแรงบันดาลใจให้ลูกทีมเล่นให้ดีที่สุดเพื่อชัยชนะ
  2. ผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความกล้าและเปิดเผย กล้าเสี่ยงแต่มีความสุข และมีจุดยืนเป็นของตนเอง กล้าเผชิญกับความจริง กล้าเปิดเผยความจริง
  3. ผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความเชื่อมั่นในผู้อื่น มิใช่เผด็จการ แต่มีอำนาจและสนใจคนอื่น ๆ มีการทำงานโดยมอบอำนาจให้ผู้อื่นทำ โดยเชื่อมั่นว่าผู้อื่นมีความสามารถ
  4. ผู้นำการเปลี่ยนแปลงใช้คุณค่าเป็นแรงผลักดัน ชี้้นำให้ผู้ตามตระหนักถึงคุณค่าของเป้าหมาย และสร้างแรงผลักดันในการปฏิบัติงาน เพื่อการบรรลุเป้าหมายที่มีคุณค่า
  5. ผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต นึกถึงสิ่งที่ตัวเองเคยทำผิดพลาด ในฐานะที่เป็นบทเรียนและพยายามเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาตัวเองตลอดเวลา
  6. ผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสามารถที่จะเผชิญกับความสลับซับซ้อน ความคลุมเครือ และความไม่แน่นอน ตลอดจนมีความสามารถในการเผชิญปัญหาที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
  7. ผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นผู้ที่มองการณ์ไกล โดยมีความสามารถคาดการณ์ไปข้างหน้า ทั้งในด้านโอกาสและอุปสรรคที่เกิดขึ้น สามารถที่จะทำให้เกิดความหวังและสานฝันให้เป็นจริง

ขั้นตอนในการบริหารความเปลี่ยนแปลง

Steward (1996) ได้ลำดับขั้นตอนในการบริหารความเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนี้

1. ตรวจสอบวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงในอนาคต (Change diagnosis) โดยพิจารณา

ดังนี้

1.1 มีการเปลี่ยนแปลงด้านใดที่น่าจะนำมาวิเคราะห์เพื่อเตรียมการรองรับ

(Changes to be considered) โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงที่มีผลทั้งทางบวกและทางลบ
ต่อองค์กร

1.2 ใครจะได้รับผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงนั้นบ้าง (Who will be affected
from the change)

2. ระบุการต่อต้านความเปลี่ยนแปลง (Identifying resistance)

2.1 ใครและกลุ่มใดบ้างที่ต่อต้านหรือจะต่อต้าน หรือมีแนวโน้มว่าจะต่อต้าน
การเปลี่ยนแปลง

2.2 ความรุนแรงของการต่อต้าน (Degree of resistance) มีมากน้อยเพียงใด

3. กำหนดและวางแผนมอบหมายความรับผิดชอบ (Allocating responsibility)

โดยการสร้างทีมงานที่มีความเข้าใจและเห็นความสำคัญว่าจะต้องมีการเปลี่ยนแปลง

3.1 แต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานในแต่ละด้าน มีการประสานความร่วมมือ เพื่อความมี
เอกภาพ

3.2 จัดให้มีระบบการสื่อสารที่รวดเร็วชัดเจน เพื่อป้องกันการเข้าใจที่คลาดเคลื่อน
โดยเฉพาะในทีมงาน เพราะการสื่อสารที่คลาดเคลื่อนอาจทำให้เกิดการต่อต้าน

4. พัฒนายุทธศาสตร์และนำแผนยุทธศาสตร์การบริหารความเปลี่ยนแปลงสู่
การปฏิบัติ (Developing and implementing strategies) โดยการประชุมและกำหนดยุทธศาสตร์
หรือแนวทางร่วมกัน ทั้งในด้าน

4.1 เป้าหมาย (Target) ที่คาดว่าจะไปให้ถึงได้โดยใช้กลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ของทีม
ซึ่งจะสอดคล้องรองรับซึ่งกันและกัน

4.2 ระยะเวลา (Time) ที่แต่ละกลยุทธ์เริ่มนำสู่การปฏิบัติและการสิ้นสุด

4.3 วิธีการวัดผล (Assessing method) เพื่อจะสามารถทราบได้ว่า บรรลุเป้าหมาย
โดยสมบูรณ์แล้ว ทั้งนี้ ในแต่ละกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ที่ใช้ควรมีดัชนีวัดความสำเร็จ (KPI)
ที่ชัดเจนรวมอยู่ด้วย

5. การติดตามความก้าวหน้า (Progress monitoring) จากแผนยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้แล้วเพื่อ

5.1 ปรับปรุงแก้ไขยุทธศาสตร์ที่ยังไม่สามารถเกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร ให้มีความเหมาะสมและทันต่อการเปลี่ยนแปลง

5.2 เพิ่มเติมยุทธศาสตร์ใหม่ ๆ ให้สามารถเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์ที่มีอยู่แล้วเข้าด้วยกัน ให้เกิดความกระชับและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5.3 ยกย่อง ชมเชย และมอบรางวัลแก่ทีมงานที่ได้ร่วมกันบริหารความเปลี่ยนแปลงจนประสบความสำเร็จ

5.4 ประสานความคิดและประสานพลัง (Synergy) ในการทำงานเป็นทีมของทุกทีม เพื่อให้เกิดความพร้อมที่จะปฏิบัติภารกิจที่ยากและซับซ้อนกว่าในอนาคต

แนวทางการสนับสนุนสู่การเปลี่ยนแปลง

การเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการอยู่รอดขององค์กร อย่างไรก็ตามไม่ใช่เรื่องง่ายที่ผู้นำจะนำการเปลี่ยนแปลงไปปฏิบัติให้เกิดผลได้ตามที่มุ่งหวังไว้ โดยปราศจากการต่อต้านจากสมาชิกในองค์กร หรือความไม่เข้าใจต่อความจำเป็นที่ตองมีการเปลี่ยนแปลง ด้วยเหตุนี้ผู้นำจึงต้องพัฒนาการสนับสนุนที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กร ซึ่งวิธีการที่ผู้นำสามารถทำได้มีดังต่อไปนี้ (Kinicki & Kreitner, 2008 อ้างถึงใน ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี, 2557, หน้า 299-301)

1. การให้ความรู้และการสื่อสาร (Education and communication) สมาชิกในองค์กรต้องทราบว่าการเปลี่ยนแปลงคืออะไร และจะเกิดขึ้นเมื่อใด เกิดขึ้นอย่างไร ทำไมต้องมีการเปลี่ยนแปลง และพวกเขาจะได้รับผลกระทบอย่างไร

2. การมีส่วนร่วมและการเข้าร่วม (Participation and involvement) เพื่อเพิ่มแนวโน้มที่พนักงานจะยอมรับการเปลี่ยนแปลงและมีค่านับสัญญาต่อความสำเร็จนั้น

3. ให้การสนับสนุน (Facilitation) องค์กรสามารถช่วยสมาชิกในการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยผ่านทางเครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ การให้การสนับสนุนในลักษณะนี้เป็นการเพิ่มแรงจูงใจในการทำงานให้แก่พนักงานและการยกระดับการปฏิบัติงานของสมาชิกในองค์กรให้สูงขึ้น

4. การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ (Emotional support) การให้การสนับสนุนทางด้านอารมณ์เป็นเรื่องจำเป็นสำหรับการเปลี่ยนแปลง เพราะเป็นการแสดงให้เห็นว่าองค์กรมีความเอาใจใส่ต่อสมาชิกทุกคน

5. สิ่งล่อใจ (Incentives) ผู้บริหารองค์การอาจมุ่งเน้นในเรื่องของการได้รับผลประโยชน์ของบุคคลจากการเปลี่ยนแปลง โดยการให้รางวัลหรือสิ่งล่อใจ เมื่อการเปลี่ยนแปลงได้ถูกนำไปปฏิบัติ

6. การควบคุมและการเข้าเป็นพวก (Manipulation and Co-optation) ผู้ริเริ่มการเปลี่ยนแปลงจำเป็นต้องทำให้สมาชิกรู้สึกว่าการเปลี่ยนแปลงมีผลในเชิงบวก ส่วนการให้เข้ามาเป็นพวกนั้นมีลักษณะคล้ายคลึงกับการเข้ามามีส่วนร่วม โดยผู้นำควรให้ความสำคัญกับความพยายามในการเปลี่ยนแปลงของสมาชิก

7. การบังคับ (Coercion) เป็นวิธีการที่ทรงพลังและรวดเร็วมากในการสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะเวลาด้านสั้น

วิธีการเหล่านี้ ได้ถูกนำไปปรับใช้ในหลากหลายองค์การ สำหรับความพยายามในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์การ อย่างไรก็ตามองค์การที่จะนำไปใช้ควรพิจารณาให้รอบคอบก่อนที่จะนำไปปฏิบัติในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้ผู้นำต้องเลือกวิธีการที่เหมาะสมเพื่อนำไปสู่การจัดการความพยายามในการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระบวนการเปลี่ยนแปลงของนักวิชาการอื่น ๆ

ขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงของเคิร์ต เลวิน (Kurt Lewin)

Lewin (1946) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงที่มีการวางแผนในองค์การสามารถเกิดขึ้นได้โดยการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของสมาชิกในองค์การ โดยการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นจากขั้นตอนที่แตกต่างกัน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนละลาย ขั้นตอนเปลี่ยนแปลง และขั้นตอนคงพฤติกรรม

1. ขั้นตอนละลาย (Unfreezing) เป็นการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมเพื่อสร้างความรู้สึกต่อความต้องการในการเปลี่ยนแปลงสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งอาจเกิดจากแรงกดดันจากสิ่งแวดล้อมทั้งภายนอกและภายใน

2. ขั้นตอนเปลี่ยนแปลง (Changing) เป็นขั้นตอนที่ต้องการการปฏิบัติอย่างชัดเจนเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง เกิดขึ้นเมื่อแผนหรือโครงการได้นำสู่การปฏิบัติ เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

3. ขั้นตอนคงพฤติกรรม (Refreezing) เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นขั้นตอนของการรักษาสภาพของพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงนั้นไว้

การเปลี่ยนแปลง 8 ขั้นตอนของคอตเตอร์ (Kotter)

Kotter (2015) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาวะผู้นำและการจัดการการเปลี่ยนแปลงได้เสนอแนะว่า องค์การควรที่จะทำตาม 8 ขั้นตอน เพื่อการเปลี่ยนแปลง ดังต่อไปนี้

1. สร้างความรู้สึกร่วมกันของความเร่งด่วนเกี่ยวกับความต้องการการเปลี่ยนแปลง
ทำได้โดยละลายพฤติกรรมขององค์การ โดยสร้างเหตุผลเชิงบังคับว่าทำไมจึงมีความต้องการ
การเปลี่ยนแปลง
2. สร้างแนวทางในการร่วมมือกัน ทำได้โดยการสร้างการทำหน้าที่ข้ามสายงาน
หรือข้ามระดับของกลุ่มบุคคลในองค์การ โดยให้อำนาจอย่างเพียงพอที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง
3. พัฒนาวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ ทำได้โดยการสร้างวิสัยทัศน์และแผนกลยุทธ์ที่นำสู่
กระบวนการการเปลี่ยนแปลง
4. สื่อสารวิสัยทัศน์ที่เปลี่ยนแปลง ทำได้โดยการสร้างและใช้กลยุทธ์การสื่อสารที่สื่อสาร
ถึงวิสัยทัศน์ใหม่และแผนกลยุทธ์อย่างสม่ำเสมอ
5. มอบอำนาจในการปฏิบัติในวงกว้างทำได้โดยขจัดอุปสรรคที่ขัดขวางการเปลี่ยนแปลง
และใช้ส่วนประกอบทางเป้าหมายของการเปลี่ยนแปลงที่จะเปลี่ยนองค์การ รวมทั้งกระตุ้นให้
บุคลากรในองค์การมีความกล้าเสี่ยงและใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา
6. สร้างชัยชนะในระยะสั้น ทำได้โดยการวางแผนและสร้างชัยชนะในระยะสั้นหรือ
การปรับปรุงประสิทธิภาพ รวมทั้งระลึกถึงและให้รางวัลกับบุคคลที่สนับสนุนองค์การต่อการได้รับ
ชัยชนะด้วย
7. รวบรวมกำลังและสร้างการเปลี่ยนแปลงให้มากขึ้น การนำไปสู่การรวบรวมกำลัง
ใช้ความเชื่อถือจากชัยชนะระยะสั้นในการสร้างการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น อาจมีการนำบุคคล
เพิ่มมากขึ้นมาสู่กระบวนการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงมีผลกระทบที่ลดหลั่นกัน
ไปทั่วทั้งองค์การ
8. การวางแผนการเปลี่ยนแปลงไปสู่วัฒนธรรมองค์การ ทำได้โดยการเสริมแรง
การเปลี่ยนแปลง โดยการมุ่งเน้นไปที่การเชื่อมโยงระหว่างพฤติกรรมและกระบวนการและ
ความสำเร็จขององค์การ รวมทั้งพัฒนาวิธีการเพื่อสร้างความแน่ใจถึงการพัฒนาในเรื่องของ
การเป็นผู้นำและการสืบทอดตำแหน่งด้วย

สรุปได้ว่า ในกระบวนการการเปลี่ยนแปลงนั้น นักวิชาการมีความเห็นแตกต่างกัน
เล็กน้อยในรายละเอียด วิธีการและขั้นตอนของการดำเนินการสู่การเปลี่ยนแปลง โดยมีเป้าหมาย
ของการเปลี่ยนแปลงอยู่ที่การยกระดับพฤติกรรมของบุคลากรสู่การมีประสิทธิภาพหรือไปสู่สิ่งใหม่
ที่ดีกว่าเดิม เชื่อมโยงกับความสำเร็จขององค์การที่จะเกิดขึ้นตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ในอนาคต

รูปแบบและการพัฒนารูปแบบ

ความหมายของรูปแบบ

พจนานุกรมการศึกษาศาสตร์ของ Good (1973) ได้รวบรวมความหมายของรูปแบบไว้

4 ความหมาย ได้แก่

1. รูปแบบเป็นแบบอย่างของสิ่งหนึ่งสิ่งใด เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำ
2. รูปแบบเป็นตัวอย่างเพื่อการเลียนแบบ เช่น แบบในการออกเสียงภาษาต่างประเทศ เพื่อให้ผู้เรียนได้เลียนแบบ เป็นต้น
3. รูปแบบมีลักษณะเป็นแผนภูมิหรือรูปสามมิติ ซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรืออาจเป็นหลักการหรือแนวคิด
4. รูปแบบเป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งรวมเป็นองค์ประกอบ หรือเป็นสัญลักษณ์ทางระบบสังคม อาจเขียนเป็นสูตรทางคณิตศาสตร์ หรือบรรยายเป็นภาษาก็ได้

Raj (1996) ได้ให้ความหมายของคำว่ารูปแบบไว้ 2 ความหมาย ดังนี้

1. รูปแบบ คือ รูปย่อของความจริงของปรากฏการณ์ ซึ่งแสดงด้วย ข้อความ จำนวน หรือภาพ โดยการลดทอนเวลาและสถานที่ทำให้เข้าใจความจริงของปรากฏการณ์ได้ดีขึ้น
2. รูปแบบ คือ ตัวแทนของการใช้แนวคิดของโปรแกรมที่กำหนดขึ้นเป็นการเฉพาะ

Willer (1986, p. 15) ให้ความหมายของรูปแบบว่า เป็นการจำลองความจริงของปรากฏการณ์ เพื่อทำให้เข้าใจความสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อนของปรากฏการณ์ ด้วยวิธีการเหตุผลที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดในนิยาม ความสัมพันธ์และข้อเสนอของระบบรูปนัยที่เกี่ยวข้อง

Smith (1980, p. 459) ให้ความหมายของรูปแบบว่า เป็นการย่อส่วนจากของจริง ให้เล็กลง เพื่อช่วยในการทำความเข้าใจและพิจารณาข้อเท็จจริง ปรากฏการณ์ และพฤติกรรมต่าง ๆ โดยการจัดวางแผนให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น ซึ่งเปรียบเสมือนตัวแทนของความจริง แต่ยังไม่ใช่ข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้น

Daft (1994, p. 20) กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง แบบสรูปย่อของความจริงที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ซึ่งจะง่ายต่อการทำความเข้าใจ

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 1965) ให้ความหมายรูปแบบ หมายถึง รูปที่กำหนดขึ้นเป็นหลักหรือเป็นแนวซึ่งเป็นที่ยอมรับ

พรสันต์ เลิศวิทยาวิวัฒน์ (2550) ให้ความหมายไว้ว่า รูปแบบ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานหรือความสัมพันธ์ที่เป็นแบบจำลองอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำ

พิสิษฐ์ ศุภวัฒน์ธนบดี (2557) ได้สรุปความหมายของรูปแบบไว้ว่า รูปแบบ หมายถึง การจำลองหรือการย่อส่วน แนวความคิด วิธีการ กระบวนการขั้นตอนต่าง ๆ ที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ทำให้เข้าใจเรื่องยาก ๆ ได้ง่ายขึ้น

ปรีชา กระแสร์ (2555) ได้สรุปความหมายของรูปแบบไว้ว่า รูปแบบ หมายถึง ภาพจำลองในความคิดที่นำไปสู่การอธิบายคุณลักษณะสำคัญของสิ่งที่เกิดขึ้น เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ โดยผ่านกระบวนการทดสอบอย่างมีขั้นตอนเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความถูกต้องน่าเชื่อถือให้มากที่สุด

จากความคิดของบรรดานักวิชาการสรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง การจำลองความจริงจากปรากฏการณ์ พฤติกรรม ความสัมพันธ์ แนวความคิด วิธีการ และกระบวนการหรือขั้นตอนต่าง ๆ แสดงด้วยข้อความ จำนวน หรือภาพ เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ โดยผ่านการทดสอบอย่างมีขั้นตอน เพื่อให้เกิดความถูกต้องน่าเชื่อถือมากที่สุด

ประเภทของรูปแบบ

นักวิชาการได้แบ่งประเภทของรูปแบบไว้หลากหลายแนวทางแตกต่างกัน ดังนี้

Smith (1980, p. 109) แบ่งรูปแบบออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. รูปแบบเชิงกายภาพ จำแนกเป็นรูปแบบรูปปั้นที่มีลักษณะคล้ายของจริง เช่น เครื่องบินจำลอง และรูปแบบเชิงอุปมา ที่มีลักษณะคล้ายปรากฏการณ์จริง เช่น การทดลองทางเคมีในห้องปฏิบัติการก่อนทำการทดลองจริง

2. รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ จำแนกเป็นรูปแบบข้อความ ซึ่งเป็นการใช้ข้อความในการอธิบายโดยย่อ เช่น คำพรรณนาลักษณะงาน และรูปแบบทางคณิตศาสตร์

Keeves (1997, pp. 561-565) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ไว้ 4 ประเภท คือ

1. รูปแบบเชิงอุปมา (Analogue model) เป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปมัยเทียบเคียงปรากฏการณ์ ซึ่งเป็นรูปแบบเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม เช่น รูปแบบการทำนายจำนวนนักเรียนที่จะเข้าโรงเรียน รูปแบบลักษณะนี้มีประโยชน์ในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงและการทำนายอนาคต ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการวางแผนและการกำหนดนโยบาย

2. รูปแบบเชิงภาษา (Semantic model) เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในรูปของข้อความ รูปแบบเชิงภาษานี้ใช้หลักการเทียบเคียงเชิงแนวความคิด จึงให้เนื้อหาสาระมากกว่ารูปแบบเชิงอุปมา แต่จุดอ่อนของโมเดลนี้ก็คือ ยากแก่การทดสอบโครงสร้างของรูปแบบ ขาดความชัดเจน รูปแบบนี้จึงขึ้นอยู่กับความชัดเจนของการใช้ภาษา อย่างไรก็ตาม รูปแบบเชิงภาษาถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในงานด้านการศึกษา เพราะนำมาใช้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางการศึกษาได้ดี

3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematic model) เป็นรูปแบบที่ถูกนำมาใช้ไม่มากนักในการศึกษาวิจัย แต่มีการนำไปใช้ในเรื่องของการวัดผลประเมินผล ปัจจุบันมีแนวโน้มว่าจะนำไปใช้ทางด้านพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์เพิ่มมากขึ้น เพราะสามารถทดสอบสมมติฐานสู่การสร้างทฤษฎีในสาขาวิชานั้น ๆ ได้

4. รูปแบบเชิงสาเหตุ (Casual model) เป็นรูปแบบที่ใช้ตรรกะของเหตุ (Cause) และผล (Effect) มาอธิบายองค์ประกอบภายใน ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ รูปแบบระบบเส้นเดียว (Recursive model) ซึ่งแสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรด้วยเส้น และรูปแบบระบบเส้นคู่ (Non-recursive model) ซึ่งแสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรที่อาจเป็นเหตุและผลได้แบบย้อนกลับ

นอกจากนี้ Steiner (1988) ได้จำแนกรูปแบบออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. รูปแบบเชิงปฏิบัติ (Practical model of model-of) รูปแบบจำลองประเภทนี้เป็นรูปแบบจำลองทางกายภาพ เช่น แบบจำลองรถยนต์ ภาพจำลอง เป็นต้น

2. รูปแบบเชิงทฤษฎี (Theoretical model of model-for) เป็นรูปแบบที่สร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดที่มีทฤษฎีเป็นฐาน ซึ่งทฤษฎีเองไม่ใช่รูปแบบหรือแบบจำลอง แต่เป็นฐานคิดให้เกิดรูปแบบที่มีโครงสร้างต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กัน

สรุปได้ว่า ประเภทของรูปแบบมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับลักษณะหรือแนวทางที่นักวิชาการเลือกใช้เป็นเกณฑ์ในการจำแนก ซึ่งในการนำไปประยุกต์ใช้นั้นจำเป็นต้องเลือกลักษณะหรือแนวทางที่สอดคล้องและเกิดประโยชน์สูงสุด

คุณลักษณะของรูปแบบที่ดี

Keeves (1988, p. 560) กล่าวว่า รูปแบบที่ใช้ประโยชน์ได้ ควรจะมีข้อกำหนด (Requirement) 4 ประการ คือ

1. รูปแบบ ควรประกอบด้วย ความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันอย่างหลวม ๆ (Associative relationship)

2. รูปแบบ ควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้น และสามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกต ซึ่งเป็นไปได้ที่จะทดสอบรูปแบบพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้
3. รูปแบบ ควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่จะศึกษา ดังนั้นนอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์แล้ว จะต้องสามารถอธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย
4. รูปแบบ ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา

การพัฒนาารูปแบบ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบพบว่า การพัฒนารูปแบบนั้น อาจจะมีขั้นตอนในการดำเนินงานแตกต่างกันไป แต่โดยทั่วไปแล้วอาจจะแบ่งออกเป็นสองตอนใหญ่ ๆ คือ การสร้างรูปแบบ (Construct) และการหาความตรง (Validity) ของรูปแบบ (Willer, 1986, p. 83) ส่วนรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนว่ามีการดำเนินการอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะและกรอบแนวคิด ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบนั้น ๆ ตัวอย่างงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ ได้แก่

สุนิสา วิทยานุกรณ์ (2552, หน้า 114) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในโรงเรียนเอกชน มีรายละเอียดในการศึกษาการพัฒนารูปแบบ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของรูปแบบการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในโรงเรียนเอกชน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อใช้เป็นกรอบความคิดในการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นร่างรูปแบบการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในโรงเรียนเอกชน จากผลการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในโรงเรียนเอกชน ด้วยการเลือกรูปแบบจำลองที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหาร การศึกษา เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีความสมบูรณ์ โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในโรงเรียนเอกชน โดยการนำรูปแบบที่พัฒนามาจากขั้นตอนที่ 3 มาจัดทำแบบสอบถาม เพื่อนำไปสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 5 การสรุปและการนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในโรงเรียนเอกชน ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว โดยจัดทำเป็นรายงานผลการวิจัยต่อไป

สมุทรา ชำนาญ (2546) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มุ่งศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เหมาะสมกับสภาพสังคม แบ่งการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี วิธีการบริหารโรงเรียนที่ใช้อยู่โรงเรียนเป็นฐาน และสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อกำหนดกรอบความคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการสร้างรูปแบบจำลองเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยมีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ด้วยการสร้างเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย เพื่อถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 3 เป็นขั้นการพัฒนาแบบบริหารสถานศึกษาที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) จากผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 4 เป็นขั้นการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา

จากการศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบ สามารถสรุปได้ว่า การสร้างรูปแบบ (Model) นั้นไม่มีข้อกำหนดที่แน่นอนว่ามีขั้นตอนอย่างไรบ้าง โดยทั่วไปจะเริ่มต้นจากการศึกษาองค์ความรู้ (Intensive knowledge) เกี่ยวกับเรื่องที่เราจะสร้างรูปแบบให้ชัดเจน จากนั้นจึงค้นหาสมมติฐานและหลักการของรูปแบบที่จะพัฒนา แล้วสร้างรูปแบบตามหลักการที่กำหนดขึ้น และนำรูปแบบที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความเหมาะสมและหาคุณภาพของรูปแบบต่อไป ส่วนการพัฒนาแบบมีการดำเนินการเป็นสองตอนใหญ่ คือ การสร้างรูปแบบ การประเมินความเหมาะสม และการหาคุณภาพของรูปแบบ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research: PAR)

ความหมายและความสำคัญ

สุภางค์ จันทวานิช (2549, หน้า 67-68) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง วิธีการเรียนรู้จากประสบการณ์โดยอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ในกิจกรรมการวิจัย นับตั้งแต่การระบุปัญหา การดำเนินการ การติดตามผล จนกระทั่งถึงขั้นประเมินผล

ชอบ เข้มกล้า และโกวิท พวงงาม (2547, หน้า 3-4) กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (PAR) หมายความว่า การวิจัยเพื่อการพัฒนาที่รวมการวิจัยอย่างมีส่วนร่วม

(Participatory research) กับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) เข้าด้วยกัน และเป็นเครื่องมือในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยคณะนักวิจัย ชุมชนและแกนนำชาวบ้านมีส่วนร่วมในกระบวนการการวิจัยทุกขั้นตอน ตั้งแต่การศึกษาชุมชน การวิเคราะห์ปัญหา การหาแนวทางในการแก้ปัญหา ตลอดจนการดำเนินงานและติดตามประเมินผล เพื่อให้ผลของการวิจัยนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาที่เป็นจริง

อุทัย ดุลยเกษม (2545, หน้า 131) กล่าวว่า การทำวิจัยแบบมีส่วนร่วมหรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมหรือ PAR นั้น เน้นที่ผู้เข้ามีส่วนร่วมทุกขั้นตอนตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ กระบวนการนี้ชาวบ้านจะเรียนรู้โดยไม่ต้องเขียน โดยขึ้นอยู่กับจุดยืนของผู้วิจัย เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับคนธรรมดาทั่ว ๆ ไป เพื่อจะนำไปต่อยอดกับบุคคลอื่น ๆ ได้มากขึ้น

สมโภชน์ อเนกสุข (2548, หน้า 18) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบของการวิจัยที่นักวิจัยมีความเกี่ยวข้องในฐานะผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่วนหนึ่งขององค์การและเป็นนักวิจัย เป็นการนำแนวคิดและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพมาศึกษา โดยผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยช่วยกันแสวงหารูปแบบของการพัฒนาหรือหาวิธีการแก้ปัญหา มีการพัฒนาความสำนึกในการวิเคราะห์วิจารณ์ของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงสถานะความเป็นอยู่และวิถีชีวิต ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงสภาพโครงสร้างความสัมพันธ์พื้นฐานในสังคมของตนเอง

ปาริชาติ วลัยเสถียร (2552, หน้า 113) กล่าวว่า เทคนิค PAR เป็นเทคนิคที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเข้าศึกษาหาสาเหตุ ปัญหาของชุมชน เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ วางแผนดำเนินการแก้ไขปัญหาของชุมชนให้เบาบางลง ซึ่งมีวิธีการและขั้นตอนที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานร่วมกันของชุมชนและนักวิจัย

นิตยา เงินประเสริฐศรี (2544, หน้า 61-62) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นกลยุทธ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงการเดินทางไปสู่การพัฒนา โดยมีการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งที่เป็นอยู่ไปสู่สิ่งที่สามารถเป็นไปได้ ทั้งในระดับปัจเจกชนและระดับสังคม โดยหัวใจสำคัญของการเปลี่ยนแปลงอยู่ที่กระบวนการวิจัย ซึ่งใช้แนวทางความร่วมมือ (Collaborative approach) ระหว่างนักวิจัยกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ทั้งนี้ กระบวนการวิจัยต้องเป็นประชาธิปไตย ยุติธรรม มีอิสระ และส่งเสริมคุณค่าของชีวิต โดยกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะเข้าร่วมสังเกต ตรวจสอบสถานการณ์ต่าง ๆ สะท้อนความคิดเห็นและความต้องการของตน ทรัพยากรที่มีอยู่ อุปสรรคและปัญหาที่ปรากฏอยู่ ตรวจสอบทางเลือกที่เป็นไปได้ และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีจิตสำนึกไปสู่การเปลี่ยนแปลงใหม่

Kemmis and McTaggart (1998, p. 10) ให้ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นการวิจัยที่กลุ่มสะท้อนตนเอง สืบค้นและดำเนินการโดยผู้มีส่วนร่วมในสังคม เพื่อปรับปรุงความเป็นธรรม และควมมีเหตุผลของการปฏิบัติในสังคมของตนเอง

จากความหมายและนิยามข้างต้น สรุปได้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม คือ กระบวนการแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการวิจัยที่อาศัยกระบวนการทำงานร่วมกัน มีการร่วมกันสืบสวน ค้นคว้าปัญหา และข้อโต้แย้ง มีการวิเคราะห์หาสาเหตุแห่งปัญหานั้น ร่วมกันวางแผนนำไปปฏิบัติ และมีการกลับมาสะท้อนผลการปฏิบัติ จากนั้นจึงนำกลับมาวางแผนใหม่เป็นวงจรจนกว่าจะสำเร็จหรือสามารถแก้ปัญหาได้ตามต้องการ

หลักการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

Lewin (1946) ให้หลักการสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 3 ประการ ดังนี้

1. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (It is change) ผู้วิจัยทำหน้าที่กำหนดเงื่อนไขในการปฏิบัติสู่การแก้ปัญหา ทำให้บุคคลเกิดการตระหนัก (Awareness) ถึงการสร้างทางเลือก หรือโอกาส เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งใหม่ที่ดีกว่า
2. เป็นการศึกษาที่มีกระบวนการที่มีชีวิต (It is organic) ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัย ผสานเข้ากับระบบในรูปแบบของเกลียว (Spiral) วงจร (Circle) หรือวนซ้ำ (Loop) เริ่มจากการค้นหาความรู้จากความจริง (Fact finding) การสะท้อนผลจากการค้นหา (Reflection) การวางแผนเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลง (Planning) การปฏิบัติตามแผน (Action) และการประเมินผลการปฏิบัติ (Evaluation)
3. เป็นการศึกษาที่เน้นความร่วมมือ (It is collaborative) การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการจัดการให้เกิดความร่วมมือระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ระหว่างคนในและคนนอก และเป็นกระบวนการที่เน้นการมีส่วนร่วม

Smith (1997) สรุปหลักการและกระบวนการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. มุ่งไปสู่เสรีภาพ (Intend liberation) เสรีภาพ คือ ความสำเร็จของการสร้างชุมชนและสังคมที่เท่าเทียมกัน เสรีภาพจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีความสมดุลของความยุติธรรม อิสรภาพ และระบบนิเวศ
2. พื้นฐานของการวิจัยเชิงปฏิบัติการก่อให้เกิดวัฒนธรรมของการเห็นอกเห็นใจกัน (Develop a compassionate culture) สมาชิกของชุมชนแห่งการเรียนรู้จะดูแลซึ่งกันและกัน

และสร้างความผูกพันที่เข้มแข็งในท่ามกลางการร่วมทุกข์ร่วมสุขในการต่อสู้เพื่อสิ่งที่ดีกว่า เรื่องราว ประสบการณ์ และค่านิยมจะถูกแบ่งปันหลอมรวมเป็นความรู้สึกร่วม ก่อให้เกิดสายใย ของความเชื่อมโยงความรู้สึกและการปฏิบัติร่วมกัน

3. การมีส่วนร่วมในกระบวนการปฏิบัติและสะท้อนผล (Praxis) เป็นกระบวนการที่มีชีวิต ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง เป็นกระบวนการที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยไม่มีการตัดสินใจ หรือกำหนดเวลาที่แน่นอนล่วงหน้า ไม่มีการกำหนดคำถามหรือความสัมพันธ์ที่แน่นอน แต่ละกลุ่ม จะมีลักษณะเฉพาะตัว ในกระบวนการขับเคลื่อนกลุ่มคน จะมีสถานะเหมือนสมาชิกในชุมชน แห่งการเรียนรู้ จะมีการศึกษา สืบค้น วิเคราะห์ข้อมูล และให้การศึกษาแก่กันและกัน มีการลงมือ ปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหา หรือเปลี่ยนแปลงสภาพการณ์ไปสู่สิ่งที่ดีกว่า มีการสะท้อนผล และกลับไป ปรับปรุงการปฏิบัติหลาย ๆ ครั้ง มีการทบทวนความรู้ก่อนหมุนวนไปยังจุดเรียนรู้ใหม่ ๆ บนพื้นฐาน การปฏิบัติ มีการพูดคุย อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น สมาชิกของชุมชนร่วมกันสร้างวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และหนทางที่จะก้าวไปถึง ลงมือปฏิบัติ และตรวจสอบผลการปฏิบัติ พร้อม ๆ กับ การเติบโตของประสบการณ์ทางปัญญาและวัฒนธรรมของการเรียนรู้

4. สร้างคุณค่าจากสิ่งที่บุคคลเรียนรู้และสิ่งที่เชื่อโดยเริ่มต้นสร้างจากความจริง ในปัจจุบัน สมาชิกของชุมชนจะตระหนักรู้ในความสำคัญของสภาพจริงในปัจจุบันและ ในประวัติศาสตร์ รวมทั้งรื้อฟื้น กอบกู้คุณงามความดีที่เคยมีมาในอดีตเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ กำหนดสภาพการณ์ และโครงสร้างทางสังคมในปัจจุบันและหมายรวมในอนาคต

5. การเก็บข้อมูลจากการสำรวจและการปฏิบัติ กลุ่มคนที่มาทำงานร่วมกันต้องการ ความรู้สึกที่แข็งแกร่ง มีการตั้งคำถาม วิวาทะและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีคำถามหลักสำคัญที่นำไปสู่ การขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การปฏิบัติเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงนี้จะสนับสนุน การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างมากกว่าเพียงเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม

6. ผลิตความรู้ใหม่ด้วยจิตสำนึก สมาชิกกลุ่มที่อยู่ในเส้นทางของการเปลี่ยนแปลง จะร่วมกันตัดสินใจ ร่วมกันปฏิบัติ ซึ่งขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางประสบการณ์ของสมาชิกกลุ่ม สมาชิกกลุ่มจะร่วมกันค้นหาสมาชิกใหม่ที่มาจากความเข้าใจที่ลึกซึ้ง โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย ซึ่งสมาชิกกลุ่มร่วมกันรังสรรค์ขึ้น สิ่งเหล่านี้มีความหมายต่อการแจ่มแจ้งความรู้ ปัญหาที่ถูกรื้อ เข้าสู่กระบวนการกลุ่มจะเป็นมูลเหตุไปสู่การค้นหาเทคนิคต่าง ๆ เพื่อใช้ในการแก้ปัญหา

James, Margaret and Alan (2008, p. 10) ให้หลักการ 3 ประการของการวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมทางการศึกษา ไว้ว่า

1. เป็นกระบวนการวิจัยที่เน้นการสร้างกลุ่มผู้ร่วมวิจัย (Community of practice) ซึ่งหมายถึง กลุ่มของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาหรือการยกระดับคุณภาพทางการศึกษา ในโรงเรียน
2. กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นเครื่องมือเพื่อการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา อาศัยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่จะกลายเป็นผู้ร่วมวิจัย
3. กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่ความสำเร็จของการแก้ปัญหา โดยอาศัยพลังกลุ่ม

วิรัตน์ คำศรีจันทร์ (2554) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไว้ค่อนข้างน่าสนใจว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนี้เป็นเครื่องมือและวิธีการทางความรู้ ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ การเข้าถึงความจริง รวมไปถึงการก่อเกิดความรู้ใหม่ ขณะเดียวกันก็เป็นวิธีการทางความรู้ที่มีได้แยกส่วนให้มีแต่เพียงมิติความรู้ แต่จะประกอบไปด้วยองค์ประกอบของการปฏิบัติที่ดำเนินไปอย่างผสมผสานในมิติต่าง ๆ ของการวิจัย

สรุปหลักการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมได้ว่า

1. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นการวิจัยที่เปิดโอกาสให้ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยทุกคนได้ประสานความร่วมมือ เรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวิจัยอย่างมีเสรีภาพ
2. กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการต่อเนื่อง เป็นกระบวนการที่มีชีวิต เริ่มจากการแสวงหาความรู้ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน และการสะท้อนผล
3. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีเป้าหมายอยู่ที่การสร้างความเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งใหม่ที่ดีกว่า จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และจากประสบการณ์ของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย

องค์ประกอบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

วิรัตน์ คำศรีจันทร์ (2554, หน้า 4-7) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบ 3 ประการ ที่นักวิจัยจำเป็นต้องบูรณาการเข้าไปในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม คือ

1. การระบุปัญหาที่มุ่งความเชื่อมโยงกับการแก้ปัญหาร่วมกันขององค์กรและสังคม (Community orientation and community-based development integration) รวมทั้งการมุ่งเน้นการยกระดับความเป็นจริงขององค์กรทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม

2. การพัฒนากระบวนการทางการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้เพื่อมุ่งระดมแก้ปัญหาจากภายในองค์กร (Education and learning process integration) สร้างคนและทำให้ผู้คนเกิดความมีส่วนร่วม สามารถเรียนรู้และยกระดับการปฏิบัติ สามารถแปลงการปฏิบัติและศักยภาพอันเกิดจากกระบวนการทางการศึกษาและการเรียนรู้ ไปสู่การนำตนเองเข้าไปมีส่วนร่วมในสิ่งต่าง ๆ ดีขึ้น

3. การวิจัยสร้างความรู้และสร้างทฤษฎีพื้นฐานจากการปฏิบัติ (Research integration) เพราะการเกิดประสบการณ์และความเปลี่ยนแปลงทางการปฏิบัติ เป็นตัวบ่งชี้การเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่สำคัญมากอย่างหนึ่ง

นอกจากนี้ ยังกล่าวถึง 3 ศักยภาพ นุรณการที่นักวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจำเป็นต้องมี คือ

1. ความเป็นกระบวนการ มีความสำนึกร่วมต่อองค์กร (Creative igniter and changes facilitator) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงขององค์กรด้วยความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ จัดวางตนเองเป็นผู้สนับสนุนองค์กร

2. ความเป็นนักวิจัยและนักวิชาการ (Researcher) เป็นผู้มีหน้าที่ต่อองค์กร ในการสร้างสมองค์ความรู้ และบริการงานวิชาการเพื่อเสริมกำลังการพัฒนาขององค์กร

3. ความเป็นนักการศึกษา (Educator) ร่วมคิดร่วมเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงกับผู้คน ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

วรรณดี สุทธิวรการ (2557) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งในการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม คือ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยที่อยู่ในกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ต้องมีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดบรรยากาศแห่งความไว้วางใจ แต่แต่ละคนจะสัมผัสบรรยากาศของการเปิดใจกว้าง และร่วมมือกันทำงานจนเกิดบรรยากาศแห่งความรู้สึกของการเป็นเจ้าของปัญหาและร่วมกันสำรวจเพื่อทำความเข้าใจกับปัญหา รวมทั้งการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหา

สรุปได้ว่า องค์ประกอบสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม คือ

1. การสร้างความตระหนักและการเห็นความสำคัญของปัญหาที่กำลังเผชิญหน้า
2. กระบวนการปฏิสัมพันธ์เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สู่การวางแผนปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลง

ขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

Zuber-Skerritt (1992) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นวิธีการวิจัยที่มีขั้นตอนเป็นกระบวนการต่อเนื่อง 4 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผนกลยุทธ์ (Plan) 2) การนำแผน

ไปปฏิบัติ (Act) 3) การสังเกตและการติดตามผล (Observe) และ 4) การสะท้อนกลับและการแก้ไขปรับปรุง (Reflect) เป็นการวิจัยที่นำผลจากการสะท้อนผลกลับไปวางแผน นำไปปฏิบัติ สังเกตและสะท้อนผลการปฏิบัติของตน เป็นวงจรขดลวด

Smith (1997) เรียกวธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมว่า กระบวนการปฏิบัติ (Praxisology) กระบวนการนี้อยู่ภายใต้วงจรของการปฏิบัติ (Praxis) แต่เป็นการปฏิบัติที่รองรับด้วยพื้นฐานทางทฤษฎี (Theory) ซึ่งเปรียบเสมือนตะเกียงสองทาง อารูทที่สำคัญในกระบวนการวิจัย คือ การตั้งคำถามที่สมาชิกช่วยกันถาม ช่วยกันตอบ เพื่อให้ได้ข้อมูลและความรู้ จากความจริง รวมทั้งผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยที่เป็นสมาชิกชุมชนแห่งการเรียนรู้สามารถสร้างเครื่องมือ ในกระบวนการวิจัยได้อย่างหลากหลาย เช่น การเล่าเรื่อง หรือแม้แต่การยืมเครื่องมือของการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนากลุ่ม เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังสามารถ ยืมเครื่องมือของการวิจัยเชิงปริมาณ เช่น แบบสอบถาม มาใช้ได้อย่างไม่จำกัด ขึ้นอยู่กับการคิด และตัดสินใจของผู้วิจัยและกลุ่มกระบวนการวิจัยที่มีลักษณะเป็นวงจรม้วน (Circle) เกลียว (Spiral) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จึงเป็นกระบวนการวิจัยที่มีลักษณะเฉพาะตัว

สมโภชน์ อเนกสุข (2548, หน้า 18) สรุปขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ว่ามี 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผลการปฏิบัติ และเข้าสู่วงจรต่อไปด้วยการปรับปรุงแผนเพื่อนำไปปฏิบัติจนกว่าจะได้รูปแบบของการปฏิบัติงานที่น่าพึงพอใจ ซึ่งกระบวนการวิจัยต้องมีความยืดหยุ่นสูงและมีความเป็นพลวัต ไม่จำเป็นต้อง ดำเนินงานเชิงเส้นตรง สามารถทำวิจัยซ้ำกันได้อีก โดยพิจารณาจากผลสะท้อนกลับ ซึ่งจะเป็น ข้อมูลสำหรับการพัฒนาแผนงาน และกระบวนการวิจัยลำดับต่อไป

James, Margaret and Alan (2008) ได้กล่าวถึงวงจร (Cycle) ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

1. การวิเคราะห์หาสาเหตุ (Diagnose) โดยร่วมกับทีมผู้ร่วมวิจัยในการประเมินเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานในหัวข้อหรือประเด็นที่จะทำการวิจัย
2. ดำเนินการวิจัย (Act) โดยร่วมกับผู้ร่วมวิจัยในการวางแผนปฏิบัติ และปฏิบัติตามแผนที่ได้วางเอาไว้
3. วัดและประเมินผล (Measurement) โดยใช้วิธีการประเมินหลาย ๆ วิธี ศึกษาถึงผลที่เกิดขึ้นจากการนำแผนที่วางไว้ไปปฏิบัติ
4. สะท้อนผล (Reflect) โดยผู้ร่วมวิจัยแต่ละคนสามารถแสดงทัศนะของตนต่อประเด็นต่อไปนี้ คือ 1) ขั้นตอน กระบวนการวิจัย 2) วิธีการนำแผนไปปฏิบัติ 3) ผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ

ตามแผน ระหว่างขั้นตอนของการสะท้อนผลนี้เอง อาจจัดให้มีการระดมพลังสมอง (Brainstorming) เพิ่มเติมเข้ามาเพื่อให้การวิจัยเที่ยงตรงและแม่นยำมากขึ้น

ชอบ เข้มกล้า และโกวิทย์ พวงงาม (2547) ได้กล่าวถึงกระบวนการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไว้ ซึ่งมี 5 ระยะเวลา สามารถสรุปได้ว่า

ระยะก่อนทำวิจัย (Pre-research phase)

ในบางครั้งเรียกว่า “ขั้นตอนการเตรียมชุมชน” เพื่อให้ชุมชนมีความพร้อมในการเข้ามามีส่วนร่วมของการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การสร้างสัมพันธภาพ โดยการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้ทุกคนเกิดความไว้วางใจและให้การยอมรับแก่กันและกัน
2. การสำรวจและศึกษาชุมชน คือ การสำรวจเพื่อหาข้อมูลเบื้องต้น เพื่อเป็นประโยชน์ในการคัดเลือกชุมชนต่อไป
3. การคัดเลือกชุมชน (Selecting community) มักคัดเลือกชุมชนที่ด้อยโอกาส เพื่อเป้าหมายในการยกระดับคุณภาพชีวิต และสร้างโอกาสให้เกิดความทัดเทียมกันมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ชาวบ้านเห็นคุณค่าในตนเองและร่วมมือกันพัฒนาชุมชนให้พัฒนาอย่างยั่งยืน
4. การเข้าสู่ชุมชน (Entering community) ผู้วิจัยเริ่มเข้าสู่ชุมชนด้วยการแนะนำตนเอง ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ของโครงการในรูปแบบไม่เป็นทางการ เช่น การพูดคุย การจัดประชุมกึ่งทางการ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์โครงการให้ชุมชนได้รับรู้ จัดให้มีเวทีเพื่อปรึกษาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ รวมทั้งการพบปะผู้นำชุมชน เพราะการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นการวิจัยรูปแบบใหม่ที่ทุกคนต้องเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ดังนั้น การเตรียมทุกฝ่ายให้พร้อมและเข้าใจ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึง

5. การเตรียมคน การเตรียมเครือข่าย

5.1 การเตรียมคน คือ การเตรียมความพร้อมให้กับชาวบ้าน แกนนำ นักวิจัย และนักพัฒนา

5.2 การเตรียมเครือข่าย คือ การที่นักวิจัยจะประสานงานกับเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกของชุมชน เพื่อให้กระบวนการวิจัยดำเนินไปตามที่ต้องการ

ระยะของการทำวิจัย (Research phase)

1. การศึกษาชุมชน ขั้นนี้เป็นการศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชนควบคู่ไปกับการให้ความรู้แก่ชุมชน โดยการระดมความคิดเห็นของทั้งระดับบุคคลและระดับกลุ่มมาประเมินปัญหาและความต้องการของชุมชน (Need assessment) พร้อมกับการประเมินความเป็นไปได้ด้านทรัพยากร (Resource assessment) ที่มีอยู่ทั้งในและนอกชุมชน

2. การวิเคราะห์ปัญหาชุมชน นักวิจัยและนักพัฒนาจะต้องพยายามกระตุ้นให้ชาวบ้านแสดงความคิดเห็นออกมา เพื่อจะสามารถวิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนที่ต้องเร่งหาทางแก้ไข เมื่อทั้งนักวิจัย นักพัฒนาและชาวบ้านได้แสดงความคิดเห็นร่วมกันแล้วก็จะนำมาสู่การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในแต่ละด้านว่า ปัญหาใดมีความสำคัญมากที่สุด เพื่อนำปัญหาหรือความต้องการนั้นมาวางแผน เพื่อให้เกิดการนำมาปฏิบัติจริง

3. การพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโครงการ (Project appraisal and identification) ชาวบ้านและนักวิจัยจำเป็นต้องพิจารณาร่วมกันว่าปัญหาใดเร่งด่วนและจะแก้ไขด้วยวิธีการใดจึงจะเหมาะสม การพิจารณาความเหมาะสมของโครงการอาจพิจารณาในด้านความคุ้มค่า ความเหมาะสมกับพื้นที่ ความเข้ากันได้กับขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน และการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา เป็นต้น

ระยะของการจัดทำแผน (Planning phase)

เป็นกระบวนการตัดสินใจร่วมกัน เพื่อคัดเลือกโครงการและกิจกรรมที่จะต้องดำเนินการเป็นโครงการที่ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ซึ่งต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ระบุกิจกรรม ขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ให้ชัดเจน เพื่อตอบสนองปัญหาของชุมชน มีการจัดตั้งแกนนำหรือกลุ่มทำงาน เพื่อรองรับการทำโครงการหรือกิจกรรมการพัฒนา ในขั้นตอนของการวางแผนนี้ ความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมยังเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากหากกิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นกิจกรรมที่มาจากนักวิจัย หรือนักพัฒนาซึ่งเป็นบุคคลภายนอกชุมชน ชาวบ้านจะไม่เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและไม่ตั้งใจที่จะดำเนินกิจกรรมต่อไป ส่งผลให้การดำเนินงานพัฒนาไม่ประสบผลสำเร็จ

ระยะของการนำแผนไปปฏิบัติ (Implementation phase)

ในการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ ควรจะต้องมีแกนนำหรือกลุ่มในชุมชนเป็นกลุ่มทำงาน ซึ่งเป็นกลุ่มที่สมาชิกในชุมชนให้การยอมรับ โดยกลุ่มทำงานหรือกลุ่มแกนนำนี้อาจเป็นกลุ่มหรือองค์กรที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งมีความเหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือลักษณะของงาน ส่วนกรณีที่ชุมชนยังไม่มีกลุ่มหรือองค์กรที่เหมาะสม ก็จำเป็นต้องตั้งกลุ่มขึ้นมาใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของกิจกรรมที่ตั้งไว้ สิ่งสำคัญในขั้นนี้ คือ การกระจายหน้าที่ความรับผิดชอบต่าง ๆ ระหว่างสมาชิกของกลุ่มทำงาน ระหว่างสมาชิกชุมชนกับผู้วิจัย และการมอบหมายให้ตรงกับศักยภาพและความสามารถของบุคคล การกระจายทรัพยากร และการให้สมาชิกได้มีส่วนในการดำเนินงานต่าง ๆ

ระยะติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน (Monitoring and evaluation phase)

การติดตามและประเมินผลโครงการเป็นกิจกรรมที่จำเป็นและขาดไม่ได้ การติดตามผล หมายถึง การตรวจสอบของชาวบ้านหรือขององค์กรชาวบ้านว่า งานหรือกิจกรรมที่ได้เริ่มทำไปนั้น สามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง เหมาะสมหรือไม่ เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้หรือไม่ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด มีอะไรบ้างที่จะต้องแก้ไข มีปัญหาอุปสรรคอย่างไรหรือไม่ เพื่อที่จะได้มีการแก้ไขหรือปรับเปลี่ยนวิธีการให้เหมาะสมได้ทันการ ซึ่งเป็นการติดตามและประเมินผลโดยสมาชิกของชุมชน สำหรับกลไกในการติดตามประเมินผลนั้น อาจจะเป็นในรูปแบบที่มีการกำหนดเวลา วิธีการ หรือมีแบบฟอร์มเพื่อใช้ในการตรวจสอบงาน อย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นแนวทางให้ชาวบ้านหรือเป็นการติดตามประเมินผลโดยการจัดกลุ่ม อภิปรายถึงกระบวนการดำเนินงานโครงการเพื่อหาข้อบกพร่อง ในขณะเดียวกันก็เพื่อจะหาข้อดี ซึ่งจะเป็นบทเรียนสำหรับการนำไปปฏิบัติในโครงการเดิมที่จะทำต่อไปหรือโครงการใหม่

วิโรจน์ สารรัตน์ (2556, หน้า 191-205) ได้สรุปกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ตามวงจรแบบเกลียวสว่าน (Spiral cycle) ของกิจกรรม การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกตผล และการสะท้อนผล โดยนำเสนอเป็น 10 ขั้นตอน โดยสมมุติว่ามี 2 วงจร ซึ่งหากมีมากกว่า 2 วงจร ก็เริ่มต้นวงจรใหม่เหมือนกับวงจรที่ 2 ไปจนถึงสิ้นสุด โดยให้ข้อเสนอแนะเป็นแนวปฏิบัติแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ (Preparation)

การเตรียมการ (Preparation) เริ่มต้นจากการกำหนดเกณฑ์เพื่อคัดเลือกโรงเรียน โดยเน้นจากควมมีปัญหาที่จะต้องพัฒนาหรือพัฒนาให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น มีหลักฐานหรือข้อมูลเชิงประจักษ์อ้างอิง จากนั้นจึงลงพื้นที่เพื่อสร้างความคุ้นเคย สร้างความรู้สึกแบบเป็นเพื่อนร่วมงาน หลีกเลี่ยงการทำงานตามสายบังคับบัญชา ไม่ควรกำหนดสถานะใด ๆ ที่จะทำให้เกิดการแบ่งชั้นวรรณะ ทุกคนมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน นั่งประชุมสนทนาแบบโต๊ะกลม ในขั้นตอนของการเตรียมการนี้ ผู้วิจัยควรต้องมีการเสริมพลังด้านความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ร่วมวิจัยเกี่ยวกับระเบียบวิธีที่ใช้และเกี่ยวกับแนวคิดเชิงเทคนิค ที่จะทำให้การดำเนินงานในขั้นตอนต่าง ๆ ในระยะต่อ ๆ ไปเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นดังนี้ เช่น แนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มต้นของขั้นตอนการเตรียมการนี้ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยควรกำหนดให้มีการสังเกตผล (Observing) เป็นกิจกรรมควบคู่ขนาน (Parallel) กับทุกกิจกรรมไปด้วย เพื่อบันทึกการดำเนินงานไปเป็นระยะ ๆ โดยอาจใช้เทคนิควิธีและเครื่องมือต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ได้อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างผสมกันตามสถานการณ์และความเหมาะสม เช่น

การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการบันทึกการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ แบบสอบถามความเห็น แบบวัดทัศนคติ แบบทดสอบมาตรฐาน เอกสาร เครื่องบันทึกเสียง เครื่องบันทึกภาพ หรือวัตถุสิ่งของ เป็นต้น โดยประเด็นในการสังเกตและบันทึกอาจเป็นการเปลี่ยนแปลงในกิจกรรมและการปฏิบัติการเปลี่ยนแปลงในคำอธิบายหรือนิยามของสิ่งที่ปฏิบัติการเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้ร่วมวิจัยและผู้เกี่ยวข้องและรูปแบบองค์การ การเรียนรู้หรือการพัฒนาตนเองจากการร่วมในการวิจัย ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นและอื่น ๆ

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผน (Planning)

ผู้วิจัยควรเน้นบทบาทการเป็นผู้มีส่วนร่วมและเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้ผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันวิเคราะห์สภาพของงาน ที่ต้องการพัฒนาหรือต้องการเปลี่ยนแปลง เพื่อระบุ “สภาพที่เคยเป็นมา” “สภาพปัจจุบัน” “สภาพปัญหา” “สภาพที่คาดหวังจากการแก้ปัญหา” “ทางเลือกที่หลากหลายเพื่อการแก้ปัญหา” “การเลือกทางเลือกเพื่อปฏิบัติการแก้ปัญหา”

ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติ (Acting)

การปฏิบัติ (Acting) ผู้วิจัยควรเน้นบทบาทการเป็นผู้มีส่วนร่วมและเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้มีการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการ (Action plan) และแผนพัฒนาส่วนบุคคล (Individual development plan) ที่กำหนดไว้ นั่น โดยมุ่งบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดตามหลักการ “มุ่งการเปลี่ยนแปลง และมุ่งให้เกิดการกระทำเพื่อบรรลุผล” พยายามไม่ให้ความช่วยเหลือใด ๆ ที่ได้ อย่างง่าย ๆ หรือสำเร็จรูปเกินไป คอยให้กำลังใจและกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติอย่างจริงจัง พิจารณาถึงการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ทางการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ และการจัดการในการนำแผนปฏิบัติการสู่การปฏิบัติ เช่น การจัดทีมงาน การแบ่งงาน การมอบอำนาจหน้าที่ การกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบ การกำหนดเครือข่ายการติดต่อสื่อสารทั้งในแนวตั้งและแนวนอน ทั้งภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การจัดระบบการติดตามผลการปฏิบัติงาน เป็นต้น โดยคำนึงถึงการปฏิบัติงานภายใต้บริบทของ “หลักการ” ที่ผู้วิจัยกำหนดเป็นตัวสอดแทรกหรือเป็นเงื่อนไขสอดแทรกด้วย

ขั้นตอนที่ 4 การสังเกตผล (Observing)

นอกจากการสังเกตผล (Observing) ที่แนะนำให้ปฏิบัติในทุกขั้นตอนของการวิจัยแล้ว การสังเกตผลในขั้นตอนนี้ ถือเป็นการสังเกตผลที่ต่อเนื่อง ยาวนาน และซับซ้อน เป็นการสังเกตผลในขั้นตอนการปฏิบัติ (ขั้นตอนที่ 3) ที่ใช้ระยะเวลาที่ยาวนานมากกว่าขั้นตอนอื่น มีกิจกรรมเกิดขึ้นมากมายสลับซับซ้อนและอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยต้องมีการสังเกตผล (Observing) เป็นกิจกรรมควบคู่ขนาน (Parallel) กับทุกงาน โครงการและกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 5 การสะท้อนผล (Reflecting)

เป็นขั้นตอนการเอาผลการบันทึกจากการสังเกตในทุกขั้นตอนที่ผ่านมา คือ ขั้นตอนการเตรียมการ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการปฏิบัติ ทั้งที่เป็นผลจากการบันทึกจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ แบบสอบถามความเห็น แบบวัดทัศนคติ แบบสอบถามมาตรฐาน เอกสาร เครื่องบันทึกเสียง เครื่องบันทึกภาพ หรือวัตถุสิ่งของแล้วแต่กรณีที่ได้นำไปใช้ เป็นการนำมาเสนอ (Presentation) เพื่อก่อให้เกิดการถกเถียงอภิปรายร่วมกัน ซึ่งอาจมีทั้งความเห็นที่สนับสนุนสอดคล้องกันหรือขัดแย้งกัน โดยยึดหลักความมีเหตุมีผล ที่มีจุดมุ่งหมายในการหาบทสรุปว่า สิ่งที่คาดหวังไว้ก่อนหน้านั้น ว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร มีอะไรที่ประสบผลสำเร็จ เพราะอะไร อะไรที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะอะไร หากจะดำเนินการแก้ไขปัญหานั้นต่อไปอีก อะไรที่ยังเหมาะสมอยู่ควรดำเนินการต่อเนื่อง อะไรที่ไม่เหมาะสมควรตัดออก และอะไรที่ควรนำมาเสริมเข้าไปอีก และจากผลการปฏิบัติงานร่วมกันมาตั้งแต่แรกนั้น ได้ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในระดับตัวบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับหน่วยงานอะไรบ้าง และได้ก่อให้เกิดความรู้ใหม่อะไรบ้าง เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศที่จะนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการวางแผน เพื่อดำเนินการใหม่ในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 การวางแผนใหม่ (Re-planning)

เช่นเดียวกับขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยควรเน้นบทบาทการเป็นผู้มีส่วนร่วมและเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้มีการวางแผน ให้มีการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการพัฒนางาน เพื่อระบุปัญหา สาเหตุของปัญหา ทางเลือกเพื่อการแก้ปัญหา ประเมินและเลือกทางเลือกเพื่อการปฏิบัติกันใหม่ โดยนำสารสนเทศ (Information) ที่ได้จากการสะท้อนผลในขั้นตอนที่ 5 มาร่วมพิจารณาด้วย ซึ่งจะช่วยให้ตัวสอดแทรกหลัก คือ แผนปฏิบัติการ (Action plan) และแผนพัฒนาส่วนบุคคล (Individual development plan) ขึ้นมาชุดหนึ่ง ซึ่งอาจมีบางอย่างทำต่อเนื่อง บางอย่างต้องหยุดไป หรือมีบางอย่างเพิ่มเติมเข้ามา ทั้งนี้ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยควรให้มีการสังเกตผล (Observing) ควบคู่ไปกับกิจกรรมการวางแผนไปด้วย

ขั้นตอนที่ 7 การปฏิบัติใหม่ (Re-acting)

เช่นเดียวกับขั้นตอนที่ 3 คือ ผู้วิจัยควรเน้นบทบาทการเป็นผู้มีส่วนร่วมและเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้มีการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการและแผนพัฒนาส่วนบุคคลที่กำหนดใหม่ มุ่งให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ให้มีการบันทึกผลการดำเนินงาน ทั้งของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย และจัดให้มีการพบปะสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเป็นระยะ ๆ โดยคำนึงถึงหลักการดังกล่าวในขั้นตอนที่ 3

ขั้นตอนที่ 8 การสังเกตผลใหม่ (Re-observing)

เช่นเดียวกับขั้นตอนที่ 4 คือ ผู้วิจัยควรเน้นบทบาทการเป็นผู้มีส่วนร่วมและเป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้มีการสังเกตที่เกิดขึ้นจริง (Actual effects) จากการปฏิบัติ ตามที่กำหนดขึ้นใหม่ในขั้นตอนที่ 7 และอาจให้มีการสังเกตผลการใช้เทคนิควิธีและเครื่องมือ ในการสังเกตผล เพื่อการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมขึ้นด้วย ตามหลักการและแนวคิดที่กล่าวไว้ในขั้นตอนที่ 4

ขั้นตอนที่ 9 การสะท้อนผลใหม่ (Re-reflecting)

เช่นเดียวกับขั้นตอนที่ 5 คือ ผู้วิจัยควรเน้นบทบาทการเป็นผู้มีส่วนร่วมและเป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้มีการสะท้อนผล โดยมีจุดมุ่งหมายและวิธีการดำเนินการ ตามที่กล่าวถึงในขั้นตอนที่ 5

ขั้นตอนที่ 10 การสรุปผลการวิจัย (Conclusion)

หากพิจารณาตามแนวคิดของ Coghlan and Brannick (2007) และ James et al. (2008) การสรุปผลการวิจัยจะเป็นการนำเสนอผลการปฏิบัติจริงทั้ง 2 วงจร 10 ขั้นตอน สมมติ งานวิจัยมี 2 วงจร และบทสรุปนี้ หมายถึง การนำเสนอผลการวิจัยในบทที่ 4 โดยมีข้อเสนอแนะ ในเชิงปฏิบัติว่า “การนำเสนอผลการวิจัยในบทที่ 4 ผู้วิจัยควรนำมาเสนอเป็นระยะ ๆ หลังเสร็จสิ้น การทำการวิจัยแต่ละขั้นตอน ไม่รอจนกว่าเสร็จสิ้นทั้ง 10 ขั้นตอน มิฉะนั้นจะเกิดสภาพของภูเขา ข้อมูล หรือสภาพได้หน้าล้มหลัง อาจมีผลทำให้นำเสนอข้อมูลไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ตามที่ปฏิบัติจริง มีความสับสน อันเนื่องมาจากความเร่งรัดของเวลา ความเหนื่อยล้า ความท้อแท้ใจ ความหลงลืม และความมากมายของข้อมูล”

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน (Planning) 2) การปฏิบัติ (Acting) 3) การสังเกตผล (Observing) และ 4) การสะท้อนผล (Reflecting) ซึ่งในแต่ละขั้นตอนหลัก อาจมีขั้นตอนย่อยเข้ามาเสริม เช่น การวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา เป็นขั้นตอนย่อยก่อน การวางแผนก็สามารถทำได้ ลักษณะเด่นของขั้นตอนในการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม คือ มีลักษณะเป็นพลวัต และมีความยืดหยุ่นสูง ไม่จำเป็นต้องดำเนินงานเชิงเส้นตรง สามารถ ทำวิจัยซ้ำกันได้อีก โดยพิจารณาจากผลสะท้อนกลับ ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับการทำวิจัย ในวงจรต่อไป

เป้าหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

วรรณดี สุทธิรักษา (2557, หน้า 313-314) ได้กล่าวถึงเป้าหมายและคุณค่าพื้นฐาน ที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. ทุกคนมีความสามารถในการคิดและทำงานร่วมกันเพื่อมุ่งสู่การมีชีวิตที่ดีกว่า
 2. ความรู้ในปัจจุบันและอนาคต ทักษะและแหล่งทรัพยากรจะถูกแบ่งปันกัน
 ตลอดเส้นทางของการสร้างความเท่าเทียมและความยุติธรรมทางสังคม รวมทั้งความยุติธรรม
 เชิงโครงสร้าง

3. ความผูกพันที่แท้เกิดขึ้นท่ามกลางกระบวนการวิจัยที่ขับเคลื่อนโดยสมาชิก
 ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ผู้เป็นคนนอกและคนใน

สรุปได้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นงานที่เน้นในเรื่องคุณค่าของกลุ่ม
 บุคคล สังคม และเป็นงานที่สร้างพลังในการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

เทคนิคและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

เทคนิคกระบวนการกลุ่มแบบพลังสร้างสรรค์ (Appreciation-influence-control:

A-I-C)

เทคนิค A-I-C คิดค้นและพัฒนาโดย William E. Smith และ Turid Sato จากสถาบัน
 เพื่อการพัฒนาระดับนานาชาติแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา (Organization for development and
 international institute, U.S.A.) A-I-C คือ “กระบวนการประชุมที่มีวิธีการหรือขั้นตอนที่เปิดโอกาส
 ให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีโอกาสสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ตลอดจนข้อมูลข่าวสาร
 ซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้าใจถึงสภาพปัญหา ข้อจำกัด ความต้องการ และศักยภาพของผู้ที่เกี่ยวข้อง
 ต่าง ๆ เป็นกระบวนการประชุมระดมพลังสมอง เพื่อแก้ปัญหาและเสนอแนวทางในการพัฒนา
 ในเชิงสร้างสรรค์ เมื่อดำเนินการถูกต้องตามขั้นตอน ผลงานที่ได้จากการประชุมนี้จะมาจาก
 ความคิดของผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน”

อรพินท์ ส孚โชคชัย (2540, หน้า 13) กล่าวว่า เทคนิค A-I-C เป็นวิธีการรวมพลังปัญญา
 และพลังสร้างสรรค์ของแต่ละคนเข้ามาเป็นพลังในการพัฒนา โดยเชื่อว่าบุคคล กลุ่ม องค์กร
 ชุมชนและสังคม ล้วนมีพลังสร้างสรรค์แฝงอยู่มากมาย แต่มักนำไปใช้ในทางลบหรือไม่สามารถ
 นำพลังสร้างสรรค์นั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ หากบุคคล กลุ่ม องค์กร ชุมชนและสังคม ทราบวิธีการ
 ระดมพลังสร้างสรรค์ที่มีอยู่มาใช้ในแนวทางที่เกิดประโยชน์ ก็จะก่อให้เกิดความเจริญความสงบสุขขึ้น
 ในสังคม ซึ่งมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการสร้างความรู้ (Appreciation หรือ A)

เป็นขั้นตอนการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ขั้นตอนนี้จะเปิดโอกาสให้
 ผู้ร่วมประชุมทุกคนแสดงข้อคิดเห็น รับฟัง และหาข้อสรุปร่วมกันอย่างเป็นประชาธิปไตย

2. ขั้นตอนการสร้างแนวทางการพัฒนา (Influence หรือ I)

เป็นขั้นตอนการหาวิธีการที่จะทำให้การพัฒนาหมู่บ้านตามเป้าหมายที่ตั้งไว้และเป็นช่วงการหามาตรการหรือวิธีการในการพัฒนา และค้นหาเหตุผลเพื่อจัดลำดับความสำคัญตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้เข้าร่วมประชุม

3. ขั้นตอนการสร้างแนวทางปฏิบัติ (Control หรือ C)

เป็นการนำเอากิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ มาสู่การปฏิบัติ และจัดกลุ่มผู้ดำเนินงานซึ่งจะรับผิดชอบต่อโครงการหรือกิจกรรม

วิธีการของ A-I-C

วิธีการของ A-I-C เป็นการเชิญคนที่จะร่วมกันทำงานทั้งหมดในระบบใดระบบหนึ่งเข้ามาประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ซึ่งจะดำเนินการใน 3 ขั้นตอน (ศิริวรรณ เพียรสุข, 2542, หน้า 74-75)

ขั้นที่ 1 Appreciation หรือ A หมายถึง การทำให้ทุกคนให้การยอมรับและชื่นชมผู้อื่น โดยไม่รู้สึกรู้สีกแสดงการต่อต้านหรือวิพากษ์วิจารณ์ ทุกคนมีโอกาสแสดงออกอย่างทัดเทียมด้วยภาพ ข้อเขียน หรือคำพูด ว่าเขาเห็นสถานการณ์ในปัจจุบันเป็นอย่างไร และอยากเห็นความสำเร็จในอนาคตเป็นเช่นไร ซึ่งจะทำให้ทุกคนมีโอกาสใช้ข้อเท็จจริง เหตุผลและความรู้สึกตลอดจนการแสดงออกมากในลักษณะต่าง ๆ ตามความเป็นจริง เมื่อทุกคนได้รับการแสดงออกโดยได้รับการยอมรับจากคนอื่น จะทำให้ทุกคนมีความรู้สึกที่ดี มีความสุข ความอบอุ่นและเกิดพลังขึ้นในระหว่างคนที่มาประชุมด้วยกัน

A เป็นการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เปิดโอกาสแสดงความคิดเห็น รับฟัง ยอมรับ และสรุปร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ในสภาพหลัก ๆ คือ

1. สภาพปัจจุบันจากการสำรวจสภาพที่เป็นจริง (The reality) เป็นการสะท้อนภาพความเป็นจริงตามที่ตนเห็น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มเล็ก ให้เกียรติ ความรัก ความเป็นมิตร เห็นคุณค่า (Appreciation) ให้โอกาสทุกคนเท่าเทียมกัน ไม่ครอบงำ และสรุปทั้งหมดเป็นภาพเดียวกันนำเสนอในกลุ่มใหญ่

2. สภาพที่ปรารถนาในอนาคต สภาพที่มุ่งหวัง (The ideal vision)

ขั้นที่ 2 Influence หรือ I หมายถึง การใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่แต่ละคนมีอยู่มาช่วยกันกำหนดวิธีการ หรือยุทธศาสตร์ที่จะทำให้บรรลุวิสัยทัศน์ร่วมหรืออุดมการณ์ร่วมของกลุ่มได้ดีที่สุด วิธีการที่เสนอแนะมาทั้งหมดจะถูกนำมาจัดหมวดหมู่ แยกแยะ และพิจารณาร่วมกัน จนกระทั่งได้วิธีการที่กลุ่มเห็นพ้องต้องกันว่าจะนำไปสู่ความสำเร็จที่กลุ่มต้องการ ในการพิจารณาเลือกวิธีการดังกล่าวสมาชิกกลุ่มจะมีปฏิสัมพันธ์กันสูง รวมถึงการถกเถียงโต้แย้ง

กันด้วยเพื่อให้ได้วิธีการ โดยที่ยังมีเป้าหมายหรืออุดมการณ์ร่วมกัน ฉะนั้น กลุ่มจะยังมีแนวโน้มที่จะรักษาความรัก ความสามัคคีไว้โดยไม่ยากนัก

I เป็นการกำหนดยุทธศาสตร์ มาตรการ วิธีการ และเสนอทางเลือก เพื่อให้บรรลุ ความมุ่งหวัง บรรลุภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

1. การคิดกิจกรรมโครงการที่จะทำให้บรรลุตามความมุ่งหวัง หรือภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งมีวิธีการโดยให้แต่ละคนคิดยุทธศาสตร์ (Strategies) ตามลำพังให้ได้ประมาณ 1-3 ข้อ จากนั้นเขียนยุทธศาสตร์ลงบนแผ่นกระดาษย่อยแผ่นละ 1 ข้อ จัดให้มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มเล็ก เพื่อคัดเลือกยุทธศาสตร์ที่เห็นว่าดีที่สุดประมาณ 3-5 ข้อ โดยแต่ละยุทธศาสตร์อาจมียุทธศาสตร์ย่อย (มาตรการ) พ่วงมาด้วยมากกว่า 1 ข้อ โดยการอภิปรายนั้น ให้อภิปรายบนหลักของเหตุผล และได้รับการยอมรับและพึงพอใจจากกลุ่มมากที่สุด

2. การจัดลำดับความสำคัญ

ขั้นที่ 3 Control หรือ C หมายถึง การนำวิธีการที่กำหนดเป็นแผนปฏิบัติการ (Action plan) อย่างละเอียดว่า ทำอะไร มีหลักการและเหตุผลอย่างไร มีเป้าหมายอย่างไร ใครรับผิดชอบเป็นหลัก ใครต้องให้ความร่วมมือ จะใช้งบประมาณค่าใช้จ่ายเท่าไร งบประมาณมาจากแหล่งใด ในขั้นนี้สมาชิกแต่ละคนจะเลือกว่า ตนสมัครใจจะรับผิดชอบเรื่องใด ใครจะให้ความร่วมมือเรื่องใด ใครจะเป็นผู้ร่วมคิดวางแผนปฏิบัติการข้อใด เป็นการกำหนดข้อผูกพันให้ตนเอง (Commitment) เพื่อควบคุม (Control) ให้เกิดการกระทำอันจะนำไปสู่การบรรลุผลที่เป็นเป้าหมายหรืออุดมการณ์ร่วมกันของกลุ่มในที่สุด

C เป็นการทำงานร่วมกันโดยนำเอาโครงการและกิจกรรมมาสู่การปฏิบัติ และจัดกลุ่มดำเนินการที่แต่ละกลุ่มถนัด และแสวงหาทรัพยากร มีขั้นตอน ดังนี้

1. แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ

2. จัดทำแผนปฏิบัติการ โดยการนำยุทธศาสตร์แต่ละข้อพร้อมด้วยมาตรการพ่วงมาทำแผนการดำเนินการ (Action plan) จากนั้นแสวงหาผู้รับผิดชอบ โดยแบ่งกลุ่มและลงชื่อตามความสมัครใจว่าจะร่วมจัดทำแผนงานในมาตรการใด และให้มีการนำเสนอแผนการดำเนินการในที่ประชุมใหญ่

ตารางที่ 2 ความคิดรวบยอดของ A-I-C (ศิริวรรณ เพียรสุข, 2542, หน้า 74-75)

A-I-C	Appreciation-influence-control
	<ul style="list-style-type: none"> - การประชุมแบบมีส่วนร่วม - กระบวนทัศน์ใหม่ในการพัฒนา - ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของคน - การเรียนรู้ระหว่างการประชุม - การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น - ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้อื่น - รู้จักอดกลั้น รับฟังเหตุผล - การตัดสินใจร่วมกัน
A	<p>Appreciation</p> <p>การเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เปิดโอกาสแสดงความคิดเห็น รับฟัง ยอมรับ และสรุปร่วมกันอย่างสร้างสรรค์</p> <p>A1: สภาพปัจจุบันที่รับรู้ สำนวณสภาพจริงและสภาพอนาคตที่อยากเห็นหรือมุ่งหวัง (The reality)</p> <p>A2: สภาพที่ปรารถนาในอนาคต (The ideal/ Vision)</p>
I	<p>Influence</p> <p>กำหนดยุทธศาสตร์ มาตรการ หารวิธีการ และเสนอทางเลือก เพื่อให้บรรลุความมุ่งหวัง บรรลุภาพที่พึงประสงค์</p> <p>I1: การคิดกิจกรรมโครงการที่จะทำให้บรรลุความมุ่งหวัง/ ภาพที่พึงประสงค์</p> <p>I2: การจัดลำดับความสำคัญ</p>
C	<p>Control</p> <p>การทำงานร่วมกัน โดยนำเอาโครงการและกิจกรรมมาสู่การปฏิบัติและจัดกลุ่มดำเนินการที่แต่ละกลุ่มถนัด และแสวงหาทรัพยากร</p> <p>C1: แบ่งความรับผิดชอบ</p> <p>C2: จัดทำแผนปฏิบัติการ</p>

การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)

ชาย โพธิ์สีดา (2559, หน้า 206-207) กล่าวถึงการสนทนากลุ่มว่า วิธีการสนทนากลุ่ม มักจะใช้เพื่อหาคำอธิบายข้อค้นพบที่ข้อมูลเชิงปริมาณไม่สามารถอธิบายได้ หรือยืนยันข้อค้นพบทางสถิติด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มที่ดี คือข้อมูลที่เกิดมาจากการมีปฏิสัมพันธ์กันของสมาชิกภายในกลุ่ม ภายใต้สถานการณ์การสนทนาที่เป็นธรรมชาติ โดยไม่มีการถามซักไซ้ไล่เลียง

วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ (2557, หน้า 347) กล่าวถึงการสนทนากลุ่มว่าเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของการพัฒนาท้องถิ่นชุมชน เป็นการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของข้อมูลเพื่อหาข้อสรุปที่จะนำไปสู่การวางแผนที่ดี การอภิปรายดังกล่าวต้องมีความเที่ยงตรง ความคิดเห็นของกลุ่มหรือกระบวนการสนทนากลุ่มเป็นการพูดคุยแบบธรรมชาติ

ชอบ เข้มกลัด และโกวิท พวงงาม (2547, หน้า 65-67) กล่าวถึงการสนทนากลุ่มว่าเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการค้นหาข้อมูลที่ต้องการ ซึ่งจำเป็นต้องมีการเตรียมการและวางแผนอย่างเหมาะสม และหัวข้อที่จะสนทนากลุ่มนั้นต้องเป็นเรื่องที่กลุ่มให้ความสนใจด้วย โดยปกติจะให้มีการนั่งสนทนากันระหว่างผู้สัมภาษณ์เป็นกลุ่มประมาณ 6-12 คน ในบางกรณีอาจมีข้อยกเว้นให้มีได้ ประมาณ 4-5 คน ระหว่างการสนทนานั้นจะมีผู้จุดประเด็นการสนทนาเรียกว่า ผู้ดำเนินการสนทนา เป็นผู้ชักจูงให้สมาชิกในกลุ่มแสดงความคิดเห็นร่วมกัน รวมทั้งสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองภายในกลุ่มด้วย การสนทนากลุ่มจึงเป็นวิธีการของการสนทนาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ทุกคนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น

จุดมุ่งหมาย/ วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ได้ข้อมูลเนื้อหาสาระที่เป็นประเด็นเฉพาะด้าน
2. เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพ
3. เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับประเด็นนั้น ๆ แสดงความคิดเห็นให้ข้อมูล รายละเอียด
4. เพื่อจะได้ข้อมูลที่ดีที่สุด ตรงตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาโดยผ่านการอภิปราย

อย่างมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันของสมาชิกในการสนทนา

องค์ประกอบในการจัดสนทนากลุ่ม

ปาริชาติ วลัยเสถียร (2551, หน้า 105-106) กล่าวถึงองค์ประกอบในการจัดสนทนากลุ่ม ดังนี้

1. บุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1.1 ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ผู้ดำเนินการสนทนาจะต้องเป็นผู้ที่พูดและฟังภาษาท้องถิ่นได้ เป็นผู้ที่มีบุคลิกดี สุภาพ อ่อนน้อม และมีมนุษยสัมพันธ์ดี ผู้ดำเนินการ

สนทนาคงต้องเป็นผู้รู้ความต้องการและวัตถุประสงค์ของการศึกษาชุมชนในแต่ละครั้งเป็นอย่างดีด้วย

1.2 ผู้จดบันทึกการสนทนา (Notetaker) ผู้จดบันทึกการสนทนาคงต้องรู้วิธีว่าทำอย่างไรจึงจะจดบันทึกได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะจะต้องจดบันทึกบรรยากาศที่เกิดขึ้นระหว่างการสนทนาด้วย

1.3 ผู้ช่วย (Assistant) ผู้ช่วยจะเป็นผู้ทำหน้าที่ช่วยเหลือทั่วไปในขั้นเตรียมการจัดสนทนากลุ่ม เช่น เตรียมสถานที่ จัดสถานที่ บันทึกเสียง เป็นต้น

1.4 ผู้ร่วมสนทนาเพื่อให้ข้อมูลหรือให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ประมาณ 6-12 คน

2. แนวทางในการสนทนากลุ่ม คงจะต้องจัดแนวทางในการสนทนากลุ่มและจัดลำดับหัวข้อในการสนทนา ในทางปฏิบัติอาจยืดหยุ่นได้จากบรรยากาศในการสนทนาที่เกิดขึ้น ซึ่งผู้ดำเนินการสนทนาอาจจะได้ประเด็นซึ่งไม่ได้คาดคิดเอาไว้ก่อนจากผู้เข้าร่วมสนทนา ผู้ดำเนินการสนทนาสามารถชักจูงได้

3. อุปกรณ์สนาม อุปกรณ์สนามที่ควรเตรียม ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง เทปเปล่า ถ่านวิทยุ สมุดบันทึก และดินสอ เป็นต้น

4. แบบฟอร์มสำหรับคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ควรจัดแบบฟอร์มสำหรับคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มไว้ด้วย

5. มีการส่งเสริมสร้างบรรยากาศ เช่น อาหารว่าง เครื่องดื่ม ขนมคบเคี้ยว ฯลฯ ก็จะเป็นการช่วยเสริมสร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง ระหว่างผู้มีส่วนในการสนทนาได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

6. ของสนทนาคุณแก่ผู้เข้าร่วมสนทนา เพื่อเป็นการตอบแทนผู้เข้าร่วมสนทนา แม้จะเป็นสิ่งเล็กน้อย แต่ในทางจิตวิทยาแล้วเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับการแสดงออกซึ่งความมีน้ำใจของผู้ที่ทำการสนทนา

7. สถานที่และระยะเวลา อาจจะเป็นบ้าน ห้องประชุมปรับอากาศ หรือสถานที่ที่ลมถ่ายเทได้สะดวก ห่างไกลความพลุกพล่าน เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสนทนาได้มีสมาธิในเรื่องต่าง ๆ ที่กำลังสนทนา ส่วนระยะเวลาในการสนทนาทั่วไป ไม่ควรเกิน 2 ชั่วโมงต่อ 1 กลุ่ม

8. หัวข้อและประเด็นสนทนากลุ่ม เพื่อเป็นประเด็นที่จะให้ผู้เข้าร่วมสนทนาได้พูดคุยเสนอความคิดเห็น ซึ่งจะต้องเตรียมไว้ล่วงหน้าและสอดคล้องกับความสนใจของผู้เข้าร่วมสนทนา

การบันทึกภาคสนาม (Field notes)

รัตนะ บัวสนธ์ (2556, หน้า 257-258) กล่าวถึงความหมายและลักษณะของการบันทึกภาคสนามไว้ว่า บันทึกภาคสนาม คือ ข้อมูลที่นักวิจัยได้ทำการจดบันทึกไว้หลังจากที่เก็บรวบรวม

มาได้ด้วยเทคนิควิธีการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม (Participant and non-participant observation) หรือการสัมภาษณ์ ทั้งที่เป็นแบบทางการและไม่เป็นทางการ (Formal and informal) ก็ตาม บันทึกภาคสนามเป็นข้อมูลที่นักวิจัยบันทึกขึ้นเท่าที่จะทำได้เร็วที่สุดภายหลังการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังที่กล่าว ทั้งนี้ บันทึกภาคสนามจะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์และกิจกรรมของนักวิจัยและบุคคลที่นักวิจัยทำการศึกษา

การบันทึกสนาม คือ การเขียนคำอธิบายเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง จากผู้บันทึกมากกว่า 1 คน โดยมุ่งเน้นที่การบันทึกข้อมูลรายละเอียดจากความเห็นของผู้ให้ข้อมูลการบันทึกภาคสนาม ยังเป็นการบันทึกสาเหตุของการเกิดเหตุการณ์ หรือบันทึกความรู้สึกนึกคิดของผู้บันทึกเองที่เกิดขึ้นหลังจากเข้าไปสังเกตการณ์ โดยปกติแล้วการบันทึกภาคสนามจะใช้เวลาไม่นานมากนัก (James et al., 2008; Gay, Mills & Airasian, 2009)

ส่วนประกอบของการบันทึกภาคสนาม

รัตนะ บัณฑิต (2556, หน้า 159-169) กล่าวถึงส่วนประกอบของการบันทึกภาคสนามว่ามีเนื้อหาสาระที่สำคัญ 2 ส่วน คือ

1. ส่วนบันทึกพรรณนาหรือบรรยาย เป็นการบันทึกตามสภาพความเป็นจริงของสิ่งที่ได้รับรู้ โดยนักวิจัยจะต้องไม่บันทึกในลักษณะการตีความลงสรุป หรือตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ได้รับรู้นั้น ภาษาของข้อความที่บันทึกจะต้องมีลักษณะตรงไปตรงมา โดยบันทึกให้ครอบคลุมสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 พรรณนาภาพบุคคลที่ทำการสังเกต เป็นการบันทึกรายละเอียดทางกายภาพที่ปรากฏ เช่น ขนาดของร่างกาย การแต่งกาย กิริยาท่าทาง สีหน้า เป็นต้น

- 1.2 บันทึกบทสนทนา เป็นการบันทึกคำพูดของบุคคลที่นักวิจัยทำการสังเกตหรือสนทนาด้วย และคำพูดที่บุคคลนั้นพูดกับบุคคลอื่น โดยบันทึกในลักษณะเป็นคำพูดของบุคคลนั้น ๆ โดยตรง

- 1.3 พรรณนาและวาดสภาพทางกายภาพหรือสถานที่ในการสังเกตหรือสัมภาษณ์แต่ละครั้ง

- 1.4 พรรณนาเหตุการณ์ เป็นการบันทึกเกี่ยวกับลักษณะการกระทำของบุคคลทั้งหมดในเหตุการณ์นั้นว่า แต่ละบุคคลเป็นใคร และแสดงอาการอะไร สื่อความหมายใด

- 1.5 พรรณนากิจกรรม เป็นการบันทึกรายละเอียดพฤติกรรมของบุคคลหนึ่ง ๆ โดยพยายามพรรณนาให้เห็นถึงลำดับของพฤติกรรมหรือการกระทำอย่างเฉพาะเจาะจง

1.6 พรรณนาพฤติกรรมของผู้สังเกต เนื่องจากการดำเนินงานวิจัยเชิงคุณภาพนั้น นักวิจัยคือเครื่องมือวิจัยที่สำคัญยิ่ง จึงต้องบรรยายให้เห็นว่า ในขณะที่ทำการสังเกตนั้น ผู้สังเกต ทำอย่างไร ใช้คำพูอย่างไร โดยบันทึกอย่างตรงไปตรงมา

2. ส่วนบันทึกทบทวน เป็นส่วนที่แสดงความคิดเห็นส่วนตัวของผู้สังเกตหรือวิจัยโดยตรง ที่มีต่อข้อมูล มีลักษณะเป็นอัตนัย (Subjective) การบันทึกทบทวนจะกระทำเมื่อสิ้นสุดการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละครั้ง โดยจะบันทึกเป็นประโยคหรือข้อความที่ผู้สังเกตบันทึกเกี่ยวกับประสบการณ์ ความรู้สึก ความประทับใจ กระทำขึ้นเพื่อเป็นการเตือนตนเอง และเพื่อปรับปรุงการเก็บรวบรวมข้อมูลให้มีความรอบคอบ และได้ข้อมูลรอบด้านมากขึ้น ดังนี้

2.1 ทบทวนการวิเคราะห์ เป็นการบันทึกตีความพฤติกรรม เหตุการณ์ หรือกิจกรรม ที่บันทึกพรรณนาไว้ โดยการเชื่อมโยงข้อมูลแต่ละส่วนเข้าด้วยกัน

2.2 ทบทวนวิธีการเก็บข้อมูล เป็นการที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลบางอย่างแล้ว พบว่า ยังไม่อาจตีความสรุปได้อย่างชัดเจน จึงมีการวางแผนเก็บข้อมูลเพิ่มเติม สำหรับนำมาตีความ ปราบปรกฏการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมั่นใจยิ่งขึ้น

2.3 ทบทวนข้อขัดแย้งทางจริยธรรม เป็นการบันทึกทบทวนเพื่อสะท้อนเตือนตนเอง ว่ากำลังอยู่ในสภาพที่เป็นความขัดแย้งทางจริยธรรม ระหว่างความเป็นนักวิจัยและความเป็นเพื่อนที่ดีหรือไม่

2.4 ทบทวนกรอบความคิด เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมในปรากฏการณ์ ที่มาจากกรอบแนวคิด หรือทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานงานวิจัย จากแหล่งต่าง ๆ เพิ่มเติม เช่น เก็บจาก บุคคลอื่น สถานที่อื่น ช่วงเวลาอื่น การกระทำเช่นนี้ตรงกับที่เรียกว่าการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation)

2.5 ทบทวนที่ประเด็นให้ชัดเจน เป็นการบันทึกความคิดเห็นของผู้สังเกตที่มีต่อ ข้อมูลต่าง ๆ ว่า ข้อมูลดังกล่าวแท้จริงแล้วเป็นเรื่องอะไร ป้องกันความสับสนของข้อมูล การทบทวนนี้จะช่วยเตือนตัวผู้สังเกตหรือนักวิจัยในการเก็บข้อมูลให้ตรงประเด็น

แนวทางการบันทึกภาคสนาม

Koshy (2010, p. 91) ให้แนวทางในการบันทึกภาคสนามสำหรับนักวิจัยเชิงคุณภาพ ไว้ 3 ประการ คือ

1. การบันทึกภาคสนามควรมีกรอบแนวทางการบันทึกไว้ใจ แต่ในการบันทึกจริง สามารถยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์

2. การบันทึกภาคสนามควรใช้ความพยายามในการวิเคราะห์ (Analysis) และการไตร่ตรอง (Reflection) ก่อนการบันทึกข้อมูล เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลที่มีประโยชน์มากกว่า

3. การบันทึกภาคสนามควรบันทึกแม้กระทั่งข้อคิดเห็นส่วนตัว เพราะจะมีประโยชน์ต่อการวิเคราะห์และการอภิปรายในขั้นตอนต่อไป

การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation)

Gay et al. (2009, p. 366) ให้ความหมายของการสังเกตแบบมีส่วนร่วมว่า เป็นการที่ผู้สังเกตเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของสถานการณ์นั้น ๆ หรือการที่ผู้วิจัยเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของสถานการณ์ โดยทำการสังเกตและบันทึกข้อมูลไปพร้อม ๆ กัน

การสังเกตแบบมีส่วนร่วมเป็นการที่ผู้วิจัยสามารถเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของสถานการณ์ โดยสามารถสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มบุคคลที่ผู้วิจัยทำการสังเกต และบันทึกข้อมูลที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจเป็นการบรรยายสภาพการณ์ สิ่งที่เกิดขึ้น พฤติกรรม หรือความรู้สึกของผู้วิจัยเอง สิ่งที่พึงระวังก็คือ การที่ผู้วิจัยที่เข้าไปสังเกตแบบมีส่วนร่วมอาจเป็นเหตุให้ใช้อารมณ์ความรู้สึกที่โอนเอียงไปตามความรู้สึกของกลุ่ม

ประโยชน์ของการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

Koshy (2010, p. 95) กล่าวถึงประโยชน์ของการสังเกตแบบมีส่วนร่วมไว้ 3 ประการ คือ

1. การสังเกตแบบมีส่วนร่วมทำให้ผู้วิจัยได้รับข้อมูลรอบด้านที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย
2. การสังเกตแบบมีส่วนร่วมทำให้ได้ข้อมูลปฐมภูมิ เพราะเป็นการบันทึกข้อมูลจากสิ่งที่เห็นหรือได้ยินโดยผู้วิจัยเอง

3. การสังเกตแบบมีส่วนร่วมช่วยให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ละเอียด เพราะผู้วิจัยเองมีโอกาสเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ ได้โดยตรง

เป้าหมายของการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

โดยปกติการสังเกตแบบมีส่วนร่วม กระทำโดยมีเป้าหมายอย่างน้อย 2 ประการ คือ

1. เพื่อสังเกตความรู้สึกของกลุ่มบุคคล และสภาพโดยทั่วไปของกิจกรรมและสถานการณ์
  2. เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยจากการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างเหมาะสม
- สรุปได้ว่า การสังเกตแบบมีส่วนร่วม คือ การที่ผู้วิจัยหรือผู้สังเกตเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของสถานการณ์ ทำการบันทึกข้อมูลจากการสังเกตนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ชาย โปธิสิตา (2559, หน้า 335) กล่าวถึงการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ กระบวนการจัดการข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลมีความหมายขึ้นมา เป็นการตีความและเป็นการหาคำอธิบายเชิงทฤษฎีขึ้นมาจากข้อมูล

รัตนะ บัวสนธิ์ (2556, หน้า 187) กล่าวว่า การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยเชิงคุณภาพ ไม่ว่าจะเป็นสาขาใดก็ตามต่างก็มีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อให้ข้อมูลนั้นได้เปิดเผยความจริงเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่ศึกษาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

สรุปได้ว่า การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพคือ การจัดระเบียบ การหาโครงสร้าง และหาความหมายของข้อมูลที่รวบรวมมาอย่างเป็นเหตุเป็นผล

องค์ประกอบสำคัญของการวิเคราะห์ข้อมูล

Miles and Huberman (1994) กล่าวถึงกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ มีองค์ประกอบหลัก ๆ อยู่ 3 ประการ คือ

1. การจัดระเบียบข้อมูล (Data organizing) เป็นกระบวนการจัดการ ด้วยกรรมวิธีต่าง ๆ เพื่อให้ข้อมูลเป็นระเบียบ ทั้งในทางกายภาพและในทางเนื้อหา พร้อมทั้งจะแสดงและนำเสนออย่างเป็นระบบในขั้นตอนต่อไป

2. การแสดงข้อมูล (Data display) เป็นกระบวนการนำเสนอข้อมูล ส่วนใหญ่อยู่ในรูปของการพรรณนา อันเป็นผลมาจากการเชื่อมโยงข้อมูลที่จัดระเบียบแล้วเข้าด้วยกัน ตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อบอกเรื่องราวของสิ่งที่ศึกษา ตามความหมายที่ข้อมูลพูดออกมา

3. การหาข้อสรุป ตีความและตรวจสอบความถูกต้องของผลการวิจัย (Conclusion, interpretation and verification) เป็นกระบวนการหาข้อสรุปและการตีความของผลหรือข้อค้นพบที่ได้จากการแสดงข้อมูล รวมถึงการตรวจสอบว่า ข้อสรุปและความหมายที่ได้นั้นมีความถูกต้องตรงประเด็นและน่าเชื่อถือเพียงใด ข้อสรุปและสิ่งที่ตีความออกมานั้นอาจจะอยู่ในรูปของคำอธิบายกรอบแนวคิด หรือทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องที่ทำการศึกษาวิเคราะห์นั้น

สุวิมล ตีรกานันท์ (2556, หน้า 251) กล่าวถึงการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลที่รวบรวมมาได้ โดยแยกให้เห็นถึงส่วนประกอบและความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบเหล่านั้น มีขั้นตอนการศึกษา ดังนี้

1. วิเคราะห์แยกแยะรายละเอียดของเหตุการณ์ หรือประเด็นที่ศึกษาว่ามีตัวแปรย่อยหรือส่วนประกอบอะไรบ้าง

2. จัดหมวดหมู่ของตัวแปรหรือส่วนประกอบเหล่านั้น

3. ศึกษาถึงการเชื่อมโยงของตัวแปรหรือส่วนประกอบเหล่านั้น

4. สรุปเพื่อแสดงสาระสำคัญที่เป็นข้อค้นพบจากการศึกษา

ชาย โพธิธิตา (2559, หน้า 376-377) สรุปเรื่องการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพไว้ว่า การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ดีต้องเริ่มมาตั้งแต่ก่อนการเก็บข้อมูลและดำเนินไปตลอดกระบวนการวิจัย โดยมีกระบวนการต่อเนื่อง ดังนี้

1. การจัดระเบียบข้อมูล คือ การเตรียมวัตถุดิบ (ข้อมูล) ที่จะถูกนำมาวิเคราะห์ให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะวิเคราะห์ได้โดยสะดวกนั่นเอง แบ่งออกเป็นการจัดระเบียบทางกายภาพ เป็นเรื่องของการจัดรูปแบบข้อมูล เช่น การถอดข้อมูลจากเครื่องบันทึกเสียงมาเป็นตัวอักษร ในเอกสารที่สามารถอ่านและเก็บรักษาได้ การจัดระเบียบเนื้อหาเป็นเรื่องของการคัดเลือกเอา ข้อความต่าง ๆ ในข้อมูล ที่มีความหมายตรงประเด็นกับเรื่องที่จะทำการวิเคราะห์ ซึ่งอาจมีการให้ รหัสข้อมูล เพื่อสามารถเรียกมาใช้และเคลื่อนย้ายสะดวก และยังสามารถย่อหรือทอนขนาดของ ข้อมูลลง

2. การแสดงข้อมูล เริ่มจากการจัดกลุ่มประเภททั้งสิ่งที่สัมพันธ์กันและที่ขัดแย้งกัน โดยแสดงเป็นตาราง เพื่อง่ายต่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูลหรือการหาข้อสรุป ซึ่งนอกจากการแสดงข้อมูลด้วยการบรรยาย แล้ว นักวิจัยควรทำการสรุปและตีความผลที่ได้มาจากการแสดงข้อมูล เพื่อจะทราบว่าผลที่ได้ นั้น บอกระยะใดแก่เราบ้าง ทำให้เราเข้าใจประเด็นคำถามการวิจัยของเราอย่างไร และที่สำคัญ คือ ผลหรือข้อค้นพบที่ได้นั้นมีนัยสำคัญอย่างไรต่อเรื่องที่เกี่ยวข้อง

4. การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล นักวิจัยอาจใช้วิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างต่อไปนี้ได้ คือ การตรวจสอบภายใน โดยสำรวจดูคุณภาพของข้อมูล วิธีที่ใช้ ในการเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลว่ามีคุณภาพที่น่าเชื่อถือเพียงใด ถ้าเป็นไปได้ควรมี การตรวจสอบจากภายนอก โดยขอให้ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ ช่วยตรวจสอบคุณภาพ

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การจัดระเบียบข้อมูล การแสดงข้อมูล การวิเคราะห์ และการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ซึ่งต้องการความละเอียด รอบคอบ รอบรู้ในศาสตร์ที่วิเคราะห์ ตลอดจนมีทักษะ ความสามารถ และความคิดสร้างสรรค์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาผลงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ พบข้อสรุปที่เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ดังต่อไปนี้

1. เรื่องการบริหารจัดการในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก มีจุดเน้นอยู่ที่การบริหารจัดการ และการจัดการเรียนการสอนบนพื้นฐานคำสอนตามหลักพระคริสตธรรม มุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งครบ (Holistic) ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ตัวอย่างงานวิจัยของเอกชัย ชินโคตร (2549) ซึ่งศึกษาวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑล ในทศวรรษหน้า พบว่า ปรัชญาการศึกษาคาทอลิก คือ การพัฒนามนุษย์ในทุกมิติ (Holistic) ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข โดยการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้า ของอภิสิทธิ์ กฤษเจริญ (2551) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหาร พบว่า การพัฒนารูปแบบการบริหารที่เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนเอกชนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑล ในประเทศไทย ในทศวรรษหน้า มี 3 รูปแบบ ดังนี้

1.1 โรงเรียนคาทอลิก “การประกาศข่าวดี” ซึ่งเป็นพื้นฐาน ด้านการวางแผน มีวัตถุประสงค์ คือ เป็นการสร้างมนุษย์สู่ความสมบูรณ์เหมือนพระคริสตเจ้า ด้านการจัดองค์การ ที่ให้ความสำคัญกับ “การแพร่ธรรม” ด้านการนำเป็นผู้อภิบาลที่ดี คือ เป็นต้นแบบของผู้มีอุดมการณ์ แห่งความรักและการรับใช้ ตามจิตตารมณ์แห่งพระวรสาร ด้านการกำกับด้วยการสร้างมาตรฐาน คาทอลิกร่วมกันระหว่างโรงเรียนคาทอลิก การประเมินตามมาตรฐานโรงเรียนคาทอลิก ซึ่งเป็น มาตรฐานที่บ่งชี้ถึงคุณธรรมจริยธรรม ทั้งด้านผู้เรียน ด้านครู ด้านผู้บริหาร

1.2 โรงเรียนเอกชนคาทอลิก “เครือข่าย” ซึ่งเพิ่มเติมด้านการวางแผนด้วยความร่วมมือในระหว่างโรงเรียนคาทอลิกและโรงเรียนอื่น ๆ องค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ และการบูรณาการแบบสหวิทยาการ ด้านการจัดองค์การ มีการจัดองค์การเพื่อรองรับเครือข่าย ด้านการนำด้วยการเป็นผู้อภิบาลที่ดีและเป็นผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ด้านการกำกับโรงเรียนเครือข่าย มีการกำกับตามมาตรฐานคาทอลิกและการประเมินคุณภาพของโรงเรียนจากสำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

1.3 โรงเรียนเอกชนคาทอลิก “โรงเรียนทางเลือก” ซึ่งเพิ่มเติมด้านการวางแผน เป็นการจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย ด้วยหลักสูตรที่หลากหลาย ด้านการจัดองค์การ มีศูนย์กลางการบริหาร ด้านเครือข่ายเป็นศูนย์ดำเนินการ ด้านการนำเป็นผู้นำ โรงเรียนทางเลือก นอกจากเป็นผู้อภิบาลที่ดี ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ยังเป็นผู้นำเหนือผู้ นำ และใช้หลักการ เทียบโอนทางการศึกษา และหลักสูตรการเรียนรู้อยู่เป็นการกำกับของโรงเรียน

เพียงแข ภูผายาง (2554) ได้ขยายผลโดยทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินการจัดการ การศึกษาของโรงเรียนคาทอลิก จังหวัดขอนแก่น พบว่า การดำเนินงานในโรงเรียน

มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ โดยไม่ต้องปรับเปลี่ยนปรัชญา และวิสัยทัศน์ทาง การศึกษา โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้ตามสภาพและความสอดคล้อง ทางสังคม นโยบายการจัดการศึกษามีความสอดคล้องกับทิศทางและแผนการจัดการศึกษา ของชาติ และมีความสอดคล้องตามปทัศถานและแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษา คาทอลิก ในระดับดีมาก

สรุปได้ว่า ปรัชญาการศึกษาคาทอลิกที่มุ่งพัฒนามนุษย์ทั้งครบสู่ความเป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ ตามหลักพระคริสตธรรม ควรได้รับการนำไปปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม โดยผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2. คุณลักษณะที่โดดเด่นของโรงเรียนคาทอลิกตามการรับรู้ของบุคคลภายนอก คือ การจัดการศึกษาอบรมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นคุณลักษณะที่ติดตัว (อัตลักษณ์) สู่การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งควรได้รับการกำหนดให้เป็นมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรมกลางร่วมกันระหว่างโรงเรียนคาทอลิก สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของอภิสิทธิ์ กฤษเจริญ (2551) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑล ในทศวรรษหน้า พบว่า โรงเรียนคาทอลิกควรมีการสร้างมาตรฐานคาทอลิกร่วมกันระหว่างโรงเรียน คาทอลิก มีการกำกับติดตามการดำเนินการ และการประเมินผลตามมาตรฐานโรงเรียนคาทอลิก ซึ่งเป็นมาตรฐานที่บ่งชี้ถึงคุณธรรม จริยธรรม ทั้งด้านผู้เรียน ด้านครู ด้านผู้บริหาร จึงกล่าวได้ว่า การที่บุคลากรทั้งผู้บริหาร ครู และนักเรียนที่มีคุณธรรม จริยธรรมประจำใจ เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพ การจัดการศึกษาคาทอลิกในประเทศไทย ดังเช่นการศึกษาวิจัยของอรรพรรณ จันทร์ชลอ (2550) เรื่อง การวิเคราะห์ตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนคาทอลิกสายสามัญในประเทศไทย พบว่า ตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนคาทอลิกสายสามัญในประเทศไทย ที่บ่งบอก ลักษณะเฉพาะของโรงเรียนคาทอลิกพบตัวประกอบที่สำคัญ 13 ตัวประกอบ 82 ตัวบ่งชี้ แบ่งตาม มาตรฐาน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้เรียน ประกอบด้วย 5 ตัวประกอบ คือ 1) ผู้เรียนมีคุณธรรมพื้นฐาน สู่คุณธรรมเทววิทยา 2) ผู้เรียนปฏิบัติตนตามคุณธรรมพื้นฐาน 3) ผู้เรียนมีคุณธรรมทางศาสนา 4) ผู้เรียนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และ 5) ผู้เรียนดำเนินชีวิตในสังคม จำนวน 41 ตัวบ่งชี้ ด้านครูผู้สอน ประกอบด้วย 2 ตัวประกอบ คือ 1) คุณลักษณะของครู และ 2) ครูกับศาสนาและ สังคม 10 ตัวบ่งชี้ ด้านผู้บริหาร ประกอบด้วย 6 ตัวประกอบ คือ 1) การบริหาร การจัดการกิจกรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามหลักศาสนาและหลักการจัดการศึกษาของผู้บริหาร 2) การจัดการกิจกรรม ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขของผู้บริหาร 3) ความเป็นผู้นำทางด้านคุณธรรมของผู้บริหาร 4) การจัดการศึกษาตามเป้าหมายขององค์กรของผู้บริหาร 5) การจัดการกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียน

ตามประเพณีที่ดีของผู้บริหาร และ 6) การจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร จำนวน 31 ตัวอย่าง ในขณะที่งานวิจัยที่มุ่งศึกษาเกี่ยวกับผลของการบริหารจัดการของเพียงแข ภูมายาง (2554) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประเมินการจัดการศึกษาของโรงเรียนคาทอลิก จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิต รวมถึงคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก ในขณะที่ผลการประเมินด้านผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็น ตามหลักสูตรอยู่ในระดับพอใช้

จากผลงานศึกษาวิจัยสามารถสรุปได้ว่า คุณภาพการจัดการศึกษาคาทอลิกด้านผู้บริหาร และด้านครูเป็นปัจจัยที่มีประสิทธิผลต่อคุณภาพผู้เรียน ซึ่งตัวบ่งชี้คุณภาพสำคัญของผู้เรียน อยู่ที่มีการมีคุณธรรม จริยธรรมประจำใจ

3. โรงเรียนคาทอลิก มีพันธกิจทางการศึกษาอยู่ที่ความพยายามในการหล่อหลอม ให้นักเรียนมุ่งสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในทุกมิติ จากการศึกษาวิจัยของสุรินทร์ จารย์อุปการะ (2556) เรื่อง การจัดการศึกษาโรงเรียนคาทอลิกในประเทศไทย ตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก พบว่า

3.1 องค์ประกอบการจัดการศึกษาโรงเรียนคาทอลิกในประเทศไทย ตามอัตลักษณ์ การศึกษาคาทอลิกเป็นพหุองค์ประกอบ มี 9 องค์ประกอบ คือ 1) การเงินและงบประมาณ ตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก 2) การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการคุณค่าพระวรสาร 3) การบริหารจัดการตามนโยบายการจัดการศึกษาคาทอลิกแบบมีส่วนร่วม 4) การอภิบาล และบริหารงานบุคคล 5) การจัดกิจกรรมตามหลักอภิบาล 6) งานจิตตภาล 7) การกำหนด หลักสูตรบนพื้นฐานคุณค่าพระวรสาร 8) การกำหนดเนื้อหาวิชาตามแนวคิดของพระศาสนจักร คาทอลิก และ 9) การวางแผนและกำหนดเป้าหมายตามนโยบายของพระศาสนจักร

3.2 ผลการยืนยันองค์ประกอบการจัดการศึกษาโรงเรียนคาทอลิกในประเทศไทย ตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า องค์ประกอบ การจัดการศึกษาโรงเรียนคาทอลิกนั้น เป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินงานของโรงเรียน คาทอลิก ตามหลักการศึกษาของพระศาสนจักรคาทอลิก ตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก ตามเป้าหมาย และพันธกิจที่สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทยกำหนด และองค์ประกอบ ดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลดีต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนคาทอลิกตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก ในอนาคต เห็นได้ว่า การจัดการศึกษาคาทอลิกมีจุดเน้นอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก ซึ่งในทุกองค์ประกอบของการจัดการศึกษาคาทอลิก ในประเทศไทย มีพื้นฐานแนวคิดจากหลักปรัชญาการศึกษาคาทอลิก

ในขณะที่งานวิจัยของประสานศรี วงศ์สวัสดิ์ (2542) ศึกษาวิจัยเรื่อง การอบรมจริยธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนในโรงเรียนคาทอลิก ระดับมัธยมศึกษา สังกัดอัครสังฆมณฑล กรุงเทพฯ ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยบนสภาพความเป็นจริง เพื่อรับทราบสภาพการดำเนินการด้านอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิกในการอบรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียน พบว่าสภาพการดำเนินการอบรมจริยธรรมในโรงเรียนคาทอลิก ระดับมัธยมศึกษา สังกัดอัครสังฆมณฑล กรุงเทพฯ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนจริยธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ระดับปัญหาและอุปสรรคในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน และเมื่อแยกพิจารณาระดับปัญหาและอุปสรรค โดยเรียงลำดับปัญหาและอุปสรรคทั้ง 7 ด้าน จากปัญหาและอุปสรรคระดับมากที่สุดไปหาระดับน้อยที่สุด ของระดับปานกลาง ได้ดังนี้ ด้านบุคลากร ด้านการสนับสนุน ด้านสิ่งแวดล้อมและอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ ด้านการประเมินผล ด้านการจัดกิจกรรม และด้านการวางแผน

สรุปได้ว่า พันธกิจสำคัญของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาคาทอลิก คือ การตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในการหล่อหลอมอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้เรียน ปฏิบัติหน้าที่ในทุกมิติด้านการจัดการศึกษา โดยมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมเป็นสำคัญ

4. ผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย พันธกิจ และเป้าประสงค์ ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอัตลักษณ์ผู้เรียน บนพื้นฐานของปรัชญาการศึกษาคาทอลิก งานวิจัยเรื่อง การรับรู้เรื่องอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิกของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในอัครสังฆมณฑลพอร์ทแลนด์ โอเรกอน ของ Timoney (2015) ที่ศึกษาด้วยระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed methods research) โดยการใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Online survey) และการสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้า (Face-to-face interviews) กับผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 33 โรงเรียน พบว่า ผู้บริหารทุกคนรับรู้และเห็นด้วยอย่างแข็งขันถึงความจำเป็นที่โรงเรียนของตนจะต้องแสดงออกอย่างเด่นชัดเรื่องอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก และการจัดการศึกษาอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารยังเน้นย้ำถึงความจำเป็นที่จะขาดเสียมิได้ที่ผู้อภิบาล (บาทหลวง) และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนจะต้องให้การสนับสนุนในการสร้างแผนกลยุทธ์ส่งเสริมอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก ซึ่งเป็นนโยบายหลักของแต่ละ (อัคร) สังฆมณฑล และจากงานวิจัยเรื่อง การประเมินผลนักเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารและครูโรงเรียนคาทอลิกในเขตกรุงเทพมหานคร ของทิพอนงค์ รัชนีลัดดาจิต (2550) ตามแนวคิดการประเมินแบบสร้างพลัง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความตระหนักในบทบาทหน้าที่ ในการอบรมและส่งเสริมการมีคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนของผู้บริหารและครู พบว่า 1) ผู้บริหารและครูโรงเรียนคาทอลิกดำเนินการ

ประเมินด้านคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง ในการประเมินคุณลักษณะด้านความเชื่อเพื่อเพื่อแผ่
 สูงที่สุด และไม่ได้ดำเนินการในเรื่องการกำหนดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ เกณฑ์ด้านคุณธรรม จริยธรรม
 2) ผู้บริหารและครูโรงเรียนคาทอลิก มีความต้องการจำเป็นด้านการรายงานคุณภาพการประเมิน
 การจัดหาเอกสารที่รายงานความก้าวหน้ามากที่สุด 3) การพัฒนานักกลยุทธ์เพื่อปฏิบัติให้บรรลุ
 เป้าหมายให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนรายงานคุณภาพการประเมินโครงการ
 คุณธรรม หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ
 4) ทักษะการเขียนรายงานคุณภาพการประเมินโครงการคุณธรรมของบุคลากร อยู่ในระดับดีมาก
 และจากการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้วยอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก
 กรณีศึกษาโรงเรียนคาทอลิกระดับมัธยมศึกษา ของ Allen (2010) มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบ
 แนวคิดเรื่อง อัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิกจากเอกสารของพระศาสนจักรกับนักเรียนระดับ
 มัธยมศึกษาในโรงเรียนของสังฆมณฑล จากการทบทวนวรรณกรรมได้อธิบายอัตลักษณ์การศึกษา
 คาทอลิกออกเป็น 5 มิติ คือ ด้านวิชาการ ด้านบรรยากาศของโรงเรียน ด้านชีวิตหมู่คณะ
 ด้านมนุษยวิทยาแบบคริสตชน (Christian anthropology) และด้านการบูรณาการความเชื่อ
 กับชีวิต เก็บรวบรวมข้อมูลอาศัยแบบสอบถาม (Questionnaire) ทั้งหมด 2,328 ชุด พบว่า
 ความแตกต่างของเพศ การนับถือศาสนา ระดับชั้นของการเรียน และพื้นที่หลังทางการศึกษา
 มีผลต่อความแตกต่าง ในการรับรู้ด้านอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
 นอกจากนี้ ยังพบว่า ขนาดของโรงเรียนมีผลต่อการรับรู้ด้านอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิกใน 5 มิติ
 ดังกล่าว ด้วยเช่นเดียวกัน นอกจากนี้เมื่อเรียงลำดับรายด้าน พบว่า ด้านที่ผู้เรียนในโรงเรียน
 คาทอลิกรับรู้ได้มากที่สุด คือ มิติด้านมนุษยวิทยาแบบคริสตชน โดยมิติด้านชีวิตหมู่คณะเป็นมิติ
 ที่รับรู้ได้น้อยที่สุด

สรุปได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกรับรู้และดำเนินการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม
 นักเรียนสู่การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น เรื่องการมีน้ำใจ ความเมตตากรุณา
 ความเสียสละ ฯลฯ นอกจากนี้ ควรมีการจัดระบบการรายงานผลอย่างเป็นระบบ มีการกำกับ
 ติดตามผลที่เป็นรูปธรรม

5. การศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกกับประสิทธิผลในการบริหาร
 จัดการ ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของทิพย์วรรณ ปุณณินท์ (2551) ศึกษาวิจัยเรื่อง อิทธิพลของภาวะ
 ผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารต่อประสิทธิผลของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดฝ่ายการศึกษา
 อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ เขต 6 พบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน
 คาทอลิกสังกัดฝ่ายการศึกษา อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ เขต 6 ด้านการสร้างบารมี ด้านการสร้าง

แรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นปัญญา และด้านการคำนึงถึงเอกบุคล อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการสร้าง บารมี ด้านการกระตุ้นปัญญา และด้านการคำนึงถึงเอกบุคล อย่างไรก็ตาม นักวิชาการต่างประเทศ ได้แก่ Hoernemann (1998) ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงและผู้บริหารโรงเรียน ระดับประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภาวะผู้นำ แห่งการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน 2) คุณลักษณะภาวะผู้นำ แห่งการเปลี่ยนแปลงที่มีผลทำให้ครูเกิดความพึงพอใจและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความพยายาม ผลการศึกษา พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างการใช้คุณลักษณะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง กับการเรียนรู้ของนักเรียน แต่พบว่า คุณลักษณะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงมีผลต่อความพึงพอใจ ของครู ตลอดจนมีส่วนร่วมในการเพิ่มความพยายามในการปฏิบัติหน้าที่ของครู นอกจากนี้ ยังมี การศึกษา เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน (Transactional leadership) กับภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง (Transformational leadership) กรณีศึกษาโรงเรียนรัฐ ในประเทศไทย ของ Seatang (2004) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเครื่องมือตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำ ทดสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ และเริ่มต้นกำหนดโครงสร้างที่มีเหตุผลของการวัดภาวะผู้นำ แบบแลกเปลี่ยนกับภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงภายใต้วัฒนธรรมไทย โดยทำการพัฒนา แบบสอบถามจากการถามผู้เชี่ยวชาญและจัดหมวดหมู่โดยผู้วิจัย จากนั้นจึงนำไปเก็บข้อมูล กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,204 คน ซึ่งตอบแบบสอบถามและส่งกลับมา 68.94 เปอร์เซ็นต์ จากการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ พบว่า องค์ประกอบหลักของการมีภาวะผู้นำทั้ง 2 แบบ มี 6 องค์ประกอบ คือ การทำงานหนัก การฝึกฝนและการให้กำลังใจ การมอบรางวัล การวางแผน กลยุทธ์ ความเป็นประชาธิปไตยในที่ทำงาน และการพัฒนาบุคลากร จากการวิเคราะห์ปัจจัย เชิงยืนยัน พบว่า ผู้บริหารที่เป็นสุภาพสตรีมีแนวโน้มที่จะสร้างความเป็นประชาธิปไตยในที่ทำงาน มากกว่าผู้บริหารที่เป็นสุภาพบุรุษ และจากการศึกษาทัศนคติของครูต่อภาวะผู้นำของบาทหลวง ในการบริหารสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี โดยยอด เสนารักษ์ (2546) พบว่า ครูโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี มีทัศนคติต่อภาวะผู้นำ ของบาทหลวงในการบริหารสถานศึกษาตามแนวทฤษฎีของ Griffith โดยรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมาก เรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านการมีความคิดริเริ่ม ด้านการประสานงาน ด้านการเข้าสังคม ได้ดี ด้านการให้การยอมรับนับถือ ด้านการโน้มน้าวจิตใจ ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไขและ ด้านการให้การช่วยเหลือ โดยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกตามเพศ คือ เพศชายและเพศหญิง และจำแนกตามระดับการศึกษา คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี, ปริญญาตรี,

ปริญญาโท และสูงกว่าปริญญาโท และเมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน คือ ประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี, 5-15 ปี, 16-30 ปี และมากกว่า 30 ปี ขึ้นไป และระดับชั้นที่สอน คือ ระดับก่อนประถมศึกษา, ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ยกเว้น ด้านการเข้าสังคมได้ดี พบว่าครูมีทัศนคติต่อภาวะผู้นำของบาทหลวงในการบริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี มีทัศนคติแตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-15 ปี และครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-15 ปี มีทัศนคติแตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 30 ปี ขึ้นไป และครูในระดับประถมศึกษา มีทัศนคติแตกต่างกับครูในระดับมัธยมศึกษา และจากการศึกษาวิจัย เรื่อง คุณลักษณะผู้นำกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ของจิราวัลย์ สุจิรานุธรรม (2545) พบว่า 1) คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี อยู่ในระดับมาก และคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกตามประสบการณ์และขนาดของโรงเรียน 2) ผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี อยู่ในระดับมาก และผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกตามประสบการณ์และขนาดของโรงเรียน 3) คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีผลต่อความพึงพอใจของครู และมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเพิ่มความพยายามในการปฏิบัติหน้าที่ของครู และเมื่อพิจารณารายด้านจากคุณลักษณะ 4 ประการของภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง พบว่า ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการสร้างบารมี ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา และด้านคำนึงถึงเอกบุคคัล มีอิทธิพลต่อครูจากมากไปน้อยตามลำดับ

6. ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณธรรม ครูในโรงเรียนคาทอลิก ผู้เป็นแบบอย่างชีวิต ผู้เชื้อให้เกิดการเรียนรู้และผู้ร่วมทางชีวิต กรรณิการ์ โพธิ์รัตน์พิทักษ์ (2550) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาคูณลักษณะความเป็นครูของ ครูโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี พบว่า

6.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นครูของครูโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี โดยการสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีวิเคราะห์ส่วนประกอบสำคัญ (Principle component analysis) และใช้การหมุนแกนแบบอโรทอนอล (Orthogonal rotation) โดยวิธีแวนิแมกซ์ (Varimax method) ได้คุณลักษณะ จำนวน 7 องค์ประกอบ ซึ่งตั้งชื่อได้ ดังนี้

1) การพัฒนาการสอน 2) การพัฒนาเพื่อนครู 3) ความรู้ 4) การประสานงาน 5) คุณธรรมและจรรยาบรรณ 6) การวัดและประเมินผล และ 7) การวางตน

6.2 คุณลักษณะความเป็นครูทั้ง 7 องค์ประกอบของกลุ่มประสบการณ์การสอนไม่เกิน 5 ปี และ 5 ปี ขึ้นไป พบว่า คุณลักษณะความเป็นครูโดยรวมและรายองค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1) การพัฒนาการสอน 2) การพัฒนาเพื่อนครู 5) คุณธรรมและจรรยาบรรณ 6) การวัดและประเมินผล และ 7) การวางตน มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนองค์ประกอบที่ 3) ความรู้ และ 4) การประสานงาน มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

และเมื่อทำการศึกษาวิจัยในเรื่องบทบาทของครูในการปลูกฝังค่านิยมเชิงจริยธรรมให้นักเรียนโรงเรียนคาทอลิกในกรุงเทพมหานคร ของธีระกุล สถิรนาถ (2543) พบว่า 1) บทบาทของครูในการปลูกฝังค่านิยมเชิงจริยธรรมให้นักเรียนโรงเรียนคาทอลิกในกรุงเทพมหานคร มีบทบาทในการปลูกฝังค่านิยมเชิงจริยธรรม อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความมีน้ำใจ ด้านความสนใจใฝ่รู้และสร้างสรรค์ ด้านความมีวินัย ด้านความเป็นไทย และด้านการบริโภคด้วยปัญญาในวิถีชีวิตไทย 2) บทบาทของครูในการปลูกฝังค่านิยมเชิงจริยธรรม ระหว่างครูชายกับครูหญิง ไม่แตกต่างกัน 3) บทบาทของครูในการปลูกฝังค่านิยมเชิงจริยธรรม ระหว่างครูที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีกับปริญญาตรีและสูงกว่า ไม่แตกต่างกัน 4) บทบาทของครูในการปลูกฝังค่านิยมเชิงจริยธรรม ระหว่างครูอายุต่ำกว่า 35 ปี 35-49 ปี และ 50 ปี หรือสูงกว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูกลุ่มอายุต่ำกว่า 35 ปี มีบทบาทในการปลูกฝังค่านิยมเชิงจริยธรรม น้อยกว่าครูกลุ่มอายุ 35-49 ปี และ 50 ปี หรือสูงกว่า 5) บทบาทของครูในการปลูกฝังค่านิยมเชิงจริยธรรมระหว่างครูที่มีประสบการณ์สอนในโรงเรียนคาทอลิกที่ต่ำกว่า 5 ปี 5-9 ปี และ 10 ปี และสูงกว่าไม่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามจากการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาและข้อเสนอแนะของครูประถมศึกษาในการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้นักเรียนโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ของพงษ์นิรันดร์ นัมคณิสสรณ์ (2539) พบว่า 1) ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี มีปัญหาการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้นักเรียนโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัญหาการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้นักเรียน ของครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ปัญหาการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้นักเรียนของครูที่มีอายุต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ปัญหาการปลูกฝัง

และเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่นักเรียนของครูที่สอนประเภทวิชาต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัย สรุปได้ว่า คุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งของความเป็นครู คือ การเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม สามารถปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจนการปฏิบัติตนตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก ซึ่งมีความจำเป็นต่อการที่ครูจะเป็นผู้สอนคุณธรรม จริยธรรม เพราะเป็นการสอนด้วยชีวิตที่เป็นแบบอย่างที่ดีของตนเอง

7. การจัดบรรยากาศแบบคาทอลิก คือ บรรยากาศแห่งความรักและเอื้ออาทร เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสาร (Gospel value) จากงานวิจัยของนิตยา โจษวรรคินุสนธิ (2547) ศึกษาวิจัยเรื่อง งานของจิตตาศาสนาภิบาล โรงเรียนคาทอลิกที่ส่งผลต่อคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน พบว่า 1) การปฏิบัติงานของจิตตาศาสนาภิบาลโรงเรียนคาทอลิก โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) พฤติกรรมทางคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) การปฏิบัติงานของจิตตาศาสนาภิบาลโรงเรียนคาทอลิก ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน คือ งานการสร้างและจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร งานด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ งานด้านการอภิบาล งานด้านการแพร่ธรรม และงานช่วยเหลือผู้ยากไร้ด้านการให้การศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การศึกษาวิจัยของสมจิตร์ พึ่งหรรษพร (2552) พบว่า การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมมีผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษา เพราะจากการศึกษาวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงระบบในการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาเครือข่ายคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี พบว่า ปัจจัยเชิงระบบในการบริหารที่สถานศึกษาเครือข่ายคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ควรให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ปัจจัยสภาพแวดล้อมและปัจจัยระบบการเมือง

สิ่งที่ขาดไม่ได้ของโรงเรียนคาทอลิก คือ การจัดบรรยากาศแห่งความรัก ความเอื้ออาทร บูรณาการสู่การมีวัฒนธรรมองค์กรแห่งความรัก ความเมตตา การดูแลเอาใจใส่ สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของนฤมล สัตยานุวัฒน์ (2541) เรื่อง วัฒนธรรมองค์การในการปฏิบัติงานของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ที่พบว่า ดัชนีวัฒนธรรมองค์การจากมากไปน้อย ได้แก่ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ คุณภาพ ศักดิ์ศรี อุดมการณ์หรือปรัชญาของโรงเรียน ความเอาใจใส่ดูแล ความหลากหลาย ความไว้วางใจ การยอมรับ การตัดสินใจ และการให้อำนาจ

สรุปข้อค้นพบจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบการบริหารจัดการในโรงเรียนเอกชนคาทอลิก มีจุดเน้นอยู่ที่การจัดการเรียนการสอนบนพื้นฐานคำสอนตามหลักพระคริสตธรรม มุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งครบ (Holistic) ได้แก่ ด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม หรือการมุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามอัตลักษณ์ การศึกษาคาทอลิก เน้นการศึกษาอบรมคุณธรรม จริยธรรม ผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ บนพื้นฐานของหลักปรัชญาการศึกษาคาทอลิก บริหารจัดการโรงเรียนโดยอาศัยภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อความพึงพอใจของครู มีส่วนช่วยเพิ่มความพยายามในการปฏิบัติหน้าที่ของครู โดยคุณลักษณะของผู้บริหารที่มีผลต่อความตระหนักรู้ในหน้าที่ของครูมากที่สุด คือ คุณลักษณะของการเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจ โดยครูแต่ละคนในโรงเรียนคาทอลิกจะต้องเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติตนตามคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสาร เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน เป็นผู้เอื้อให้เกิดการเรียนรู้และผู้ร่วมทางชีวิต มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสาร มีคุณธรรมจริยธรรมประจำใจ ท่ามกลางบรรยากาศแห่งความรักและความเอื้ออาทร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐาน การศึกษาคาทอลิก ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบ การบริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยอาศัยเทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research: PAR) โดยการศึกษาวิจัยแบ่งเป็น 5 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

1. การศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ แห่งการเปลี่ยนแปลง (Transformational leadership) เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ นำมาเป็น ข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เป็นแนวปฏิบัติตนในการบริหารจัดการทางด้าน การศึกษา ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษาตามแนวคิดของ Bass and Avolio (1994)
2. การศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอัตลักษณ์ ผู้เรียนและการบริหารการศึกษา เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ทางทฤษฎีที่จำเป็น นำมาเป็นข้อมูล ในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ให้เป็นกรอบแนวคิดรูปแบบการบริหารการศึกษาสู่การมีคุณภาพ ผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก
3. การศึกษาหลักการและแนวคิดด้านการจัดการศึกษาคาทอลิก จากพระคัมภีร์และ สมณสาสน์ด้านการศึกษาคาทอลิกจากสมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูล สำคัญของการวิเคราะห์ สังเคราะห์เป็นมาตรฐานด้านผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก
4. ศึกษาเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยเฉพาะการวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research: PAR) ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษาตามแนวคิดของ Kemmis and McTaggart (1988) ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การปฏิบัติ 3) การสังเกต และ 4) การสะท้อนผล
5. การเก็บข้อมูลเชิงสำรวจ (Survey research) จากแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจาก การวิเคราะห์และสังเคราะห์หลักการ แนวคิด และทฤษฎีจากการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาคาทอลิก การพัฒนาอัตลักษณ์ผู้เรียนและมาตรฐานการศึกษา คาทอลิก โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

5.1 สร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพ อายุ ตำแหน่งหน้าที่ในโรงเรียน วุฒิการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการและสภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ด้านการบริหารจัดการ ด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านผู้เรียน ด้านชุมชนการศึกษา และด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการประกาศข่าวดี ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) 5 ระดับตามแบบของ Likert (Likert's rating scale) และแบบสอบถามปลายเปิด (Opened-ended questions) จำนวนทั้งหมดรวม 84 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการตระหนักรู้ในหน้าที่ (Self-awareness) ของคุณลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) 5 ระดับตามแบบของ Likert (Likert's rating scale) จำนวน 17 ข้อ

5.2 นำแบบสอบถามขอความเห็นชอบจากประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และทำการแก้ไขตามคำแนะนำ

5.3 ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยการนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้แก่ 1 ซาติชาย.บาทหลวง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร (พงษ์ศิริ 2 (บาทหลวง ดรลือชัย. จันทรใจ 3 สุญาญ.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร (ธีระวณิชตระกูล 4 สมโภชน์.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร (อเนกสุข และ 5 ภารดี.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร (อนันต์นาวี เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา)Content validityด้วยวิธีการหาค่าดัชนี (ความสอดคล้อง)Index of Item objective congruence: IOC ได้ค่า (IOC ระหว่าง .80-1.00 คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า .8 ตามเกณฑ์การพิจารณาที่ได้กำหนดไว้ ทำการแก้ไขและปรับปรุงข้อคำถามบางข้อตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ได้ข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้จำนวน 101 ข้อ

5.4 ทดลองเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้)try out กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน (30 คน นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น)Reliability (ของแบบสอบถามด้วยการคำนวณสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค) α -Cronbach's alpha coefficientซึ่งใช้เกณฑ์การพิจารณา (ที่มีค่ามากกว่า.80 ขึ้นไป และหาค่าอำนาจจำแนก)Discrimination) ใช้เกณฑ์การพิจารณาที่มีค่ามากกว่า .20 ขึ้นไป ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .97 ซึ่งมากกว่า .80

และได้ค่าความอำนาจจำแนกระหว่าง .20-.78 ซึ่งมากกว่า .20 ตามเกณฑ์ การพิจารณาที่กำหนดไว้จึงได้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

5.5 ทำการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพด้วยแบบสอบถามแบบผสม (Mixed questionnaires) ที่ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงแล้ว ซึ่งประกอบไปด้วยคำถามปลายปิด (Closed-ended questions) และคำถามปลายเปิด (Opened-ended questions) โดยกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน และผู้ปกครองจากกลุ่มโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) และการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) จำนวนทั้งสิ้น 457 คน ประกอบด้วย

5.5.1 การเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) รวมทั้งสิ้น 78 คน ได้แก่

5.5.1.1 ผู้บริหารโรงเรียนจาก 13 โรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนคาทอลิก

สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 13 คน

5.5.1.2 ครูที่รับหน้าที่ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ผู้เรียน และฝ่ายอภิบาลและแพรธรรม จาก 13 โรงเรียน ในกลุ่มโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี โรงเรียนละ 2 คน จำนวน 26 คน

5.5.1.3 นักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นประธานสภานักเรียนและรองประธานสภานักเรียนจาก 13 โรงเรียน ในกลุ่มโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี โรงเรียนละ 2 คน จำนวน 26 คน

5.5.1.4 ผู้ปกครองจากสมาชิกคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาจาก 13 โรงเรียน ในกลุ่มโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 13 คน

5.5.2 การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) กลุ่มตัวอย่าง 379 คน

5.5.2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยนี้ คือ ครู นักเรียน และผู้ปกครอง จากกลุ่มโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี รวมทั้งสิ้น 33,449 คน

5.5.2.2 กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการเปิดตารางหากกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อนเท่ากับ ร้อยละ 5 จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 379 คน

ตารางที่ 3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างเพื่อการเก็บข้อมูลเชิงสำรวจในระยาะที่ 1

สถานศึกษา	จำนวนประชากร			จำนวนกลุ่มตัวอย่าง			รวม
	ครู	นักเรียน	ผู้ปกครอง	ครู	นักเรียน	ผู้ปกครอง	
1 โรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา	525	4,546	4,546	6	51	51	108
2 โรงเรียนดาราสมุทร สระแก้ว	46	500	500	1	5	5	11
3 โรงเรียนดาราสมุทร อรัญประเทศ	93	655	655	1	8	8	17
4 โรงเรียนดาราจรัส	93	834	834	1	9	9	19
5 โรงเรียนศรีฤทัย	72	912	912	1	10	10	21
6 โรงเรียนปรีชาานุศาสน์	215	2,538	2,538	2	29	29	60
7 โรงเรียนคริสตสงเคราะห์	83	927	927	1	11	11	23
8 โรงเรียนประชาสงเคราะห์	43	292	292	1	3	3	7
9 โรงเรียนวัฒนานุศาสน์	162	1,591	1,591	2	18	18	38
10 โรงเรียนปัญญทรัพย์ ดินแดง	131	1,406	1,406	2	16	16	34
11 โรงเรียนปัญญทรัพย์ มีนบุรี	43	206	206	1	2	2	5
12 โรงเรียนเทวรักษ์	106	1,380	1,380	1	16	16	33
13 โรงเรียนสันติภาพ	23	120	120	1	1	1	3
รวม	1,635	15,907	15,907	21	179	179	379

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ในกลุ่มโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี จำนวน 457 ชุด ได้รับกลับคืนมา จำนวน 439 ชุด คิดเป็นร้อยละ 96.06 ทำการวิเคราะห์ (Analysis) ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามว่าอยู่ในช่วงสภาพความเป็นจริง ระดับใด เป็นการแสดงระดับสภาพความเป็นจริงระดับนั้น ซึ่งถือเป็นฉันทามติ (Consensus) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพจากคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล (Content analysis) และจำแนกหรือจัดกลุ่มข้อมูลตามกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มครู กลุ่มนักเรียน และกลุ่มผู้ปกครอง (Category or typological analysis) จากนั้นนำผลที่ได้ไปเป็นข้อมูลสำคัญ ในการสร้างรูปแบบในระยาะที่ 2 ของการศึกษาวิจัยต่อไป

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา คาทอลิก ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

1. การเลือกพื้นที่ศึกษา ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ศึกษา คือ โรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา สังกัดกลุ่มโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ด้วยเหตุผลดังนี้ 1) เป็นโรงเรียนที่บริหารจัดการตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์สู่การมีคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก 2) ผู้บริหาร คณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน มีความต้องการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก 3) เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษและมีนักเรียนทุกระดับชั้นในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) ผู้วิจัยได้ร่วมงานและรับรู้สภาพการดำเนินงานของโรงเรียนมาเป็นระยะเวลาสมควร

2. การเตรียมการก่อนเข้าสู่พื้นที่ที่ศึกษา (Preparation) การศึกษาวิจัยนี้ใช้เทคนิควิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้เตรียมการก่อนเข้าสู่พื้นที่ที่จะศึกษา ดังนี้

2.1 การเตรียมตัวผู้วิจัย ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุด ดังนั้น ก่อนการทำวิจัยผู้วิจัยจึงเตรียมการโดยการศึกษาระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสม เทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ทำการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 การเตรียมผู้ร่วมวิจัย ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ร่วมวิจัยแบบเจาะจง (Purposive selection) โดยกำหนดให้ผู้บริหาร ผู้แทนครู ผู้แทนนักเรียน และผู้แทนผู้ปกครอง เป็นผู้ร่วมวิจัย รวมทั้งสิ้น 45 คน ดังต่อไปนี้

2.2.1 ผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหาร รวมทั้งสิ้น 10 คน ได้แก่ ผู้ทำการแทนผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และครูที่รับหน้าที่ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ทั้ง 6 ฝ่าย คือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายสำนักบริหาร ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริหารหลักสูตร และงานวิชาการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริการและกิจการนักเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายอภิบาลและแพรธรรม และผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายธุรการ การเงิน

2.2.2 ผู้แทนครู รวมทั้งสิ้น 10 คน ได้แก่

2.2.2.1 ผู้แทนครูจากฝ่ายส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน และฝ่ายอภิบาลและแพรธรรม ฝ่ายละ 3 คน รวม 6 คน

2.2.2.2 ผู้แทนครูที่ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่า มีความรู้ มีประสบการณ์ในการพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางการจัดการศึกษาคาทอลิก 4 คน

2.2.3 ผู้แทนนักเรียน รวมทั้งสิ้น 10 คน ได้แก่

2.2.3.1 ผู้แทนนักเรียนจากสถานักเรียนระดับประถมศึกษา ได้แก่ ประธานสถานักเรียน รองประธานสถานักเรียน และผู้แทนอีก 3 คน จากการคัดเลือกของครูที่ปรึกษาสถานักเรียนระดับประถมศึกษา ประจำปีการศึกษา 2559

2.2.3.2 ผู้แทนนักเรียนจากสถานักเรียนระดับมัธยมศึกษา ได้แก่ ประธานสถานักเรียน รองประธานสถานักเรียน และผู้แทนอีก 3 คน จากการคัดเลือกของครูที่ปรึกษาสถานักเรียนระดับมัธยมศึกษา ประจำปีการศึกษา 2559

2.2.4 ผู้แทนผู้ปกครอง รวมทั้งสิ้น 15 คน ได้แก่ ผู้แทนผู้ปกครองทั้งหมดที่เป็นสมาชิกคณะกรรมการสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา ประจำปีการศึกษา 2559

2.3 การสร้างความคุ้นเคย เป็นขั้นตอนของการทำความรู้จัก สร้างความรู้สึกแบบเพื่อนร่วมงาน และเป็นผู้ร่วมวิจัย

2.4 การสร้างทีมผู้ร่วมวิจัย

2.4.1 ความเข้าใจเชิงเนื้อหา ได้แก่ การเสริมพลังความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญและความเป็นมาของการทำวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระเบียบวิธีการวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยทราบถึงธรรมชาติและกระบวนการวิจัยตั้งแต่เริ่มแรก ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และสภาพการดำเนินงาน สภาพปัญหาโดยทั่วไป และสภาพปัญหาของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก จากการสำรวจข้อมูลในระยะที่ 1 ระหว่างวันที่ 5-7 กันยายน พ.ศ. 2559

2.4.2 ความเข้าใจในเทคนิค ได้แก่ ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เทคนิค A-I-C (Appreciation-influence-control) เทคนิคการระดมพลังสมอง เทคนิคการวางแผนปฏิบัติการ เทคนิคการนำแผนสู่การปฏิบัติ เทคนิคการสังเกตผล การปฏิบัติงาน เทคนิคการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน เทคนิคการบันทึกภาคสนาม และอื่น ๆ ระหว่างวันที่ 5-7 กันยายน พ.ศ. 2559

2.5 กำหนดให้มีการบันทึกภาคสนาม (Field notes) เป็นกิจกรรมคู่ขนาน (Parallel) โดยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participate observation) โดยแบ่งการบันทึกเป็น 2 ส่วน คือ

2.5.1 บันทึกพรรณนา

2.5.2 บันทึกทบทวน

3. การวางแผน (Planning) โดยการเข้าสู่พื้นที่ศึกษา เพื่อร่วมกันกำหนดประเด็นปัญหา และร่วมกันวางแผนนำสู่การปฏิบัติ โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) อาศัยเทคนิค กระบวนการกลุ่มแบบพลังสร้างสรรค์ (A-I-C) ซึ่งเป็นเทคนิควิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุม ได้สื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ตลอดจนข้อมูลข่าวสาร ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจ ถึงสภาพปัญหาและสาเหตุของปัญหามากขึ้น เข้าใจสภาพความต้องการ และศักยภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ระหว่างวันที่ 5-12 กันยายน พ.ศ. 2559

วิธีการของ A-I-C เป็นการเชิญผู้ร่วมวิจัยทั้งหมดร่วมสนทนากลุ่ม ซึ่งดำเนินการ เป็นกระบวนการใน 3 ขั้นตอน ดังนี้ (ศิริวรรณ เพียรสุข, 2542, หน้า 74-75)

3.1 ขั้นตอนการสร้างความรู้ (Appreciation หรือ A) เป็นขั้นตอนของการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสร้างความตระหนักและความสนใจร่วมกันถึงความสำคัญและความจำเป็นของคุณภาพผู้เรียน ตามมาตรฐานการศึกษาชาติ เปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็น และสรุปร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ในสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงปรารถนา คือ

3.1.1 สภาพปัจจุบันจากการสำรวจสภาพที่เป็นจริง (The reality) เป็นการสะท้อนภาพความเป็นจริงตามที่ตนเห็น มีการร่วมกันกำหนดประเด็นปัญหา เพื่อการพัฒนา โดยใช้การสนทนากลุ่มเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยกำหนดหัวข้อการสนทนา จากการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถาม พิจารณาถึงความสอดคล้องกับกลุ่มของผู้สนทนากลุ่ม โดยแบ่งเป็นกลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มครู กลุ่มนักเรียน และกลุ่มผู้ปกครอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการวิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริงของสภาพปัญหาตามความสำคัญ และความจำเป็น ด้วยความเป็นมิตร ความเคารพ และให้เกียรติซึ่งกันและกัน (Appreciation) โดยให้โอกาสทุกคนเท่าเทียมกัน ไม่ครอบงำ และสรุปทั้งหมดเป็นภาพเดียวกันนำเสนอในกลุ่มใหญ่

3.1.2 สภาพที่ปรารถนาในอนาคต สภาพที่มุ่งหวัง (The ideal vision) เป็นขั้นตอนของการนำเสนอคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาชาติ ซึ่งเป็นสภาพที่มุ่งหวัง และวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.2 ขั้นตอนการสร้างแนวทางการพัฒนา (Influence หรือ I) เป็นขั้นตอนการกำหนด ยุทธศาสตร์ มาตรการ วิธีการ และเสนอทางเลือก เพื่อให้บรรลุความมุ่งหวัง บรรลุภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 การกำหนดงาน โครงการ และกิจกรรมที่จะทำให้บรรลุตามความมุ่งหวัง หรือภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งมีวิธีการโดยให้แต่ละคนคิดยุทธศาสตร์ (Strategies) ตามลำพังให้ได้ ประมาณ 1-3 ข้อ จากนั้นเขียนยุทธศาสตร์ลงบนแผ่นกระดาษย่อย แผ่นละ 1 ข้อ จัดให้มีการนำเสนอและอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มย่อย โดยอภิปรายบนหลักของเหตุผล และความเป็นไปได้ จากนั้นคัดเลือกยุทธศาสตร์ที่เห็นว่าดีที่สุดประมาณ 3-5 ข้อ ที่ได้รับการยอมรับ และพึงพอใจจากกลุ่มมากที่สุด โดยแต่ละยุทธศาสตร์อาจมียุทธศาสตร์ย่อยหรือมาตรการพ่วง มาด้วยมากกว่า 1 ข้อ

3.2.2 การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและยุทธศาสตร์ที่ผ่านการอภิปราย และได้รับความพึงพอใจจากกลุ่มแล้ว โดยให้คะแนนจากน้อยไปหามาก 5 ระดับ คือ 0, 1, 2, 3 หรือ 4 คะแนน โดยพิจารณาจากองค์ประกอบของความมากน้อยหรือขนาดของปัญหาความรุนแรงของปัญหา ความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ ความพร้อมในการดำเนินยุทธศาสตร์ ความร่วมมือ และความสนใจของผู้ร่วมวิจัย จากผู้ร่วมวิจัยทั้งสิ้น 45 คน ด้วยแบบสำรวจความสำคัญของยุทธศาสตร์ นำผลที่ได้จากมากไปหาน้อยมาจัดอันดับความสำคัญของยุทธศาสตร์ สู่อันดับ การสร้างแนวปฏิบัติและการจัดทำแผนปฏิบัติการต่อไป

3.3 ขั้นตอนการสร้างแนวปฏิบัติ (Control หรือ C) เป็นขั้นตอนของการทำงาน ร่วมกัน โดยนำเอายุทธศาสตร์จากขั้นตอนที่ 3.2 มาบูรณาการสู่งาน โครงการ และกิจกรรม เพื่อการปฏิบัติและจัดกลุ่มดำเนินการที่แต่ละกลุ่มถนัด และแสวงหาทรัพยากร มีขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ

3.3.2 จัดทำแผนปฏิบัติการ โดยการนำยุทธศาสตร์แต่ละข้อพร้อมด้วยมาตรการ พ่วงมาทำแผนการดำเนินการ (Action plan) จากนั้นแสวงหาผู้รับผิดชอบ โดยแบ่งกลุ่มและลงชื่อ ตามความสมัครใจว่าจะร่วมจัดทำแผนงานในมาตรการใด และให้มีการนำเสนอแผนการดำเนินการ ในที่ประชุมใหญ่

4. การพัฒนาความรู้เชิงทฤษฎีให้แก่ผู้ร่วมวิจัย เป็นขั้นตอนของการพัฒนาความรู้ ในเชิงทฤษฎีให้แก่ผู้ร่วมวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยเกิดวิสัยทัศน์และความรู้ ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น เพื่อช่วยในการกำหนดทางเลือกเพื่อแก้ปัญหาหรือในการพัฒนาในประเด็น ที่สนใจ ในวันที่ 5-12 กันยายน พ.ศ. 2559 โดยแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ

4.1 ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจจากการทบทวนวรรณกรรมโดยผู้วิจัย

4.2 ถ่ายทอดความรู้เรื่องมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกด้านผู้เรียน โดยบาทหลวง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชาย พงษ์ศิริ ผู้ช่วยพระสังฆราชฝ่ายการศึกษาอบรม สังฆมณฑล จันทบุรี

5. กิจกรรมบูรณาการความรู้เชิงทฤษฎี ในวันที่ 5-12 กันยายน พ.ศ. 2559 เป็นการบูรณาการความรู้ที่ได้รับกับทางเลือกเพื่อแก้ปัญหาที่ได้ระบุไว้ก่อนหน้านี้ ซึ่งผลจากการบูรณาการ อาจเป็นอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

5.1 ยืนยันทางเลือกเพื่อแก้ปัญหาเดิมที่ได้ระบุไว้

5.2 ระบุทางเลือกเพื่อแก้ปัญหาใหม่ โดยยึดเอาตามแนวทางทฤษฎีที่ผู้วิจัยนำไปถ่ายทอดให้

5.3 ทำการบูรณาการเข้าด้วยกันระหว่างทางเลือกเพื่อแก้ปัญหาเดิมกับทฤษฎีใหม่ที่ได้รับ เพื่อกำหนดทางเลือกเพื่อแก้ปัญหาใหม่

6. สังเคราะห์ความรู้เชิงทฤษฎีสู่การวางแผนปฏิบัติการของโรงเรียน (Action plan) ในวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2559 โดยการวางแผนแบบเน้นวัตถุประสงค์ (Objectively oriented project planning) โดยผู้ปฏิบัติหรือผู้รับผิดชอบนำทางเลือกไปออกแบบงาน โครงการและกิจกรรมให้มีเป้าหมาย วัตถุประสงค์ กิจกรรม และผลที่จะเกิดขึ้นในรูปของตารางเหตุผลสัมพันธ์ (Logical framework) โดยใช้ตัวชี้วัดตามตัวชี้วัดคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก และถ่ายโอนสู่เงื่อนไขเวลาและผู้รับผิดชอบโดยใช้แผนภูมิแกนต์ (Gantt chart)

7. การปฏิบัติ (Acting) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยมีส่วนร่วม ส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกให้มีการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ และควบคุมการปฏิบัติการให้เป็นไปตามที่ได้ออกแบบในงาน โครงการและกิจกรรม ให้กำลังใจ และกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยพยายามไม่ให้ความช่วยเหลือใด

8. การสังเกตผล (Observing) ดำเนินการเป็น 2 ส่วน ดังนี้

8.1 บันทึกประเด็นที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในกิจกรรมที่ปฏิบัติ โดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) (แบบบันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วม)

8.2 บันทึกผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงในแต่ละงาน โครงการ และกิจกรรม เพื่อเปรียบเทียบกับตัวบ่งชี้คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก (แบบบันทึกภาคสนาม)

9. การสะท้อนผล (Reflecting) นำผลการบันทึกภาคสนาม (Field notes) ในทุกขั้นตอนจากการสังเกตผลที่ผ่านมา คือ การเตรียมการ การวางแผนและการปฏิบัติมาอภิปรายร่วมกัน ในวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2559 โดยมีจุดมุ่งหมายว่าผู้เรียนสามารถบรรลุตามตัวบ่งชี้คุณภาพผู้เรียน ตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกหรือไม่ มีตัวบ่งชี้ใดที่ประสบผลสำเร็จ หรือตัวบ่งชี้ใดที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จ เป็นเพราะเหตุใด แต่ละตัวบ่งชี้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง และเข้าสู่วงจรวิจัยอื่น ๆ ต่อไป

ระยะที่ 3 การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา คาทอลิก

หลังจากได้สร้างรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในระยะที่ 2 แล้ว ในระยะนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก กระทำได้โดยการนำสารสนเทศทุกขั้นตอนของการวิจัยในระยะที่ 2 มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และสังเคราะห์ (Synthesis) ออกมาเป็นรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนคาทอลิกอื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกันได้ จากนั้นจึงส่งรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาคาทอลิก จำนวน 5 คน ทำการตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ

ระยะที่ 4 การตรวจสอบความเหมาะสมและการประเมินประสิทธิภาพ ของรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียน ตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ด้วยการวิจัยกึ่งทดลอง

ทำการตรวจสอบความเหมาะสม โดยการนำรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ในระยะที่ 3 มาทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/ 1, 4/ 2, 4/ 5 และ 4/ 6 โรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา ประจำปีการศึกษา 2559 เป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียน โดยการบูรณาการงาน โครงการและกิจกรรมในแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน กำหนดให้มีการสังเกตผล การสะท้อนผล จากนั้นจึงทำการวางแผนใหม่ การปฏิบัติใหม่ การสังเกตผลใหม่ และการสะท้อนผลใหม่ เข้าสู่วงจรวิจัยจนกว่าจะได้รูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกที่มีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาจากผลสะท้อนกลับ ซึ่งจะเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนางาน โครงการและกิจกรรมในแผนปฏิบัติการ โดยการวางแผนใหม่นั้นให้มีการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของพัฒนางานเพื่อระบุปัญหา สาเหตุของปัญหา ทางเลือกเพื่อการแก้ปัญหา ประเมินและเลือกทางเลือกเพื่อการปฏิบัติใหม่ โดยนำสารสนเทศ (Information) ที่ได้จากการสะท้อนผลในขั้นตอนการร่วมกันวางแผนมาร่วมพิจารณาด้วย

ตารางที่ 4 วงจรวิจัยเพื่อการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียน

วงจรวิจัย	การดำเนินการ	ระยะเวลา
วงจรที่ 1	การวางแผน	วันที่ 5-9 กันยายน พ.ศ. 2559
	การปฏิบัติ	วันที่ 9 กันยายน-21 ตุลาคม พ.ศ. 2559
	การสังเกตผล	วันที่ 9 กันยายน-21 ตุลาคม พ.ศ. 2559
	การสะท้อนผล	วันที่ 24-25 ตุลาคม พ.ศ. 2559
วงจรที่ 2	การวางแผน ครั้งที่ 2	วันที่ 24-25 ตุลาคม พ.ศ. 2559
	การปฏิบัติ ครั้งที่ 2	วันที่ 26 ตุลาคม-23 ธันวาคม พ.ศ. 2559
	การสังเกตผล ครั้งที่ 2	วันที่ 26 ตุลาคม-23 ธันวาคม พ.ศ. 2559
	การสะท้อนผล ครั้งที่ 2	วันที่ 12-13 มกราคม พ.ศ. 2559
วงจรที่ 3	การวางแผน ครั้งที่ 3	วันที่ 12-13 มกราคม พ.ศ. 2559
	การปฏิบัติ ครั้งที่ 3	วันที่ 14 มกราคม-24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559
	การสังเกตผล ครั้งที่ 3	วันที่ 14 มกราคม-24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559
	การสะท้อนผล ครั้งที่ 3	วันที่ 27-28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559

เข้าสู่วงจรอื่น ๆ ต่อไป จนกว่าจะได้รูปแบบที่มีประสิทธิภาพ

จากนั้นจึงทำการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียน ด้วยการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) กับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม (Non-randomized control-group pretest posttest design) คือ กลุ่มทดลอง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1, 4/2, 4/5 และ 4/6 จำนวน 145 คน และกลุ่มควบคุม ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3, 4/4 และ 4/7 จำนวน 117 คน โดยทำการวัดกับกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 2 กลุ่ม ที่มีลักษณะเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน ทำการทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) ทั้ง 2 กลุ่ม ด้วยแบบประเมินคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก อาศัยตัวบ่งชี้คุณภาพตามแนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก (Catholic standard school) จากนั้นจึงจัดสภาพการณ์เกี่ยวกับการทดลองให้เหมือนกัน ยกเว้น การใช้รูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียน ที่ได้พัฒนาขึ้นโดยจัดกระทำกับกลุ่มทดลอง ส่วนกลุ่มควบคุมไม่มีการจัดกระทำทำการทดลองตลอดระยะเวลาการใช้รูปแบบ เมื่อทดลองเสร็จแล้วจึงทำการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) ด้วยเครื่องมือเดียวกัน ทำการเปรียบเทียบความแตกต่าง ถ้ามีการเปลี่ยนแปลง

แสดงว่า การเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นผลมาจากรูปแบบการบริหารผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ
(อรพินทร์ ชูชม, 2552)

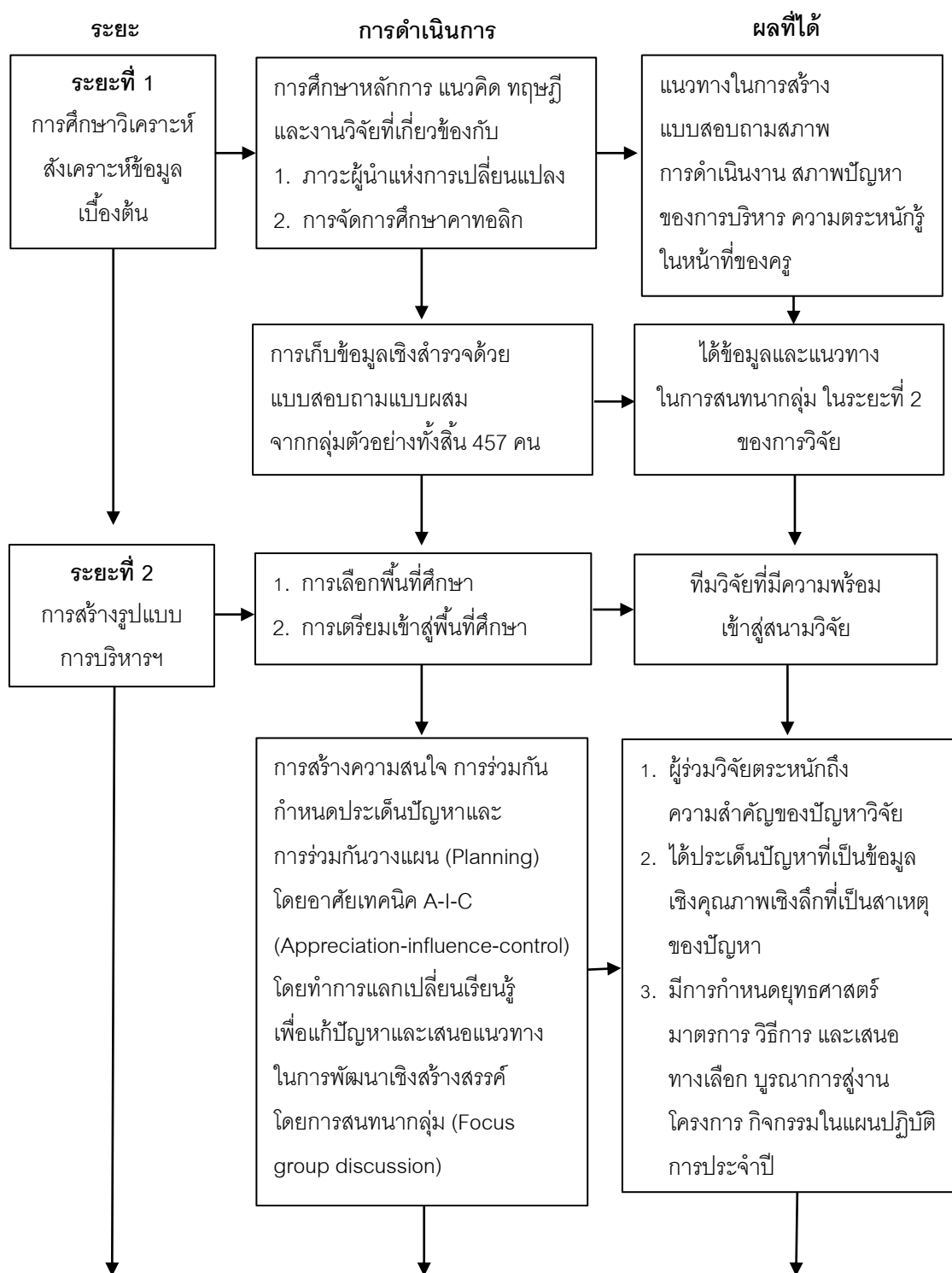
ตารางที่ 5 แบบแผนการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียน

กลุ่ม	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
E	T ₁	X	T ₂
C	T ₁		T ₂

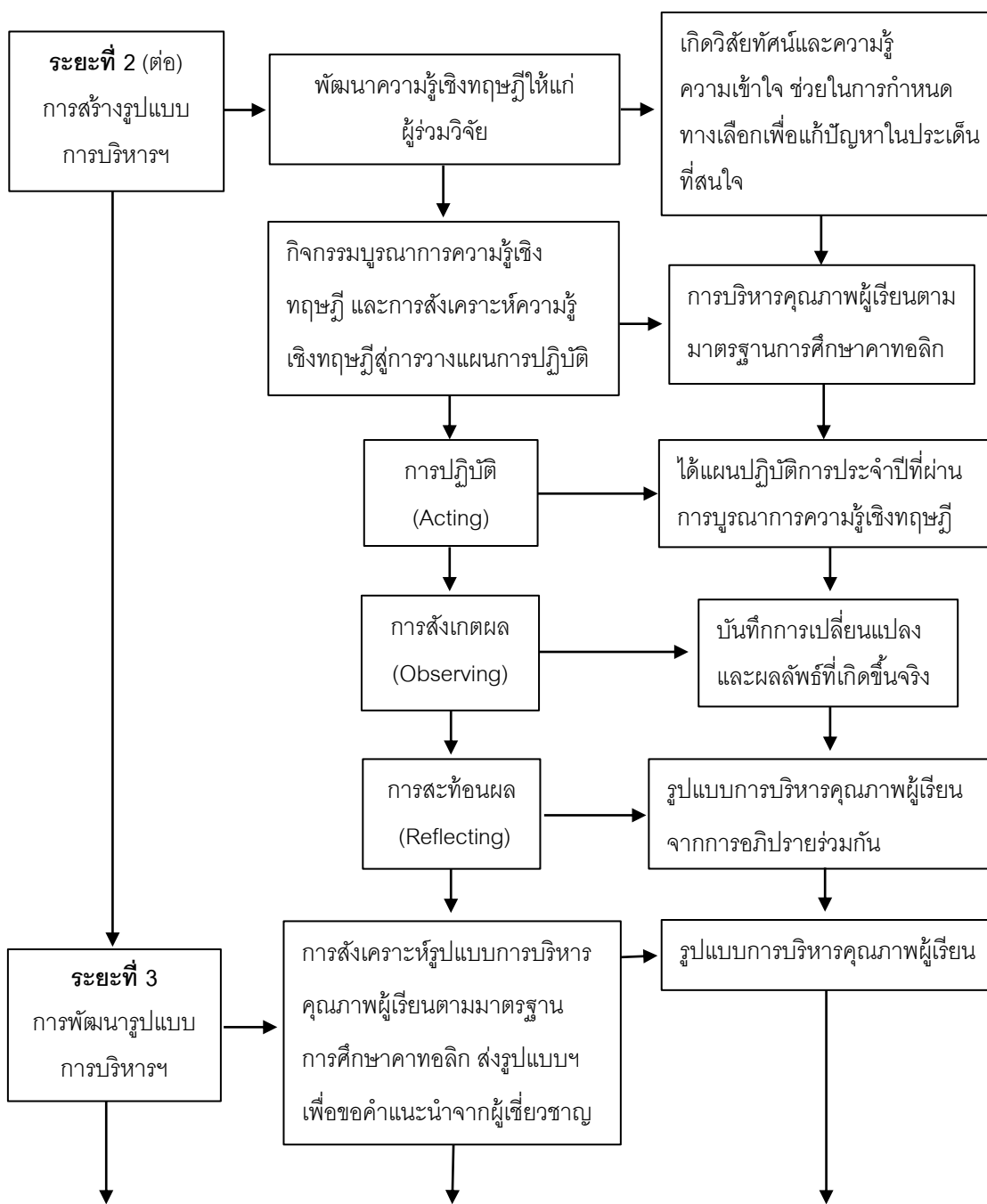
ระยะที่ 5 การสรุปและรับรองรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียน ตามมาตรฐาน การศึกษาคาทอลิก ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ในการศึกษาวิจัยนี้ เมื่อได้ดำเนินการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก จนพบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีคุณภาพตามตัวบ่งชี้คุณภาพตามมาตรฐานแล้ว ผู้วิจัยจะได้นำเสนอผลการวิจัยรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก เพื่อการรับรองรูปแบบดังต่อไปนี้

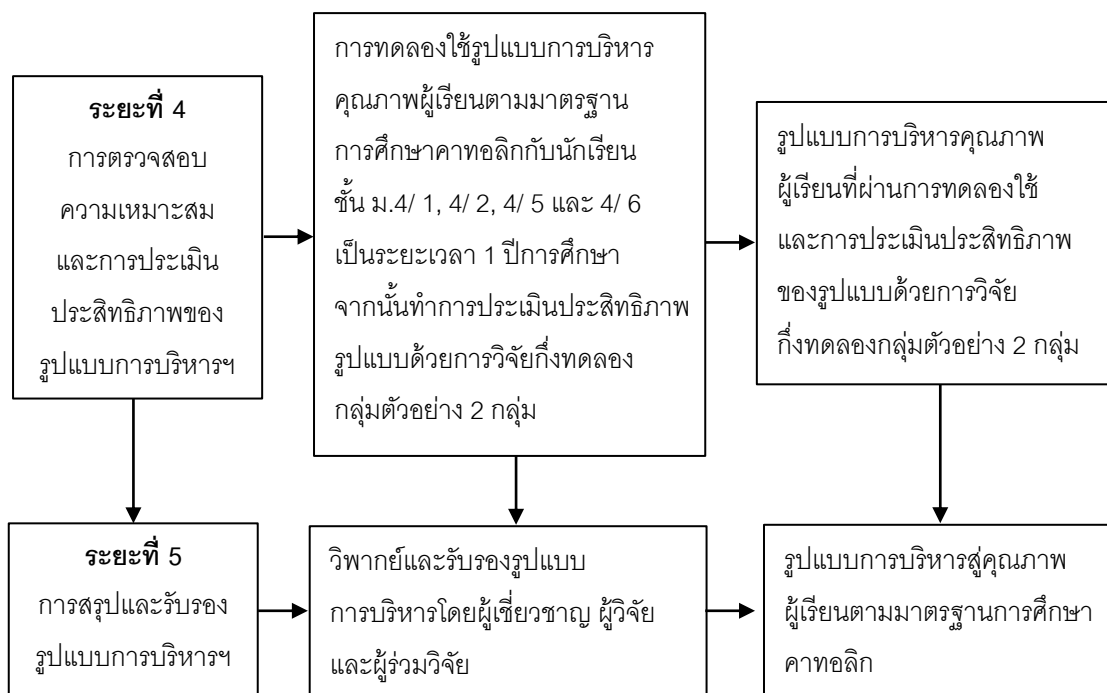
1. ทำการวิพากษ์และรับรองรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาคาทอลิก จำนวน 5 คน
2. ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันพิจารณารับรองรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก

ภาพที่ 5 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยการพัฒนาารูปการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐาน
 การศึกษาคาทอลิก

ภาพที่ 5 (ต่อ)

ภาพที่ 5 (ต่อ)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการศึกษารูปแบบการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา
คาทอลิก ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิจัย
โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับรูปแบบ
การบริหารจัดการและสภาพที่เกิดขึ้นจริงในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี
ด้านการบริหารจัดการ ด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านผู้เรียน ด้านชุมชนการศึกษาและ
ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการประกาศข่าวดี

ตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก
ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ตอนที่ 3 การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา
คาทอลิก

ตอนที่ 4 การตรวจสอบความเหมาะสมและการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ
การบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ด้วยการวิจัยกึ่งทดลอง

ตอนที่ 5 การสรุปและรับรองรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา
คาทอลิกด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้
สัญลักษณ์แทนค่าสถิติและองค์ประกอบย่อย ดังต่อไปนี้

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

SD แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการและสภาพที่เกิดขึ้นเกิดขึ้นในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการและสภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี จากการจัดการศึกษาตามวิสัยทัศน์ที่ว่า “อัตลักษณ์การศึกษาเด่น เป็นโรงเรียนมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก มุ่งสัมฤทธิ์ผลแบบองค์รวม” โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครองในกลุ่มโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี จำนวน 457 ชุด ได้รับกลับคืนมาจำนวน 439 ชุด คิดเป็นร้อยละ 96.06 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยเทคนิคการจัดกลุ่มข้อมูล มีรายละเอียด ดังนี้

สถานภาพทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

จากการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลโดยการตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลจากตารางที่ 6 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลรวมทั้งสิ้น 439 คน ดังปรากฏในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. สถานภาพ		
บาทหลวง	7	1.60
นักบวช	3	0.70
ฆราวาส	429	97.70
รวม	439	100.00
2. อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	213	48.50
30-40 ปี	89	20.30
41-50 ปี	93	21.20
51 ปี ขึ้นไป	44	10.00
รวม	439	100.00

ตารางที่ 6 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. ตำแหน่งหน้าที่ในโรงเรียน		
ผู้บริหาร	13	3.00
ครู	55	12.50
นักเรียน	204	46.50
ผู้ปกครอง	167	38.00
รวม	439	100.00
4. วุฒิการศึกษาสูงสุด		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	246	56.00
ปริญญาตรี	166	37.80
ปริญญาโท	27	6.20
ปริญญาเอก	0	0.00
รวม	439	100.00

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลรวมทั้งสิ้น 439 คน ส่วนใหญ่เป็นฆราวาส จำนวน 429 คน คือ เป็นร้อยละ 97.70 รองลงมา คือ บาทหลวง จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.60 เป็นนักบวช จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.70 ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 48.50 รองลงมา มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 21.20 อายุระหว่าง 30-40 ปี จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 20.30 และอายุ 51 ปี ขึ้นไป มีน้อยที่สุด จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นนักเรียน จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 46.50 รองลงมา เป็นผู้ปกครอง จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 38.00 เป็นครู จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 และผู้บริหารน้อยที่สุด จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 ด้านการศึกษาผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นผู้สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 56.00 รองลงมา คือ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 37.80 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 6.20 และไม่มีผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกเป็นผู้ให้ข้อมูล

รูปแบบการบริหารจัดการที่เกิดขึ้นในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑล จันทบุรี

การวิเคราะห์ ระดับสภาพที่เกิดขึ้นจริงของตัวแปรรูปแบบการบริหารจัดการและสภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี จากการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล โดยวิเคราะห์จากค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง สภาพที่เกิดขึ้น ในระดับ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง สภาพที่เกิดขึ้น ในระดับ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง สภาพที่เกิดขึ้น ในระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง สภาพที่เกิดขึ้น ในระดับ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง สภาพที่เกิดขึ้น ในระดับ น้อยที่สุด

ผลการวิเคราะห์สภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี จากการจัดการศึกษาตามวิสัยทัศน์ที่ว่า “อัตลักษณ์การศึกษาเด่น เป็นโรงเรียนมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก มุ่งสัมฤทธิ์ผลแบบองค์รวม” ดังปรากฏในตารางที่ 7-14

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ สภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน

รูปแบบการบริหารจัดการ	ระดับสภาพที่เกิดขึ้น			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการบริหารจัดการ	4.37	0.73	มาก	2
2. ด้านผู้บริหาร	4.41	0.73	มาก	1
3. ด้านครู	4.24	0.81	มาก	5
4. ด้านผู้เรียน	4.24	0.75	มาก	4
5. ด้านชุมชนการศึกษา	4.15	0.91	มาก	6
6. ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการประกาศข่าวดี	4.30	0.79	มาก	3
เฉลี่ย	4.28	0.78	มาก	

จากตารางที่ 7 พบว่า สภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี จากการจัดการศึกษาตามวิสัยทัศน์ที่ว่า “อัตลักษณ์การศึกษาเด่นเป็นโรงเรียนมาตรฐาน การศึกษาคาทอลิก มุ่งสัมฤทธิ์ผลแบบองค์รวม” ในภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านผู้บริหาร ด้านการบริหารจัดการ และด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการประกาศข่าวดี ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านชุมชนการศึกษา

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ของสภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ด้านการบริหารจัดการ

ด้านการบริหารจัดการ	ระดับสภาพที่เกิดขึ้น			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
1. โรงเรียนมีบรรยากาศแห่งความรักและการแบ่งปันตามคุณค่าพระวรสาร	4.24	0.76	มาก	7
2. โรงเรียนส่งเสริมต่อการพัฒนาผู้เรียนสู่การมีอัตลักษณ์ผู้เรียนในโรงเรียนคาทอลิก	4.39	0.74	มาก	2
3. โรงเรียนจัดทำหลักสูตรที่ครอบคลุมการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้และคุณธรรม	4.39	0.76	มาก	3
4. โรงเรียนจัดทำกรเรียนการสอนโดยการบูรณาการคุณค่าพระวรสาร โดยเน้นคุณธรรมและจริยธรรม	4.38	0.75	มาก	5
5. โรงเรียนกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกมิติ ได้แก่ ร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณ	4.38	0.71	มาก	4
6. โรงเรียนมีนโยบายส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติศาสนกิจในศาสนาที่ตนนับถืออย่างสม่ำเสมอ	4.52	0.66	มากที่สุด	1
7. โรงเรียนจัดให้มีการเรียนคริสตศาสนธรรมแก่นักเรียนคาทอลิก และนักเรียนที่สนใจ	4.31	0.77	มาก	6
เฉลี่ย	4.37	0.73	มาก	

จากตารางที่ 8 พบว่า สภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ด้านการบริหารจัดการ ค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ข้อโรงเรียนมีนโยบายส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติศาสนกิจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนมีนโยบายส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติศาสนกิจในศาสนาที่ตนนับถืออย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนส่งเสริมต่อการพัฒนาผู้เรียนสู่การมีอัตลักษณ์ผู้เรียนในโรงเรียนคาทอลิก และโรงเรียนจัดทำหลักสูตรที่ครอบคลุมการพัฒนาผู้เรียน ทั้งด้านความรู้และคุณธรรม ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ โรงเรียนมีบรรยากาศแห่งความรักและการแบ่งปันตามคุณค่าพระวรสาร

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ของสภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ด้านผู้บริหาร

ด้านผู้บริหาร	ระดับสภาพที่เกิดขึ้น			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
1. ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจในปรัชญาและหลักการจัดการศึกษาคาทอลิก	4.56	0.62	มากที่สุด	1
2. ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการบริหารสถานศึกษาตามหลักการจัดการศึกษาคาทอลิก	4.54	0.66	มากที่สุด	2
3. ผู้บริหารใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม	4.42	0.75	มาก	4
4. ผู้บริหารส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสาร	4.36	0.77	มาก	5
5. ผู้บริหารให้คำปรึกษา แนะนำในด้านการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสาร	4.35	0.79	มาก	6
6. ผู้บริหารมีคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสาร โดยเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูและผู้เรียน	4.50	0.68	มาก	3
7. ผู้บริหารส่งเสริมนโยบายการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล	4.14	0.90	มาก	7
เฉลี่ย	4.41	0.73	มาก	

จากตารางที่ 9 พบว่า สภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ด้านผู้บริหาร ค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ข้อ 1, 2 มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน

ระดับมากที่สุด เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจ ในปรัชญาและหลักการจัดการศึกษาคาทอลิก ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการบริหารสถานศึกษา ตามหลักการจัดการศึกษาคาทอลิก และผู้บริหารมีคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสาร โดยเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูและนักเรียน ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริม นโยบายการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ของสภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียน คาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ด้านครู

ด้านครู	ระดับสภาพที่เกิดขึ้น			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
1. ครูมีการบูรณาการคุณค่าพระวรสารในแผนการจัดการเรียนรู้อ	4.22	0.77	มาก	10
2. ครูจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	4.18	0.86	มาก	11
3. ครูจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยมุ่งหวังให้นักเรียนเข้าถึงคุณค่าของแต่ละรายวิชาสามารถบูรณาการสู่ชีวิตประจำวัน	4.26	0.83	มาก	9
4. ครูจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการองค์ความรู้กับคุณค่าพระวรสาร เพื่อหล่อหลอมความรู้ให้เป็นคุณค่าของชีวิต	4.17	0.81	มาก	12
5. ครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นการไตร่ตรอง (Reflection pedagogy paradigm) ผู้การมีวิจารณญาณของผู้เรียน	4.09	0.84	มาก	13
6. ครูจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน	4.04	0.96	มาก	15
7. ครูจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความสามารถของผู้เรียน	4.06	0.97	มาก	14
8. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยการทำงานกลุ่ม ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	4.33	0.74	มาก	4
9. ครูทำหน้าที่ผู้เอื้อให้เกิดการเรียนรู้	4.40	0.74	มาก	2
10. ครูทำหน้าที่ผู้ร่วมทางชีวิตแก่ผู้เรียน โดยการกระตุ้นให้กำลังใจแก่ผู้เรียน	4.28	0.85	มาก	7

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ด้านครู	ระดับสภาพที่เกิดขึ้น			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
11. ครูทำหน้าที่ผู้ร่วมทางชีวิตแก่ผู้เรียน โดยการตักเตือน อย่างเป็นมิตร เพื่อให้เกิดผลทางวิชาการและจริยธรรม	4.37	0.80	มาก	3
12. ครูทำงานร่วมกันอย่างมีอุดมการณ์ โดยมีความรัก และความสามัคคีปรองดอง	4.30	0.79	มาก	6
13. ครูทำงานร่วมกันอย่างเสียสละ อุทิศตน	4.32	0.76	มาก	5
14. ครูทำงานร่วมกันด้วยความรับผิดชอบ	4.40	0.72	มาก	1
15. ครูปฏิบัติตนตามคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสาร เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน	4.26	0.80	มาก	8
เฉลี่ย	4.24	0.81	มาก	

จากตารางที่ 10 พบว่า สภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ด้านครู ค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ครูทำงานร่วมกันด้วยความรับผิดชอบ ครูทำหน้าที่ผู้เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ และครูทำหน้าที่ผู้ร่วมทางชีวิตแก่ผู้เรียน โดยการตักเตือนอย่างเป็นมิตร เพื่อให้เกิดผลทางวิชาการและจริยธรรม ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ครูจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ของสภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียน
คาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ด้านผู้เรียน

ด้านผู้เรียน	ระดับสภาพที่เกิดขึ้น			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
1. นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเป้าหมายทางการเรียนการสอน	4.18	0.78	มาก	29
2. นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอน	4.10	0.80	มาก	38
3. นักเรียนมีโอกาสได้ร่วมกันเรียนรู้ด้วยความกระตือรือร้น	4.20	0.77	มาก	28
4. นักเรียนได้บริจาคทรัพย์สินเพื่อช่วยเหลือคนยากจน	4.30	0.77	มาก	13
5. นักเรียนให้ความช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน	4.29	0.75	มาก	14
6. นักเรียนให้ความช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอกว่า	4.30	0.74	มาก	11
7. นักเรียนไม่แสดงอารมณ์โกรธ ขุ่นเคืองผู้อื่น	3.85	0.89	มาก	40
8. นักเรียนแสดงออกซึ่งความกตัญญูรู้คุณด้วยการช่วยเหลือพ่อแม่ ญาติพี่น้องในเวลาเจ็บป่วย	4.43	0.66	มาก	4
9. นักเรียนรู้จักตอบแทนผู้มีพระคุณตามโอกาส	4.47	0.65	มาก	2
10. นักเรียนทำการแสดงความเคารพและให้เกียรติผู้อาวุโส	4.49	0.71	มาก	1
11. นักเรียนรู้จักช่วยเหลืองานครูและผู้มีพระคุณ	4.47	0.68	มาก	3
12. นักเรียนแสดงออกซึ่งความรับผิดชอบ ด้วยการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตนเองด้วยวิธีการที่สร้างสรรค์	4.29	0.76	มาก	15
13. นักเรียนเห็นคุณค่าของการทำงานและทำหน้าที่ด้วยการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตนเองด้วยวิธีการที่สร้างสรรค์	4.27	0.70	มาก	16
14. นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	4.25	0.72	มาก	18
15. นักเรียนทำหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ ด้วยความมุ่งมั่นทุ่มเท	4.27	0.72	มาก	17
16. นักเรียนเคารพในความคิดและวิธีปฏิบัติงานของเพื่อนพี่น้องในหมู่คณะ	4.31	0.70	มาก	8

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ด้านผู้เรียน	ระดับสภาพที่เกิดขึ้น			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
17. นักเรียนแสดงออกซึ่งการมีจิตอาสาและการรับใช้ด้วยการมีน้ำใจช่วยเหลือบุคคลที่ต้องการความช่วยเหลือ	4.38	0.68	มาก	6
18. นักเรียนสามารถดูแลทรัพย์สินสาธารณะ	4.15	0.78	มาก	34
19. นักเรียนรู้จักอาสาช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ของชั้นเรียน	4.32	0.76	มาก	7
20. นักเรียนมีส่วนร่วมแก้ปัญหาต่าง ๆ ในกลุ่มเพื่อน	4.22	0.75	มาก	24
21. นักเรียนมีความยุติธรรม โดยแสดงออกด้วยการพิจารณาและตัดสินผู้อื่นตามความจริง	4.21	0.73	มาก	25
22. นักเรียนสามารถปฏิบัติต่อเพื่อนพี่น้องด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน	4.25	0.76	มาก	19
23. นักเรียนมีส่วนส่งเสริมความเท่าเทียมในสังคม	4.21	0.77	มาก	27
24. นักเรียนมีความเคารพต่อศักดิ์ศรีของเพื่อนพี่น้องในสังคม	4.30	0.75	มาก	12
25. นักเรียนแสดงออกซึ่งสันติสุขและการคืนดี ด้วยการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งด้วยสันติวิธี	4.23	0.75	มาก	22
26. นักเรียนสามารถยอมรับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับตนเองด้วยจิตใจที่สงบ	4.11	0.79	มาก	37
27. นักเรียนสามารถยอมรับความแตกต่างของเพื่อน พี่น้องด้วยใจสงบ	4.18	0.79	มาก	30
28. นักเรียนมีความพยายามสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนพี่น้อง เมื่อพบว่ามี ความขัดแย้งซึ่งกันและกัน	4.23	0.75	มาก	23
29. นักเรียนสามารถยกโทษให้กับผู้ที่ทำผิดต่อตนเองด้วยใจสงบ	4.16	0.78	มาก	32
30. นักเรียนมีความอดทนต่อข้อบกพร่องของผู้อื่น	4.15	0.80	มาก	35
31. นักเรียนสามารถใช้วิธีการประนีประนอมในการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับตนเอง	4.17	0.76	มาก	31
32. นักเรียนมีอารมณ์สงบนิ่งต่อความก้าวร้าวของผู้อื่น	4.02	0.90	มาก	39

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ด้านผู้เรียน	ระดับสภาพที่เกิดขึ้น			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
33. นักเรียนมีความเป็นหนึ่งเดียวกับชุมชน โดยแสดงออกด้วยการมีความตระหนักและเห็นคุณค่าของการดำเนินชีวิตร่วมกันภายในหมู่คณะ	4.23	0.69	มาก	21
34. นักเรียนมีส่วนร่วมในการมีสัมพันธภาพที่ดีต่อหมู่คณะทำงาน	4.30	0.66	มาก	10
35. นักเรียนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับเพื่อนพี่น้องอย่างสร้างสรรค์	4.42	0.66	มาก	5
36. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกับสังคมและชุมชนตามโอกาสอันควร	4.31	0.72	มาก	9
37. นักเรียนแสดงออกซึ่งการรักษาสิ่งแวดล้อมและรักษัรธรรมชาติ ด้วยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและรู้คุณค่า	4.21	0.76	มาก	26
38. นักเรียนแสดงความคิดเห็นหรือมีพฤติกรรมต่อต้านการทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.12	0.86	มาก	36
39. นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติตามโอกาสอันควร	4.24	0.76	มาก	20
40. นักเรียนเชิญชวนผู้อื่นให้เกิดความตระหนักถึงทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน	4.16	0.81	มาก	33
เฉลี่ย	4.24	0.75	มาก	

จากตารางที่ 11 พบว่า สภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ด้านผู้เรียน ค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ นักเรียนทำการแสดงความเคารพและให้เกียรติผู้อื่น นักเรียนรู้จักตอบแทนผู้มีพระคุณตามโอกาส และนักเรียนรู้จักช่วยเหลืองานครูและผู้มีพระคุณ ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนไม่แสดงอารมณ์โกรธ ชุนเคืองผู้อื่น

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ของสภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียน
คาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ด้านชุมชนการศึกษา

ด้านชุมชนการศึกษา	ระดับสภาพที่เกิดขึ้น			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
1. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของทางโรงเรียน	4.22	0.85	มาก	2
2. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมโดยการเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน	4.30	0.84	มาก	1
3. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษา	3.94	1.00	มาก	4
4. ผู้ปกครองและครูร่วมมือกันในการพัฒนานักเรียนสู่การมีคุณภาพผู้เรียน	4.18	0.95	มาก	3
เฉลี่ย	4.16	0.91	มาก	

จากตารางที่ 12 พบว่า สภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ด้านชุมชนการศึกษา ค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมโดยการเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของทางโรงเรียน และผู้ปกครองและครูร่วมมือกันในการพัฒนานักเรียนสู่การมีคุณภาพผู้เรียน ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษา

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ของสภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียน
คาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการประกาศ
ข่าวดี

ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการประกาศข่าวดี	ระดับสภาพที่เกิดขึ้น			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
1. สถานศึกษามีการกำหนดวิธีการหรือขั้นตอนการดำเนินงาน สร้างและพัฒนา แหล่งเรียนรู้ เพื่อการส่งเสริมคุณลักษณะ นิสัยตามคุณค่าพระวรสาร และเอกลักษณ์โรงเรียนวิถีดุสิต ภายในสถานศึกษา	4.38	0.75	มาก	1
2. สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้ แสวงหา ความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย	4.34	0.77	มาก	2
3. ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ได้เหมาะสม	4.27	0.76	มาก	6
4. สถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เกิดกระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้	4.33	0.75	มาก	3
5. สถานศึกษาได้จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับ มาตรฐานการศึกษาคาทอลิกที่หลากหลาย	4.27	0.83	มาก	7
6. สถานศึกษาใช้สื่อเทคโนโลยี สารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ องค์ความรู้ต่าง ๆ ในการสร้างความรู้และคุณลักษณะนิสัย ตามคุณค่าพระวรสารของบุคลากรและผู้เรียน	4.33	0.83	มาก	4
7. สถานศึกษามีการจัดการความรู้ มีการถ่ายทอดความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันภายในสถานศึกษา	4.28	0.81	มาก	5
8. สถานศึกษามีการจัดการความรู้ มีการถ่ายทอดความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษากับครอบครัว และองค์กรที่เกี่ยวข้อง	4.23	0.86	มาก	8
เฉลี่ย	4.30	0.79	มาก	

จากตารางที่ 13 พบว่า สภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี
ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการประกาศข่าวดี ค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ใน

ระดับมาก เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีการกำหนดวิธีการหรือขั้นตอนการดำเนินงานสร้างและพัฒนา แหล่งเรียนรู้ เพื่อการส่งเสริมคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสารและเอกลักษณ์โรงเรียนวิถีสตรีศรัทธาภายในสถานศึกษา สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้ แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย และสถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดกระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการจัดการความรู้ มีการถ่ายทอดความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษากับครอบครัว และองค์กรที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ของความตระหนักรู้ในหน้าที่ของครู

ความตระหนักรู้ในหน้าที่ของครู	ระดับสภาพที่เกิดขึ้น			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
1. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจในเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนตามหลักการศึกษาคาทอลิกที่มุ่งหล่อหลอมนักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในทุกมิติ ทั้งร่างกายสติปัญญา จิตใจ และจิตวิญญาณ	4.31	0.68	มาก	13
2. ท่านเชื่อมโยงเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนตามหลักการศึกษาคาทอลิก (คุณค่าพระวรสาร) กับแผนการจัดการเรียนรู้	4.35	0.72	มาก	11
3. ท่านวางแผนการจัดการเรียนรู้ โดยกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกด้านผู้เรียน	4.27	0.73	มาก	14
4. ท่านเลือกใช้วิธีสอน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน	4.35	0.60	มาก	10
5. ท่านเลือกใช้เทคนิคการสอน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน	4.41	0.64	มาก	7
6. ท่านเลือกใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน	4.33	0.59	มาก	12

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ความตระหนักรู้ในหน้าที่ของคุณ	ระดับสภาพที่เกิดขึ้น			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
7. ท่านตระหนักถึงหน้าที่ในการบูรณาการหลักการศึกษาคาทอลิก (คุณค่าพระวรสาร) ในการจัดการเรียนการสอน	4.41	0.67	มาก	8
8. ท่านวิเคราะห์คุณลักษณะนิสัยผู้เรียนตามคุณค่าพระวรสารเป็นรายบุคคล	4.04	0.77	มาก	17
9. ท่านใช้ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ผู้เรียนวางแผนการจัดการเรียนรู้	4.18	0.67	มาก	15
10. ท่านจัดทำสารสนเทศผู้เรียนอย่างเป็นระบบ	4.16	0.75	มาก	16
11. ท่านให้คำปรึกษาแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน	4.54	0.58	มากที่สุด	5
12. ท่านมีความรัก เมตตา เอาใจใส่ เอื้ออาทรชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เรียนทุกคนอย่างใกล้ชิด	4.58	0.57	มากที่สุด	3
13. ท่านมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนในการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนตามคุณค่าพระวรสาร	4.58	0.57	มากที่สุด	2
14. ท่านมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองในการร่วมมือพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	4.52	0.61	มากที่สุด	6
15. ท่านยึดมั่นและปฏิบัติตนครอบคลุมคุณลักษณะนิสัยคุณค่าพระวรสาร 21 ประการ	4.41	0.70	มาก	9
16. ท่านปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต	4.56	0.61	มากที่สุด	4
17. ท่านลงมือทำงานด้วยความตั้งใจและกระตือรือร้นอย่างเต็มความสามารถ	4.66	0.51	มากที่สุด	1
เฉลี่ย	4.39	0.68	มาก	

จากตารางที่ 14 พบว่า สภาพที่เกิดขึ้นด้านความตระหนักรู้ในหน้าที่ของคุณ ค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด เรียงอันดับ

จากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ครูลงมือทำงานด้วยความตั้งใจและกระตือรือร้นอย่างเต็มความสามารถ ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนในการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนตามคุณค่าพระวรสาร และครูมีความรัก เมตตา เอาใจใส่ เอื้ออาทรชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เรียนทุกคนอย่างใกล้ชิด ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ครูวิเคราะห์คุณลักษณะนิสัยผู้เรียนตามคุณค่าพระวรสารเป็นรายบุคคล

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล

ด้านการบริหารจัดการ

1. โรงเรียนควรมีการกำหนดเป้าหมายและการวางแผนการจัดการศึกษาบนพื้นฐานอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก และบริหารจัดการด้วยวงจรบริหารงานคุณภาพ (PDCA) มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ครบทุกมิติ คือ ด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาศักยภาพตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก

2. โรงเรียนควรมุ่งเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม และสร้างความเข้าใจในมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ช่วยกันคิดและปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

3. โรงเรียนควรมุ่งเน้นการใช้หลักการบริหารโดยเสริมสร้างบรรยากาศแห่งความรัก เมตตา และการช่วยเหลือแบ่งปันให้เด่นชัด

4. โรงเรียนควรเพิ่มเติมเรื่องการส่งเสริมนโยบายพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม ควบคู่ไปกับการพัฒนาสติปัญญา มีการจัดทำหลักสูตรพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้และคุณธรรม มุ่งเน้นการสอนเชิงบูรณาการ

5. โรงเรียนควรมีการนำปรัชญา วิสัยทัศน์ของโรงเรียนมาเน้นย้ำให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก โดยการจัดอบรมและส่งเสริมผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิกและนำไปปฏิบัติในโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม

7. โรงเรียนควรจัดหาบุคลากรครูที่มีความชำนาญในการจัดกิจกรรมหรืออบรมด้านคริสตศาสนธรรมให้กับนักเรียนคาทอลิกและนักเรียนที่สนใจ

ด้านผู้บริหาร

1. ผู้บริหารควรมีความรู้ความเข้าใจ ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษาคาทอลิก เป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เข้าใจสถานการณ์ ปรับใช้งานได้อย่างเหมาะสม

2. ผู้บริหารควรมีคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสารและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูและนักเรียน
3. ผู้บริหารควรมีความอ่อนน้อมถ่อมตน พุดจาไพเราะ
4. ผู้บริหารควรลงมาทำงานร่วมกับครู โดยใช้ลักษณะนิสัยคุณค่าพระวรสารเข้ามาร่วมบริหารอย่างจริงจัง เป็นที่ปรึกษาและให้กำลังใจแก่คณะครูและนักเรียน
5. ผู้บริหารควรมุ่งเน้นการบริหารงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก
6. ผู้บริหารมุ่งเน้นการให้กำลังใจ ส่งเสริมบุคลากรด้วยใจรัก ให้ความช่วยเหลือในทุก ๆ กระบวนการจัดการเรียนการสอน
7. ผู้บริหารควรแสดงออกในการเอาใจใส่ดูแลการจัดการเรียนการสอนของครู
8. ผู้บริหารควรแสดงถึงความเอาใจใส่ต่อชีวิตความเป็นอยู่ของครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด
9. ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้าถึงได้ง่าย เพื่อจะได้ทราบปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง
10. ผู้บริหารควรเอาใจใส่และพัฒนาโรงเรียน ให้มีระบบบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม รับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะจากผู้ปกครอง เพื่อจะสามารถกำหนดนโยบายพัฒนาผู้เรียนร่วมกัน
11. ผู้บริหารควรยึดหลักการบริหารการศึกษาคาทอลิกอย่างแท้จริง ไม่โอนอ่อนไปตามกระแสของสังคม ที่เน้นการพัฒนาวัตถุมากกว่าความเป็นมนุษย์
12. ผู้บริหารควรมีนโยบายพัฒนาผู้เรียนสู่คุณภาพที่ชัดเจน โดยมีการกำหนดเป้าหมายตัวบ่งชี้ที่ชัดเจนในการที่จะพัฒนาผู้เรียนสู่คุณภาพ และกำกับ ติดตาม ดูแลให้นโยบายถูกนำสู่การปฏิบัติอย่างเคร่งครัด
13. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติศาสนกิจที่ตนนับถือ
14. ผู้บริหารควรส่งเสริมพัฒนาศักยภาพครูให้มีคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสาร
15. ผู้บริหารควรส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะนิสัยด้านอัตลักษณ์ที่โดดเด่น
16. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมที่เน้นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่อง
17. ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์กว้างไกล เข้าใจสถานการณ์ ปรับใช้งานได้อย่างเหมาะสม

18. ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนสู่คุณภาพตามมาตรฐาน

19. ผู้บริหารควรรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครอง หรือจัดประชุมผู้ปกครอง เพื่อจะสามารถกำหนดนโยบายพัฒนาผู้เรียนร่วมกัน

ด้านครู

1. ครูควรเข้าใจปรัชญาและหลักการจัดการศึกษาคาทอลิก มีทัศนคติที่ดีต่อนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน

2. ครูควรมีความรู้ ความเข้าใจในมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก แล้วนำไปบูรณาการในการจัดแผนการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนผู้การมีคุณภาพผู้เรียน

3. ครูควรตระหนักถึงความสำคัญของการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และถ่ายทอดด้วยความรัก ความเมตตา มีความกระตือรือร้น และเป็นต้นแบบของความดีงาม สร้างแรงบันดาลใจ ทำหน้าที่ชี้แนะและให้กำลังใจผู้เรียน

4. ครูสามารถจัดการเรียนการสอน เน้นความรู้คู่คุณธรรมให้แก่เรียนอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง โดยสอดแทรกคุณค่าพระวรสารเข้าไปในรายวิชาอย่างจริงจัง เพื่อให้นักเรียนเกิดความซาบซึ้งและเข้าใจ สามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

5. ครูควรเป็นผู้นำด้านจิตวิญญาณ เป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตกับผู้เรียน เข้าใจปัญหา และสามารถให้คำแนะนำกับนักเรียนเป็นรายบุคคล และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในด้านคุณธรรม จริยธรรมที่ดีแก่นักเรียน

6. ครูควรปฏิบัติหน้าที่โดยมีความรักเป็นพื้นฐาน มีความเสียสละ รับผิดชอบ รัก และเอาใจใส่พัฒนาในทุกมิติของนักเรียนเสมือนบุตรหลาน โดยเฉพาะในการปลูกฝังนักเรียนให้มีคุณลักษณะนิสัยตามอัตลักษณ์ผู้เรียนให้โดดเด่น

7. ครูควรมีความรักต่อศิษย์และเอาใจใส่ทุกคน ไม่มีความลำเอียง มีความยุติธรรม ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน และสามารถเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิต

8. ครูควรเป็นผู้เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และมุ่งมั่นพัฒนานักเรียนตามความสามารถพิเศษของตน

9. ครูควรพัฒนาความรู้ ความสามารถอย่างสม่ำเสมอ พัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่องให้สอดคล้องกับยุคสมัย และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้นั้นให้กับนักเรียนด้วยความรักและความเมตตา

10. ครูควรวัดผลการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความสามารถของผู้เรียน และสามารถบูรณาการสิ่งที่มีประโยชน์มาใช้ในชีวิตประจำวัน

11. ครูควรมีจิตตารมณ์แบบคาทอลิก มีจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างแท้จริงและควรเข้าใจในแนวทางการจัดการศึกษาแบบคาทอลิก

12. ครูควรได้รับการส่งเสริมคุณค่าพระวรสารให้ครบถ้วนตรงกัน เพราะครูบางท่านไม่ทราบเรื่องคุณค่าพระวรสาร ควรเน้นย้ำเพื่อคุณภาพของผู้เรียน

ด้านผู้เรียน

1. ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมโดยการรับรู้ตามความคาดหวังของนโยบาย และเป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกด้านผู้เรียน มีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ชีบซับคุณค่าพระวรสารสู่ชีวิต แสดงออกอย่างเป็นรูปธรรม และนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันของผู้เรียนเอง

2. ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนตามเอกลักษณ์การศึกษาคาทอลิกเพื่อจะเป็นคนดีก่อน จากนั้นจึงจะสามารถนำความรู้ต่าง ๆ ไปใช้ได้ถูกต้องและเหมาะสม

3. ผู้เรียนควรได้รับการส่งเสริมให้ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ฝึกการคิดวิเคราะห์ ไตร่ตรองอย่างเป็นระบบ มีน้ำใจ เมตตา เสียสละ พอเพียง รับผิดชอบและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเพื่อนพี่น้อง เกิดเป็นทักษะชีวิต สามารถเรียนรู้และเข้าใจสังคม มีจิตอาสา

4. ผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านเมตตากิจ อย่างเป็นประจำและทำอย่างต่อเนื่อง

5. ผู้เรียนควรได้รับการส่งเสริมให้สำนึกถึงคุณค่า ตระหนักถึงคุณค่าของชีวิตหรือคุณค่าพระวรสารได้ด้วยตนเอง จึงจะส่งผลให้เกิดอัตลักษณ์ผู้เรียนจนเป็นนิสัย

6. ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาให้มีคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสาร เต็มโตครบทุกด้าน ทั้งด้านสติปัญญาและจิตวิญญาณ การได้รับการอบรมเรื่องคุณธรรม จริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ

7. ผู้เรียนควรได้รับการส่งเสริมให้สามารถชีบซับคุณค่าพระวรสารลงสู่ชีวิตและสามารถแสดงออกอย่างเป็นรูปธรรม ในการปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความรัก

ด้านชุมชนการศึกษา

1. โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา รับรู้ในสิ่งที่โรงเรียนคาดหวังและร่วมมือกันในการจัดการศึกษา

2. โรงเรียนควรรู้ใช้โอกาสวันสำคัญทางศาสนา เชิญชวนผู้ปกครองและชุมชนการศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนอัตลักษณ์นักเรียนโรงเรียนคาทอลิกมากขึ้น

3. โรงเรียนควรมีโครงการที่สนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชนการศึกษา ร่วมแลกเปลี่ยน เรียนรู้ และเข้าใจอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก เพื่อการพัฒนาผู้เรียนร่วมกัน

4. ผู้ปกครองควรเข้าใจนโยบายการจัดการศึกษาคาทอลิก ส่งเสริมสนับสนุน การดำเนินงานของโรงเรียน ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการอบรมผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม สนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียน มีโอกาสสนับสนุนและพัฒนา นักเรียนในแนวทางที่สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน

5. ผู้ปกครองและครูควรร่วมมือกันในการพัฒนาผู้เรียน และเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมของโรงเรียน

6. ผู้ปกครองควรส่งเสริมและสนับสนุน มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษา และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา

7. ผู้ปกครองควรให้ความสนับสนุนในเรื่องของการดูแลบุตรหลานด้วยความเอาใจใส่ ไม่ปล่อยปละละเลยลูกของตน เป็นการต่อยอดจากการอบรมที่โรงเรียน

8. ครูควรเป็นสื่อกลางระหว่างองค์กร ถ่ายทอดและทำความเข้าใจกับผู้ปกครองเรื่อง คุณค่าพระวรสาร เพื่อให้เข้าใจในการทำหน้าที่ การสั่งสอนของครู เพื่อให้ผู้ปกครองเป็นตัวอย่าง และส่งเสริมบุตรหลานต่อที่บ้าน

ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการประกาศข่าวดี

1. โรงเรียนควรส่งเสริมการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มี อัตลักษณ์ที่โดดเด่น “รัก เมตตา รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ พอเพียง” มีบรรยากาศที่เป็นเอกลักษณ์ สถานศึกษาคาทอลิกที่เด่นชัด ตามการรับรู้ของบุคคลภายนอก

2. โรงเรียนควรส่งเสริมการเสริมสร้างนิสัยตามคุณค่าพระวรสาร เอกลักษณ์โรงเรียน วิถีคริสต์ภายในสถานศึกษา ด้วยการจัดบรรยากาศแบบคาทอลิก ป้ายข้อความจากพระคัมภีร์ ข้อความ ข้อคิด ข้อเตือนใจไว้ตามมุมต่าง ๆ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และเป็นการเสริมสร้างบรรยากาศ ที่ดีแก่ทั้งนักเรียนและผู้ปกครอง

3. โรงเรียนควรส่งเสริมให้มีสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดบรรยากาศ ในการเรียนรู้แก่ บุคลากรได้ตลอดเวลา และหลากหลายวิธีการมากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

4. โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา
คาทอลิกที่หลากหลาย โดยบูรณาการคุณค่าพระวรสารตามจุดเน้นกับทุกกิจกรรม แสวงหาความรู้
จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ใช้สื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน

5. โรงเรียนควรมีการจัดสถานที่เฉพาะเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในเรื่องอัตลักษณ์การศึกษา
คาทอลิกให้เด่นชัด เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ

6. ครูควรมีการปรับวิธีการนำเสนอ ถ่ายทอดที่น่าสนใจในการเรียนรู้คุณค่าพระวรสาร
และอัตลักษณ์ของโรงเรียนคาทอลิกให้น่าสนใจตามวัยของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงาน โครงการและกิจกรรมเด่นเพื่อการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน

1. งานธารน้ำใจสู่ชุมชน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน รัก เมตตา รับผิดชอบต่อผู้ยากไร้
ผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา ปลูกฝังผู้เรียนให้แสดงความรักต่อผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน

2. กิจกรรมคุณธรรมนำชีวิต

3. กิจกรรมค่ายพัฒนาผู้เรียน

4. กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา

5. กิจกรรมวันพ่อแห่งชาติ

6. กิจกรรมวันแม่แห่งชาติ

7. กิจกรรมวันพระคัมภีร์

8. กิจกรรมเทิดเกียรติแม่พระ

9. กิจกรรมปลูกป่า

10. งานส่งเสริมผู้เรียนตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก

11. ค่ายธรรมมะ

12. โครงการรณรงค์เข้าพรรษา-มหาพรต

13. กิจกรรมอบรมยิวลิตี ทำให้นักเรียนเหล่านี้ มีความกล้าแสดงออก มีทักษะ
การเป็นผู้นำในอนาคต

14. กิจกรรมการนำของเหลือใช้มาทำประโยชน์ (Recycle) ทำให้นักเรียนรู้จักประหยัด
และมีความคิดสร้างสรรค์

15. โครงการพัฒนาคุณภาพครูสู่ระดับสากล โครงการสัมมนาบุคลากรประจำปี
ช่วยกระตุ้น เสริมแรงบันดาลใจในการทำงาน ให้ครูมีคุณภาพเกิดประสิทธิผลในการพัฒนาผู้เรียน

16. กิจกรรมทุกกิจกรรมที่ส่งเสริมความรัก ความสามัคคีในโรงเรียน

17. โครงการนั่งสมาธิ จัดให้สม่ำเสมอทุกรายวิชา

18. จัดอบรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามอัตลักษณ์และมาตรฐาน โดยใช้กิจกรรม เกมส์ เพลง และการละเล่นที่สนุกสนาน สอดแทรกในการอบรมเกี่ยวกับคุณค่าพระวรสาร

ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ด้านการบริหารจัดการ

1. โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์นโยบาย ข่าวสาร ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของทางโรงเรียนถึงผู้ปกครอง

2. จำนวนนักเรียนต่อห้องในระดับประถมศึกษาที่มีมากเกินไป การให้การศึกษารอบรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนจึงไม่เกิดผลเท่าที่ควร

ด้านผู้บริหาร

1. ผู้บริหารควรรับรู้สภาพปัญหาที่แท้จริงของผู้เรียน และสามารถแก้ปัญหาโดยประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง

ด้านครู

1. ครูส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจปรัชญาและหลักการจัดการศึกษาคาทอลิก จึงขาดความตระหนักในการมุ่งเน้นพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้เรียน และไม่สามารถบูรณาการในแผนการจัดการเรียนการสอน

2. ครูบางท่านขาดความร่วมมือในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ผู้เรียน มุ่งเน้นแต่การสอนตามหลักสูตรเพื่อเป้าหมายทางวิชาการเท่านั้น

3. ครูมีภาระงานมากเกินไป ทำให้ละเลยการอบรมคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียน

ด้านผู้เรียน

1. นักเรียนขาดความตระหนัก ไม่เห็นความสำคัญ และไม่ทุ่มเทให้กับกระบวนการให้การศึกษารอบรมของโรงเรียน

2. นักเรียนบางส่วนยังไม่มีระเบียบวินัยในตนเอง ขาดความรับผิดชอบ เกียจคร้าน และไม่สนใจศึกษาเล่าเรียน

3. นักเรียนบางส่วนขาดการรู้จักควบคุมตนเอง โดยใช้เครื่องมือสื่อสารในเวลาเรียน

ด้านชุมชนการศึกษา

1. การขาดความร่วมมือในการพัฒนาอัตลักษณ์ผู้เรียนในแนวทางเดียวกัน ระหว่างผู้ปกครองและครู ตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จึงควรพัฒนาแนวทางความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู เช่น การจัดให้มีการพบปะระหว่างครูประจำชั้นกับผู้ปกครอง

2. ผู้ปกครองไม่มีโอกาสให้ข้อเสนอแนะกับทางโรงเรียนในการแก้ปัญหาผู้เรียน
  3. การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองที่ไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตนเอง
ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการประกาศข่าวดี
1. อิทธิพลจากสภาพสังคมในปัจจุบันที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมคุณธรรม
จริยธรรมลดน้อยลง ส่งผลให้การพัฒนาผู้เรียนตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิกไม่เกิดผล
เท่าที่ควร

ตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา คาทอลิก ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยทั้ง 4 กลุ่มร่วมสร้างรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐาน
การศึกษาคาทอลิก โดยใช้กระบวนการกลุ่มแบบมีส่วนร่วม เริ่มต้นจากการเลือกพื้นที่ คือ โรงเรียน
ดาราสมุทร ศรีราชา หลังจากที่ได้เตรียมการก่อนเข้าสู่พื้นที่ศึกษา โดยการเตรียมทีมผู้ร่วมวิจัย
ทั้ง 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มผู้แทนครู กลุ่มผู้แทนนักเรียน และกลุ่มผู้แทนผู้ปกครอง
การสร้างความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา และความเข้าใจในเทคนิคแล้ว จึงเข้าสู่พื้นที่ศึกษา โดยการสนทนา
กลุ่ม อาศัยเทคนิคกระบวนการกลุ่มแบบพลังสร้างสรรค์ (A-I-C) เป็นเทคนิคสำคัญในการสนทนา
ประกอบด้วย ขั้นตอนการสร้างความรู้ (Appreciation หรือ A) ขั้นตอนการสร้างแนวทางการพัฒนา
(Influence หรือ I) และขั้นตอนการสร้างแนวปฏิบัติ (Control หรือ C) อาศัยข้อมูลจากการวิจัย
เชิงสำรวจในระยะที่ 1 มาเป็นข้อมูลสำคัญประกอบการอภิปราย เพื่อสร้างรูปแบบการบริหาร
คุณภาพผู้เรียน

1. การวางแผน (Planning)

1.1 ขั้นตอนการสร้างความรู้ (Appreciation) ในขั้นตอนการสร้างความรู้
โดยการสนทนากลุ่ม เพื่อเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เปิดโอกาสให้ผู้สนทนาแสดงความคิดเห็น
รับฟัง ยอมรับ และสรุปร่วมกันอย่างสร้างสรรค์

1.1.1 การสำรวจสภาพที่เป็นจริง ผู้วิจัยทำการสนทนากลุ่มโดยอาศัยเทคนิค
กระบวนการกลุ่มแบบพลังสร้างสรรค์ (A-I-C) ระหว่างวันที่ 5-9 กันยายน พ.ศ. 2559 ณ
ห้องประชุมเซนต์ลอเรนซ์ อาคารบูรณาการ โรงเรียนดาราสมุทร จากการสนทนากลุ่มทั้ง 4 กลุ่ม
ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร 9 คน กลุ่มผู้แทนครู 10 คน กลุ่มผู้แทนนักเรียน 10 คน และกลุ่มผู้แทน
ผู้ปกครอง 16 คน รวมทั้งสิ้น 45 คน ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นคำถามหลักเกี่ยวกับสภาพ
ความเป็นจริง 4 ประการตามมาตรฐานคุณภาพผู้เรียน ได้แก่ สภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับ

ความรับผิดชอบ การมีจิตอาสา รู้จักให้อภัย และรักษาระบบชาติ จากการอธิบายได้สะท้อนสภาพที่เป็นจริง ดังนี้

1.1.1.1 ความรับผิดชอบ จากการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริง ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความรับผิดชอบของผู้เรียน พบสภาพความเป็นจริง ดังนี้ นักเรียนโรงเรียนคาราสุมุทรมีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อหน้าที่พอสมควร เช่น เมื่อได้รับมอบหมายจากคุณครูให้ทำงานกลุ่ม จะมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในกลุ่ม ดังที่นักเรียนคนหนึ่งได้กล่าวว่า “เรื่องความรับผิดชอบของเพื่อน ๆ มีพอสมควร สังเกตได้จากเมื่อทำการแบ่งกลุ่มแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ เพื่อน ๆ ให้ความร่วมมือดีเมื่อทำกิจกรรมร่วมกัน” (นักเรียน) ซึ่งนักเรียนแต่ละคนจะแสดงความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมายจากสมาชิกในกลุ่ม ทำให้งานสำเร็จตามความต้องการ

เมื่ออยู่ที่บ้านก็สามารถรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้ปกครอง เช่น การทำงานบ้าน ดังที่ผู้ปกครองท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “ลูก ๆ ของเราที่เรียนที่โรงเรียนคาราสุมุทรมีความรับผิดชอบในระดับที่ดีพอสมควร เมื่อกลับไปบ้านก็ทำงานตามที่พ่อแม่มอบหมาย เช่น การทำความสะอาดบ้าน รดน้ำต้นไม้ ซึ่งจะกลายเป็นพื้นฐานที่ดีต่อไปในอนาคต แต่อยากให้โรงเรียนส่งเสริม และอบรมเพิ่มเติมให้มีความรับผิดชอบในระดับที่สูงมากขึ้นไปอีก” (ผู้ปกครอง)

ในขณะที่นักเรียนบางส่วนยังขาดความรับผิดชอบที่ดีทั้งต่อตนเองและต่อหน้าที่ในการเป็นนักเรียนที่ดี เช่น ไม่รับผิดชอบในการทำความสะอาดประจำวันในห้องเรียน ตามที่คุณครูประจำชั้นได้มอบหมาย นักเรียนคนหนึ่งได้สะท้อนสภาพความเป็นจริง โดยกล่าวว่า “เรื่องความรับผิดชอบของเพื่อนในห้อง ผมสังเกตว่าเพื่อนในห้องมีหลากหลายประเภท มีความรับผิดชอบดีบ้าง ปานกลางบ้าง และไม่มีความรับผิดชอบเลยอยู่บ้าง สังเกตจากการทำเวรประจำวันที่คุณครูประจำชั้นมอบหมาย เพื่อนบางคนทำสม่ำเสมอ บางคนทำบ้างไม่ทำบ้าง บางคนไม่ทำเวรในห้องเรียนเลยแม้แต่วันเดียว ซึ่งแสดงว่ายังขาดความรับผิดชอบ” (นักเรียน) และอาจมาจากความจำเป็นในเรื่องความจำกัดของเวลา ดังคำกล่าวที่ว่า “ผมคิดว่าสาเหตุที่เพื่อน ๆ ไม่ทำเวรทำความสะอาดประจำวัน เป็นเพราะความเกียจคร้านเป็นส่วนมาก ในขณะที่เพื่อนบางคนมีความจำเป็นจริง ๆ เพราะต้องรีบกลับบ้าน เนื่องจากเดินทางร่วมกับเพื่อนคนอื่นด้วยรถตู้ประจำ” (นักเรียน)

ประเด็นเรื่องความรับผิดชอบในการส่งการบ้าน พบว่า นักเรียนบางส่วนส่งการบ้านไม่ตรงเวลา และอีกหลายคนที่ไม่ส่งงานตามที่คุณครูประจำวิชามอบหมาย ดังที่นักเรียนคนหนึ่งกล่าวว่า “เพื่อนบางคนมีรับผิดชอบส่งการบ้านตรงตามเวลา หลายคนยังส่งบ้างไม่ส่งบ้าง และอีกหลายคนที่ไม่ส่งการบ้านไม่ตรงเวลา” (นักเรียน)

นักเรียนขาดความรับผิดชอบในการท่องคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ซึ่งมีสาเหตุหลักมาจากความเกียจคร้าน ดังที่ครูท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “นักเรียนขาดความรับผิดชอบในการท่องคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ครูพยายามหาวิธีการที่ดีที่สุดให้นักเรียนเอาใจใส่และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่มากขึ้น” (ครู) และอีกท่านหนึ่งก็กล่าวว่า “นักเรียนในห้องมีหลากหลาย ทั้งที่มีความรับผิดชอบและไม่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองเท่าที่ควร นักเรียนที่ยังขาดความรับผิดชอบควรได้รับการส่งเสริมและติดตามความก้าวหน้าเชิงพฤติกรรมอย่างใกล้ชิดจากครูประจำชั้น” (ครู)

ในขณะที่โรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียน มีการส่งเสริมและผลักดันให้นักเรียนเกิดความรับผิดชอบโดยกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมระดับกลุ่มโรงเรียน มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์หลังสู้งาน โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดปีการศึกษา ดังที่ผู้บริหารท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียน ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ มีจิตอาสา การให้อภัย และรักษาระบบชาติ เพราะฉะนั้นเมื่อมองในภาพกว้าง ๆ จะเห็นว่าโรงเรียนไม่ได้ละทิ้งพันธกิจสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนสู่คุณภาพผู้เรียนดังกล่าว” (ผู้บริหาร) และผู้บริหารอีกท่านหนึ่งได้ชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนได้พยายามทำให้วิสัยทัศน์ดังกล่าวเกิดผลเป็นรูปธรรม โดยกล่าวว่า “จากวิสัยทัศน์ร่วมระดับกลุ่มโรงเรียน จะเห็นว่าเราได้นำวิสัยทัศน์ดังกล่าวมาวิเคราะห์และนำเสนอสู่งาน โครงการและกิจกรรม ซึ่งได้กำหนดเป้าประสงค์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งคิดว่าไม่หลุดจากเป้าประสงค์ตรงนี้” (ผู้บริหาร)

โดยผู้ปกครองเห็นพ้องต้องกันว่าอยากให้โรงเรียนส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนสู่ความรับผิดชอบต่อในระดับที่สูงมากขึ้นไปอีก และเปิดโอกาสให้บรรดาผู้ปกครองมีส่วนในการติดตามพฤติกรรมบ่งชี้ของบุตรหลานในเรื่องความรับผิดชอบต่อ “ความรับผิดชอบต่อลูก ๆ ควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในแนวทางที่สอดคล้องกันระหว่างบ้านและโรงเรียน โดยผู้ปกครองมีส่วนร่วม และติดตามประเมินผลพฤติกรรมบ่งชี้ในเรื่องที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อ” (ผู้ปกครอง)

จากการสนทนากลุ่ม พบว่า นักเรียนโรงเรียนดาราสมุทรมีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อหน้าที่ของตนเองพอสมควร เช่น เมื่อได้รับมอบหมายจากคุณครูให้ทำงานเป็นกลุ่ม จะมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในกลุ่ม ซึ่งนักเรียนแต่ละคนจะแสดงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากสมาชิกในกลุ่ม สามารถทำงานจนสำเร็จตามเวลาและความต้องการ เมื่ออยู่ที่บ้านก็สามารถรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้ปกครอง เช่น การทำงานบ้านต่าง ๆ จนแล้วเสร็จ เช่นเดียวกัน ในทางตรงกันข้าม นักเรียนบางส่วนยังขาดความรับผิดชอบที่ติดต่อตนเองและต่อหน้าที่ในการเป็นนักเรียนที่ดี เช่น ไม่รับผิดชอบต่อการทำคะแนนประจำวัน

ในห้องเรียน ตามที่คุณครูประจำชั้นมอบหมาย ส่งการบ้านไม่ตรงเวลา นักเรียนบางส่วนไม่ส่งงาน ตามที่คุณครูประจำวิชามอบหมาย ขาดความรับผิดชอบในการท่องคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ซึ่งมีสาเหตุหลักมาจากความเกียจคร้าน และอาจมาจากความจำกัดของเวลา ในขณะที่โรงเรียน มีนโยบายพัฒนาผู้เรียน มีการส่งเสริมและผลักดันให้นักเรียนเกิดความรับผิดชอบ สังเกตได้จาก วิสัยทัศน์ระดับกลุ่มโรงเรียนที่กำหนดให้พัฒนาผู้เรียนสู่การมีความรับผิดชอบ โรงเรียนดาราสมุทร โดยฝ่ายส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์วิสัยทัศน์ดังกล่าวสู่งาน โครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดทั้งปีการศึกษา เช่น โครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม โครงการชุมชนคนดีดาราสมุทร ฯลฯ จากความคิดเห็นของผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นพ้องต้องกันว่า อยากให้โรงเรียนส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนสู่การมีความรับผิดชอบมากขึ้นไปอีก และประสงค์ ให้โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการติดตามพฤติกรรมบ่งชี้เรื่องความรับผิดชอบ ของบุตรหลาน

1.1.1.2 การมีจิตอาสา จากการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริง ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการมีจิตอาสาของผู้เรียน พบสภาพความเป็นจริง ดังนี้ สภาพความเป็นจริงเรื่องการมีจิตอาสา ครูท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “เด็ก ๆ ของเรามีเรื่องจิตอาสา มากขึ้นนะครับ ตอนนี้องค์กรเด็กเข้ากลุ่มจิตอาสาของครูนูศรา เวลาว่างต่าง ๆ ที่โรงเรียน ก็จะมี กลุ่มเด็กจิตอาสาเข้ามาช่วยกัน” (ครู) ซึ่งสอดคล้องกับที่นักเรียนคนหนึ่งได้กล่าวว่า “มีเพื่อน หลายคนสมัครเป็นกลุ่มจิตอาสาจราจร ช่วยอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปกครองและเพื่อน ๆ นักเรียนในเวลาเช้าและเวลาเย็น โดยสังเกตว่าเพื่อน ๆ จิตอาสากลุ่มนี้มีความสุขในการทำหน้าที่ มีใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส เพราะได้ทำในสิ่งที่ชอบ” (นักเรียน)

ในขณะที่นักเรียนคนหนึ่งได้สะท้อนมุมมองส่วนตัวในประเด็นเรื่องการมี จิตอาสาเฉพาะตนของเพื่อน ๆ ไว้ว่า “พวกเรามีส่วนในกิจกรรมจิตอาสา แต่ยังถือว่าค่อนข้างน้อย เมื่อมองในภาพรวม โดยอาสาช่วยคุณครูยกสมุด ยกของ จากห้องพักครูมายังห้องเรียน ซึ่งเท่าที่ เห็นเป็นประจำมีแค่ไม่เกิน 5 คนในแต่ละห้อง” (นักเรียน) ซึ่งสอดคล้องกับมุมมองของครูท่านหนึ่ง ที่กล่าวว่า “ความเสียสละและความมีน้ำใจของนักเรียนก็มีบ้าง แต่ยังต้องพัฒนาอีกพอสมควร เมื่อก่อนก็ยังมีคนเอาบัตรของเพื่อนมาโยนทิ้งตรงใกล้ ๆ หน้าห้องตรงระเบียบข้างนอก เพื่อนก็หาไป รongเท้าขยันเอามาช้อน อันนี้ก็แสดงว่าตรงนี้ยังไม่บรรลุเท่าไร” (ครู) และครูอีกท่านหนึ่งที่ได้ กล่าวไว้ว่า “ส่วนการมีจิตอาสาและการรู้จักการรับใช้ซึ่งกันและกัน เด็ก ๆ ยังไม่ค่อยรู้จักเรื่องนี้ มากนัก น้อยมากที่เด็กจะรู้จักรับใช้เพื่อน และก็รู้จักรับใช้คุณครูนะคะ ยังต้องพัฒนาเรื่องการรู้จัก รับใช้ซึ่งกันและกันต่อไปคะ” (ครู)

ในขณะที่ผู้ปกครองนักเรียนได้แสดงให้เห็นว่าพร้อมร่วมมือกับทางโรงเรียน ในการพัฒนาการมีจิตอาสาของบุตรหลานของตน โดยได้กล่าวว่า “โรงเรียนมีการจัดกิจกรรม ในลักษณะที่เป็นกิจกรรมเสริมสร้างจิตอาสา เช่น ค่ายอาสาพัฒนา การจัดกิจกรรมปล่อย ปลาการ์ตูน ซึ่งผู้ปกครองยินดีให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน เพราะถือว่าการมีจิตอาสา มีจิตสาธารณะ เป็นสิ่งที่สังคมกำลังต้องการ” (ผู้ปกครอง)

ขณะที่โรงเรียนพยายามส่งเสริมและผลักดันให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะนิสัย จิตอาสา ดังที่ผู้บริหารท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “โรงเรียนพยายามส่งเสริมนโยบายด้านการเสริมสร้าง การมีจิตสาธารณะให้แก่ผู้เรียนทุกระดับ ให้มีกิจกรรมส่งเสริมจิตอาสาตามวัยและตาม ความเหมาะสม เช่น จัดให้มีกลุ่มจิตอาสาดูแลความเรียบร้อยในห้องสมุดสำหรับนักเรียนระดับ ประถมศึกษา กลุ่มจิตอาสาจราจรสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มจิตอาสาช่วยบริการ แยกผู้ที่มีเกียรติที่มาร่วมงานต่าง ๆ ของโรงเรียนสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย” (ผู้บริหาร)

จากการสนทนากลุ่ม แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนมีการผลักดันนโยบายการพัฒนา ผู้เรียนให้มีจิตอาสา และการมีจิตสาธารณะในทุกระดับ โดยจัดตั้งเป็นกลุ่มกิจกรรมจิตอาสา ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาในลักษณะ ของการเข้าร่วมกลุ่มจิตอาสาต่าง ๆ ที่คุณครูเป็นผู้จัดตั้งขึ้น เช่น กลุ่มจิตอาสาช่วยงานสำคัญ กลุ่มจิตอาสาจราจร มีการอาสาช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ของชั้นเรียน ร่วมแก้ปัญหาต่าง ๆ ในกลุ่มเพื่อน หรือแม้แต่กิจกรรมค่ายอาสาพัฒนา ซึ่งหากทางโรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง มีส่วนร่วม บรรดาผู้ปกครองก็พร้อมมีส่วนร่วมและมีส่วนช่วยพัฒนาจิตอาสาของบุตรหลาน ด้วยความยินดี ฯลฯ แต่เมื่อย้อนกลับมาพิจารณาคุณลักษณะนิสัยเรื่องความมีน้ำใจช่วยเหลือ ผู้ที่ต้องการของนักเรียนเป็นรายบุคคล ยังพบว่า นักเรียนขาดคุณลักษณะนิสัยดังกล่าว ยังไม่รู้จัก การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (ช่วยเหลือเพื่อน) เท่าที่ควร

1.1.1.3 รู้จักให้อภัย จากการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริง ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการรู้จักให้อภัยของผู้เรียน พบสภาพความเป็นจริง ดังนี้ ครูท่านหนึ่ง ได้สะท้อนสภาพความเป็นจริงว่า “นักเรียนยังรักเฉพาะตัวเอง ยังไม่พร้อมที่จะมอบความรักให้กับ เพื่อน ๆ ยังมีการรังแกกัน โดยเฉพาะเด็กเล็ก ๆ พ่อแม่หลายคนตามใจลูกจนมีส่วนให้เด็กเสียคน คุณครูก็พยายามกันนะคะ คุณครูประถมก็พยายามที่จะให้ความรักกับเด็ก ๆ เท่าที่สามารถ” (ครู) สอดคล้องกับนักเรียนคนหนึ่งได้กล่าวว่า “บรรยากาศในห้องเรียนของพวกเรา มีการทะเลาะกันบ้าง ด้วยสาเหตุเล็กน้อย เช่น แกล้งกัน ยืมของแล้วไม่คืน หยอกล้อกัน” (นักเรียน) เมื่อมีการทะเลาะกัน ในห้องเรียน จะเป็นหน้าที่ของหัวหน้าชั้นและครูประจำชั้น ดังที่นักเรียนคนหนึ่งได้กล่าวว่า

“เมื่อเพื่อนทะเลาะกันในห้องเรียน หัวหน้าชั้นจะทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย หากเป็นเรื่องไม่รุนแรงก็ปล่อยไป แล้วเพื่อนก็จะคืนดีกันเอง แต่หากเป็นเรื่องรุนแรง จะแจ้งครูประจำชั้นและครูฝ่ายปกครอง โดยครูประจำชั้นจะตักเตือนเป็นรายบุคคล และทำการอบรมนักเรียนทุกคนในห้องเรียนรวม” (นักเรียน)

และจากการสนทนากลุ่ม พบว่า การเสริมสร้างความรัก ความสามัคคี และการรู้จักให้อภัยในหมู่นักเรียน สามารถทำได้โดยการใช้กิจกรรมที่มีประโยชน์ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ ดังที่นักเรียนคนหนึ่งได้กล่าวว่า “หากมีการเรียนในรูปแบบกิจกรรม จะทำให้เกิดความสามัคคีกันมาก แต่หากเป็นเวลาเรียนปกติ เพื่อน ๆ จะไม่ค่อยสนใจเรียนเท่าที่ควร ฉะนั้นโดยส่วนตัวผมเห็นว่า การจะสร้างคุณลักษณะนิสัยที่ดีตามจุดเน้นของโรงเรียน ควรกระทำอาศัยกิจกรรมที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่” (นักเรียน)

จากการสนทนากลุ่มพบสภาพความเป็นจริงที่ว่านักเรียนทั้งระดับประถมศึกษา และมีมัธยมศึกษายังไม่สามารถสร้างบรรยากาศแห่งความรักและการให้อภัยในห้องเรียนได้ดีเท่าที่ควร กลับแสดงออกซึ่งพฤติกรรมในทางตรงกันข้าม กล่าวคือ ยังมีการทะเลาะกัน ซึ่งมาจากสาเหตุเพียงเล็กน้อย อีกทั้งนักเรียนยังไม่พร้อมที่จะยอมรับความแตกต่างของกันและกัน ยังรักเฉพาะตนเอง ไม่พร้อมที่จะมอบความรักและมอบสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน เมื่อพบว่ามี ความขัดแย้งเกิดขึ้น โดยตัวแทนนักเรียนนำเสนอให้มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสมัครสมานสามัคคี เพื่อสร้างความตระหนักให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน จะได้สามารถให้อภัยและคืนดีซึ่งกันและกัน

1.1.1.4 รักรักรวมชาติ จากการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริง ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความรักรักรวมชาติของผู้เรียน พบสภาพความเป็นจริง ดังนี้ ครูท่านหนึ่งได้สะท้อนสภาพความเป็นจริงเรื่องการรักความสะอาดของนักเรียนไว้ว่า “ครูสังเกตว่านักเรียนของเราหลายคนยังขาดนิสัยรักความสะอาด ความเป็นระเบียบ สังเกตได้จากหลังจากปล่อยพักรับประทานอาหารกลางวัน จะมีเศษถุงพลาสติก แก้วน้ำถูกทิ้งตามถนนและทางเดินร่วมทั้งที่โรงเรียนได้จัดถังขยะไว้ตามจุดต่าง ๆ อย่างพอเพียงแล้ว” (ครู) โดยครูอีกท่านหนึ่งได้ตอกย้ำถึงหน้าที่ครู โดยกล่าวว่า “เราเป็นครูเราก็สอนเด็กให้รู้จักพอเพียง และก็รู้จักใช้ทรัพยากรให้รู้จักใช้ด้วยความประหยัดอยู่แล้ว แต่ผู้ปกครองก็มีส่วนที่ว่าให้ของที่มีราคาแพง ๆ มากับลูก พอหายก็เดือดร้อนครูต้องตามหาให้เพื่อน ๆ ก็อยากได้จึงมีการขโมยกันเกิดขึ้น อันนี้คือภาพที่เรามองเห็นในระดับประถม” (ครู) และครูอีกท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “ครูพยายามสอนให้นักเรียนรักความสะอาด

โดยช่วยกันดูแลความสะอาดของห้องเรียนให้เรียบร้อยอยู่เสมอ หากห้องเรียนสะอาด เรียบร้อย และเป็นระเบียบ ครูจะให้นักเรียนเลือกที่นั่งในห้องเรียนได้ตามใจชอบ” (นักเรียน)

โดยนักเรียนคนหนึ่งได้สะท้อนมุมมองเกี่ยวกับสาเหตุประการหนึ่งที่มีส่วนทำให้นักเรียนไม่มีนิสัยรักความสะอาดเท่าที่ควร โดยกล่าวว่า “สาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้นักเรียนไม่ช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียน คือ คุณครูไม่เข้มงวดเท่าที่ควร และไม่สามารถทำให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของการทำเวรได้” (นักเรียน)

ในขณะที่ผู้ปกครองส่วนหนึ่งเห็นว่าบุตรหลานของตนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น จึงอยากให้ทางโรงเรียนส่งเสริมคุณลักษณะนิสัยที่ดีประการนี้ต่อไป ดังที่ได้กล่าวว่า “เรื่องการรักษารัฐธรรมนูญ และสิ่งแวดล้อม ดิฉันสังเกตว่าลูก ๆ มีพัฒนาการ รู้จักสนใจเอาใจใส่ มีส่วนช่วยดูแลความเป็นระเบียบ เรียบร้อยของห้องนอนตนเองและบริเวณต่าง ๆ ในบ้านมากขึ้น อยากให้โรงเรียนช่วยฝึกฝนอบรมและสร้างสำนึกสาธารณะนี้ต่อไป” (ผู้ปกครอง)

ผู้ปกครองอีกท่านหนึ่งมีความเห็นสอดคล้องกันว่า “ดิฉันมีความเห็นว่าในเรื่องผู้เรียนเป็นผู้รักษารัฐธรรมนูญที่โรงเรียนพยายามมุ่งเน้นอบรมสั่งสอนให้แก่เด็กนักเรียนนั้น เกิดผลพอสมควร เมื่อกลับมาบ้านดิฉันสังเกตว่าลูก ๆ กลับมาพูดถึงสิ่งที่คุณครูสอนให้รู้จักการช่วยกันดูแลสิ่งแวดล้อม การช่วยกันรักษาความสะอาดในบริเวณบ้าน” (ผู้ปกครอง)

ผู้บริหารท่านหนึ่งได้สะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนโดยฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมได้พยายามส่งเสริมนิสัยเรื่องรักความสะอาดแก่ผู้เรียน โดยกล่าวว่า “การจัดกิจกรรมของฝ่ายส่งเสริม ได้บูรณาการคุณค่าพระวรสารทั้ง 21 คุณค่ามาสู่ผู้เรียนอยู่แล้ว หรือแม้แต่ในค่ายพัฒนาคุณภาพชีวิตเต็ม และในปัจจุบันที่บูรณาการกับค่ายธรรมมะ เป็นค่ายคุณธรรมนำชีวิต มีการบูรณาการกับตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ก็มีการกำหนดเป้าประสงค์ด้านอัตลักษณ์ผู้เรียน ซึ่งปีนี้เราเน้นเรื่องการรักษารัฐธรรมนูญ เพราะการสัมผัสชีวิตปีนี้เราเน้นเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” (ผู้บริหาร)

จากการสนทนากลุ่มโดยการนำเสนอข้อมูลจากครู ทำให้ทราบว่านักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดนิสัยรักความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อย สังเกตได้จากการทิ้งขยะไม่ลงถังขยะ ในขณะที่ครูพยายามปลูกฝังให้นักเรียนรักความสะอาดของห้องเรียน และบริเวณโรงเรียน ตลอดจนสอนให้รู้จักใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติทั้งหลายอย่างประหยัด แต่จากการสะท้อนของนักเรียนส่วนหนึ่ง ทำให้ทราบว่าปัญหาอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งของการส่งเสริมนิสัยรักษารัฐธรรมนูญ และรักความสะอาดแก่ผู้เรียน คือ ครูขาดความสม่ำเสมอและต่อเนื่องในการเน้นย้ำให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะนิสัยดังกล่าว ครูส่วนหนึ่งเลือกใช้วิธีการสร้างแรงจูงใจทางบวก

ให้ผู้เรียนช่วยกันรักษาความสะอาดของห้องเรียนให้เรียบร้อยอยู่เสมอ โดยสัญญาว่าหากห้องเรียนอยู่ในสภาพที่เรียบร้อย สะอาดและเป็นระเบียบ จะให้นักเรียนเลือกที่นั่งในห้องเรียนได้ตามใจชอบ นอกจากนี้ เมื่อมองภาพรวมของโรงเรียนจะเห็นว่าทางโรงเรียนได้จัดให้มีงาน โครงการและ กิจกรรมตลอดปีการศึกษานี้ เช่น งานบำรุงรักษาภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อม การประกวดห้องเรียน เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และจากการสังเกตจากผู้ปกครองถึงพฤติกรรม บ่งชี้นิสัยรักความสะอาด ผู้ปกครองส่วนหนึ่ง พบว่า บุตรหลานของตนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น จึงอยากให้ทางโรงเรียนส่งเสริมคุณลักษณะนิสัยที่ดีประการนี้ต่อไป

1.1.2 การสำรวจสภาพที่ปรารถนาในอนาคต จากการสนทนากลุ่มทั้ง 4 กลุ่ม ระหว่างวันที่ 5-9 กันยายน พ.ศ. 2559 ที่ห้องประชุมเซนต์ลอเรนซ์ อาคารบูรณาการ โรงเรียน ดาราสมุทร ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร 8 คน กลุ่มผู้แทนครู 9 คน กลุ่มผู้แทนนักเรียน 10 คน และกลุ่มผู้แทนผู้ปกครอง 8 คน รวมทั้งสิ้น 35 คน ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นคำถามหลักเกี่ยวกับ สภาพที่ปรารถนาในอนาคตเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาภาคทอลิก ทั้ง 4 ประการ ได้แก่ นักเรียนมีความรับผิดชอบ การมีจิตใจอาสา รู้จักให้อภัย และรักษาระบบชาติ

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการอภิปรายกลุ่ม พบสภาพที่ปรารถนา ใน 4 ประเด็นหลัก ผู้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาภาคทอลิก คือ 1) การเป็น ครูผู้เป็นประจักษ์พยานและเพื่อนร่วมทางชีวิตกับผู้เรียน 2) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการพัฒนาผู้เรียน 3) งาน กิจกรรม และโครงการผู้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และ 4) การทำ บันเทิงใจความดี โดยมีรายละเอียดจากการสนทนา ดังนี้

1.1.2.1 ครูผู้เป็นประจักษ์พยานและเพื่อนร่วมทางชีวิต จากการสนทนากลุ่ม ทำให้สามารถสรุปซึ่งคุณลักษณะของการเป็นครูผู้เป็นประจักษ์พยานและเพื่อนร่วมทางชีวิตได้ ใน 2 คุณลักษณะ คือ ในการปฏิบัติตนและการปฏิบัติหน้าที่

ในการปฏิบัติตนนั้น ครูจำเป็นจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต เพื่อให้ชีวิตของครูกลายเป็นประจักษ์พยาน เป็นบทเรียนที่มีชีวิตสำหรับผู้เรียนแต่ละคน ดังคำพูด ของครูที่ว่า “ที่ผมอยากให้เห็นเป็นเรื่องสำคัญคือ ครูน่าจะเป็นตัวอย่างอันดับแรกในการพัฒนา ผู้เรียนสู่คุณภาพนะครับ ทำให้เด็กเห็นว่าเราเป็นผู้ที่ให้ความรักความเมตตาเป็นเบื้องต้นก่อน เข้าใจเด็ก ช่วยเหลือเขา ซึ่งบางคนอาจจะมีความสามารถไม่เหมือนกันครับ ก็อยากชี้ประเด็น ในเรื่องของครูให้เป็นตัวอย่างที่ดีก่อน” (ครู)

ครูจำเป็นจะต้องมีความรักความเมตตาต่อศิษย์ มีความใกล้ชิดผู้เรียน มีทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมช่วยพัฒนาผู้เรียนในทุกมิติสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ครบครัน

โดยอาศัยความรักเป็นแรงบันดาลใจในการทำหน้าที่ครูผู้เป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตกับผู้เรียน ความห่วงใยที่มีต่อศิษย์ ดังคำกล่าวที่ว่า “คุณคิดว่าสิ่งที่เป็นแรงบันดาลใจให้ครูทำหน้าที่ครู ฝายปกครองต่อไป ทั้งที่เคยท้อแท้ ก็คือ ความรักที่มีต่อศิษย์ คิดว่าลูกศิษย์เป็นลูกที่เราต้องดูแล ให้ดีที่สุด ซึ่งครูกำลังจะบอกว่าการเป็นครูเพื่อนร่วมทางชีวิตต้องมีความรักให้เขา เราต้องรักเขา เราคิดว่านี่คือลูกของเราทุกคนที่เราทิ้งไม่ได้แม้แต่คนเดียว” (ครู) และครูท่านหนึ่งที่ได้กล่าวไว้ว่า “เมื่อพบนักเรียนที่มีพฤติกรรมส่อไปในทางที่ไม่ดี เริ่มก้าวร้าวรุนแรง ก็จะเรียกเขาเข้ามาคุย แบบใช้ความรัก ความเข้าใจนำหน้า ใช้คำพูดที่อ่อนโยน มอบความรักความเมตตา” (ครู)

โดยเงื่อนไขประการสำคัญของความสำเร็จในการช่วยแก้ปัญหาสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ก็คือ ความรักเมตตา ซึ่งส่งผลให้ครูมีความใกล้ชิดกับผู้เรียน โดยครูจะต้องมีความใกล้ชิดผู้เรียน เพื่อจะสามารถรับรู้ความเป็นมาเป็นไป รับรู้สภาพปัญหาผู้เรียน รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อจะ ได้ช่วยให้คำปรึกษาแนะนำได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมตามวัย ดังที่คุณครูท่านหนึ่งกล่าวว่า “คือครูกำลังจะบอกว่าลักษณะของครูผู้ร่วมทางชีวิตเนี่ย ต้องรู้จักวิธีการจัดการกับผู้เรียนที่วัย แตกต่างกัน ฉะนั้น การที่ครูจะรู้จักวิธีการที่เหมาะสมกับกลุ่มนักเรียนแต่ละกลุ่ม ครูจำเป็นจะต้อง เรียนรู้จากนักเรียนอาศัยความใกล้ชิดก่อน จะได้รู้ว่านักเรียนกลุ่มนี้มีปัญหาอะไร แล้วจะแก้ปัญหา ด้วยวิธีใด” (ครู) และอีกท่านหนึ่งที่บอกเล่าประสบการณ์ว่า “จากประสบการณ์ของครูณะคะ ที่ได้พบนักเรียนคนหนึ่งที่ไม่เคยตั้งใจเรียนเลย วันนั้นเป็นวันทดสอบคำศัพท์ ซึ่งก็คิดว่านักเรียน คนนี้ จะสอบไม่ผ่านอีกเหมือนเดิม แต่กลับกลายเป็นว่าวันนั้นนักเรียนคนนี้เป็นคนแรกที่ท่องคำศัพท์ ครบ 25 คำเสร็จเป็นคนแรก สิ่งที่ครูทำเพื่อชนะใจเขาก็คือว่า เราต้องยอมเปลี่ยนตัวเรา จากที่เรา เคยต่อว่า เราต้องทำเป็นเหมือนเพื่อน” (ครู) นอกจากนี้ ความใกล้ชิดกับผู้เรียนของครูยังสามารถ ส่งต่อผ่านเทคโนโลยีที่ทันสมัยในปัจจุบัน โดยครูท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “ครูได้ร่วมทางชีวิตกับผู้เรียน โดยอาสาตั้งไลน์กลุ่ม เมื่อนักเรียนมีปัญหา ก็จะเข้าไปพูดคุยให้คำปรึกษาเป็นการส่วนตัว อาศัย ความใกล้ชิด หรือบางทีถ้ามีปัญหาหนักมากก็จะนัดมาคุยที่ห้องของฝ่ายส่งเสริม” (ครู)

จากประสบการณ์ของคุณครูท่านหนึ่งที่ได้ใกล้ชิด ติดตามพฤติกรรมและความเอาใจใส่ใน การศึกษาเล่าเรียน และหลังจากที่คุณครูได้แสดงความเห็นอกเห็นใจ ใกล้ชิด ให้คำแนะนำที่ดี สม่ำเสมอจนนักเรียนเกิดความไว้นือเชื่อใจ ก็สามารถทำให้นักเรียนพัฒนาตนเองสู่การมี ความรับผิดชอบในหน้าที่ ทุ่มเท เอาใจใส่ในการศึกษาเล่าเรียน จนมีผลการเรียนที่ดีขึ้น ดังที่ คุณครูได้บอกเล่าประสบการณ์ว่า “เด็กนักเรียนของเรามากกว่าครึ่งหนึ่งที่ผู้ปกครองมีปัญหา ครอบครัวยุติ เมื่อเขามาหาเรา เราก็จะสอนเขา แล้วก็ติดตามไปดูด้วยว่าเกิดอะไรขึ้นหลังจากนั้น ฉะนั้น เราจำเป็นต้องใกล้ชิดผู้เรียนเพื่อที่จะรู้จักผู้เรียนทุกคน” (ครู) และจากประสบการณ์

ของคุณครูอีกท่านหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า ครูผู้เป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตและเห็นอกเห็นใจผู้เรียน จำเป็นจะต้องใช้คำพูดในเชิงสร้างสรรค์ว่า “ถ้าเราเข้าถึงนักเรียนจริง ๆ ผมมีประสบการณ์ที่ว่า หากต้องจัดการกับนักเรียนที่ก้าวร้าว แล้วเราเข้าไปพูดกับเขาด้วยถ้อยคำที่รุนแรง เขาก็จะไปเลยนะ ครับ แต่ถ้าเราใช้คำพูดดี ๆ ให้เขาเข้าใจ ใช้น้ำเย็นดับน้ำร้อน เขาก็จะได้เขากลับมา” (ครู) เห็นได้ว่า ครูผู้เป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตกับผู้เรียน จำเป็นจะต้องทำทุกวิถีทางตั้งแต่รักเมตตา ใกล้เคียง เห็นอกเห็นใจ ใช้วาจาสุภาพ เพื่อจะสามารถเอาชนะใจผู้เรียน

นอกจากครูจะต้องมีความรักเมตตาต่อศิษย์ มีความใกล้ชิดผู้เรียนทุกคน อย่างเท่าเทียม มีความเห็นอกเห็นใจ ครูยังต้องมีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและต่อนักเรียน โดยตระหนัก ในบทบาทหน้าที่ด้วยความสำนึกเสมอว่าการเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตกับผู้เรียนเป็นบทบาทหน้าที่ สำคัญอันดับแรกของความเป็นครู ตลอดจนมีความรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อสามารถมีส่วนช่วยพัฒนา ผู้เรียนสู่การเป็นคนดี ดังที่ครูท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “ความภูมิใจที่สุดของครูก็คือ การได้ให้ชีวิต ใหม่กับนักเรียน คือหลังจากที่ได้พบกับนักเรียนคนนี้ เป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตกับเขา โดยการเรียก มาให้คำแนะนำเป็นการส่วนตัว ทำให้เขารู้สึกว่ายังมีครูอีกคนที่พร้อมเดินเคียงข้างเขา แล้วผลการเรียนดีขึ้น แสดงว่า การเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตกับผู้เรียนของครูมีส่วนช่วยพัฒนา คุณภาพผู้เรียน” (ครู) และอีกท่านหนึ่งที่กล่าวว่า “ครูรู้สึกประทับใจและมีความภาคภูมิใจ เมื่อได้มีส่วนช่วยแก้ปัญหาจากหนักให้เป็นเบาได้ ช่วยประสานความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง ของนักเรียนทั้ง 2 ฝ่าย นักเรียนกลุ่มนี้เมื่อถึงวันสำคัญของโรงเรียนก็ยังคงกลับมาขอบคุณคุณครู ด้วยความสำนึกขอบคุณที่เคยช่วยแก้ปัญหา” (ครู)

ในการปฏิบัติหน้าที่ของครู ครูจำเป็นต้องสื่อสารกับผู้ปกครอง แลกเปลี่ยน ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรม ความก้าวหน้าของนักเรียน เพื่อผู้ปกครองและครูจะได้ร่วมมือกันพัฒนา ผู้เรียนสู่คุณภาพตามจุดเน้นของโรงเรียน ดังที่ได้กล่าวว่า “นักเรียนที่มีพฤติกรรมที่ไม่ดีบางคน พูดคุยเท่าไรก็ไม่ยอมเปิดใจ ไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ครูจึงต้องรายงานให้ผู้ปกครองทราบคะ เพื่อผู้ปกครองจะได้มีส่วนช่วยพัฒนาตรงจุดนี้” (ครู) นอกจากนั้น ความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง นักเรียน ยังมีส่วนที่ทำให้บรรดาผู้ปกครองของนักเรียน เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของ ทางโรงเรียน ซึ่งถือว่ามีส่วนในการพัฒนาผู้เรียนด้วยเช่นเดียวกัน “ต้องเข้าหาผู้ปกครองก่อนไหมคะ ครูประจำชั้นจำเป็นต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง ผู้ปกครองจะมีความไว้วางใจให้คุณครู และเมื่อโรงเรียนจัดกิจกรรมสำคัญ เช่น วันกีฬาสี ผู้ปกครองกลุ่มนี้ก็จะมามีส่วนช่วยครูจัดกิจกรรม ซึ่งครูคิดว่ามีส่วนช่วยพัฒนาบุคลากรของตนด้วยเช่นเดียวกัน” (ครู)

ขณะที่ปัญหาเกี่ยวกับการที่ครูไม่สามารถเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตกับผู้เรียนได้นั้น มาจากสาเหตุเรื่องจำนวนนักเรียนต่อห้องที่มากเกินไป ดังที่ ผู้บริหารสองท่านได้แสดงความคิดเห็นว่า “ขออนุญาตนะคะ ปัญหาที่เราพบ ก็คือ เราจะติดตามพฤติกรรมเด็กเป็นรายบุคคลได้ยากมาก เพราะจำนวนนักเรียนต่อห้องที่มากเกินไป เรามีนักเรียนถึงห้องละ 50 คน” (ผู้บริหาร) และอีกตอนหนึ่งที่ว่า “จำนวนนักเรียนที่มาก ทำให้ครูดูแลนักเรียนไม่ทั่วถึง ไม่สามารถเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตที่ดีพอ” (ผู้บริหาร) และอีกสาเหตุหนึ่งมาจากการที่ผู้บริหารขาดการกำกับติดตามการพัฒนาตนเองของครู ดังครูท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “ดิฉันคิดว่า ในฐานะผู้บริหารควรมีการกำกับติดตามต่อเนื่อง ถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับครูหลังการอบรม โดยเฉพาะเรื่องการเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตกับผู้เรียน” (ผู้บริหาร)

จากการสนทนากลุ่มโดยอาศัยเทคนิคกระบวนการกลุ่มแบบพลังสร้างสรรค์ (A-I-C) ทำให้พบแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในประเด็นเกี่ยวกับครูผู้เป็นประจักษ์พยานและเพื่อนร่วมทางชีวิต สรุปได้ดังนี้

- 1) ครูผู้เป็นเพื่อนร่วมทางชีวิต โดยจะต้องสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรม จริยธรรมที่ดีแก่นักเรียน
- 2) ครูผู้เป็นเพื่อนร่วมทางชีวิต โดยจะต้องมีความรักเมตตาต่อศิษย์ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน
- 3) ครูผู้เป็นเพื่อนร่วมทางชีวิต โดยแสดงออกซึ่งความสนใจ เอาใจใส่นักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียม มีความยุติธรรม ใกล้ชิดนักเรียนทุกคน
- 4) ครูผู้เป็นเพื่อนร่วมทางชีวิต โดยมีทัศนคติที่ดี ตระหนักถึงความสำคัญของการปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม
- 5) ครูผู้เป็นเพื่อนร่วมทางชีวิต โดยแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้เรียน เพื่อจะสามารถเข้าใจปัญหาและสามารถให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล
- 6) ครูผู้เป็นเพื่อนร่วมทางชีวิต ร่วมแก้ปัญหาผู้เรียน
- 7) ครูผู้เป็นเพื่อนร่วมทางชีวิต โดยจัดให้มีการสื่อสารสองทาง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนกับผู้ปกครอง
- 8) ครูผู้เป็นเพื่อนร่วมทางชีวิต ต้องรู้จักผู้เรียนทุกคน
- 9) ครูผู้เป็นเพื่อนร่วมทางชีวิต ต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองทุกคน

1.1.2.2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

จากการสนทนากลุ่มตัวแทนผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองทุกท่านตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาภาคทอลิก โดยต้องการมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนตั้งแต่การรับทราบนโยบายพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามจุดเน้นในแต่ละปีการศึกษา เพื่อจะสามารถร่วมวางแผน กำกับติดตามความก้าวหน้า และร่วมประเมินผลกับทางโรงเรียน ดังที่ผู้ปกครองท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “อยากให้โรงเรียนส่งเสริมนโยบายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ให้ผู้ปกครองนักเรียนทุกคนรับทราบนโยบายสำคัญของทางโรงเรียน เช่น นโยบายเรื่องการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม กลายเป็นคนดีของสังคม ตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมวางแผน ดูแลความก้าวหน้าของบุตรหลานของตน และร่วมประเมินคุณภาพนักเรียนร่วมกับคุณครู” (ผู้ปกครอง) ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของคุณครูท่านหนึ่งที่ต้องการให้ผู้ปกครองเข้ามารับทราบนโยบายของโรงเรียน ดังที่ได้กล่าวไว้ว่า “โรงเรียนต้องประชาสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ให้รับทราบถึงนโยบายและการปฏิบัติของโรงเรียน โดยเชิญผู้ปกครองเข้ามาในโรงเรียนตามสถานการณ์ต่าง ๆ ให้มากขึ้น เช่น การประชุมผู้ปกครอง การรับผลการเรียนของนักเรียน” (ครู) ผู้ปกครองอีกท่านหนึ่งได้สะท้อนสภาพความเป็นจริงที่ผ่านมาในอดีตว่า ผู้ปกครองนักเรียนแทบจะไม่มีส่วนร่วมในลักษณะใด ๆ กับทางโรงเรียนเลย เช่น “โอกาสมันถูกปิดกั้นอยู่นะครับ ถ้าสังเกตดูจะเห็นว่าที่ผ่านมาผู้ปกครองแทบไม่มีส่วนไม่ว่าในลักษณะใด ๆ กับทางโรงเรียนในเรื่องเกี่ยวกับการช่วยพัฒนาบุตรหลานของเราเลย แทบจะไม่มีเลยนะครับ” (ผู้ปกครอง) ขณะที่ผู้ปกครองอีกท่านหนึ่งสะท้อนมุมมองตามความคิดเห็นของตนว่า “แท้จริงแล้วในสมุดจดการบ้านของนักเรียนที่ถือว่าเป็นหน้าที่ของผู้ปกครองโดยตรงที่จะต้องให้ความสนใจ เป็นช่องทางที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองคอยติดตามความรับผิดชอบของบุตรหลาน แต่หลายครั้งที่ผู้ปกครองเองได้ปล่อยปละละเลย ไม่ให้ความสนใจเอาใจใส่เท่าที่ควร ดังที่ได้กล่าวว่า “แม่ไม่เคยดูว่าในสมุดจดการบ้านเนี่ย มีรายละเอียดต่าง ๆ ไรหมดแล้ว มีกิจกรรมใดของโรงเรียน เช่น พรุ่งนี้จะทำบุญเข้าพรรษานะ ต้องเตรียมข้าวสารอาหารแห้งมา เด็กสี่สาร ไรหมดแล้ว แต่ว่าพวกเราไม่ได้ดูเอง” (ผู้ปกครอง)

ผู้ปกครองมีความเห็นว่า โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกิจกรรมบางกิจกรรมเท่าที่เป็นไปได้เหมาะสมตามโอกาส เช่น กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา กิจกรรมทางวิชาการ และกิจกรรมในลักษณะที่เป็นกิจกรรมจิตอาสาพัฒนา เพื่อเป็นการต่อยอดความสำคัญในการที่ผู้ปกครองจะต้องมีส่วนช่วยโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดังคำพูดของผู้ปกครองว่า “ดิฉันคิดว่ากลยุทธ์สำคัญอีกประการหนึ่งที่จะสร้างความตระหนักให้ผู้ปกครอง

เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ก็คือกรณีที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของทางโรงเรียน เช่น กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา ค่ายอาสาพัฒนา และกิจกรรมอื่น ๆ ตามความเหมาะสม” (ผู้ปกครอง) นอกจากนี้โยบายการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นแล้ว จากการอภิปรายพบว่า ผู้ปกครอง หลายท่านสนับสนุนให้บรรดาผู้ปกครองนักเรียนได้ปลูกฝังคุณค่าของการเป็นศาสนิกที่ดีในศาสนา ที่ตนนับถือ โดยการปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องของการถือศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เป็นทางออกของชีวิต ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติศาสนกิจของคนในครอบครัว ดังคำกล่าวที่ว่า “อีกส่วนหนึ่งที่ดิฉันคิดว่าทุกครอบครัวต้องให้ความสำคัญคือ การนับถือศาสนา และการไปร่วม ปฏิบัติศาสนกิจในศาสนาที่ตนนับถือ โดยผู้ปกครองจะต้องสนใจและเอาใจใส่ให้บุตรหลานไปร่วม ปฏิบัติศาสนกิจอย่างสม่ำเสมอ” (ผู้ปกครอง)

ผู้ปกครองหลายท่านแสดงความสนใจอยากให้โรงเรียนเปิดโอกาสให้มีการสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับครู โดยเสนอแนะให้จัดให้มีการพบปะกันระหว่างครูประจำชั้น กับผู้ปกครองในวันเริ่มต้นปีการศึกษา เพื่อผู้ปกครองจะได้รับทราบนโยบายของทางโรงเรียนเรื่อง การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน อีกทั้งยังเป็นโอกาสให้ครูประจำชั้นและบรรดาผู้ปกครองนักเรียน ได้ทำความรู้จักกันมากขึ้น มีการร่วมกันกำหนดช่องทางการสื่อสารระหว่างครูและผู้ปกครอง อย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม ดังคำกล่าวที่ว่า “ที่โรงเรียนอื่นจะมีการเชิญผู้ปกครองมาที่ห้อง คุณครูต้องเจอ ผู้ปกครองทุกท่าน แต่ของเราเองเนี่ยผู้ปกครองกับครูประจำชั้นไม่ค่อยได้เจอกันมากเท่าไร แม้กระทั่งวันรับผลการเรียน คุณครูก็จะต้องพบกับผู้ปกครองเพื่อพูดคุยทำความเข้าใจเรื่องนโยบาย ของทางโรงเรียนก่อน เพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน โดยน่านโยบายของ ทางโรงเรียนไปพัฒนาต่อยอดต่อไป คือ อยากจะนำเสนอว่าอยากให้มีการสื่อสารแบบสองทาง ระหว่างผู้ปกครองกับครู และครูกับผู้ปกครองอย่างเป็นทางการมากขึ้น” (ผู้ปกครอง) ในขณะที่ การอภิปรายในกลุ่มผู้แทนครู พบข้อมูลสอดคล้องในประเด็นดังกล่าวว่า “นักเรียนที่มีพฤติกรรม ที่ไม่ดีบางคนพูดคุยเท่าไรก็ไม่ยอมเปิดใจ ไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ครูจึงต้องรายงานให้ ผู้ปกครองทราบค่ะ เพื่อผู้ปกครองจะได้มีส่วนช่วยพัฒนาตรงจุดนี้” (ครู) ฉะนั้น จะเห็นได้ว่า ทั้งผู้ปกครองและครูเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการที่ทั้งสองฝ่าย จะต้องมีการสื่อสาร ระหว่างกันอยู่เสมอ เพื่อจะสามารถดูแลนักเรียนสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตาม ลักษณะที่พึงประสงค์

นอกจากนี้ จากการสนทนายังมีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการที่ผู้ปกครอง จะต้องดูแลบุตรหลานด้วยความเอาใจใส่ เป็นการสร้างพื้นฐานที่ดีสำหรับการอบรมต่อเนื่อง

ในโรงเรียน ดังคำกล่าวที่ว่า “และเมื่อสักครู่มีประเด็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน การจะทำให้คนสักคนเป็นคนดีเราต้องมองภาพร่วมของชุมชนก่อน ก่อนอื่นต้องตีความคำว่าชุมชนก่อน ชุมชนที่เราพูดถึงควรจะเป็นชุมชนระดับบ้าน เพราะบ้านจะเป็นจุดเริ่มต้นที่จะสร้างสรรค์คนดีของสังคม ซึ่งการจะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ ให้ภัยและรู้จักธรรมชาติ ต้องเริ่มทำตั้งแต่ที่บ้าน โดยผู้ปกครองมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียนตามนโยบายหรือจุดเน้นที่โรงเรียนกำหนด” (ผู้ปกครอง)

จากการสนทนากลุ่มโดยอาศัยเทคนิคกระบวนการกลุ่มแบบพลังสร้างสรรค์ (A-I-C) ทำให้พบแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในประเด็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สรุปได้ดังนี้

1) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ตั้งแต่การเข้ามามีส่วนในการวางแผนพัฒนาผู้เรียน มีการประชาสัมพันธ์ให้บรรดาผู้ปกครองอื่น ๆ ได้รับทราบนโยบายหรือจุดเน้นของทางโรงเรียน เพื่อจะนำไปเป็นแนวทางในการอบรมบุตรหลานอย่างต่อเนื่อง

2) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการร่วมกิจกรรมของทางโรงเรียนตามโอกาส เช่น ค่ายอาสาพัฒนา ฯลฯ

3) ผู้ปกครองเป็นตัวอย่างและส่งเสริมให้บุตรหลานปฏิบัติศาสนกิจในศาสนาที่ตนนับถืออย่างสม่ำเสมอ

4) ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน โดยการพบปะ พูดคุย และสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนกับครูประจำชั้น

1.1.2.3 งาน กิจกรรมและโครงการสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เมื่อได้สนทนมาถึงงาน โครงการ กิจกรรมเด่นสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน นักเรียนได้สะท้อนสภาพความเป็นจริงประการหนึ่งว่า “การสอนให้ผู้เรียนเป็นคนดี นอกจากการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในการจัดการเรียนการสอนแล้ว ควรใช้กิจกรรมต่าง ๆ ตลอดทั้งปี หรือกิจกรรมเฉพาะ เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน เพราะหากมีการเรียนในรูปแบบกิจกรรม จะทำให้เกิดความสามัคคีกันมาก” (นักเรียน) นอกจากนี้ ยังเสนอให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เพราะจะเป็นโอกาสให้นักเรียนแกนนำได้มีโอกาสพัฒนาตน พัฒนาความรับผิดชอบ รู้จักการทำงานเป็นทีม อีกทั้งนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมยังจะได้ประโยชน์จากกิจกรรมที่นักเรียนด้วยตนเองเป็นผู้จัดขึ้นอีกด้วย

ส่วนปัจจัยความสำเร็จของงาน โครงการ กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นนั้น ครูหลายท่านเห็นสอดคล้องกันว่า ครูเองในฐานะที่เป็นผู้ขับเคลื่อนหลักควรที่จะศึกษาทำความเข้าใจ

วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของโครงการ ตลอดจนมีการวางแผนการดำเนินงานให้รัดกุมรอบคอบ อาศัย
รอบด้าน ดังคำพูดที่ว่า “ส่วนเรื่องกิจกรรม คุณครูทุกคนที่เกี่ยวข้องควรทำความเข้าใจให้ลึกซึ้ง
เพื่อจะได้ใช้กิจกรรมดีหลายกิจกรรม เช่น กิจกรรมพื้นฟูจิตใจ ค่ายธรรมะ เป็นสื่อในการปลูกฝัง
คุณธรรม จริยธรรม บนพื้นฐานของคำสอนทางศาสนา อีกทั้งให้มีการกำหนดแผนดำเนินการที่
รัดกุม มีข้อมูลรอบด้านที่เพียงพอเพื่อจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ” (ครู)

“ครูได้พูดคุยกับนักเรียนแกนนำกลุ่มหนึ่ง ซึ่งนักเรียนได้สะท้อนมุมมองที่น่าสนใจประการหนึ่งว่า
อยากให้ทางโรงเรียนจัดค่ายธรรมะ เพราะเป็นห้วงนักเรียนรุ่นน้อง ๆ ว่าจะเป็นคนไม่ดี
เพราะไม่มีกิจกรรมที่จะให้น้อง ๆ ได้ร่วมปฏิบัติ อันนี้เป็นคำพูดของเขานะคะ” (ครู) โดยค่ายธรรมะ
หากจะจัดให้บรรลุวัตถุประสงค์ นักเรียนคนหนึ่งได้สะท้อนมุมมองเรื่องสถานที่ และจำนวนนักเรียน
ที่ร่วมกิจกรรมว่า ควรเลือกสถานที่จัดค่ายให้เหมาะสม และให้จำนวนนักเรียนที่ร่วมค่าย
มีจำนวนที่พอเหมาะ ไม่มากเกินไปเพราะจำนวนนักเรียนที่มากเกินไปทำให้ไม่สามารถบรรลุ
วัตถุประสงค์เท่าที่ควร ดังที่นักเรียนคนหนึ่งได้กล่าวว่า “การจัดค่ายธรรมะในวัดหรือสถานปฏิบัติ
ธรรมนั้น มีส่วนช่วยเสริมสร้างบรรยากาศที่ดี แต่ควรพิจารณาเรื่องความพร้อมของสถานที่
และจำนวนนักเรียนที่เหมาะสม เพราะที่ผ่านมา ความพร้อมของสถานที่กับจำนวนนักเรียน
ไม่สอดคล้องกัน”

จากสภาพความเป็นจริงเรื่องการเมืองจิตสาธารณะและจิตอาสาของนักเรียนนั้น
ครูและนักเรียนหลายคนตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาจิตอาสาในหลากหลายระดับ เช่น
คำกล่าวที่ว่า “พวกเรามีส่วนในกิจกรรมจิตอาสา แต่ยังถือว่าค่อนข้างน้อย เมื่อมองในภาพรวม
โดยอาสาช่วยคุณครูยกสมุด ยกของ จากห้องพักครูมายังห้องเรียน ซึ่งเท่าที่เห็นเป็นประจำ
มีแค่ไม่เกิน 5 คนในแต่ละห้อง” (นักเรียน) ทั้งกิจกรรมภายในและภายนอกโรงเรียน กิจกรรมภายใน
โรงเรียน เช่น การเสริมสร้างการเมืองจิตอาสา โดยรณรงค์ให้เข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่ง
ของทางโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นจิตอาสาจราจร จิตอาสาช่วยงานวันสำคัญ กลุ่มอาสาตาราตารีพิเศษ
และกลุ่มจิตอาสาอื่น ๆ และกิจกรรมภายนอกโรงเรียนเช่น ค่ายอาสาพัฒนา เพื่อพัฒนาและ
ให้นักเรียนมีประสบการณ์การเมืองจิตสาธารณะ มีจิตอาสา ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สังคมกำลังต้องการ
ดังที่ครูคนหนึ่งได้กล่าวว่า “ส่วนการเมืองจิตอาสาและการรู้จักการรับใช้ซึ่งกันและกัน เด็ก ๆ ยังไม่ค่อย
รู้จักเรื่องนี้มากนัก น้อยมากที่เด็กจะรู้จักรับใช้เพื่อน และก็รู้จักรับใช้คุณครูนะคะ ยังต้องพัฒนา
เรื่องการรู้จักการรับใช้ซึ่งกันและกันต่อไปคะ” (ครู) โดยหากมองในเชิงกระบวนการก็อาจกล่าวได้ว่า
กิจกรรมค่ายอาสาพัฒนาเป็นหนึ่งในกระบวนการที่จะพานักเรียนไปถึงคุณภาพผู้เรียนตามที่

โรงเรียนมุ่งหวัง เป็นกิจกรรมสำคัญที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาและแสดงออกซึ่งการมีจิตอาสา จิตสาธารณะ

ส่วนในประเด็นเรื่องการพัฒนาการมีจิตอาสาให้กับนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งพบว่ายังคงต้องพัฒนาให้นักเรียนรู้จักแสดงความเป็นน้ำใจกับผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือนั้น ครูประจำชั้นจะต้องค่อย ๆ ปลูกฝังทีละเล็กทีละน้อยในกิจกรรมโฮมรูมก่อนเข้าเรียน และคอยกำกับติดตามความก้าวหน้า อีกทั้งยังต้องจัดให้มีกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกซึ่งการมีจิตอาสา ได้มีประสบการณ์ในการช่วยเหลือผู้ยากไร้ ได้เรียนรู้และไตร่ตรองผ่านกระบวนการต่าง ๆ ในค่าย ดังคำพูดของครูที่ว่า “ในค่ายพัฒนาคุณภาพชีวิต เรามุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการไตร่ตรอง และเรียนรู้จากสิ่งที่ได้ไตร่ตรอง ได้พิจารณาด้วยตัวเองว่าได้รับคุณค่าอะไรบ้าง เช่น มีความเมตตาอยู่ตรงนั้นไหม มีความซื่อสัตย์และความพอเพียงไหม เห็นการรับใช้ของคนที่นี่ไหม และหลังการไตร่ตรองนักเรียนแต่ละคนต้องมีข้อตั้งใจที่จะทำในชีวิต” (ครู)

จากการสนทนากลุ่มโดยอาศัยเทคนิคกระบวนการกลุ่มแบบพลังสร้างสรรค์ (A-I-C) ทำให้พบแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในประเด็นเกี่ยวกับงาน กิจกรรมและโครงการสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สรุปได้ดังนี้

- 1) กิจกรรมค่ายฟื้นฟูจิตใจ ค่ายธรรมมะ
- 2) ค่ายพัฒนาคุณภาพชีวิต
- 3) กิจกรรมอาสาพัฒนา
- 4) โครงการดาราดาวพิเศษ
- 5) กิจกรรมโฮมรูม

1.1.2.4 การทำบันทึกความดี หากพิจารณาเรื่องกิจกรรมการทำบันทึกความดีในเชิงกระบวนการสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การทำบันทึกความดีมีประโยชน์ทั้งในแง่ของการทำให้นักเรียนมีโอกาสพิจารณาและไตร่ตรองสิ่งที่ตนได้กระทำผ่านงาน โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น อีกทั้งยังเป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะสามารถบ่งชี้ได้ว่า นักเรียนของเรา มีพฤติกรรมที่ดีเป็นไปตามที่เราคาดหวังแล้วหรือไม่ ฉะนั้น จะเห็นว่าการทำบันทึกความดี เป็นกิจกรรมสำคัญกิจกรรมหนึ่งในการพัฒนาผู้เรียนสู่คุณภาพตามมาตรฐาน ดังที่คุณครูท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “การตรวจจากสมุดบันทึกความดีของเทอมที่ 1 นะคะ กำลังรวบรวมอยู่ก็จะมีคุณครูสายลม คุณแสงของ ม.1 และ ม.2 ครูหน้อยเป็น ม.3 ส่วน ม.4 จะเป็นครูรุ่งลดา และก็ ม.5 เป็นครูเหม่ม ส่วน ม.6 ก็จะเป็นครูสุกัญญาเองที่จะตรวจสอบและก็เช็คดูว่าเขาจะสามารถไปบูรณาการเข้ากับชีวิตประจำวันของเขาได้หรือไม่ ระดับไหนโดยที่เขาเขียนเองว่า เขาจะทำอะไร

คิดอย่างไร อันนี้ก็คือสิ่งที่ทำตามเป้าหมายคุณค่าพระวรสารตามจุดเน้นของโรงเรียน ตั้งแต่คอนเซ็ปท์ความเข้าใจจนถึงขั้นลงมือปฏิบัติ สู่เด็กนักเรียนจนถึงการวัดผลจากตัวเองด้วย” (ครู)

จากการสนทนากลุ่มทุกกลุ่ม มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมบันทึกความดี โดยสมาชิกส่วนใหญ่เห็นว่าการทำบันทึกความดีต้องการการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู นักเรียนและโดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรดาผู้ปกครองของนักเรียน ที่จะมีส่วนในการติดตาม สอดส่อง ดูแลให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ในความรับผิดชอบของผู้บริหาร ผู้บริหารมีหน้าที่โดยตรงในการส่งเสริมสนับสนุน ให้กำลังใจแก่ครูและนักเรียนให้สามารถร่วมในกิจกรรมบันทึกความดีอย่างมีประสิทธิภาพ ครูมีทัศนคติที่ดีต่อการให้คำแนะนำและกระตุ้นให้นักเรียนเห็นประโยชน์และความสำคัญของการทำบันทึกความดี เอาใจใส่ในกระบวนการการไตร่ตรอง และสามารถถอดบทเรียนจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีประโยชน์ที่โรงเรียนจัดขึ้น ตลอดจนสามารถเรียนรู้และไตร่ตรองจากประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน ครูต้องปรับบทบาทจากการเป็นเฉพาะผู้สอนวิชาความรู้ให้กลายเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจในการทำความดีให้แก่ผู้เรียน โดยการบอกเล่าประสบการณ์ชีวิตของตนที่เป็นประโยชน์ การเล่าเรื่องสอนใจต่าง ๆ ครูทุกคนในโรงเรียนจะต้องทำความเข้าใจวิธีการประเมินผู้เรียนสมุดบันทึกความดี ซึ่งอาจแตกต่างกัน และต้องสามารถถ่ายทอดวิธีการประเมินสู่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนเกิดการยอมรับและตระหนักว่าการทำบันทึกความดีเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาอบรม และที่สำคัญ คือ ครูจะต้องตระหนักและยอมรับว่าการทำบันทึกความดีของนักเรียนจะสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ก็ด้วยการที่ครูจะต้องกระตุ้นให้นักเรียนกระทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอจนตลอดปีการศึกษา ดังคำกล่าวที่ว่า “คุณภาพผู้เรียน 4 ประการนี้เป็นเหมือนกับเป้าหมายที่จะต้องทำให้เกิดกับเด็กนักเรียน เพราะฉะนั้น ครูจะต้องศึกษาอย่างละเอียด และก็เป็นคนที่ทำสมุดบันทึกความดี โดยใช้คุณค่าพระวรสารทั้ง 21 ประการ จัดหมวดหมู่ให้ได้ 5 ประการ (รัก เมตตา รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ พอเพียง) ตามจุดเน้นของทางโรงเรียน เพราะฉะนั้นจึงต้องศึกษาที่ละเอียดอย่างละเอียด และก็ดูพฤติกรรมของเด็กว่าอะไรจะเกิดขึ้นกับประเด็นไหน จะวัดผลอย่างไร กิจกรรมนี้จะวัดผลอะไรเด็กจะเลือกอะไรใน 4 ประการนี้ อันนี้คือคอนเซ็ปต์ที่ครูวางไว้ตั้งแต่ต้นปี และก็มาทำเป็นหนังสือบันทึกความดี” (ครู)

นักเรียนเองจะต้องรู้คุณค่าและความหมายของการทำบันทึกความดี ร่วมมืออย่างสุดความสามารถในการพัฒนาตนเองสู่คุณภาพอาศัยการไตร่ตรองผ่านงาน โครงการและ กิจกรรมที่ตนเข้าร่วม โดยอาศัยการกระตุ้นเตือนของครูประจำชั้นผู้เป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตกับนักเรียน โดยนักเรียนคนหนึ่งได้สะท้อนให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเองสู่การมีความรับผิดชอบผ่านกิจกรรมไว้ว่า “ในกิจกรรมกีฬาสิ่ จะมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบกันในสีของตน

ซึ่งเพื่อน ๆ จะรับผิดชอบหน้าที่ของตนได้ดีมาก” (นักเรียน) จะเห็นว่าอาศัยกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น นักเรียนจะสามารถพัฒนาตนเองสู่คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก อาศัยกระบวนการทบทวนและไตร่ตรองคุณค่าที่ได้รับ และการทำบันทึกความดีนั่นเอง

ในประเด็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนั้น ผู้ปกครองหลายท่าน เห็นด้วยว่าควรมีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนในการกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้คุณภาพผู้เรียน เช่น เรื่องความรับผิดชอบว่าลูกหลานของตนสามารถแสดงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ต่อครอบครัว ได้หรือไม่ สอดคล้องไปกับพฤติกรรมความดีที่ครูและผู้บริหารร่วมกันกำหนดว่าเป็นพฤติกรรมดี ในโรงเรียน นอกจากร่วมกันกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้คุณภาพแล้ว ผู้ปกครองยังต้องการมีส่วนร่วม ในการกำกับติดตามพฤติกรรมคุณภาพผู้เรียนว่า ผู้เรียนมีพฤติกรรมเป็นไปตามที่ได้กำหนดไว้ใน พฤติกรรมบ่งชี้หรือไม่ ดังที่ได้กล่าวไว้ว่า “ถ้าเราอยากให้มีการชี้ชัดถึงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ขณะที่ นักเรียนอยู่ที่บ้าน ผู้ปกครองยินดีที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดพฤติกรรมดีที่บ้าน โรงเรียน ไม่ต้องพับผ้าห่ม บ้านต้องพับผ้าห่ม พฤติกรรมดีแตกต่างกันไปตามสภาพ” (ผู้ปกครอง) ขณะเดียวกัน ในเรื่องของการร่วมกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ ก็ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารที่ว่า “ถ้าพูดถึง ผู้ปกครองกับโรงเรียนมีส่วนร่วมพาเด็กไปเป็นคนดีตรงนั้นผมเห็นด้วย ที่จะเปิดช่องทางใหม่ ๆ ไม่ใช่มีช่องทางเฉพาะแค่ที่โรงเรียนรายงานผู้ปกครอง แต่ผู้ปกครองต้องเข้ามาพร้อมกับโรงเรียน ในการร่วมกำกับความดีของเด็กด้วยกัน” (ผู้บริหาร)

จากการสนทนากลุ่มโดยอาศัยเทคนิคกระบวนการกลุ่มแบบพลังสร้างสรรค์ (A-I-C) ทำให้พบแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในประเด็นเกี่ยวกับการทำบันทึกความดี ซึ่งต้องการการมีส่วนร่วมจากผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง สรุปได้ดังนี้

1) ผู้บริหารมีส่วนร่วมโดยการส่งเสริม สนับสนุน ให้กำลังใจครูและนักเรียน ให้เข้าร่วมกิจกรรมบันทึกความดีอย่างมีประสิทธิภาพ

2) ผู้บริหารมีการกำกับติดตามความก้าวหน้าของกิจกรรมบันทึกความดี อย่างต่อเนื่อง

3) ครูสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนอยากที่จะกระทำความดี

4) ครูจะต้องทำความเข้าใจกระบวนการไตร่ตรองในบันทึกความดี

และสามารถถ่ายทอดให้แก่ผู้เรียน

5) ครูกระตุ้นให้นักเรียนร่วมบันทึกความดีอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

6) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้คุณภาพผู้เรียน

7) ผู้ปกครองร่วมติดตามพฤติกรรมผู้เรียนสู่คุณภาพ

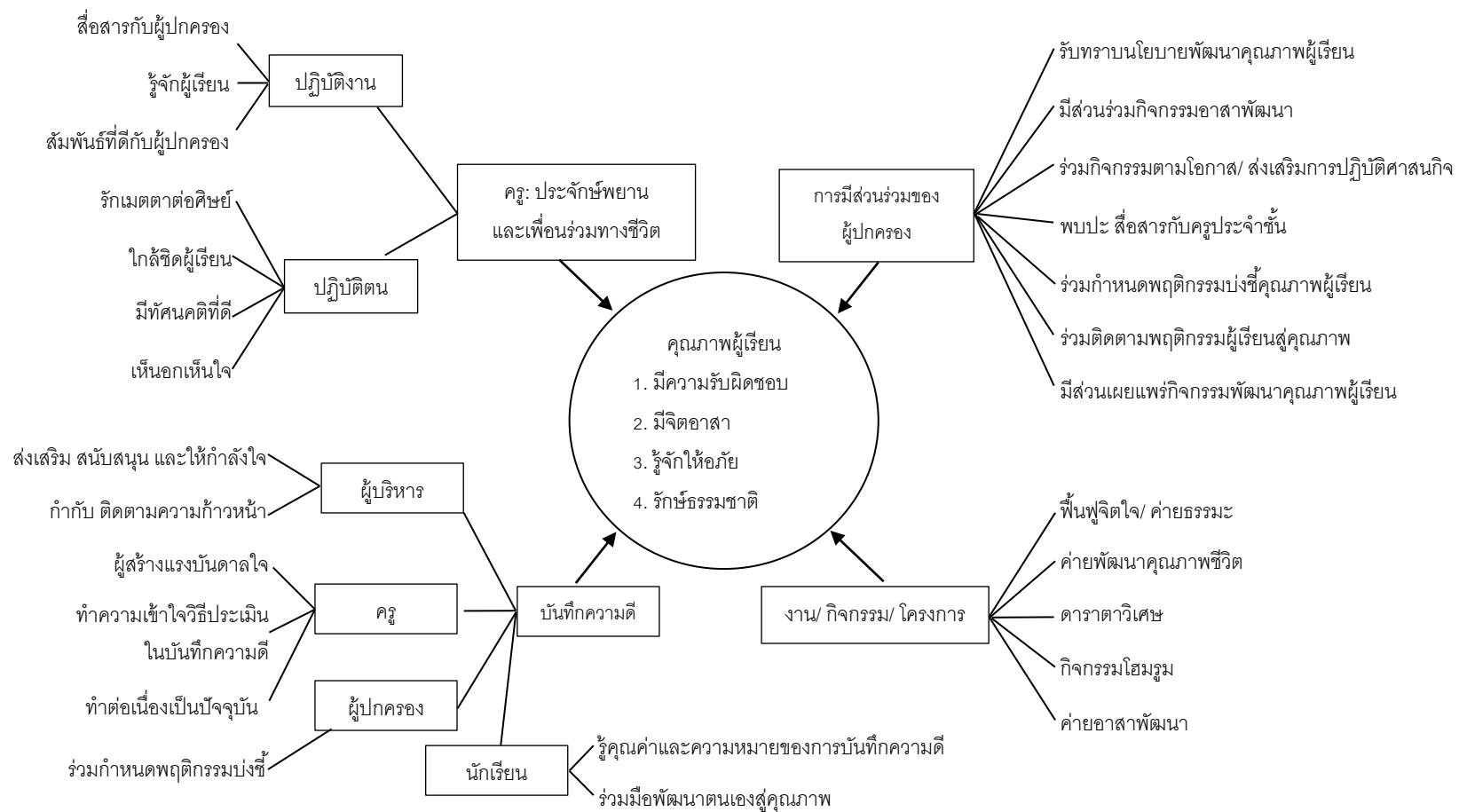
8) นักเรียนรู้คุณค่าและตระหนักถึงความสำคัญของการทำบันทึกความดี

9) นักเรียนสนใจ เอาใจใส่ ร่วมมือกับผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองในการพัฒนา

ตนเองสู่คุณภาพ

จากการสนทนากลุ่มอาศัยเทคนิคกระบวนการกลุ่มแบบพลังสร้างสรรค์ (A-I-C)

เพื่อสำรวจสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ปรารถนาในอนาคตของรูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันจัดกลุ่มข้อมูลหลังมีการนำเสนอในกลุ่มใหญ่แล้ว จากนั้นจึงทำการร่วมกันเขียนแผนผังความคิด ทำการตรวจสอบความถูกต้องตรงประเด็นของสภาพที่ปรารถนาในอนาคตและสรุปเป็นแผนผังดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 6 สภาพที่ปรารถนาในอนาคตของรูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

1.2 ขั้นตอนการสร้างแนวทางการพัฒนา (Influence)

1.2.1 การกำหนดงาน โครงการและกิจกรรม การกำหนดงาน โครงการและ กิจกรรม หลังจากที่มีผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยทั้ง 4 กลุ่ม ได้สนทนากันถึงสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ปรารถนาในอนาคตแล้ว ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมวิจัยแต่ละท่านได้เสนอยุทธศาสตร์ (Strategies) ตามลำดับ จัดให้มีการนำเสนอและอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มย่อย โดยอภิปรายอยู่บนหลักของเหตุผลและความเป็นไปได้ จากนั้นจึงทำการลงมติเลือกยุทธศาสตร์ที่เห็นว่าดีที่สุด โดยการให้คะแนนจากมากไปหาน้อย นำเอายุทธศาสตร์มาบูรณาการลงสู่งาน โครงการและกิจกรรม สู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยมีงาน โครงการและกิจกรรม จำนวน 4 โครงการ 3 กิจกรรม เป็นโครงการใหม่ 3 โครงการ 1 กิจกรรม และเป็นโครงการต่อเนื่องที่มีอยู่เดิมในแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน 1 โครงการ 2 กิจกรรม ปรากฏรายละเอียดในตาราง ต่อไปนี้

ตารางที่ 15 ชื่อโครงการที่ผ่านการลงมติเพื่อนำไปปฏิบัติ

ลำดับที่	ชื่องาน โครงการ และกิจกรรม	ลักษณะโครงการ
1	โครงการครูเพื่อนร่วมทางชีวิต	โครงการใหม่
2	โครงการประสานความร่วมมือ	โครงการใหม่
3	โครงการดาราดาวพิเศษ	โครงการใหม่
4	กิจกรรมอาสาพัฒนา	โครงการใหม่
5	โครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม	โครงการต่อเนื่อง
6	กิจกรรมคุณธรรมนำชีวิต	โครงการต่อเนื่อง
7	กิจกรรมชุมชนคนดีดาราสมุทร	โครงการต่อเนื่อง

1.2.2 การจัดลำดับความสำคัญยุทธศาสตร์ การจัดลำดับความสำคัญของยุทธศาสตร์ที่ผ่านการอภิปราย โดยให้คะแนนความสำคัญจากน้อยไปหามาก 5 ระดับ คือ 0, 1, 2, 3 หรือ 4 คะแนน โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันลำดับความสำคัญของยุทธศาสตร์ โดยพิจารณาจากองค์ประกอบของขนาดของปัญหา ความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ ความพร้อมในการดำเนินยุทธศาสตร์ ความร่วมมือและความสนใจของผู้ร่วมวิจัย รายละเอียดของการลำดับความสำคัญของยุทธศาสตร์ตามความเห็นของผู้ร่วมวิจัย ปรากฏรายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 16 การจัดลำดับความสำคัญของยุทธศาสตร์

โครงการ/ ยุทธศาสตร์	ขนาดของ ปัญหา	ความเป็น ไปได้ของ ยุทธศาสตร์	ความพร้อม ในการดำเนิน ยุทธศาสตร์	ความสนใจ ของผู้ร่วม วิจัย	รวม
1. ครูเพื่อนร่วมทางชีวิต					
1.1 จัดอบรมเพื่อพัฒนาครูสู่การเป็น เพื่อนร่วมทางชีวิต	4	3	4	3	14
1.2 พัฒนาการความตระหนักรู้ในหน้าที่ ของครูแต่ละคน	2	3	3	3	11
1.3 กิจกรรมฟื้นฟูจิตใจครู	2	3	4	2	11
1.4 พัฒนางานพัฒนาบุคลากร	3	2	3	2	10
2. ประสานความร่วมมือ					
2.1 จัดการประชุมร่วมระหว่าง ผู้ปกครองและครู	3	3	3	4	13
2.2 พัฒนาระบบการจัดการผู้ปกครอง เครือข่าย	4	3	3	3	13
2.3 จัดกิจกรรมผู้ปกครองพบครู ประจำชั้น	3	3	3	4	13
2.4 พัฒนาระบบการสื่อสารสองทาง ระหว่างผู้ปกครองและครู	4	4	3	3	14
3. ดาราตาวิเศษ					
3.1 กิจกรรมอบรมหน้าเสาธง	2	2	4	2	10
3.2 กิจกรรมโฮมรูมของครูประจำชั้น	3	2	3	3	11
3.3 กิจกรรมเสียงตามสาย	2	2	3	3	10
3.4 กิจกรรมรณรงค์การแยกขยะ	3	3	3	3	12
3.5 งานจัดทำโปสเตอร์ “ดาราตาวิเศษ”	3	4	4	4	15
3.6 กิจกรรมร่วมด้วยช่วยกันประหยัด น้ำ ประหยัดไฟ	3	3	3	3	12
3.7 กิจกรรมรณรงค์ลดขยะต้นทาง	3	4	3	3	13
3.8 กิจกรรมทำเวรประจำวัน	4	3	3	4	14
3.9 กิจกรรมการแบ่งพื้นที่รับผิดชอบ	4	3	3	3	13
3.10 งานจัดเก็บและการจัดการขยะ	2	3	4	3	12

ตารางที่ 16 (ต่อ)

โครงการ/ ยุทธศาสตร์	ขนาดของ ปัญหา	ความเป็น ไปได้ของ ยุทธศาสตร์	ความพร้อม ในการดำเนิน ยุทธศาสตร์	ความสนใจ ของผู้ร่วม วิจัย	รวม
4. อาสาพัฒนา					
4.1 การอบรมหน้าเสาธง	2	2	3	2	9
4.2 กิจกรรมโฮมรูม	3	3	3	3	12
4.3 การอบรมระดับชั้น	2	3	3	3	11
4.4 กิจกรรมอาสาพัฒนาชุมชน	4	4	3	2	13
4.5 ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม	3	3	4	2	12
จิตอาสาร่วมกับองค์กรต่าง ๆ ของสังฆมณฑล					
4.6 เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคน มีส่วนในกิจกรรมจิตอาสาของห้องเรียน	4	3	3	4	14
4.7 เปิดโอกาสให้นักเรียนที่สนใจ มีส่วนในกิจกรรมจิตอาสาของทางโรงเรียน	4	3	3	4	14
5. อบรมคุณธรรม จริยธรรม					
5.1 การอบรมหน้าเสาธง	2	2	4	3	11
5.2 กิจกรรมโฮมรูม	3	3	3	3	12
5.3 กิจกรรมอบรมระดับชั้น	2	3	3	3	11
5.4 กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา	3	2	3	3	11
5.5 งานรณรงค์วัฒนธรรมองค์กรและ ค่านิยมที่ดี	3	3	3	4	13
5.6 งานส่งเสริมคุณค่าชีวิต	4	3	4	3	14
6. คุณธรรมนำชีวิต					
6.1 ค่ายคุณธรรมนำชีวิต	4	3	3	4	14
6.2 การอบรมหน้าเสาธง	2	2	3	3	10
6.3 กิจกรรมโฮมรูม	3	3	3	3	12
6.4 กิจกรรมอบรมระดับชั้น	2	3	3	3	11
6.5 กิจกรรมวันคุณธรรมนำชีวิต	2	2	4	3	11
6.6 กิจกรรมวันเยาวชนและครู ผู้ทรงคุณค่า	3	3	4	4	14

ตารางที่ 16 (ต่อ)

โครงการ/ ยุทธศาสตร์	ขนาดของ ปัญหา	ความเป็น ไปได้ของ ยุทธศาสตร์	ความพร้อม ในการดำเนิน ยุทธศาสตร์	ความสนใจ ของผู้ร่วม วิจัย	รวม
6.7 การพัฒนานักเรียนแกนนำ	2	3	3	4	12
6.8 การติดตามพฤติกรรมนักเรียน	2	3	3	3	11
6.9 งานกีฬา	3	3	3	3	12
6.10 งานวันคล้ายวันสถาปนาโรงเรียน	3	4	4	4	15
7. ชุมชนคนดีดาราสมุทร					
7.1 การอบรมหน้าเสาธง	3	3	3	3	12
7.2 กิจกรรมโฮมรูม	3	4	3	3	13
7.3 กิจกรรมอบรมระดับชั้น	3	3	3	3	12
7.4 การทำบันทึกความดี	4	3	4	4	15
7.5 ครูประจำชั้นเพื่อนร่วมทางชีวิต	4	3	3	4	14
7.6 งานสอนคำสอน/ การอบรมธรรมมะ	3	3	3	4	13
7.7 การร่วมกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้	4	3	3	3	13
7.8 การส่งเสริมและให้กำลังใจผู้เรียน	3	3	3	4	13
7.9 การร่วมกำกับ ติดตาม ประเมินผล	4	4	4	3	15
พฤติกรรมผู้เรียน					

จากการจัดลำดับความสำคัญของยุทธศาสตร์ข้างต้น พบว่า ทั้ง 4 โครงการ และ 3 กิจกรรม มีคะแนนความสำคัญของยุทธศาสตร์ ระหว่าง 9-15 คะแนน แต่ละยุทธศาสตร์ ในแต่ละโครงการ และกิจกรรมตามความคิดเห็นของผู้ร่วมวิจัยมีขนาดของปัญหา ความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ ความพร้อมในการดำเนินยุทธศาสตร์ และความสนใจของผู้ร่วมวิจัยแตกต่างกัน ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยนำคะแนนตามลำดับจากมากไปหาน้อยของการจัดลำดับความสำคัญของยุทธศาสตร์ สู่ขั้นตอนการสร้างแนวปฏิบัติ และการจัดทำแผนปฏิบัติการต่อไป

1.3 ขั้นตอนการสร้างแนวปฏิบัติ (Control หรือ C) ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ประชุม ระดมพลังสมองร่วมกันสร้างแนวปฏิบัติ และจัดทำแผนปฏิบัติการ ซึ่งแต่ละโครงการมีรายละเอียด ดังนี้

1.3.1 โครงการครูเพื่อนร่วมทางชีวิต

เป้าหมาย/ ผลที่มุ่งหวัง

การจัดการศึกษาคาทอลิกเรียกร้องให้ครูใช้ชีวิตเป็นประจักษ์พยานที่นักเรียนสัมผัสได้ (สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก, 2531, หน้า 27) กล่าวคือ เป็นต้นแบบในการประพฤติปฏิบัติที่ดี ปฏิบัติในสิ่งที่สอน เป็นตัวอย่างในการใฝ่เรียนรู้อยู่เสมอ รวมทั้งเป็นผู้ที่รักและสื่อสารความจริงสู่ผู้เรียนให้สามารถแสวงหาและค้นพบความจริง

ในขณะเดียวกัน ครูมีหน้าที่ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสมให้แก่ นักเรียน สอดแทรกคุณค่าพระวรสารเข้าไปในรายวิชาอย่างจริงจัง เพื่อให้ นักเรียน เข้าใจ และซาบซึ้ง สามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ครูพึงวางแผนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับ ความสามารถและความต้องการของนักเรียนแต่ละคน ครูต้องให้กำลังใจ กระตุ้น ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ตลอดจนตักเตือนอย่างเป็นมิตร เพื่อให้เกิดผลทางวิชาการและทางศีลธรรม (สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก, 2531, หน้า 189)

ครูจึงต้องเป็นประจักษ์พยานที่มีชีวิตและเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตกับผู้เรียน ปฏิบัติหน้าที่โดยมีความรักเป็นพื้นฐาน มีความเสียสละ รับผิดชอบ รักและเอาใจใส่พัฒนาผู้เรียน ในทุกมิติเสมือนบุตรหลาน โดยเฉพาะในการปลูกฝังผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะนิสัย ตามอัตลักษณ์ผู้เรียนให้โดดเด่น

วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อพัฒนาความตระหนักรู้ในหน้าที่ของครูแต่ละคน ให้กลายเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิต จัดการเรียนรู้โดยสอดแทรกคุณค่าพระวรสารในรายวิชาอย่างจริงจัง

วัตถุประสงค์รอง

1. เพื่อพัฒนาครูสู่การเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตแก่ผู้เรียน รัก เมตตา เห็นอกเห็นใจ และเอาใจใส่พัฒนาผู้เรียนในทุกมิติด้วยความเสียสละ และอุทิศตน
2. เพื่อพัฒนาครูให้สามารถปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในด้านการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานด้านคุณธรรม จริยธรรมที่ดีแก่นักเรียน

ผลที่ได้รับ

1. ครูเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตกับผู้เรียน รัก เมตตา เห็นอกเห็นใจและเอาใจใส่พัฒนาผู้เรียน
2. ครูสามารถปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในด้านการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานด้านคุณธรรม จริยธรรมที่ดีแก่นักเรียน

1.3.2 โครงการประสานความร่วมมือ

เป้าหมาย/ ผลที่มุ่งหวัง

การจัดการศึกษาคาทอลิกเรียกร้องให้มีการจัดตั้งชุมชนการศึกษาที่มีความเข้มแข็ง และมีความพร้อมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งหมายถึง การพัฒนาผู้เรียนสู่การมีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ฉะนั้น หน้าที่ในการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน การศึกษา (ชุมชนศาสนา/ ครอบครัว/ สังคม) ในมิติด้านศาสนาและความเชื่อ บรรยากาศของการประกาศข่าวดี และมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาจึงเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่ง สำหรับผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

การประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนโดยผู้บริหารและครู กับผู้ปกครอง จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ตั้งแต่ การร่วมกำหนดแผนการพัฒนาผู้เรียน ร่วมมือกับทางโรงเรียนในการอบรมผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม โดยการร่วมกิจกรรมตามโอกาส กำกับติดตามความก้าวหน้า และร่วมประเมิน พฤติกรรมบ่งชี้ร่วมกับทางโรงเรียน มีการสื่อสารแบบสองทางระหว่างผู้ปกครองและครูเพื่อร่วมกัน พัฒนาผู้เรียน

วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อการประสานความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครูในการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน

วัตถุประสงค์รอง

1. เพื่อผู้ปกครองจะสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
2. เพื่อผู้ปกครองจะสามารถให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนและครูประจำชั้น

ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ผลที่ได้รับ

1. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
2. ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนและครูประจำชั้นในการพัฒนา

ผู้เรียน

1.3.3 โครงการดาราดาวพิเศษ

เป้าหมาย/ ผลที่มุ่งหวัง

โครงการดาราดาวพิเศษ เป็นโครงการที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยจัดทำขึ้นเพื่อต้องการ เสริมสร้างความรักหวงแหนเรื่องรักษ์ธรรมชาติ การดูแลสิ่งแวดล้อมแก่นักเรียนโรงเรียนดาราสมุทร

บนพื้นฐานคำสอนจากพระคัมภีร์ที่ว่า “พระเป็นเจ้าทรงสั่งให้มนุษย์ดูแลสิ่งสร้างต่าง ๆ ในโลก โลกจึงเป็นของขวัญจากพระเจ้า มนุษย์จะต้องรับผิดชอบต่อสิ่งสร้างที่พระเจ้าทรงมอบหมายให้เขาดูแล” โดยแสดงออกซึ่งพฤติกรรมสอดคล้องกับมาตรฐานด้านผู้เรียนตามมาตรฐาน การศึกษาคาทอลิก ได้แก่ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและรู้คุณค่า แสดงความคิดเห็น หรือมีพฤติกรรมต่อต้านการทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปฏิบัติกิจกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติ สม่่าเสมอจนกลายเป็นคุณลักษณะนิสัยประจำตัว โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ผู้บริหารในการประกาศนโยบาย ครูประจำชั้นในการอบรมสั่งสอนนักเรียน สม่่าเสมอ ดำเนินงานหลากหลายกิจกรรมเน้นการมีส่วนร่วม มีระบบและกลไกการดำเนินงาน และประเมินผลงานโดยฝ่ายบริการและกิจการนักเรียน

วัตถุประสงค์หลัก

นักเรียนมีนิสัยรักความสะอาด อนุรักษ์ธรรมชาติ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์รอง

1. เพื่อปลูกจิตสำนึกในการรักความสะอาด อนุรักษ์ธรรมชาติ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรในโรงเรียน
2. เพื่อสร้างนิสัยรักความสะอาด การทิ้งขยะให้ถูกที่ และรู้จักการคัดแยกขยะ ให้กับบุคลากรในโรงเรียน
3. เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียน ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด และรู้คุณค่า
4. เพื่อลดปริมาณขยะในโรงเรียนให้น้อยลง
5. เพื่อสร้างบรรยากาศในโรงเรียนและห้องเรียนให้สะอาด มีบรรยากาศส่งเสริม การเรียนรู้
6. เพื่อการจัดการขยะอย่างเป็นระบบ และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผลที่ได้รับ
  1. นักเรียนและบุคลากรเกิดคุณลักษณะนิสัยรักความสะอาด อนุรักษ์ธรรมชาติ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
  2. นักเรียนและบุคลากรรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและรู้คุณค่า
  3. โรงเรียนมีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ห้องเรียนสะอาด มีบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้
  4. โรงเรียนมีปริมาณขยะลดลง มีการจัดการขยะอย่างเป็นระบบ

1.3.4 กิจกรรมอาสาพัฒนา

เป้าหมาย/ ผลที่มุ่งหวัง

พระวรสารนักบุญมาระโก บทที่ 9 ข้อที่ 35 พระเยซูเจ้าทรงสอนบรรดาศิษย์ของพระองค์เรื่อง จิตตารมณ์แห่งการรับใช้ (Service mind) ตรัสว่า “ถ้าผู้ใดอยากเป็นคนหนึ่งที่ก็ให้ผู้นั้นทำตนเป็นคนสุดท้ายและเป็นผู้รับใช้ของทุกคน”

กิจกรรมอาสาพัฒนาเป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันกำหนดขึ้น เพื่อต้องการให้นักเรียนมีโอกาสฝึกฝนอบรมตนเอง ผู้การมีจิตตารมณ์แห่งการรับใช้ซึ่งกันและกัน อาสาช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ของชั้นเรียน รู้จักมีน้ำใจช่วยเหลือบุคคลที่ต้องการความช่วยเหลือ ร่วมแก้ปัญหาต่าง ๆ ในกลุ่มเพื่อน ชุมชน และสังคม ตลอดจนรู้จักอาสาช่วยเหลือดูแลทรัพย์สิน สาธารณะ โดยการจัดประสบการณ์จริงให้นักเรียนมีโอกาสได้แสดงออกซึ่งการมีจิตอาสา ฝึกฝน จนเกิดเป็นประสบการณ์ที่ผ่านการไตร่ตรองจนตกผลึกทางความคิดและการกระทำจนกลายเป็น คุณลักษณะนิสัยที่ดีติดตัวไปตลอดชีวิต กลายเป็นคนดีของสังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อนักเรียนปฏิบัติตนเป็นบุคคลแห่งการรับใช้ มีจิตอาสาและจิตสาธารณะ
วัตถุประสงค์รอง

1. เพื่อให้ผู้เรียนและบุคลากรปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตอาสา รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม
2. เพื่อส่งเสริมผู้เรียนและบุคลากรมีประสบการณ์ตรงในการเป็นจิตอาสารับใช้

สังคม

3. เพื่อส่งเสริมบรรยากาศแห่งความรัก ความสามัคคีให้เกิดขึ้นในโรงเรียน
ผลที่ได้รับ

ผู้เรียนและบุคลากรร้อยละ 90 สามารถปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตอาสา เสียสละ
เพื่อส่วนรวม

1.3.5 การอบรมคุณธรรม จริยธรรม

เป้าหมาย/ ผลที่มุ่งหวัง

โครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรมเป็นโครงการที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี อาศัยกระบวนการศึกษาอบรมต่อเนื่อง ท่ามกลางความท้าทายของวัฒนธรรมในปัจจุบันที่คุณธรรม จริยธรรม ถูกลดทอนความสำคัญลง ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยทุกคนตระหนักถึงความสำคัญและ ความท้าทายประการนี้ จึงจัดโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม โดยอาศัยคุณค่าพระวรสาร 21 ประการมาบูรณาการในทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียน

เกิดกระบวนการเรียนรู้จากการไตร่ตรอง สามารถปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรม จริยธรรมอันดี จนกลายเป็นวิถีชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะให้นักเรียนมีคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสารที่โดดเด่นด้านความรัก เมตตา รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ และพอเพียงจนกลายเป็นคนดีของสังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อนักเรียนจะเป็นผู้มีความรู้ จริยธรรมที่โดดเด่นตามคุณค่าพระวรสารทั้ง 21 ประการ โดยเฉพาะเรื่องการให้อภัย

วัตถุประสงค์รอง

1. เพื่อนักเรียนมีคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสารด้านความรัก เมตตา รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ พอเพียง
2. เพื่อนักเรียนจะกลายเป็นผู้ที่ยึดมั่นในศีลธรรมอันดี ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่คนรอบข้าง

ผลที่ได้รับ

1. นักเรียนมีคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสารด้านความรัก เมตตา รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ พอเพียง
2. นักเรียนเป็นผู้ที่ยึดมั่นในศีลธรรมอันดี ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่คนรอบข้าง

1.3.6 กิจกรรมคุณธรรมนำชีวิต

เป้าหมาย/ ผลที่มุ่งหวัง

กิจกรรมคุณธรรมนำชีวิต เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดทำขึ้นเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียน ทั้งครบ ได้แก่ ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม มุ่งเสริมเจตคติ คุณค่าชีวิต ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจตนเอง เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรมประจำใจ เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคมและประเทศชาติ

กิจกรรมคุณธรรมนำชีวิตจัดขึ้นเป็นกระบวนการ โดยเริ่มต้นจากการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ออกนอกสถานที่เพื่อรับประสบการณ์จากการสัมผัสชีวิตผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เพื่อรับรู้สภาพจริงทางสังคม เกิดกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ วิเคราะห์และสังเคราะห์ กลายเป็นระบบทางความคิดของตน บูรณาการกับคำสอนและคุณค่าทางศาสนาที่ได้รับ ตลอดจนกระบวนการ ส่งผลให้นักเรียนเรียนรู้จากกระบวนการไตร่ตรองดังกล่าว กลายเป็นแนวทาง และหลักยึดเหนี่ยวในการเจริญชีวิตอย่างมีความสุขต่อไป

วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อนักเรียนจะสามารถบูรณาการคุณค่าทางคุณธรรม จริยธรรมสู่ชีวิตประจำวัน

วัตถุประสงค์รอง

1. เพื่อนักเรียนจะกลายเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมประจำใจ มีความรับผิดชอบ
2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ กลายเป็นทักษะชีวิต
3. เพื่อนักเรียนสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และช่วยเหลือ

ผู้อื่นตามความสามารถ

ผลที่ได้รับ

1. นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมประจำใจ สามารถให้โอกาสแก่ผู้อื่นได้
2. นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะชีวิตที่จำเป็น
3. นักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

1.3.7 กิจกรรมชุมชนคนดีดาราสุมุท

เป้าหมาย/ ผลที่มุ่งหวัง

กิจกรรมชุมชนคนดีดาราสุมุท เป็นกิจกรรมที่ฝ่ายส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ผู้เรียนจัดทำขึ้นโดยจัดทำเป็นสมุดบันทึกความดี หรือสมุดบันทึกพัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรมตามจุดเน้นของโรงเรียน เพื่อนักเรียนจะได้ไตร่ตรอง มีประสบการณ์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้วยตนเอง ตลอดจนมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรโดยการนำของครูประจำชั้น (ครูเพื่อนร่วมทางชีวิต) โดยมีเป้าหมายปลายทางการส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนเกิดคุณลักษณะนิสัยตามอัตลักษณ์นักเรียนโรงเรียนดาราสุมุท กิจกรรมชุมชนคนดีดาราสุมุท ยังเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้คุณภาพผู้เรียน มีส่วนกำกับติดตามความก้าวหน้า และส่งเสริมให้กำลังใจผู้เรียนร่วมกับทางโรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันคือเพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่คุณภาพตามพฤติกรรมบ่งชี้ที่ร่วมกันกำหนดขึ้น

วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อนักเรียนมีคุณลักษณะนิสัยตามอัตลักษณ์นักเรียนดาราสุมุท

วัตถุประสงค์รอง

1. เพื่อนักเรียนมีคุณลักษณะนิสัยตามอัตลักษณ์นักเรียนดาราสุมุท
2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนในการพัฒนาตนเอง
3. เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้

กำกับติดตาม ส่งเสริมและให้กำลังใจบุตรหลานพัฒนาตนสู่คุณภาพ

ผลที่ได้รับ

1. นักเรียนมีคุณลักษณะนิสัยตามอัตลักษณ์นักเรียนดาราสมุทร
2. นักเรียนได้พัฒนาตนเองสู่การมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก
3. ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ กำกับติดตาม

ส่งเสริมและให้กำลังใจบุตรหลานพัฒนาตนเองสู่คุณภาพ

2. การพัฒนาความรู้เชิงทฤษฎีให้แก่ผู้ร่วมวิจัย

การพัฒนาความรู้เชิงทฤษฎีให้ผู้ร่วมวิจัย เป็นกิจกรรมเชิงบูรณาการโดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ ความเข้าใจในประเด็นที่กำลังศึกษาเพิ่มมากขึ้น เพื่อจะสามารถบูรณาการความรู้เดิมที่มีอยู่แล้วกับความรู้ ความเข้าใจใหม่ที่ได้รับ สู่การพัฒนาและกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาผู้เรียนสู่คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก โดยการพัฒนาความรู้เชิงทฤษฎีให้แก่ผู้ร่วมวิจัย จัดขึ้นระหว่างวันที่ 5-12 กันยายน พ.ศ. 2559 ณ ห้องประชุมเซนต์ลอเรนซ์ อาคารบูรณาการ โรงเรียนดาราสมุทร วิทยาการ คือ บาทหลวง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชาย พงษ์ศิริ ถ่ายทอดความรู้เรื่องมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

2.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกฝ่ายการศึกษาอบรมสังฆมณฑลจันทบุรี ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการดำเนินการตามนโยบายอันเกิดจากการร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในแผนกลยุทธ์มาตรฐานการศึกษาคาทอลิก กลุ่มโรงเรียนสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ปีการศึกษา 2557-2561 คือ “อัตลักษณ์การศึกษาเด่น เป็นโรงเรียนมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก มุ่งสัมฤทธิ์ผลแบบองค์รวม” เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี

2.2 วิสัยทัศน์ด้านการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในแผนกลยุทธ์มาตรฐานการศึกษาคาทอลิกกลุ่มโรงเรียนสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ปีการศึกษา 2557-2561 คือ “อัตลักษณ์การศึกษาเด่นเป็นโรงเรียนมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก” หมายถึง เป็นสถานศึกษาที่แสดงถึงลักษณะการดำเนินงานตามหลักการศึกษาคาทอลิกด้วยการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาที่เป็นลักษณะเฉพาะ (เอกลักษณ์) ของตนเอง มีคุณภาพตามมาตรฐานคาทอลิก (Catholic standard school) สอดคล้องกับหลักการบริหารการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา มีหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียนให้เจริญก้าวหน้าครบทุกมิติ ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา พัฒนาผู้เรียนและบุคลากรเป็นรายบุคคล ให้สามารถบรรลุถึงความดีงามของมนุษย์ (Human good) ตามหลักคริสตศาสนธรรม มีคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสาร (อัตลักษณ์) “มุ่งสัมฤทธิ์ผลแบบองค์รวม” หมายถึง เป็นสถานศึกษาที่มี

ผลสัมฤทธิ์ (Achievement) การปฏิบัติตามพันธกิจแบบครอบคลุมครบทุกด้าน โดยเน้นความสัมพันธ์ของทุกมิติอย่างสมดุล อาศัยหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนการศึกษาและบุคลากรทุกระดับ

2.3 หลักการสำคัญของการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก คือ ความพยายามในการจัดการศึกษาตามวิสัยทัศน์ระดับกลุ่มโรงเรียนที่ว่า “อัตลักษณ์การศึกษาเด่น เป็นโรงเรียนมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก มุ่งสัมฤทธิ์ผลแบบองค์รวม” โดยมีตัวบ่งชี้สำคัญอยู่ที่ การที่ผู้เรียนมีอัตลักษณ์ (Identity) ตามปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ ของการมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกด้านผู้เรียน นอกจากนี้ ในระดับสถานศึกษาเองจำเป็นต้องแสดงออกให้เด่นชัดด้วยการมีเอกลักษณ์ (Uniqueness) เฉพาะของสถานศึกษา ซึ่งหมายถึง ความสำเร็จและจุดเด่นที่ผู้เรียนจำนวนมาก มีอัตลักษณ์ด้านผู้เรียนที่เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนด โดยมีพื้นฐานสำคัญมาจากคุณค่าพระวรสาร ซึ่งหมายถึง คุณค่าที่พระเยซูเจ้าทรงสั่งสอน และเจริญชีวิตเป็นแบบอย่างแก่บรรดาสานุศิษย์และประชาชน ดังที่มีบันทึกในพระคัมภีร์ ตอนที่มิชชื่อเรียกว่า “พระวรสาร” ซึ่งแปลว่า “ข่าวดี” มี 21 คุณลักษณะ คือ 1) ความเชื่อศรัทธา 2) ความจริง 3) การไตร่ตรองภาวนา 4) มโนธรรมวิจารณ์ญาณ 5) อิศรภาพ 6) ความยินดี 7) ความเคารพศักดิ์ศรี 8) ความสุภาพถ่อมตน 9) ความซื่อตรง 10) ความเรียบง่าย 11) ความรัก 12) ความเมตตา 13) ความกตัญญูรู้คุณ 14) การงาน 15) การรับใช้ 16) ความยุติธรรม 17) สันติ และการคืนดี 18) การให้อภัย 19) ความเป็นหนึ่ง 20) รักธรรมชาติ มหัศจรรย์ใจในสิ่งสร้าง และ 21) ความหวัง

2.4 มาตรฐานและตัวบ่งชี้มาตรฐานการศึกษาคาทอลิกนี้ ได้กำหนดขึ้นจากการศึกษา วิเคราะห์หลักปรัชญาการศึกษาคาทอลิก หลักการของการจัดการศึกษาคาทอลิก เอกสารแนวทางการจัดการศึกษาคาทอลิกที่พระศาสนจักรได้ประกาศไว้ในโอกาสต่าง ๆ อีกทั้งยังได้นำแนวทางการดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพภายในมาใช้เป็นข้อมูลสำคัญ และได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ให้สอดคล้องกับทิศทางและแนวทางการจัดการศึกษา ในปัจจุบัน ประกอบด้วยมาตรฐาน 5 ด้าน ดังนี้คือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ มาตรฐานด้านสังคมแห่งการเรียนรู้ มาตรฐานด้านอัตลักษณ์การศึกษา และมาตรฐานด้านการส่งเสริม อีกทั้งยังได้กำหนดตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐานไว้เพื่อสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการประเมินได้อย่างชัดเจน

2.5 โดยมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานด้านผู้เรียน พร้อมคำอธิบายจากเอกสารแนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก (Catholic standard school) ประกอบด้วย มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่า

พระวรสาร “ด้านความเชื่อ” มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสาร “ด้านหน้าที่ต่อพระเจ้าและต่อตนเอง” มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสารการปฏิบัติตนด้าน “ความรัก” มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสาร “ด้านการปฏิบัติตนต่อผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม” มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสาร “ด้านความหวัง”

2.6 การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี จะสามารถบรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของบุคลากรที่ร่วมกันรับผิดชอบการจัดการศึกษาทั้งระดับผู้บริหาร บุคลากรครู ผู้เรียน และชุมชนการศึกษา สรุปได้ว่า มาตรฐานผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก เป็นคุณลักษณะนิสัยของผู้เรียนตามคุณค่าพระวรสาร (Gospel value) ซึ่งเป็นคุณลักษณะนิสัยของผู้เรียนที่มีลักษณะเฉพาะตามจิตตารมณ์แห่งพระวรสาร ที่ผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกทุกคนใฝ่ฝันและพยายามจัดการศึกษา (Education) และอบรม (Formation) ตามหลักการ แนวคิดและปรัชญาการศึกษาคาทอลิก ตามคำแนะนำของเอกสารจากสมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิกทุกฉบับ ผู้การมีคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานดังกล่าว

3. กิจกรรมบูรณาการความรู้เชิงทฤษฎี

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันจัดกิจกรรมบูรณาการความรู้เชิงทฤษฎี เพื่อบูรณาการและกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาผู้เรียนสู่คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก โดยจัดขึ้นระหว่างวันที่ 5-12 กันยายน พ.ศ. 2559 ณ ห้องประชุมเซนต์ลอเรนซ์ อาคารบูรณาการโรงเรียนดาราสมุทร ซึ่งสามารถสรุปผลการบูรณาการได้ดังนี้

3.1 ผู้ร่วมวิจัยเห็นว่า ในกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จำเป็นต้องมีบุคคลต้นแบบ เช่น พระเยซูเจ้า พระพุทธเจ้า หรือบุคคลต้นแบบอื่น ๆ เพื่อให้นักเรียนใช้เป็นหลักชัยเปรียบเทียบในการพัฒนาตนเองสู่ความครบครันดังกล่าว โดยมีมติให้บูรณาการสู่งาน โครงการและกิจกรรมทั้ง 7 กิจกรรมข้างต้น โดยให้ครูเป็นผู้ถ่ายทอดและผู้สร้างแรงบันดาลใจ

3.2 ผู้ร่วมวิจัยเห็นว่า ในประเด็นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้คุณภาพผู้เรียน อย่างเป็นรูปธรรม โดยการส่งแบบสอบถามเรื่องพฤติกรรมบ่งชี้ให้ผู้ปกครองทำการกรอกข้อมูลพฤติกรรมบ่งชี้และส่งกลับมาให้ทางโรงเรียน โดยนำเสนอให้ทำการสำรวจพฤติกรรมบ่งชี้ในแต่ละเรื่อง และยึดเอาความคิดเห็นของผู้ปกครองส่วนใหญ่

3.3 ผู้ร่วมวิจัยเห็นว่า ควรมีการบูรณาการงานด้านการติดตามพัฒนาการผู้เรียนตามอัตลักษณ์นักเรียนดาราสมุทร (การทำบันทึกความดี) กับการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกระดับกลุ่มโรงเรียน เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนและไม่เป็นการเพิ่มภาระแก่ครูผู้สอน โดยชี้ให้เห็นว่ากระบวนการทั้งสองมีเป้าหมายเดียวกันคือเพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่การมีคุณภาพตามอัตลักษณ์นักเรียน จึงสามารถดำเนินการไปพร้อมกัน

4. การสังเคราะห์ความรู้เชิงทฤษฎีสู่การวางแผนปฏิบัติการ

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันวางแผนปฏิบัติงานแบบเน้นวัตถุประสงค์ โดยการนำข้อเสนอยุทธศาสตร์ไปออกแบบงาน โครงการและกิจกรรม ตั้งแต่วัตถุประสงค์ กิจกรรม (ยุทธศาสตร์) ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาการดำเนินการ ผลที่คาดว่าจะได้รับ และตัวชี้วัดความสำเร็จตามตัวชี้วัดคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก แต่ละงาน โครงการและกิจกรรม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 17 รายละเอียดโครงการครูเพื่อนร่วมทางชีวิต

4.1 โครงการครูเพื่อนร่วมทางชีวิต (A)					
วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลาดำเนินการ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
1. เพื่อพัฒนาความตระหนักรู้ในหน้าที่ของครูแต่ละคน ผู้การเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิต แก่ผู้เรียน รัก เมตตา เห็นอกเห็นใจและเอาใจใส่พัฒนาผู้เรียน ในทุกมิติ ด้วยความเสียสละและอุทิศตน	1. จัดอบรมเพื่อพัฒนาครูสู่การเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิต (A1)	ฝ่ายอภิบาล แพร่ธรรม ร่วมกับ ฝ่ายส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน	พฤศจิกายน พ.ศ. 2559	1. ครูเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตกับผู้เรียน	1. ครูทำหน้าที่ของตนด้วยความรับผิดชอบ เสียสละจนนักเรียนได้รับคำแนะนำที่ดี สู่การพัฒนาตนเอง
	2. พัฒนาความตระหนักรู้ในหน้าที่ของครูแต่ละคน	ฝ่ายส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน	กันยายน พ.ศ. 2559- กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560	2. ครูมีความตระหนักรู้ในหน้าที่พัฒนาคุณภาพผู้เรียน	2. ครูตระหนักรู้ในหน้าที่พัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ตารางที่ 17 (ต่อ)

4.1 โครงการครูเพื่อนร่วมทางชีวิต (A)					
วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา ดำเนินการ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ
2. เพื่อพัฒนาครูให้สามารถปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในด้านการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ดีแก่นักเรียน	3. จัดกิจกรรมฟื้นฟูจิตใจครู (A3)	ฝ่ายอภิบาลและแพรวพรรณ	กันยายน พ.ศ. 2559- กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560	3. ครูได้รับการฟื้นฟูจิตใจ มีทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาผู้เรียน	3. ครูยึดมั่นในหลักธรรมทางศาสนา ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ
	4. พัฒนางานพัฒนาบุคลากร (A4)	ฝ่ายสำนักบริหาร	กันยายน พ.ศ. 2559- กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560	การพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นผู้มีความคุณธรรม จริยธรรม	4. ครูดำเนินชีวิตบนพื้นฐานการมีคุณธรรม จริยธรรม

ตารางที่ 18 รายละเอียดโครงการประสานความร่วมมือ

4.2 โครงการประสานความร่วมมือ (B)					
วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา ดำเนินการ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ
1. เพื่อผู้ปกครองจะสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	1. จัดการประชุมร่วมระหว่างผู้ปกครองและครู (B1)	ฝ่ายสำนักบริหาร	พฤศจิกายน พ.ศ. 2559	1. มีการร่วมกันวางแผนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	1. นโยบายพัฒนาผู้เรียนสู่คุณภาพที่ได้รับ การพัฒนาร่วมกัน
	2. พัฒนาระบบการจัดการผู้ปกครองเครือข่าย (B2)	ฝ่ายสำนักบริหาร	กันยายน พ.ศ. 2559- กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560	2. กลุ่มผู้ปกครองเครือข่ายดำเนินการอย่างเป็นระบบ	2. ผู้ปกครองเครือข่ายดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์

ตารางที่ 18 (ต่อ)

4.2 โครงการประสานความร่วมมือ (B)					
วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา ดำเนินการ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ
2. เพื่อผู้ปกครองจะสามารถให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนและครูประจำชั้น	3. จัดกิจกรรมผู้ปกครองพบครูประจำชั้น (B3)	ฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียน	พฤศจิกายน พ.ศ. 2559	3. ครูประจำชั้นมีโอกาสพบปะกับผู้ปกครอง	3. ครูประจำชั้นและผู้ปกครองร่วมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
	4. พัฒนาระบบการสื่อสารสองทางระหว่างผู้ปกครองและครู (B4)	ฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียน	กันยายน พ.ศ. 2559-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560	4. มีการสื่อสารกันระหว่างครูประจำชั้นกับผู้ปกครองเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	4. ครูประจำชั้นและผู้ปกครองมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ตารางที่ 19 รายละเอียดโครงการดาราดาวพิเศษ

4.3 โครงการดาราดาวพิเศษ (C)					
วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา ดำเนินการ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ
1. เพื่อปลูกจิตสำนึกในการรักความสะอาดรักษารวมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรในโรงเรียน	1. กิจกรรมอบรมหน้าเสาธง (C1)	ฝ่ายบริการและกิจการนักเรียน	กันยายน พ.ศ. 2559-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560	1. นักเรียนและบุคลากรมีจิตสำนึกรักความสะอาด รักชาติ	1. นักเรียนและบุคลากรส่วนใหญ่มีจิตสำนึก รักความสะอาด
	2. กิจกรรมโฮมรูมของครูประจำชั้น (C2)	ฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมผู้เรียน	กันยายน พ.ศ. 2559-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560	ธรรมชาติรักษาสีสิ่งแวดล้อม	รักษารวมชาติรักษาสีสิ่งแวดล้อม
	3. กิจกรรมเสียงตามสาย (C3)	ฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมผู้เรียน	กันยายน 2559 - กุมภาพันธ์ 2560		

ตารางที่ 19 (ต่อ)

4.3 โครงการดาราดาวพิเศษ (C)					
วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา ดำเนินการ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ
2. เพื่อสร้างนิสัยรักความสะอาด การทิ้งขยะให้ถูกที่ และรู้จักการคัดแยกขยะให้กับบุคลากรในโรงเรียน	4. กิจกรรมรณรงค์การแยกขยะ (C4)	ฝ่ายบริการและกิจการนักเรียน	กัณยายน พ.ศ. 2559-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560	2. นักเรียนและบุคลากร เกิดคุณลักษณะนิสัยรักความสะอาด รู้จักการแยกขยะ	2. นักเรียนและบุคลากร ส่วนใหญ่ทิ้งขยะลงถัง เก็บขยะทิ้งลงถัง และสามารถแยกขยะได้
3. เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนใช้ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างประหยัด และรู้คุณค่า	6. กิจกรรมร่วมด้วยช่วยกันประหยัดน้ำ ประหยัดไฟ (C6)	ฝ่ายบริการและกิจการนักเรียน	กัณยายน พ.ศ. 2559-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560	3. นักเรียนและบุคลากรรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างประหยัด และรู้คุณค่า	3. ใช้จ่ายค่าไฟฟ้าและค่าน้ำประปา ลดลง
4. เพื่อลดปริมาณขยะในโรงเรียนให้น้อยลง	7. กิจกรรมรณรงค์ลดขยะต้นทาง (C7)	ฝ่ายบริการและกิจการนักเรียน	กัณยายน พ.ศ. 2559-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560	4. โรงเรียนมีปริมาณขยะลดลง	4. ปริมาณขยะในโรงเรียนลดลงร้อยละ 25
5. เพื่อสร้างบรรยากาศในโรงเรียนและห้องเรียนให้สะอาด มีบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้	8. กิจกรรมทำเวรประจำวัน (C8)	ฝ่ายบริการและกิจการนักเรียน	กัณยายน พ.ศ. 2559-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560	5. ห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้	5. ห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน มีความสะอาด
9. กิจกรรมการแบ่งพื้นที่รับผิดชอบ (C9)	9. กิจกรรมการแบ่งพื้นที่รับผิดชอบ (C9)	ฝ่ายบริการและกิจการนักเรียน	กัณยายน พ.ศ. 2559-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560		
6. เพื่อการจัดการขยะอย่างเป็นระบบ และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	10. งานจัดเก็บและจัดการขยะ (C10)	ฝ่ายบริการและกิจการนักเรียน	กัณยายน พ.ศ. 2559-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560	6. โรงเรียนมีระบบการจัดการขยะ	6. ขยะในโรงเรียนได้รับการจัดการเป็นระบบ ถูกสุขอนามัย

ตารางที่ 20 รายละเอียดโครงการกิจกรรมอาสาพัฒนา

4.4 กิจกรรมอาสาพัฒนา (D)					
วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา ดำเนินการ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ
1. เพื่อให้ผู้เรียนและบุคลากรปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตอาสา รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม	1. การอบรมหน้าเสาธง (D1)	ฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียน	กันยายน พ.ศ. 2559-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560	1. นักเรียนและบุคลากร มีจิตอาสา เสียสละเพื่อส่วนรวม	1. นักเรียนและบุคลากร ปฏิบัติตนด้านการมีจิตอาสา
	2. กิจกรรมไฮมูม (D2)	ฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียน	กันยายน พ.ศ. 2559-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560		รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม จนเป็นนิสัย
	3. การอบรมระดับชั้น (D3)	ฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียน	กันยายน พ.ศ. 2559-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560		
2. เพื่อส่งเสริมผู้เรียนและบุคลากรมีประสบการณ์ตรงในการเป็นจิตอาสา รับใช้สังคม	4. กิจกรรมอาสาพัฒนาชุมชน (D4)	ฝ่ายอภิบาลและแพรวพรรณ	กันยายน พ.ศ. 2559-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560	2. นักเรียน มีประสบการณ์ การมีจิตอาสา จิตสาธารณะ	2. นักเรียนและบุคลากร เกิดกระบวนการไตร่ตรองจากประสบการณ์
	5. ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาร่วมกับองค์กรต่าง ๆ ของสังฆมณฑล (D5)	ฝ่ายอภิบาลและแพรวพรรณ	กันยายน พ.ศ. 2559-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560	3. นักเรียนเกิดการไตร่ตรองจากประสบการณ์	
3. เพื่อส่งเสริมบรรยากาศแห่งความรักและรับใช้ให้เกิดขึ้นในโรงเรียน	6. เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของห้องเรียน (D6)	ฝ่ายบริการและกิจการนักเรียน ร่วมกับครูประจำชั้นทุกห้องเรียน	กันยายน พ.ศ. 2559-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560	4. นักเรียนและบุคลากรทุกคน เห็นคุณค่าของบรรยากาศแห่งความรักและรับใช้ซึ่งกันและกัน	3. โรงเรียนมีบรรยากาศแห่งความรักและการรับใช้

ตารางที่ 20 (ต่อ)

4.4 กิจกรรมอาสาพัฒนา (D)					
วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา ดำเนินการ	ผลที่คาดว่าจะ ได้รับ	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ
	7. เปิดโอกาส ให้นักเรียน ที่สนใจมีส่วน ในกิจกรรม จิตอาสาของ ทางโรงเรียน (D7)	ฝ่ายบริการและ กิจการนักเรียน	กันยายน พ.ศ. 2559- กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560	5. นักเรียน ทุกคนมีโอกาส เข้าร่วมกลุ่มจิตอาสา ของทางโรงเรียน	

ตารางที่ 21 รายละเอียดโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม

4.5 โครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม (E)					
วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา ดำเนินการ	ผลที่คาดว่าจะ ได้รับ	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ
1. เพื่อนักเรียน มีคุณลักษณะนิสัย ตามคุณค่า พระวรสาร ด้านความรัก การให้อภัย มีความเมตตา รับใช้ ซื่อสัตย์ พอเพียง	1. การอบรม หน้าเสาธง ยึดแบบอย่าง ความดีของ บุคคลต้นแบบ (จากกิจกรรม บูรณาการ) (E1)	ฝ่ายส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน	กันยายน พ.ศ. 2559- กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560	1. นักเรียนและ บุคลากร มีคุณลักษณะนิสัย ด้านความรัก การให้อภัย มีความเมตตา รับใช้ ซื่อสัตย์ และพอเพียง	1. นักเรียน และบุคลากร ร้อยละ 80 มีคุณลักษณะ นิสัยด้านความรัก การให้อภัย มีความเมตตา รับใช้ ซื่อสัตย์ และพอเพียง
	2. กิจกรรม โฮมรูม (E2)	ฝ่ายส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน	กันยายน พ.ศ. 2559- กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560		
	3. กิจกรรม อบรมระดับชั้น (E3)	ฝ่ายส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน	กันยายน พ.ศ. 2559- กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560		

ตารางที่ 21 รายละเอียดโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม

4.5 โครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม (E)					
วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา ดำเนินการ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ
2. เพื่อนักเรียน จะกลายเป็นผู้ที่ ยึดมั่นในศีลธรรม อันดี ประพฤติ ปฏิบัติตน เป็นแบบอย่าง แก่คนรอบข้าง	4. กิจกรรมวัน สำคัญ ทางศาสนา (E4)	ฝ่ายอภิบาลและ แพรวธรรม	กันยายน พ.ศ. 2559- กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560	2. นักเรียนสามารถ บูรณาการคุณค่า ทางศาสนาสู่ชีวิต ประจำวัน	2. นักเรียน ทุกคนสามารถ อยู่ร่วมในสังคม ได้อย่างมีความสุข
	5. งานรณรงค์ วัฒนธรรม องค์กรและ ค่านิยมที่ดี (E5)	ฝ่ายอภิบาลและ แพรวธรรม	กันยายน พ.ศ. 2559- กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560	3. วัฒนธรรม ค่านิยมที่ดีได้รับ การอ้างไว้	
	6. งานส่งเสริม คุณค่าชีวิต (E6)	ฝ่ายอภิบาลและ แพรวธรรม	กันยายน พ.ศ. 2559- กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560	4. นักเรียนได้รับ การส่งเสริมพัฒนา ศักยภาพ	

ตารางที่ 22 รายละเอียดโครงการกิจกรรมคุณธรรมนำชีวิต

4.6 กิจกรรมคุณธรรมนำชีวิต (F)					
วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา ดำเนินการ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ
1. เพื่อนักเรียน จะกลายเป็น ผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ประจำใจ มีความรับผิดชอบ	1. ค่าย คุณธรรม นำชีวิต (F1)	ฝ่ายส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน	ธันวาคม พ.ศ. 2559	1. นักเรียน เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมประจำใจ	1. นักเรียน ส่วนใหญ่ได้รับ การยอมรับว่า เป็นนักเรียนที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ที่โดดเด่น โดยเฉพาะเรื่อง ความรับผิดชอบ ตามการรับรู้ ของบุคคลทั่วไป
	2. การอบรม หน้าเสาธง (F2)	ฝ่ายส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน	กันยายน พ.ศ. 2559- กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560	มีความรับผิดชอบ	
	3. กิจกรรม โฮมรูม (F3)	ฝ่ายส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน	กันยายน พ.ศ. 2559- กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560		

ตารางที่ 22 (ต่อ)

4.6 กิจกรรมคุณธรรมนำชีวิต (F)					
วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา ดำเนินการ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ
	4. กิจกรรม อบรมระดับชั้น (F4)	ฝ่ายส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน	กันยายน พ.ศ. 2559- กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560		
2. เพื่อส่งเสริม ให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ กลายเป็นทักษะชีวิต	5. กิจกรรม วันคุณธรรม นำชีวิต (F5)	ฝ่ายส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน	กันยายน พ.ศ. 2559- กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560	2. นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะชีวิตที่จำเป็น	2. นักเรียน ส่วนใหญ่ แสดงออก ซึ่งทักษะที่จำเป็น ในการดำรงชีวิต
	6. กิจกรรม วันเยาวชน และครู ผู้ทรงคุณค่า (F6)	ฝ่ายส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรม ผู้เรียน	กันยายน พ.ศ. 2559- กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560		
	7. การพัฒนา นักเรียน แกนนำ (F7)	ฝ่ายส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน	กันยายน พ.ศ. 2559- กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560		
3. เพื่อนักเรียน สามารถดำรงชีวิต ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข และช่วยเหลือ ผู้อื่นตาม ความสามารถ	8. การติดตาม พฤติกรรม นักเรียน (F8)	ฝ่ายส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน	กันยายน พ.ศ. 2559- กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560	3. นักเรียนสามารถ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข	3. นักเรียน ทุกคนสามารถ อยู่ร่วมในสังคม ได้อย่างมีความสุข
	9. งานกีฬา (F9)	ฝ่ายบริหาร หลักสูตรและงาน วิชาการ	กันยายน พ.ศ. 2559- กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560		
	10. งาน วันคล้ายวัน สถาปนา โรงเรียน (F10)	ฝ่ายส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน	กันยายน พ.ศ. 2559- กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560		

ตารางที่ 23 รายละเอียดโครงการกิจกรรมชุมชนคนดีดาราสมุทร

4.7 กิจกรรมชุมชนคนดีดาราสมุทร (G)					
วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา ดำเนินการ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ
1. เพื่อให้นักเรียน มีคุณลักษณะนิสัย ตามอัตลักษณ์ นักเรียน ดาราสมุทร	1. การอบรม หน้าเสาธง (G1)	ฝ่ายส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน	กันยายน พ.ศ. 2559- กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560	1. นักเรียน มีคุณลักษณะนิสัย ตามอัตลักษณ์ นักเรียนดาราสมุทร	1. นักเรียน ส่วนใหญ่ได้รับ การยอมรับว่า เป็นนักเรียนที่ดี
	2. กิจกรรม โฮมรูม (G2)	ฝ่ายส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน	กันยายน พ.ศ. 2559- กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560	ด้านความรับผิดชอบ	มีคุณธรรม ที่โดดเด่น ตามอัตลักษณ์ นักเรียน
	3. กิจกรรม อบรมระดับชั้น (G3)	ฝ่ายส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน	กันยายน พ.ศ. 2559- กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560		ดาราสมุทร
2. เพื่อส่งเสริม ให้นักเรียนมีส่วน ในการพัฒนา ตนเอง	4. การทำ บันทึกความดี บูรณาการสู่ การประเมิน ระดับกลุ่ม โรงเรียน (จากกิจกรรม บูรณาการ) (G4)	ฝ่ายส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน	กันยายน พ.ศ. 2559- กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560	2. นักเรียน ได้พัฒนาตนเองสู่ การมีคุณภาพ ตามมาตรฐาน การศึกษาคาทอลิก ด้านความรับผิดชอบ	2. นักเรียน ส่วนใหญ่พัฒนา ตนเองสู่การมี คุณภาพ ตามอัตลักษณ์ นักเรียน ดาราสมุทร
	5. ครูประจำ ชั้นเพื่อนร่วม ทางชีวิต (G5)	ฝ่ายส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน	กันยายน พ.ศ. 2559- กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560		
	6. งานสอน คำสอน/ การอบรม ธรรมะ (G6)	ฝ่ายอภิบาลและ แพร่ธรรม	กันยายน พ.ศ. 2559- กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560		

ตารางที่ 23 (ต่อ)

4.7 กิจกรรมชุมชนคนดีดาราสุมุท (G)					
วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา ดำเนินการ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ
3. ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วม ในการกำหนด พฤติกรรมบ่งชี้ กำกับติดตาม ส่งเสริมและ ให้กำลังใจ บุตรหลานพัฒนา ตนสู่คุณภาพ	7. การร่วม กำหนด พฤติกรรมบ่งชี้ โดยผู้ปกครอง ยึดเอา ความคิดเห็น ส่วนใหญ่ (จากกิจกรรม บูรณาการ) (G7)	ฝ่ายส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน	กันยายน พ.ศ. 2559- กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560	3. ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วม ในการกำหนด พฤติกรรมบ่งชี้ กำกับติดตาม 4. ผู้ปกครอง ส่งเสริมและ ให้กำลังใจบุตรหลาน พัฒนาตนสู่คุณภาพ	3. ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมพัฒนา ผู้เรียนสู่คุณภาพ ตามอัตลักษณ์ นักเรียน ดาราสุมุท
	8. การส่งเสริม และให้กำลังใจ ผู้เรียน (G8)	ฝ่ายส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน	กันยายน พ.ศ. 2559- กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560		
	9. การร่วม กำกับ ติดตาม ประเมินผล พฤติกรรม ผู้เรียน (G9)	ฝ่ายส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน	กันยายน พ.ศ. 2559- กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560		

หลังจากที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันวางแผนแบบเน้นวัตถุประสงค์แล้ว ผู้วิจัยได้สรุปแผนปฏิบัติงานของโรงเรียนในรูปของตารางเหตุผลสัมพันธ์ ถ่ายโอนสู่เงื่อนไขเวลาโดยใช้แผนภูมิแกนต์ เพื่อแสดงขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินการ ดังปรากฏในตารางที่ 24

ตารางที่ 24 ขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินการ

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	ระยะเวลาดำเนินการ					
	ปีการศึกษา 2559			ปีการศึกษา 2560		
	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.
1. ขั้นตอนดำเนินการ						
โครงการครูเพื่อนร่วมทางชีวิต (A)						
1.1 จัดอบรมเพื่อพัฒนาครูผู้การเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิต (A1)			↔			
1.2 พัฒนาความตระหนักรู้ในหน้าที่ของครูแต่ละคน (A2)	←					→
1.3 จัดกิจกรรมฟื้นฟูจิตใจครู (A3)	←					→
1.4 พัฒนางาน พัฒนาบุคลากร (A4)	←					→
โครงการประสานความร่วมมือ (B)						
1.5 จัดการประชุมร่วมระหว่างผู้ปกครองและครู (B1)			↔			
1.6 พัฒนาระบบการจัดการผู้ปกครองเครือข่าย (B2)	←					→
1.7 จัดกิจกรรมผู้ปกครองพบครูประจำชั้น (B3)	←					→
1.8 พัฒนาระบบการสื่อสารสองทางระหว่างผู้ปกครองและครู (B4)	←					→
โครงการดาราดาวพิเศษ (C)						
1.9 กิจกรรมอบรมหน้าเสาธง (C1, D1, E1, F2, G1)	←					→
1.10 กิจกรรมโฮมรูมของครูประจำชั้น (C2, D2, E2, F3, G2)	←					→
1.11 กิจกรรมเสี่ยงตามสาย (C3)	←					→
1.12 กิจกรรมรณรงค์แยกขยะ (C4)	←					→

ตารางที่ 24 (ต่อ)

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	ระยะเวลาดำเนินการ					
	ปีการศึกษา 2559			ปีการศึกษา 2560		
	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.
กิจกรรมคุณธรรมนำชีวิต (F)						
1.27 ค่ายคุณธรรมนำชีวิต (F1)				↔		
1.28 วันคุณธรรมนำชีวิต (F5)	↔					
1.29 วันเยาวชนและครูผู้ทรงคุณค่า (F6)				↔		
1.30 การพัฒนานักเรียนแกนนำ (F7)	←					→
1.31 การติดตามพฤติกรรมนักเรียน (F8)	←					→
1.32 กีฬาสี (F9)	↔					
1.33 งานวันคล้ายวันสถาปนาโรงเรียน (F10)				↔		
กิจกรรมชุมชนคนดีตราสารสมุทร (G)						
1.34 การทำบันทึกความดีบูรณาการสู่ การประเมินระดับกลุ่มโรงเรียน (จากกิจกรรม บูรณาการ) (G4)	←					→
1.35 ครูประจำชั้นเพื่อนร่วมทางชีวิต (G5)	←					→
1.36 งานสอนคำสอน/ การอบรมธรรมะ (G6)	←					→
1.37 การร่วมกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ โดยผู้ปกครองยึดเอาความคิดเป็นส่วนใหญ่ (จากกิจกรรมบูรณาการ) (G7)	←					→
1.38 การส่งเสริมและให้กำลังใจผู้เรียน (G8)	←					→
1.39 การร่วมกำกับ ติดตาม ประเมินผล พฤติกรรมผู้เรียน (G9)	←					→

ตอนที่ 3 การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก

ผู้วิจัยร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาคาทอลิก จำนวน 5 คน คือ 1) บาทหลวง ดร.วีระ ผังรักษ์ 2) บาทหลวง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชาติชาย พงษ์ศิริ 3) บาทหลวง ดร.ลือชัย จันทรีโป 4) บาทหลวง ดร.สมจิตร พึ่งหรรษพร และ 5) บาทหลวงประสาน พงษ์ศิริพัฒน์ ทำการตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก โดยหลังจากที่ได้นำสารสนเทศทุกขั้นตอนของการวิจัยในระยะที่ 2 มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียน โดยคำนึงถึงการประยุกต์ใช้กับโรงเรียนคาทอลิกอื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียง มีข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนารูปแบบฯ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยควรนำจิตตารมณ์ตามคุณค่าพระวรสารทั้ง 21 ประการ มาเป็นจิตตารมณ์หลักของการศึกษาอบรม มีพระคริสตเจ้าเป็นรากฐานแห่งกิจกรรมทั้งปวง มีการเผยแพร่ธรรมะที่เป็นคำสอนของพระเยซู เพื่อสะท้อนถึงเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของโรงเรียนคาทอลิก ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนจากภายใน ให้การศึกษารอบรู้ทั้งระบบ คือ ทั้งเนื้อหาสาระ และวิธีการที่ใช้ในการเรียนการสอน ให้ชีวิตและคำสอนของพระเยซูเจ้าเป็นศูนย์กลางของกระบวนการจัดการศึกษาอบรม โดยครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นผู้ถ่ายทอดที่มีชีวิต คือ ทั้งสอนด้วยวาจา และปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันให้สอดคล้อง

2. รูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียน ซึ่งแสดงออกในงาน โครงการและกิจกรรม ควรสะท้อนถึงจิตตารมณ์แห่งคุณค่าพระวรสาร นำคำสอนของพระเยซูเจ้าและคำแนะนำของพระศาสนจักรสากลเรื่องการจัดการศึกษาคาทอลิก มาเป็นพื้นฐานความคิดสำคัญ เป็นเป้าหมายผลที่คาดหวัง และเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จในทุก ๆ งาน โครงการและกิจกรรม เช่น โครงการดาราดาวพิเศษ ที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันพัฒนาขึ้นนั้น ควรนำพื้นฐานคำสอนเรื่องการสร้างโลก และการที่มนุษย์มีหน้าที่ดูแลสิ่งสร้างของพระเจ้าในพระคัมภีร์เรื่องการสร้างโลกจากหนังสือปฐมกาลมาเป็นพื้นฐานคำสอนสำคัญ ตลอดจนมีการประยุกต์คำสอนของพระศาสนจักรโดยพระสันตะปาปา เช่น พระสมณสาส์นขอสรรเสริญองค์พระผู้เป็นเจ้า (Laudato Si) ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการดูแลรักษาโลก บ้านที่เราอาศัยอยู่ร่วมกัน มาศึกษาถ่ายทอดและประยุกต์ใช้เป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน

3. ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยในรูปของกลุ่มทำงาน ควรส่งเสริมรูปแบบการจัดการศึกษาอบรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นคุณค่าภายใน

ด้วยการขัดเกลา อบรม ภายใต้กระบวนการเรียนรู้ที่บูรณาการคุณค่าทางจริยธรรมของศาสนา เป็นการเรียนการสอนที่เน้นการไตร่ตรอง ผู้เรียนสามารถยึดมั่นในหลักธรรมของศาสนา พัฒนาตน ให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของชีวิตที่หล่อหลอมมาจากคุณค่าทางศาสนา

4. มีการจัดบรรยากาศในโรงเรียนบนพื้นฐานของความรักและอิสรภาพแบบคริสต์ มีบรรยากาศที่มีชีวิตชีวาด้วยจิตตารมณ์แห่งอิสรภาพและความรักแห่งพระวรสาร สอดคล้องกับ หน้าที่พิเศษเฉพาะของโรงเรียนคาทอลิกที่ว่า “เป็นโรงเรียนที่มีชีวิตชีวาด้วยจิตตารมณ์แห่งพระวรสาร ด้านการมีอิสรภาพและความรัก เพื่อช่วยให้นักเรียนเติบโตเป็นมนุษย์ใหม่” นอกจากนี้ ยังควรส่งเสริมให้บรรยากาศในโรงเรียนให้เสมือนบ้าน เพราะช่วยให้ผู้เรียนเติบโต ร่วมมือกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการไตร่ตรอง พัฒนาตนสู่ความสมบูรณ์พร้อม

5. ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มทำงาน นำผลการสร้างและพัฒนารูปแบบ ไปสู่การปฏิบัติ ควรมีการกำกับติดตามให้แต่ละงาน โครงการและกิจกรรมดำเนินไปอย่างเป็น ระบบตามแผนปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งพยายามที่จะกระตุ้น และให้กำลังใจแก่ครูและผู้รับผิดชอบงาน โครงการและกิจกรรม ให้สามารถปฏิบัติงาน อย่างเกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนที่สุด ให้ผู้เรียนมีลักษณะนิสัยตามที่มุ่งหวังทุกประการ

หลังจากการตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาคาทอลิก จำนวน 5 คนแล้ว ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาแบบฯ มาบูรณาการสู่งาน โครงการ และกิจกรรม ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 25 การนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาบูรณาการสู่งาน โครงการและกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ	งาน โครงการและกิจกรรม	ลักษณะการบูรณาการ
1. มีการนำจิตตารมณ์ตามคุณค่า พระวรสารทั้ง 21 ประการ มาเป็นจิตตารมณ์หลัก ของการให้การศึกษาอบรม	โครงการครูเพื่อนร่วมทางชีวิต กิจกรรมอาสาพัฒนา	จัดอบรมเพื่อการพัฒนาครูสู่ การเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิต โดยอาศัย จิตตารมณ์ตามคุณค่า พระวรสารเรื่อง ความรัก ความเสียสละ ความเมตตา นำจิตตารมณ์คุณค่าพระวรสาร โดยเฉพาะในเรื่องของการรับใช้ ซึ่งกันและกันมาเป็นหัวข้อหลัก ของการให้การศึกษาอบรม

ตารางที่ 25 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	งาน โครงการและกิจกรรม	ลักษณะการบูรณาการ
2. มีการนำหลักปรัชญาการศึกษา คาทอลิกมาเป็นพื้นฐาน ในการกำหนดตัวบ่งชี้ ความสำเร็จของทุกโครงการ งาน กิจกรรม	โครงการประสานความร่วมมือ	หลักปรัชญาการศึกษาคาทอลิก ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน การศึกษา ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของผู้ปกครองในการพัฒนา คุณภาพผู้เรียน และกำหนดให้ ความร่วมมือฯ เป็นตัวบ่งชี้ ความสำเร็จของโครงการ
3. มีการส่งเสริมรูปแบบการจัด การศึกษาอบรมที่เน้นผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง เน้นการเสริมสร้าง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้วยการพัฒนาตนจากภายใน	โครงการดาราดาวพิเศษ กิจกรรมชุมชนคนดีดาราสุมุท	เสริมสร้างจิตสำนึกในการรัก ความสะอาด รักษ์ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม โดยอาศัย กระบวนการพัฒนาตนจากภายใน กลายเป็นอัตลักษณ์ที่ยั่งยืนต่อไป นักเรียนมีโอกาสทำบันทึกความดี เป็นกระบวนการไตร่ตรอง เพื่อพัฒนาตนเองจากภายใน
4. มีการจัดบรรยายภาคในโรงเรียน บนพื้นฐานของความรักและ อิสรภาพแบบคริสต์	โครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมคุณธรรมนำชีวิต	มีการอบรม เสริมสร้างบรรยายภาค ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ เต็มเปี่ยม ไปด้วยความรัก การให้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ครูดำเนินชีวิตเป็นตัวอย่างที่ดี แก่ศิษย์ มีการจัดค่ายคุณธรรมนำชีวิต มุ่งพัฒนาผู้เรียนสู่การเป็นผู้มี คุณธรรมประจำใจ
5. มีการกำกับ ติดตามให้แต่ละงาน โครงการและกิจกรรมดำเนินไป อย่างมีประสิทธิภาพ	ทุกงาน โครงการและกิจกรรม	ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยมีการกำกับ ติดตามการดำเนินงานตามแผน อย่างมีประสิทธิภาพ มีการสังเกต ผลและการสะท้อนผล เพื่อพัฒนา งานให้ก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา

ตอนที่ 4 การตรวจสอบความเหมาะสมและการประเมินประสิทธิภาพ ของรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ด้วยการวิจัยกึ่งทดลอง

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหาร เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก โดยหลังจากที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันกำหนดรูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและได้บูรณาการรูปแบบ สู่การวางแผนปฏิบัติการของโรงเรียน (Action plan) เพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจำนวน 7 โครงการ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยนำแผนปฏิบัติการดังกล่าวไปสู่สนามการวิจัยตามแผนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จำนวน 3 วงจร ระหว่างวันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2559 ถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 6 เดือน โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เพื่อบันทึกพฤติกรรมที่ปรากฏของนักเรียน ผสมผสานกับการวิเคราะห์และกำหนดคุณค่าของผู้บันทึกตามแบบบันทึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตลอดจนการบันทึกผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง และการประเมินผลในแต่ละงาน โครงการ และกิจกรรม พร้อมบันทึกความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรคที่พบในการนำแผนปฏิบัติการของโรงเรียนไปสู่สนามวิจัย

การติดตามผลการดำเนินงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยใช้วิธีการอภิปรายกลุ่ม ร่วมกับวิเคราะห์ผลการดำเนินงานในแต่ละโครงการ และมุ่งอธิบายคุณลักษณะพฤติกรรมผู้เรียนว่าสามารถบรรลุถึงคุณภาพตามตัวบ่งชี้หรือไม่ เพราะเหตุใด โดยปรากฏผลในแต่ละรอบของการวิจัย ดังนี้

ผลการดำเนินงานรอบที่ 1

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ซึ่งรวมตัวกันเป็นกลุ่มทำงาน ได้ร่วมกันติดตามผลการดำเนินงานในรอบที่ 1 โดยการอภิปรายกลุ่ม ระหว่างวันที่ 24-25 ตุลาคม พ.ศ. 2559 ที่ห้องประชุม ปรีชาญาณ 3 โรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา เพื่อร่วมกันนำข้อมูลจากการสังเกตผลสู่การสะท้อนผลปรากฏผล ดังนี้

โครงการที่ 1 โครงการครูเพื่อนร่วมทางชีวิต จากการสังเกตการดำเนินงานในรอบที่ 1 พบว่า กลุ่มทำงานได้นำกิจกรรมของโครงการไปสู่การปฏิบัติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาครูทุกคนสู่การมีคุณลักษณะครูผู้ร่วมทางชีวิตกับผู้เรียน รัก เมตตา เห็นอกเห็นใจ และเอาใจใส่พัฒนาผู้เรียนในทุกมิติด้วยความเสียสละและอุทิศตน สามารถปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในด้านการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานตามหลักศีลธรรมอันดี โดยจัดกิจกรรมฟื้นฟูจิตใจครูและบุคลากร (A3) เรื่อง “การอบรม เชิงปฏิบัติการแนวจิตปัญญาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมสำหรับครู” เมื่อวันศุกร์

ที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2559 ตั้งแต่เวลา 09.00-16.00 น. ณ ห้องประชุมปรีชาญาณ 1 โรงเรียน ดาราสมุทร ศรีราชา มีครูและบุคลากรเข้าร่วมทั้งสิ้น 257 คน จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม พบว่า ครูและบุคลากรทุกคนมีความกระตือรือร้นและให้ความร่วมมือกับกิจกรรมต่าง ๆ เห็นได้จากการแต่งกายชุดขาวอย่างพร้อมเพรียงและใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ทักทายซึ่งกันและกันตาม ธรรมเนียมไทย สงบเงียบ มีสมาธิและตั้งใจรับฟังและเข้าถึงเนื้อหาที่คณะพระวิทยากรถ่ายทอด ด้านสถานที่มีความเหมาะสมอย่างยิ่ง ห้องประชุมติดเครื่องปรับอากาศเย็นสบาย ตารางเวลา มีความเหมาะสม และจากการผลการประเมินกิจกรรมที่ผู้จัดใจครูและบุคลากรด้วยการตอบ แบบสอบถาม แบบมาตราวัดประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 199 คน จากการสุ่มอย่างง่าย มีความพึงพอใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจาก มากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานที่ในการจัดกิจกรรม ความเหมาะสมของคณะพระวิทยากร และประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การประชาสัมพันธ์ โครงการ จากการอภิปรายของกลุ่มทำงาน เพื่อสะท้อนผลสู่การวางแผนใหม่ในวงจรกิจยที่ 2 พบว่า ครูทุกคนเห็นว่าการจัดกิจกรรมลักษณะนี้สามารถพัฒนาครูสู่การเป็นผู้ดำเนินชีวิต ตามหลักธรรมอันดีของศาสนา โดยเห็นร่วมกันว่า ควรมีการใช้ทั้งหลักธรรมทางศาสนาคริสต์ และศาสนาพุทธ โดยอาจจะสลับกันตามความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง นอกจากนี้ พบข้อเสนอแนะจากการอภิปรายกลุ่มที่ว่า ผู้รับผิดชอบควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนครู ในคณะกรรมการโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมและตารางเวลาการอบรม ควรมีการกระชับเวลาในการจัดกิจกรรมบางประเภท เช่น กิจกรรมกลุ่ม และควรเชิญชวนให้ครู และบุคลากรทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวอย่างพร้อมเพรียง

มีการจัดกิจกรรมพัฒนางาน พัฒนาบุคลากร (A4) โดยให้ครูและบุคลากรทุกคนศึกษา ไตร่ตรองหลักทศพิธราชธรรมหรือราชธรรม 10 ทำบันทึกการไตร่ตรองและแนวทางการนำหลัก ทศพิธราชธรรมข้อใดข้อหนึ่งไปประยุกต์สู่ชีวิตและการจัดการเรียนการสอน โดยกำหนดให้ ทำการไตร่ตรองทุกเดือน โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้กำกับติดตามด้วยตนเอง จากการสะท้อน ของกลุ่มทำงานพบว่า ครูให้ความสำคัญกับการพัฒนาตนเอง เห็นได้จากความตั้งใจในการทำ การบันทึกและไตร่ตรอง พร้อมกับการประยุกต์ใช้ในชีวิต การมอบความรัก ความเมตตาต่อศิษย์ และการจัดการเรียนการสอนอย่างดี ส่งบันทึกและการไตร่ตรองให้ผู้บริหารอย่างพร้อมเพรียง และครบถ้วน อย่างไรก็ตามพบข้อเสนอแนะว่า หลังการทำบันทึกการไตร่ตรองและแนวปฏิบัติ สู่ชีวิตและการจัดการเรียนการสอนในแต่ละเดือน ควรให้ครูทุกคนได้มีโอกาสทำการประเมินตนเอง

ที่เกี่ยวกับการนำข้อตั้งใจดีไปใช้ในชีวิตและการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการดูแลเด็กนักเรียนของตนด้วยความรัก เมตตาและเอาใจใส่

ส่วนกิจกรรมที่ยังไม่ได้ดำเนินการในรอบนี้ ได้แก่ การจัดอบรมเพื่อพัฒนาครูผู้การเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิต (A1) และพัฒนาความตระหนักรู้ในหน้าที่ของครูแต่ละคน (A2) ซึ่งจากการอภิปรายกลุ่ม พบว่า การจัดอบรมเพื่อพัฒนาครูผู้การเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตเป็นกิจกรรมใหม่มีปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ คือ กลุ่มทำงานยังไม่สามารถจัดสรรเวลาสำหรับครูประจำชั้นเพื่อเข้ารับการอบรม เนื่องจากภาระงานด้านการจัดการเรียนการสอน และความรับผิดชอบต่อกิจกรรมอื่น ๆ ของโรงเรียน ตลอดจนยังไม่มีการประชุมร่วมกันระหว่างฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ดูแลงานด้านระบบติดตามนักเรียนกับกลุ่มครูประจำชั้น กลุ่มทำงานเห็นร่วมกันว่าควรแก้ไขปัญหาดังกล่าว ด้วยการลดภาระงานด้านอื่น ๆ ที่มากเกินไปของครูประจำชั้น และจัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างกลุ่มดังกล่าว

โครงการที่ 2 โครงการประสานความร่วมมือ จากการสังเกตการดำเนินงานในรอบที่ 1 พบว่า กลุ่มทำงานได้นำกิจกรรมของโครงการไปสู่การปฏิบัติ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้ปกครองจะสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และจะสามารถให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน และครูประจำชั้นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีการพัฒนาระบบการสื่อสารสองทางระหว่างผู้ปกครองและครูประจำชั้น (B4) โดยการบูรณาการการสื่อสารสองทางกับกิจกรรมชุมชนคนดีตราสมุท (การทำบันทึกความดี) เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสสื่อสารความร่วมมือในการพัฒนาผู้เรียน ตลอดจนความคาดหวังที่มีต่อบุตรหลานของตน นอกจากนี้ ยังเปิดโอกาสให้ครูประจำชั้นได้สื่อสารพฤติกรรมผู้เรียน และแนวทางการพัฒนาต่อยอดโดยผู้ปกครองถึงผู้ปกครองโดยตรง โดยกำหนดให้มีการสื่อสารในทุกสัปดาห์ ผ่านสมุดบันทึกความดีของนักเรียนแต่ละคน จากการสังเกตพบว่า ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับความพยายามในการพัฒนาผู้เรียน ด้วยการสื่อสารสองทางพอสมควร เห็นได้จากผู้ปกครองบางส่วนส่งบันทึกสิ่งที่ตนได้ทำกลับมาหาครูประจำชั้น ขณะที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังไม่ส่งบันทึกกลับมา ผู้ปกครองบางส่วนส่งบันทึกกลับมาแต่ยังขาดความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการสื่อสารสองทาง ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จากการอภิปรายของกลุ่มทำงาน ผู้การวางแผนในวงจรกิจยที่ 2 พบว่า ควรให้มีการจัดประชุมร่วมระหว่างผู้ปกครองและครูประจำชั้น (B1, B3) เพื่อทำความเข้าใจ ชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีการพัฒนาระบบการจัดการผู้ปกครองเครือข่าย (B2) ให้เป็นกลุ่มแกนนำผู้ปกครองเพื่อการทำทำความเข้าใจ ชี้แจงวัตถุประสงค์และกำกับติดตามให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามโครงการประสานความร่วมมือเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

โครงการที่ 3 โครงการดาราดาวพิเศษ จากการสังเกตการดำเนินงานในรอบที่ 1 พบว่า กลุ่มทำงานได้นำกิจกรรมของโครงการไปสู่การปฏิบัติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างจิตสำนึก รักรักรวมชาติ สิ่งแวดล้อม รักความสะอาดแก่นักเรียนและบุคลากรของโรงเรียน ให้สามารถใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและรู้คุณค่า โดยทำการสร้างจิตสำนึกและรณรงค์ผ่านกิจกรรมอบรม หน้าเสาธง (C1) กิจกรรมโฮมรูมของครูประจำชั้น (C2) กิจกรรมรณรงค์แยกขยะ (C4) การจัดทำ โปสเตอร์ดาราดาวพิเศษ (C5) กิจกรรมรณรงค์ลดขยะต้นทาง (C7) การทำเวรประจำวัน (C8) กิจกรรมการแบ่งพื้นที่รับผิดชอบความสะอาด (C9) และงานจัดเก็บและการจัดการขยะ (C10) จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม พบว่า โครงการดาราดาวพิเศษมุ่งสร้างจิตสำนึกรักรักรวมชาติ และรักความสะอาดแก่ผู้เรียน โดยประกอบด้วยกิจกรรมย่อย ๆ หลายกิจกรรม ทุกกิจกรรม ได้ถูกนำไปปฏิบัติตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2559 เป็นต้นมา เช่น การติดโปสเตอร์ตามสถานที่ต่าง ๆ ทั่วบริเวณโรงเรียน การจัดการถังขยะเพื่อการคัดแยกขยะ มีการรณรงค์การทำเวรประจำวัน และทำการสร้างแรงจูงใจด้วยการจัดการประกวดห้องเรียนสะอาด เป็นต้น อย่างไรก็ตามจากการอภิปรายของกลุ่มทำงาน ผู้สำรวจแผนในวงจรวิจัยที่ 2 พบว่า ผู้รับผิดชอบโครงการควรเริ่มต้นการประชาสัมพันธ์โครงการให้น่าสนใจ โดยจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบที่เสริมสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมรักษาความสะอาด มีการเปิดโอกาสให้สถานักเรียน ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้นักเรียนทุกคนเข้าถึงวัตถุประสงค์ และเนื้อหาของกิจกรรมย่อย ๆ และให้สถานักเรียนทั้งสองสภาได้มีส่วนร่วมเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนโครงการไปสู่เป้าหมาย ฝ่ายที่รับผิดชอบโครงการควรมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับสมาชิกในฝ่าย เพื่อช่วยกันกำกับ ติดตามกิจกรรมย่อย ๆ แต่ละกิจกรรมไปสู่เป้าหมาย นอกจากนี้ กลุ่มทำงานยังเห็นร่วมกันว่ากิจกรรมเด่นที่เป็นกลยุทธ์สู่การเสริมสร้างจิตสำนึกรักรักรวมชาติ และสิ่งแวดล้อมให้กับผู้เรียน คือ กิจกรรมโฮมรูมของครูประจำชั้น โดยเสนอแนะให้ครูประจำชั้น มีการเตรียมการจัดกิจกรรมสร้างสำนึกรักรักรวมชาติ 1 วันต่อสัปดาห์ โดยเน้นความหลากหลาย และความน่าสนใจของกิจกรรม

ส่วนกิจกรรมที่ยังไม่ได้ดำเนินการในรอบนี้ ได้แก่ กิจกรรมเสียงตามสาย (C3) และกิจกรรมร่วมด้วยช่วยกันประหยัดน้ำ ประหยัดไฟ (C6) จากการอภิปรายกลุ่ม พบว่า กลุ่มทำงานเห็นร่วมกันว่าให้เริ่มทำกิจกรรมทั้ง 2 โดยให้สถานักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสียงตามสาย และให้ทำป้ายข้อความรณรงค์การประหยัดน้ำ ประหยัดไฟ ติดบริเวณก๊อกน้ำและสวิตช์ไฟทั่วบริเวณโรงเรียน

โครงการที่ 4 กิจกรรมอาสาพัฒนา จากการสังเกตการดำเนินงานในรอบที่ 1 พบว่า กลุ่มทำงานได้นำกิจกรรมของโครงการไปสู่การปฏิบัติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนจะสามารถปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตอาสา รู้จักการรับใช้และเสียสละเพื่อส่วนรวม โดยการส่งเสริมให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรงในการเป็นจิตอาสา รับใช้สังคม และเพื่อเป็นการเสริมสร้างบรรยากาศแห่งความรัก และความสามัคคีให้เกิดขึ้นในโรงเรียน โดยมีการอบรมหน้าเสาธง (D1) กิจกรรมโฮมรูมของครูประจำชั้น (D2) จัดให้มีการการอบรมระดับชั้น (D3) ในวันอังคารและวันพฤหัสบดีของทุกสัปดาห์ โดยครูหัวหน้าระดับชั้น เน้นเรื่องการมีจิตสาธารณะของนักเรียน มีการจัดอบรมเสริมคุณลักษณะการมีจิตอาสาโดยวิทยากรรับเชิญจากภายนอก โดยบูรณาการกับค่ายคุณธรรมนำชีวิต (F1) เพื่อเป็นการตอกย้ำความสำคัญและความจำเป็นของการที่สังคมในยุคปัจจุบันกำลังต้องการผู้มีจิตอาสาหรือจิตสาธารณะ มีการเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกซึ่งการมีจิตอาสา (D7) โดยทำกิจกรรมร่วมกันภายในโรงเรียน เช่น การช่วยดูแลและบริการอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนปฐมวัย การดูแลนักเรียนรุ่นน้องข้ามถนน กิจกรรมอาสาจราจร กลุ่มอาสาในกิจกรรมวันสำคัญของทางโรงเรียน เป็นต้น นอกจากนี้ยังจัดให้มีกิจกรรมอาสาพัฒนาชุมชน (D4) ในวันจันทร์ที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2559 ตั้งแต่เวลา 09.00-11.00 น. มีชื่อ เรียกเฉพาะว่า “กิจกรรมเจริญรอยตามพ่อ” โดยตัวแทนนักเรียนอาสาสมัครทุกระดับชั้นร่วมพัฒนาชุมชนหลังโรงเรียน ด้วยการเก็บขยะ และกวาดไปไม้ตามถนนรอบหมู่บ้าน ในส่วนของการส่งเสริมนักเรียนให้เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา กับองค์กรต่าง ๆ ของสังคมมณฑล (D5) ได้ส่งตัวแทนนักเรียนอาสาสมัคร จำนวน 10 คน เข้าร่วม “โครงการสัมผัสชีวิตชาวนา” ระหว่างวันที่ 21-23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559 ณ ศูนย์สังคมพัฒนาสังฆมณฑลจันทบุรี จังหวัดสระแก้ว เพื่อศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และฝึกทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นอาสาสมัครร่วมพัฒนาชุมชน จากการอภิปรายของกลุ่มทำงานสู่การวางแผนในวงจรวิจัยที่ 2 พบว่า โรงเรียนมีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาจิตอาสาแก่นักเรียนอย่างเด่นชัด แต่เนื่องจากโรงเรียนมีนักเรียนจำนวนมาก จึงควรขยายโอกาสการพัฒนาการมีจิตอาสาสู่นักเรียนกลุ่มอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้นไปอีก เช่น กลุ่มจิตอาสาดูแลความสะอาดของโรงอาหาร กลุ่มจิตอาสาห้องสมุด และกลุ่มจิตอาสาอื่น ๆ ตามความสนใจของนักเรียน เป็นต้น

ส่วนกิจกรรมที่ยังต้องมีการส่งเสริม สนับสนุนและกำกับติดตามความก้าวหน้าเป็นระยะ ก็คือการเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมกิจกรรมจิตอาสาของห้องเรียน (D6) การอภิปรายกลุ่มทำให้เห็นแนวทางร่วมกันว่า ครูประจำชั้นและครูผู้สอน ควรมีการสร้างสถานการณ์ และเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกถึงการมีจิตอาสาในห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ เช่น การลบกระดานดำ การนำถังขยะไปทิ้ง การทำเวรประจำวัน เป็นต้น

โครงการที่ 5 โครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม จากการสังเกตการดำเนินงานในรอบที่ 1 พบว่า กลุ่มทำงานได้นำกิจกรรมของโครงการไปสู่การปฏิบัติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนักเรียนจะเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมที่โดดเด่นตามคุณค่าพระวรสารด้านความรัก ความเมตตา รับผิดชอบ ซื่อสัตย์และพอเพียง จนกลายเป็นผู้ที่ดำเนินชีวิตอยู่บนหลักศีลธรรมอันดี สามารถประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่คนรอบข้าง นอกจากการจัดกิจกรรมอบรมหน้าเสาธงโดยยึดโยงคุณธรรมสำคัญจากบุคคลต้นแบบ (D1) กิจกรรมโฮมรูมของครูประจำชั้น (D2) และการจัดให้มีการการอบรมระดับชั้น (D3) ยังมีการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา (E4) และกิจกรรมทางศาสนาในโอกาสวันสำคัญของทางโรงเรียน เช่น การจัดให้มีการทำบุญตักบาตร และจัดให้มีพิธีบูชาขอบพระคุณโอกาสวันคล้ายวันสถาปนาโรงเรียน เมื่อวันศุกร์ที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559 โดยนักเรียนทุกคนมีโอกาสเข้าร่วม งานรณรงค์วัฒนธรรมองค์กรและค่านิยมที่ดี (E5) โดยจัดให้มีพิธีถวายความอาลัยแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน และเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2559 จากการอภิปรายของกลุ่มทำงาน ผู้การวางแผนในวงจรวิจัยที่ 2 พบว่า โรงเรียนมุ่งเน้นนโยบายส่งเสริมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา ทั้งศาสนาคริสต์ พุทธ และศาสนาอื่น ๆ อย่างเท่าเทียม มีความสม่ำเสมอ แต่มีข้อเสนอแนะให้ผู้รับผิดชอบได้มีการเสริมสร้างความตระหนักและความเข้าใจแก่นักเรียนก่อนถึงวันสำคัญทางศาสนาล่วงหน้า เพื่อนักเรียนจะได้เข้าใจและเห็นคุณค่าของพิธีกรรม หรือกิจกรรมทางศาสนาที่ตนได้เข้าร่วมมากขึ้น สามารถแสดงออกซึ่งความสำรวมและความเคารพ และสามารถได้รับผลจากการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนั้น ๆ

กิจกรรมที่อยู่ระหว่างการดำเนินงานคือ งานส่งเสริมคุณค่าชีวิต (E6) จากการอภิปรายพบว่า กลุ่มทำงานเสนอแนะให้บูรณาการงานส่งเสริมคุณค่าชีวิตกับโครงการครูเพื่อนร่วมทางชีวิต (A) โดยให้เหตุผลว่ามีวัตถุประสงค์ที่ใกล้เคียงกันคือ เพื่อให้คำปรึกษาแก่นักเรียนในการดำเนินชีวิต และเป็นเพื่อนร่วมทางกับนักเรียน โดยเสนอแนะเพิ่มเติมว่าให้ดำเนินโครงการแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างครูประจำชั้น ครูหัวหน้าระดับชั้น ฝ่ายส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมผู้เรียนร่วมกับฝ่ายอภิบาลและแพรวธรรม เพื่อจะได้ไม่เป็นการไม่เพิ่มภาระแก่ครูจนเกินไป อีกทั้งเสนอแนะให้มีการจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษา เพื่อให้คำปรึกษาแนะนำอย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

โครงการที่ 6 กิจกรรมคุณธรรมนำชีวิต จากการสังเกตการดำเนินงานในรอบที่ 1 พบว่า กลุ่มทำงานได้นำกิจกรรมของโครงการไปสู่การปฏิบัติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนักเรียนจะสามารถบูรณาการคุณค่าทางคุณธรรม จริยธรรมสู่ชีวิตประจำวัน กลายเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมประจำใจ รู้จักให้อภัยเพื่อนพี่น้อง และสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยการจัด

ค่ายคุณธรรมนำชีวิต (F1) ให้แก่นักเรียนทุกระดับชั้น เป็นเวลา 1-2 วัน มีการวางแผนเนื้อหาสาระสำคัญที่เหมาะสม ในแต่ละช่วงวัย รูปแบบการอบรมมีทั้งการให้ความรู้ ความเข้าใจ เสริมสร้าง ความตระหนัก และการออกสัมผัสชีวิตตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น บ้านเด็กกำพร้า พักยา บ้านเด็ก ด้อยโอกาส ศูนย์ธารชีวิต ฯลฯ ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง นำคุณค่าจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ให้กลายเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต นอกจากนี้ ยังมีการจัดงานวันเยาวชนและครู ผู้ทรงคุณค่า (F6) โดยการมอบรางวัลแก่นักเรียนที่มีผลการเรียนดี มีผลการแข่งขันทางวิชาการ จากสถาบันต่าง ๆ ได้รับรางวัลจากการแข่งขันกีฬาประเภทต่าง ๆ จากหน่วยงานภายนอก และจากกิจกรรมกีฬาของโรงเรียน (F9) และนักเรียนประพฤติปฏิบัติตนเป็นนักเรียนที่ดีของห้อง จากการคัดเลือกของครูประจำชั้น เป็นการเสริมแรงทางบวก (Positive reinforcement) และยังเป็น การสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนอื่น ๆ อีกด้วย นอกจากนี้ยังมีการกำกับติดตามพฤติกรรม นักเรียน (F8) โดยทีมงานฝ่ายส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน มีการอบรมหลังกิจกรรมเคารพธง ชาติ (F2) กิจกรรมโฮมรูมของครูประจำชั้น (F3) และการอบรมของหัวหน้าระดับชั้น (F4) ในทุกวัน อังคารและวันพฤหัสบดีของทุกสัปดาห์ และในโอกาสพิเศษต่าง ๆ จากการอภิปรายของกลุ่มทำงาน สูการวางแผนในวงจรวิจัยที่ 2 พบว่า โรงเรียนมีการอบรมคุณธรรม จริยธรรมผ่านกิจกรรม ที่หลากหลายดังกล่าวอยู่แล้ว แต่มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าควรมีการทำงานร่วมกันระหว่างฝ่าย ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมผู้เรียนกับครูประจำชั้น อาศัยวงจรวางแผนงานคุณภาพ (PDCA) เพื่อร่วมกันวางแผน ปฏิบัติ ตรวจสอบผล และดำเนินการแก้ไขสู่การบรรลุเป้าหมายของโครงการ ต่อไป

ส่วนกิจกรรมที่อยู่ระหว่างการดำเนินงาน คือ กิจกรรมวันคุณธรรมนำชีวิต (F5) การพัฒนานักเรียนแกนนำ (F7) ส่วนกิจกรรมงานวันคล้ายวันสถาปนาโรงเรียน (F10) ซึ่งเป็นการแสดงรื่นเริง จำเป็นต้องงดการจัดงานตามประกาศของทางรัฐบาล กลุ่มทำงานเสนอแนะ ให้มีการบูรณาการกับกิจกรรมอื่น ๆ เช่น กิจกรรมการพัฒนานักเรียนแกนนำ กิจกรรมอาสาพัฒนา ชุมชน (D4) ให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นทีม มีความรัก ความสามัคคีในหมู่คณะ

โครงการที่ 7 กิจกรรมชุมชนคนดีดาราสมุทร จากการสังเกตการดำเนินงานในรอบที่ 1 พบว่า กลุ่มทำงานได้นำกิจกรรมของโครงการไปสู่การปฏิบัติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและ สนับสนุนให้นักเรียนมีคุณลักษณะนิสัยตามอัตลักษณ์นักเรียนดาราสมุทร อาศัยการพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ ตามจุดเน้นคุณภาพ ตามขอบเขตงานวิจัย คือ การมีความรับผิดชอบ มีจิตอาสา รู้จักให้อภัย และรู้จักใช้ธรรมชาติ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงจากสมุดบันทึกความดีที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

โดยเพิ่มเติมในส่วนของ การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้คุณภาพผู้เรียน ในแต่ละเรื่อง (G7) ตลอดจนมีส่วนร่วมกำกับติดตามความก้าวหน้า ส่งเสริมและให้กำลังใจ บุตรหลาน (G8) ให้สามารถพัฒนาตนสู่คุณภาพตามความมุ่งหวัง และมอบหมายให้ครูประจำชั้น มีหน้าที่ดูแลให้ระบบและกลไกดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ (G5) โดยกำหนดให้มีการประชุม เพื่อติดตามความก้าวหน้าทุกเดือน นอกจากนี้ยังกำหนดให้ใช้ช่วงเวลาของการจัดกิจกรรมโฮมรูม (G2) เป็นเวลาของการทำบันทึกความดี มีการอบรมหลังกิจกรรมเคารพธงชาติ (G1) มีการอบรม โดยหัวหน้าระดับชั้นทุกวันอังคารและวันพฤหัสบดี (G3) มีการสอนคำสอนและการอบรมธรรมะ ทุกเช้าก่อนเข้าเรียน (G6) จากการอภิปรายของกลุ่มทำงาน สู่การวางแผนในวงจรกิจัยที่ 2 พบว่า โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการพัฒนาตนเองโดยอาศัยกิจกรรมที่หลากหลาย และอาศัยเครื่องมือสำคัญ คือ การทำบันทึกความดี อย่างไรก็ตาม กลุ่มทำงานมีความเห็นว่า ควรพัฒนาและปรับปรุงเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยเน้นการสร้างความตระหนัก และการทำความเข้าใจถึงกระบวนการตั้งแต่ต้นจนจบ และทำความเข้าใจเรื่องบทบาทหน้าที่ ของผู้ปกครองในการส่งเสริมสนับสนุน ให้กำลังใจและกำกับติดตามความก้าวหน้าในการพัฒนา ตนเองของบุตรหลาน

ส่วนกิจกรรมที่ยังไม่ได้ดำเนินการ คือ การทำบันทึกความดีโดยบูรณาการสู่การประเมิน ตนเองด้านอัตลักษณ์ผู้เรียนระดับกลุ่มโรงเรียน (G4) ซึ่งฝ่ายส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน และฝ่ายอภิบาลและแพร่ธรรมเป็นผู้รับผิดชอบ โดยกลุ่มทำงานได้ร่วมกันวางแผน กำหนด ระยะเวลาของการบูรณาการสู่การประเมินตนเองว่า ควรดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในเดือน มีนาคม พ.ศ. 2560 โดยระหว่างนี้ให้ปรับปรุงวิธีการ เนื้อหาในสมุดบันทึกความดีให้สอดคล้องกับ การประเมินตนเองด้านอัตลักษณ์ผู้เรียน และอาศัยการมีส่วนร่วมของครูประจำชั้นและผู้ปกครอง ในการร่วมกันกำกับติดตามและประเมินผลพฤติกรรมผู้เรียนตามที่มุ่งหวัง (G9)

การทบทวนแผนการดำเนินงานรอบที่ 1

ผลการสังเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตผลในรอบที่ 1 พบข้อมูลสู่การวางแผนการปฏิบัติ ในรอบที่ 2 ดังต่อไปนี้

1. การบริหารจัดการโครงการด้วยวงจรบริหารงานคุณภาพ (PDCA) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้รับผิดชอบโครงการเพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน อาศัยการร่วมกัน วางแผน นำไปปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข
2. การประชาสัมพันธ์โครงการเพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนมีน้อยเกินไป ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตั้งแต่คณะครู ผู้ปกครอง นักเรียนและบุคลากร ยังไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ เนื้อหา

วิธีการ ขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงานตั้งแต่ต้นจนจบ ตลอดจนเป้าหมายของแต่ละโครงการ เท่าที่ควร จึงควรประชาสัมพันธ์โครงการมากขึ้น และควรปรับรูปแบบการประชาสัมพันธ์ ให้นำสนใจ จนสามารถทำให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าถึงเนื้อหาสาระของแต่ละโครงการได้มากขึ้น

3. การยกระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในทุกภาคส่วน โดยการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของตนมากขึ้น ตั้งแต่การเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนงาน การเตรียมการ การออกแบบกิจกรรม การรับทราบข่าวสารความเคลื่อนไหวต่าง ๆ การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมในฐานะผู้ขับเคลื่อนให้กิจกรรมบรรลุผลสำเร็จ เช่น การเปิดโอกาสให้นักเรียนในสถานศึกษา มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการดาราดาวพิเศษ ให้บรรลุเป้าหมายของโครงการ ตลอดจนการเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะผู้เข้าร่วมโครงการ อย่างพร้อมเพรียง

4. การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมย่อย ๆ ของโครงการ ควรมีการแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบให้ชัดเจนในกิจกรรมที่เป็นกลยุทธ์ย่อย ๆ ของแต่ละโครงการ เพราะบางโครงการ มีกิจกรรมย่อย ๆ ที่หลากหลาย หากมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจน เหมาะสมกับภาระงาน จะทำให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์หลักและรองของแต่ละโครงการได้

5. กิจกรรมอาสาพัฒนา ควรมีการขยายโอกาสให้นักเรียนกลุ่มอื่น ๆ นอกเหนือจาก กลุ่มนักเรียนจิตอาสาที่คุณครูตั้งขึ้น ได้แสดงออกซึ่งความเป็นจิตอาสาผ่านกิจกรรมที่ผู้รับผิดชอบ เป็นผู้กำหนดขึ้น เช่น จิตอาสาดูแลความสะอาด จิตอาสาดูแลนักเรียนรุ่นน้อง จิตอาสา เพื่อนักเรียนปฐมวัย เป็นต้น เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนสัมผัสและมีประสบการณ์การเป็นจิตอาสา เป็นแรงบันดาลใจสู่การมีคุณลักษณะนิสัยการเป็นผู้เสียสละเพื่อส่วนรวมอยู่เสมอ

ผลการดำเนินงานรอบที่ 2

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ซึ่งรวมตัวกันเป็นกลุ่มทำงาน ได้ร่วมกันติดตามผลการดำเนินงาน ในรอบที่ 2 โดยการอภิปรายกลุ่ม ระหว่างวันที่ 12-13 มกราคม พ.ศ. 2560 ที่ห้องประชุม ปรีชาญาณ 3 โรงเรียนดาราดมฺพร ศรีราชา เพื่อร่วมกันนำข้อมูลจากการสังเกตผลสู่การสะท้อนผล ปรากฏผล ดังนี้

โครงการที่ 1 โครงการครูเพื่อนร่วมทางชีวิต จากการสังเกตการดำเนินงานในรอบที่ 2 พบว่า กลุ่มทำงานได้นำกิจกรรมของโครงการไปสู่การปฏิบัติ โดยหลังจากการจัดกิจกรรมฟื้นฟู จิตใจครูและบุคลากร (A3) เรื่อง “การอบรมเชิงปฏิบัติการแนวจิตปัญญาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมสำหรับครู” เมื่อวันศุกร์ที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2559 ผ่านไปแล้วนั้น ผู้วิจัยได้เข้าร่วมประชุม สรุปรายการดำเนินงาน พร้อมกับได้นำเสนอข้อเสนอแนะจากแบบประเมินผลให้คณะกรรมการ

ในที่ประชุมได้รับทราบ โดยการมีการบันทึกข้อมูลไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อการปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานในครั้งต่อไป ในส่วนของกิจกรรมพัฒนางาน พัฒนาบุคลากร (A4) โดยการนำหลักศัพทราชาศัพท์ 10 ประการมาไตร่ตรอง พร้อมทั้งประยุกต์สู่การดำเนินชีวิต และการจัดการเรียนการสอน จากการสะท้อนของกลุ่มทำงาน พบว่า คณะครูยังคงให้ความสำคัญกับการพัฒนาตนเองอาศัยกิจกรรมดังกล่าว เห็นได้จาก การส่งบันทึกการไตร่ตรองอย่างครบถ้วน เนื้อหาของการไตร่ตรองแสดงให้เห็นว่าคณะครูมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของกิจกรรม โดยบันทึกและนำเสนอในลักษณะของข้อตั้งใจดี เช่น จะเสียสละและทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้ จะรักและเมตตาต่อศิษย์ทุกคน ฯลฯ โดยการดำเนินการในรอบที่ 2 นี้มีการเปิดโอกาสให้คณะครูได้ทำการประเมินตนเองตามข้อตั้งใจดี โดยบันทึกการประเมินตนเองในประเด็นที่ว่าได้นำข้อตั้งใจดีไปปฏิบัติให้เกิดผลหรือไม่ โดยบันทึกต่อจากการไตร่ตรองในรอบใหม่ ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะจากการสังเกต ผลในรอบที่ 1 จากการสะท้อนผลของกลุ่มทำงานพบว่า การเปิดโอกาสให้ครูได้ประเมินตนเองเป็นข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างมาก เพราะเป็นโอกาสให้ครูได้พิจารณาถึงข้อบกพร่องในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง จะได้ทำการแก้ไขปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น พร้อมทั้งนี้การประเมินตนเองยังเป็นการพัฒนาตนจากภายใน ซึ่งเกิดผลดีอย่างยั่งยืนสำหรับครูเอง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาตนของครูส่งผลโดยตรงต่อนักเรียนต่อไปในอนาคต กลุ่มทำงานสนับสนุนให้ดำเนินการในกิจกรรมที่ดีนี้ต่อไป

ส่วนกิจกรรมที่ยังไม่ได้ดำเนินการในรอบที่ 1 คือ การจัดอบรมเพื่อพัฒนาครูสู่การเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิต (A1) และพัฒนาความตระหนักรู้ในหน้าที่ของครูแต่ละคน (A2) ได้มีการดำเนินการในรอบที่ 2 นี้ กล่าวคือ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ส่งเสริมความตระหนักรู้ในหน้าที่ของครูแต่ละคน โดยการจัดให้มีการประชุมชี้แจง การให้ข้อคิด ข้อเตือนใจตามหลักปรัชญา การศึกษาคาทอลิก ได้ร่วมพัฒนาระบบติดตามนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ โดยจัดการประชุมผู้รับผิดชอบ ได้แก่ ฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียน ครูหัวหน้าระดับชั้น และผู้แทนครูประจำชั้น เมื่อวันศุกร์ที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2560 โดยพบปัญหาสำคัญที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน คือ ปัญหาการขาดเรียนของนักเรียนบางคนที่ขาดเรียนติดต่อกันหลายวันโดยไม่มีสาเหตุ ที่ประชุมได้ข้อสรุปเกี่ยวกับมาตรการในการแก้ปัญหา ดังนี้ ให้มีการสอดส่องดูแลพฤติกรรมนักเรียนที่มีปัญหาเรื่องการขาดเรียนโดยไม่มีสาเหตุเป็นรายบุคคล นอกจากนี้ยังให้มีมาตรการความช่วยเหลือและความร่วมมือจากผู้ปกครอง โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศคือ โปรแกรมไลน์ (Line) กลุ่มผู้ปกครอง เพื่อส่งข้อมูลเรื่องการขาดเรียนของบุตรหลานให้ผู้ปกครองได้รับทราบ และช่วยแก้ปัญหาการขาดเรียนโดยไม่มีสาเหตุ จากการอภิปรายของกลุ่มทำงานเพื่อสะท้อนผล

พบว่า ผู้ปกครองทุกคนให้ความร่วมมือดี และเห็นว่า แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการแก้ปัญหาการขาดเรียน ของนักเรียน โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยใช้โปรแกรมไลน์เป็นสิ่งที่ดีมาก เพราะมีความสะดวก รวดเร็ว มีความเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำมาใช้แก้ปัญหาดังกล่าว นอกจากนี้มีการจัดอบรม เพื่อพัฒนาครูผู้การเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิต (A1) เมื่อวันศุกร์ที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2560 โดยพบว่า ครูส่วนใหญ่เข้าใจบทบาทในการเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตกับนักเรียน มีการปฏิบัติตนตามคุณลักษณะ ครูเพื่อนร่วมทางชีวิตอยู่แล้ว สอดส่องดูแลพฤติกรรมนักเรียนในความรับผิดชอบของตนด้วยความรัก ความเอาใจใส่

จากการประชุมกลุ่มทำงานเพื่อติดตามผลการปฏิบัติงานตามโครงการครูเพื่อนร่วมทางชีวิต ในรอบที่ 2 พบว่า ได้มีการดำเนินการตามกิจกรรมย่อยของโครงการครบถ้วนแล้ว ข้อเสนอแนะจากกลุ่มทำงานในรอบที่ 2 คือ ให้ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยกำกับติดตามให้มีการปฏิบัติ กิจกรรมให้ครบถ้วนในรอบที่ 3 ต่อไป

โครงการที่ 2 โครงการประสานความร่วมมือ จากการสังเกตการดำเนินงานในรอบที่ 2 พบว่า กลุ่มทำงานได้นำกิจกรรมของโครงการไปสู่การปฏิบัติ โดยการจัดประชุมร่วมกันระหว่าง ผู้ปกครองกับครูประจำชั้น (B1) และการจัดกิจกรรมผู้ปกครองพบครูประจำชั้น (B3) โดยบูรณาการจัดทั้ง 2 กิจกรรมดังกล่าวในวันศุกร์ที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2560 มีผู้ปกครองเข้าร่วมคิดเป็นร้อยละ 80 ของผู้ปกครองทั้งหมด ผู้วิจัยได้ทำการชี้แจงวัตถุประสงค์หลักของการจัดกิจกรรม คือ เพื่อผู้ปกครอง จะสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาภาคทอลิก ให้ความสำคัญกับทางโรงเรียนและครูประจำชั้นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีการชี้แจงรายละเอียดของการสื่อสาร สองทางระหว่างผู้ปกครองและครูประจำชั้น กับการบูรณาการกิจกรรมชุมชนคนดี ดาราสมุทร เพื่อการประสานความร่วมมือในลักษณะของชุมชนการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการจัดกิจกรรมดังกล่าวส่งผลให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจในรายละเอียดของการมีส่วนร่วม กำหนดพฤติกรรมบ่งชี้คุณภาพผู้เรียนมากขึ้น ซึ่งถือเป็นการพัฒนาระบบการสื่อสารสองทาง ระหว่างผู้ปกครองและครู (B4) ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

จากการประชุมกลุ่มทำงานเพื่อติดตามผลการปฏิบัติงานตามโครงการประสานความร่วมมือในรอบที่ 2 พบปัญหาและข้อเสนอแนะ ดังนี้ การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีโอกาส สื่อสารความคาดหวังที่มีต่อบุตรหลานของตนเป็นสิ่งที่ดี แต่พบปัญหาที่ว่า ผู้ปกครองนักเรียน เกือบครึ่งหนึ่งที่ไม่สามารถสื่อสารความคาดหวัง และมีส่วนร่วมในการประเมินพฤติกรรมผู้เรียน เนื่องจากผู้ปกครองบางส่วนยังคงไม่เข้าใจว่าต้องเขียนอะไรและอย่างไร เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ ของผู้วิจัย โดยมีข้อเสนอแนะให้ลดความซับซ้อนของการสื่อสารและการประเมินผล เพื่อให้

ผู้ปกครองทุกคนมีโอกาสสื่อสารกับครูประจำชั้นมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและผู้ปกครอง

โครงการที่ 3 โครงการดาราดาวพิเศษ จากการสังเกตการดำเนินงานในรอบที่ 2 พบว่ากลุ่มทำงานได้นำกิจกรรมของโครงการไปสู่การปฏิบัติครบถ้วนทุกกิจกรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างจิตสำนึกรักชาติ รักสิ่งแวดล้อม รักความสะอาดแก่นักเรียนและบุคลากรของโรงเรียนให้สามารถใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและรู้คุณค่า กิจกรรมได้ถูกนำมาปฏิบัติตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2559 ได้แก่ กิจกรรมอบรมหน้าเสาธง (C1) กิจกรรมโฮมรูมของครูประจำชั้น (C2) กิจกรรมรณรงค์แยกขยะ (C4) การจัดทำโปสเตอร์ ดาราดาวพิเศษ (C5) กิจกรรมรณรงค์ลดขยะต้นทาง (C7) การทำเวรประจำวัน (C8) กิจกรรมการแบ่งพื้นที่รับผิดชอบความสะอาด (C9) และงานจัดเก็บและการจัดการขยะ (C10) นอกจากนี้ ยังมีการนำกิจกรรมที่ยังไม่ได้ดำเนินการในรอบแรกมาปฏิบัติคือ กิจกรรมเสียงตามสาย (C3) และกิจกรรมร่วมด้วยช่วยกันประหยัดน้ำ ประหยัดไฟ (C6) โดยสถานักเรียนระดับมัธยมศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมเสียงตามสาย และรณรงค์การทำป้ายข้อความเพื่อการรณรงค์การประหยัดน้ำ ประหยัดไฟ ตัดบริเวณก๊อกน้ำและสวิตช์ไฟทั่วบริเวณโรงเรียน นอกจากนี้ ยังมีผลการนำผลที่ได้จากการอภิปรายในรอบที่ 1 มาปรับปรุงการดำเนินโครงการ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์โครงการที่น่าสนใจ หลากหลายรูปแบบโดยสถานักเรียนทั้งสองระดับ เช่น การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ระหว่างพักกลางวัน การจัดกิจกรรมตอบคำถามลดโลกร้อน เป็นต้น มีการกำกับติดตามการทำงานของฝ่ายงานที่รับผิดชอบด้วยการบริหารวงจรคุณภาพ (PDCA) และกำหนดให้กำกับติดตามความก้าวหน้าโครงการดาราดาวพิเศษเป็นหนึ่งในวาระการประชุมของฝ่ายบริการและกิจการนักเรียนเสมอ

อย่างไรก็ตาม จากการอภิปรายของกลุ่มทำงาน ผู้การวางแผนในวงจรวิจัยที่ 3 พบว่าผู้รับผิดชอบโครงการได้นำทุกกิจกรรมย่อยมาดำเนินการแล้ว พบปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการ ดังนี้ ครูมีภาระงานมากและหลากหลาย จึงไม่สามารถรณรงค์เพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัยรักความสะอาด พร้อมทั้งกระตุ้นและรณรงค์การร่วมกันรักษาความสะอาดได้อย่างต่อเนื่องเท่าที่ควร เสนอแนะให้มีการเพิ่มบทบาทของสถานักเรียนให้มากขึ้น โดยเฉพาะประธานสถานักเรียนทั้งสองระดับ

โครงการที่ 4 กิจกรรมอาสาพัฒนา จากการสังเกตการดำเนินงานในรอบที่ 2 พบว่ากลุ่มทำงานได้นำกิจกรรมของโครงการไปสู่การปฏิบัติ โดยยังคงปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรงในการเป็นจิตอาสา ตั้งแต่ (D1) กิจกรรมโฮมรูมของครูประจำชั้น (D2) จัดให้มีการอบรมระดับชั้น (D3) ในวันอังคารและวันพฤหัสบดีของทุกสัปดาห์ โดยครูหัวหน้าระดับชั้น

เน้นเรื่องการมีจิตสาธารณะของนักเรียน มีการเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกซึ่งการมีจิตอาสา (D7) โดยทำกิจกรรมร่วมกันภายในโรงเรียน เช่น การจัดกิจกรรมนันทนาการให้กับนักเรียนระดับ ปฐมวัยปีที่ 3 เป็นต้น ส่วนกิจกรรมที่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนเป็นพิเศษ คือ การเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของห้องเรียน (D6) ครูประจำชั้นและครูผู้สอน เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกถึงการมีจิตอาสาในห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ เช่น การลบกระดานดำ การนำขยะไปทิ้ง การทำเวรประจำวัน เป็นต้น ผลการดำเนินงานพบว่า นักเรียนมีส่วนร่วมช่วยเหลืองานด้านจิตอาสาของห้องเรียนมากขึ้น เช่น การช่วยกันดูแลความเป็นระเบียบของรองเท้าหน้าห้องเรียน การดูแลลบกระดานดำ การช่วยเหลืองานครูผู้สอน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการวิเคราะห้บทเรียนจากการมีประสบการณ์ตรงกับการแสดงออกซึ่งการมีจิตอาสาร่วมกัน ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ที่ดี อยากที่จะปฏิบัติกิจกรรมจิตอาสาต่อไปอีก

จากการอภิปรายของกลุ่มทำงาน ผู้การวางแผนในวงจรวิจัยที่ 3 พบว่า ผู้รับผิดชอบโครงการได้นำทุกกิจกรรมย่อยมาดำเนินการแล้ว และกลุ่มทำงานมีความเห็นสอดคล้องกันว่าโครงการดังกล่าวมีความสำคัญและมีความจำเป็นที่ต้องดำเนินการต่อไป

โครงการที่ 5 โครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม จากการสังเกตการดำเนินงานในรอบที่ 2 พบว่า กลุ่มทำงานได้นำกิจกรรมของโครงการไปสู่การปฏิบัติ ตามที่ได้วางแผนไว้ ตั้งแต่การจัดกิจกรรมอบรมหน้าเสาธงโดยยึดโยงคุณธรรมสำคัญจากบุคคลต้นแบบ (D1) กิจกรรมโฮมรูมของครูประจำชั้น (D2) และการจัดให้มีการการอบรมระดับชั้น (D3) ยังมีการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา (E4) และกิจกรรมทางศาสนาในโอกาสวันสำคัญของทางโรงเรียน เช่น การจัดให้มีการอบรมธรรมะ และจัดให้มีพิธีบูชาขอบพระคุณโอกาสวันศุกร์ต้นเดือน เมื่อวันศุกร์ที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2560 โดยบุคลากรทุกคนของโรงเรียนมีโอกาสเข้าร่วม งานรณรงค์วัฒนธรรมองค์กร และค่านิยมที่ดี (E5) โดยจัดให้มีพิธีทำบุญตักบาตรวันมาฆบูชา ถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 โดยผู้รับผิดชอบได้มีการเสริมสร้างความตระหนักและความเข้าใจแก่นักเรียนก่อนถึงวันสำคัญทางศาสนาล่วงหน้า เพื่อนักเรียนจะได้เข้าใจและเห็นคุณค่าของพิธีกรรม หรือกิจกรรมทางศาสนาที่ตนได้เข้าร่วมมากขึ้น สามารถแสดงออกซึ่งความสำรวมและความเคารพ และสามารถได้รับผลจากการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนั้น ๆ มีการดำเนินงานส่งเสริมคุณค่าชีวิตในลักษณะของการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะนักเรียนที่ต้องการคำปรึกษาเป็นพิเศษ โดยบูรณาการร่วมกันระหว่างครูประจำชั้น ครูหัวหน้าระดับชั้น ฝ่ายส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ผู้เรียนร่วมกับฝ่ายอภิบาลและแพรธรรม มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นระบบ เป็นข้อมูลสำคัญ ผู้การให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพ

จากการอภิปรายของกลุ่มทำงาน ผู้การวางแผนในวงจรวิจัยที่ 3 พบว่า ผู้รับผิดชอบโครงการได้นำทุกกิจกรรมย่อยมาดำเนินการแล้ว กลุ่มทำงานมีความเห็นสอดคล้องกันว่าโครงการดังกล่าวมีความสำคัญและมีความจำเป็นที่ต้องดำเนินการต่อไป

โครงการที่ 6 กิจกรรมคุณธรรมนำชีวิต จากการสังเกตการดำเนินงานในรอบที่ 2 พบว่า กลุ่มทำงานได้นำกิจกรรมของโครงการไปสู่การปฏิบัติ โดยพยายามพัฒนาการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นขั้นเป็นตอนอย่างมีประสิทธิภาพ ตอรับวัตถุประสงค์หลักของโครงการคือ เพื่อนักเรียนจะสามารถเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมประจำใจ รู้จักให้เกียรติเพื่อนพี่น้อง และสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยการจัดค่ายคุณธรรมนำชีวิต (F1) มีการกำกับติดตามพฤติกรรมนักเรียน (F8) มีการอบรมหลังกิจกรรมเคารพธงชาติ (F2) กิจกรรมไฮมูมของครูประจำชั้น (F3) และการอบรมของหัวหน้าระดับชั้น (F4) ในทุกวันอังคารและวันพฤหัสบดีของทุกสัปดาห์ และในโอกาสพิเศษต่าง ๆ ในส่วนของงานกำกับติดตามพฤติกรรมนักเรียน (F8) ให้มีการบูรณาการกับโครงการครูเพื่อนร่วมทางชีวิต กล่าวคือ ครูประจำชั้นและครูฝ่ายส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ผู้เรียนร่วมกันทำงานเป็นทีม เพื่อสอดส่องดูแลพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน ทำการแก้ไข ปัญหาผู้เรียน เช่น ปัญหาการขาดเรียน การมาโรงเรียนไม่ทันเวลา การหนีคาบเรียน การแต่งกายไม่เหมาะสม เป็นต้น นอกจากนี้ ยังกำหนดมาตรการพิเศษในการแก้ไขปัญหาการขาดเรียน โดยไม่มีสาเหตุของนักเรียน โดยครูประจำชั้นจะส่งผลการเช็คชื่อหลังกิจกรรมเคารพธงชาติ ให้ผู้ปกครองนักเรียนได้รับทราบทันที ผ่านโปรแกรมไลน์ เพื่อเป็นการรายงานการมาถึงโรงเรียน เพราะสาเหตุสำคัญประการหนึ่งของการขาดเรียนติดต่อกันโดยไม่มีสาเหตุ คือ การที่นักเรียนออกจากบ้านแต่มาไม่ถึงโรงเรียน เป็นต้น

จากการอภิปรายของกลุ่มทำงาน ผู้การวางแผนในวงจรวิจัยที่ 3 พบว่า ผู้รับผิดชอบโครงการได้นำทุกกิจกรรมย่อยมาดำเนินการแล้ว โดยคณะทำงานได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินงานไว้ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผนปฏิบัติงาน (P) ขั้นดำเนินการ (D) ขั้นติดตามตรวจสอบ (C) และขั้นดำเนินการให้เกิดความเหมาะสม (A) ซึ่งเป็นการบริหารโครงการด้วยวงจรวิจัย คุณภาพสู่การบรรลุวัตถุประสงค์หลักของโครงการต่อไป

โครงการที่ 7 กิจกรรมชุมชนคนดีดาราสุมุทรา จากการสังเกตการดำเนินงานในรอบที่ 2 พบว่า กลุ่มทำงานได้นำกิจกรรมของโครงการไปสู่การปฏิบัติ โดยหลังจากที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ได้ร่วมปรับปรุงจากสมุดบันทึกความดีที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยเพิ่มเติมในส่วนของ การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้คุณภาพผู้เรียน (G7) แล้วนั้น พบว่า ผู้ปกครองหลายท่านยังสับสนในวิธีการร่วมกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ จึงได้ทำการประชาสัมพันธ์และชี้แจงให้ผู้ปกครอง

ทราบวัตถุประสงค์หลักของโครงการในวันประชุมผู้ปกครอง และได้ปรับรูปแบบการร่วมกำหนด พฤติกรรมบ่งชี้ และการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามให้มีความซับซ้อนน้อยลง ผลการดำเนินการ พบว่า ผู้ปกครองเข้าใจและปฏิบัติตามแนวทางที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยวางแผนไว้มากขึ้นกว่าเดิมมาก อย่างไรก็ตาม กลุ่มทำงานมีความเห็นว่า ควรส่งเสริมเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยเน้น การสร้างความตระหนักและการทำความเข้าใจถึงกระบวนการตั้งแต่ต้นจนจบให้มากขึ้นไปอีก ตลอดจนมีส่วนร่วมกำกับติดตามความก้าวหน้า ส่งเสริมและให้กำลังใจบุคลากร (G8) ให้สามารถ พัฒนาตนสู่คุณภาพตามความมุ่งหวัง ครูประจำชั้นมีหน้าที่ดูแลให้ระบบและกลไกดำเนินไปอย่าง มีประสิทธิภาพ (G5) โดยกำหนดให้มีการประชุมเพื่อติดตามความก้าวหน้าทุกเดือน นอกจากนี้ ยังกำหนดให้ใช้ช่วงเวลาของการจัดกิจกรรมโฮมรูม (G2) เป็นเวลาของการทำบันทึกความดี มีการอบรมหลังกิจกรรมเคารพธงชาติ (G1) มีการอบรมโดยหัวหน้าระดับชั้นทุกวันอังคารและ วันพฤหัสบดี (G3) มีการสอนคำสอนและการอบรมธรรมะทุกเช้าก่อนเข้าเรียน (G6)

จากการอภิปรายในภาพรวมของโครงการ กลุ่มทำงานได้เน้นย้ำถึงแผนและกำหนด ระยะเวลาของการบูรณาการการทำบันทึกความดีสู่การประเมินตนเองระดับกลุ่มโรงเรียนว่า ควรดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2560 โดยระหว่างนี้ให้ปรับปรุงวิธีการ เนื้อหา ในสมุดบันทึกความดีให้สอดคล้องกับการประเมินตนเองด้านอัตลักษณ์ผู้เรียน และอาศัย การมีส่วนร่วมของครูประจำชั้นและผู้ปกครองในการร่วมกันกำกับติดตามและประเมินผลพฤติกรรม ผู้เรียนตามที่มุ่งหวัง (G9)

การทบทวนแผนการดำเนินงานรอบที่ 2

ผลการสังเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตผลในรอบที่ 2 พบข้อมูลสู่การวางแผนการปฏิบัติ ในรอบที่ 3 ดังต่อไปนี้

1. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของแต่ละงาน โครงการและกิจกรรม มากขึ้น แสดงออกซึ่งการปฏิบัติตามขั้นตอนและกระบวนการที่กลุ่มทำงานมุ่งหวังทุกประการ นอกจากนี้ผลที่เกิดขึ้นยังเป็นไปตามวัตถุประสงค์หลักและวัตถุประสงค์รองของแต่ละโครงการ อีกด้วย นอกจากนี้ยังมีการนำผลการทบทวนแผนการดำเนินงานในรอบที่ 1 มาขยายผลให้เป็น รูปธรรม เช่น การเปิดโอกาสให้ครูได้ทำการประเมินตนเองตามข้อตั้งใจดี ซึ่งพบว่าเป็นการปฏิบัติ ที่มีประโยชน์มาก เพราะเป็นการพัฒนาจากภายในซึ่งเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน
2. มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นเครื่องมือในการสอดส่องดูแล พฤติกรรมนักเรียน คือ การใช้โปรแกรมไลน์ (Line) มาประยุกต์ใช้เพื่อสอดส่องดูแลพฤติกรรม นักเรียนที่มีปัญหาเรื่อง การขาดเรียนโดยไม่มีสาเหตุเป็นรายบุคคล โดยทำการส่งข้อมูลเรื่อง

การขาดเรียนของนักเรียนให้ผู้ปกครองได้รับทราบและช่วยแก้ไขปัญหา จากการสะท้อนผลพบว่า ผู้ปกครองให้ความร่วมมือดี มีข้อเสนอแนะให้มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับปัญหาอื่น ๆ ที่เหมาะสมต่อไป

3. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกภาคส่วน พบว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เป็นปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จในแต่ละกิจกรรม เพราะการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานเรียกร้องให้ทุกคนลงแรงปฏิบัติในระดับของบุคคล เป็นปัจจัยพื้นฐานของความสำเร็จในแต่ละกิจกรรม

4. การส่งเสริมการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสดงออก ซึ่งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน เช่น การจัดสรรเวลาให้ผู้เรียนพัฒนาเรื่องกรณีจิตอาสา โดยการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ให้กับนักเรียนรุ่นน้อง การบริการอาหารสำหรับนักเรียนปฐมวัย การมีจิตอาสาจราจร และกิจกรรมจิตอาสาอื่น ๆ นอกจากนี้ เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออก ซึ่งการมีจิตอาสาในห้องเรียนของตนอย่างสม่ำเสมอ โดยครูแสดงบทบาท หน้าที่ในการส่งเสริม และให้กำลังใจให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะนิสัยดังกล่าว

ผลการดำเนินงานรอบที่ 3

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ซึ่งรวมตัวกันเป็นกลุ่มทำงาน ได้ร่วมกันติดตามผลการดำเนินงานในรอบที่ 3 โดยการอภิปรายกลุ่ม ระหว่างวันที่ 27-28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 ที่ห้องประชุม ปรีชาญาณ 3 โรงเรียนดาราสุมุทรา ศรีราชา เพื่อร่วมกันนำข้อมูลจากการสังเกตผลสู่การสะท้อนผลปรากฏผล ดังนี้

โครงการที่ 1 โครงการครูเพื่อนร่วมทางชีวิต จากการสังเกตการดำเนินงานในรอบที่ 3 พบว่า กลุ่มทำงานได้นำกิจกรรมย่อยของโครงการลงสู่ภาคปฏิบัติครบทุกกิจกรรม ตั้งแต่การพัฒนาความตระหนักรู้ในหน้าที่ของครูแต่ละคน (A2) โดยนำผลที่เกิดขึ้นจากการสะท้อนผลของกลุ่มทำงานมาพัฒนาการดำเนินการในรอบที่ 3 กล่าวคือ การพัฒนาระบบติดตามนักเรียนที่ขาดเรียนหลายวัน โดยไม่ทราบสาเหตุ มีการสอดส่องดูแลพฤติกรรมนักเรียนที่มีปัญหาขาดเรียนเป็นรายบุคคล ได้รับความร่วมมืออย่างดีจากผู้ปกครองนักเรียน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศคือ โปรแกรมไลน์ (Line) เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะข้อมูลด้านพฤติกรรมผู้เรียน ระหว่างครูและผู้ปกครอง จากการอภิปรายเพื่อสะท้อนผลของกลุ่มทำงาน พบว่า ผู้ปกครองทุกคนให้ความร่วมมือดี ครูประจำชั้นและครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นว่าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง สามารถแก้ปัญหาที่ผ่านมานในอดีต เช่น การขาดเรียนโดยไม่มีสาเหตุ นักเรียนที่มีปัญหาพฤติกรรมขาดเรียนได้รับการแก้ไข มีการกำกับติดตามผลที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมฟื้นฟูจิตใจครูและบุคลากร

(A3) กิจกรรมพัฒนางาน พัฒนาบุคลากร (A4) และการจัดอบรมเพื่อพัฒนาครูสู่การเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิต (A1) เมื่อวันศุกร์ที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2560 โดยการสัมภาษณ์และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม พบว่า ครูทุกท่านตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาคาทอลิกที่เรียกร้องให้ครูใช้ชีวิตเป็นประจักษ์พยาน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในสิ่งที่ตนเองสอน ครูทำหน้าที่ให้กำลังใจ กระตุ้น ให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้เรียนในทุกมิติ ตักเตือนอย่างเป็นมิตร อาศัยคำสอนตามหลักคุณค่าพระวรสาร (Gospel value) ผู้เรียนได้รับทั้งความรู้คู่คุณธรรม ผลที่เกิดขึ้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลัก และวัตถุประสงค์รองของโครงการ

จากการประชุมกลุ่มทำงานเพื่อติดตามผลการปฏิบัติงานตามโครงการครูเพื่อนร่วมทางชีวิตในรอบที่ 3 พบว่า ได้มีการดำเนินงานตามกิจกรรมย่อยของโครงการครบถ้วนแล้ว มีการสังเกตผลสะท้อนผล นำข้อมูลจากการสะท้อนผลมาวางแผนและปฏิบัติใหม่เป็นวงจรวิจัยรวม 3 รอบ ทำให้ครูได้รับการพัฒนาให้กลายเป็นครูผู้เป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตกับผู้เรียน

โครงการที่ 2 โครงการประสานความร่วมมือ ตามจากเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาคาทอลิก ที่เรียกร้องให้มีการจัดตั้งชุมชนการศึกษาที่มีความเข้มแข็งและมีความพร้อมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โครงการประสานความร่วมมือมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ จากการสังเกตการดำเนินงานในรอบที่ 3 พบว่า กลุ่มทำงานได้นำทั้ง 4 กิจกรรมย่อย ได้แก่ การจัดประชุมผู้ปกครอง (B1) การพัฒนาระบบการจัดการผู้ปกครองเครือข่าย (B2) การจัดกิจกรรมผู้ปกครองพบครูประจำชั้น (B3) และการพัฒนาระบบสื่อสารสองทางระหว่างครูและผู้ปกครอง (B4) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปฏิบัตินรอบที่ 3 มีการนำข้อมูลจากการสะท้อนผลในรอบที่ 2 มาเป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนากิจกรรมเชิงบูรณาการระหว่างการประชุมผู้ปกครอง (B1) และกิจกรรมผู้ปกครองพบครูประจำชั้น (B3) พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมากกว่าครึ่งหนึ่งที่สามารถปฏิบัติได้สอดคล้องกับความมุ่งหวังของคณะทำงาน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของโครงการ คือ ครูและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เห็นได้จากผู้ปกครองสามารถที่จะตอบรับและอธิบายความคาดหวัง ร่วมมือพัฒนา กำกับติดตาม และทำการประเมินคุณภาพผู้เรียนตามแบบประเมินในสมุดบันทึกความดีที่กลุ่มทำงานได้จัดทำขึ้น ในขณะที่ผู้ปกครองส่วนหนึ่งยังไม่สามารถอธิบายความคาดหวังตามวัตถุประสงค์ของโครงการได้

จากการอภิปรายของกลุ่มทำงาน พบว่า การดำเนินงานในรอบที่ 3 นี้ ได้รับผลที่ดีกว่าในรอบที่ 2 เพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่เข้าใจถึงรูปแบบการดำเนินโครงการ ขณะที่ผู้ปกครองบางส่วน

ที่ยังขาดความเข้าใจ กลุ่มทำงานเสนอให้มีการจับกลุ่มผู้ปกครองเครือข่ายเพื่อให้ความช่วยเหลือด้านความเข้าใจในรูปแบบและกระบวนการดำเนินโครงการ

โครงการที่ 3 โครงการดาราดาวพิเศษ จากการสังเกตการดำเนินงานในรอบที่ 3 พบว่ากลุ่มทำงานและผู้รับผิดชอบได้มีการนำกิจกรรมย่อยไปปฏิบัติครบถ้วนทุกกิจกรรม แต่ละกิจกรรมดำเนินการไปตามแผนการดำเนินงานและเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด มีการประชุมกลุ่มทำงานร่วมกับผู้รับผิดชอบสม่ำเสมอเพื่อร่วมกำกับติดตามความก้าวหน้า ตลอดจนการมีส่วนร่วมแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ในการปฏิบัตินรอบที่ 3 นี้ ได้เน้นการมีส่วนร่วมของสถานักเรียนทั้ง 2 ระดับมากกว่ารอบที่ 2 โดยเปิดโอกาสให้ตัวแทนนักเรียนเข้ามามีบทบาทในการสร้างนิสัยรักความสะอาด การทิ้งขยะให้ถูกที่ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและรู้คุณค่า การลดปริมาณขยะ และการมีส่วนร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมร่วมกับกลุ่มทำงานและผู้รับผิดชอบ ตามบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกัน จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่สามารถช่วยกันดูแลรักษาความสะอาด ทำให้บริเวณโดยรอบโรงเรียนสะอาดมากขึ้น นักเรียนส่วนใหญ่ทิ้งขยะได้ถูกที่ อย่างไรก็ตามยังพบว่านักเรียนบางส่วนยังทิ้งขยะลงบนพื้นโรงอาหารและบริเวณโรงเรียน จากการแบ่งพื้นที่รับผิดชอบความสะอาดให้แก่นักเรียน (C9) ทำให้บริเวณโดยรอบโรงเรียนสะอาดมากขึ้น นักเรียนที่รับผิดชอบในแต่ละพื้นที่เห็นความสำคัญและปฏิบัติตนร่วมกันรักษาความสะอาด

จากการอธิบายของกลุ่มทำงานพบว่า การสร้างจิตสำนึกรักความสะอาด อนุรักษ์ธรรมชาติ และการร่วมดูแลสิ่งแวดล้อม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้กลุ่มเป้าหมายเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผน การดำเนินการ การประเมินผลเพื่อการพัฒนาการดำเนินงาน เพราะจะทำให้กลุ่มเป้าหมายเห็นความสำคัญ และมีส่วนร่วมด้วยความกระตือรือร้นทำให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการได้

โครงการที่ 4 กิจกรรมอาสาพัฒนา จากการอธิบายกลุ่มทำงานในรอบที่ 2 มีความเห็นสอดคล้องกันว่า โครงการดังกล่าวมีความสำคัญและมีความจำเป็นที่ต้องดำเนินการต่อไป จากการสังเกตการดำเนินงานในรอบที่ 3 นี้เอง พบว่า กลุ่มทำงานและผู้รับผิดชอบได้มีการนำกิจกรรมย่อยไปปฏิบัติครบถ้วนทุกกิจกรรม โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของห้องเรียน (D6) และของทางโรงเรียน (D7) นักเรียนชั้น ม.4/ 2 รวมตัวทำกิจกรรมจิตอาสาดูแลและบริการอาหารนักเรียนปฐมวัย ปีที่ 1-3 ด้วยความเป็นระเบียบเรียบร้อย ผลที่เกิดขึ้นจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมพบว่า นักเรียนที่ได้ทำกิจกรรมจิตอาสา มีความกล้าคิด กล้าทำ อยากช่วยเหลือผู้อื่น นักเรียนมีความสนุกสนานและมีความสุขที่ได้ดูแลบริการน้อง ๆ นักเรียนระดับปฐมวัย มีความสัมพันธ์อันดีระหว่างพี่กับน้อง นอกจากนี้ นักเรียนยังมีความภาคภูมิใจ

ที่ได้ร่วมกิจกรรมจิตอาสา และอยากจะมีโอกาสได้ร่วมจัดกิจกรรมดี ๆ เช่นนี้อีก นอกจากนี้ ยังมีการรวมกลุ่มกันจัดกิจกรรมสันตนาการให้กับนักเรียนปฐมวัย ปีที่ 3 ผลที่เกิดขึ้น พบว่า นักเรียนที่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาได้เห็นคุณค่าและความจำเป็นของการเสียสละเพื่อผู้อื่น คิดริเริ่มที่จะช่วยเหลือและแบ่งเบาภาระของผู้อื่น ได้รับข้อคิดจากการทำงานว่าจำเป็นจะต้องได้รับความร่วมมือ ร่วมใจจึงจะสามารถทำงานให้ประสบความสำเร็จ

จากการอภิปรายของกลุ่มทำงาน พบว่า ทุกกิจกรรมย่อยของกิจกรรมอาสาพัฒนา เพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่การมีจิตอาสา เสริมสร้างบรรยากาศแห่งความรักและการรับใช้ในโรงเรียน เป็นกิจกรรมที่ดีมีประโยชน์ และเป็นภาพลักษณ์ที่เด่นชัดของโรงเรียนคาทอลิก จึงควรได้รับการส่งเสริมให้เป็นกิจกรรมที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของโรงเรียนคาทอลิกต่อไป

โครงการที่ 5 โครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม จากการสังเกตการดำเนินงานในรอบปีที่ 3 พบว่า กลุ่มทำงานได้นำกิจกรรมของโครงการไปสู่การปฏิบัติตามที่ได้วางแผนไว้จนครบถ้วน ทุกกิจกรรม ตั้งแต่การอบรมโดยยึดโยงคุณธรรมจากบุคคลต้นแบบ (E1) การจัดกิจกรรมไฮมูมของครูประจำชั้น (E2) การอบรมระดับชั้นโดยครูหัวหน้าระดับ (E3) โดยทั้ง 3 กิจกรรม มีการกำหนดเนื้อหาสาระสำคัญจากคำสอนตามคุณค่าพระวรสาร (Gospel value) สอดคล้องกับ จุดเน้นด้านอัตลักษณ์ผู้เรียนของโรงเรียน มีการอบรมด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย น่าสนใจ มีการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา (E4) และงานรณรงค์วัฒนธรรมองค์กรและค่านิยมที่ดี (E5) โดยมีพิธีบูชาขอบพระคุณโอกาสปิดปีการศึกษา ในวันศุกร์ที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนยึดมั่นในศีลธรรมอันดี สามารถเป็นแบบอย่างแก่คนรอบข้าง กิจกรรมที่โดดเด่นในการปฏิบัติรอบนี้คือ การส่งเสริมคุณค่าชีวิต (E6) จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม พบว่า ครูผู้รับผิดชอบดำเนินงานส่งเสริมคุณค่าชีวิต โดยการให้คำปรึกษาและให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียน ที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ เช่น นักเรียนที่ครอบครัวมีความยากลำบากทางการเงิน โดยการศึกษาข้อมูลสารสนเทศ ทำความรู้จักนักเรียนโดยแลกเปลี่ยนข้อมูลกับครูประจำชั้น มีการพูดคุยให้คำปรึกษา เสนอทางเลือกโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกแก้ปัญหาด้วยตนเอง มีการไปเยี่ยมให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นแก่ครอบครัว นอกจากนี้ ยังมีการติดตามผลเป็นรายบุคคล โดยอยู่บนพื้นฐานคำสอนสำคัญที่ว่า มนุษย์ทุกคนมีคุณค่าและศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน

จากการอภิปรายของกลุ่มทำงาน พบว่า ทุกกิจกรรมย่อยของโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรมเป็นกิจกรรมที่ดีมีประโยชน์ โดยเฉพาะงานส่งเสริมคุณค่าชีวิต (E6) ควรได้รับการส่งเสริมให้กลายเป็นเอกลักษณ์ที่เด่นชัดท่ามกลางสังคมโลกปัจจุบันต่อไป

โครงการที่ 6 กิจกรรมคุณธรรมนำชีวิต จากการสังเกตการดำเนินงานในรอบที่ 3 โดยหลังจากที่กลุ่มทำงานได้พยายามนำทุกกิจกรรมของโครงการไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ตามวงจรบริหารงานคุณภาพ ตั้งแต่การจัดค่ายคุณธรรมนำชีวิต (F1) วันคุณธรรมนำชีวิต (F5) การอบรมหลังกิจกรรมเคารพธงชาติ (F2) กิจกรรมโฮมรูม (F3) การอบรมระดับชั้น (F4) และการติดตามพฤติกรรมนักเรียน (F8) โดยเฉพาะการพัฒนานักเรียนแกนนำ (F7) ร่วมกับโครงการดาราดาวพิเศษที่เปิดโอกาสให้ประธานสถานนักเรียนทั้ง 2 ระดับ และนักเรียนที่เป็นสมาชิกมีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติ การติดตามตรวจสอบ และการดำเนินการให้เกิดความเหมาะสม จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม พบว่า นักเรียนเกิดทักษะด้านความคิด การตัดสินใจ รู้จักวางแผน ทักษะในการประชุม การอภิปราย และทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า นักเรียนที่เป็นสมาชิกทั้ง 2 สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างดี มีการแบ่งหน้าที่ การเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน การให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนรุ่นน้อง การให้กำลังใจแก่กันและกัน มีความรัก ความสามัคคีกันในหมู่คณะ

จากผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนแกนนำ กลุ่มทำงานจึงมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ทุกกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่ดี มีส่วนช่วยพัฒนาผู้เรียนสู่คุณภาพตามความมุ่งหวังทุกประการ จึงสมควรสนับสนุนให้มีการดำเนินการในทุกกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

โครงการที่ 7 กิจกรรมชุมชนคนดีดาราดาวสมุทร จากการสังเกตและการสะท้อนผล ใน 2 รอบที่ผ่านมา พบปัญหาสำคัญ คือ ผู้ปกครองขาดความเข้าใจในวิธีการร่วมกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้คุณภาพผู้เรียน ในรอบที่ 3 นี้ จึงได้กำหนดให้มีการประชุมชี้แจงวิธีดำเนินการในการร่วมกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ ตลอดจนการกำกับติดตามส่งเสริมและให้กำลังใจบุคลากรพัฒนาตนเอง ผู้การมีคุณภาพผู้เรียน (G7) โดยบูรณาการกับโครงการประสานความร่วมมือ (B) จากการดำเนินการดังกล่าว พบว่า ผู้ปกครองที่มาประชุมเพื่อรับฟังวิธีดำเนินการมีความเข้าใจในรายละเอียดของการมีส่วนร่วมมากขึ้น สามารถที่จะมีส่วนร่วมกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้และร่วมส่งเสริมให้กำลังใจบุคลากรพัฒนาตนเอง ผู้การมีคุณภาพต่อไป และจากการทำบันทึกความดี (G4) การอบรมคุณธรรม จริยธรรม (G6) และการเอาใจใส่ดูแลของครูประจำชั้น (G5) พบว่า นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองสู่การมีคุณภาพตามอัตลักษณ์นักเรียนดาราดาวสมุทร โดยเฉพาะในเรื่องการรู้จักให้อภัยซึ่งกันและกัน เห็นได้จากเมื่อมีความไม่เข้าใจกัน เพื่อน ๆ ในห้องเรียนจะมีส่วนช่วยไกล่เกลี่ยให้มีการพูดคุยกันด้วยดี

จากการอภิปรายของกลุ่มทำงาน พบว่า กิจกรรมชุมชนคนดีดาราดาวสมุทรเป็นกิจกรรมที่ดี มีประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองจากภายในของผู้เรียนแต่ละคนเป็นอย่างยิ่ง หัวใจสำคัญ

ของความสำเร็จของโครงการนี้อยู่ที่การกระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญและคุณค่าของกิจกรรมจนสามารถมีส่วนร่วมกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น

การทบทวนแผนการดำเนินงานรอบที่ 3

ผลการสังเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตผลในรอบที่ 3 พบข้อมูลดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของทุกภาคส่วนยังคงเป็นปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จของการดำเนินงานในแต่ละโครงการ เช่น การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการประสานความร่วมมือพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การมีส่วนร่วมของนักเรียน ทั้งนักเรียนที่เป็นแกนนำและนักเรียนทั้งหมด ส่งผลโดยตรงต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของแต่ละโครงการ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของทุกคนยังขึ้นอยู่กับความเข้าใจ และการได้รับการส่งเสริมให้มีบทบาทหน้าที่ในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินงาน

2. กิจกรรมเพื่อการพัฒนาการมีจิตอาสาของผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่มีความโดดเด่นในการดำเนินการในรอบที่ 3 กลุ่มทำงานสนับสนุนให้ดำเนินการจัดกิจกรรมดังกล่าว เพื่อเสริมสร้างการมีจิตอาสาแก่ผู้เรียนให้เด่นชัด มีการจัดกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อสะท้อนบรรยากาศแห่งความรักและรับใช้ ให้เป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของโรงเรียนคาทอลิก

3. การพัฒนางานส่งเสริมคุณค่าชีวิตอย่างเด่นชัดและเป็นรูปธรรม ดำเนินการอยู่บนพื้นฐานคำสอนเรื่องศักดิ์ศรีและคุณค่าชีวิตมนุษย์ของพระศาสนจักร โดยครูผู้รับผิดชอบทำหน้าที่ตามขั้นตอนกระบวนการตั้งแต่การให้คำปรึกษา แนะนำที่เป็นประโยชน์ การให้ความช่วยเหลือทางด้านกายภาพ การประเมินและติดตามผลที่เกิดขึ้น ตลอดจนการเดินทางไปเยี่ยมให้กำลังใจแก่ครอบครัวของนักเรียน

การประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียน

หลังจากที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยรวมเป็นกลุ่มทำงาน ได้ร่วมกันพัฒนาและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ โดยบูรณาการงาน โครงการและกิจกรรมในแผนปฏิบัติการของโรงเรียน กำหนดให้มีการสังเกตผล สะท้อนผล การวางแผนและการปฏิบัติใหม่เป็นวงจรวิจัย 3 รอบแล้ว ในระยะนี้เป็นการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนด้วยการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) กับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม (Non-randomized control-group pretest posttest design) กลุ่มทดลอง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/ 1, 4/ 2, 4/ 5 และ 4/ 6 จำนวน 145 คน กลุ่มควบคุม คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 /3, 4 /4 และ 4 /7 จำนวน 117 คน ทำการประเมินด้วยแบบประเมินคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกปรากฏผล ดังนี้

ตารางที่ 26 การประเมินประสิทธิผลภาพของรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียน

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง		ผลการดำเนินงาน
		ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	
		ทดลอง	ทดลอง	ทดลอง	ทดลอง	
โครงการครูเพื่อนร่วมทางชีวิต						
เพื่อพัฒนาครูผู้ การเป็นเพื่อนร่วม ทางชีวิตแก่ผู้เรียน รัก เมตตา เห็นอกเห็นใจ และเอาใจใส่พัฒนา ผู้เรียนในทุกมิติด้วย ความเสียสละและ อุทิศตน	ร้อยละของครู ที่ตระหนักรู้ ในหน้าที่ ปฏิบัติ หน้าที่ด้วย ความเสียสละ จนนักเรียน ที่ได้รับ คำแนะนำที่ดี สู่การพัฒนา ตนเอง	70%	69%	72%	85%	ครูได้รับ การพัฒนา ความตระหนักรู้ ในหน้าที่ของตนเอง สู่การเป็นเพื่อนร่วม ทางชีวิตกับผู้เรียน นักเรียนได้รับ คำแนะนำที่มี ประโยชน์ หลังการใช้ รูปแบบ ครูมี ความตระหนักรู้ ในหน้าที่ และนักเรียน ได้รับคำแนะนำที่ดี สู่การพัฒนาตนเอง สูงกว่า ก่อนการใช้ รูปแบบ หลังการใช้ รูปแบบ ครูมี พฤติกรรมสอดคล้อง กับคุณลักษณะ ตามมาตรฐาน การศึกษาคาทอลิก สูงกว่าก่อนการใช้ รูปแบบ
	ร้อยละของครู ที่ตระหนักรู้ ในหน้าที่พัฒนา คุณภาพผู้เรียน	72%	74%	75%	89%	หลังการใช้ รูปแบบ ครูมี พฤติกรรมสอดคล้อง กับคุณลักษณะ ตามมาตรฐาน การศึกษาคาทอลิก สูงกว่าก่อนการใช้ รูปแบบ

ตารางที่ 26 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง		ผลการดำเนินงาน
		ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	
		ทดลอง	ทดลอง	ทดลอง	ทดลอง	
เพื่อพัฒนาครู ให้สามารถปฏิบัติตน เป็นแบบอย่าง ในด้านการดำเนินชีวิต บนพื้นฐาน ด้านคุณธรรม จริยธรรมที่ดี แก่นักเรียน	ร้อยละของครู ที่ยึดมั่น ในหลักธรรม ทางศาสนา ปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความ เสียสละ	86%	84%	85%	88%	ครูสามารถ ปฏิบัติตนเป็น แบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน เป็นผู้มี คุณธรรม จริยธรรม จากความพยายาม ในการจัดกิจกรรม ที่มุ่งจิตใจครู อย่างสม่ำเสมอ หลังการทดลอง ใช้รูปแบบ ครูยึดมั่น ในหลักธรรม ทางศาสนา ปฏิบัติ หน้าที่ ด้วยความเสียสละ สูงกว่าก่อนการใช้ รูปแบบ
	ร้อยละของครู ที่ดำเนินชีวิต บนพื้นฐาน การมีคุณธรรม จริยธรรม	87%	83%	85%	88%	หลังการทดลอง ใช้รูปแบบ ครูดำเนิน ชีวิตบนพื้นฐานการมี คุณธรรม จริยธรรม สูงกว่าก่อนการใช้ รูปแบบ

ตารางที่ 26 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง		ผลการดำเนินงาน
		ก่อน ทดลอง	หลัง ทดลอง	ก่อน ทดลอง	หลัง ทดลอง	
โครงการประสานความร่วมมือ						
เพื่อผู้ปกครอง จะสามารถมีส่วนร่วม ในการพัฒนา คุณภาพผู้เรียน	ร้อยละของ ผู้ปกครองที่มี ส่วนร่วม ในการกำหนด นโยบายพัฒนา ผู้เรียนสู่ คุณภาพ	49%	47%	50%	88%	หลังการทดลอง ใช้รูปแบบ ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมใน การนโยบายพัฒนา คุณภาพผู้เรียน ร่วมกับโรงเรียน สูงกว่าก่อนการใช้ รูปแบบ
	ร้อยละของ ผู้ปกครอง เครือข่าย ที่ดำเนินงาน บรรลุ วัตถุประสงค์	70%	71%	70%	70%	ผู้ปกครอง เครือข่ายยังขาด การพัฒนาการ ดำเนินงานที่ต่อเนื่อง หลังการใช้ รูปแบบ ผู้ปกครอง เครือข่ายดำเนินงาน บรรลุวัตถุประสงค์ ได้เท่ากับก่อนการใช้ รูปแบบ
	เพื่อผู้ปกครอง จะสามารถให้ ความร่วมมือกับ ทางโรงเรียนและ ครูประจำชั้น	ร้อยละของครู ประจำชั้นและ ผู้ปกครอง ที่ร่วมพัฒนา คุณภาพผู้เรียน	79%	80%	80%	93%

ตารางที่ 26 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง		ผลการดำเนินงาน
		ก่อน ทดลอง	หลัง ทดลอง	ก่อน ทดลอง	หลัง ทดลอง	
						หลังการใช้ รูปแบบ ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมกับ ครูประจำชั้น ในการพัฒนา คุณภาพผู้เรียน สูงกว่าก่อนการใช้ รูปแบบ
	ร้อยละของครู ประจำชั้นและ ผู้ปกครองที่มี การแลกเปลี่ยน ข้อมูลเพื่อ พัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน	57%	55%	60%	95%	มีการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศใน การแลกเปลี่ยนข้อมูล ที่เป็นประโยชน์ต่อ การพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน
						หลังการใช้รูปแบบ ครูประจำชั้นและ ผู้ปกครอง มีการแลกเปลี่ยน ข้อมูลเพื่อพัฒนา คุณภาพผู้เรียนสูงกว่า ก่อนการใช้รูปแบบ
โครงการดาราดาวพิเศษ						
เพื่อปลูกจิตสำนึก ในการรักความสะอาด รักษารวมชาติ และ สิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้น แก่บุคลากรในโรงเรียน	ร้อยละของ นักเรียนและ บุคลากรที่มี ส่วนร่วมรักษา ความสะอาด รักษารวมชาติ รักษ์สิ่งแวดล้อม	57%	59%	60%	82%	มีการดำเนินการ ตามแผนที่ได้ ดำเนินการไว้อย่างมี ประสิทธิภาพ ส่งผล ให้ผู้เรียนเกิด คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์

ตารางที่ 26 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง		ผลการดำเนินงาน
		ก่อน ทดลอง	หลัง ทดลอง	ก่อน ทดลอง	หลัง ทดลอง	
						ด้านการ ู้รักษา ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม หลังการใช้ รูปแบบ นักเรียนและ บุคลากร มีส่วนร่วม รักษาความสะอาด รักษาธรรมชาติ รักษาสิ่งแวดล้อม สูงกว่าก่อนการใช้ รูปแบบ
เพื่อสร้างนิสัยรัก ความสะอาด การทิ้งขยะให้ถูกที่ และรู้จักการคัดแยก ขยะ ให้กับบุคลากร ในโรงเรียน	ร้อยละของ นักเรียนและ บุคลากรที่ สามารถทิ้งขยะ ลงถังเก็บขยะ ทิ้งลงถัง และ สามารถ แยกขยะได้	54%	59%	60%	74%	หลังการใช้ รูปแบบ นักเรียน และบุคลากรสามารถ ทิ้งขยะลงถัง เก็บขยะ ทิ้งลงถังและสามารถ แยกขยะได้สูงกว่า ก่อนการใช้รูปแบบ
เพื่อให้บุคลากร ในโรงเรียนใช้ ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างประหยัด และรู้คุณค่า	รายจ่าย ค่าไฟฟ้าและ ค่าน้ำประปา ลดลง 10%	10%	9%	10%	15%	หลังการใช้ รูปแบบ รายจ่าย ค่าไฟฟ้าและ ค่าน้ำประปาของ โรงเรียนลดลง มากกว่าก่อนการใช้ รูปแบบ และสูงกว่า เป้าหมายที่กำหนด

ตารางที่ 26 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง		ผลการดำเนินงาน
		ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	
		ทดลอง	ทดลอง	ทดลอง	ทดลอง	
เพื่อลดปริมาณ ขยะในโรงเรียน ให้น้อยลง	ปริมาณขยะ ในโรงเรียน ลดลงร้อยละ 25	ขยะลดลง 5%	ขยะลดลง 4%	ขยะลดลง 5%	ขยะลดลง 15%	หลังการใช้ รูปแบบ ปริมาณขยะ ในโรงเรียนลดลง 15% แต่ยังคงต่ำกว่า เป้าหมายที่กำหนด
เพื่อสร้างบรรยากาศ ในโรงเรียนและ ห้องเรียนให้สะอาด มีบรรยากาศส่งเสริม การเรียนรู้	ห้องเรียนและ บริเวณโรงเรียน มีความสะอาด	68%	72%	70%	94%	หลังการใช้ รูปแบบ ห้องเรียน และบริเวณโรงเรียน มีความสะอาด มากกว่าก่อนการใช้ รูปแบบ
เพื่อการจัดการ ขยะอย่างเป็นระบบ และมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม	ขยะในโรงเรียน ได้รับการจัดการ เป็นระบบ ถูกสุขอนามัย	63%	68%	60%	71%	หลังการใช้ รูปแบบขยะ ในโรงเรียนได้รับ การจัดการอย่างเป็น ระบบ ถูกสุขอนามัย มากกว่าก่อนการใช้ รูปแบบ
กิจกรรมจิตอาสาพัฒนา						
เพื่อให้ผู้เรียนและ บุคลากรปฏิบัติตน เป็นผู้มีจิตอาสา รู้จัก เสียสละ เพื่อส่วนรวม	ร้อยละของ นักเรียนและ บุคลากร ที่ปฏิบัติตน ด้านการมี จิตอาสา รู้จักเสียสละ เพื่อส่วนรวม จนเป็นนิสัย	49%	54%	50%	84%	หลังการใช้ รูปแบบ นักเรียนและ บุคลากรสามารถ ปฏิบัติตนมีจิตอาสา รู้จักเสียสละเพื่อ ส่วนรวมจนเป็นนิสัย สูงกว่าก่อนการใช้ รูปแบบ

ตารางที่ 26 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง		ผลการดำเนินงาน
		ก่อน ทดลอง	หลัง ทดลอง	ก่อน ทดลอง	หลัง ทดลอง	
						โดยกลุ่มทำงาน จัดกิจกรรมสร้างสรรค์ ที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียน พัฒนาการมีจิตอาสา และการเสียสละ เพื่อส่วนรวม
เพื่อส่งเสริมผู้เรียน และบุคลากร มีประสบการณ์ตรง ในการเป็นจิตอาสา รับใช้สังคม	ร้อยละของ นักเรียนและ บุคลากรที่เกิด กระบวนการ ไตร่ตรองจาก ประสบการณ์	63%	65%	65%	73%	หลังการใช้ รูปแบบ นักเรียน และบุคลากร เกิดกระบวนการ ไตร่ตรองจาก ประสบการณ์สูงกว่า ก่อนการใช้รูปแบบ
เพื่อส่งเสริม บรรยากาศ แห่งความรักและ รับใช้ให้เกิดขึ้น ในโรงเรียน	โรงเรียน มีบรรยากาศ แห่งความรัก และการรับใช้	59%	62%	60%	75%	หลังการใช้ รูปแบบ โรงเรียน มีบรรยากาศ แห่งความรักและ การรับใช้สูงกว่าก่อน การใช้รูปแบบ
โครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม เพื่อนักเรียน มีคุณลักษณะนิสัย ตามคุณค่าพระวรสาร ด้านความรัก การรู้จักให้อภัย มีความเมตตา รับผิดชอบต่อ ชีวิตผู้อื่น	นักเรียนและ บุคลากร ร้อยละ 80 มี คุณลักษณะ นิสัยด้าน ความรัก การให้อภัย ความรัก การให้อภัย	71%	73%	70%	81%	หลังการใช้ รูปแบบ นักเรียน และบุคลากร มีคุณลักษณะนิสัย ด้านความรัก รู้จัก ให้อภัย มีความ เมตตา รับผิดชอบต่อ ชีวิตผู้อื่น

ตารางที่ 26 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง		ผลการดำเนินงาน
		ก่อน ทดลอง	หลัง ทดลอง	ก่อน ทดลอง	หลัง ทดลอง	
	มีความเมตตา รับใช้ ซื่อสัตย์ และพอเพียง					และพอเพียงสูงกว่า ก่อนการใช้รูปแบบ และสูงกว่าเป้าหมาย ที่กำหนด
เพื่อให้นักเรียน สามารถเป็นผู้ที่ยึดมั่น ในศีลธรรมอันดี ประพฤติปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างแก่ คนรอบข้าง	นักเรียนทุกคน สามารถอยู่ร่วม ในสังคมได้ อย่างมี ความสุข	81%	79%	80%	85%	หลังการใช้ รูปแบบ นักเรียน สามารถอยู่ร่วม ในสังคมได้อย่าง มีความสุขมากกว่า ก่อนการใช้รูปแบบ แต่ต่ำกว่าเป้าหมาย ที่กำหนด
กิจกรรมคุณธรรมนำชีวิต						
เพื่อให้นักเรียน สามารถเป็นผู้มี คุณธรรม จริยธรรม ประจำใจ มีความรับผิดชอบ	นักเรียน ส่วนใหญ่ได้รับ การยอมรับว่า เป็นนักเรียนที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีความ รับผิดชอบต่อ ที่โดดเด่น ตามการรับรู้ ของบุคคลทั่วไป	78%	82%	80%	92%	หลังการใช้ รูปแบบ นักเรียน ส่วนใหญ่ได้รับ การยอมรับว่า เป็นนักเรียนที่มี คุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ ที่โดดเด่นสูงกว่า ก่อนการใช้รูปแบบ

ตารางที่ 26 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง		ผลการดำเนินงาน
		ก่อน ทดลอง	หลัง ทดลอง	ก่อน ทดลอง	หลัง ทดลอง	
เพื่อส่งเสริม ให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ กลายเป็นทักษะชีวิต	นักเรียน ส่วนใหญ่ แสดงออก ซึ่งทักษะ ที่จำเป็น ในการดำรงชีวิต			70%	85%	หลังการใช้ รูปแบบ นักเรียน สามารถแสดงออก ซึ่งทักษะที่จำเป็น ในการดำรงชีวิต สูงกว่าก่อนการใช้ รูปแบบ
เพื่อนักเรียน สามารถดำรงชีวิต ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี ความสุขและช่วยเหลือ ผู้อื่นตาม ความสามารถ	นักเรียนทุกคน สามารถอยู่ร่วม ในสังคม ได้อย่างมี ความสุข			68%	75%	หลังการใช้ รูปแบบ นักเรียน สามารถอยู่ร่วม ในสังคมได้อย่างมี ความสุขมากกว่า ก่อนการใช้รูปแบบ แต่ต่ำกว่าเป้าหมาย ที่กำหนด
เพื่อนักเรียน มีคุณลักษณะนิสัย ตามอัตลักษณ์ นักเรียนดาราสมุทร	นักเรียน ส่วนใหญ่ได้รับ การยอมรับว่า เป็นนักเรียนที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ที่โดดเด่น ตามอัตลักษณ์ นักเรียน ดาราสมุทร	70%	69%	70%	81%	หลังการใช้ รูปแบบ นักเรียน ได้รับการยอมรับว่า เป็นนักเรียนที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ที่โดดเด่นตาม อัตลักษณ์นักเรียน ดาราสมุทร สูงกว่า ก่อนการใช้รูปแบบ

ตารางที่ 26 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง		ผลการดำเนินงาน
		ก่อน ทดลอง	หลัง ทดลอง	ก่อน ทดลอง	หลัง ทดลอง	
กิจกรรมชุมชนคนดีดาราสมุทร						
เพื่อส่งเสริม	นักเรียน	61%	71%	60%	75%	หลังการใช้รูปแบบ
ให้นักเรียนมีส่วนร่วม	ส่วนใหญ่พัฒนา					นักเรียนสามารถ
ในการพัฒนาตนเอง	ตนเอง ผู้การมี					พัฒนาตนเองผู้การมี
	คุณภาพ					คุณภาพตาม
	ตามอัตลักษณ์					อัตลักษณ์นักเรียน
	นักเรียน					ดาราสมุทร มากกว่า
	ดาราสมุทร					ก่อนการใช้รูปแบบ
ผู้ปกครองเข้ามา	ผู้ปกครอง	78%	82%	80%	93%	หลังการใช้
มีส่วนร่วมใน	มีส่วนร่วม					รูปแบบ ผู้ปกครอง
การกำหนดพฤติกรรม	พัฒนาผู้เรียน					มีส่วนในการพัฒนา
บ่งชี้ กำกับติดตาม	ผู้คุณภาพ					คุณภาพผู้เรียน
ส่งเสริมและให้กำลังใจ	ตามอัตลักษณ์					สูงกว่าก่อนการใช้
บุตรหลานพัฒนาตน	นักเรียน					รูปแบบ
ผู้คุณภาพ	ดาราสมุทร					

จากตารางการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารจัดการคุณภาพผู้เรียน ตลอดระยะเวลาของการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบด้วยวงวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 3 วงจร โดยบูรณาการงาน โครงการและกิจกรรมในแผนปฏิบัติการของโรงเรียน เป็นระยะเวลา 6 เดือน มีตัวชี้วัดความสำเร็จของทุกโครงการรวม 25 ตัวชี้วัด การดำเนินงานบรรลุผลตามตัวชี้วัดความสำเร็จ 21 ตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ 84 การดำเนินงานได้ผลเท่ากับตัวชี้วัดความสำเร็จ 1 ตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ 4 และการดำเนินงานได้ผลต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดตามตัวชี้วัดความสำเร็จ 3 ตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ 12

การประเมินพฤติกรรมผู้เรียนที่เกิดการเปลี่ยนแปลง

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนด้านความรับผิดชอบ การมีจิตอาสา รู้จักให้อภัย และรักษาระบบชาติ ที่ปรากฏระหว่างการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารจัดการคุณภาพผู้เรียนด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 3 วงจร

ด้วยแบบบันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และนำเสนอพฤติกรรมผู้เรียนที่ปรากฏ สามารถสรุปได้ตามตารางที่ 26 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 27 พฤติกรรมผู้เรียนที่เกิดการเปลี่ยนแปลง

พฤติกรรม	พฤติกรรมที่ปรากฏ
ความรับผิดชอบ	<p>นักเรียนปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความรับผิดชอบ มุ่งมั่นทุ่มเท เช่น การเข้าเรียนตรงเวลา การสนใจศึกษาเล่าเรียนอย่างดี ประพฤติปฏิบัติเป็นนักเรียนที่ดี นักเรียนที่ขาดเรียนโดยไม่มีสาเหตุลดน้อยลง เป็นต้น</p> <p>นอกจากนี้ ยังปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความรับผิดชอบและด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตลอดกระบวนการของการดำเนินงาน ตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติ การติดตามประเมินผล และการนำกลับมาดำเนินการให้เกิดความเหมาะสม มีการแบ่งหน้าที่ให้ทุกคนมีส่วนร่วม มีการเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน เช่น ในกิจกรรมจิตอาสา กิจกรรม จิตอาสาพัฒนาชุมชน เป็นต้น</p>
การมีจิตอาสา	<p>นักเรียนได้รับการส่งเสริมให้มีโอกาสและประสบการณ์ตรงในการมีจิตอาสารับใช้สังคม นักเรียนมีพฤติกรรมรวมตัวกันทำกิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียนเช่น จิตอาสาจราจร กลุ่มอาสาในกิจกรรมวันสำคัญของทางโรงเรียน การช่วยเหลือดูแลนักเรียนรุ่นน้อง ข้ามถนน การดูแลและบริการอาหารกลางวัน สำหรับนักเรียนปฐมวัยปีที่ 1-3 การจัดกิจกรรมสันทนาการให้กับนักเรียนปฐมวัยปีที่ 3 นักเรียนมีความสนุกสนานและมีความสุขที่ได้ดูแลและบริการน้อง ๆ เป็นต้น</p> <p>โรงเรียนส่งเสริมนโยบายการพัฒนาจิตอาสาแก่นักเรียนอย่างเด่นชัด นักเรียนแสดงออกซึ่งการมีจิตอาสาโดยการรับใช้ชุมชนและสังคมใกล้เคียง มีส่งอาสาสมัครนักเรียนทุกระดับชั้น ร่วมพัฒนาชุมชนหลังโรงเรียนคาราสุมุท ด้วยการเก็บขยะ กวาดใบไม้ตามถนนรอบหมู่บ้าน และร่วมดูแลรักษาความสะอาดบริเวณชุมชนใกล้เคียง การเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกซึ่งการมีจิตอาสาในห้องเรียน นักเรียนมีพฤติกรรมช่วยกันดูแลความเป็นระเบียบของโรงเต้า หน้าห้องเรียน การลบกระดานดำ การช่วยเหลืองานครูประจำชั้น และครูผู้สอน การทำเวรประจำวัน และการนำขยะลงไปที่ทิ้ง นักเรียนที่ได้ทำกิจกรรมจิตอาสา มีความกล้าคิด กล้าทำ อยากร่วมช่วยเหลือผู้อื่นในด้านอื่น ๆ มากขึ้น นอกจากนี้ นักเรียนยังเกิดความภาคภูมิใจที่ได้ร่วมกิจกรรมจิตอาสา</p>

ตารางที่ 27 (ต่อ)

พฤติกรรม	พฤติกรรมที่ปรากฏ
การให้อภัย	นักเรียนมีพฤติกรรมเรื่องการให้อภัยกับเพื่อนที่ไม่ซื่อสัตย์ (แซงคิว) สามารถยกโทษให้กับผู้อื่นที่ทำผิดต่อตนเองด้วยใจสงบ มีความอดทนต่อข้อบกพร่องของผู้อื่น นักเรียนส่วนใหญ่อดทนที่จะรอและไม่แสดงกิริยาก้าวร้าวต่อเพื่อน มีอารมณ์สงบนิ่งต่อความก้าวร้าวของผู้อื่น ใช้วิธีการประนีประนอมในการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับตนเองและสมาชิก ในห้องเรียน ด้วยคำพูดและคำอธิบายถ่มถึงเหตุผลและช่วยตัดสินปัญหาพร้อมกัน โดยมีเพื่อน ๆ ร่วมรับฟัง มีการเปิดโอกาส ให้เพื่อน ๆ ร่วมแสดงความคิดเห็น และตัดสินใจร่วมกัน โดยทุกคนยอมรับการในการตัดสินใจของหมู่คณะ
รู้รักษ์ธรรมชาติ	นักเรียนได้รับการปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกรักษ์ธรรมชาติและรักษาความสะอาด โดยอาศัยกิจกรรมที่หลากหลาย นักเรียนมีพฤติกรรมช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดทำให้บริเวณโดยรอบของโรงเรียนมีความสะอาดมากขึ้น นักเรียนทิ้งขยะลงถัง ปฏิบัติตนมีส่วนช่วยอนุรักษ์ธรรมชาติและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด

ตอนที่ 5 การสรุปและรับรองรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียน ตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก

ผู้วิจัยนำรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ที่ผ่านการพัฒนารูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาคาทอลิก จำนวน 5 คน ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมและประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบด้วยวงจรวัดเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและการวิจัยกึ่งทดลอง ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาคาทอลิก จำนวน 5 คน คือ 1) บาทหลวง ดร.วีระ ฝั่งรักษ์ 2) บาทหลวง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชาย พงษ์ศิริ 3) บาทหลวง ดร.ลือชัย จันทร์ไพบี 4) บาทหลวง ดร.สมจิตร พึ่งหรรษาพร และ 5) บาทหลวงประสาน พงษ์ศิริพัฒน์ ทำการรับรองรูปแบบ สามารถสรุปผลและรับรองรูปแบบการบริหารผู้เรียนสู่การมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ด้านความรับผิดชอบ ด้านการมีจิตอาสา ด้านการให้อภัย ด้านการรู้รักษ์ธรรมชาติ โดยบูรณาการกับโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา ได้ดังนี้

1. ฝ่ายสำนักบริหารร่วมกับฝ่ายธุรการ การเงิน จัดโครงการครูเพื่อนร่วมทางชีวิต มีรายละเอียดของการดำเนินโครงการ ดังนี้

1.1 การจัดอบรมเพื่อพัฒนาครูสู่การเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตกับผู้เรียน รัก เมตตา เห็นอกเห็นใจ และเอาใจใส่พัฒนาผู้เรียนในทุกมิติด้วยความเสียสละและอุทิศตน

1.2 การพัฒนาความตระหนักรู้ในหน้าที่ของครูแต่ละคน อาศัยการประชุมกลุ่ม เพื่อเสริมสร้างแรงบันดาลใจให้พัฒนาความตระหนักรู้ในหน้าที่ของครูแต่ละคนจากภายใน

1.3 การจัดกิจกรรมฟื้นฟูจิตใจครูและบุคลากร โดยใช้เนื้อหาสาระจากคำสอน ตามคุณค่าพระวรสาร (Gospel value) และศาสนาที่ตนนับถือ

1.4 มีการพัฒนางานพัฒนาบุคลากร ที่เน้นการพัฒนาตนจากภายในอาศัย กระบวนการอบรมตนเอง การไตร่ตรอง การหาข้อตั้งใจดีสู่การดำเนินชีวิต การจัดการเรียน การสอน และมีการประเมินตนเอง

2. ฝ่ายบริหารหลักสูตรและงานวิชาการร่วมกับฝ่ายส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน จัดโครงการประสานความร่วมมือ มีรายละเอียดของการดำเนินโครงการ ดังนี้

2.1 การพัฒนาระบบสื่อสารสองทางระหว่างผู้ปกครองกับครูประจำชั้น เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้สื่อสารความร่วมมือและความคาดหวังที่มีต่อบุตรหลานของตน

2.2 การจัดการประชุมระหว่างผู้ปกครองและครูประจำชั้น บูรณาการร่วมกับการจัดกิจกรรมผู้ปกครองพบครูประจำชั้น เพื่อการประสานความร่วมมือในลักษณะของชุมชน การศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 การจัดกิจกรรมผู้ปกครองพบครูประจำชั้น บูรณาการร่วมกับการจัดการประชุม ระหว่างผู้ปกครองและครูประจำชั้น เพื่อการประสานความร่วมมือในลักษณะของชุมชนการศึกษา อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 การพัฒนาระบบการจัดการผู้ปกครองเครือข่าย ให้ผู้ปกครองเครือข่ายสามารถ เป็นแกนนำสำคัญในการร่วมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

3. ฝ่ายบริการและกิจการนักเรียน จัดโครงการดาราดาวพิเศษ มีรายละเอียดของการดำเนินโครงการ ดังนี้

3.1 การจัดทำโปสเตอร์ดาราดาวพิเศษ ติดทั่วบริเวณโรงเรียน

3.2 กิจกรรมการทำเวรรักษาความสะอาดในห้องเรียน

3.3 กิจกรรมรณรงค์ลดขยะต้นทางจากโรงอาหารของโรงเรียนและร้านค้าภายนอก

3.4 กิจกรรมการแบ่งพื้นที่รับผิดชอบความสะอาดในบริเวณโรงเรียน ให้แก่นักเรียนในแต่ละระดับชั้น

3.5 กิจกรรมร่วมด้วยช่วยกันประหยัดน้ำ ประหยัดไฟ โดยการทำป้ายข้อความติดบริเวณก๊อกน้ำและสวิตช์ไฟทั่วโรงเรียน

3.6 กิจกรรมการรณรงค์การแยกขยะ โดยเน้นบทบาทการมีส่วนร่วมของนักเรียน

3.7 มีการจัดเก็บและการจัดการขยะที่ถูกต้องลักษณะ

3.8 กิจกรรมโฮมรูมของครูประจำชั้น ด้านการสร้างสำนึกรักษ์ธรรมชาติที่หลากหลายและน่าสนใจ 1 วัน ต่อสัปดาห์

3.9 กิจกรรมอบรมหน้าเสาธง เน้นการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้เรียนตามคุณค่าพระวรสาร (Gospel value)

3.10 กิจกรรมรณรงค์ผ่านเสียงตามสาย โดยสภานักเรียนหรือตัวแทนนักเรียน

4. ฝ่ายอภิบาลและแพรวธรรม จัดกิจกรรมอาสาพัฒนา มีรายละเอียดของการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

4.1 การเปิดโอกาสให้นักเรียนที่สนใจมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของทางโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศแห่งความรัก รับผิดชอบและความสามัคคีให้เกิดขึ้นในโรงเรียน

4.2 การเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของห้องเรียน มีการวิเคราะห์บทเรียนจากประสบการณ์ตรง เพื่อเสริมสร้างแรงบันดาลใจทางบวก

4.3 การจัดกิจกรรมอาสาพัฒนาชุมชนและสังคม เพื่อสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสังคม

4.4 การส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาร่วมกับองค์กรต่าง ๆ ของสังคม

4.5 กิจกรรมโฮมรูมของครูประจำชั้นด้านการสร้างสำนึกจิตอาสาที่หลากหลายและน่าสนใจ 1 วันต่อสัปดาห์

4.6 การอบรมระดับชั้น เสริมสร้างคุณลักษณะนิสัยด้านความรัก เมตตา รับผิดชอบต่อสัตว์และพวเพียง ตามจุดเน้นด้านอัตลักษณ์ผู้เรียน

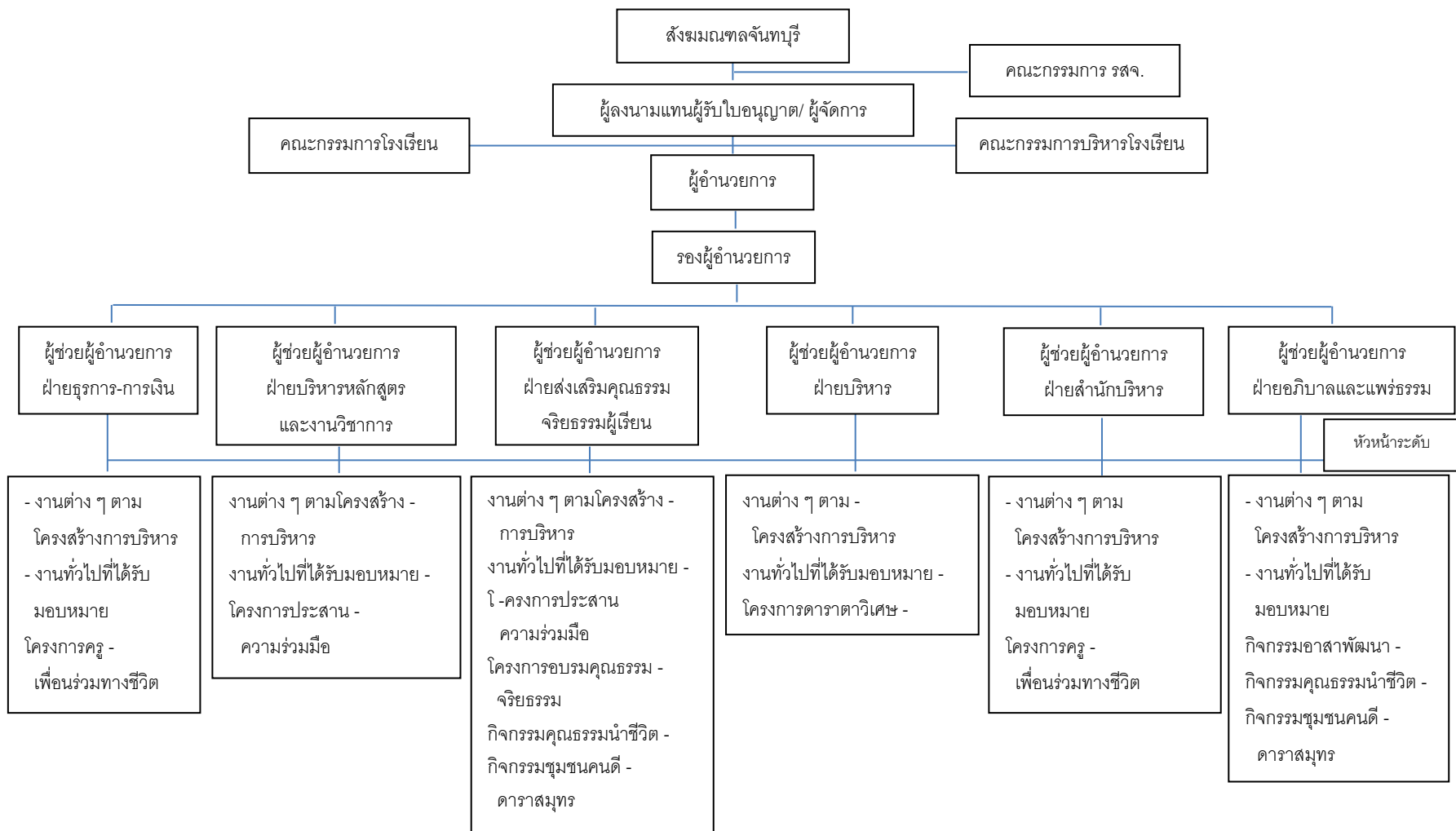
4.7 การอบรมหน้าเสาธง เน้นการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียนตามคุณค่าพระวรสาร (Gospel value)

5. ฝ่ายส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน จัดโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม มีรายละเอียดของการดำเนินโครงการ ดังนี้

- 5.1 งานส่งเสริมคุณค่าชีวิต โดยการให้คำปรึกษาและให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ
- 5.2 งานรณรงค์วัฒนธรรมองค์กรและค่านิยมที่ดี
- 5.3 กิจกรรมโฮมรูมของครูประจำชั้นด้านการปลูกฝังความรับผิดชอบที่หลากหลายและน่าสนใจ 1 วันต่อสัปดาห์
- 5.4 การอบรมหน้าเสาธง โดยยึดโยงคุณธรรมสำคัญจากบุคคลต้นแบบ
- 5.5 การอบรมระดับชั้น เสริมสร้างคุณลักษณะนิสัยด้านความรัก เมตตา รับผิดชอบต่อสังคมและพอเพียง ตามจุดเน้นด้านอัตลักษณ์ผู้เรียน
- 5.6 การส่งเสริมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา
6. ฝ่ายอภิบาลและแพรวพร้อมร่วมกับฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียน จัดกิจกรรมคุณธรรมนำชีวิต มีรายละเอียดของการดำเนินกิจกรรม ดังนี้
  - 6.1 ค่ายคุณธรรมนำชีวิต โดยการให้ความรู้ ความเข้าใจ เสริมสร้างความตระหนักและการออกสัมผัสชีวิตตามสถานที่ต่าง ๆ ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์
  - 6.2 การอบรมหน้าเสาธง เน้นการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียนตามคุณค่าพระวรสาร (Gospel value)
  - 6.3 กิจกรรมโฮมรูมของครูประจำชั้นด้านการรู้จักให้อภัยที่หลากหลายและน่าสนใจ 1 วัน ต่อสัปดาห์
  - 6.4 กิจกรรมอบรมระดับชั้น เสริมสร้างคุณลักษณะนิสัยด้านความรัก เมตตา รับผิดชอบต่อสังคมและพอเพียง ตามจุดเน้นด้านอัตลักษณ์ผู้เรียน
  - 6.5 กิจกรรมวันคุณธรรมนำชีวิต ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมประจำใจ
  - 6.6 กิจกรรมวันเยาวชนและครูผู้ทรงคุณค่า เป็นการเสริมแรงทางบวกและการสร้างแรงบันดาลใจที่ดีแก่นักเรียนอื่น ๆ
  - 6.7 การพัฒนานักเรียนแกนนำให้มีความรับผิดชอบและรู้จักการทำงานเป็นทีมอย่างเป็นระบบ
  - 6.8 การติดตามสอดส่องพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน
  - 6.9 งานกีฬาประจำปี
7. ฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียนร่วมกับฝ่ายอภิบาลและแพรวพร้อม จัดกิจกรรมชุมชนคนดีดาราสุมุทรี มีรายละเอียดของการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

- 7.1 การอบรมหน้าเสาธง เน้นการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียน
ตามคุณค่าพระวรสาร (Gospel value)
- 7.2 กิจกรรมโฮมรูมของครูประจำชั้น อาศัยการบูรณาการคุณค่าพระวรสาร
(Gospel value) สู่การดำเนินชีวิต
- 7.3 กิจกรรมอบรมระดับชั้น เสริมสร้างคุณลักษณะนิสัยด้านความรัก เมตตา รับผิดชอบต่อ
ชีวิตและพอเพียง ตามจุดเน้นด้านอัตลักษณ์ผู้เรียน
- 7.4 การทำบันทึกความดีที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ชีวิตของตน
- 7.5 ครูประจำชั้นเพื่อนร่วมทางชีวิตกับผู้เรียน รัก เมตตา เห็นอกเห็นใจและ
เอาใจใส่พัฒนาผู้เรียนในทุกมิติด้วยความเสียสละและอุทิศตน
- 7.6 งานอบรมคริสตศาสนธรรม (การสอนคำสอน) หรือการอบรมธรรมะ
- 7.7 การร่วมกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้คุณภาพผู้เรียนของผู้ปกครอง
- 7.8 มีการส่งเสริมและให้กำลังใจผู้เรียน ให้สามารถพัฒนาตนสู่คุณภาพตามที่
มุ่งหวัง
- 7.9 การร่วมกำกับ ติดตาม และประเมินผลพฤติกรรมบ่งชี้คุณภาพผู้เรียน
ของผู้ปกครองจากสมุดบันทึกความดี เพื่อประเมินความก้าวหน้า

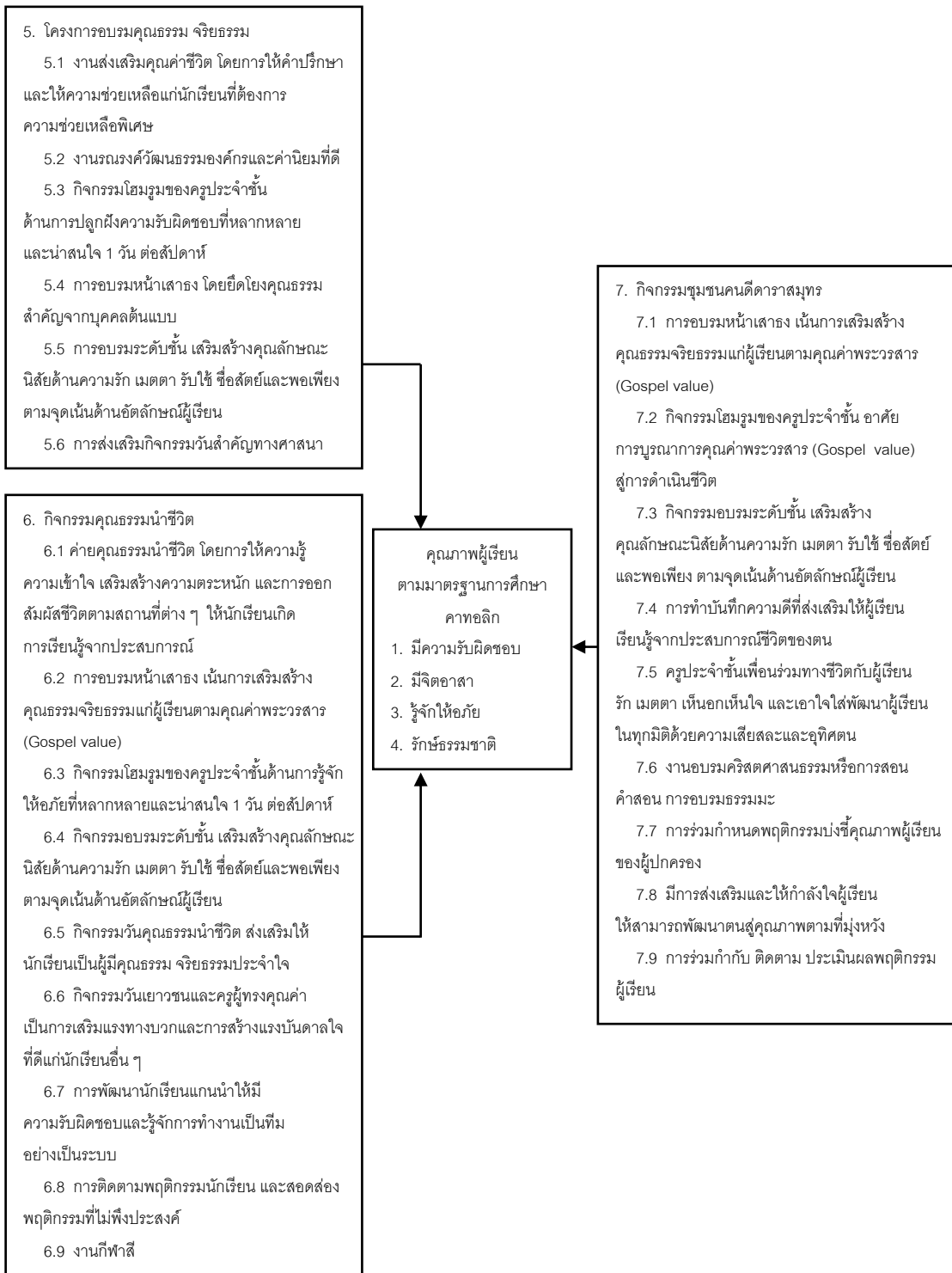

ภาพที่ 7 รูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาภาคทอเล็ก

ภาพที่ 8 รายละเอียดงาน โครงการและกิจกรรมการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐาน การศึกษาคาทอลิก

ภาพที่ 8 (ต่อ)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการและสภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี จากการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Kemmis and McTaggart (1988) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) ขั้นการสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) รวมทั้งระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research)

ในระยะเวลาของการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจรูปแบบการบริหารจัดการและสภาพที่เกิดขึ้นจริงในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง 457 คน จากประชากร 33,449 คน ทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's rating scale) จำนวน 98 ข้อ และแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 3 ข้อ รวมทั้งสิ้น 101 ข้อ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการจัดกลุ่มข้อมูล หาความหมาย แยกแยะองค์ประกอบ รวมทั้งเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ นำผลที่ได้เป็นข้อมูลสำคัญในการสร้างรูปแบบ

ในระยะเวลาของการสร้างรูปแบบผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ศึกษา คือ โรงเรียนดาราสมุทร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ซึ่งบริหารจัดการตามวิสัยทัศน์ (Vision) ที่ว่า “อัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิกเด่น เป็นโรงเรียนมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก มุ่งสัมฤทธิ์ผลแบบองค์รวม” ระหว่างปีการศึกษา 2557-2561 ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ร่วมวิจัยแบบเจาะจง โดยกำหนดให้ผู้บริหาร ผู้แทนครู ผู้แทนนักเรียน และผู้แทนผู้ปกครองเป็นผู้ร่วมวิจัย รวมทั้งสิ้น 45 คน ทำการสร้างรูปแบบโดยการสนทนากลุ่ม อาศัยเทคนิคกระบวนการกลุ่มแบบพลังสร้างสรรค์ (A-I-C) บันทึกผลที่เกิดขึ้นในแบบบันทึกภาคสนาม จากนั้นร่วมกันสังเคราะห์ความรู้และผลที่เกิดขึ้นบูรณาการสู่แผนปฏิบัติการของโรงเรียน มีการส่งรูปแบบเพื่อขอรับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาคาทอลิก จำนวน 5 คน ทำการปรับปรุงรูปแบบตามข้อเสนอแนะ จากนั้นร่วมกันนำรูปแบบมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ มีการตรวจสอบความเหมาะสม

ของรูปแบบด้วยการสังเกตผล บันทึกรูปผลการสังเกตลงในแบบบันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วม
 ทำการสะท้อนผลที่เกิดขึ้นสู่การวางแผนการปฏิบัติใหม่ อาศัยวงจรวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมี
 ส่วนร่วมจนกว่าจะได้รูปแบบที่เหมาะสม ประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบด้วยการวิจัยกึ่งทดลอง
 กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/ 1, 4/ 2, 4/ 5 และ 4/ 6 จำนวน 145 คน
 เป็นกลุ่มทดลอง 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/ 3, 4/ 4 และ 4/ 7 จำนวน 117 คน เป็นกลุ่ม
 ควบคุม ทำการทดสอบด้วยแบบประเมินคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก
 เมื่อได้รูปแบบที่ผ่านการพัฒนา การตรวจสอบความเหมาะสมและการประเมินประสิทธิภาพ
 ของรูปแบบแล้ว ในระยะสุดท้ายจึงทำการสรุปและรับรองรูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการจัด
 การศึกษาคาทอลิก จำนวน 5 ท่าน

ผู้วิจัยนำสารสนเทศทั้งหมดตั้งแต่ระยะแรกถึงระยะสุดท้ายมาเขียนรายงานวิจัย
 เพื่อขอรับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงให้เป็นรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

สรุป

1. รูปแบบการบริหารจัดการและสภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑล
 จันทบุรี จากการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก โดยมีวิสัยทัศน์ว่า “อัตลักษณ์
 การศึกษาเด่น เป็นโรงเรียนมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก มุ่งสัมฤทธิ์ผลแบบองค์รวม” โดยรวม
 และรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านผู้บริหาร
 ด้านการบริหารจัดการ ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการประกาศข่าวดี ตามลำดับ
 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านชุมชนการศึกษา

ความตระหนักรู้ในหน้าที่ของครูที่เกิดขึ้นในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี
 จากการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก โดยมีวิสัยทัศน์ว่า “อัตลักษณ์การศึกษาเด่น
 เป็นโรงเรียนมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก มุ่งสัมฤทธิ์ผลแบบองค์รวม” โดยรวมอยู่ในระดับมาก
 เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ครูลงมือทำงานด้วยความตั้งใจและกระตือรือร้น
 อย่างเต็มความสามารถ ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนในการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียน
 ตามคุณค่าพระวรสาร และครูมีความรัก เมตตา เอาใจใส่ เชื้ออาทรชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เรียน
 ทุกคนอย่างใกล้ชิด ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ครูวิเคราะห์คุณลักษณะนิสัยผู้เรียน
 ตามคุณค่าพระวรสารเป็นรายบุคคล

2. รูปแบบการบริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ด้านความรับผิดชอบ ด้านการมีจิตอาสา ด้านการให้อภัย และด้านการรู้จักธรรมชาติและ สามารถ บูรณาการกับโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนคาราสมูท ศรีราชา ได้ดังนี้

2.1 ฝ่ายสำนักบริหารร่วมกับฝ่ายธุรการ การเงิน จัดโครงการครูเพื่อนร่วมทางชีวิต กับผู้เรียน มีการจัดอบรมเพื่อพัฒนาครูสู่การเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตกับผู้เรียน พัฒนาความตระหนักรู้ ในหน้าที่ของครูแต่ละคน การจัดกิจกรรมฟื้นฟูจิตใจครูและบุคลากร มีการพัฒนางานพัฒนา บุคลากร ที่เน้นการพัฒนาตนจากภายใน อาศัยกระบวนการอบรมตนเอง และการพัฒนาระบบ ติดตามพฤติกรรมนักเรียนให้มีประสิทธิภาพโดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นประโยชน์

2.2 ฝ่ายบริหารหลักสูตรและงานวิชาการร่วมกับฝ่ายส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ผู้เรียน จัดโครงการประสานความร่วมมือกันเป็นชุมชนการศึกษา มีการจัดการประชุมร่วมระหว่าง ผู้ปกครองและครูประจำชั้น บูรณาการร่วมกับการจัดกิจกรรมผู้ปกครองพบครูประจำชั้น การพัฒนา ระบบสื่อสารสองทางระหว่างผู้ปกครองกับครูประจำชั้น และการพัฒนาระบบการจัดการผู้ปกครอง เครือข่าย

2.3 ฝ่ายบริการและกิจการนักเรียน จัดโครงการดาราดาวพิเศษ มีการจัดทำโปสเตอร์ ดาราดาวพิเศษ การทำเวรรักษาความสะอาดในห้องเรียน การรณรงค์ลดขยะต้นทาง การแบ่งพื้นที่ รับผิดชอบความสะอาดในบริเวณโรงเรียน การร่วมด้วยช่วยกันประหยัดน้ำ ประหยัดไฟ การรณรงค์ แยกขยะ การจัดเก็บและการจัดการขยะที่ถูกสุขลักษณะ การทำโฮมรูมของครูประจำชั้น การอบรม หน้าเสาธง และการรณรงค์ผ่านเสียงตามสาย

2.4 ฝ่ายอภิบาลและแพรวพรรณ จัดกิจกรรมอาสาพัฒนา การเปิดโอกาสให้นักเรียน ที่สนใจมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของห้องเรียนและของทางโรงเรียน การจัดกิจกรรม อาสาพัฒนาชุมชนและสังคม การส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาร่วมกับองค์กรต่าง ๆ ของสังคมมณฑล การทำโฮมรูมของครูประจำชั้น การอบรมระดับชั้น และการอบรมหน้าเสาธง

2.5 ฝ่ายส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน จัดโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม โดยการส่งเสริมคุณค่าชีวิต มีการรณรงค์วัฒนธรรมองค์กรและค่านิยมที่ดี การทำโฮมรูม ของครูประจำชั้น การอบรมหน้าเสาธง การอบรมระดับชั้น และการส่งเสริมกิจกรรมวันสำคัญ ทางศาสนา

2.6 ฝ่ายอภิบาลและแพรวพรรณร่วมกับฝ่ายส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน จัดกิจกรรมคุณธรรมนำชีวิต การจัดค่ายคุณธรรมนำชีวิต การอบรมหน้าเสาธง การทำโฮมรูม ของครูประจำชั้น การอบรมระดับชั้น วันคุณธรรมนำชีวิต การส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรม

จริยธรรมประจำใจ การจัดงานวันเยาวชนและครูผู้ทรงคุณค่า การพัฒนานักเรียนแกนนำ การติดตามพฤติกรรมนักเรียนและงานกีฬา

2.7 ฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียนร่วมกับฝ่ายอภิบาลและแพรวพราว จัดกิจกรรมชุมชนคนดีดาราสมุทร การอบรมหน้าเสาธง การทำโฮมรูมของครูประจำชั้น การอบรมระดับชั้น การทำบันทึกความดี ครูประจำชั้นเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตกับผู้เรียน การอบรมคริสต์ศาสนธรรมหรือการอบรมธรรมะ การร่วมกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้คุณภาพผู้เรียนของผู้ปกครอง การส่งเสริมและให้กำลังใจผู้เรียน และการร่วมกำกับ ติดตาม ประเมินผล พฤติกรรมผู้เรียน

3. หลังการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา คาทอลิก ด้านความรับผิดชอบ ด้านการมีจิตอาสา ด้านการให้อภัย และด้านการรู้รักสามัคคีชาติ มีตัวชี้วัดความสำเร็จของทุกโครงการรวม 25 ตัวชี้วัด การดำเนินงานบรรลุผลตามตัวชี้วัดความสำเร็จ 21 ตัวชี้วัด การดำเนินงานได้ผลเท่ากับตัวชี้วัดความสำเร็จ 1 ตัวชี้วัด และการดำเนินงานได้ผลต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดตามตัวชี้วัดความสำเร็จ 3 ตัวชี้วัด

ครูที่ได้เข้าร่วมโครงการครูเพื่อนร่วมทางชีวิตได้รับการพัฒนาความตระหนักรู้ในหน้าที่ของตนเองสู่การเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตกับผู้เรียน มีพฤติกรรมสอดคล้องกับคุณลักษณะตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ดำเนินชีวิตบนพื้นฐานการมีคุณธรรม จริยธรรมสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เข้าร่วมกลุ่มทดลองการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ด้านความรับผิดชอบ ด้านการมีจิตอาสา ด้านการให้อภัย และด้านการรู้รักสามัคคีชาติ ไปในทางที่ดีกว่าก่อนการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก

อภิปรายผล

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก สามารถเสริมสร้างคุณลักษณะนิสัยผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ในการอภิปรายผล ผู้วิจัยทำการอภิปรายรูปแบบการบริหารจัดการคุณภาพผู้เรียนฯ เฉพาะประเด็นสำคัญตามคุณลักษณะนิสัยผู้เรียน ด้านความรับผิดชอบ ด้านการมีจิตอาสา ด้านการให้อภัย ด้านการรู้รักสามัคคีชาติ และคุณลักษณะนิสัยผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละด้านเป็นกรอบในการอภิปราย โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการบริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ที่ได้พัฒนาขึ้นด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การวางแผนด้วยการสนทนากลุ่มโดยอาศัยเทคนิคกระบวนการกลุ่มแบบพลังสร้างสรรค์ (A-I-C) ทำให้มีแนวทางในการพัฒนาความตระหนักรู้ในหน้าที่ของครู ผ่านโครงการครูเพื่อนร่วมทางชีวิตที่มีวัตถุประสงค์ประการหนึ่งคือ เพื่อพัฒนาความตระหนักรู้ในหน้าที่ของครู ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตแก่ผู้เรียน รัก เมตตา เห็นอกเห็นใจ ตระหนักถึงหน้าที่ในการหล่อหลอมนักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในทุกมิติ ทำให้เห็นว่ารูปแบบการบริหารจัดการคุณภาพผู้เรียนให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูเพื่อนร่วมทางชีวิตกับผู้เรียน สอดคล้องกับสมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก (2525, หน้า 67) ที่กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ของครูมีส่วนอย่างมากในการขับเคลื่อนโรงเรียนไปสู่เป้าหมายเฉพาะของตน ครูทุกคนคือบุคคลสำคัญที่จะทำให้โรงเรียนบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโรงเรียนได้

การพัฒนาความตระหนักรู้ในหน้าที่ของครูอาศัยการประชุมกลุ่ม การถ่ายทอดเนื้อหาสาระคุณลักษณะครูตามหลักปรัชญาการศึกษาคาทอลิก สื่อสารวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน ตลอดจนความคาดหวังของนักเรียน ผู้ปกครอง หลังการถ่ายทอดเนื้อหา การประชุมกลุ่มกระทำโดยการเปิดโอกาสให้ครูแต่ละคนร่วมสะท้อนความเป็นจริงในประเด็นพัฒนาความตระหนักรู้ในหน้าที่ของครูแต่ละคน เพื่อเป็นการเสริมสร้างแรงบันดาลใจที่จะพัฒนาตนเองจากภายในสู่ความยั่งยืน การแสดงความคิดเห็นมีหลักชัยเปรียบเทียบ (Benchmarking) อยู่ที่คุณลักษณะครูตามหลักปรัชญาการศึกษาคาทอลิก ที่มุ่งเน้นการเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตกับผู้เรียน มีการกำกับติดตาม ส่งเสริมและให้กำลังใจจากกลุ่มทำงาน นอกจากนี้ ยังมีพัฒนางานด้านการพัฒนาบุคลากรครูของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ อาศัยการไตร่ตรอง หลักธรรมคำสอนที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาความตระหนักรู้และการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ กระทำเป็นวงจรวินิจฉัยตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกตผลและการสะท้อนผล จากการสะท้อนผลของกลุ่มทำงานพบว่า คณะครูให้ความสำคัญกับการพัฒนาตนเอง ส่งการบันทึกการไตร่ตรองครบถ้วน มีการนำเสนอข้อตั้งใจดี เช่น จะเสียสละและทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้ รักและเมตตาต่อศิษย์ทุกคน เป็นต้น

ผลการวิจัย พบว่า ตัวบ่งชี้ด้านความตระหนักรู้และในการปฏิบัติหน้าที่ของครู มีพัฒนาการที่ดีขึ้น ทั้ง 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ครูตระหนักรู้ในหน้าที่พัฒนาคุณภาพผู้เรียน ครูยึดมั่นในหลักธรรมทางศาสนา ครูดำเนินชีวิตบนพื้นฐานการมีคุณธรรม จริยธรรม และครูปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละจนนักเรียนที่ได้รับคำแนะนำที่ดีสู่การพัฒนาตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการในการพัฒนาความตระหนักรู้ในหน้าที่ครู ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการสนทนา

อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของการมุ่งพัฒนาคนจากภายใน มีการบันทึกและประเมินข้อตั้งใจดีประจำเดือน เปิดโอกาสให้ครูแต่ละคนได้ทำการไตร่ตรอง และพัฒนาความตระหนักรู้ในหน้าที่และการปฏิบัติตนอยู่ตลอดเวลา สอดคล้องกับสมณกระทรวง การศึกษาคาทอลิก (2531, หน้า 193) ที่กล่าวว่า บรรยากาศของโรงเรียนคาทอลิกเต็มเปี่ยมไปด้วยจิตตารมณ์แห่งพระวรสารแห่งอิสรภาพและความรัก ที่มุ่งเน้นการพัฒนาบุคคลากร จากภายใน

จากผลจากการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนโดยการพัฒนาความตระหนักรู้ ในหน้าที่ของครูส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านความรับผิดชอบ ด้านการมีจิตอาสา ด้านการให้อภัย ด้านการรู้จักธรรมชาติ ดังต่อไปนี้

1.1 คุณลักษณะนิสัยด้านความรับผิดชอบ จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่มุ่งพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก โดยเฉพาะด้านความรับผิดชอบ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันดำเนินการวิจัยตามวิธีการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ เริ่มจากสะท้อนสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับความรับผิดชอบ พบว่า นักเรียนโรงเรียนดาราสมุทร มีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อหน้าที่พอสมควร เมื่ออยู่ที่บ้านก็สามารถรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้ปกครอง ในขณะที่นักเรียนบางส่วนยังขาดความรับผิดชอบที่มีทั้งต่อตนเองและต่อหน้าที่ นักเรียนคนหนึ่งได้สะท้อนสภาพความเป็นจริง โดยกล่าวว่า “เรื่องความรับผิดชอบของเพื่อนในห้อง โดยส่วนตัวผมคิดว่าเพื่อนในห้องแตกต่างกันในความรับผิดชอบ เพื่อนหลายคนมีความรับผิดชอบดี ขณะที่เพื่อนหลายคนยังต้องพัฒนา” ผู้ปกครองท่านหนึ่งแสดงความต้องการให้โรงเรียนมีส่วนช่วยพัฒนาเรื่องความรับผิดชอบ โดยกล่าวว่า “อยากให้โรงเรียนส่งเสริมและอบรมเพิ่มเติมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในระดับที่สูงมากขึ้นไปอีก” และอีกท่านหนึ่งที่กล่าวว่า “ความรับผิดชอบของลูก ๆ ควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่องในแนวทางที่สอดคล้องกันระหว่างบ้านและโรงเรียน เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนในการติดตามและประเมินผลพฤติกรรมบ่งชี้ในเรื่องความรับผิดชอบ” จากการสนทนากลุ่มโดยอาศัยเทคนิคกระบวนการกลุ่มแบบพลังสร้างสรรค์ (A-I-C) ทำให้พบแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในประเด็นเรื่องความรับผิดชอบ โดยการทำสมุดบันทึกความดี ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน การศึกษาตั้งแต่ผู้บริหารมีส่วนร่วม โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้กำลังใจครูและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบันทึกความดี ครูเข้าใจกระบวนการทำบันทึกความดีและกระตุ้นให้ผู้เรียนร่วมทำบันทึกความดีอย่างสม่ำเสมอ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมติดตามพฤติกรรมผู้เรียนเรื่องความรับผิดชอบ และนักเรียนเห็นคุณค่าและตระหนักถึงความสำคัญ สนใจเอาใจใส่พัฒนาตนเองสู่การมีความรับผิดชอบ จากการใช้รูปแบบฯ พบว่า

นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนาตนเองในเรื่อง ความรับผิดชอบ มุ่งมั่นทุ่มเท เข้าเรียนตรงตามเวลา สนใจศึกษาเล่าเรียนดี ประพฤติปฏิบัติตนเป็นนักเรียนที่ดี ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ด้วยความรับผิดชอบและด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นต้น

ผลการวิจัย พบว่า การทำบันทึกความดีสามารถพัฒนาความรับผิดชอบของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการทำบันทึกความดีเปิดโอกาสให้ชุมชนการศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยเฉพาะการเสริมบทบาทในการให้การศึกษอบรมของพ่อแม่ผู้ปกครอง สอดคล้องกับ คำประกาศเรื่อง “การศึกษาแบบคริสต์” ที่เน้นย้ำว่า บทบาทของพ่อแม่ในการให้การศึกษามีความสำคัญมาก จนกระทั่งว่า ถ้าขาดการให้การศึกษจากพ่อแม่ก็ยากที่จะหาการศึกษาอื่นใด มาทดแทนได้ ดังนั้น ครอบครัวจึงเป็นโรงเรียนแห่งแรกที่จะปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมทางสังคม แก่บุตรหลาน

การทำบันทึกความดีอาศัยกระบวนการการไตร่ตรอง โดยการเปิดโอกาสให้นักเรียน ไตร่ตรองถึงข้อคิด คุณค่าและคุณธรรมที่ตนเองได้รับ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญยิ่งของกระบวนการ การศึกษาคาทอลิก เพราะจะทำให้เกิดความสำนึกในเชิงวิพากษ์ในการพิจารณาตรวจสอบ ข้อเท็จจริง สอดคล้องกับสมณกระทรวงศึกษาคาทอลิก (2531, หน้า 197) ที่ได้กล่าวว่า การจัดการ การศึกษาคาทอลิกควรเน้นให้ผู้เรียนเกิดการไตร่ตรอง มีการตั้งคำถามอย่างสม่ำเสมอ ไม่เพียงแต่ คำถาม “อะไร” และ “อย่างไร” แต่รวมถึง “ทำไม” ด้วย เพื่อชี้ให้เห็นและเจาะลึกถึงผลลัพธ์ เกิดการตรวจสอบและตีความข้อเท็จจริงจากประสบการณ์ อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่เข้าใจคุณค่า และความหมายในระดับคุณค่า การไตร่ตรองด้วยคำถามที่ดียังช่วยให้นักเรียนมีสำนึกเชิงวิพากษ์ ในการพิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริง และรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณอีกด้วย ผลการวิจัยพบว่า ความพยายามในการไตร่ตรองถึงระดับของคุณค่าของนักเรียนในการทำบันทึกความดีนี้เอง เรียกร้องการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น ซึ่งมีส่วนทำให้นักเรียนเกิดกระบวนการอบรมตนเอง ซึ่งจะกลายเป็นปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จและความก้าวหน้าในการพัฒนาตนจากภายใน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะกระบวนการที่ได้รับการออกแบบโดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับ Kinicki and Kreitner (2008 อ้างถึงใน ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี, 2557, หน้า 299-301) ที่กล่าวว่า การเน้นการมีส่วนร่วมของทุกคนที่เกี่ยวข้องเพิ่มแนวโน้มให้งานประสบความสำเร็จ และสอดคล้องกับสมณกระทรวงศึกษาคาทอลิก (2531, หน้า 193) ที่กล่าวว่า โรงเรียนต้องใช้ ความอุตสาหะอย่างมากพยายามที่จะให้นักเรียนร่วมมือด้วยความกระตือรือร้นแข็งขัน ความร่วมมือดังกล่าวของนักเรียนนี้เป็นสิ่งที่ขาดเสียมิได้ เพราะนักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ ในกระบวนการหล่อหลอมอบรมตัวของนักเรียนเอง เพราะการเป็นมนุษย์ก็คือ การได้รับมอบ

สติปัญญาและอิสรภาพ การศึกษาย่อมจะไม่ใช่การศึกษาที่แท้จริง หากผู้ได้รับการศึกษาไม่ได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง นักเรียนต้องลงมือกระทำและมีปฏิริยาตอบโต้ ด้วยสติปัญญา อิสรภาพ ความมุ่งมั่น และสภาพจิตใจ อารมณ์อันซับซ้อนทั้งมวลของมนุษย์โดยการพัฒนาตนเองจากภายใน ด้วยกระบวนการไตร่ตรอง

1.2 คุณลักษณะด้านการมีจิตอาสา จากการสะท้อนสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับการมีจิตอาสาของนักเรียน พบว่า โรงเรียนพยายามส่งเสริมและผลักดันให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะนิสัยจิตอาสา โดยการตั้งกลุ่มจิตอาสา แสดงออกด้วยกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสเข้าร่วม เมื่อย้อนกลับมาพิจารณาคุณลักษณะนิสัยเรื่องการช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความสมัครใจของนักเรียนเป็นรายบุคคลพบว่า นักเรียนยังต้องได้รับการพัฒนาส่งเสริมคุณลักษณะนิสัยดังกล่าว จากการสนทนากลุ่มโดยอาศัยเทคนิคกระบวนการกลุ่มแบบพลังสร้างสรรค์ (A-I-C) ทำให้พบแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในประเด็นเรื่องความมีจิตอาสาและมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นดังนี้คือ ให้มีการจัดกิจกรรมจิตอาสา การอบรมคุณธรรม จริยธรรม และกิจกรรมคุณธรรมนำชีวิต

ผลจากการใช้รูปแบบ พบว่า นักเรียนได้รับการส่งเสริมให้มีโอกาสและประสบการณ์ตรง ในการมีจิตอาสาโดยใช้สังคม นักเรียนมีพฤติกรรมรวมตัวกันทำกิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียน เช่น จิตอาสาจราจร กลุ่มอาสาในกิจกรรมวันสำคัญของทางโรงเรียน การช่วยเหลือดูแลนักเรียน รุ่นน้องข้ามถนน การดูแลและบริการอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนปฐมวัยปีที่ 1-3 การจัดกิจกรรม สันทนาการให้กับนักเรียนปฐมวัยปีที่ 3 นักเรียนมีความสนุกสนานและมีความสุขที่ได้ดูแลและบริการน้อง ๆ เป็นต้น จากการส่งเสริมการพัฒนาความมีจิตอาสาของโรงเรียน ส่งผลให้นักเรียนแสดงออกซึ่งการมีจิตอาสาโดยการรับใช้ชุมชนและสังคมใกล้เคียง มีอาสาสมัคร นักเรียนทุกระดับชั้นร่วมพัฒนาชุมชนหลังโรงเรียนดาราสมุทร ด้วยการเก็บขยะ กวาดใบไม้ ตามถนนรอบหมู่บ้าน และร่วมดูแลรักษาความสะอาดบริเวณชุมชนใกล้เคียง การเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกซึ่งการมีจิตอาสาในห้องเรียน นักเรียนมีพฤติกรรมช่วยกันดูแลความเป็นระเบียบของรองเท้านำห้องเรียน การลบกระดานดำ การช่วยเหลืองานครูประจำชั้นและครูผู้สอน การทำเวรประจำวันและการนำขยะลงไปที่ถัง นักเรียนที่ได้ทำกิจกรรมจิตอาสา มีความกล้าคิด กล้าทำ อยากช่วยเหลือผู้อื่นในด้านอื่น ๆ มากขึ้น นอกจากนี้นักเรียนยังเกิดความภาคภูมิใจที่ได้ร่วมกิจกรรมจิตอาสา

ผลการวิจัย พบว่า การทำกิจกรรมจิตอาสา การอบรมคุณธรรม จริยธรรม และกิจกรรมคุณธรรมนำชีวิตสามารถพัฒนาคุณลักษณะนิสัยที่ดี ผู้เรียนเกิดจิตอาสาและความมีน้ำใจ

เสียสละ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า รูปแบบการจัดการศึกษาที่ได้รับการพัฒนาขึ้น ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลายจากประสบการณ์จริง สอดคล้องกับสมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก (2531, หน้า 163) ที่กล่าวว่า การศึกษาคาทอลิก มีนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีการวางแผนการให้การศึกษาอบรมโดยคำนึงถึงวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายในหมู่ผู้เรียน เพื่อให้ใช้กระบวนการที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน อันจะทำให้ นักเรียนเชื่อมั่นในความสามารถของตน พบและเห็นคุณค่าของสิ่งที่เขาเป็นและสามารถทำได้ ผลการวิจัยยังพบว่า นโยบายการให้การศึกษาอบรมเน้นคุณธรรมนำความรู้ ในรูปแบบของกิจกรรม คุณธรรมนำชีวิต มีผลทำให้ผู้เรียนเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมประจำใจ มีความรู้ ความสามารถ เกิดทักษะชีวิต และสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งกลายเป็นเอกลักษณ์ ที่โดดเด่นของนักเรียนในโรงเรียนคาทอลิก ดังที่ อภิสัทธี กฤษเจริญ (2551) กล่าวว่า ตัวบ่งชี้ คุณภาพการจัดการศึกษาคาทอลิกในประเทศไทยคือ การที่บุคลากรทั้งผู้บริหาร ครู และนักเรียน เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมประจำใจ ซึ่งกลายเป็นสิ่งที่ขาดเสียมิได้ของโรงเรียนคาทอลิก สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรินทร์ จารย์อุปการะ (2556) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบที่ขาดเสียมิได้ ของโรงเรียนคาทอลิก คือ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิกและ องค์ประกอบดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลดีต่อการจัดการศึกษาคาทอลิกในอนาคต นอกจากนี้ สมณกระทรวงคาทอลิก (2508, หน้า 11) ยืนยันว่า โรงเรียนคาทอลิกจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้การอบรมสั่งสอนแก่บรรดาเยาวชนของชาติ ให้เป็นบุคคลโดยบรรลู่ถึงความสมบูรณ์ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม รวมทั้งมีหลักปรัชญาในการดำเนินชีวิต มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และพร้อมจะนำไปใช้ประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ ตามหลักพระคริสตธรรม

1.3 คุณลักษณะด้านการให้อภัย จากการสะท้อนสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับการรู้จักให้อภัยของนักเรียนพบว่า นักเรียนยังไม่สามารถเสริมสร้างบรรยากาศแห่งความรักและการให้อภัย ได้ดีเท่าที่ควร หลายครั้งแสดงพฤติกรรมไปในทางตรงกันข้าม นักเรียนยังไม่พร้อมยอมรับ ความแตกต่างของกันและกัน ไม่พร้อมมอบสัมพันธ์ภาพที่ดี ยังมีการทะเลาะเบาะแว้งอยู่บ้าง จากการสนทนากลุ่มโดยอาศัยเทคนิคกระบวนการกลุ่มแบบพลังสร้างสรรค์ (A-I-C) ทำให้ พบแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในประเด็นเรื่องการรู้จักให้อภัยคือ การอบรมคุณธรรม จริยธรรม และการพัฒนาครูให้เป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตแก่ผู้เรียน โดยเฉพาะประเด็นเรื่อง ของการพัฒนาครูเป็นเพื่อนร่วมทางและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ผลการใช้รูปแบบ พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการเรื่องการรู้จักให้อภัยมากขึ้นตามลำดับ สามารถยกโทษให้กับผู้อื่นที่ทำผิด

ต่อตนเอง ด้วยใจสงบ มีความอดทนต่อข้อบกพร่องของผู้อื่น นักเรียนส่วนใหญ่อดทนที่จะรอและ ไม่แสดงกิริยาก้าวร้าวต่อเพื่อน มีอารมณ์สงบนิ่งต่อความก้าวร้าวของผู้อื่น ใช้วิธีการประนีประนอม ในการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับตนเองและสมาชิกในห้องเรียน ด้วยคำพูดและคำอธิบาย ถามถึงเหตุผลและช่วยตัดสินใจปัญหาพร้อมกัน โดยมีเพื่อน ๆ ร่วมรับฟัง มีการเปิดโอกาสให้เพื่อน ๆ ร่วมแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจร่วมกัน โดยทุกคนยอมรับในการตัดสินใจของหมู่คณะ ผู้เรียน มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนได้รับการดูแลเอาใจใส่ที่ดี ในทุกมิติจากครูผู้เป็นเพื่อนร่วมทางชีวิต เริ่มตั้งแต่ครูประจำชั้นจัดกิจกรรมโฮมรูมเน้นย้ำคุณธรรม เรื่องความรักและการให้อภัย อาศัยคำสอนตามคุณค่าพระวรสาร (Gospel value) และการรณรงค์ วัฒนธรรมองค์กรและค่านิยมที่ดี เน้นการสร้างบรรยากาศที่เป็นเอกลักษณ์แบบคริสต์ คือ บรรยากาศแห่งความรักและการให้อภัย เป็นบรรยากาศที่นักเรียนร่วมกันสร้างสรรค์ขึ้นจาก คุณลักษณะนิสัยด้านความรักและการให้อภัยของแต่ละคน เสมือนทุกคนเป็นสมาชิกในครอบครัว เดียวกัน สอดคล้องกับสมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก (2508, หน้า 3) ที่กล่าวว่า บรรยากาศ ในโรงเรียนคาทอลิกนั้นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความรักและอิสรภาพแบบคริสต์ หน้าที่เฉพาะ ของโรงเรียนคาทอลิกก็คือ การสร้างบรรยากาศพิเศษภายในชุมชนโรงเรียนให้มีบรรยากาศที่มี ชีวิตชีวาด้วยจิตตามธรรมแห่งอิสรภาพและความรักแห่งพระวรสาร สอดคล้องกับคำเรียกห้อง แห่งสังคายนาวาติกันที่ 2 กล่าวถึงในสมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก (2531, หน้า 139) ที่ว่า นักเรียนทุกคนเมื่อได้เหยียบย่างเข้ามาในโรงเรียนคาทอลิก นักเรียนชายหรือหญิงผู้นั้นควรจะรู้สึก ประทับใจได้ว่าได้พบสภาพแวดล้อมใหม่ เป็นสภาพแวดล้อมที่ซึมซาบไปด้วยคุณค่าแห่ง พระคริสตธรรม คือ ความรักและอิสรภาพในโรงเรียนคาทอลิก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา ใจสวรรค์นุสนธิ์ (2547) ที่พบว่า การปฏิบัติงานของจิตตาศาสนาโรงเรียนคาทอลิก ที่ส่งผล ต่อพฤติกรรมทางคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน คือ งานการสร้างและ จัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร งานด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ งานด้านการอภิบาล งานด้านการแพร่ธรรม และงานช่วยเหลือผู้ยากไร้ด้านการให้การศึกษา และงานวิจัยของ สมจิตร พึ่งหรรษาพร (2552) ที่มีผลการวิจัยยืนยันความจำเป็นของการจัดบรรยากาศแบบคริสต์ว่า การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมมีผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษา เพราะจากการศึกษาวิจัย เรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงระบบในการบริหาร ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาเครือข่าย คาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี พบว่า ปัจจัยเชิงระบบในการบริหารที่สถานศึกษาเครือข่าย คาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรีควรให้ความสำคัญมากที่สุดคือ ปัจจัยสภาพแวดล้อมและ ปัจจัยระบบการเมือง

ผลการวิจัยพบว่า การเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตกับผู้เรียนของครูประจำชั้นและครูผู้สอนรายวิชา ด้วยความรัก ความเมตตา เห็นอกเห็นใจ และเอาใจใส่พัฒนาผู้เรียนเรื่องการรู้จักให้อภัยด้วยความเสียสละและอุทิศตนนั้น ส่งผลต่อการพัฒนาการรู้จักให้อภัยของผู้เรียน โดยเฉพาะเรื่องการเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต บนพื้นฐานของความรักและให้อภัยในหมู่คณะของครูเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนอกจากการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแล้ว นักเรียนยังต้องการแบบอย่างชีวิตที่ดีจากครู เพราะเป็นการสอนชีวิตด้วยแบบอย่างชีวิตที่ดีของครูเอง ดังที่ข้อเรียกร้องแห่งสมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก (2540, หน้า 215) ที่กล่าวว่า ภารกิจของครูมีมากมายเกินกว่าการถ่ายทอดความรู้ คุณลักษณะที่มีความลึกซึ้งที่สุดของนักการศึกษาคาทอลิก คือ การสื่อสารถึงความจริง ครูมีความสำคัญอันดับแรกที่จะเผยแสดงคุณสมบัติเฉพาะของโรงเรียนคาทอลิก ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการลงมือทำงานด้วยความตั้งใจและกระตือรือร้นอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้กิจการเหล่านี้สำเร็จไปและโดยการเป็นประจักษ์พยานนี้เอง ครูจึงสามารถแสดงคุณสมบัติเฉพาะของโรงเรียนคาทอลิกสอดคล้องกับงานวิจัยของธีระกุล สติรนาถ (2543) ที่พบว่า คุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งของความเป็นครู คือ การเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม สามารถปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจนการปฏิบัติตนตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก ซึ่งมีความจำเป็นต่อการที่ครูจะเป็นผู้สอนคุณธรรม จริยธรรม เพราะเป็นการสอนด้วยชีวิตที่เป็นแบบอย่างที่ดีของครูเอง

1.4 คุณลักษณะด้านการรู้รักษ์ธรรมชาติ จากการสะท้อนสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับการรู้รักษ์ธรรมชาติของนักเรียนพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดนิสัยรักความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อย สังเกตได้จากการทิ้งขยะไม่ลงถังขยะ ในขณะที่ครูพยายามปลูกฝังให้นักเรียนรักความสะอาดของห้องเรียน และบริเวณโรงเรียน ตลอดจนสอนให้รู้จักใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติทั้งหลายอย่างประหยัด แต่จากการสะท้อนของนักเรียนส่วนหนึ่งทำให้ทราบว่าปัญหาอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งของการส่งเสริมนิสัยรักธรรมชาติ และรักความสะอาดแก่ผู้เรียน คือ ครูขาดความสม่ำเสมอและต่อเนื่องในการเน้นย้ำให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะนิสัยดังกล่าว จากการสนทนากลุ่มโดยอาศัยเทคนิคกระบวนการกลุ่มแบบพลังสร้างสรรค์ (A-I-C) ทำให้พบแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในประเด็นเรื่องการรู้รักษ์ธรรมชาติดังนี้ คือ การรณรงค์รักษาความสะอาด ปลูกจิตสำนึกรักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรในโรงเรียน รู้คุณค่าและสามารถใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด ผลการใช้รูปแบบเพื่อการวิจัย พบว่านักเรียนได้รับการปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกรักธรรมชาติและรักความสะอาด โดยอาศัยกิจกรรมที่หลากหลาย นักเรียนมีพฤติกรรมช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดทำให้บริเวณโดยรอบของโรงเรียน

มีความสะอาดมากขึ้น นักเรียนทั้งชายะลงถึง ปฏิบัติตนมีส่วนร่วมช่วยอนุรักษ์ธรรมชาติและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะนักเรียนได้รับการให้การศึกษาอบรมด้านคุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครูผู้รับผิดชอบ การปลูกฝังจิตสำนึกอนุรักษ์ธรรมชาติและรักความสะอาด มีการพัฒนาการรณรงค์สร้างจิตสำนึกหลากหลายรูปแบบที่น่าสนใจ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสริมบทบาทของสถานักเรียนให้เป็นกลุ่มแกนนำในการขับเคลื่อนการปฏิบัติตามแผน นำกลับมาสะท้อนผลและวางแผนการดำเนินการใหม่จนกว่าจะประสบความสำเร็จ ดังที่ Kemmis and McTaggart (1998, p. 10) ได้กล่าวว่า การทำงานร่วมกันจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์หาสาเหตุแห่งปัญหานั้น ร่วมกันวางแผน นำไปปฏิบัติ และมีการกลับมาสะท้อนผลการปฏิบัติ จากนั้นจึงนำกลับมาวางแผนใหม่เป็นวงจร จนกว่าจะสำเร็จหรือสามารถแก้ปัญหาได้ตามต้องการ ตรงกับที่นิตยา เงินประเสริฐศรี (2544, หน้า 61-62) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นกลยุทธ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงการเดินทางไปสู่การพัฒนา โดยมีการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งที่เป็นอยู่ไปสู่สิ่งที่สามารถเป็นไปได้ โดยหัวใจสำคัญของการเปลี่ยนแปลงอยู่ที่กระบวนการทำงาน ซึ่งใช้แนวทางความร่วมมือ (Collaborative approach) ระหว่างผู้นำกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders)

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการด้านการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างประหยัด แสดงถึงจิตสำนึกทางจริยธรรมและทางสังคม เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อส่วนร่วม ผลการพัฒนาผู้เรียนเป็นไปตามเป้าหมายของโรงเรียนคาทอลิกที่กล่าวถึงในสมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก (2550, หน้า 307) ที่ว่า โรงเรียนคาทอลิกเป็นสถานที่ให้การศึกษาอบรมทั้งครบของมนุษย์ ครอบคลุมถึงพัฒนาการในทุกด้านของนักเรียน เพื่อเตรียมตัวพวกเขาให้พร้อมสำหรับการประกอบอาชีพ หล่อหลอมอบรมนักเรียนให้มีจิตสำนึกทางจริยธรรมและทางสังคม และเกิดความตระหนักถึงการศึกษาด้านจิตและด้านศาสนา หล่อหลอมบุคคลให้เป็นผู้เข้มแข็งและมีความรับผิดชอบ สามารถที่จะตัดสินใจเลือกอย่างอิสระและถูกต้อง

2. รูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกที่ได้พัฒนาขึ้น อาศัยระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีจุดเด่นอยู่ที่การผสมผสานระเบียบวิธีการวิจัยหลักกับวิธีการวิจัยอื่น ๆ เช่น การวิจัยเชิงสำรวจ การวิจัยกึ่งทดลอง รวมทั้งเทคนิควิธีการทางการวิจัยอื่น ๆ มาช่วยเติมเต็มแบบแผนการวิจัยหลัก คือ ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ทำให้ผลการวิจัยมีความสมบูรณ์มากขึ้น เช่น ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานสำคัญ สร้างเป็นกรอบแนวคิด ข้อคำถาม เทคนิคกระบวนการกลุ่มแบบพลังสร้างสรรค์ (A-I-C) เป็นเครื่องมือสำคัญในการสนทนากลุ่มประกอบด้วย 3 ขั้นตอนสำคัญ คือ

1) การสร้างความรู้ (Appreciation) จากการสำรวจสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ปรารถนา ในอนาคตในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 2) การสร้างแนวทางการพัฒนา (Influence) จากการกำหนดงาน โครงการ กิจกรรมและการกำหนดความสำคัญของยุทธศาสตร์ และ 3) การสร้างแนวปฏิบัติ (Control) การกำหนดโครงการ วัตถุประสงค์หลัก ผลที่ได้รับ ซึ่งเป็นเทคนิคที่เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมสนทนาได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ตลอดจนข้อมูลข่าวสาร ทำให้เกิดความเข้าใจถึงสภาพปัญหา ข้อจำกัดและความต้องการ เกิดการระดมพลังสมอง เพื่อแก้ปัญหาในเชิงสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ James et al. (2008, p. 10) ที่กล่าวว่ากระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาอาศัยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยมีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่ความสำเร็จของการแก้ปัญหาโดยอาศัยพลังกลุ่ม เช่นเดียวกับที่นิตยา เงินประเสริฐศรี (2544, หน้า 61-62) ที่ได้กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นกลยุทธ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงการเดินทางไปสู่การพัฒนา โดยมีการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งที่เป็นอยู่ไปสู่สิ่งที่สามารถเป็นไปได้ โดยหัวใจสำคัญของการเปลี่ยนแปลงอยู่ที่กระบวนการวิจัยซึ่งใช้แนวทางความร่วมมือ (Collaborative approach) ระหว่างนักวิจัยกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders)

การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกนี้ ยังมีจุดเด่นอยู่ที่แบบแผนการศึกษาวิจัย ที่ได้รับการออกแบบให้มีการพัฒนาความรู้เชิงทฤษฎีให้แก่ผู้ร่วมวิจัย เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยพัฒนาวิสัยทัศน์ มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาที่จำเป็นเพิ่มมากขึ้น มีกิจกรรมบูรณาการความรู้เชิงทฤษฎี เพื่อเป็นการบูรณาการความรู้ที่ได้รับกับทางเลือกเพื่อแก้ปัญหาที่ระบุไว้ก่อนหน้านี้ มีการสังเคราะห์ความรู้เชิงทฤษฎีสู่การวางแผนปฏิบัติการแบบเน้นวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ กิจกรรมหรือยุทธศาสตร์ ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาดำเนินการ ผลที่ได้รับ และตัวชี้วัดความสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของ Smith (1997) ที่ได้เสนอแนะหลักการสำคัญในการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไว้ว่า ในการขับเคลื่อนกระบวนการวิจัย ผู้ร่วมวิจัยจะมีสถานะเหมือนสมาชิกในชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีการศึกษา สัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลและให้การศึกษากันและกัน

จากการศึกษาวิจัยพบความแตกต่างของรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก กับรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนเดิม คือ การเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานในการสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ ตั้งแต่การวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ การกำกับติดตามดูแลให้การปฏิบัติในทุกขั้นตอนเป็นไปตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมในการสังเกตผล

อย่างเป็นระเบียบแบบแผน ตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จในแต่ละงาน โครงการและกิจกรรม และกำหนดให้มีการสะท้อนผลการปฏิบัติโดยการนำเสนอสารสนเทศในทุกชั้นตอนมาเป็นข้อมูลสำคัญ และเข้าสู่วงจรต่อไปด้วยการปรับปรุงแผนเพื่อนำไปปฏิบัติจนกว่าจะได้รูปแบบของการปฏิบัติงานที่น่าพึงพอใจ ความแตกต่างสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ รูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียน ตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกเป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นบนฐานของระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นกระบวนการวิจัยที่มีความยืดหยุ่นสูงและมีความเป็นพลวัต ทำให้รูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนนี้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล นอกจากนี้ ยังมีการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบด้วยการวิจัยที่ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง จำนวน 145 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 117 คน ด้วยแบบประเมินคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก อาศัยตัวบ่งชี้คุณภาพตามแนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก (Catholic standard school)

3. ปัจจัยสำคัญของความสำเร็จของการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมอยู่ที่การที่ผู้ร่วมวิจัยทุกคนให้ความร่วมมืออย่างดี และมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ในทุกชั้นตอนของการศึกษาวิจัย ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ผู้ร่วมวิจัยได้รับการเตรียมตัวทั้งด้านความเข้าใจเชิงเนื้อหา ได้แก่ การเสริมพลังความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญและความเป็นมาของการทำวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยทราบถึงธรรมชาติและกระบวนการวิจัยตั้งแต่เริ่มแรก ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และสภาพการดำเนินงาน สภาพปัญหาโดยทั่วไป และสภาพปัญหาของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก จากการสำรวจข้อมูลในระยะที่ 1 และความเข้าใจเชิงเทคนิค ได้แก่ ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เทคนิค A-I-C (Appreciation-influence-control) เทคนิคการระดมพลังสมอง เทคนิคการวางแผนปฏิบัติการ เทคนิคการนำแผนสู่การปฏิบัติ เทคนิคการสังเกตผลการปฏิบัติงาน เทคนิคการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน เทคนิคการบันทึกภาคสนามและอื่น ๆ สอดคล้องกับที่ วิโรจน์ สารรัตน์ (2556, หน้า 191) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเตรียมผู้ร่วมวิจัยไว้ว่า ผู้วิจัยควรต้องมีการเสริมพลังด้านความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ร่วมวิจัยเกี่ยวกับระเบียบวิธีที่ใช้และเกี่ยวกับแนวคิดเชิงเทคนิค ที่จะทำให้การดำเนินงานในชั้นตอนต่าง ๆ ในระยะต่อไปเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น ผลของความสำเร็จและการเปลี่ยนแปลงมาจากการที่ผู้ร่วมวิจัยทุกคนใช้พลังทางความคิด ความผูกพันในงาน ดังเช่นที่ วรรณดี สุทธินิรากร (2556, หน้า 313-314) ได้กล่าวไว้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นงานที่เน้นเรื่อง

คุณค่าของกลุ่มบุคคล สังคมและเป็นงานที่สร้างพลังในการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ความผูกพันในงานที่แท้จริงเกิดขึ้นท่ามกลางกระบวนการวิจัยที่ขับเคลื่อนโดยสมาชิกผู้มีส่วนร่วม

ปัจจัยความสำเร็จของการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐาน การศึกษาคาทอลิกยังอยู่ที่การมีส่วนร่วมแบบสร้างสรรค์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน โดยทุกคนเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่และวิธีการปฏิบัติตนตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนถึงขั้นตอนสุดท้าย ของการศึกษาวิจัย การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตั้งแต่ผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครอง ตั้งแต่ขั้นตอนแรกของการศึกษาวิจัย ช่วยเสริมสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ ทำให้สมาชิกทุกคน ออกแรงผลักดันให้การศึกษาวิจัยในขั้นตอนต่อ ๆ มาประสบความสำเร็จตามแบบแผนการวิจัย ที่ได้วางไว้ สอดคล้องกับที่ สุภาวงศ์ จันทวานิช (2549, หน้า 67-68) ได้กล่าวไว้ว่า ความสำเร็จ ของการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมอยู่ที่การเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยอาศัยการมี ส่วนร่วมอย่างแข็งขันจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในกิจกรรมการวิจัย ตั้งแต่การระบุปัญหา การดำเนินการ การติดตามผลจนถึงการประเมินผล ผู้ร่วมวิจัยแสดงพลังสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการวิจัย ด้วยเทคนิค A-I-C ซึ่งเป็นไปตามหลักการของวิธีการดังกล่าว ตามที่ อรพินท์ สฟโชคชัย (2540, หน้า 13) ได้กล่าวว่า เทคนิค A-I-C เป็นวิธีการรวมพลังปัญญาและพลังสร้างสรรค์ของแต่ละคน เข้ามาเป็นพลังในการพัฒนา โดยเชื่อว่าบุคคล กลุ่ม องค์กร ชุมชนและสังคม ล้วนมีพลังสร้างสรรค์ แฝงอยู่มากมาย

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐาน การศึกษาคาทอลิก ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษาโรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในระดับนโยบาย

1.1 ผลการวิจัย พบว่า การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนขององค์กร เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตลอดกระบวนการตั้งแต่การวิเคราะห์สภาพที่เป็นจริง วิเคราะห์สภาพที่ปรารถนาในอนาคต การร่วมกันวางแผน การปฏิบัติ การสังเกตผลและการสะท้อนผล เป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จ ดังนั้น ควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรดา ผู้ปกครองของนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมด้วยความรู้ความเข้าใจตลอดกระบวนการของการพัฒนา คุณภาพผู้เรียน

1.2 ผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนคาทอลิกด้วยวิสัยทัศน์การจัดการศึกษาคาทอลิกที่ว่า “อัตลักษณ์การศึกษาเด่นเป็นโรงเรียนมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก มุ่งสัมฤทธิ์ผลแบบองค์รวม” โดยการระบุดึงพันธกิจ ยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน ช่วยพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิกที่เด่นชัด ดังนั้น โรงเรียนคาทอลิกควรนำวิสัยทัศน์ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการตามบริบทและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อไป

1.3 คุณลักษณะนิสัยตามอัตลักษณ์ผู้เรียนโรงเรียนคาทอลิกเป็นเป้าหมายสูงสุดของการบริหารจัดการในโรงเรียนคาทอลิก ผู้บริหารและครูในโรงเรียนคาทอลิกจึงควรวางแผนปฏิบัติการประจำปี ด้วยการยึดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ดังกล่าว ด้วยรูปแบบ วิธีการและเทคนิคการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่สร้างสรรค์ หลากหลาย ตรงกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในระดับปฏิบัติ

2.1 รูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันพัฒนาขึ้น เป็นรูปแบบที่แสดงออกในรูปของงาน โครงการและกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านความรับผิดชอบ การมีจิตอาสา การรู้จักให้อภัย และการรู้จักรักษารวมชาติ ฉะนั้น ในการนำไปใช้ควรประยุกต์ให้ตรงกับบริบท สภาพแวดล้อม และตรงกับความต้องการในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในด้านอื่น ๆ ตามที่มุ่งหวังต่อไป

2.2 ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ผู้บริหารจึงควรศึกษาและวางแผนงานอย่างชัดเจน และครอบคลุมในการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมนำพาผู้เรียนไปสู่คุณภาพ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนามิติอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อไป

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การบรรลุมิติวัตถุประสงค์ของการพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก กรณีศึกษาโรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา ซึ่งเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จึงควรมีการนำแบบจำลองรูปแบบฯ ไปพัฒนาต่อในโรงเรียนอื่น ๆ ที่มีขนาดแตกต่างกัน

บรรณานุกรม

กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553.

(2553, 2 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. หน้า 22-35.

กวรรณิการ์ โพธิ์รัตน์พิทักษ์. (2550). การศึกษาคูณลักษณะความเป็นครูของครูโรงเรียนคาทอลิก
สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวัดผล
การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2556). การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: วี พรินท์.

จิรดาวัลย์ สุจิรานุกรม. (2545). คุณลักษณะผู้นำกับผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน
คาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา

ชอบ เข้มกล้าดี และโกวิท พวงงาม. (2547). การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมเชิงประยุกต์.
กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.

ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2557). ภาวะผู้นำร่วมสมัย. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.

ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2541). การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

ชาย โพธิ์ธิดา. (2559). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ:
อัมรินทร์พรินติ้งฯ.

เตื่อน ตริยะพานิชกุล. (2558, 28 ตุลาคม). ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม.
สัมภาษณ์.

ทิพย์วรรณ ปุณณินท์. (2551). อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารต่อประสิทธิผล
ของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดฝ่ายการศึกษาอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ เขต 6.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยบูรพา.

ทิพนงค์ รัชนี้ลัดดาจิต. (2550). การประเมินผลนักเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร
และครูโรงเรียนคาทอลิกในเขตกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการประเมิน
แบบเสริมพลัง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยและการประเมินผล
การศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

- เทพชัย หย่อง. (2555). *ปฏิรูปการศึกษา ปฏิรูปประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: ที คิว พี.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2546). *การบริหารสู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ประชุมช่าง.
- ธรร สุนทรายุทธ. (2556). *ทฤษฎีองค์การและพฤติกรรม หลักการ ทฤษฎี การวิจัย และการปฏิบัติทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- ธาริณี โชติกเสถียร และณัฐพิมล ขนิษฐบุตร. (2557). การจัดการศึกษาคาทอลิกในการฝ่าวิกฤติการศึกษาของชาติ. ใน เดชา อภรณ์รัตน์ (บรรณาธิการ), *รายงานการวิจัยการจัดการศึกษาคาทอลิกในการฝ่าวิกฤติการศึกษาของชาติ* (หน้า 54-58). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- ธีรศักดิ์ อุปไมยอธชัย. (2557). *พื้นฐานการจัดการการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระกุล สติรนาถ. (2543). *การศึกษาบทบาทของครูในการปลูกฝังค่านิยมเชิงจริยธรรมให้แก่ นักเรียนโรงเรียนคาทอลิก ในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นฤมล สัตยานุวัฒน์. (2541). *วัฒนธรรมองค์การในการปฏิบัติงานของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิตยา เงินประเสริฐศรี. (2544). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิตยา โฉมรศน์สุนธิ์. (2547). *งานของจิตตาศาสนาโรงเรียนคาทอลิกที่ส่งผลต่อคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2546). *การจัดการสมัยใหม่ (Modern management)*. กรุงเทพฯ: เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส.
- ประสานศรี วงศ์สวัสดิ์. (2542). *การอบรมจริยธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนในโรงเรียนคาทอลิก ระดับมัธยมศึกษา สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปราชนา กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง. (2545). *หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- ปรีชา กระแสร์. (2555). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2535). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: สหมิตรออฟเซต.
- ปาริชาติ วัลย์เสถียร. (2551). *กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: ริชแมกซ์ อินเทอร์เน็ต.
- ฝ่ายการศึกษาอบรมสังฆมณฑลจันทบุรี. (2557). *มาตรฐานการศึกษาคาทอลิกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ชลบุรี: ฝ่ายการศึกษาอบรมสังฆมณฑลจันทบุรี.
- พงษ์นรินทร์ นัมคณิศรณ. (2539). *ปัญหาและข้อเสนอแนะของครูประถมศึกษาในการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่นักเรียนโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี*. วทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พรสันต์ เลิศวิทยาวิวัฒน์. (2550). *รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน*. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิสิษฐ์ ศุภวัฒน์ธนบดี. (2557). *การพัฒนารูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐาน ISO 14001 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เพียงแข ภูผายาง. (2554). *การประเมินการจัดการศึกษาของโรงเรียนคาทอลิกจังหวัดขอนแก่น*. วทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2555). *ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยอด เสนารักษ์. (2546). *ทัศนคติของครูต่อภาวะผู้นำของบาทหลวงในการบริหารสถานศึกษา: กรณีศึกษา โรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี*. ปริญญาานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2550). เข้าถึงได้จาก <http://www.mua.go.th/users/he-commission/doc/law/Constitution2550.pdf>
- รัตน์ะ บัวสนธ์. (2556). *วิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์.
- โรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา. (2557). *รายงานประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2556-2557*. ชลบุรี: ฝ่ายสำนักบริหาร.
- โรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา. (2558 ก). *ผลการดำเนินงาน ปีการศึกษา 2558*. ชลบุรี: ฝ่ายสำนักบริหาร.
- โรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา. (2558 ข). *แผนปฏิบัติงานประจำปี ปีการศึกษา 2558*. ชลบุรี: ฝ่ายสำนักบริหาร.
- วรรณดี สุทธิรักษา. (2557). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และกระบวนการทางสำนึก*. กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.
- วิรัตน์ คำศรีจันทร์. (2554). *พลังความรู้จากการวิจัยแบบ PAR*. กรุงเทพฯ: พี.เอ.ลีฟวิ่ง.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2555). *แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). *กระบวนการทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีทัศน์ต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- วิรุทธ ชาติกาญจน์. (2557). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวรรณ เพียรสุข. (2542). ผลการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลผู้ป่วยโรคจิตในชุมชน. *วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย*, 7(2), 74-75.
- สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย. (2555). *ก้าวไปข้างหน้าด้วยอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก*. ม.ป.ท.
- สมคิด บางโม. (2552). *องค์การและการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.
- สมจิตร พึ่งหรรษาพร. (2552). *การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงระบบในการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาเครือข่ายคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, สาขาวิชานโยบายการจัดการและความ เป็นผู้นำทางการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก. (2508). *การศึกษาแบบคริสต์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก. (2520). *โรงเรียนคาทอลิก*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก. (2525). *ฆราวาสคาทอลิกในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก. (2531). *มิติด้านศาสนาของการศึกษาในโรงเรียนคาทอลิก*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก. (2540). *โรงเรียนคาทอลิกสู่สหัสวรรษที่สาม*. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก. (2545). *นักบวชและพันธกิจในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก. (2550). *การให้การศึกษอบรร่วมกันในโรงเรียนคาทอลิก*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- สมบูรณ พวรรณภพ. (2521). *หลักเบื้องต้นของการบริหารโรงเรียน*. กรุงเทพฯ:
อนงค์ศิลปการพิมพ์.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2546). *การบริหาร*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สมโภชน์ อเนกสุข. (2548). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. *วารสารการวิจัยและวัดผล
การศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา*, 3(1), 18.
- สมยศ นาวิการ. (2525). *การบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สมหมายการพิมพ์.
- สมุทร ชำนาญ. (2546). *การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*.
ดุชนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมุทร ชำนาญ. (2553). *ภาวะผู้นำทางการศึกษา ทฤษฎีและปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*.
ระยอง: พี.เอส.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตพิมพ์.
- สัมมา รณิธย์. (2553). *หลัก ทฤษฎี และปฏิบัติการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- สัมมา รณิธย์. (2556). *หลัก ทฤษฎี และปฏิบัติการบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3)*.
กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- สาคร สุขศรีวงศ์. (2552). *การจัดการ: จากมุมมองนักบริหาร*. กรุงเทพฯ: จี พี ไฮเบอร์พริ้นท์.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข
เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2552). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- สุนิสา วิทยานุกรณ์. (2552). *การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในโรงเรียน เอกชน*. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2549). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 9)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรินทร์ จารย์อุปการะ. (2556). *การจัดการศึกษาโรงเรียนคาทอลิกในประเทศไทย ตามอัตลักษณ์ การศึกษาคาทอลิก*. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุวิมล ตีรกานันท์. (2556). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 11)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสนาะ ตีเยาว์. (2551). *หลักการบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- โสภณ ภูเก้าล้วน. (2550). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง*. เข้าถึงได้จาก <http://www.gotoknow.org/post/108887>.
- โสภณ ม่วงทอง. (2553). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อภิสิทธิ์ กฤษเจริญ. (2551). *การพัฒนาแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนคาทอลิกสังกัด สังฆมณฑล ในทศวรรษหน้า*. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อรพินท์ สพิชโคชัย. (2540). *โครงการศึกษารูปแบบและแนวทางการส่งเสริมความเข้มแข็ง ขององค์การบริหารส่วนตำบล ระยะที่สอง: รายงานผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
- อรพินท์ ชูชม. (2552). *การวิจัยกึ่งทดลอง*. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ*, 15(1), 9-10.
- อรรณณ จันทร์ชลอ. (2550). *การวิเคราะห์ตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนคาทอลิก สายสามัญในประเทศไทย*. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- อำนาจ ทองโปร่ง. (2555). *กฎหมายการศึกษา*. กรุงเทพฯภาควิชาการบริหารการศึกษา :
และอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อุทัย ดุลยเกษม. (2545). *สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา*.
พระนครศรีอยุธยา: เทียบวัฒนา.
- เอกชัย ชินโคตร. (2549). *วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑล
ในทศวรรษหน้า*. ศึกษานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Allen, E. A. (2010). *How catholic identity is perceived by students attending a selected
sample of catholic high schools*. Doctoral dissertation, Department of
Leadership, School of education, University of Memphis.
- Bass, B. M. (1998). *Transformational leadership*. New Jersey: Lawrence Erlbaum
Associates.
- Bass, B. M., & Avolio, B. J. (1994). *Improving organization effectiveness through
transformation leadership*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Beyer, J. M., & Trice, H. M. (1984). A field study of the use and perceived effects of
discipline in controlling work performance. *Academy of Management Journal*.
27(4), 743-764.
- Bush, T. (2008). *Leadership and management development in education*.
London: Cornwall.
- Campbell, R. F. (1983). *Introduction to education administrattion*. Boston:
Ally and Bacon.
- Carroll, S., & Gillen, D. (1987). Are the classical management functions useful in
describing managerial work?. *Academy of Management Review*, 12(1), 38-51.
- Coghlan, D., & Brannick, T. (2007). In defense of being "native": The case for insider
academic research. *Organisational Research Methods*, 10(1), 59-74.
- Daft, R. L. (1994). *Management* (3rd ed.). Fort Worth: The Dryden.
- DuBrin, A. J. (1994). *Essential of management*. New York: South-Western College.
- Fayol, H. (1917). *General and industrial*. Retrieved from: <http://apinant.aru.ac.th>

- Fenwick, J. (1992). *Managing middle grade reform-an "American 2000" Agenda*.
San Diego, CA: Fenwick and Associates.
- Gay, L. R., Mills, G. E., & Airasian, P. (2009). *Educational research competencies for analysis and applications* (9th ed.). New Jersey: Pearson Education.
- Gill, R. (2011). *Theory and practice of leadership* (2nd ed.). London: SAGE.
- Gray, D. (2004). *Management principles and practices for tomorrow's leader*.
New Jersey: Pearson Education.
- Griffin, R. W. (2011). *Management principles and practices* (10th ed.). Texas:
A&M University.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of education* (3rd ed.) New York: McGraw-Hill.
- Good, C. V. (1983). *Dictionary of education*. New York: McGraw-Hill.
- Gulick, L. (1936). Note on theory of organization. In *Paper on the science of administration*. Columbia: Columbia University.
- Hellriegel, D. J., & Slocum, W. J. (1989). *Management* (5th ed.). New York:
Addison-Wesley.
- Hersey, P., Blanchard, K.H., & Johnson, D. E. (2001). *Management of organizational behaviors*. NJ: Prentice-Hall.
- Hoernemann, M. E. (1998). *Transformational leadership and the elementary school principal*. Doctoral dissertation, Department of Leadership, School of education, Purdue University.
- Holt, D. H. (1993). *Management: Principles and practices*. New Jersey: Prentice-Hall.
- James, E. A., Margaret, M. T., & Alan, B. (2008). *Participatory action research for educational leadership*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Keeves, J. P. (1988). *Educational research methodology, and measurement: An international handbook*. Oxford, England: Pergamon Press.
- Keeves, J. P. (1997). *Educational research methodology and measurement* (2nd ed.).
New York: Pergamon.
- Kemmis, S., & McTaggart, R. (1998). *The action research planer*. Victoria:
Deakin University.

- Koontz, H., & O'Donnell, C. (1972). *Principle of management: An analysis of managerial function*. New York: McGraw-Hill.
- Koshy, V. (2010). *Action research for improving educational practice* (2nd ed.). London: Sage.
- Kotter, J. (2015). *The 8-step process for leading change*. Retrieved from <http://www.kotterinternational.com/the--8step-process-for-leading-change/>
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Lewin, K. (1946). Action research and minority problems. *Journal of Social Sciences*, 2, 34-36
- Lorange, P., Merton, M. F. S., & Ghoshal, S. (1986). *Strategies control systems*. Minnesota: West.
- Mescon, M. A., & Khedori, P. (1985). Management individual and organizational effectiveness (2nd ed.). New York: Harper & Row.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis an expanded souchbook* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- New Zealand Ministry of Education. (2013). *The education leadership model-ELM*. Retrieved from <http://www.educationalleaders.govt.nz/Leadership-development/Professional-information>
- Raj, M. (1996). *Encyclopedia dictionary of psychology and education*. New Delhi: ANMOL Publication PTV.
- Robbins, S. P. (1980). *The administrative process* (2nd ed.). London: Prentice-Hall.
- Robbins, S. P. (1998). *Organizational behavior: Concepts, controversies and applications*. Upper Saddle, NJ: Allyn and Bacon.
- Saetang, D. (2004). *Development of a measure of transformational and transactional leadership among public school principals in Thailand*. Doctoral Dissertation, Department of Leadership, School of Education, University of Minnesota.
- Schermerhorn, J. R. (1996). *Management*. USA: John Wiley and Sons.

- Schermerhorn, J. R., Hunt, R. N., & Osborn, W. J. (2008). *Management* (9th ed.). NJ: John Wiley & Sons.
- Smith, R. H. (1980). *Management: Making organization perform*. New York: Macmillan.
- Smith, S. E. (1997). *Deepening participatory action-research*. In nurtured by knowledge: Learning to do participatory action research. New York: The Apex Press.
- Steiner, E. (1988). *Educology*. Sydney: NSW.
- Steward, J. (1996). *Managing change through training and development*. New Jersey: Kogan Page.
- Timoney, J. R. (2015). *The perceptions of catholic elementary school principals in the archdiocese of Portland, Oregon concerning the catholic identity and program effectiveness of their respective schools*. Doctoral Dissertation, Department of Leadership Studies, School of Education, University of San Francisco.
- Wagner, J. A., & Hollenbeck, J. R. (1995). *Management of organizational behavior*. NJ: Prentice-Hall.
- Willer, D. (1986). *Scientific sociology theory and method*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Yukl, G. (1998). *Leadership in organization*. Englewood Cliff, NJ: Prentice-Hall.
- Zuber-Skerritt, O. (1992). *Action research*. In higher education examples and reflection. London: Kegan Paul.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- คุณภาพรายชื่อของแบบสอบถาม
- แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการและ
- สภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี

คุณภาพรายข้อของแบบสอบถาม

ข้อคำถาม	ผลการวิเคราะห์		ข้อคำถาม	ผลการวิเคราะห์	
	ค่าความ เชื่อมั่น	ค่าอำนาจ จำแนก		ค่าความ เชื่อมั่น	ค่าอำนาจ จำแนก
1	.973	.496	36	.973	.264
2	.973	.387	37	.973	.266
3	.973	.787	38	.973	.347
4	.973	.537	39	.973	.455
5	.973	.550	40	.973	.559
6	.973	.405	41	.973	.613
7	.973	.634	42	.973	.676
8	.973	.539	43	.973	.533
9	.973	.640	44	.973	.204
10	.973	.541	45	.973	.271
11	.973	.770	46	.973	.577
12	.973	.689	47	.973	.546
13	.973	.672	48	.973	.423
14	.973	.645	49	.973	.268
15	.973	.765	50	.973	.619
16	.973	.676	51	.973	.475
17	.973	.760	52	.973	.605
18	.973	.662	53	.973	.435
19	.973	.574	54	.973	.649
20	.973	.488	55	.973	.260
21	.973	.648	56	.973	.225
22	.973	.687	57	.973	.366
23	.973	.711	58	.973	.690
24	.973	.719	59	.973	.260

ข้อคำถาม	ผลการวิเคราะห์		ข้อคำถาม	ผลการวิเคราะห์	
	ค่าความเชื่อมั่น	ค่าอำนาจจำแนก		ค่าความเชื่อมั่น	ค่าอำนาจจำแนก
25	.973	.512	60	.973	.392
26	.973	.617	61	.973	.222
27	.973	.504	62	.973	.657
28	.973	.490	63	.973	.720
29	.973	.598	64	.973	.719
30	.973	.677	65	.973	.403
31	.973	.475	66	.973	.661
32	.973	.747	67	.973	.374
33	.973	.510	68	.973	.236
34	.973	.430	69	.973	.377
35	.973	.432	70	.973	.555
71	.973	.358	86	.973	.619
72	.973	.461	87	.973	.225
73	.973	.637	88	.973	.309
74	.973	.747	89	.973	.222
75	.973	.573	90	.973	.538
76	.973	.755	91	.973	.292
77	.973	.683	92	.973	.676
78	.973	.522	93	.973	.215
79	.973	.690	94	.973	.306
80	.973	.619	95	.973	.485
81	.973	.647	96	.973	.212
82	.973	.555	97	.973	.365
83	.973	.676	98	.973	.398
84	.973	.485	99	.973	.277
85	.973	.292	100	.973	.294
			101	.973	.363

แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการและ
สภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม
โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างด้านหน้า

1. สถานภาพ

☐ บาทหลวง	☐ นักบวชชาย
☐ นักบวชหญิง	☐ ภรรยา
2. อายุ

☐ ต่ำกว่า 30 ปี	☐ 30-40 ปี
☐ 41-50 ปี	☐ 51 ปี ขึ้นไป
3. ตำแหน่งหน้าที่ในโรงเรียน

☐ ผู้บริหารสถานศึกษา	☐ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฯ
☐ ครู	☐ นักเรียนสถานศึกษา
☐ นักเรียน	☐ ผู้ปกครอง
4. วุฒิการศึกษาสูงสุด

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี	☐ ปริญญาตรี
☐ ปริญญาโท	☐ ปริญญาเอก
5. ประสบการณ์การทำงาน (สำหรับผู้บริหารและครู)

☐ ต่ำกว่า 5 ปี	☐ 5-10 ปี
☐ 11-15 ปี	☐ 16 ปี ขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการและสภาพที่เกิดขึ้น
ในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี จากการจัดการศึกษา
ตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่า ตัวแปรในแต่ละข้อเป็นสภาพที่เกิดขึ้นจริงในโรงเรียนในระดับใด
แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยมีระดับ
ความคิดเห็น 5 ระดับ คือ

1	2	3	4	5
สภาพที่เกิดขึ้นจริง ระดับน้อยที่สุด	สภาพที่เกิดขึ้นจริง ระดับน้อย	สภาพที่เกิดขึ้นจริง ระดับปานกลาง	สภาพที่เกิดขึ้นจริง ระดับมาก	สภาพที่เกิดขึ้นจริง ระดับมากที่สุด

สภาพการบริหารคุณภาพผู้เรียน	5	4	3	2	1
1. ด้านการบริหารจัดการ					
1. โรงเรียนมีบรรยากาศแห่งความรักและการแบ่งปันตามคุณค่าพระวรสาร					
2. โรงเรียนส่งเสริมต่อการพัฒนาผู้เรียนสู่การมีอัตลักษณ์ผู้เรียนในโรงเรียนคาทอลิก					
3. โรงเรียนจัดทำหลักสูตรที่ครอบคลุมการพัฒนาผู้เรียน ทั้งด้านความรู้และคุณธรรม					
4. โรงเรียนจัดทำการเรียนการสอนโดยการบูรณาการคุณค่าพระวรสารโดยเน้นคุณธรรมและจริยธรรม					
5. โรงเรียนกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกมิติ ได้แก่ ร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณ					
6. โรงเรียนมีนโยบายส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติศาสนกิจในศาสนาที่ตนนับถืออย่างสม่ำเสมอ					
7. โรงเรียนจัดให้มีการเรียนคริสตศาสนธรรมแก่นักเรียนคาทอลิกและนักเรียนที่สนใจ					

สภาพการบริหารคุณภาพผู้เรียน	5	4	3	2	1
2. ด้านผู้บริหาร					
8. ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจในปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา คาทอลิก					
9. ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการบริหารสถานศึกษาตามหลักการจัดการศึกษา คาทอลิก					
10. ผู้บริหารใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม					
11. ผู้บริหารส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีคุณลักษณะนิสัย ตามคุณค่าพระวรสาร					
12. ผู้บริหารให้คำปรึกษา แนะนำในด้านการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณลักษณะ นิสัยตามคุณค่าพระวรสาร					
13. ผู้บริหารมีคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสาร โดยเป็นแบบอย่างที่ดี แก่ครูและผู้เรียน					
14. ผู้บริหารส่งเสริมนโยบายการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล					
15. ครูมีการบูรณาการคุณค่าพระวรสารในแผนการจัดการเรียนรู้					
สภาพการบริหารคุณภาพผู้เรียน					
3. ด้านครู					
16. ครูจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง					
17. ครูจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยมุ่งหวังให้นักเรียนเข้าถึงคุณค่า ของแต่ละรายวิชาสามารถบูรณาการสู่ชีวิตประจำวัน					
18. ครูจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการองค์ความรู้กับคุณค่าพระวรสาร เพื่อหล่อหลอมความรู้ให้เป็นคุณค่าของชีวิต					
19. ครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นการไตร่ตรอง (Reflection pedagogy paradigm) สู่การมีวิจารณญาณของผู้เรียน					
20. ครูจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน					
21. ครูจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความสามารถของผู้เรียน					
22. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยการทำงานกลุ่ม ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน					
23. ครูทำหน้าที่ผู้เอื้อให้เกิดการเรียนรู้					

สภาพการบริหารคุณภาพผู้เรียน	5	4	3	2	1
24. ครูทำหน้าที่ผู้ร่วมทางชีวิตแก่ผู้เรียน โดยการกระตุ้น ให้กำลังใจแก่ผู้เรียน					
25. ครูทำหน้าที่ผู้ร่วมทางชีวิตแก่ผู้เรียน โดยการตั้งเตือนอย่างเป็นมิตร เพื่อให้เกิดผลทางวิชาการและจริยธรรม					
26. ครูทำงานร่วมกันอย่างมีอุดมการณ์ โดยมีความรัก และความสามัคคีปรองดอง					
27. ครูทำงานร่วมกันอย่างเสียสละ อุทิศตน					
28. ครูทำงานร่วมกันด้วยความรับผิดชอบ					
29. ครูปฏิบัติตามคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสาร เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน					
4. ด้านผู้เรียน					
30. นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเป้าหมายทางการเรียนการสอน					
31. นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน					
32. นักเรียนมีโอกาสได้ร่วมกันเรียนรู้ด้วยความกระตือรือร้น					
33. นักเรียนได้บริจาคทรัพย์สินเพื่อช่วยเหลือคนยากจน					
34. นักเรียนให้ความช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน					
35. นักเรียนให้ความช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอกว่า					
36. นักเรียนไม่แสดงอารมณ์โกรธ ขุ่นเคืองผู้อื่น					
37. นักเรียนแสดงออกซึ่งความกตัญญูรู้คุณ ด้วยการช่วยเหลือพ่อแม่ญาติพี่น้องในเวลาที่เจ็บป่วย					
38. นักเรียนรู้จักตอบแทนผู้มีพระคุณตามโอกาส					
39. นักเรียนทำการแสดงความเคารพและให้เกียรติผู้อาวุโส					
40. นักเรียนรู้จักช่วยเหลืองานครูและผู้มีพระคุณ					
41. นักเรียนแสดงออกซึ่งความรับผิดชอบ ด้วยการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตนเองด้วยวิธีการที่สร้างสรรค์					
42. นักเรียนเห็นคุณค่าของการทำงานและทำหน้าที่ ด้วยการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตนเองด้วยวิธีการที่สร้างสรรค์					
43. นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย					
44. นักเรียนทำหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ ด้วยความมุ่งมั่นทุ่มเท					

สภาพการบริหารคุณภาพผู้เรียน	5	4	3	2	1
45. นักเรียนเคารพในความคิดและวิธีปฏิบัติงานของเพื่อนพี่น้องในหมู่คณะ					
46. นักเรียนแสดงออกซึ่งการมีจิตอาสาและการรับใช้ ด้วยการมีน้ำใจช่วยเหลือบุคคลที่ต้องการความช่วยเหลือ					
47. นักเรียนสามารถดูแลทรัพย์สินสาธารณะ					
48. นักเรียนรู้จักอาสาช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ของชั้นเรียน					
49. นักเรียนมีส่วนร่วมแก้ปัญหาต่าง ๆ ในกลุ่มเพื่อน					
50. นักเรียนมีความยุติธรรม โดยแสดงออกด้วยการพิจารณา และตัดสินผู้อื่นตามความจริง					
51. นักเรียนสามารถปฏิบัติต่อเพื่อนพี่น้องด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน					
52. นักเรียนมีส่วนร่วมส่งเสริมความเท่าเทียมในสังคม					
53. นักเรียนมีความเคารพต่อศักดิ์ศรีของเพื่อนพี่น้องในสังคม					
54. นักเรียนแสดงออกซึ่งสันติสุขและการคืนดี ด้วยการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี					
55. นักเรียนสามารถยอมรับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับตนเองด้วยจิตใจที่สงบ					
56. นักเรียนสามารถยอมรับความแตกต่างของเพื่อนพี่น้องด้วยใจสงบ					
57. นักเรียนมีความพยายามสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับเพื่อนพี่น้องเมื่อพบว่ามี ความขัดแย้งซึ่งกันและกัน					
58. นักเรียนสามารถยกโทษให้กับผู้ที่ทำผิดต่อตนเองด้วยใจสงบ					
59. นักเรียนมีความอดทนต่อข้อบกพร่องของผู้อื่น					
60. นักเรียนสามารถใช้วิธีการประนีประนอมในการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับตนเอง					
61. นักเรียนมีอารมณ์สงบนิ่งต่อความก้าวร้าวของผู้อื่น					
62. นักเรียนมีความเป็นหนึ่งเดียวกับชุมชน โดยแสดงออกด้วยการมีความตระหนักและเห็นคุณค่าของการดำเนินชีวิตร่วมกันภายในหมู่คณะ					
63. นักเรียนมีส่วนร่วมในการมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อหมู่คณะทำงาน					
64. นักเรียนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับเพื่อนพี่น้องอย่างสร้างสรรค์					
65. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกับสังคมและชุมชนตามโอกาสอันควร					
66. นักเรียนแสดงออกซึ่งการรักษาสิ่งแวดล้อมและรักษารัฐธรรมนูญชาติ ด้วยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและรู้คุณค่า					

สภาพการบริหารคุณภาพผู้เรียน	5	4	3	2	1
67. นักเรียนแสดงความคิดเห็นหรือมีพฤติกรรมต่อต้าน การทำลายธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม					
68. นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติตามโอกาสอันควร					
69. นักเรียนเชิญชวนผู้อื่นให้เกิดความตระหนักรู้ถึงทรัพยากรธรรมชาติ ร่วมกัน					
5. ด้านชุมชนการศึกษา					
70. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของทางโรงเรียน					
71. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมโดยการเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน					
72. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษา					
73. ผู้ปกครองและครูร่วมมือกันในการพัฒนานักเรียนสู่การมีคุณภาพผู้เรียน					
6. ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการประกาศข่าวดี					
74. สถานศึกษามีการกำหนดวิธีการหรือขั้นตอนการดำเนินงานสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อการส่งเสริมคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่า พระวรสารและเอกลักษณ์โรงเรียนวิถีดุสิตภายในสถานศึกษา					
75. สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้ แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย					
76. ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ได้เหมาะสม					
77. สถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดกระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้					
78. สถานศึกษาได้จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา คาทอลิกที่หลากหลาย					
79. สถานศึกษาใช้สื่อเทคโนโลยี สารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ องค์ความรู้ต่าง ๆ ในการสร้างความรู้และคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสาร ของบุคลากรและผู้เรียน					
80. สถานศึกษามีการจัดการความรู้ มีการถ่ายทอดความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันภายในสถานศึกษา					
81. สถานศึกษามีการจัดการความรู้ มีการถ่ายทอดความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างสถานศึกษากับครอบครัว และองค์กรที่เกี่ยวข้อง					

กรุณาตอบคำถามต่อไปนี้ตามความคิดเห็นของท่าน

82. ท่านคิดว่ารูปแบบการพัฒนาผู้เรียนสู่คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ควรเป็นเช่นไร

82.1 ด้านการบริหารจัดการ

.....

.....

.....

82.2 ด้านผู้บริหาร

.....

.....

.....

82.3 ด้านครู

.....

.....

.....

82.4 ด้านผู้เรียน

.....

.....

.....

82.5 ด้านชุมชนการศึกษา

.....

.....

.....

82.6 ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการประกาศข่าวดี

.....

.....

.....

83. ท่านคิดว่างาน/ โครงการ/ กิจกรรมเด่นเพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน
ของท่านคือกิจกรรมใด

.....
.....
.....

84. ท่านเห็นว่าปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญอันดับแรกของการพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน
ของท่าน มีอะไรบ้าง

.....
.....
.....

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการตระหนักรู้ในหน้าที่ของครู (Self-awareness)

(เฉพาะกลุ่มตัวอย่างผู้ช่วยผู้อำนวยการฯ และครู)

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่า ตัวแปรในแต่ละข้อเป็นสภาพที่เกิดขึ้นจริงในโรงเรียนในระดับ
แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยมีระดับ
ความคิดเห็น 5 ระดับ คือ

1	2	3	4	5
สภาพที่เกิดขึ้นจริง ระดับน้อยที่สุด	สภาพที่เกิดขึ้นจริง ระดับน้อย	สภาพที่เกิดขึ้นจริง ระดับปานกลาง	สภาพที่เกิดขึ้นจริง ระดับมาก	สภาพที่เกิดขึ้นจริง ระดับมากที่สุด

การตระหนักรู้ในหน้าที่ของครู (Self-awareness)	5	4	3	2	1
85. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจในเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนตามหลักการศึกษาคาทอลิก ที่มุ่งหล่อหลอมนักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในทุกมิติ ทั้งร่างกายสติปัญญา จิตใจ และจิตวิญญาณ					
86. ท่านเชื่อมโยงเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนตามหลักการศึกษาคาทอลิก (คุณค่าพระวรสาร) กับแผนการจัดการเรียนรู้					
87. ท่านวางแผนการจัดการเรียนรู้ โดยกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกด้านผู้เรียน					
88. ท่านเลือกใช้วิธีสอน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน					
89. ท่านเลือกใช้เทคนิคการสอน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน					
90. ท่านเลือกใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน					
91. ท่านตระหนักถึงหน้าที่ในการบูรณาการหลักการศึกษาคาทอลิก (คุณค่าพระวรสาร) ในการจัดการเรียนการสอน					
92. ท่านวิเคราะห์คุณลักษณะนิสัยผู้เรียนตามคุณค่าพระวรสารเป็นรายบุคคล					
93. ท่านใช้ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ผู้เรียนวางแผนการจัดการเรียนรู้					
94. ท่านจัดทำสารสนเทศผู้เรียนอย่างเป็นระบบ					

การตระหนักรู้ในหน้าที่ของครู (Self-awareness)	5	4	3	2	1
95. ท่านให้คำปรึกษาแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน					
96. ท่านมีความรัก เมตตา เอาใจใส่ เอื้ออาทรชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เรียน ทุกคนอย่างใกล้ชิด					
97. ท่านมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนในการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียน ตามคุณค่าพระวรสาร					
98. ท่านมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองในการร่วมมือพัฒนาผู้เรียน อย่างต่อเนื่อง					
99. ท่านยึดมั่นและปฏิบัติตนครอบคลุมคุณลักษณะนิสัยคุณค่าพระวรสาร 21 ประการ					
100. ท่านปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต					
101. ท่านลงมือทำงานด้วยความตั้งใจและกระตือรือร้นอย่างเต็ม ความสามารถ					

ขอขอบพระคุณสำหรับความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข

- รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินคุณภาพเครื่องมือการวิจัย
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

(สำเนา)

ที่ ศธ 6621/ ว1289

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

28 มิถุนายน 2559

เรื่อง ขอลงความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เค้าโครง้งวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย บาทหลวงนันทพล สุขสำราญ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญา
ดุขฎฐิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับความอนุมัติให้ทำดุขฎฐิ
เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกด้วยการวิจัย
เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาโรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา ในความควบคุมดูแลของ
ดร.ธนวิน ทองแพง เป็นประธานกรรมการควบคุมดุขฎฐิบัณฑิต ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้าง
เครื่องมือเพื่อการวิจัยในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่อง
ดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ
เพื่อการวิจัยของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่ง
ว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

เชษฐัฐ ศิริสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐัฐ ศิริสวัสดิ์)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน

ผู้รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 0-3810-2052 โทรสาร 0-3874-5811

(สำเนา)

ที่ ศธ 6218/ 0202

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

9 สิงหาคม 2559

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

เรียน

ด้วยบาทหลวงนันทพล สุขสำราญ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญา
ดุษฎบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎนิพนธ์
เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาภาคทอลักด้วยการวิจัย
เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาโรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา ในความควบคุมดูแล
ของ ดร.ธนวิน ทองแพง เป็นประธานกรรมการควบคุมดุษฎนิพนธ์ ในกรณีนี้ ผู้วิจัยขอความร่วมมือ
จากท่านเพื่อการอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ
หนึ่ง โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านขั้นตอนการพิจารณาทางจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยบูรพา
เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่ง
ว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

เชษฐ ศิริสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน

ผู้รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 0-3810-2052 โทรสาร 0-3874-5811

(สำเนา)

ที่ ศธ 6218/ 0203

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

9 สิงหาคม 2559

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

ด้วย บาทหลวงนันทพล สุขสำราญ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญา
ดุขฎฐิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำดุขฎฐิพนธ์
เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกด้วยการวิจัย
เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาโรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา ในความควบคุมดูแล
ของ ดร.ธนวิน ทองแพง ประธานกรรมการควบคุมดุขฎฐิพนธ์ ในกาครั้งนี้ ผู้วิจัยขอความร่วมมือ
จากท่านเพื่อการอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย โครงการวิจัยนี้ได้ผ่าน
ขั้นตอนการพิจารณาทางจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยบูรพา เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่ง
ว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

เชษฐัฐ์ ศิริสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐัฐ์ ศิริสวัสดิ์)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน

ผู้รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 0-3810-2052 โทรสาร 0-3874-5811

ภาคผนวก ค

- แบบสำรวจความสำคัญของยุทธศาสตร์
- แบบบันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วม
- แบบบันทึกภาคสนาม
- แบบประเมินคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก

แบบสำรวจความสำคัญของยุทธศาสตร์

คำชี้แจง ผู้วิจัยกำหนดให้มีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและยุทธศาสตร์ที่ผ่านการอภิปรายและได้รับความพึงพอใจจากกลุ่มแล้ว โดยให้คะแนนจากน้อยไปหามาก 5 ระดับ โปรดพิจารณาในแต่ละประเด็นและเขียนตัวเลขลงในช่องว่าง

	0	1	2	3	4
	ระดับน้อยที่สุด	ระดับน้อย	ระดับปานกลาง	ระดับมาก	ระดับมากที่สุด
โครงการ/ ยุทธศาสตร์	ขนาดของปัญหา	ความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์	ความพร้อมในการดำเนินยุทธศาสตร์	ความสนใจของผู้ร่วมวิจัย	รวม
1. ครูเพื่อนร่วมทางชีวิต					
จัดอบรมเพื่อพัฒนาครู					
สู่การเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิต					
พัฒนาความตระหนักรู้ในหน้าที่					
ของครูแต่ละคน					
กิจกรรมฟื้นฟูจิตใจครู					
พัฒนางานพัฒนาบุคลากร					
2. ประสานความร่วมมือ					
จัดการประชุมร่วมระหว่าง					
ผู้ปกครองและครู					
พัฒนาระบบการจัดการผู้ปกครอง					
เครือข่าย					
จัดกิจกรรมผู้ปกครองพบครูประจำ					
ชั้น					
พัฒนาระบบการสื่อสารสอง					
ทางระหว่างผู้ปกครองและครู					
3. ดาราตาวิเศษ					
กิจกรรมอบรมหน้าเสาธง					
กิจกรรมโฮมรูมของครูประจำชั้น					

โครงการ/ ยุทธศาสตร์	ขนาดของ ปัญหา	ความเป็น ไปได้ของ ยุทธศาสตร์	ความพร้อม ในการดำเนิน ยุทธศาสตร์	ความสนใจ ของผู้ร่วม วิจัย	รวม
กิจกรรมรณรงค์การแยกขยะ					
งานจัดทำโปสเตอร์ “ดาราศา ตาศาสตร์”					
กิจกรรมร่วมด้วยช่วยกันประหยัด น้ำ ประหยัดไฟ					
กิจกรรมรณรงค์ลดขยะต้นทาง					
กิจกรรมทำเวรประจำวัน					
กิจกรรมการแบ่งพื้นที่รับผิดชอบ					
งานจัดเก็บและการจัดการขยะ					
4. อาสาพัฒนา					
การอบรมหน้าเสาธง					
กิจกรรมไฮมูม					
การอบรมระดับชั้น					
กิจกรรมอาสาพัฒนาชุมชน					
ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม จิตอาสาร่วมกับองค์กรต่าง ๆ ของสังฆมณฑล					
เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคน มีส่วนในกิจกรรมจิตอาสา ของห้องเรียน					
เปิดโอกาสให้นักเรียนที่สนใจ มีส่วนในกิจกรรมจิตอาสาของ ทางโรงเรียน					
5. อบรมคุณธรรม จริยธรรม					
การอบรมหน้าเสาธง					
กิจกรรมไฮมูม					
กิจกรรมอบรมระดับชั้น					
กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา					

โครงการ/ ยุทธศาสตร์	ขนาดของ ปัญหา	ความเป็น ไปได้ของ ยุทธศาสตร์	ความพร้อม ในการดำเนิน ยุทธศาสตร์	ความสนใจ ของผู้ร่วม วิจัย	รวม
งานรณรงค์วัฒนธรรมองค์กรและ ค่านิยมที่ดี					
งานส่งเสริมคุณค่าชีวิต					
6. คุณธรรมนำชีวิต					
ค่ายคุณธรรมนำชีวิต					
การอบรมหน้าเสาธง					
กิจกรรมโฮมรูม					
กิจกรรมอบรมระดับชั้น					
กิจกรรมวันคุณธรรมนำชีวิต					
กิจกรรมวันเยาวชนและครูผู้ทรง คุณค่า					
การพัฒนานักเรียนแกนนำ					
การติดตามพฤติกรรมนักเรียน					
งานกีฬา					
งานวันคล้ายวันสถาปนาโรงเรียน					
7. ชุมชนคนดีดาราสมุทร					
การอบรมหน้าเสาธง					
กิจกรรมโฮมรูม					
กิจกรรมอบรมระดับชั้น					
การทำบันทึกความดี					
ครูประจำชั้นเพื่อนร่วมทางชีวิต					
งานสอนคำสอน/ การอบรมธรรมะ					
การร่วมกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้					
การส่งเสริมและให้กำลังใจผู้เรียน					
การร่วมกำกับ ติดตาม ประเมินผล พฤติกรรมผู้เรียน					

ขอขอบคุณสำหรับความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

**แบบบันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วม
เพื่อพัฒนาการมีจิตอาสา**

คำชี้แจง ผู้วิจัยกำหนดให้มีการสังเกตผล หลังการวางแผนและการนำไปปฏิบัติ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการสะท้อนผล เพื่อการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนสู่คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (ข้อมูลเชิงพรรณนา)

- 1) วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
- 2) สถานที่.....
- 3) ผู้ถูกสังเกต.....
- 4) บรรยายภาคโดยทั่วไป.....

ตอนที่ 2 การดำเนินการ ปัญหา ผลลัพธ์ และข้อเสนอแนะ

การดำเนินการ	ปัญหาที่พบเห็น
....	....
ผลที่เกิดขึ้น	ข้อเสนอแนะ
....	....

**แบบบันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วม
เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ**

คำชี้แจง ผู้วิจัยกำหนดให้มีการสังเกตผล หลังการวางแผนและการนำไปปฏิบัติ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการสะท้อนผล เพื่อการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนสู่คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาภาคทอถิก

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (ข้อมูลเชิงพรรณนา)

- 1) วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
- 2) สถานที่.....
- 3) ผู้ถูกสังเกต.....
- 4) บรรยายากศโดยทั่วไป.....

ตอนที่ 2 การดำเนินการ ปัญหา ผลลัพธ์ และข้อเสนอแนะ

การดำเนินการ	ปัญหาที่พบเห็น
....	....
ผลที่เกิดขึ้น	ข้อเสนอแนะ
....	....

**แบบบันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วม
เพื่อพัฒนาการรู้จักให้อภัย**

คำชี้แจง ผู้วิจัยกำหนดให้มีการสังเกตผล หลังการวางแผนและการนำไปปฏิบัติ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการสะท้อนผล เพื่อการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนสู่คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (ข้อมูลเชิงพรรณนา)

- 1) วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
- 2) สถานที่.....
- 3) ผู้ถูกสังเกต.....
- 4) บรรยายภาคโดยทั่วไป.....

ตอนที่ 2 การดำเนินการ ปัญหา ผลลัพธ์ และข้อเสนอแนะ

การดำเนินการ	ปัญหาที่พบเห็น
....	....
ผลที่เกิดขึ้น	ข้อเสนอแนะ
....	....

แบบบันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วม
เพื่อพัฒนาการรู้รักภักดีของชาติ

คำชี้แจง ผู้วิจัยกำหนดให้มีการสังเกตผล หลังการวางแผนและการนำไปปฏิบัติ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการสะท้อนผล เพื่อการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนสู่คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาภาคทอเล็ก

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (ข้อมูลเชิงพรรณนา)

- 1) วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
- 2) สถานที่.....
- 3) ผู้ถูกสังเกต.....
- 4) บรรยายภาคโดยทั่วไป.....

ตอนที่ 2 การดำเนินการ ปัญหา ผลลัพธ์ และข้อเสนอแนะ

การดำเนินการ	ปัญหาที่พบเห็น
....	....
ผลที่เกิดขึ้น	ข้อเสนอแนะ
....	....

วัน..... เดือน..... ปี.....

แบบบันทึกภาคสนาม

คำชี้แจง ผู้วิจัยกำหนดให้การบันทึกภาคสนาม (Field notes) เป็นกิจกรรมคู่ขนานตลอดกระบวนการวิจัย (Parallel) โดยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ทำการบันทึกเป็น 2 ส่วน คือ บันทึกพรรณนาและบันทึกทบทวน

ตอนที่ 1 บันทึก

1) ภาพบุคคล

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2) สถานที่

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3) ประเด็นสนทนา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4) กิจกรรม

.....
.....
.....
.....
.....
.....

5) พฤติกรรมผู้ถูกสังเกต

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ตอนที่ 2 บันทึกพบทวน

(วัตถุประสงค์เพื่อตีความพฤติกรรม เหตุการณ์ กิจกรรมที่พบบรรณาไว้ โดยเชื่อมโยง
ข้อมูลแต่ละส่วนเข้าด้วยกัน)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ..... ผู้สังเกต

แบบประเมินคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก

พฤติกรรมที่สังเกต	ระดับความถี่ของพฤติกรรม				
	เสมอๆ (5)	บ่อยๆ (4)	บางครั้ง (3)	นานๆ ครั้ง (2)	ไม่เคยเลย (1)
1. ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ					
1.1 ผู้เรียนปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเอง ด้วยวิธีการที่สร้างสรรค์ (ในการศึกษาเล่าเรียน)					
1.2 ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมาย (หน้าที่รับผิดชอบในการศึกษาเล่า เรียน และหน้าที่อื่น ๆ)					
1.3 ปฏิบัติหน้าที่การงานของตนเอง ด้วยความมุ่งมั่นทุ่มเท					
1.4 เคารพในความคิด/ วิธีการปฏิบัติงาน ของเพื่อนพี่น้องในหมู่คณะ					
2. ผู้เรียนมีจิตอาสา					
2.1 ผู้เรียนมีน้ำใจช่วยเหลือบุคคล ที่ต้องการ					
2.2 ผู้เรียนช่วยเหลือดูแลทรัพย์สิน สาธารณะ					
2.3 ผู้เรียนอาสาช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ของชั้นเรียน					
2.4 ผู้เรียนร่วมแก้ปัญหาต่าง ๆ ในกลุ่ม เพื่อน ชุมชนและสังคม					
3. ผู้เรียนรู้จักให้อภัย					
3.1 ผู้เรียนสามารถยกโทษให้กับ ผู้ที่ทำผิดต่อตนเองด้วยใจสงบ					
3.2 ผู้เรียนมีความอดทนต่อข้อบกพร่อง ของผู้อื่น					

พฤติกรรมที่สังเกต	ระดับความถี่ของพฤติกรรม				
	เสมอๆ (5)	บ่อยๆ (4)	บางครั้ง (3)	นานๆ ครั้ง (2)	ไม่เคยเลย (1)
3.3 ผู้เรียนใช้วิธีการประนีประนอมในการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับตนเอง					
3.4 ผู้เรียนมีอารมณ์สงบนิ่งต่อความก้าวร้าวของผู้อื่น					
4. ผู้เรียนรู้รักษ์ธรรมชาติ					
4.1 ผู้เรียนใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและรู้คุณค่า					
4.2 ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหรือมีพฤติกรรมต่อต้านการทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
4.3 ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติตามโอกาสอันควร					

ขอขอบคุณสำหรับความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ง

- รายชื่อผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาคาทอลิก
- รายชื่อผู้ร่วมวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาคาทอลิก

1. ชื่อ-นามสกุล บาทหลวง ดร.วีระ ฝั่งรักษ์

คุณวุฒิ	Doctor of Philosophy (Ph.D.) สาขาวิชาบริหารการศึกษา
ตำแหน่งหน้าที่	ผู้อำนวยการ มูลนิธิสงเคราะห์เด็ก พิทยา
ความเชี่ยวชาญ	ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาคาทอลิก
2. ชื่อ-นามสกุล บาทหลวง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชาย พงษ์ศิริ

คุณวุฒิ	Doctor of Philosophy (Ph.D.) สาขาวิชาบริหารการศึกษา
ตำแหน่งหน้าที่	อธิการบดี วิทยาลัยแสงธรรม ผู้แทนผู้รับใบอนุญาตโรงเรียน ปัญญาทรัพย์ กรุงเทพฯ
ความเชี่ยวชาญ	ผู้เชี่ยวชาญด้านปรัชญา/ การบริหารการศึกษา
3. ชื่อ-นามสกุล บาทหลวง ดร.ลีอชัย จันทร์ไพบ์

คุณวุฒิ	ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (คศ.ด.) สาขาวิชาการบริหาร อาชีวศึกษา
ตำแหน่งหน้าที่	ประธานคณะกรรมการโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ผู้แทนผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนเทวรักษ์ อ.ศรีมโหสถ จ.ปราจีนบุรี
ความเชี่ยวชาญ	ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา
4. ชื่อ-นามสกุล บาทหลวง ดร.สมจิตร พึ่งหรรษพร

คุณวุฒิ	ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (คศ.ด.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ตำแหน่งหน้าที่	ผู้แทนผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนวัฒนาอนุศาสน์ อ.พนัสนิคม จ.ชลบุรี
ความเชี่ยวชาญ	ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาคาทอลิก
5. ชื่อ-นามสกุล บาทหลวงประสาน พงษ์ศิริพัฒน์

คุณวุฒิ	Licentiate in Canon Law
ตำแหน่งหน้าที่	ผู้แทนผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนปริชานุศาสน์ อ.เมือง จ.ชลบุรี
ความเชี่ยวชาญ	ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาคาทอลิกและด้านกฎหมาย พระศาสนจักร

รายชื่อผู้ร่วมวิจัย (กลุ่มผู้บริหาร)
เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียน
ตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม:
กรณีศึกษาโรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา

1. บาทหลวงยอด เสนารักษ์	ผู้แทนผู้รับใบอนุญาต
2. บาทหลวงอนุสรณ์ พงษ์สวัสดิ์	ผู้อำนวยการ
3. นายชัชวาล อินทุโสภณ	รองผู้อำนวยการ
4. นางสาวมนต์ฤดี ศักดิ์คำ	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายธุรการ การเงิน
5. นางสาวนิตยารัตน์ คชเสนา	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริหารหลักสูตรฯ
6. นางพองนวล วิจิตรบรรจง	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริการ
7. นางนพวรรณ เข็มทอง	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายอภิบาล แพทย์ธรรม
8. นางนันทิ พงษ์คนตรี	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายสำนักบริหาร
9. นางเดือน ตริยะพานิชกุล	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมฯ

รายชื่อผู้ร่วมวิจัย (กลุ่มครู)
เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียน
ตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม:
กรณีศึกษาโรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา

1. นายชาติรี สายพรหม	ผู้แทนครูฝ่ายอภิบาล แพรวธรรม
2. นางสาวสายลม มาดขาว	ผู้แทนครูฝ่ายอภิบาล แพรวธรรม
3. นางสาววรรณิ์ หนึ่งแวแดง	ผู้แทนครูฝ่ายอภิบาล แพรวธรรม
4. นางนงลักษณ์ อริยธนพงษ์	ผู้แทนครูฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมฯ
5. นางเพียว ลีรัตน์ชัย	ผู้แทนครูฝ่ายส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมฯ
6. นายโสภณ จันทรโป	ผู้แทนครูฝ่ายส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมฯ
7. นางสาวสุกัญญา มีมุงกิจ	ผู้แทนครูผู้มีประสบการณ์ฯ
8. นางสาวศรินยา อินทรโชติ	ผู้แทนครูผู้มีประสบการณ์
9. นางสาวรัชเกล้า ปัทมบงกช	ผู้แทนครูผู้มีประสบการณ์
10. นางนุศรา ไรจน์พานิชกิจ	ผู้แทนครูผู้มีประสบการณ์

รายชื่อผู้ร่วมวิจัย (กลุ่มนักเรียน)
เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียน
ตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม:
กรณีศึกษาโรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา

1. นายณัฐพงษ์ กำเนิดดี	ประธานสถานักเรียน ระดับมัธยมฯ
2. นายภูริต ตริมธรรกุล	รองประธานสถานักเรียนระดับมัธยมฯ
3. นางสาวปวีญธิดา ธนพิพัฒน์ภูบดี	ผู้แทนจากสถานักเรียนระดับมัธยมฯ
4. นางสาวจิตติพร ทวียศ	ผู้แทนจากสถานักเรียนระดับมัธยมฯ
5. นายก้องกิตติ สอนรัมย์	ผู้แทนจากสถานักเรียนระดับมัธยมฯ
6. เด็กหญิงจินต์จทา สุขภารังษี	ประธานสถานักเรียน ระดับประถมฯ
7. เด็กหญิงธนิสรา ปริยวัฒน์กุล	รองประธานสถานักเรียนระดับประถมฯ
8. เด็กหญิงภาพพิมพ์ เทียนทองดี	ผู้แทนจากสถานักเรียนระดับประถมฯ
9. เด็กหญิงกวิสรา เกียรติสุดาเกื้อกุล	ผู้แทนจากสถานักเรียนระดับประถมฯ
10. เด็กชายไวยกรานต์ สุวดิษฐ์	ผู้แทนจากสถานักเรียนระดับประถมฯ

รายชื่อผู้ร่วมวิจัย (กลุ่มผู้ปกครอง)
เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียน
ตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม:
กรณีศึกษาโรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา

1. คุณสมชาย พันนุช	นายกสมาคม
2. นายสัญญา มังกร	ที่ปรึกษา
3. นายบุญส่ง พันเสื่อ	ที่ปรึกษา
4. นายพินิจ ศิโรตนาวาทย	ที่ปรึกษา
5. พ.ต.ท.ศิริศักดิ์ วงษ์วิวัฒน์	ปฏิคม
6. นายธีรยุทธ์ กนกบรรพต	ผู้ช่วยปฏิคม
7. นางอรวรรณ กุลเกลี้ยง	ผู้ช่วยปฏิคม
8. นายธนวินท์ เลิศเกียรติคุณ	ผู้ช่วยเหรียญก
9. นายชุนธ์พัทธ์ ศรีพาเพลิน	ประชาสัมพันธ์
10. นางศิริณา สินทอง	ประชาสัมพันธ์
11. นางสาวใจ สุกุลเลิศมงคล	ผู้ช่วยสาราณียกร
12. นายสุวิทย์ ธนสิริพัฒน์	กรรมการ
13. นายธวัช เชาวลิต	กรรมการ
14. นางสาวงามทิพย์ วงษ์วิวัฒน์	กรรมการ
15. นายพรอนันต์ สาลี	กรรมการ
16. นางบุศริน อุกกฤษ	กรรมการ

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	บาทหลวงนันทพล สุขสำราญ
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2526
สถานที่เกิด	อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 11/11 ถนนสุขุมวิท ตำบลศรีราชา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี 20110
ตำแหน่งและประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2558-ปัจจุบัน	รองผู้อำนวยการโรงเรียนดาราสุมุทร ศรีราชา รองอธิการสามเณรราชภัฏพระหฤทัย ศรีราชา
พ.ศ. 2543-2558	ผู้จัดการโรงเรียนประชาสงเคราะห์ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดนักบุญฟิลิปและยากอบ หัวไผ่
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2551	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ปรัชญาและศาสนา) วิทยาลัยแสงธรรม
พ.ศ. 2555	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (เทววิทยาจริยธรรม) วิทยาลัยแสงธรรม
พ.ศ. 2560	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยบูรพา